

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU
A KATECHETIKU

Redigoval

P. VÁCLAV ZIMA

spolu s redakčním kruhem

ROČNÍK I.

1 9 4 6

VYDÁVÁ ARCIDIECÉSŇÍ PASTORAČŇÍ ÚSTŘEDÍ V PRAZE
NAKLADATEL BOHUSLAV RUPP

OBSAH

Římská číslice značí číslo, arabská stránku čísla

Kázání:

IV. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Klement, Smutek sv. Prokopa, I, 3

Zgarbík, Kázání k svátku sv. věrozvěstů Cyrila a Metoděje, I, 5

V. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Jarolímek, Bl. Hroznata, I, 9

Zvěřina, Nebude-li hojnější spravedlnost vaše, I, 13

VI. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Merell, Výklad epištoly 6. neděle po sv. Duchu: I, 19

Miklšík, Kdo nám pomůže: I, 14

Zvěřina, Jestliže jsme zemřeli s Kristem, věříme, že také budeme živi s ním: I, 18

VII. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Miklšík, Varuj se špatných řečí: I, 22

Zvěřina, Máte užitek svůj ku posvěcení: I, 26

XII. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Oliva, Dílo milosrdného Samaritána: II, 8

Trochta, Litera zabíjí, Duch však oživuje: II, 3

XIII. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Lebeda, Kázání o kněžském povolání: II, 14

Soukup, Potřeba a důležitost výchovy: II, 11

XIV. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Beneš, Lidská duše, čím je a jakou má cenu: II, 17

Zima, Tajemství kříže: II, 20

XV. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Brabec, K svátku sv. Ludmily: II, 24

Stašek, Sv. Václav a český národ: II, 29

XVI. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Diviš, Velikost pokory: II, 32

Merell, Výklad 16. neděle po sv. Duchu: II, 35

XVII. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Diviš, Velké přikázání: II, 40

XVIII. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Merell, Výklad epištoly 18. neděle po sv. Duchu: IV-V, 17

Šebek, K svátku mateřství P. Marie: IV-V, 11

XIX. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Jánský, Važme si milosti: IV-V, 19

XX. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Jarolímek, Svátek Krista Krále: IV-V, 22

VŠECH SVATÝCH

Mikula, Pojdme a klanějme se Králi králů: IV-V, 25

VŠECH VĚRNÝCH ZEMŘELÝCH

Hóka-Holúsek, Večer na Dušičky: IV-V, 26

XXI. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Endl, Odpusť nám, jakož i my odpouštíme: IV-V, 30

XXII. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Olšar, Nezříkejme se církevních svátků: IV-V, 33

XXIII. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Endl, Čím je nám Kristus: IV-V, 37

XXIV. NEDĚLE PO SV. DUCHU

Miklík, Poslední den světa: VI-VII, 4

Zvěřina, Konec začátkem: VI-VII, 7

ADVENT

Klement, Skizzy kázání na I-IV. neděli adventní: VI-VII, 9

Merell, Výklad epištoly I. ned. adventní: VI-VII, 25

— Výklad epištoly II. ned. adventní: VI-VII, 28

— Výklad epištoly III. ned. adventní: VIII-X, 38

— Výklad epištoly IV. neděle adventní: VIII-X, 41

Zgarbík, Kázání na I. neděli adventní: VI-VII, 22

— Na IV. neděli adventní: VI-VII, 31

BOŽÍ HOD VÁNOČNÍ

Kabeláč, Přišel na svět, aby pohnul srdcem lidským: VIII-X,

Tomáško, Narodil se vám Spasitel: VIII-X, 6

SV. ŠTĚPÁNA

Hóka-Holúsek, Sv. Štefan - první mučeník: VIII-X, 11

NEDĚLE V OKTÁVU BOŽÍHO NAROZENÍ

Endl, Simeonovo proroctví: VIII-X, 13

SV. SILVESTRA

Jánský, Konec roku věřícího křesťana: VIII-X, 17

NOVÝ ROK

Beneš, Důležitost víry v naší době: VIII-X, 21

Vondra, Novoroční kázání: VIII-X, 20
NEJSV. JMÉNA JEŽÍŠ
Srubek, Živá víra: VIII-X, 27
SV. RODINY
Šebek, Příčiny dnešní nevěry: VIII-X, 30

Příležitostná kázání:

Beran Dr. Msgre, K svátku sv. Mikuláše: VI-VII, 16
Endl, O zázracích Ježíše Krista: VI-VII, 33
Quardini, Promluvy k sňatku: IV-V, 54
Stříž, Věno Neposkvrněné: VI-VII, 19
Škrabal, Primum vivere: VIII-X, 33
Šva, Srdce Ježíšovo, láskou planoucí: VIII-X, 36
Veselý, Jesuité a náš národ: IV-V, 14

Z cizích kazatelen:

Baseville, Otče náš: VI-VII, 57
Greeve, A když to učinili: I, 38
Riquet, Silnější než nenávist: II-III, 56
— Universalismus lásky: IV-V, 51
Scheffer, Chudým se zvěstuje evangelium: VIII-X, 65
Tóth, Kdo nás povede: I, 37

Rozvrh kázání:

VI-VIII, 1.-VIII-X, 44 (Rok na kazatelně)

Katechese:

Resl, Co mi dá Pán Ježíš ve sv. přijímání: I, 29
— Milost posvěcující a hřích: IV-V, 43

Stati:

Aubrecht, Křesťanské cvičení: II, 53
Beran Dr. Msgre, Logos: I, 2
Bitnar, Z homiletiky českého baroku: I, 39
Dvořáková, Prosím vás: hořte a zapalujte: VIII-X, 70
Heidler, Poučujme: II, 1
— Snoubenecká katechese v dnešní pastoraci: VI-VII, 38

- Hronek, Nová škola a náboženská výchova: I, 33
 — Přetvořme katechesi: II, 51
 — Hodnota pedopsychologie: IV-V, 41
 — K otázce předškolské výchovy: VI-VII, 51
 Kadlec, Význam skautské (junácké) výchovné soustavy: VIII-X, 62
 Opatrný Dr., Živý chléb pravdy Boží: I, 1
 Pius XII, O působení kněze činem i slovem: IV-V, 1
 Pokorný, Kázání pro děti: I, 27
 — Kreslení při hodině náboženství: VIII-X, 60
 Švach, Četba a studium Písma sv. u kazatelů a katechetů: IV-V, 6
 Tichý, O čem bych rád slyšel mluvit naše kazatele: IV-V, 59
 Tomášek, Psychologická metoda náboženského vyučování: II, 43
 — Vyučování náboženství na školách dívčích vyššího stupně: VIII-X, 47
 Zima, Ecce nunc benedicite Dominum omnes servi Domini: VIII-X, 1

Poznámky:

Bude nový katechismus II-III, 63 - Bude vycházeti Kazatelna? VIII-X, 74 - Budeme mít vysokoškolsky vzdělané laické katechety I, 45 - Dar víry a útěcha z víry IV-V, 64 - Doklady a příklady VIII-X, 75 - Dormi secure VIII-X, 73 - Eucharistické kroužky IV-V, 62 - Jak kázati I, 44 - Jednotná škola II. stupně II-III, 63 - Knížka, která by byla vděčně uvítána VI-VII, 62 - K otázce nábož. výchovy VI-VII, 62 - Mládež po opuštění školy II, 28 - Modlitba sv. Anselma před kázáním VI-VII, 1 - Náboženská kartotéka škol. mládeže II, 2 - Nestoru české katechetiky I, 42 - O holand. kazateli H. de Greeve I, 45 - O vývoji sovět. školy a pedagogiky II-III, 64 - Pedagogické fakulty IV-V, 61 - Pozdní poznání IV-V, 62 - Půjde to bez náboženství? IV-V, 64 - Skryté perly VIII-X, 73 - Snášeti všechno, dobré i zlé IV-V, 64 - Slovo redaktorovo II-III, 61 - Tihamér Tóth blahoslaveným I, 46 - Tumpach VI-VII, 59 - Zajištění vyučování náboženství na našich školách II-III, 62 - Zase nový časopis? I, 43 - Znak na obálce časopisu LOGOS I, 44 - Záznamy duchovního života IV-V, 62.

Vinice:

I, 46-48 - IV-V, 60 - VIII-X, 76.

Živý chléb pravdy Boží.

S radostí přijal jsem zprávu o vydávání homiletickokatechetického měsíčníku „Logos“. A vítám tím vřeleji tento úmysl, poněvadž měsíčník bude vydávati Arcidiecéšní pastorační ústředí, v němž se krásně snoubí osvědčená věda s moudrou rozšafností a životní zkušeností, v němž pracuje nadšené mládí usměřňované rozvázným stářím.

Lámati dětem živný chléb pravdy Boží a utvrzovat a zdokonalovat ji vhodným kázáním a křesťanským cvičením v duši dospělých, toť krásné splnění první části vážného rozkazu Mistrova: „Jděte a učte!“

A jestli nás kněze Kristovy tato svatá, krásná povinnost mocně vázala vždycky, pak tento příkaz Páně nám ukládá v dnešních dobách tím důrazněji, abychom jako duchovní otcové živili řádně Božím chlebem svaté pravdy Páně své duchovní děti.

„Dnes více než jindy musí být lid vzděláván dokonale v pravdách pravé víry a v povinnostech, jež víra ukládá. Musíme věřit a hájit nauku křesťanskou nejen proto, že jest to nauka vhodná, užitečná a nutná svému umravňujícím vlivem, ale musíme věřit a padnout na kolena, neboť tato nauka je pravda.“

Tak prohlásil lord Halifax, vyslanec Velké Britanie ve Spojených Státech ve svém náboženském projevu v březnu letošního roku v katedrále washingtonské.

Musíme věřit a padnout na kolena, neboť tato nauka je pravda. Ano pravda, jež vyšla z úst Božích, výron nekonečné, neomylné, nezměnitelné pravdy Boží. Slova této pravdy nepominou, ji nezvrátí a nezatemní žádný vědecký neb filosofický systém. Pravda pro všechny časy. Jen třeba si všimnout dobře vždy těch jejích stránek, které odpovídají příslušné době a dovedou její potřeby správně chápané plně uspokojit.

Časopis bude uvítán i naším, prací přetíženým duchovenstvem. Bude mu podnětem a pomůckou, poskytne mu vůdčí myšlenky, jež zpracuje dle potřeb osady.

A osoba redaktora je dobrou zárukou, že své úkoly tento měsíčník zcela splní.

Kéž „Logos“ rozseje mnoho, mnoho ztělesněných myšlenek Božích, kéž přispěje hojně k tomu, aby Logos, druhá Božská osoba, vtělený Syn Boží byl víc a víc k blahu jednotlivce i společnosti poznáván a milován.

K této krásné, záslužné práci měsíčníku „Logos“ a jeho pracovníkům ze srdce žehnám.

Na den seslání Ducha Svatého léta Páně 1946.

Dr. Bohumil Opatrný,
kapitulní vikář.

L O G O S .

L o g o s — významně je tím vyjádřen program homileticko-katechetického časopisu, jehož první číslo se dostává do rukou našeho duchovenstva.

To nemá tedy být pouhý řecký překlad českého výrazu „slovo“, to je přímý vztah k V t ě l e n é m u s l o v u, jež označil sv. Jan klasickým „L o g o s“.

S kazatelný i od katedry má být hlášáno námi, katolickými kněžími, vtělené Slovo Boží, kázání neb katechese nesmějí být jen slovem lidským.

Chceme proto zdůrazňovat nutnost Božské lásky, jíž musí celá bytost hlasatelů Slova žít a v níž musí i růst.

Víme přece, co chtěl říci sv. Apoštol národů, když napsal Korintským (1. list, 13, 1):

„Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, lásky však neměl, byl bych jako měď zvučící a jako zvonec znějící.“

Chceme však nadto obsahem kázání a katechesí směřovati k uskutečnění ideálu, jež zřel v Slovu vtěleném Miláček Páně, když skládal hymnus na toto Slovo v 1. kap. svého evangelia.

„V něm byl život a ten život byl světlem lidí“ (v. 1.).

Co duši živoří nábožensky, živoří proto, že jim schází zdroj života pravého — Slovo živé, Slovo život dávající. Probouzet tento život, budit k životu pravému, to je úkolem kázání i katechese.

Tento život je jasným světlem, které osvětluje a osvěcuje každého člověka (v. 9.), přicházejícího na tento svět.

„Je světlem, které ve tmě svítí“ a to tak silně, že tma je nepojala (v. 5), proniká veškerou temnotou, a není to slabostí světla toho, že neprozáří každou duši. „Lidé milovali a milují více tmu, nežli světlo, neboť skutky jejich jsou zlé.“ (Jan 3, 19.) Je třeba proto burcovat svědomí těchto zaslepených, více tmu milujících, nežli světlo, burcovat ze spánku, v nějž jsou pohrouženi, burcovat ze smrti, jíž propadávají, aby světlo a se světlem i Slovo přijali a poznali.

Musí věřit v něho — víra zaplaší temnoty nevědomosti.

Musí se zrodit z Boha, milost Boží je povolá k novému životu. Vysvětlil toto znovuzrození Spasitel sám v rozmluvě s Nikodemem (Jan 3, 5—8).

Tak se stanou dítkami Božími. Žijí v přátelství Božím a mají nárok býti i dědici statků věčných.

Jen věci hodnotné, hodnotami duchovními vynikající má podávat náš „Logos“ a vynasnažíme se, aby i estetickým přiděním a logickým zpracováním vytvářel v ukázkách a člancích ladný celek, vždyť i krásy a libozvučnosti naší mateřštiny bude použito, aby

duše, získané zájmem o krásno, byly tím lépe připraveny k vnímání hlubokých pravd náboženských.

Kéž je nám všem, přispívatelům i čtenářům, též zdrojem bohaté pomoci Slovo věčné, zvolené za ideální vzor a příklad.

Neděle 4. po sv. Duchu.

P. Meth. K. Klement, O. S. B., farář u sv. Prokopa, Sázava.

Smutek svatého Prokopa.

(Skizza ke kázání.)

Ú v o d : Isaiáš praví o hrobu Kristově: „Hrob jeho bude slavný.“

Proroctví pátého evangelisty se osvědčilo. Hrob Kristův zazářil slávou, nad kterou právě v minulé době velikonoční neutuchly naše zpěvy, hrob Kristův se stal mezníkem v dějinách světa. Z tohoto hrobu umučený Kristus vstal živ a od tohoto hrobu vlastně rozeslá svědky svého vzkříšení, aby zahájili duchovní stavbu nebeského království. O tento hrob se rvala Evropa strašlivými křížovými výpravami tři dlouhá století. Jediným zájmem náboženským i politickým Evropy 12. a 13. věku bylo vysvobození tohoto hrobu z rukou nevěřících. Slavnými se staly hroby jeho svědků, Petra a Pavla. Státisíce poutníků putuje k prahům Říma k těmto hrobům. Slavným je hrob sv. Antonína v Padově a slavným je v moderní době hrob sv. Terezičky z Lisieux. Poutníci dovedou obětovat strašné náklady, aby se k takovému hrobu dostali. My zde v Čechách slavíme dnes památku sv. Prokopa. Kdo ví o jeho hrobě? Neznámý a opuštěný odpočívá sv. Prokop v zapadlém koutečku pod kůrem u Věch Svatých. Vytržen ze svého původního místa nad tichou Sázavou, nemá ctitelů svých ani u Věch Svatých, ani na Sázavě. Českému člověku jen tak matně tane na mysli Sázava, ale o kostelu Věch Svatých neví už docela nic. A jeden z pražských věrných chodívá marně klepadlem klepat na dveře svatyně vedle Vladislavského sálu. To je smutek sv. Prokopa. Zapomenutý patron českého národa, o kterém národ už neví.

I. V čem spočívá význam sv. Prokopa? V první řadě je to světec. Převzácná legenda jeho života z roku 1056 mluví o něm jednoduchými slovy: „Sv. Prokop pro lásku ke Kristu, kterou planul celým žářem svého srdce, pohrdl marností tohoto světa a opustil dům, ženu, pole, příbuzné a přátele, nadto opustiv sám sebe, kolotajcímu světu a jeho bídné slávě dal s Bohem a prchaje před zmateným jeho vírem, uchýlil se do samoty a v jakési jeskyni, kde kdysi tisíc ďáblů přebývalo, nebeskými zbraněmi vyzbrojen se usadil.“

V tomto prostinkém slohu je veden líbezný tento životopis, který nevypravuje v původním svém znění žádných zázraků, ale popisuje

prostinkého poustevníka z řádu sv. Benedikta, který v samotě pralesů sázavských žil svůj klidný život se svou laní — živitelkou. Byl příkladem druhým, těшитelem smutných a krátce se snažil následovati Ježíše Krista v plné dokonalosti. To stačí pro světce a stačí, aby byl ctěn a abychom my, ubozí, kteří této svátosti nemáme ani stínu, ani slabého stínu touhy po této svatosti, abychom vroucně zlíbali ostatky jeho těla, které bylo nositelem této evangelické ryzosti u nás.

II. Význam sv. Prokopa jde dál.

a) Sázava se může klidně chápati jako pomník těžkého pokání krvavé trojice Přemyslovských bratří (Boleslav III.-Ryšavec, Jaromír a Oldřich), kteří zločiny a krví prznili stolec svatováclavský. Již tím by Sázava měla pro celý národ význam nesmírného vykřičníku, který by neměl být zapomenut.

b) Ale na Sázavě se spojuje se sv. Prokopem geniální Břetislav a zakládá zde ohnisko slovanské liturgie a slovanské štěpnice kněžské kultury pro západní Slovanstvo. Soustřeďuje zde pod ochranou sv. Prokopa vůdce národa zbytky cyrilomethodějského dědictví, které právě v Čechách se ještě zachovaly a byly by odsouzeny k zániku. Byl to poslední pokus o rozdmýchání velikého ohně, který pod přímou ochranou Říma byl rozžat na Moravě a měl být pochodní byzantské kultury, která rozepne nesmírný oblouk spojovací mezi byzantským Slovanstvem a latinským Římem. Bylo to marné. Po šedesáti letech je vyhnán poslední slovanský opat sázavský a staroslovanské knihy bohoslužebné jsou zničeny a hlahol lahodné řeči cyrilomethodějské umlkl na Sázavě a tím i v Čechách a na Moravě.

c) Od Velehradu a Sázavy můžeme měřit s odstupem času i Husinec a Kostnici. V odstupu dějin chápeme Mistra Jana Husa v celém jeho hnutí, až na jeho mylný postoj k Římu a jeho tvrdohlavé lpění na něčem, co nebylo ani jeho, ani české, ani slovanské, opsané omyly Wikliffovy, proti kterým se marně dovolával bible a marně by se bible dovolával i dnes. Cítíme instinktivně, že navazoval na stopy cyrilomethodějské a tím i na stopy svatoprokopské. Jeho zápas o lahodu české řeči a české písně v bohoslužbě — je ozvěnou snah velehradských a sázavských. A jako germánské Řezno zabilo Rostislava a udolalo Methoda a jeho žáky, tak germánská politika Lipska po vítězném dekretu Kutnohorském 1409 zabíjí Mistra Jana Husa. Je zajímavé, že Husité přebírají právě emauzský klášter, dědictví Karlovo, vybudované nad rukopisem svatoprokopským (Remešské evangelium) a že z tohoto kláštera Karlova odchází poselstvo s tímto rukopisem svatoprokopským do Cařihradu, aby pro lásku Boží získali spojení s hlavou byzantské církve, aby českému národu zabezpečili náboženskou jistotu tam, odkud vyšli Cyril a Methoděj. Z tohoto stanoviska, když sledujeme zápas o přijímání pod obojí, vidíme jasně prvky slovanské a smutně stojíme nad troskami Kompaktát basilejských, která s touto otázkou si vlastně nevěděla rady. Nehájíme a nemůžeme hájit, ale jenom sledujeme

tuto bolestnou linku, která, řešena v geniálním duchu cyrilomethodějské a svatoprokopské tradice, mohla našemu národu ušetřit tisícero žalů a zachránit národní kulturu na tři sta dalších let. To je další smutek sv. Prokopa.

Z á v ě r. — Nemůžeme se zdržovati rozjímáním nad minulými časy, neboť čas ztracený není možno dohonit, vteřinu času, který minul, nemůžeme zachytit. Z proudu vody, která odtekla, nemůže se čerpat. Ale jedno je zapotřebí: Abychom jako děti církve a děti národa ctili své předky. A mezi nimi sv. Prokop Chotouňský stojí vznešeně ve své samotě jako svatý stín nad námi. Národ v těžkých dobách vídával ho nad sebou v oblacích, jak bojuje vedle sv. Václava a sv. Vojtěcha. Národ celých 900 let opakoval i v dobách smutných románskou legendu o tom, jak sv. Prokop svou berlou tvrdě hájil práva sázavského kláštera. Veliký král český, Přemysl Otakar I., který si ze Sázavy odnáší ostatek pravého ramene v den jeho svatořečení 4. VII. 1204 a dolejšek jeho berly opatské pro poklad svatovítský, dává určení těmto památkám, aby sv. Prokop ramenem svým pravým a berlou svou hájil království české proti nepřítelům všem. A legenda Slepého Mládence, sestavená ve smutné vigilií červánků 17. století před bitvou Bělohorskou, vedle sv. Václava v čele Blanických rytířů, staví sv. Prokopa sázavského s jeho berlou a nazývá jej „Čističem zemským“ na nových tisíc let. Tato berla svatoprokopská se i dnes zvedá a ukazuje k Bečerské Lávře nahoru ke Kijevu. A dosud nám na Sázavě není jasno, zda mezi sv. Antonínem Pečerským a sv. Prokopem není přímá souvislost. Jisto jen je, že v oltářních kamenech velkolepé basiliky Božetěchovy odpočívaly ostatky synů sv. Vladimíra, Borise a Glieba. Ať tak, či onak, jisto je, že nikdy sv. Prokop pro náš národ a celé Slovanstvo neměl většího významu, než dnes. A jestliže veliký slovanský papež Inocenc III., ve XIII. stol. již postavil sv. Prokopa jako ochránce slovanských snah, které objímaly celou slovanskou oblast, že i my dnes, s očima plnými důvěry a v touze energické aktivity, můžeme shlížeti k sv. Prokopu a prositi jej, aby očima svými s nebeského obrazu svého na nás se podíval a vedl nás do nové výstavby šťastné budoucnosti.

L i t e r a t u r a : Původní legenda Prof. V. Chaloupeckého v knize „Na úsvitu křesťanství.“ Legenda Bolandistů vydaná Dr. L. Strížem u L. Kuncíře. O sv. Prokopu — dílo Dr. Fr. Krasla z dědictví svatoprokopského. Příručka o Sázavě Dr. Ol. Stefana v „Památkách umění“ z Č.A.T. Možno recitovat i dobré úryvky z Vrchlického „Legendy o sv. Prokopu“ neb zvl. z „Praporů“ od Jana Zahradníčka.

P. A n t o n í n Z g a r b í k, S. J., Velehrad:

Kázání k svátku svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje.

Jest to zvláštní pocit — kdo z vás byl na Velehradě, jistě mi to potvrdí — jest to zvláštní pocit, který se nás zmocní, kdykoliv se

blížíme k posvátnému Velehradu. Když najednou před námi vyrostou jakoby ze země dvě štíhlé věže a zazní velebné údery velehradských zvonů, když nás ovane posvátné ovzduší svatyně a jejími prostorami zaburácí cyrilometodějský chorál Bože, cos ráčil . . . — v té chvíli se nám sevře srdce čímsi nevýslovným a připadá nám, jako by na nás kdosi neviditelný volal: Zuj obuv a padni na kolena, neboť místo, na němž stojíš, je země svatá; zde je příbytek Boží a brána nebes! (Exod. 3, 5; Gen. 28, 17.)

Tak se daří každému, kdo připutuje na posvátný Velehrad. A kdyby se někdo ptal proč, každý z těchto poutníků by mu odpověděl: Copak nevíš, že Velehrad je náš Betlém, místo našeho duchovního zrození, náš otcovský dům? Copak ti jména svatých bratří Cyrila a Metoděje nic neříkají? Každý kámen je jimi poznamenán, každý úlomek sloupu je svědkem jejich díla a kronikou našich dějin. Na Velehradě po prvé bylo vysloveno jméno Bůh, Ježíš Kristus a Maria v naší sladké mateřštině, tam jsme po prvé uslyšeli, že jsme dítkami Božími, tam stál první oltář, kříž a první křtitelnice. Tam Rostislav, Bořivoj a Ludmila řekli jednou provždy za sebe i za nás: Věřím v Boha, Otce všemohoucího, tam se učili modlit naši pradědové . . . jedním slovem: tam jsme se stali křesťany!

Za toto dobrodiní jsme po Bohu v první řadě zavázáni svatým bratřím soluňským, Cyrilu a Metoději. Proto jejich svátek budiž pro nás vděčnou vzpomínkou na jejich velké dílo, hrdinskou obět a příklad svatého života. Leč nesmí zůstat jen při zbožné vzpomínce. Jaký byl smysl jejich misionářských cest, nadlidských námah a nepřetržitých obětí? Abychom měli život, a to v hojnosti (Jo. 10, 10), abychom se stali křesťany a křesťany zůstali. To byl pozdrav, který nám přinesli ze své vlasti na východě, to bylo thema jejich kázání, to byla jejich poslední vůle.

Jsou chvíle v lidském životě, kdy je dobré si uvědomit všechno, co jsme, co máme a co dovedeme — vyložit před sebe celé bohatství, vyvěsit si na prsa všechny řády a všechna vyznamenání. Je to dobré a pro nás katolíky, tak často zakřiknuté, nejen dobré, nýbrž i potřebné. — Nuže, zdaž k tomu najdete vhodnější příležitost než dnešní den, který je pro nás všechny jakýmsi výročím křtu svatého? Dnes tedy si připomeňme všechna práva, jichž jsme nabyli po předcích, hrdě se přiznejme k dědictví víry, jež nám odkázali svatí apoštolové a obnovme všechny svazky, které nás poutají k duchovnímu Velehradu!

Zemřel král a zanechal po sobě vdovu s malým synáčkem. Chlapec si hrával jako každé jiné dítě na hromadě písku a matka mu nijak nebránila. Teprve, když princ vyrostl, jednoho dne jej matka uchopí za ruku a vede do královské klenotnice. Nadzvedne víko, otevře kovanou truhlu: zde je královský plášť po tvém otci, zde jest žezlo a tu je královská koruna — i ta patří tobě. Neboj se toho dítě, vždyť je to všechno tvoje! Mladý princ se zatajeným dechem si připne plášť a posadí korunu na hlavu. Vypadá krásně, matka na něm může oči

nechat. Ale chlápci samému se začínají otvírat oči, on sám začíná chápat svoji důstojnost . . . Už nikdy se nevrátí k dětským hrám a rozpustilostem — vždyť je králem!

I nás dnes vede církev svatá do naší rodinné klenotnice. I před námi otevírá truhlu a praví: Synu, dcero, podívej se, toto všechno je tvoje! Zde je koruna dítek Božích, zde je roucho posvěcující milosti, zde je štít svaté víry. Neboj se toho, vždyť ti to všechno patří, jsi dítkem Božím, členem církve svaté, dědicem království nebeského, spoludědicem Kristovým. Už před tisíci lety to bylo dojednáno, už před tisíci lety ti bylo zajištěno místo v rodině Boží, když tvoji předkové se stali křesťany. A křtem svatým byla tato úmluva i s tebou osobně uzavřena. Drazí v Kristu, příznějme se k tomuto dědictví, ozdobme se těmito odznaky křesťanské důstojnosti, až nám budou oči přecházet a vyznejme hrdě, ať to slyší celý svět: Jsem křesťan a katolík, hlásím se k Ježíši Kristu a jeho zásadám, hlásím se k barvám náměstka Kristova, věřím v jednu, svatou, katolickou a apoštolskou církev! A toto sebevědomí si odnesu domů, do života — ani mne nenapadne, abych se za tuto víru styděl; neboť nám jest se honositi v kříži Pána našeho Ježíše Krista (Galat. 6, 14).

Vzpomeňme jen na staré Římany! Kde se objevili, všude slyšíte jejich sebevědomé: *Civis Romanus sum* — jsem občan římský! Jak by to docela jinak na světě vypadalo, kolik posic Božích by bylo uhájeno, kolik duší zachráněno, kdybychom měli alespoň část tohoto sebevědomí. A oč jsme my víc! Nejsem občan římský, nýbrž občan Boží, nejsem přítel císařův, nýbrž přítel Ježíše Krista, moje jméno není vyryto někde do kamenného sloupu, nýbrž je zapsáno v nebesích.

To nám tedy připomíná dnešní slavný den. Ale tím ještě není thema dnešního svátku vyčerpáno. Před námi stojí královský princ v královském šatě, s korunou na hlavě. V té chvíli, kdy nachový plášť zahalil jeho drobnou postavičku a zlatá čelenka spočinula na jeho vlasech — v tom okamžiku se probouzí v srdci dítěte něco nového, nebývalého: vědomí povinnosti a zodpovědnosti. Zodpovědnosti před zemřelým otcem, před národem, před potomky. Dětské rysy chlapcovy náhle ztuhnou, rty se pevně sevrou, do očí vstoupí odhodlání: už to není dítě, nýbrž dospělý muž, který ví, co chce a jaká je jeho povinnost.

Vězte, přátelé, že dnešní svátek pro nás neznamená jen listinu práv a výsad, nýbrž i listinu povinností a splátek. Víra, k níž se hlásíme, nesmí být jen pozlátkem a pláštíkem vnitřní prázdnoty, nadšení pro věc Boží nesmí být jen věchet slámy, který vzplane, ale hned zhasne. Víra je kvas a míza našeho života. Jako kvas musí proniknout a přetvořit náš život až do základů, jako míza musí nás prostoupit od shora až dolů, až ke kořenům našeho bytí. Co to znamená? To znamená: Jsi-li křesťan, žij také jako křesťan, hlásíš-li se ke Kristu Pánu, žij jako jeho vyznavač a přítel, nazýváš-li se synem katolické církve, chovej se jako její syn! Opak by znamenal lež, přetváрку, farisejství a zradu.

Nuže, vezměme hlavu do dlaní a odpovíme si upřímně: Je tomu u nás skutečně tak? Jsme křesťany nejen podle statistik, nýbrž podle života? Je pravda, už tisíc roků stojíme uprostřed rodiny křesťanstva jako její plnoprávní členové. V našich městech stojí nádherné chrámy, že nám jich cizina závidí. Podél našich cest a silnic jsou vysázeny kříže, Boží muky a mariánské obrázky. Ale co by nám to všechno pomohlo? Co by nám pomohly skvostné chrámy, kdyby byly prázdné, co by nám pomohly oltáře, kdyby u nich stál jen kněz s ministrantem, co by pomohly svatostánky, kdyby se neotevíraly, co kříže, kdyby kolem nich přecházeli lidé odcizení a nechápaví, co by nám pomohl Otčenáš, kdyby se ho nikdo nemodlil? Tato obava, bohužel, není lichá, sami byste mohli dosvědčit. Navenek všechno v pořádku, ale uvnitř, na kořenech hlodá červ vlažnosti a nevěry.

Kdyby povstal Metoděj ze své velehradské hrobky a rozhlédl se po zemi, kterou tolik miloval, jistě by spatřil mnoho potěšitelného, ale snad více toho, nad čím by se mu sevřelo srdce. — Což kdyby spatřil v neděli zástupy mladých lidí, jak jdou kolem kostela — kam jdou? Myslíš, Otče Metoději, že jdou na mši svatou? Ne, tomu už dávno odvykli! Což, kdyby nahlédl do rodin a zeptal se dětí, kdy viděly naposledy tatínka se modlit, kdy ho viděly u zpovědní mřížky . . . , což, kdyby nahlédl do našeho veřejného života, Bohu odcizeného . . . ? Tedy po tisíci let — a ještě pohané? Po tolika obětech, po tolika milostech, po tolika důtklivých Božích výzvách? A Metoděj by si zahalil tvář a hořce plakal jako Ježíš kdysi nad Jerusálemem: Ó, kéž bys bylo poznalo! Lide český a moravský, co jsem pro tebe ještě mohl učinit a neučinil jsem — odpověz mi! Spolu s bratrem jsem opustil krásnou vlast, s holýma rukama jako žebrák se potácel po tvých cestách, pro tebe jsem se nechal ostouzet a špinit, dvakrát jsem vážil cestu do Říma . . . Tam padl můj bratr, vyčerpán prací, ale já jsem se znovu vrátil, znovu strádal, snášel kruté žalářování a nakonec složil kosti v tvé zemi. A proč to všechno? Abych tě získal Bohu a učinil tě šťastným. Pro tuto lásku tě prosím: Vrať se k víře, kterou jsme ti přinesli, vrať se k dědictví, jež tvoji otcové chránili jako oko v hlavě!

To je řeč, kterou k nám mluví dnes Velehrad a hrob Metodějův. Je to řeč vážná, protože i vykoupení a spása jsou věci vážné. Jde tu o nás — a nejen o nás, nýbrž i o ty, kteří přijdou po nás. I oni se budou jednou hlásit o svůj otcovský podíl. — Vezměme si k srdci tato slova a modleme se jménem celého národa: Necht' tvůj oltář nikdy nevyhasne v našich zbožných vlastech slovanských! — ale také sami chraňme a živme oheň svaté víry pro sebe i pro své děti.

Okno Vaší duše budiž v každém vašem konání namířeno k Bohu. Ó jakou rozkoš a radost pocítí duše Vaše, až přijde čas, kdy bude povolána prvotní Pravdou, a Vy seznáte, že jste v průvodu ctnosti, podepřen o hůl nejsvětějšího Kříže, kde jste si osvojil svatá Příkázání Boží!

Sv. Kateřina Sienská.

Neděle 5. po sv. Duchu.

Dr. Bohuslav Jarolímek O. Praem., opat strahovský:

Blahoslavený Hroznata.

Drazí v Kristu!

Dne 14. července, na kteréžto datum připadá náhodou dnešní neděle, pátá po Sv. Duchu, slaví česká provincie katolické Církve svátek blahoslaveného Hroznaty, mučedníka. Co nám říká toto jméno? K čemu nás zavazuje? Co vůbec známe o tomto našem svatém krajanovi, dnes bychom řekli, o tomto našem svatém hraničáři?

Málo toho víme o blahoslaveném Hroznatovi, a proto nedivno, že ho málo ctíme a málo vzýváme. Jest to světec ve své vlasti a ve svém národě vlastně neznámý. Proč? Těžko odpovědět, neboť odpověď na toto „proč“ nás skličuje, zahanbuje a do rozpaků uvádí. Leč několik okolností tuto naši neznalost a naše opomíjení jeho úcty vysvětluje, i když ne zcela omlouvá: jde o světce, jehož život a působení spadá do dávné minulosti — je tomu přes sedm set let — a je upoutáno hlavně na západní Čechy a jeden tamní premonstrátský klášter, klášter tepelský u Mariánských Lázní, vlastně na kláštery dva, jeden mužský v Teplé a druhý ženský v Chotěšově, jichž byl zakladatelem. Bohužel, celá tato krajina od Plzně na západ se nám v určitých dobách velmi odcizila, vlastně byla nám odcizena, a tak i blahoslavený Hroznata nám zůstával celkem neznámý a nebylo takřka nikoho, kdo by se v našem národě o něho zajímal a na něho upozorňoval. Leč to je vysvětlení sice pravdivé, ale jen částečné, a rovněž omluva jen částečná.

Musíme si zcela poctivě a pokorně přiznat, že nejsme dost vděční Pánu Bohu za dar svých národních světců a světic, že nemáme dost uznání a úcty k největším mužům a ženám z vlastní krve. Vždyť co víme na př. o blahoslavené Mladě, Zdislavě, blahoslaveném Janu Sarkandru, sv. Klementu Hofbauerovi, sv. Prokopu, a jak je uctíváme? Konečně, přiznejme si ještě více: Jak se chová náš národ ve svém celku i ve svých představitelích k samotným našim apoštolům sv. Cyrilu a Metodu, sv. Václavu, sv. Lidmile, blahoslavené Anežce, sv. Janu Nepomuckému? Nejsou to proroci ve své vlasti nevážení?

Máme-li v naší vlasti nerostné bohatství, uhlí, stříbro, železnou a dokonce i uranovou rudu, z níž se získává radium a atomová energie, má-li naše vlast nejlepší lázeňská zřídla na světě, hojnost vod a lesů, úrodná pole, roviny i krásy hor, kulturní památky i řadu slavných mužů a žen, umělců a učenců, bojov-

níků i vynálezců, i vysokou úroveň vzdělanosti lidu; jsme na to všechno právem hrdi, jsme šťastni a vděčni, že to všechno máme.

A přece to všechno není největší bohatství národa, největší jeho čest a štěstí. Největším bohatstvím národa, největším jeho štěstím a největší jeho slávou - rozumí se před Bohem - jsou jeho světci a světice. Ano, jen to má pravou a tudíž největší cenu, co má cenu před Bohem a pro věčnost. A to jsou hrdinové ducha, hrdinové víry a lásky, naši světci. Neboť Bůh se dívá především na lidské duše — hmota, pouhý člověk bez nadpřirozeného života a pouhá příroda zůstávají v očích Božích nečím podřaděným. „Hleďte nejprve království Božího . . .“

Nuže, drazí moji, dnes máme příležitost alespoň zčásti napravit své dosavadní opomíjení jednoho z našich národních blahoslavenců a tedy i patronů a splatit alespoň část svého dluhu vůči němu i vůči Bohu samotnému. Pro dnešek alespoň stručně jeho životopis.

Hroznata byl českým šlechticem, knížetem, který prý zaujímal na královském dvoře českém hned první místo po králi samém. Narodil se v druhé polovici století dvanáctého (kolem r. 1160). Jeho otcem byl Sezima, matkou Dobroslava, jejichž sídelním hradem byl Krašov u Manětína, podle jiných Pšov, pozdější Mělník. Znakem tohoto rodu byly tři jelení parohy, jak jsou dosud znakem kláštera tepelského. Hroznata měl ještě dvě sestry, Vojslavu a Jitku. Dle podání přišel Hroznata na svět zdánlivě mrtev a začal jevití známky života teprve po zaslubu, kterým ho věnovala jeho matka Pánu Ježíši a jeho přecisté Rodičce. Druhé podivuhodné zachránění života budoucího světce, když byl ještě dítětem, bylo rovněž přičítáno Panně Marii. Za jízdy kočárem upustila Vojslava malého svého bratříčka, jehož měla podržeti, a Hroznata spadl pod kola vozu a byl jím přejet. Zůstal však bez úrazu. Když pak se Vojslava provdala do Krakova — dle Balbína za Ottona, městského prefekta krakovského — a jinoch Hroznata ji tam provázal, stalo se jednoho dne, že spadl do řeky Visly a počal tonouti. I tehdy byl zachráněn přispěním přesvaté Panny, jak o tom byl přesvědčen on sám i veškeren lid.

Po svém návratu do Čech se Hroznata vzdělával ve vědomostech a rytířských i křesťanských ctnostech. Pro své výborné vlastnosti byl Hroznata jmenován od knížete biskupa pražského Jindřicha Břetislava zemským úředníkem a povolán do sboru kmetů. Nato se Hroznata oženil s urozenou pannou českou a zdálo se, že tím dosáhl vrcholu svého pozemského štěstí. Leč takovéto pozemské všední štěstí nebývá pro duše Bohem vyvolené příliš dlouhé. Pro Hroznatu nadchází období bolestně očistné a trvá vlastně až do konce jeho života. Přichází jedna zkouška za druhou, jeden kříž za druhým a jeden těžší než dru-

hý. Po několika letech manželského štěstí, které bylo korunováno narozením krásného synáčka, umírá toto nadějně dítě, příští dědic Hroznatova jména i jeho statků, a krátce nato umírá i jeho matka, Hroznatova choť.

Co učiní Hroznata? Jak se zachová? Hroznata se rozhodl, že se po druhé ženiti nebude a naloží se svým majetkem podle vnuknutí Božího pro účel svatý. Toho času byl řád premonstrátský, založený r. 1120 sv. Norbertem, ve svém nejslibnějším rozkvětu.

Hroznata jej poznal na Strahově v Praze. A poněvadž mu vyhovoval jakožto řád mariánský, kněžský i mnišský zároveň, rozhodl se vystavěti pro tento řád klášter na svém statku při říčce Teplé. Rozhodnutí své uskutečnil r. 1196, kdy byly chrám Panny Marie i klášter v Teplé dokončeny a brzy nato uvedena tam kolonie dvanácti bratří premonstrátů ze Strahova v čele s opatem Janem. Je zajímavé, že existuje souvislost mezi klášterem tepelským a milevským v jižních Čechách. Hroznata se znal se zakladatelem kláštera milevského panem Jiřím z Milevska i jeho prvním opatem ctihodným kronikářem Jarlochem, jak vysvítá z testamentu Hroznatova, kde je Jarloch též podepsán jako svědek, a možná, že oba klášterní chrámy, milevský i tepelský, byly stavěny týmž stavitelem a částečně i týmiž dělníky, čemuž by nasvědčovala nápadná jejich shoda.

Jsmo v době křížových výprav. Hroznata se rozhodl na výzvu papeže Coelestina III. spolu s jinými českými pány zúčastniti se křížácké výpravy. Dospěl přes Řím, kde se zastavil u Svatého Otce, až do Apuleje. Pro mor, který vypukl mezi křížáckými vojsky a pro smrt císaře Jindřicha VI. však k výpravě nedošlo a Hroznata se vrací domů. Od papeže si vyprosil ochranu pro klášter tepelský, některé výsady a pozměnu svého slibu křížové výpravy.

Po svém návratu zakládá Hroznata ženský klášter premonstrátský v Chotěšově, k čemuž přispěla svou radou i svým vdovským podílem i jeho sestra Vojslava, která se po svém ovdovění vrátila z Krakova a stala se i se svou sestrou Jitkou chotěšovskou řeholnicí.

Ještě jednou se vypravil Hroznata do Říma ve věci své duše a své budoucnosti. To již byl papežem slavný nástupce Coelestinův Innocenc III. Místo křížové výpravy dovolil Svatý Otec Hroznatovi vstoupiti do kláštera, ježž byl sám založil, a dokonce ho též oblékl v premonstrátské roucho a vysvětil ho na podjáhna. Při svém návratu do vlasti byl Hroznata přijat králem Přemyslem Otakarem I. uctivě a obdržel od něho i od českých pánů ujištění ochrany a přátelství. Tepelští řeholníci přijali Hroznatu s radostí a pověřili ho správou klášterního jmění. Měl tedy Hroznata na starosti věci hmotné, kdežto opat řídil klášter po stránce duchovní. V novém postavení však čekalo

Hroznatu největší zklamání a utrpení — Prozřetelnost Boží chtěla příštího světce ještě více očistiti a zdokonaliti, a proto dopustila na Hroznatu tvrdé zkoušky i se strany opata a vlastních řádových spolubratří. Ale Hroznata vytrval ve své věrnosti na započaté cestě a konal své povinnosti co nejsvědomitěji — nikoliv k vůli lidem, u nichž se dočkal jen nevděku a nepochopení, nýbrž k vůli Bohu samotnému. A v tom právě se projevuje hrdinství Hroznatovy víry, lásky i pokory. A v tom je i jeho konečné vítězství a podstata jeho svatosti.

Nastává poslední kapitola života Hroznatova. Hroznata vše prorocky tušil, co mělo přijíti, a svěřil se s tím své sestře Vojslavě v Chotěšově. Připravil se na smrt přijetím svatých svátostí, doporučil se modlitbám svých řeholních bratří a odešel na prohlídku klášterních statků do Hroznětína. Byl však od německých závistníků z Chebska, které tehdy patřilo ještě císaři Bedřichu II., zajat a do Němec zavlčen, na hradě Kinsberku uvězněn a hladem, žízni a zimou a různým jiným příkořím mučen. Když ho chtěli spolubratří tepelští vykoupiti, odmítl a dal přednost smrti mučednické. Zemřel ve vězení dne 14. července r. 1217. Jeho mrtvé tělo bylo pak od německých násilníků řeholníky tepelskými vykoupeno a před hlavním oltářem tepelského chrámu slavně pohřbeno. Tamtéž byla později pochována i sestra Hroznatova Vojslava, která se uctívá v řádě premonstrátském rovněž jako blahoslavená. Ostatky bl. Hroznaty odpočívají nyní ve zvláštní kapli vlevo od hlavního oltáře opatského chrámu tepelského. Dne 16. září 1897 byl Svatou Stolicí schválen a potvrzen kult od nepaměti bl. Hroznatovi vzdávaný a tím byl tento náš krajan, jeden z nejušlechtilejších českých šlechticů, hrdina křesťanského a řeholního života, a nakonec i mučedník, Hroznata, zařaden oficielně mezi blahoslavené vítěze Kristovy Církve. Tím byl zařazen i mezi naše svaté patrony nebeské, a bylo by si věru jen přát, aby byl též oficielně mezi svaté patrony naší vlasti slavně prohlášen. Bylo by to jen k našemu vlastnímu prospěchu. Světci nehledají úcty lidské, neboli je nevšímání. Světci nás nepotřebují, ale my potřebujeme jich. Světci rozdávají ze svého i Božího nadpřirozeného bohatství.

Draží v Kristu, blahoslavený Hroznata je světec velmi sympatický. Z lásky k Bohu a duším věnuje veškeren svůj majetek dílu Božímu a sám se stává z velmože a světského rytíře řeholníkem, jehož údělem je sebezapření, pokora a poslušnost. Je umučen od sousedních rytířů, kterým záleželo jen na hmotném majetku a světské moci. Ale Hroznata neumírá. Jeho duše žije a raduje se v království, které přislíbil Kristus Pán dáti těm, kteří opustí všecko a následují ho co nejdůsledněji a zůstanou mu věrni až do konce. Kéž na přímluvu bl. Hroznaty je zachráněn odkaz Hroznatův, víra a horlivost křesťanská v naší vlasti po všechny věky. Amen.

„Nebude-li hojnější spravedlnost vaše...“

(Náčrtek promluvy pro město.)

Není lehké být křesťanem. Žádá se odhodlání, hrdinství, mužnost jít proti proudu, boj proti pohodlnému myšlení. A to nejen ve světě vnějším, nýbrž především ve světě vnitřním. Tu se nadto křesťan ocitá v boji sám se sebou. A v cestě mu stojí bolestné pochybnosti, nejistoty. Nejtěžší je ta, kde má volit mezi dobrem nižším a vyšším. Nebudí ve vás právě jednu takovou základní otázku dnešní čtení: na jedné straně požadavek spravedlnosti, která někdy musí neúprosně trestat, a na druhé příkaz: „neodplácejte zlým za zlé?“ Jak oboje srovnat ve svědomí?

*

I. Co je spravedlnost? — „Stálá vůle dávat i každému, co jeho jest.“

1. Stálá — tedy nejen někdy, pro dojem, z dobré nálady;
2. vůle — mužné odhodlání, pevnost, nesmlouvavost, která nepodléhá veřejnému mínění, nemění se podle kursu;
3. každému — především Bohu, pak každému člověku, nejen někomu, straníkoví a pod.;

4. co mu náleží: Podle toho, co pod tím rozumíme a uskutečňujeme, podle toho je naše spravedlnost úzkoprsá, opatrná, přesně odvažující — nebo velkorysá, šlechetná, vpravdě křesťanská.

II. Takovou spravedlnost žádá Kristus na svých učednících: „Nebude-li vaše spravedlnost hojnější...“. Tuto hojnější spravedlnost žádá Kristus — teď — na mně, na tobě. Kdy a jak?

Příklady konkrétního života:

1. Co dělali naši nepřátelé, nesmíme dělat my.
2. Ctít i politického odpůrce. „Hojnější spravedlnost“ musí vymýtit stranické terorizování.
3. Proti nepoctivosti!

(Neříkejme: když to nedostanu nepoctivě já, dostane to stejně nepoctivě druhý tak je to jedno. Není to jedno! Naše spravedlnost musí být hojnější!

III. Za vinu musí přijít někdy i trest. „Hojnější spravedlnost“ žádá, aby to nebyla msta. V tom smyslu platí: „Neodplácejte zlým za zlé.“

*

V rukou spravedlivých je osud budoucnosti. Jen ti jsou schopni přiblížit království světa království Božímu: „Blahoslavení, kteří protivěnství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské“ (Mat. 5, 9). Jen v takových rukou má spočívat moc, jen od spravedlivých možno

očekávat pokoj mezi námi a mír mezi národy, po němž toužíme, uštvání válkou: „Hledej pokoje a sháněj se po něm, neboť oči Páně jsou obráceny na spravedlivé“ (epiškola).

Záleží na každém z nás! Necht' každý z nás je člověk „h o j n ě š í s p r a v e d l n o s t i!“

Neděle 6. po sv. Duchu.

P. Dr. Josef Miklík, CSsR:

Kdo nám pomůže?

Lítost mám nad zástupem. (Mar. 8, 2).

Snad ještě nikdy nebylo na světě tolik bídy, tolik bolesti a utrpení jako dnes. Tisíce a tisíce strádají v nemocnicích, miliony se táží úzkostlivě: „Co budeme jísti aneb co budeme pít aneb čím se budeme odívat?“ (Mat. 6, 31). Jako temné mraky valí se na nás odevšad zkáza, a naděje, jak se zdá, nekyne žádná. Našlo se dosti proroků, kteří slibovali na zemi ráj; lidstvo se brzy přesvědčilo, jak málo jim smí důvěřovati. Nemí tedy opravdu naděje, že bude lépe, že vybředneme z bídy, do které nás uvrhl hřích? Radujte se, vím o vůdci, za kterým smíme jít s klidem a důvěrou. Jest jím Ježíš Kristus. Jeho slova: „**Lítost mám nad zástupem**“ (Mar. 8, 2) jsou nám zárukou, že nás miluje. Chce opravdu pomoci? Smiluje se ještě jednou nad lidstvem, které se ho tak bolestně zřeklo? Ano, dosud čteme v evangeliu jeho krásná slova: „**Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím.**“ (Mat. 11, 28).

Pojďme tedy za Spasitelem, ale pojďme se srdcem celým a nerozděleným! Učme se ze škod, které nám způsobila dosavadní nevěra a polovičatost. Jen on nás může zachrániti z trojí bídy, v které úpíme: z bídy tělesné, z bídy duševní a z bídy duchovní. Zastavme se u jednotlivých bodů!

I. Ježíš Kristus jest naším vykupitelem z bídy tělesné.

Je to strašné moře slz, které zaplavilo svět pro hřích Adamův a pro hříchy, které po něm následovaly. Trpíme všichni, ale nejtíže dolehlo utrpení na malé děti, na chudé a nemocné.

My, kteří jsme vyrostli v jakémsi blahobytu, nedovedeme si ani dobře představit trpký osud chudého dítěte. Nemíti nad hlavou střechu, v dešti a sněhu státi na ulici a žebrati o kousek chleba, toť velmi častý obrázek ze života těchto vyděděnců. Ne, nedivím se, vyrůstají-li z nich potom bytosti zahořklé a zatrpklé proti celému světu. Jdou vedle výkladních skříní, vidí za nimi tisíce hraček, ani jediná není tam pro ně. Potkávají bo-

haté dámy, které chovají a mazlí se se svými psíčky, pro ně nemá nikdo hřejivého slova. Což divu, že již jejich malá pěst se zatíná a srdce se plní nenávisť k ostatním.

Co teprve říci o chudých a nemocných? Mnoho se již namluvalo o rovnosti všech lidí, ale podívejte se pozorněji na skutečný život! Pěkně to popisuje apoštol Jakub: „Jestliže by vkročil do vašeho shromáždění muž se zlatým prstenem v rouše nádher-ném a vešel by též chudák v rouše ošumělém, a jestliže byste pohlédlí do toho, jenž jest oblečen v roucho nádherné a řekli byste mu: Ty, posad' se pěkně tuto, a chudákovi byste řekli: Ty stůj tam nebo posad' se u mého podnoží, zdali jste se ne-stali soudci s myšlenkami zlými? (Jak. 2, 2n). Moji drazí, od té doby uplynulo 1900 roků, ale na světě se nezměnilo nic.

Mají chudáci zůstatí opravdu navždy odstrčení? I pro ně přišel Ježíš Kristus a především z lásky k nim stal se tak chudič-kým, že mohl říci: „Lišky mají doupata a ptáci nebeští hnízda, ale Syn člověka nemá, kam by hlavu položil“ (Mat. 8, 20). Ale Ježíš učinil ještě více. Postavil se sám mezi chudé, mezi žebráky; dobrodiní, které jim prokážeme, prohlásil za dobrodiní prokázané jemu samému. To je smysl jeho hlubokých slov: „Cokoli jste učinili jednomu z nejmenších těchto bratří, mně jste to učinili“ (Mat. 25, 40).

Anglická kněžna Lady Greyová chtěla kdysi vyzkoušetí dobročinnost svých poddaných. Za tuhé zimy oblékla se do žebráckých šatů a klepala u jednotlivých dveří. Někde ji surově odbyli, jinde dostala několik bezcenných dárků, jen na dvou místech byla přijata s láskou. Druhého dne byli pozváni všichni obyvatelé vesnice do zámku a sluhové je uvedli do veliké jídelny. Tam bylo každému předloženo to, co včera daroval přestrojené kněžně. Před jedním ležel na talíři kousek plesnivého chleba, před jiným dva syrové brambory, před třetím napolo shnilé jablko, některé talíře byly úplně prázdné, jen dva byly plné dobrého jídla. Hned potom vešla do sálu kněžna a pravila: „Včera jsem chodila po vaší vesnici, přestrojená za žebračku. Chtěla jsem vyzkoušetí vaši dobročinnost. Vracím vám, co jsem od vás dostala.“ 1.) Dovedete si představití hanbu, která se zmocnila všech přítomných? Oč větší bude naše zahanbení, až nám ukáže na posledním soudu Ježíš Kristus naše almužny, kterými jsme odbývali chudé a žebráky! udělá to, protože řekl: „Cokoli jste učinili jednomu z nejmenších těchto bratří, mně jste to učinili“ (Mat. 25, 40).

Drazí křesťané! Kdyby tato slova Ježíšova pronikla opravdu každého člověka, věřte mi, brzy by bylo po bídě. Pro všechny je na světě dosti a Pán Bůh prostřel stůl pro všechny: škoda jen, že tolik lidí na to zapomíná.

Na dunajském parníku jela bohatá dáma. Jak to již bývá, otevřela svému okolí celé své srdce. A tak se dověděli, že má měsíčně 2000 K — na tehdejší poměry veliký obnos, doma že má tři roztomilé kočky, jejich výživa ji stojí 20 K denně. Když jedna onemocněla, dala ji do lékařského ošetřování, to stálo 400 K. Snad by byla mluvila ještě déle, ale nikdo již neposlouchal. 2.) Kolik matek by se pokládalo za šťastné, kdyby měly denně pro svoje děti také 20 korun!

Z hmotné tělesné bídý nevyvede nás moderní humanita; tu pomůže jen upřímný návrat ke Kristu a k jeho evangeliu. Od něho se dovídáme, že všichni, bohatí i chudí jsme dítkami jednoho nebeského Otce, a v podobenství o nemilosrdném boháči nám ukázal, co čeká po smrti každého, kdo nechal hladověti chudé.

II. Bída tělesná může býti někdy velice trpká; ještě horší je bída duševní.

V každé lidské duši ozvou se časem otázky: Odkud? a Kam? Odkud je všechno? a Proč jsem na světě? Na tyto základní otázky nemělo lidstvo před Kristem odpovědi. My, kteří jsme vyrostli v křesťanském ovzduší, nedovedeme si ani představit mučivou nejistotu, která se zmocňovala pohana, kdykoli si vzpomněl na posmrtný život. Procházel jsem se v Římě pohanickým hřbitovem; ani jediný jasnější paprsek neprozařoval tuto hlubokou tmu; z každého nápisu mluví k vám nejistota, pochybnost, zoufalství.

Teprve Ježíš Kristus zažehl světlo, které zaplašilo v krátké době všechny temnoty. Jeho slova: „Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět; opět opouštím svět a jdu k Otci“ (Jan 16, 28) vypisují životní dráhu každého z nás. Jsme od Boha a jsme tu pro Boha.

V naší době šíří se myšlenka, že postačitelnou odpověď nám dovede dáti i věda. Moji drazí, přál bych vám čísti takové knihy; myslím, že byste je velice brzy odložili. Jsou tak ubohé, že se jim posmíval i Masaryk. Píše: „Co dnes víme? Odkud je člověk? Nevíme. Je duše? Nevíme. Jaký je účel života? Nevíme. Jsme vůbec? Nevíme. A toto soustavné „nevíme“ se nazývá vědou a lidé tleskají pokroku vědy. — Na konec cítí člověk přece jen svoji rozervanost. Čím více chce zapomenout a špiní se hýřením, tím je to horší. Nezbyvá než revolver anebo — kostel a kněz.“ Tak psal o moderní vědě první prezident československé republiky. Proto doznal český spisovatel Hilbert: „Svět nezůstane nevědeckým, protože nevědeckým zůstatí nemůže.“ Jestli kdy, platí právě v této věci nadšená slova apoštola Petra: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Mesiáš, Syn Boží (Jan 6, 69n).

III. Zlá je bída tělesná, ještě horší je bída duševní, nejhorší je bída duchovní nebo mravní.

Dnes si jen těžko představíme mravní bídu hříšného lidstva před Kristem. Výroky tehdejších spisovatelů se nám zdály jen nadsázkami věčně nespokojených mravokárců. Sám Bůh se postaral o odpověď. R. 79 po Kr. bylo zasypáno několik italských měst žhavým popelem sopky Vesuvu — mezi nimi též Pompeje. Smrt přišla tak náhle, že uniklo jen velice málo jednotlivců. Tyto vykopávky nám odhalily mravní zchátralost tehdejšího římského světa. Procházel jsem se zmlklými ulicemi Pompejí; dojem, který si odnášíme, možno vystihnouti slovy: jídlo, pití a do nebe volající nemravnost.

Ano, tak nám popisují tehdejší spisovatelé současné lidstvo. Cicero se bál poslati děti do pohanských chrámů, protože by se tam naučily nemravnosti, kterou byla uctívána bohyně Venuše. Thukydides si naříká: „Nemáme otců, nemáme matek, nemáme děti.“ Seneka píše o svých pohanských krajanec: „Divoké psy zabíjíme, nemocné hovado odstraňujeme, slabé děti topíme.“ Tacitus volá zoufale: „Naše nepravosti jsou nesnesitelné, ale také nenapravitelné, protože nemáme proti nim léku.“

To byl svět, do kterého přišli apoštolové s Kristovým evangeliem. A ku podivu! Mravy se začaly měnit a z bahna vyrůstaly nejkrásnější lilie. Brzy po Kristu píše jeden z obrácených pohanů, sv. Justin: „My, kteří jsme dříve sloužili jen nečistotě, usilujeme o mravní čistotu; my, kteří jsme se chamtili jen za ziskem, rádi se dělíme o svůj majetek se všemi. Modlíme se za své nepřátele a hledíme je přesvědčiti, aby žili také podle zárných nauk Kristových.“

Český spisovatel Machar napsal o prvních křesťanech, že to byly „duše nízké, zkřivené, zatemnělé štvavými popy.“ A tyto nízké duše propouštěly po křtu svatém všechny své otroky, a ještě je obdarovávaly. A nešlo o maličkosti; římský prefekt Hermes propustil 10.000 otroků, Chromatius dokonce 14.000. Četli jste již někdy, že se tak velkomyslným ukázal některý moderní kapitalista?

Ježíšovo učení je dosud dosti silným kvasem, aby od základů změnilo lidskou společnost a zahojilo všechny rány, které jí zasadil hřích. Proč tedy působí tak málo? Proč po 1900 letech není Evropa ještě vyléčena? Protože zatvrzele odmítá pomocnou ruku, kterou jí podává Kristus, protože nechce skloniti hlavu pod jeho svatý zákon. Odřekla se Spasitele, chtěla jíti svou vlastní cestou, proto se na ní plní slova prorokova (Jer. 2, 19): „Zvíš a zakusíš, jak zlá a hořká věc to jest, opustiti Hospodina, Boha svého.“

Bylo to roku 1912, kdy vyplula na širé moře chlouba Anglie, obrovská loď „Titanic.“ Byl to div moderní techniky; co se jí mohlo státi? Přišel 15. duben a s ním katastrofa. Stačil jediný

ledovec a pro Titanic nebylo záchrany. V poslední okamžiky zazněla nad vlnami lodní hudba. Nehrála již valčíky. Posvátně, jako v nějakém chrámě nesly se nad hladinou zvuky modlitby: „Blíž k Tobě, Bože můj.“

I naše století vyplulo směle na veliké moře života. Spoléhalo na své síly, na své vymoženosti, své pokroky a své vynálezy. Krista neznalo, a potom — přišla katastrofa. Toneme, a kalné vlny hrozí pohltiti všecko, nač jsme dosud spoléhali. Je ještě záchrana? Ano. Blíž k Tobě, Bože můj, blíž k Tobě, Kriste Ježíši! A opět se nad námi zaklene modré nebe klidu a spokojenosti a míru. 1.) Amen. (Z chystané knihy „Slovo Boží.“)

Lic. Josef Zvěřina:

„Jestliže jsme zemřeli s Kristem, věříme, že také budeme živi s ním.“

(Náčrtek promluvy pro město.)

Proč není naše křesťanství plné, silné, opravdové? Kde je příčina toho, že jsme stále jen tak příležitostně, napolovic, noko z ducha Kristova? Nám je to pro bolest a hanbu, lidem jiného smýšlení pro pohoršení a škodolibost. Nechme dnes stranou všechny starosti a podívejme se do sebe tak, jak jsme se ještě nikdy nepodívali!

I. Vidíme v sobě dva lidi: jednoho, který chce výš, člověka stále nového — a proti němu člověka starého, který nás drží v poutech návyků, nectností, pohodlí.

II. Starý člověk musí umřít! Musí být pohřben. Neboť, jak jste slyšeli, být křesťanem znamená být ve křtu pohřben s Kristem ve smrt, křtem sv. jsme vštípení v Krista co do podobnosti smrti jeho.

Je to těžké, přetěžké, ale nelekejme se! Co to znamená takto zemřít? Není to pohřbení za živa, zkazit si život, zbavit se vši radosti atd., jak často jistě slyšíte?

1) Tato duchovní smrt je především p o k á n í. Neříkejte, že hříchu nemáte, neboť kdo tak mluví, sám sebe klame a pravdy v něm není (1 Jan 1, 8). To znamená poznat se, uznat své chyby, nebýt se sebou spokojen, rozhodnout se a v duchu kajivosti uskutečňovat nápravu. Pracuj vytrvale a měj trpělivost sám se sebou, neboť úkol není snadný!

2) Dále je tato duchovní smrt úkonem p o s l u š n o s t i. Člověk se v životě může bouřit proti mravnímu řádu, Bohu rouhat; to je nesmysl. Může se stát lhostejným — a to je nepoměrně horší. V obojím případě však klade sebe na první místo, staví sebe sama za nejvyššího pána, osobuje si sám rozhodovat

o dobrou a zlou. Neposlušností „hřích přišel na tento svět a skrze hřích smrt“ (Řím 5, 12);

3) Konečně se dokonává toto vštípení v Krista co do podobnosti smrti jeho v duchu o b ě t i. Neboť jestliže Kristus „vydal sebe sama za nás v žertvu, a to v oběť krvavou Bohu k vůni líbezné“ (Ef. 5, 2), tak i my. „Proto napomínám vás, bratři, skrze milosrdenství Boží, abyste vydali tělo své v oběť živou, svatou, Bohu libou, by to bylo duchovní bohoslužbou vaší“ (Řím 12, 1).

Pochovejme tedy starého člověka v sobě pokáním, poslušností a obětí!

III. A my neumíráme proto, abychom zemřeli! „Byli jsme tedy pohřbeni s Ním skrze křest ve smrt, abychom tak, jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slávou Otcovou, i my kráčeli v životě novém.“

Nový život, nový člověk, nová doba — to vše se stalo heslem našich dnů, vlastní silou revoluce, vášnivou touhou lidí, kteří nezaspali. Jak se však stane člověk člověkem novým? Tím, že se mu zvýší plat? Tím, že bude průmysl postátněn? Že se člověk stane součástí kolektiva? Drazí, jaký omyl při tom velikém nadšení a opravdové touze!

Zde je nový člověk, obnovený mocí Boží. Zde je člověk nového života. Zde je člověk, plný síly stálého vzkříšení, ozářený „slávou otcovou.“ „Že však žije, žije pro Boha“.

„Tak i vy mějte za to, že jste mrtvi pro hřích, živi však pro Boha v Kristu Ježíši, Pánu našem“.

Dr. Jan Merell:

Výklad epištoly 6. neděle po sv. Duchu.

(Řím. 6, 3-11).

Již častěji jsem byl žádán spolubratry o přístupný exegetický výklad nedělních epištol. Bývají málo na kazatelně vykládány. Jsou těžké, vyňaté ze souvislosti epištol a proto i pro kněze mnohdy nesrozumitelné. A přece jsou slovem Božím, plným síly a života a měly by býti i nám tím, čím byly prvním křesťanům: Pramenem víry, naděje a lásky. Proto jsem se rozhodl na požádání p. nakladatele uveřejňovati v tomto časopise pravidelně exegetický výklad vybraných perikop a snad s pomocí Boží se mi podaří brzy vydat knižně perikopy všechny.

Nehudou to vypracovaná kázání, nýbrž hlavně výklad exegetický, k němuž bude vždy připojeno několik myšlenek liturgickohomiletických. Porozumí-li kazatel epištoly, dovede již podle stupně chápavosti a místních potřeb svých posluchačů epištolu věřícím vyložiti a vyvoditi z ní vhodné časové i praktické aplikace.

I. Souvislost s předcházejícím a hlavní myšlenky perikopy.

Epištola je vyňata z dogmatické části listu sv. Pavla k Římanům. V předcházejících kapitolách mluvil apoštol o velikosti milosti, kterou nám získal Kristus svou smrtí na kříži. Pavel v protikladu:

světlo milosti — tma hříchu, ukázal velikost a působení milosti. Zdá se však, že mu někdo nadhodil nesmyslné přání: „Je dovoleno, aby někdo zhřešil, aby se tím více ukázala účinnost milosti na jeho vlastní duši?“ Zde bylo velké nebezpečí zfalšování evangelia, a proto apoštol odpovídá jasným: „Nikoliv!“ Byl by to návrat zpět do tmy. „My, kteří jsme zemřeli hříchu, kterak ještě budeme v něm žít?“ (2.) Mystické spojení s Kristem zavazuje křesťana k novému životu, v němž je hřích přemožen.

Důkaz, že jsme zemřeli hříchu, provádí sv. Pavel dvěma obrazy, jež jsou však plnou skutečností.

První obraz (3.—5.) je vzat z křestních obřadů prvotní církve. Novokřtěnec vstoupil do vody, která se nad ním uzavřela jako symbol pohřbení pro tento život. Výstup z křestní vody je symbolem života nového. Ponoření znamená smrt a pohřeb Kristův. Tak i starý člověk se svými hříchy a poklesy je zničen a pohřben. Vynoření z vody připomíná zmrtvýchvstání Páně. Pro Krista počíná nový život oslavení. Podobně i pro křesťana.

Druhý obraz (6.—11.), příbuzný výše uvedenému liturgickému, je vzat z práva. Základ obrazu i myšlenky je představa mystické jednoty křesťana s Kristem. Co se stalo na Kristu, opakuje se mysticky na každém z křesťanů. Křtem se stává věřící mystickým údem těla Kristova. Proto smrt, pohřeb a vzkříšení Kristovo je mystickou smrtí, pohřbem a vzkříšením křesťanů. V této mystické smrti hyne i starý člověk, který je v otroctví hříchu, podle právní zásady, že smrtí je člověk zbaven všech závazků.

V závěru perikopy apoštol zdůrazňuje, že tento stav je stavem skutečným a trvalým, protože Kristus nás vykoupil svou smrtí provždy a nový život je životem věčným.

II. Výklad jednotlivých veršů perikopy.

Křest je jedním z nejvýznamnějších okamžiků lidského života. Pokřtěný je vyrván ďáblu a pokřtěn v Krista Ježíše a v jeho smrt (v. 3), aby podle starého člověka zemřel a stal se údem mystického těla Kristova podle slov apoštolových: V jednom Duchu my všichni byli jsme pokřtěni v jedno tělo (1 Kor. 12, 13).

A jako pro Krista jeho smrt byla cestou k slavnému zmrtvýchvstání, tak i pro křesťana je cestou k životu novému (v. 4). Pokračování starého života hříchu by bylo proti podstatě nového života. Toto vzkříšení se stalo slávou Otce, t. j. slavným činem Boha Otce, činem, v němž se jeví Boží moc a svatost.

Křestní úkony (ponoření a vynoření) nejenom symbolisují Kristovu smrt a vzkříšení, ale křtěnec se stává spoluúčastný na smrti a zmrtvýchvstání Kristově. Řecké adjektivum, jež zde volí sv. apoštol Pavel, vyjadřuje úzké, životní, trvalé spojení, v něž jsme byli vštípeni (v. 5). Náš život, zde i na věčnosti, vštípením v mystické tělo Kristovo, stává se jeho životem.

V následujícím verši (6) vykládá Pavel, v jakém smyslu věřící

zemřeli s Kristem. Pro zásluhy Kristovy byli zbaveni nejenom hříchu prvotního a hříchů osobních, nýbrž byla zlomena i moc hříchu a zlé žádostivosti. Apoštol to dokazuje (v. 7) zásadou, že smrtí přestává všechna moc. Smyšlená právní pozadí věty je: Kdo zemřel, jest sprostěn od hříchu. To neznamená, že se mu dostalo odpuštění hříchů, nýbrž, že je osvobozen od moci hříchu, která ho za jeho života poutala. Od tohoto otroctví, pod kterým byl za svého života, je oproštěn podle staré zásady, že smrt vysvobozuje z otroctví, anebo rabínské zásady Pavlovy duby: Mrtvý není vázán zákonem a povinnostmi plnit přikázání.

Odpoutání od hříchů musí však být provedeno cele a navždy. Dříve mluvil apoštol o smrti s Kristem, nyní o životě (v. 8). Naše smrt s Kristem byla podmínkou našeho života s ním. Ve slovech: **Věříme, že také živi budeme s ním**, má asi sv. Pavel na mysli nejenom naše vzkříšení budoucí, nýbrž, jak je zřejmo z celé souvislosti (od 6, 2 násl.), účast na životě zmrtvýchvstalého Krista.

Přesvědčení věřících, že budou schopni takového mravního výkonu je opřeno o vědomí, že Kristus vstav z mrtvých, již neumírá, smrt nad ním již nepanuje (v. 9). Kristus zemřel za hřích Adamův a za všechny hříchy, které kdy budou spáchány. Není a nebude hříchu, pro který by musel ještě někdy zemřít (v. 10). Vstav z mrtvých, žije Bohu a pro Boha. Život vzkříšeného a oslaveného Krista je společenství s Bohem Otcem. Podobně i křesťané v důsledku své podobnosti s Kristem, s nímž zemřeli a byli vzkříšeni, mají život nový a proto nesmí míti již více vztahu k hříchu a pro vždy náležitosti Bohu. Pro křesťana platí: **Mrtvi pro hřích, živi pro Boha** (v. 11).

Perikopa je uzavřena formulí „**V Kristu Ježíši, Pánu našem**“, které Pavel užívá ve svých listech více než 150krát. Je to pavlovský výraz pro vyjádření nejužšího spojení věřících s Kristem. Pokřtěný je „**člověk v Kristu**“ (2 Kor. 12, 2).

III. Použití homiletické.

Epištola k Římanům není snadnou četbou a dnešní perikopa patří k nejtěžším. Liturgicky se velmi vhodně váže k evangeliu. V mešním formuláři VI. neděle po sv. Duchu zaznívají ještě velikonoční motivy. Co nám daly velikonoce ve sv. křtu (epištola) a Eucharistii (evangelium o rozmnožení chlebů), to Duch sv. přivede ke vzrůstu a zrání. Perikopa je dokladem, s jakou vážností a posvátností patřili první křesťané na křest a na povinnosti svatého života ze křtu plynoucí. Pád do hříchu byl porušením pečeti, kterou je označen křesťan.

THEMATA: 1. Naše mystická jednota s Kristem.

Mravní požadavek epištoly — zúčtování se hříchem — toť důsledek mystické jednoty křesťanů s Kristem. Povstává křtem. Starý člověk se svými hříchy umírá a povstává nový, naplněný spravedlností a milostí Boží. Tak úzce je spjat křesťan s Kristem, že jeho údy jsou údy Ježíše Krista. Jak jich možno ještě užívat ke hříchu!

2. Křesťan a hřích.

V epistole se neustále vrací myšlenky: Byli jsme pohřbeni, starý člověk byl spolu (s ním) ukřižován, zničení těla hříchu, nesloužiti hříchu, sprostění od hříchu, zemřeli s Kristem, mrtvi pro hřích. Toto hromadění výrazů a obrazů je dokladem Pavlovy bázně před hříchem. Život ve hříchu je životem v okovech, životem otroka, život bez hříchu, život člověka osvobozeného.

3. Nový život — život pro Boha.

Nejenom s Kristem umírat, také s ním žít ve slávě a moci Boží, to je úkol našeho života. Úkol, který v sobě zahrnuje vše ostatní a všemu ostatnímu dává smysl a cenu. Země, na níž žijeme, je cestou k Bohu. Toto pojetí života má již v sobě zárodek požehnání. Žít pro Boha znamená učinit zemi nebem, Jak důležité pro dnešní sobeckou a zmaterialisovanou dobu!

4. Smysl a cena sv. křtu.

Sv. Pavel dává zde hluboký vhled do podstaty křtu a důsledků z této svátosti plynoucích pro křesťana. Jak je nutno zdůrazňovati cenu křtu právě dnešnímu člověku!

Neděle 7. po sv. Duchu.

P. Dr. Josef Miklík, CSsR:

Varuj se špatných řečí!

Po ovoci jejich poznáte je. (Mat. 7, 16),

Pán Ježíš uměl málo slovy povědět velice mnoho. Všimněme si na př. dnešního evangelia! Všichni jsme stromy ve veliké zahradě Boží. Jsi-li stromem dobrým či špatným, nepozná se ani podle listí, ani podle vnějšího zjevu; to ti poví nejlépe ovoce, jaké přinášíš.

Takovým ovocem jsou především tvoje skutky, ale jsou jimi i tvoje řeči. Dobré řeči přivedly již mnoho duší do nebe; špatné řeči otevřely již mnohým peklo. Věnujme aspoň jedno kázání i této vážné pravdě naší svaté víry a zamysleme se nad zlobou špatných řečí!

I. Špatné řeči jsou jedem, který otráví ponenáhlu celé okolí. Neškodí jen tomu, kdo je mluví; skoro po každé strhují do pádu i druhé. Božský Spasitel byl vtělená láska; dovedl odpustit i nejhorší hříchy. A přece planula jeho slova ohněm, když se rozhovořil se o špatných řečech. Privil doslova: „**Běda světu pro pohoršení!**“ Je pravda, při dnešní zkaženosti lidstva nevyhne se pohoršení. Proto dodal: „**Je nutno, aby přicházela pohoršení, ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází!**“ (Mat. 18, 7).

Hrozili bychom se vraždit něčí tělo, ale zabít duši nepoklá-

dají mnozí za nic. Chcete-li poznati zkázu, jakou dovede způsobiti jediné slovo, zajděte se mnou v duchu do ráje! Tam stála Eva před stromem, z kterého jí zakázal Bůh jísti. Dávala se naň docela klidně; myšlenka na Boží vůli byla jí dosud svatou a nic ji nelákalo, aby ji přestoupila. Věřila dosud Bohu a věřila v jeho lásku k lidem. V tom se s ní dal do řeči had, řekněme lépe: ďábel, který použil hada jako svého nástroje. Již jeho první otázka obsahovala kapku jedu: „**Je to pravda, že vám Bůh zakázal jísti se všech stromů rajských?**“ (Gen. 3, 1). Napověděl tak Evě, že jejich závislost na Bohu se mu zdá upřílišněnou, nedůstojnou a pokořující. Žena porozuměla dobře této narážce, její hrdost se vzepřela, proto se pokusila Boží rozkaz oslabiti. Odpověděla: „**Z ovoce stromů, které jsou v ráji, jísti smíme; z ovoce stromu však, který jest uprostřed ráje, zakázal nám Bůh jísti, ano i dotýkati se ho, abychom snad nezemřeli**“ (Gen. 3, 2n). Osudné: snad. Po prvé styděla se Eva za svoji poslušnost k Bohu, jeho požadavek se jí zdál upřílišněný a trest nepoměrně veliký — proto jej oslabila slovíčkem: snad. Právě na tento okamžik čekal ďábel; proto se odvážil k rozhodnému útoku: „**Nikoli, nezemřete. Ví totiž Bůh, že toho dne, kterého z něho pojíte, otevrou se oči vaše, a budete jako bohové, poznávající dobré i zlé.**“ (Gen. 3, 4). Napověděl jí: Nebojte se, nečeká vás smrt, nýbrž nový život. Bůh ví dobře, že se mu vyrovnáte, jakmile z ovoce požijete. Protože vám nepřeje takové vyznamenání, postrašil vás hrozbou smrti.

Víte dobře, jak strašné následky měla tato řeč. Eva uvěřila své, mu největšímu nepříteli a strhla do pádu Adama a s ním celé lidské pokolení. Všecky slzy, které byly na světě prolity, všechno utrpení, bída a nouze zrodily se z této jediné špatné řeči. Odváží se ještě někdo lehkomyšlné výmluvy: „Vždyť jsou to jen slova“ nebo „Řeč se mluví a voda se pije?“ Kde mohlo býti dnes lidstvo, kdyby nebylo této osudné řeči!

Špatné řeči jsou vždycky zlé, ale jejich zloba roste do nekonečna, mluvíme-li je před dětmi. Proč? Protože dítě je tak bezbranné proti každému útoku; protože zkažené dítě znamená zkaženého člověka; protože bývá tak těžko napravití právě taková pohoršení. Proto pronesl Spasitel slova, která by měla otrásti do duše každým svědcem: „**Kdo by pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby mlýnský kámen zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubiny mořské**“ (Mat. 8, 6).

Vím, že lidé se často omlouvají: „Dítě tomu ještě nerozumí.“ Má to býti omluva, ve skutečnosti je to jen nová obžaloba. Právě proto, že dítě tomu ještě nerozumí, bude pátrati, bude se dotazovati druhých a doví se věci, na které jste ani nepomyslili.

II. Všecky špatné řeči jsou záhubné, ale dva druhy bývají nejzhubnější: řeči proti víře a řeči proti mravům.

Je pravda, někdy dovede i dítě odraziti útok na svoji víru. Otec sv. Jany Františky Chantalové byl vysokým francouzským úředníkem, proto k němu přicházelo i dosti šlechticů protestantských. Jak to již bývá, mluvivalo se často o náboženství. Malé Janě bylo teprve pět roků. Právě si hrála ve světnici, když zaslechla poznámku jednoho šlechtice, že ve svatostánku není opravdu přítomen Ježíš Kristus. Dívka se již neovládla; pohlédla vážně na šlechtice a pravila: „Pane, musíme věřit, že Ježíš Kristus je přítomen v nejsv. Svátosti, protože on to řekl. Jestli mu nevěříte, prohlašujete ho tím za lháře.“ Zaražený šlechtic chtěl dívku uchlácholiti, proto jí nabídl cukroví. Nepochodil. Hodila je do ohně a pravila: „Vidíte, pane, tak budou jednou hořeti v pekle všichni, kteří nevěří tomu, co řekl Božský Spasitel.“ 1.)

To jsou však vzácné výjimky; obyčejně to dopadne právě naopak, a dítě se stává obětí protináboženských řečí. Mnohdy stačí jen nepatrná poznámka, aby úplně podryla a podkopala dětskou víru pro celý život.

Německý spisovatel Grillparzer († 1872) zemřel jako úplný nevěrec. A přece o něm víme, že byl v mládí velice zbožný. Rád se modlil, často čítal životy svatých, doma měl oltářík, před kterým konával svoje pobožnosti. Jeho vychovatelka bývala dojata až k slzám, když jej vídala klečeti před tímto oltáříkem. Ztráta víry začala na gymnasiu; poslyšte, jak nám líčí Grillparzer svoje neštěstí: „Kdysi měl otec více hostí. Protože v pokoji bylo málo místa, přišel s přáteli do mé světničky; podle všeho si nevšimli, že jsem tam také. Pojednou pozvedl pohár a zvolal: „Bud'me veselí, dokud jsme na světě! Kdo ví, bude-li nám na onom světě také tak dobře.“ Jeden z hostů prohodil: „Ostatně, kdo ví, je-li co po smrti.“ V tom okamžiku mne zpozorovali a hleděli smazati dojem neprozřetelné poznámky, ale bylo již pozdě. Slova hostova zaryla se hluboko do mé duše a pro mne začaly dny, které pokládám za nejsmutnější z celého života. Přestal jsem se modliti, o Boha jsem se již nestaral.“ Až potud spisovatel. Jak žil, tak zemřel. Když se přiblížila poslední chvíle, kněze odmítl. To bylo ovoce jediné neprozřetelné poznámky.

A nemusí to býti ani řeči proti víře; mnohdy stačí jen výrok o knězi, aby podkopal všecko. Jednou v neděli vrátila se jakási matka z kostela a před svým desítiletým synáčkem dovolila si slova: „Dnes bylo kázání takové nijaké, skoro jsem při něm spala.“ Otec dal matce potají štulec, ale bylo již pozdě. Synáček si dobře všiml matčiny kritiky a jeho úcta ke knězi byla tatam. Nemusí-li poslouchati matka, nemusí poslouchati ani on. V jediný okamžik bylo zničeno všecko, co po léta v jeho duši stávala.

Zlé jsou řeči proti víře, ještě osudnější bývají řeči nemravné; pravím osudnější, protože jejich následky bývají nedozírné pro tělo i duši.

Je pravda, dobře vychované dítě dovede se uhájit i v takovém případě. Pozdější slavný jezuita P. Roh byl jako student s několika hochy na výletě; v tom začal kdosi neslušnou píseň. Student Roh dal mu takový štulec, že v okamžiku byl v silničním příkopě. Po letech říkával žertem: „V celém těle měl jsem již revmatismus, jenom právě rameno nebolelo mne ještě nikdy.“ 2.)

Škoda jen, že takové případy jsou vzácnou výjimkou; obyčejně to končí pádem nevinné duše. Duchovní správce věznice, Leopold Arthofer vypravuje: „Jednoho dne rozmlouval jsem dlouho s mladým trestancem. Již delší dobu jsem tušil, že v jeho duši hlodá bolest nad neštěstím, do kterého upadl. Na jeho příjemném obličeji bylo viděti ustavičnou bolest. Při dnešní rozmluvě otevřel mi konečně celé srdce. Pravil:

„Důstojnosti, když jsem byl ještě dítětem, svedl mne náš sluha ke špatnosti, jejíž dosah jsem tehdy ani nechápal. Ale moje duše byla tím otrávena a s ní i moje mladá léta. Jak jsem mohl býti šťastný, kdyby nikdo nebyl poskvřnil moje dětství. Ale tak ubíhala léta, moji rodiče nepozorovali nic, ale já jsem již dávno nevěděl, co je to štěstí a spokojenost. Snad mne považujete za zkaženého. Věřte mi, kdykoli jsem sahal po poháru zapovězených rozkoší, cítil jsem v duši hnus.“

Po těch slovech selhal mu hlas, mladý trestanec zakryl si oběma rukama obličej a plakal, až se celý trásl. Odcházel jsem z jeho cely, ale duši mi táhla slova Spasitelova: „Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází.“ 3.) (Mat. 18, 7).

Myslím, že nikdo by se neodvážil mluvit před dítětem o takových věcech, kdyby si vzpomněl, kolik zla způsobí svou řečí. Vím to z vlastní zkušenosti. Byl jsem vychován velmi zbožně, a vracel jsem se právě z kostela. Na rohu ulice — dodnes vidím přesně to osudné místo — na rohu ulice zastavil mne můj spolužák a odhalil přede mnou tajemství života a jeho vzniku. Kolik bouří způsobil tím v mé duši, kolik zbytečných bojů a kolik porážek! Vzpomenu-li si na to vše, chápu již strašná slova Ježíšova: „Kdo by pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby mlýnský kámen zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubiny mořské“ (Mat. 18, 6).

Drazí křesťané! Varoval jsem vás, abyste se chránili zlých řečí. Neškodíte jimi jen sobě, škodíte i druhým a budete odpovídati za všechny duše, které jimi pohoršíte. Všechny špatné řeči jsou zlé, ale nejosudnější bývají řeči proti víře a proti mra-

2. Keller, Das sechste Gebot Gottes, Mohuč, 1908 183.

3. Fattinger-Soukup, Katecheta vypravuje, Olomouc, 1935; I, 427.

vům. Proto varoval apoštol Pavel: „Smilství však a všeliká nečistota nebudiž ani jmenována mezi vámi, jak se sluší na věřící“ (Ef. 5, 3). Naši zásadou budiž heslo sv. Joba: „Dokud naposled nevydechnu, nebudou mluvití rty moje nepravost“ (27, 3). Amen.

Lic. Josef Zvěřina:

Máte užitek svůj ku posvěcení.

(Náčrtek promluvy pro město.)

Katolicismus v našich zemích se dostal do zvláštní situace. Jsme kritiky, mravokárci, ale stále jaksi vzadu. Když byla celá země katolická, mohlo mít smysl heslo: proti knize knihu, proti spolku spolek. Proč však nemáme heslo katoličtější: p ř e d knihou knihu, p ř e d spolkem spolek?

Nesmíme zůstat zadním vojem, který paběrkuje, který nemá ducha a statečnost předvoje. Katolicismus víc než kdy jindy musí dnes do prvních linií! Tam je dnes jeho místo. Bojuje se totiž v podstatě již jen o to, zda budoucnost bude křesťanská nebo materialistická.

Pro tento postoj křesťana dnes má sv. Pavel v dnešním čtení překrásnou myšlenku: „Nyní však byvše osvobozeni od hříchu, ale učinění služebníky Božími, máte užitek svůj ku posvěcení, konec pak život věčný.“

1. **Osvobození od hříchu.** Hřích znamená věčný svár, vzpouru, rozklad, odpor proti řádu. Příliš jsme již ztratili z pevné jistoty, že tomu tak jest; příliš jsme si ji nahradili bláhovou nadějí, že v životě rozhoduje chytrost, taktika a všelijaké praktiky. Nelze přece sbírat s bodláčí fíky (evang.)!

2. **Učinění služebníky Božími.** Každý křesťan je Bohem povolán k svaté službě. Pavlův miles Christi (Ef 6, 10-17).

3. **Máte užitek svůj ku posvěcení.** Slova nejzávažnější. Všechny dary, všechen příval milostí, který se stává štědrostí Boží našim užtkem, má cíl a smysl pro posvěcení doby a života, v němž křesťan žije. Proto dnes musíme posvěcovat

a) nově vznikající řád s o c i á l n í. Je veliká vina křesťanů, že toto uspořádání se děje bez nich. Je naše vina, že jsme se nechopili sami díla, ke kterému nás zavazovalo evangelium, světcí, papežové, církevní otcové a theologové. I když s leccím nemůžeme souhlasit, je naší povinností přispívat k tomu, aby i tento řád byl posvěcen, i tento svět získán pro Boha. — Je naší povinností

b) posvěcovat i život n á r o d n í. Ideál národní není nejvyšší, není sám sobě účelem. Tam, kde by tomu tak bylo, stalo by se to zvráceností, jaké jsme již byli svědky. Posvěcovat národ znamená vést jej k poctivosti, mravnosti, lásce a nakonec k Bohu.

Znamená také odčiňovat jeho veřejné hříchy. A těch má náš národ také dost!

4. „Konec pak život věčný“. Všechno úsilí sociální, všechen národní život někam musí vést. Kam? Co bude, až se vyrovnají třídní rozdíly? Až náš národní život bude zabezpečen? Není právě tady třeba myslet trochu dál, co bude pak? Úkoly národní a sociální jsou dočasné. Právě proto se nemohou stát posledními. A právě tady musí vnášet křesťan do tohoto myšlení úběžník věčnosti. Ne sub specie societatis, nýbrž sub specie aeternitatis! Drazí, to se musí stát velikou „politikou“ křesťanovou. To je hlavní! Ne počet hlasů, agitace, štvání a praktikářské kejkle!

Naším světovým úkolem je „služba spravedlnosti ku posvěcení“. To je povinností nejen těch velikých, nýbrž každého. I toho nejposlednějšího křesťana. Proto praví sv. Pavel tak názorně: „dejte údy své“ v tuto službu. To je poslání křesťana dnes, kdy vystupují falešní proroci a nepraví spasitelové (evang.). Vstípení v Krista přinášíme ovoce dobré, užitek ku posvěcení celého dnešního života.

Ladislav Pokorný, profesor:

Kázání pro děti.

Slyšíme mnohdy nářky na to, že se lidé vyhýbají kázání. Je-li na začátku mše svaté, přijdou až po něm, je-li na konci, jako na povel před ním prchají. Důvodů tohoto zjevu je zajisté mnoho, jistě na ně poukáží na stránkách tohoto časopisu odborníci mnohem povolanější než jsem já. Chtěl bych ukázat jen na jeden pramen této nechuti ke kázání a to je, že nezvykáme děti na slyšení slova Božího. Budou-li děti považovat promluvu za součást své nedělní bohoslužby, zvyknou si na ni a pravděpodobně zůstanou věrné svému zvyku, i když dospějí.

Chceme-li však děti zvykat na poslouchání kázání, musíme pro ně kázat. A přiznejme si, že se u nás, kromě poměrně mála t. zv. školních mší svatých, pro děti nekáže.

Bylo mi vždy líto dětí při kázání, které nebylo pro ně. Přišly na mši svatou a důstojný pán kázal půl hodiny nebo více a děti z toho neměly nic. Kazatelny bývají leckdy dále v lodi a děti stály tak zády ke kazateli mezi kazatelnou a oltářem a z toho vznikaly další zjevy, neboť kazatel je neviděl a nemohl se podle toho zařídit. Děti nerozuměly a ani neslyšely, měly dlouhou chvíli. Z nedostatku upoutání pozornosti se začaly bavit, vříčely se, byly neklidné a budily pohoršení zbožných duší, které zapomínaly, že to všechno není způsobeno těmi dětmi, nýbrž námi — dospělými. Mnozí z posluchačů upjali pozornost na neklidné děti a tak i pro ně krásná řeč kazatelova byla pronáše-

na nadarmo. Důsledek toho je, že děti na mši svatou nerady chodí a kázání se zrovna hrozí.

Jediné východisko z toho je kázání pro děti podle známého slova faráře Kesslera: Bohoslužby pro děti nikdy bez kázání pro děti! Můžeme býti přesvědčeni, že promluvami pro děti přivábíme je do kostela jistěji a trvaleji než obrázky nebo dokonce vstupenkami do biografu, dávanými jako odměny za návštěvu mše svaté.

Neděle v našich kostelích by nikdy neměla býti bez promluvy pro děti. Tam, kde je více mší svatých, je to snadné. Zavedme tedy promluvy pro děti, při té mši svaté, na kterou děti nejvíce chodí. Nejlepší čas jest asi devět hodin. Nestanovme nikdy začátek této mše svaté na dřívější dobu než ve všední den začíná vyučování ve škole!

Určité obtíže by mohly vzniknouti tam, kde jest jen jedna mše svatá. Ale i zde je možno najít východisko. Nebudeme míti promluvu pro děti každou neděli. Vyhradíme pro ni třeba první neděli v měsíci a dospělým můžeme tak vzniklou újmu nahraditi adorační promluvou odpoledne.

Chceme-li úspěšně kázati pro děti, musíme si uvědomit několik základních požadavků. Především: kázání není katechese. Kdežto katechese má především ráz poučující, má kázání především za úkol povzbudit. Nesmíme přirozeně upadnouti do extrému, že bychom je napěchovali dobrými předsevzetími anebo že bychom moralisovali a mentorovali. Tím, že témata volíme z látky, která se právě neprobírá ve škole, zajistíme své promluvě svěžest a zajímavost. K tomu také slouží příklad, který nemá v rozmluvě pro děti nikdy chybět. Je ovšem těžko poradit, kde si máme příklady opatřovat, když hlúčinská sbírka životopisů svatých dětí je těžko dosažitelná. Musí nám pomáhati fantasie a vlastní zkušenost. Pozor však, aby děti nepoznaly ve vyprávěné příhodě někoho známého.

Druhým požadavkem jest, aby kazatel vnikl do světa dětského myšlení a představ. Dnešní děti žijí ve světě sportu, motorů a techniky a toho lze výhodně použiti k zlepšení promluv. Promluva — jak to konečně platí obecně — musí býti aktuální. Vychází ze života a jeho potřeb a musí k nim zase vésti.

Je nutno, aby promluva pro děti byla co nejnázornější. Božský Spasitel uměl i nejsložitější a nejabstraktnější nauky přednésti formou, které rozuměli i prostí i učení. Nemůžeme ovšem dosáhnouti jeho dokonalosti, ale hledme se jí co nejvíce přiblížiti. Jak by On řekl, jakého podobenství by asi On použil.

Konečně důležitým požadavkem je, aby promluva pro děti nebyla dlouhá. Plně stačí 5 — 8 minut. Musí býti ovšem dobře připravená, aby i v tak krátké době bylo pěknou formou řečeno něco podstatného.

Velkým nedostatkem je, že nemáme dostatek promluv pro

děti vydaných tiskem, abychom se na nich mohli učit. Dá se proto očekávat, že naše první pokusy ponесou mnoho znaků nedokonalosti. Nemůžeme hned dosáhnouti toho stupně umění, jakým vládnе na příklad pan biskup Eltschkner, jehož jedna promluva, kterou měl před lety u svatého Matěje na evangelium o proměnění Páně mě přímo nadchla. I když tedy nejsme mistry, nedejme se odradit a nebojme se tohо. Určitý vztah k dětem máme přece všichni, vždyť všichni učíme nebo jsme učili ve škole, a proto při každé vhodné příležitosti promlouvejme také k dětem. Věřte, že i dospělí si to rádi poslechnou!

Josef Resl, vikář v Plzni:

Co mi dá Pán Ježíš ve sv. přijímání.

Příprava na první sv. přijímání. - Katechese pro 1. a 2. školní rok.

Příprava obsahuje 3 katechese.

1. **Pán Ježíš mezi námi ve Svátosti oltářní.** Tato první katechese obsahuje učivo probrané již ve vzdálené přípravě, a proto může z nouze odpadnouti.
2. **Proč půjdu k sv. přijímání čili: Co mi dá Pán Ježíš ve sv. přijímání.**
3. **Jak se připravím** — s příslušnou dětskou pobožností a pak katechesi 4. **Hodina po prvním sv. přijímání — čili: Jak zůstanu věrný Pánu.**

Vyučování tyto dny začíná a končí některou z následujících kratičkových modliteb k P. Ježíši v Nejsvětější Svátosti, jež se hned nacvičují a každou hodinu opakují, aby je děti uměly zpaměti. (Z těchto a podobných veršovaných modliteb bude pak sestavena dětská pobožnost před prvním sv. přijímáním.):

Velebena budiž bez ustání

Nejsvětější Svátost oltářní!

Klaním se ti vroucně, — skrytý Bože náš,

jenž tu ve Svátosti přebýváš.

Děťátko — Ježíšku, přijď ke mně,

hodné dítě učiň ze mě;

maličké já srdce mám,

nikdo však je nevyplní,

než Ty, můj Ježíšku, sám!

Nebo jiný variant:

Ježíšku — Děťátko, přijď ke mně,

hodné dítě učiň ze mě!

Srdce moje maličké —

nikoho v ně nepustím,

jenom tebe, Ježíšku!

Přijď a posvěť moji dušičku!

Připrava:

Děti! Už víte, že v kostele ve svatostánku ve sv. Hostii s námi bydlí Pán Ježíš — skutečný a živý Pán Ježíš; zrovna Pán Ježíš, který kdysi před 1946 lety přišel s nebe na zem v podobě malého Děťátka a potom za nás umřel na kříži. Jenže zde na oltáři má jinou, ještě menší podobu. Tenkrát v jesličkách měl podobu malého chudého Děťátka, nyní má podobu malého bílého chlebička (bílé sv. Hostie).

Výklad.

1. **Proč na sebe vzal podobu chleba.** — Proč pak se skrývá v tak malé podobě? Proč na sebe vzal podobu malého chlebička? To proto, že mezi námi nechce jen přebývat ve svatostánku, ale chce být **pokrmem**, chce, abychom ho jedli, aby tak přebýval v nás, v našem srdci.

A proč chce Pán Ježíš, abychom ho jedli čili přijímali do své duše? To proto, aby **naši duši živil a sílil pro život věčný**. Děti, co by se s vámi stalo, kdybyste nejedly? To byste zeslábly a na konec byste slabostí zemřely. A naše duše se také musí něčím živit, aby nezeslábla a neumřela, aby v ní ten svatý nebeský život, který dostala na křtu sv., nezeslábl a neumřel. A protože Pán Ježíš má duši naši nesmírně rád, vždyť za ni umřel na kříži, proto pro ni vymyslel zvláště svatý a vzácný pokrm (chléb) a tím pokrmem (chlebem) je On sám. On sám chce naši duši živit svým tělem a svou krví, aby v ní nezeslábl a neumřel ten nový svatý nebeský život (život věčný nebo nadpřirozený), který v ní začal na křtu sv.

Proto slíbil už po zázračném nasycení 5000, že nám dá za pokrm nový nebeský chléb pro duši, a tím chlebem bude on sám. A při poslední večeři nám potom ten nebeský pokrm skutečně dal. Nejprve ho dal sv. apoštolům a nyní jej dává také nám a všem lidem ve sv. **přijímání**. (To je krásně naznačeno na obrázku k 1. sv. přijímání, na němž je první přijímání sv. apoštolů při poslední večeři a za nimi přichází k sv. přijímání nepřehledný zástup bílé oděných dětí.)

2. **Co nám dá Pán Ježíš ve sv. přijímání.** — (Také vy půjdete už brzo po prvé k sv. přijímání.) Také k vám do vaší duše přijde už brzy Pán Ježíš. Na to se všichni už těšíte. — Proč pak se na to tolik těšíte? (Co vám dá Pán Ježíš, až k vám přijde?)

a) **Dá nám sám sebe.** — Předně proto, že k vám přijde sám Pán Ježíš. Může k vám přijít na návštěvu větší a vzácnější host než Pán Ježíš?

Jeden chlapec chodil už od šesti let každou neděli k sv. přijímání. Jednou se ho ptali: „Co z toho máš, když chodíš k sv. přijímání?“ A on jim odpověděl hrdě a radostně: „**Mám Pána Ježíše**“. „A co máš, když máš Pána Ježíše?“, ptali se ho dále. A on zase odpověděl: „Když mám Pána Ježíše, tak mám všechno.“ — To byla krásná odpověď. Pán Ježíš je víc než celý svět. Když

tedy dostanete do duše Pána Ježíše, budete mít v duši víc než celý svět a budete nesmírně bohaty a šťastny. Budete tak šťastny, jako stařeček Simeon, když směl vzít Ježíška do náručí, a jako děti, které kdysi Pán Ježíš bral na klín a objímal je a žehnal jim.

Proto si můžete pamatovat, co praví zbožný básník:

**Věř, většího zde v světě štěstí není,
než s Ježíšem být stále ve spojení!**

b) **Posvěť nás . . .** — A když bude Pán Ježíš u vás a ve vás, tedy vám s sebou také něco přinese. Přinese vám do duše totéž, co vám přinesl Duch svatý, když přišel na křtu sv. do vaší duše. Copak vám tehdy přinesl? Přinesl vám do duše nový nebeský život, život věčný, život nadpřirozený čili nebeské světlo a svatost nebo milost posvěcující. Vy sice ten **nový nebeský život čili milost posvěcující** už budete mít, protože ji dostanete ve sv. zpovědi (ve svátosti pokání), ale ve sv. přijímání ji dostanete ještě mnohem více; tím se ten nebeský poklad v duši (poklad svatosti ve vás) velice rozmnoží, **duše vaše se tím stane ještě mnohem krásnější, svatější a Bohu podobnější a milejší.** (Děti, a je to jedno, má-li někdo více nebo méně milosti posvěcující? — svítí-li nebeské světlo v jeho duši jasněji nebo slaběji? V nebi bude každý tím blíže Pánu Ježíši, čím jeho duše bude svatější.) Proto se budete před sv. přijímáním modlit: „**Přijď ke mně, Pane Ježíši, a posvěť mne**“ t. j. učiň mou duši ještě více svatou a krásnou a Bohu podobnou.

Jak se budete modlit před sv. přijímáním? (Opakujte všechny! Nacvičí se!)

To může být znázorněno ještě legendou o dívce Afře s nehezkou tváří, jak políbila Ježíška a tím se stala krásnou. (V mé druhé obšírnější přípravě svátostné.)

c) **Posilni nás.** — A ještě něco vám Pán Ježíš dá. Pán Ježíš ví, jak býváte slabé a jak lehko se dáte svést ke hříchu. Proto vám chce dáti, až k vám přijde, ve sv. přijímání, **větší sílu k dobremu**, aby vám nebylo tak těžké Pána Boha poslouchat a přemoci hřích. To bude tak, jako kdybyste jedly silný, zdravý pokrm. Kdo jí silný, zdravý pokrm, ten tím pokrmem sílí. **A Pán Ježíš je nejsilnější a nejzdravější nebeský pokrm pro duši.** Která duše přijímá (jí) často a zbožně tento nebeský pokrm, kterým je Tělo Páně, ta se tím musí stát zdravou a silnou tak, že ji už žádný hřích nepřemůže.

Svaté přijímání již udělalo mnoho dětí silnými a statečnými hrdiny.

Příklad (Malý Petřík): O některých vám budu ještě vypravovat. Dnes vám řeknu aspoň něco o jednom takovém svatém chlapci, o malém Petříkovi. Když mu bylo 7 let, byl po prvé u sv. přijímání a potom chodil každý den. Vstával proto časné ráno a ještě před školou šel na mši sv. a k sv. přijímání,

a všechno to lehce vydržel (protože Pán Ježíš mu dával sílu). Za to mu dal Pán Ježíš tak velikou sílu k dobrému, že se z něho stal pravý hrdina. Babička se na něj zlobila, že chodí tak často k sv. přijímání a řekla mu: „Ty nejsi ještě dost hodný, abys chodil tak často.“ Ale on jí krásně odpověděl: „Babičko, já nehodím k sv. přijímání proto, že jsem hodný, ale proto, abych se jím stal. A já vám slibuji, že se jím stanu.“ A také se jím stal. Za rok, když mu bylo 8 let, přemohl už všechny své chyby a stal se tak silným v dobrém a statečným, že mnoho spolužáků obrátil k dobrému a na konec obrátil i svého nevěřícího tatínka.

Kdo mu dal takovou sílu? Pán Ježíš ve sv. přijímání. Pamatujte si tedy: **Sv. přijímání nám také dává sílu k dobrému.** Proto budete před sv. přijímáním Pána Ježíše o tu sílu prosit slovy: „Přijď ke mně, Pane Ježíši, a posilni mne!“ (Opakuj a nacvič!) (Ve 3. tř. zde možno vypravovat o sv. chlapci Tarsiciovi jako v mé druhé Přípravě na první sv. přijímání.)

d) **Dá nám záruku života věčného.** — Kdo Pána Ježíše zbožně a často přijímá, ten potom také jistě přijde do nebe. Proto říkáme, že **sv. přijímání nás živí pro život věčný.** Proto se před sv. přijímáním modlíme: „Přijď ke mně, Pane Ježíši a živ mě k životu věčnému!“ (Opakuj a nacvič!)

Shrnutí:

Co tedy dostanete ve sv. přijímání? Ve sv. přijímání dostanu (psátí na tabuli!)

- a) Pána Ježíše
- b) větší svatost
- c) větší sílu k dobrému
- d) větší jistotu, že přijdu do nebe.

Proto se před svatým přijímáním modlíme:

Duše má touží po tobě!

Přijď ke mně, Pane Ježíši, a posvěť mne!

Přijď ke mně, Pane Ježíši, a posilni mne!

Přijď ke mně, Pane Ježíši, a živ mě k životu věčnému. Amen.

(Nacvičí se!)

Tato slova touhy se budou nyní společně opakovat a modlit na začátku a na konci každé hodiny. K nim možno ještě připomenouti: „Ježíšku — Děťátko, přijď ke mně . . .“ a „Přijď ke mně, Ježíšku . . .“ (v násl. katechesi).

Při opakování se může k prohloubení ještě dodati, (nebo se to připomene až v hodině po sv. přijímání):

3. Potřeba častého sv. přijímání. — Už tedy víte, proč půjdete k sv. přijímání a co vám v něm Pán Ježíš chce dáti. Ale, děti, chcete-li mít tu svatost a sílu ze sv. přijímání stále, **musíte přijímat Pána Ježíše často**, — jak On si to také přeje. Kdo jde k sv. přijímání jen jednou za rok, ten dostane tu svatost a sílu jen jednou za rok; potom však mu jí začne ubývat, začne ji ztrácet, — už není tak svatý a silný — a nakonec ji může ztra-

tit docela. Ale když bude chodit k sv. přijímání často, na př. každý týden, pak v něm ta svatost a síla stále poroste.

To je jako s pokrmem. Pokrm pro tělo musíme také jísti pravidelně každý den a nejen jednou za rok. Proto se Pán Ježíš stal pro nás nebeským pokrmem, protože chce, abychom jedli často, třeba denně.

Pán Ježíš neřekl: „Kdo o k u s í mé tělo“ jednou za rok, nýbrž „kdo jí mé tělo a pije mou krev“ často a stále...

Doc. Dr. J o s e f H r o n e k :

Nová škola a náboženská výchova.

Teoretické myšlení o základních školských otázkách pro zlepšení a možnost vzdělání všem dětem podle jejich schopnosti a zájmu a pro výběr ke studiu ze základu celého národa, jak toho žádá vládní program z 5. dubna 1945, dozrává ke konkrétnímu zákonodárnému řešení, které bude mít na dlouhou dobu dalekosáhlý význam pro naši školní výchovu.

Reforma našeho školství je všeobecně uznávána za velmi naléhavou, a to jak z důvodů pedagogických, tak i se zřetelem k změně poměrů a potřebám. Je také řada nových úkolů, jichž starší soustava školská neznala. Nezapomínejme, že byla budována před 80 lety, proto nevyhovuje ani novým republikánským poměrům a demokratickému zřízení, ani pedagogickému a kulturnímu rozvoji dnešnímu, byť byly provedeny částečné úpravy a opravy ve školství. Po stránce organizační je vadou staré soustavy školské, že každý stupeň školní se staví pro sebe bez náležitého zřetele ke stupni předchozímu a následujícímu.

Nedostatkem dnešního školství je také nejednotnost právního základu. Proto se přistupuje k přebudování naší školy.

Školská reforma, jak se připravuje návrhem zákona o jednotné soustavě všech druhů státních škol, který byl vypracován společnou komisí zástupců českých a slovenských učitelských organizací, úřadů školských, právníků a pedagogických odborníků i výzkumných ústavů pedagogických, dá se krátce nazvati s o c i a l i s a c í školního vzdělání a rozšířením jeho na vrstvy co nejširší a d e m o k r a t i s a c í všech kategorií škol, až na školy vysoké, které jsou z rámce zákona vyňaty. Demokratisace si vyžádá hluboké změny ve vnější formě školské, v jejím výchovném a učebním obsahu, ve vzdělání učitelstva všech druhů škol na nově zřizovaných pedagogických fakultách, jichž úkolem bude vedle praktického cíle pěstovati vědy pedagogické a jiné pomocné obory, a posléze i úpravu ve školské správě.

Návrh školského zákona má 99 paragrafů a dělí se celkem v šest částí. První část podává úvodní ustanovení, v nichž se praví:

Školy pečují o tělesný, duševní a mravní rozvoj mládeže, pěstují

v ní sociální cítění, lásku k člověku, národu a státu, vychovávají ji k samostatnému myšlení a jednání, probouzejí a utvrzují její kladné vztahy k lidově demokratické společnosti (§ 2).

Veškeré mládeži se musí dostati jednotné výchovy a obecného, po případě i odborného vzdělání, je proto povinna navštěvovati školu mateřskou ve věku od pěti do šesti let, školu prvního a druhého stupně od šesti do patnácti let a školu třetího stupně podle dalších ustanovení tohoto zákona (§ 3).

Školy zřizuje a osobní náklad uhrazuje stát (§ 4).

Školné se neplatí. Stát umožňuje zvláštními opatřeními sociálními, aby se každý mohl vzdělávat podle svých schopností (§ 5).

Vyučovací jazyk je český, respektive slovenský, po případě jiný jazyk slovanský (§ 7).

Vrchní správa a dozor na školy přísluší ústřednímu školnímu úřadu (§ 8).

Druhá část jedná o školách mateřských (§ 9—13).

V třetí části jsou společná ustanovení pro povinné školy (§ 14—24).

Povinné školy jsou:

- a) prvního stupně (obecná);
- b) druhého stupně (střední).

Mládež, která vyžaduje zvláštní péče (tělesně vadná, s vadami smyslu a řeči, duševně a mravně vadná, postižená chorobami), vzdělává se na zvláštních povinných školách (§ 14). Povinnost choditi do školy se začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dovršilo šestý rok věku a trvá do konce školního roku, v němž žák dovrší patnáctý rok věku. Zavádí se tudíž povinná školní docházka devítiletá (§ 15).

První stupeň jednotné školy je pětiletá škola obecná, na ni navazuje čtyřletá škola střední (§ 25—31). Střední školu lze zřídit, je-li v jejím obvodu nejméně 100 dětí, které jsou povinny ji navštěvovati a nemohou pro vzdálenost nebo neschůdnost cesty navštěvovati jinou střední školu (§ 34). V jedné třídě má býti nejvíce 40 žáků (§ 35). Povinné učební a výchovné předměty střední školy jsou: jazyk vyučovací, jazyk ruský, dějepis, zeměpis, nauka o hospodářství, biologie, geologie s mineralogií, chemie, fyzika, matematika, výchova občanská a politická, výtvarná a technická, pracovní, tělesná, hudební, náboženská a mravní (§ 36).

V §§ 38—43 se jedná o školách pro mládež, vyžadující zvláštní péče.

Čtvrtá část obsahuje společná ustanovení pro školy třetího stupně (§ 44—47) a pro vyšší školy (§ 48—50), dále pro vyšší školu obecně vzdělávací (§ 51—54) a školy odborné (§ 55—73).

Školy třetího stupně jsou:

1. Vyšší školy:

a) obecně vzdělávací a b) odborné;

2. jiné odborné školy výběrové a nevýběrové (učňovské, pokračovací a podobné).

Učebné plány a osnovy se upraví tak, aby se mohli žáci škol třetího stupně (s výjimkou žáků posledního ročníku) během každého školního roku zúčastniti povinné tělesné práce v různých hospodářských oborech, zejména v zemědělství, průmyslu, obchodu, a to zpravidla čtyři nepřetržité pracovní týdny (§ 46).

Vyšší školy jsou výběrové a mají čtyři postupné ročníky.

V jedné třídě má býti nejvýše 36 žáků (§ 48).

Ústřední školní úřad stanoví podmínky pro přijetí a způsob výběru žáků (§ 49). Žáku, který úspěšně dokončil poslední ročník vyšší školy se vydá vysvědčení dospělosti. Absolvent, který hodlá vstoupiti jako řádný posluchač na vysokou školu, podrobí se před komisí zkoušce; vykoná-li ji úspěšně, vydá se mu vysvědčení, opravňující ke vstupu na vysokou školu (§ 50).

Vyšší škola obecně vzdělávací poskytuje žákům nadaným pro duševní práci vyšší obecné vzdělání a podle jejich individuálních schopností též prohloubení poznatků přírodních, kulturních, technických a sociálních. Tím směřuje k vypěstování všestranně rozvinuté osobnosti a připravuje i k vysokoškolskému studiu (§ 51).

Obecně vzdělávací vyšší škola má dvě větve: humanitní a reálnou (§ 52).

Učebné předměty jsou:

a) povinné společné: jazyk vyučovací, jazyk ruský, dějepis, zeměpis, biologie, mineralogie s geologií, chemie, sociální ekonomika, úvod do filosofie, výchova občanská a politická, estetická a hudební, náboženská a tělesná;

b) povinné diferencované: druhý cizí živý jazyk, matematika, fyzika;

c) povinné volitelné: latina pro směr humanitní, deskriptivní geometrie a výtvarná výchova pro směr reální;

d) nepovinné (§ 53).

Od náboženské výchovy mohou býti žáci na písemnou žádost osvobozeni (§ 58, od. 5.).

V §§ 55—73 se jedná o školách odborných.

Pátá část obsahuje v §§ 74—86 obecná ustanovení (ochrana názvu „škola“, dělení škol, vybavení a zřizování škol, žákovské domovy, školní potřeby a pomůcky, učebnice, učební osnovy a školní řády, školní rok a prázdniny, klasifikace, a j.).

Šestá část uvádí přechodná ustanovení (§§ 87—97) a závěrečná ustanovení (§§ 98—99). Pokud se týká náboženské výchovy, jest povinným předmětem na škole prvního, druhého a třetího stupně. V § 23 se stanoví:

1. Náboženská výchova na školách a dozor na ni přísluší úřadům církevním (obcím náboženským) s výhradou vrchního dozoru a správy, které přísluší ústřednímu školnímu úřadu.

2. Učební osnovy náboženské výchovy stanoví církevní úřady (náboženské obce) se souhlasem ústředního školního úřadu, který je vyhlásí, vyhovují-li po stránce občan. a náboženské snášenlivosti.

3. Učitelé náboženství, církevní úřady a náboženské společnosti jsou povinni šetřit předpisů, které v mezích zákonů vydají školní úřady.

4. Žáci bez vyznání nebo vyznání státem neuznaného, jsou všeobecně zproštěni povinnosti zúčastnit se vyučování náboženství. Úřad, určený ústředním školním úřadem, zproští žáky ostatních vyznání této povinnosti, požádají-li o to písemně nebo protokolárně jejich rodiče či jejich zástupci.

5. Vyučování náboženství nesmí rušivě zasahovati do výchovné činnosti školy.

Z uvedeného stručného výtahu ze zákona je jasná jeho základní struktura. Nová škola organicky souvisí s hlavními idejemi státními, ideou demokracie a republikanismu, které jsou základními pilíři státního zřízení, a také s dnešními myšlenkovými proudy pedagogickými: je státní, jednotná, koedukační. Jak bude nová škola vypadati po stránce pedagogické, ukáží teprve prováděcí výnosy k rámcovému zákonu školskému.

Problémem bude vyřešení jednotnosti nebo diferenciacie školy druhého stupně.

Otázka nové školy je současně otázkou vzdělání učitelského dorostu, kterého má nabýti na nově zřizovaných pedagogických fakultách, kde posluchači po dvou letech studia nabudou kvalifikace učitelství na školách mateřských a prvního stupně, po třech letech kvalifikace učitelství na školách druhého stupně.

Se zásadou zestátnění všeho školství dojde také k úpravě jednotné školské správy.

Z cizích kazatelen.

T i h a m é r T ó t h :

Kdo nás povede ?

Až do dnešního kázání nás vedl pouhý rozum na cestě k Bohu. Jeho jsme se ptali: Zda je Bůh? A dal nám bezpečnou odpověď: Musí býti jedna vznešená mocná bytost, kterou nazýváme Bohem! Rozum nás přivedl do blízkosti Boží; tu však se zastaví, zastaví se před Bohem, který je závojem zakrytý a dále postoupiti nemůže.

I magnetická střelka řídí zcela bezpečně loď pátrajícího člověka k severnímu pólu, ale jakmile se dostane do blízkosti tajemného severního pólu, stane se neklidnou a vypoví službu; zrovna tak nejistým a nedostačujícím se stává lidský rozum, dostane-li se do blízkosti tajemstev, do blízkosti Boha.

Nejmoudřejší z pohanů cítili těžkosti tohoto úkolu. Vládce syrakuský Hiero se ptal jednou mudrce Simonida: „Řekni, co je Bůh!“ Mudrc si vyžádal den na rozmyšlenou. Minul den, a on si vyžádal

dva další dny . . . Pak čtyři . . . Pak osm . . . Konečně odpověděl nedočkavému vládci takto: „Čím více rozmýšlíš o otázce, tím je odpověď na ni těžší“. (Cicero: De natura deorum 1, 22.)

Nuže, musíme se tedy spokojiti s tím, že jest Bůh, ale jeho zblízka poznati nedovedeme?

Ó, nikoli, bratři, sestry! Tím se člověk nespokojí! Něco nám přece říká i náš rozum o vlastnostech Božích. A kde náš rozum se zastavuje, přichází nám na pomoc odhaliti závoj z tajuplné tváře Boží ruka mocná: silná ruka víry.

a) Co je Bůh? Mluví o tom i lidský rozum! Mnoho sice o tom pověděti nedovede, ale něco přece jen poví. Nejen to, že Bůh jest, ale praví něco i o tom, jak Bůh všecko naplňuje, jak je veliký, jak mocný musí býti Bůh.

Bůh! Ó, řekněte mi jen o jediném bodu na světě, kde by toto svaté jméno bylo neznámé! Rolník zvedá oči k nebi a modlí se k Bohu za ranních červánků. Nemocný po něm volá, trpící ho vzývá. Zlý se před ním bojí, dobrý v něho doufá. Před ním kleká dítě a k němu se stařec vroucně modlí. Od něho čeká pomoc chudý, a před ním padá na kolena král . . . Víme, že Bůh je všem lidem vše . . .

Bůh! Kolik hvězd je na nebi, kolik stébel trávy na lukách, kolik ryb v moři, kolik ptáků v povětří, kolik listů v lese, kolik kvítků na poli, kolik zrn na břehu oceánu a kolik kapek vody je v oceánu — tolik krásných svědectví mluví o velikosti Boha! „Zeptej se zvířat a ona tě naučí a ptactvo nebeské ti to ukáže. Mluv se zemí a odpoví ti a ryby mořské ti řeknou: Kdo by nevěděl, že vše to stvořila ruka Boží?“ (Job. 12, 7—9.) „Každý totiž staví dům od něho, ten však, jenž postavil všecko, jest Bůh.“ (Žid. 3, 4.)

Tu se točí přede mnou tento podivuhodný svět. Točí se snad už statisíce let, a to s největší přesností a miliony obrovských nebeských těles přesně sledují svou závratnou dráhu. Lidé zvědavě stojí před hodinářským výkladem. Jsou tam jedny hodinky, které mají nadpis: „Natáhnouti jednou za čtyři sta dní“. Každý se obdivuje hodinkám i tomu, kdo je sestrojil . . . Ale, hle, tu je světový stroj, který je nekonečně krásnější, složitější a nikdy není zapotřebí jej natáhnouti. Nuže, jaký moudrý, jaký mocný, nekonečný musí býti Stvořitel světa! Už i rozum mi to říká!

„Nepřestávej listovati ve věčné knize přírody; v ní je vypsán obraz Boží!“ Tak nás napomíná básník a jeho slovům dá za pravdu každý, kdo s otevřenýma očima chodí mezi tisícími krásami stvořeného světa.

b) Avšak obraz, který nám příroda o Bohu skýtá, je zamžený, nejistý, nedostačující — my máme potřebí přesnějšího, jasnějšího obrazu. Že Bůh jest, že Bůh musí býti, na to přijde i lidský rozum. Ale toto ponětí o Bohu je úzké, nejisté, hlavně však chladné, mlhavé. Je Bůh! — říká lidský rozum. Ale, co je Bůh — to nám jen Bůh sám může říci. „A nikdo nezná Otce, leč Syn a komu by chtěl Syn zjeviti.“ (Mat. 11, 27.)

A hle — bratři, sestry! — tu nám odhaluje silná, mocná ruka závoj: pomocná ruka víry, pomocná ruka Písma svatého, mluvící o Bohu a pomocná ruka Pána Ježíše, mluvící o Bohu.

Na vysokých místech se stavívají rozhledny a za několik haléřů může tam vystoupiti každý a kochati se krásami okolí. Postavíme se vedle toho, jenž hledí dalekohledem, a slyšíme, jak občas udiveně volá: „Jaké to skály! Jaké to trhliny! Jaké to hloubky! Jaká to krása! Jaká nádhera! . . . “ Ostatní to nevidí, jen uvěří tomu, kdo hledí dalekohledem. Kristus Pán měl takové oči, které viděly do věčnosti. Staneme tedy vedle Pána Ježíše, vedle Písma svatého a slyšíme, co říkají o Bohu. Rozum nám jen tolik říká, že Bůh je veliký, nekonečně vznešený, mocný — ó, ale mnohem více nám o něm říká naše víra, Kristus Pán!

Jen od dob Pána Ježíše můžeme říci, že opravdu víme, kdo je Bůh? „Kdo mne vidí, vidí i Otce“ — řekl jednou Pán a od té doby víme, že Bůh je takový, jakým jsme viděli Krista Pána: Bůh dobroty, který nás očekává ve věčné blaženosti, Bůh Pravdy, který nás za každý náš skutek odmění nebo potrestá; Bůh svátostí, který nenávidí hřích; Bůh shovívavosti, který hned netrestá; Bůh milosrdenství, který přivine k sobě každého kajícího. Ó, Kriste Pane, kolik vznešených vlastností jsme skrze tebe poznali o Bohu!

Tak jen směle vpřed na velikou cestu, drazí bratři a sestry! Kristus nás vede za ruku! Amen!

H. de G r e e v e :

A když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb.

(Luk. 5, 6.)

Jsou to krátká, ale působivá slova. Každoročně činí na mě veliký dojem. Ježíš vyzývá apoštoly, aby ještě jednou vyhodili sítě k rybolovu. Učinili to, i když celou noc marně pracovali. A úspěch — opravdu úžasný úspěch — sítě hrozí protržením.

Nemusili to učiniti — mohli pokřčiti rameny a zasmáti se někomu, kdo nebyl odborníkem, rybářem z povolání. Mohli namítnouti: „Ano, nebe se bude starat o naše ryby —“, mohli se pokusiti otázku rybolovu rozřešiti o své újmě nějakým jiným způsobem — jedním slovem, mohli radu Mistrovu pustit po větru . . . , ale potom by byli opravdu nechtyli nic.

Takto však učinili veliký záběr. Ježíš ví, kde spořádané řady ryb pod vodou táhnou a kam táhnou. Snad je svým mocným slovem tiše zavolal, snad viděl, že jsou právě v blízkosti lodi, v každém případě úspěch byl úžasný. Proč?

Protože to učinili!

Doba velkých výkonů se už zdá býti za námi. Se všech stran je slyšeti naříkání a sténání. Nikdo neumí poradit. Všichni jsou zajedno, že svět beznadějně zbloudil. Hospodáři naříkají, bursiáni

naříkají, obchodníci naříkají, živnostníci a státníci naříkají. Pracují s horečným úsilím na výstavbě. Především v ohniscích mezinárodního života se velmi, velmi mnoho mluví, až po dlouhém domlouvání se zjistí, že se mluvit musí. O příčinách se už dohodli: zlatá měna, odstranění následků války a nadprodukce. Jak jsou všichni ti lidé chytrí a obratní! Ale vlastní příčina jim ani na mysl nepřišla!

Svět a Boží světový plán nejsou žádné hračky, žádná hra se zeměkoulemi, ale jemně pracující organismus, jenž podléhá strašlivým zákonům.

Kdo neodpovědně zasáhne do tohoto organismu, ten jest jeho koly zachycen a rozdrčen. Právě nyní jsme až smrtelně stísněni ozubenými setrvačnými koly světového organismu. Vysoko nad svět musíme umístiti jako světelnou reklamu slova: „My jsme to ale neučinili . . .“

Bůh to řekl jasně: „Zachovávej přikázání a poslouvej zákony světového pořádku!“

My jsme to ale neučinili.

Řekl, abychom prchali před mamonem. My jsme to neučinili.

Přikázal dopřáti jiným světla v očích a kousku chleba v ústech.

My jsme to neučinili.

Nadřeli jsme se, utýrali jsme se až k smrti, celou noc jsme lovili, ale nerozprostřeli jsme sítě k lovu na jiném místě. Učedníci učinili, co jim Ježíš přikázal, a dosáhli znamenitého výsledku. My jsme to neučinili. Proto nemáme žádných velikých úspěchů — kromě svých velkých pošetilostí. Všechno mohlo býti jinak — mohly praskati přeplněné sítě a mohli býti vesměs šťastní lidé.

Jak energická jsou slova evangelia a jak stručná a jadrná:

„K dy ž to učinili...“

(Přeložil P. A n t. C h r a m o s t a, Tábor.)

Feuilleton.

Vilém Bitnar:

Z homiletiky českého baroku.

I.

Opat velehradských cisterciáků, Jozef Malý z Vyzovic, pozval si na Boží hod svatodušní z Polešovic svého spolubratra, tamějšího faráře Matěje Bartysa, aby v opatském chrámu Páně pronesl slavnostní kázání. Polešovický farář Bartys nebyl obyčejným profesem „svatého a vejhradního řádu Cistercienského v královském klášteře neblahoslavenější Panny Marie na Velehradě“, naopak náležel k nejproslulejším současným kazatelům moravským, k vysoce vzdělaným kněžím a spisovatelům la-

tinským i českým. Nadto byl i milým osobním přítelem opatovým, jemuž věnoval jedno z nejlepších svých kázání, tiskem vyšlé již v roce 1728 v Praze. Opat Malý dostavěl na jaře roku 1735 nový klášterní chrám, který dal ještě téhož roku vysvětit, a svatodušní svátky slavili v něm velehradští Cisterciáci v roce 1736 po prvé.

Matěj Bartys byl mladším spolubratrem opata Malého. Narodil se v Moravské Ostravě dne 24. února 1693, na Velehrad přišel přes Olomouc jako kněz a vstoupil do řádu cisterciáckého, aby se mohl v klášterním zátíší věnovati studiu filosofie a bibliistiky. V klášteře přilnul srdečným přátelstvím k staršímu druhu, Jozefu Malému, pro jeho hluboký zájem o vědy, zejména o vlastivědnou historii, který projevil známou relací „*Notitiae historicae ad mandatum illustrissimi domini generalis conges-tae*“ z roku 1737.

Avšak na Velehradě se Bartys dlouho nezdržel. Na opětované prosby pražské konsistoře poslal jej tehdejší opat velehradský, Florián Nezorýn, do Prahy, aby se tam ujal profesury Svatého Písma v „slavné arcibiskupské koleji pražské u Svatého Vojtěcha.“ Bartys stal se v Praze záhy proslulým nejen svými výklady v koleji svatovojtěšské, ale vůbec jako scholastický filosof, neposledně pak jako výborný kazatel. Bylo to pozdvižení v svatojanském chrámě na Skalce proti Emauzům, když v něm Bartys „večerem svatobdění svatoslavného Vstoupení Krystovo Ježíšového“ představil členům Svatojanského bratrstva „Svatého Jana Nepomuckého pod způsobem růže spasytedlnou vodou nesmrtelnosti zavlažené . . . v ponížené chvalořeči.“ Toto kázání, stylisované básnickou prózou a prosycené rýmovanými dvojveršími, vydal ještě téhož roku pod názvem „Růže nad potoky vod vsazená bílá a červená“ (Praha 1728), a věnoval je svému novému opatu, „margkrabství Moravského prelátu prvnímu, pánu, panu otci svému v Krystu důstojně velebnému a milostivě laskavému“, Jozefu Malému z Vyzovic.

Vrátiv se z Prahy zase na Moravu, farářoval Bartys od roku 1732 v Polešovicích, kde sepsal druhé své kázání „Vojna štěstí moravského s neštěstím“ (Praha 1734). Povolán jsa opatem Malým na Velehrad k svatodušnímu kázání v roce 1736, Bartys patrně již Velehrad neopustil, stav se tam později roku 1740 převorem. Jeho slavnostní kázání vyšlo rovněž v Praze pod názvem „Oheň svatodušní“ u Matěje Adama Högra, impresora kolovratské arcibiskupské tiskárny staroměstské v roce 1736.

Námětem kázání je zázrak ohnivých jazyků, jimiž Duch Svatý sestoupil na apoštoly. Toto slavné téma světové literatury promítl učený cisterciák Bartys motivem neméně proslavené latinské sekvence „*Veni Sancte Spiritus*“ papeže Innocence Třetího z rané gotiky. Po způsobu barokových kázání je celá česká řeč prostoupena latinskými trojveršími sekvence, jakoby kos-

trou slovesné výstavby homiletické, která jsou ovšem hned přeložena do češtiny. Na tato trojverší navazuje kazatel svůj náboženský výklad, prosycený nejen učenými citáty z Písem svatých, z bohovědné literatury a z poesie antické, ale také nepřeborným množstvím příměrů i metafor, čerpaných z přírody. Celé kázání je pak zladěno světelně, uměleckým živlem antitéz „temné noci“ před příchodem Ducha Svatého, a „jasného dne“ po záplavě světla „ohnivých jazyků“.

Sekvence Innocencova poskytovala Bartysovi hojně příležitosti, aby rozvinul malířské schopnosti slovesné a vyjádřil prudké přechody tmy a světla prostředky své české mateřštiny. Využil každého latinského substantiva, adjektiva i adverbia světla, aby nejen prostě parafrázoval po česku, ale hlavně, aby je vyložil a doplnil celými trsy optických příměrů.

Veni Sancte Spiritus,
et emitte coelitus
    lucis tuae radium.
O lux beatissima,
reple cordis intima
    tuorum fidelium . . .

opakuje česky v četných variacích. Jeho parafráze zná „světlo věrných“, „vnitřním světlem srdce naplněné“, „zastínění božské“, ale také příbuzné počítky tělové, jako je třeba „horkého vedra zvlažení“. Ve svých výkladech vytváří pak obrazy a fráze vlastní, osobité a jakoby orosené starou českou metaforikou duchovní lyriky. Bartys je neustále schopen „krásná vidění vídati“, dáti si v „prudkém větre zapáliti srdce“, oslovovati Ducha Svatého jako „světlo všech zatmělých“, jako „oheň prudký stydlosti“, jako temnosti osvětitel“, prositi Jej „osvěť světlo temným smyslům našim“, orodovati invokací „kterýž jsi světlo nazval dnem, noční hrůzy zažeh od nás“, a „světlo věrných nejjasnější, osvěť srdce mé zatmělé, bych v tobě chodil vesele“.

Bartys ovšem proti světlu, jasu a barvám slunečního dne svatodušního uměl postaviti i temné a černé počítky teskného očekávání předsvatodušního. Spojuje světelný jas s tělovým počítkem žhavosti právě tak mistrně, jako temnou čern se studeností. Jak bohatě rozvedl žalmový verš „Ignis a facie ejus exarsit, et carbones succensi sunt ab eo“, jak dovedl stříbrný lesk měsíce v temnu noci ztlumiti vedle jásavé záplavy zlatého záření slunečního dne. To jsou živly, které z Bartyse činí básníka, kterého lze jako vizuální typ v lecčems pokládati za předchůdce probuzenského Máchy. Zemřel na Velehradě v roce 1770, ale před dvěma staletími proslovil v svém opatském chrámě svou svatodušní řeč, která jej nese v oblast nezapomenutelných slovesných umělců českého národa.

Prof. Dr. Josef Hronek:

Nestoru české katechetiky.

Jubilejní glossa k osmdesátým narozeninám
prof. Dr. V. Kubička.

Vzpomínáme krásného životního díla učitele a vychovatele, univ. prof. Dr.h.c. V. Kubička právě v těchto dnech, kdy v klidu dovršené své osmé desítky v tiché, idylicky krásné „chaloupce“ v Lošticích přehlíží bohatou žeň svého čínorodého života.

Kubiček náleží mezi těch několik málo našich vynikajících lidí, kteří uměli čemu učit a podali své vědění v uceleném systému, kteří dovedli uvádět svou teorii v praxi. České kněžstvo vděčně přijímá dílo Kubičkovo a dává jím na sebe působit.

Bohatost a význam jeho pedagogického myšlení ukazuje především hlavní dílo *Katechetika* (Návod k duchovní správě školní mládeže katolické 1937).

Kubiček nehledal po všech možných i nemožných cestách prázdnou a povrchní erudici pedagogickou, je svým vždy a za všech okolností, zná svou věc a do důsledku si ji propracovává, je svou individualitou, typickou osobností, slučující harmonicky vědu a život, teorii a praxi v jednotnou linii.

Vše to, čeho odbornou přípravou nabyl, a co se mu didakticky osvědčovalo pro dynamiku náboženského života, soustavně předkládá a vyvozuje nikoli pouhá schemata nebo jakýsi dogmatismus, nýbrž pevný tvar, kterým klade bezpečnější základ pro metody výučné a vše pak usměrňuje k životu z víry.

Katechetika Kubičkova překvapuje svěžím duchem, který z ní vane, zralostí osobitého výrazu a výrazností podání; působí jak systematickostí své práce, tak novostí obsahu a pracovních metod. Uvedme namátkou příklad, kterak Kubiček řeší velmi obtížný problém pedopsychologický. V řadě pojmů moderních snah patří pojmy jako samočinnost, spontaneita, práce, aktivita žákovská. Požadavkem samočinnosti se klade celá řada problémů. Problém zájmu je z nich nejdůležitější. Psychologický problém činné školy zaměstnával mnohé teoretiky i praktiky, jak ukazují práce *Deweyho, Parkhurstové, Washbourn, Kilpatricka, Kerschensteinera, Laye, Gandiga, Decrolyho, Berthiera, Blonského a j.* Kubiček se nestaví proti novému problému, ale ohledává nejdříve půdu, na níž má vzejít setba a dospívá k přesvědčení, že idea činné školy v praxi náboženského vyučování vyjadřuje nejzdravější tendence dnešního pastoračního působení kněze ve škole.

„Od šíře a intensity žákovské samočinnosti závisí prakticky výsledek činnosti katechetovy. Musí mu tedy záležet na tom, aby žáci byli při katechesi samočinní co nejvíce.“ (*Katechetika*, str.136). Idea činné školy a její dnešní formulace byla připravována vývojem pedagogického myšlení a je právě v dnešní době aktuální, protože souvisí s dnešním aktivistickým charakterem. „Při vyučování náboženském se pojem činné školy praktikuje od starodávna, jakožto zásada vzhledem k učivu samozřejmá a nevyhnutelná. S přesvědčením, že náboženství není pouhé vědění, nýbrž činění („Jdi a čin! Luk. 10,37), snažila se a snaží se katechese katolická vychovávat katechumeny pro činný život náboženský.“ (*Katech.*, str. 140). Kubiček zdůrazňuje, že „záleží na tom, aby se k cíli žákovské samočinnosti pracovalo vědoměji, soustavněji a důkladněji, nikoli ojediněle od některých, nýbrž ode všech učitelů náboženství, a nikoli jednou za čas, nýbrž při každé katechesi... Nemělo by minouti jediné hodiny katechese, aby nebyla prokvašena dávkou žákovské samočinnosti.“ (*Katech.*, str. 140).

Novum české katechetické literatury jsou Kubičkovy náboženské učebnice, které se naprosto liší od dosavadních. Jimi Kubiček ukázal, jak má dobrá učebnice náboženská vypadat. I tu šel autor svou cestou. Pro elementární živel napsal

z vlastní zkušenosti K a t o l i c k o u p r v o u k u. Z Písma sv. Starého i Nového Zákona upravil Biblické dějiny, které prozrazují odborné školení a vědeckou výzbroj autorovu. Nemenší péči věnoval novému k a t e c h i s m u.

Kubíček odmítá požadavek některých nahraditi náboženskou čítankou katechismus, uznává jeho důležitost jakožto oficiální učebnice církve, a zdařile řeší problém katechismu tak, že před jednotlivé poučky klade kratší články, jež podávají myšlenky, aby poučce bylo dobře rozuměno a žáci byli podněcováni metodicky správně volenou otázkou k dalšímu přemýšlení. Veškerou učebnou látku rozdělil ve tři části, a to: 1. Věř pravdy Boží! 2. Hleď si milosti Boží! 3. Plň zákon Boží! ponechává didaktickou formu otázky a odpovědi, pamětné učivo omezuje na 237 otázek.

České kněžstvo má mnoho důvodů, aby Msgr Kubíčka při jeho významném jubileu vděčně vzpomínalo. Vykonal pro ně jako málo kdo druhý. Jeho práce a působení zůstane trvalým pilířem v základech nové české katechetiky.

Přejeme ze srdce Msgr Kubíčkoví, aby se mohl ještě dlouho těšiti z ovoce své záslužné činnosti. Naše řádky nejsou zhodnocením bohatého životního úsilí Kubíčkova, k němuž bylo by třeba hlubšího rozboru jeho díla, ale jen příležitostná glossa, kterou chceme především dáti upřímný výraz úcty k osobnosti jubilantově a vděčnosti mladších k staršímu učiteli.

ZASE NOVÝ ČASOPIS? Myslím, že takovouto otázkou bude LOGOS uvítán u nejednoho z našich spolubratří. Víme dobře, že pošta dnes přináší skoro denně každému knězi číslo nějakého časopisu nebo revue, že na kněžském stole se hromadí kupa potišťeného papíru a že pro mnohost pastoračních úkolů, které tolik zmáhají při nynějším nedostatku kněžstva, často ani nestačí čas všechno to přečíst. LOGOS, který k tobě, drahý spolubratře, který klesáš únavou na Boží roli a v pozdních hodinách nočních stěží doháníš svůj denní breviář, dnes přichází, nechce být jenom n o v ý m časopisem. Nechce být rozmnožením kněžských periodik, potišťeným papírem, k němuž se čtenář nemůže ani dostat a k jehož přečtení nemá času. LOGOS má svůj speciální úkol, své přesné a důležité poslání a chce býti časopisem, k jehož přečtení si čas m u s í š udělat a nalézt. Nepočali jsme jej vydávati bez důkladného rozmyšlení a bez pečlivého uvážení všech okolností a nesnáží. Hlas mnohých kněží, přetížených v pastoraci vadnoucími farnostmi a ve školách, nás k tomuto kroku už dávno volal. Kněží volali po homiletickém časopise. Po zaniklé pelhřimovské KAZATELNĚ preláta Vaňka, jenž skončil svůj bohatý a plodný život v babylonském zajetí v Dachau, nebylo u nás takové tribuny, která by kolem sebe soustřeďovala zkušené a osvědčené homiletické teoretiky a praktiky a byla českému kazateli studnici oživení a posvěcení kazatelského slova, pokladnici podnětů a rad, pomocnicí při přípravě na cestě na kazatelnu. Slyšeli jsme tolikrátě tento hlas a LOGOS, jehož první číslo dostáváte dnes do rukou, je odpovědí. Boží slovo jest jiskřivým a pevným mečem, jenž střeží neporušenost a nedotknutelnost víry a může zasáhnout v rozkolísanost doby, v níž žijeme. Hlásání tohoto slova patří k nejvznešenějším a nejvážnějším úkolům kněžského života. Myslíme, že není o tom třeba naše čtenáře přesvědčovati a že jejich vlastní kněžské zkušenosti je o tom dostatečně poučily. Náš LOGOS chce tu vydatně pomáhati, právě v tom jednom potřebném, a již z prvního čísla, jež jest teprve počátkem díla a rozběhem, může čtenář poznati, že chce býti pomocníkem vydatným, živným, průbojným, časově podnětným. Také jména stálých přispěvatelů, k nimž během času přibudou ještě další, ukazují, že jsme učinili vše, aby časopis byl vskutku na výši, aby odpovídal potřebám doby a celým svým stylem přispěl k zvýšení úrovně českého kazatelství. K homiletice jsme přibrali i katechetiku, poněvadž poslání kněze ve škole, kde se rozsévá první setba Božího slova, jest zvláště dnes velmi naléhavé. I technická stránka našeho časopisu byla vyřešena tak, aby i svou vnější úpravou a celým svým uspořádáním časopis byl důstojně a hodnotně přizpůsoben svatým a vznešeným Božím pravdám, jež chce přinášeti a které bude kněz svým svěřeným duším sdělovati s kazatelnou svého kostela. LOGOS nemá v úmyslu nahraditi knězi jeho osobní studium a vnitřní meditaci kázání, nadřené z tištěné předlohy a sdělené bez posvěcení a proteplení

meditací vlastního srdce a celého vnitřního zaujetí kazatelovy duše: byla by bez života a proto i bez působivosti), LOGOS nechce být jakýmsi „dormi secure“, nýbrž chce být podnětem kazateli, aby s pomocí jeho rad a pokynů rostl sám do výše a prohluboval svůj každý kazatelský a katechetský úkon. Můžeš-li proto, drahý spolubratře, ozeletí mnoho jiných časopisů a můžeš-li se bez nich ve své pastorační praxi a při svém poslání katechetském docela klidně obejít, nebudeš to moci s klidným svědomím říci o časopisu, jenž nese jméno LOGOS, jméno převzácné a přeskvoucí. LOGOS je záležitostí eminentně kněžskou. Je výsledkem bratrské spolupráce kněžských duší. Patří jen kněžím a chce být jejich podporou, pomocí, posilou, poradnou v tom nejvážnějším a nejsvětějším úseku kněžské práce: v živém hlásání živého slova Božího na kazatelně a ve škole. Počítá proto se zájmem svých kněžských čtenářů a bude tím dokonalejší a lepší, čím tento zájem bude větší a zanícenější. Věříme, že příchod LOGOSU bude v každém kněžském srdci, které hoří pro království Boží a touží je rozšířit co nejdále a nejhlouběji, přijat s takovým upřímným a vroucím porozuměním, s jak vroucí usilovností a pečlivostí je vyslán a tvořen. Ve jménu Páně počínáme! vz

ZNAK NA OBÁLCE ČASOPISU LOGOS vyjadřuje myšlenkovou náplň a duchovní obsah časopisu. Starořecká loďce (galéra) plaví se rozčeřeným mořem pod mračným nebem. Starý symbol Církve tu ožívá v prostotě a jedinečnosti grafického vyjádření. Loď Církve, jak už svatí Otcové a učitelé církevní užívali tohoto symbolu, pluje vlnobitím lidských dějin, mraky různých bouří a nástrah se nad ní nachylují, moře času se čeří a vlní a Petrovou lodí zmítá, ale tato plavba je řízena rukama neviditelného Kormidelníka, jenž ví, že loď Církve, na jejíž palubě je lidstvo shromážděno, dopluje bezpečně do přístavu a jenž to také řekl. Řecká písmena po stranách lodi (alfa a omega) značí toho, jenž jest počátek i konec všeho a na němž vše závisí, a znamenají i počátek a konec cesty (života). Monogram CHR (Christos) na vyduté plachtě upíná oči posádky a cestujících lodí k Pánu našemu Ježíši Kristu, který „zkaziv smrt, vyvedl na světlo život a neporušitelnost skrze evangelium..“ (II. k Timoth., 1, 10). To vše tedy říká kazateli a katechetovi, že jenom Ježíš Kristus a jeho evangelium má být obsahem a smyslem a životem jeho mluvení a zvěstování a že jenom s tímto znamením na plachtě lodi svého života bude moci dovésti svěřené duše do přístavu spásy a života věčného. vz

JAK KÁZATI? Mnozí z nás se tak ptají. Zvláště dnes, kdy věřící utíkají z kostela, jakmile kněz vystupuje na kazatelnu. LOGOS na tuto otázku bude odpovídati prakticky. Bude přinášeti kázání, skizy kázání, podněty, rady, nápady, myšlenky. Potřebujeme proto, abyste byli všichni spolupracovníky. Voláme k spolupráci dobré kazatele z měst i venkova: pošlete nám svá kázání nebo skizy svých kázání k otisknutí v našem časopise, pošlete nám své podněty, nápady, napište nám své zkušenosti, nesnáze, pochybnosti, spolupracujte s námi. LOGOS chce jediné: „ať opravdu zvěstuje se Kristus!“ (I. k Filip., 1, 18). Mnohé zkušenosti, zvláště z poslední doby, nás přesvědčily, že v našich věřících katolická víra je pořád jen něčím tradičním, zvykovým, zděděným a přejatým, že však jen praktickým uskutečňováním a prožíváním Kristova evangelia a že není ani zdaleka rozumově promyšlena a domyšlena. Mohly by jinak být možné a uskutečnitelné takové úžasně rozpory, jakých jsme svědky? Nemá na této smutné skutečnosti také trochu viny naše kazatelství? Mnozí kněží se vyhýbali kázáním a katechesím, neradi kázali, a přece hlásání slova Božího jest radostí kněžského života a nutností každé kloudné pastore. „Káži-li totiž evangelium, nemám se čím chlubit, vždyť jest to pro mne nutností, neboť b ě d a m n ě, n e b u d u - l i k á z a t i.“ (I. ke Korint., 9, 16. Pak se hodně a hojně přednášely salonní proslovy, sentimentální deklamovánky, sváteční řeči, které si lidé vyslechl třeba s poklidným uspokojením, třeba s určitým citovým dojetím, třeba s chvilkovým zanícením, ale pak šli k své všednosti a do svých povinností a úkolů nesli si v sobě pořád svou strašlivou a bezednou a nenapravenou nevědomost v závažných otázkách věrouky a mravouky. Kazatel musí nezbytně znáti dobu, vidět dobu, rozumět době a musí svým živým slovem bojovati proti její nevědomosti. Verbum Dei non est alligatum. LOGOS s vaší spoluprací, confratres, bude se snažit říci

prostě a účinně: jak kázat. Ale je třeba se modlit, hlavně před každým proneseným kázáním velmi vroucně se modlit, zalíti své slovo Boží milostí. Jak mnohdy utíká kazatel na kazatelnu přímo z celého shonu svého života a svých prací a ani na malou chvíli se před proneseným kázáním neztiší v hlubině modlitby! Znáte modlitbu sv. Anselma před kázáním z breviáře! Kolikrát jste se ji pomodlili před svým vstupem na kazatelnu? Přeložili jsme ji do češtiny a je zde, již v tomto prvním čísle. Nezapomeňte na ni! Jak prosí sv. Pavel: „Modlete se v duchu velikou modlitbou a prosbou každého času a k tomu konci bděte ve vši vytrvalosti a přimluvě za všechny věřící; i za mne, aby mi bylo dáno slovo, když otvírám ústa svá, bych neohroženě uváděl ve známost tajemství evangelia, za které konám poslání své v okovech, a abych v něm mluvil neohroženě tak, jak mluviti mám.“ (K Efes., 6, 19-20.)

vz

BUDEME MÍT VYSOKOŠKOLSKY VZDĚLANÉ LAICKÉ KATECHETY?

Požadavek vysokoškolského vzdělání učitelů je prosazen (viz dekret presidenta rep. č. 132, 45) a zákon o pedagogických fakultách. Jde o to, zda budeme mít také laické pomocníky duchovní správy - pověřené vyučováním náboženství - vzdělané vysokoškolsky. Je tu celá řada potíží, námitek a také mnoho nepochopení. Je však jisté, že myšlenka vysokoškolského vzdělání laických učitelů náboženství setkala se s velikým porozuměním všech rozhodujících činitelů. Pokud je mi známo tři ze čtyř českých ordinářů vyslovili již svůj zásadní souhlas. Věřím, že stejné pochopení projeví příslušná státní úřední místa, jakmile dojde ke konkrétnímu projednávání této věci. Obdivuji se přece tolik moudrosti a prozíravosti Sovětského svazu, kde před nedávnem byly otevřeny nové theologické akademie, začly vycházet bohoslovecké časopisy, kterým byly dány k dispozici celé tiskárny. Hle, cesta k následování! A kromě toho: vysokoškolské vzdělání je cestou z hmotné bídy laických učitelů náboženství. Na to nesmíme v dnes tak sociální akcentované době zapomenout! Nelze však přehlédnout četné obtíže a námítky. Jednou by mohlo být: Potřebovali bychom spíše krátkodobý kurs, aby hned po prázdninách mohlo mnoho nových sil nastoupit a ne nějaké prodlužování a ztěžování studia. Je ovšem pravda, že nouze (zvláště v Čechách) je hrozná. Návrh na alespoň částečnou odpomoc pokusíme se příležitostně načrtnout, nyní však bych chtěl ukázat na něco jiného. V době rozvratu náboženského nařizuje Tridentinum semináře a hlubší studium theologie a náš kardinal Harrach to uskutečňuje r. 1638 založením semináře v době, kdy měl hrozný nedostatek kněží. Totéž se opakuje, když osvěcenství ohlodávalo samotné kořeny víry. A totéž se znovu opakuje, již za naší paměti, třebaže po první válce byl stav rovněž katastrofální. Není to ukazatelem? Čím budou hlubší kořeny, tím výše může strom vyrůst a bude mít více větví. Nejistou zůstává otázka, jak se k této novince zachovají naši studenti a zvláště studentky. To bude záviset na tom, jak toto volání pochopí kněží, kteří mezi nimi pracují. (Už nyní Ústav Školských sester de N.D. v Praze II., Ječná 27 sestavuje kartotéku zájemců o toto studium, aby je mohl přímo informovat). Myslím, že rozhodující v této věci bude také to, že se začíná mluvit o omezení počtu posluchačů na některých fakultách. Dále bude asi důležité to, co jsme četli v nedávné době, že totiž učitelstva bude už brzy snad už letos nadbytek, což mi potvrdil svým výpočtem známý vynikající pedagogický odborník. Modleme se tedy a pracujme k dosažení tohoto cíle, který může mít veliký význam pro celý náš náboženský život.

-lp

O HOLANDSKÉM KAZATELI H. DE GREEVE, z jehož promluv přináší toto číslo LOGOSU ukázkou, napsal prof. Dr. Donders: „Slavného lidového kazatele H. de Greeve nejlépe je možno srovnati s populárním rozhlasovým kazatelem P. Lhande S. J. Oba rozumějí své době a lidské duši, dovedou známky doby poutavě vyložit a dnešnímu člověku vyjítí vstříc. V nové knižce „Krátké a dobře“ podává de Greeve krátké jadrné nedělní promluvy, „pětiminutová kázání“, v nichž jsou tytéž přednosti jako v jeho rychle uznaných postních a pašijových kázáních „S.O.S.“.

AKUTNÍ ZÁLEŽITOSTI POTŘEBUJÍ ZVLÁŠTNÍ POMOCI BOŽÍ. Věřící si pro ni přicházejí na bohoslužby. Každý má své bolesti, svá přání, většinou

směřující jen k pozemským věcem, a chce si vyprosit, získat, uchvátit kus Boží pomoci. A tu vystupuje na kazatelnu kněz, znající ze zpovědních hovorů rozčeřenou hladinu lidských srdcí, a mluví slovo Boží. Pronáší je tak, aby věřící poznali, že o jejich přáních a potřebách ví. Ale směřuje výš; chce probudit jejich zájem o svatou vůli Boží, chce je v tom sjednotit, povznést, posvětit, posílit. Vzniká tak mezi ním a posluchači vysoké duchovní napětí, jež uskutečňuje velké věci. Milost Boží proniká, osvětluje, proměňuje přítomné, dává klid, odhodlání, obětavost, uděluje litost nad hříchy a touhu po dobrém; disponuje věřící k přijetí svátostí a jejich starostem a pracím zprostředkuje cenu nadpřirozenou. Jako když se z elektrického vedení o vysokém napětí rozsvítí nesčetné lampy a nejrůznější stroje se dají do práce. Duchovní účinky slova Božího jsou fysicky neměřitelné, ale jsou skvělejší, protože neosvěcují jen tmu, ale mění ji v den Božího života. (Z předmluvy Josefa Lorenze ke sbírce kázání „Podle ducha žijte!“)

SV. BERNARD: SERMONES IN CANTICA XLIX, S: „Horlivost bez vědění je zajisté nesnesitelná. Kde je tedy prudké zaujetí, tam je svrchovaně potřebí rozeznávání, jež je uváděním lásky v řád. Horlivost bez vědění se vždy osvědčuje jako méně účinná a méně užitečná; velmi často se pak jeví i jako velice nebezpečná... Rozeznávání (discretio však stanoví každé ctnosti řád, řád dává uměřenost a krásu, ba vlastně i trvalost... Není tedy rozeznávání ani tak ctností jako jakýmsi pořadatelem a vozatajem ctností, pořadatelem náklonností a učitelem mravů“.

TIHAMER TÓTH BLAHOŠLAVENÝM. Kardinál kníže arcib. ostráhomský oznámil dne 2. V. 1946 č. 1507 pražskému Ordinariátu, že na základě žádosti prokurátora Mikuláše Boéra, dne 23. VI. 1943 podané, zavádí předběžné šetření procesu blahorečení bl. paměti biskupa Tihamera Tótha, jenž se i u nás stal známým zejména kázáními o Desateru a spisem „Čisté dospívání“.

Drb.

VĚTA NA KONEC: „Rapere animas mundo, dare Deo, proprium est sacerdotis. (S. Anselmus).“

Vinice.

JOSEF RESL: KATECHESE PRO OBECNÉ ŠKOLY, část 2. (Nákladem B. Ruppá v Praze 1942; str. 432, váz. 90 Kčs. Bylo by nošením dříví do lesa rozepisovat se dlouze o katechesích plzeňského pana vikáře Resla, jejichž druhý díl se objevil na našem trhu až letos. Vycházejí z tvrdých českých poměrů a jsou diktovány pochopením a snahou pomoci našim tak obětavým, ale leckdy slabě vyzbrojeným, laickým pomocníkům. Zajímavým způsobem řeší neobyčejně těžký problém vyučování na ménětrídnicích školách tím, že důležité věci probírá široce s koncentrickým rozšířením a s označením, pro který stupeň příslušná partie je určena. - Zdají-li se některé katechese poněkud dlouhé a obsažné, je to způsobeno tím, že mají nahraditi laikům studia, která mít nemohou, a poskytnout jim co možná největší zásobu vědomostí. Těšíme se jen, že v dohledné době se objeví i dokončení těchto v naší literatuře ojedinělých katechesí a zároveň, že autor bude moci splniti svůj program, který právě nedávno načrtl.

-lp

JOSEF LORENZ: PODLE DUCHA ŽIJTE! (Brněn. tiskárna, 1946 cena 39 Kčs. Sběrka promluv, jež autor pronesl při studentských bohoslužbách v je-suitském kostele v Brně ve školním roce 1942-43. Jsou to promluvy dobré, hutné a jiskrné. Především jsou určeny studentské mládeži, ale jejich myšlenky možno přetavit a použít pro kázání i posluchačům-nestudentům. Většinou jsou laděny na evangelní perikopu, ale všímají si i zladění církevního roku, životů svatých, současných potřeb mladého člověka. Je v nich pozoruhodné potěšitelné úsilí kazatele upevnit v posluchači živým a naléhavým slovem praktický náboženský život. Zvláště nutno zdůrazniti, že tyto Lorenzovy exhorty jsou jazykově velmi čisté a přesně vyvážené, vlastnost to, jakou naši kazatelé obvykle nemívají,

ctnost, kterou většinou zanedbávají. Snad právě tato jazyková čistota a ryzost též působí, že se promluvy Lorenzovy i pěkně čtou!

ma

JAN STANĚK: PRVNÍ NÁBOŽENSKÉ HODINY V PRVNÍM ŠKOLNÍM ROCE. Vypracované katechese. (Nákladem Brněnské tiskárny v Brně, 1946; stran 32, 12 Kčs.)-Tenká brožurka, ale jak vítaná a prospěšná. Obsahuje totiž kromě úvodní katechese rozbor základních pojmů, bez nichž se při vyučování náboženství neobejdeme a které přece opomíjíme pro jejich nesnadné vysvětlení. Autor všechny nesnáze úspěšně přemáhá (jde zde zvláště o pojmy duše a tělo - člověk - duchovost Boží. Lze snad říci, že první katechese, kde bude mnohdy nutno procvičovat, je poněkud dlouhá, rozdělíme ji tedy. Mluví-li autor o tom, že děti většinou běžné modlitby znají, má jistě na mysli Moravu, mnohem svěžeji než Čechy. Nemám sice ještě příliš dlouhou zkušenost, ale našel jsem vždy v prvních třídách nejméně polovinu dětí, které byly úplně „tabula rasa.“ A když jsem zjistil, že opravdu nemá je kdo modlitbě učit, musil jsem tak činit jednotlivě sám. Ještě, že děti mají tak dobrou mechanickou paměť. Myslím, že by bylo třeba podotknout, že je dobře, když si katecheta připraví abecední seznam dětí, ještě než jde do třídy. Tak totiž nabude z třídní knihy přece jen určitých znalostí, kterých pak použije způsobem od autora velmi prospěšně naznačeným. Ve třídě by si načrtl jen zasedací pořádek. Jen jediného nedopatření jsem si všiml: Na str. 17 čteme: „—...položí levou ruku na prsa a prsty p r a v é ruky dotkne se nejprve čela ...pak prostředku prsou ...potom se dotkne p r a v é h o okraje prsou ... a konečně levého okraje..... Soudím, že by tím ničeho nedocílil. Je tedy nutno na počátku dělat kříž celý levou rukou. Znovu opakuji: Tato knížečka plní zejméla mezeru a to skvělým způsobem.

-lp

JAN STANĚK: DĚTI ŽÁDALY SOBĚ CHLEBA... Vzdálenější a bližší příprava k prvnímu přijetí sv. svátostí. Nákladem Brněnské tiskárny v Brně, 1946; str. 178, 54 Kčs. Kniha neobsahuje jen přísně vymezenou bezprostřední přípravu k sv. svátostem, nýbrž vždy úvodem k oběma přípravám má jako vzdálenější přípravu poukazy k využití ostatního biblického učiva k soustavné kajicné a eucharistické přípravě. Katechese jsou významné tím, že opravdu nově a důsledně podle požadavku, aby katechese na nižším stupni se opíraly o biblické vyprávění, probírají dané téma. Autor se v poznámkách omlouvá, že pro použití induktivní metody jsou katechese poněkud dlouhé. Tomu odpovíme snadno tím, že je podle potřeby rozdělíme, vždyť musíme tak jako tak postupovat podle toho, jak si děti osvojují látku. Především vzhledem k začátečnickům vítáme a je velmi důležité, že jsou přesně uvedeny věty, které si mají děti poznamenat. Jen jsem si nevšiml, že bylo připomenuto, aby katecheté psali na tabuli zásadně normalisovaným písmem a to dostatečně velikými literami. Za důležitou poznámku považuji také to, že autor připomíná, aby katecheta užíval vždy řeči a jejich odchylek, běžných v příslušném kraji. Je to opět kniha, která je neobyčejně důležitá - nejen pro začátečníky - a která má všechny přednosti předešlé knihy téhož autora.

-lp

KNIHOVNA „LOGOS“. Současné s vydáváním časopisu LOGOS zahajujeme vydávání homiletické a katechetické knihovny LOGOS, která podle svého programu bude sbírkou hodnotných kázání a katechesí. Knihovna, kterou bude vydávati nakladatelství Bohuslava R u p p a v Praze, bude zahájena knihou kázání redemptoristického kazatele P. Dr. Josefa M i k l í k a „S L O V O B O Ž Í“. Dalším svazkem bude kniha proslulých adoračních kázání strahovského opata Dr. Bohuslava J a r o l í m k a „B L A H O S L A V E N Í“. V homiletické řadě budou také vydána kázání J i n d ř i c h a Š i m o n a B a a r a, jejichž redakce se ujal spirituál arcibiskupského semináře pražského P. Jan L e b e d a. Homiletické sbírky V á c l a v a B e n e š e T ř e b í z s k é h o pro knihovnu LOGOSU rediguje vyšehradský kanovník Bohumil S T A Š E K. - Z katechetické literatury budou v této knihovně vydána především dvě díla člena redakčního kruhu LOGOSU, M s g r e D r. Josefa H r o n k a „K A T E C H E T I K U“, a „N A K L Í N Ě M A T E Ř S K É M“. Katechese plzeňského vikáře J o s e f a

Resla, jejichž první dva svazky byly přijaty s velkým a živým ohlasem, budou pokračovati v tomto pořadu: Třetí díl Katechesí pro 2. až 5. tř. a málotřídky vyjde na jaře r. 1947 a bude obsahovati biblické katechese s vyvozeným učivem katechismovým a liturgickým od slavného vjezdu Páně do Jerusalema až do poslání Ducha sv. a působení Církve sv. s několika katechesemi z církevních dějin. Tím budou tyto katechese ukončeny. Dříve však, již počátkem příštího školního roku, vyjdou od téhož autora nové, velmi potřebné vypracované katechese pro 1. a 2. tř. obec. škol (a spojený 1. a 2. škol. ročník) s vřaděnou přípravou na první sv. zpověď a sv. přijímání. Tyto katechese jsou zvláště pečlivě zpracovány a budou jistě přijaty s velikou radostí. Měli vyjít už loni, ale pro nedostatek papíru je nebylo možno vydati. Hned potom, jakmile bude možno získati papír a povolení k tisku, vyjde ještě třetí obsáhlá a důkladná katechetická práce vikáře Resla: Přípravy svátostné pro všechny stupně vyučovací v šesti svazcích: 1. Přípravy na křest sv. pro děti všech věků i dospělé. 2. Příprava na sv. biřmování s výkladem o darech Ducha sv. pro mládež od 3. škol. roku i pro dospělé. 3. Příprava na první (i pozdější) sv. zpověď a sv. přijímání pro 2. a spojený 2. a 3. škol. rok. 4. Výklad Desatera se zpytováním svědomí pro 2. až 5. škol. rok a málotřídky, zvláště pro 3. a 4. tř. Výklady velmi názorné s praktickými a působivými příklady. 5. Prohloubené přípravy na sv. zpověď a sv. přijímání-soustavně i příležitostně s výkladem o těchto svátostech a o Mši sv. pro 4. až 8. škol. rok, t. j. pro všechny druhy škol. Tento svazek je nejobsáhlejší. Je v něm mnoho metodicky zpracované látky s vybranými příklady, vhodné i pro katechetické promluvy o těchto svátostech. 6. Příprava na sňatek manželský pro 6. až 8. škol. rok a dospívající mládež. Vhodné i pro snoubence. Všecky tyto svazky, kromě posledního, má již autor v rukopise připraveny a čeká jen na jejich vytištění. — V tisku se dokončuje kniha P. Dra Jana Ev. Urbana: Učení víry pro vstup dospělých do Církve Kristovy. Lze jí použítí především jako předlohy pro aktivní vyučování konvertitů; k čemuž je také podán, v prvé řadě pro laiky, katechetický návod. Jest však možno použítí knihy i jako pasivní výuky víře, takže by katechumen dobré vůle mohl z ní nabýti dostatečné přípravy pro zkoušku před vstupem do Církve. Nejvlastnější znaky této knihy oproti jiným katechesím jsou především tyto její vlastnosti: obsah a forma, přizpůsobená potřebám dnešního dospělého člověka oproti velkou většinou dětským a školským formám jiných katechesí. Dále vzhledem k dnešnímu způsobu myšlení, jež nemiluje schematisování, spojení vyprávěcího způsobu s otázkami a odpověďmi, které jsou vestavěny do souvislého líčení a k nimž jsou otázky za textem. A za třetí a především vnitřní vztah výuky, řídící se ontologickou skutečností božských pravd oproti většinou logickému sestavení jiných katechesí, vnitřní jednota a souvislost v rozvíjení výuky oproti mnohdy kaleidoskopické soustavě jinde. Doklady z patristické literatury a z církevních dokumentů rozšiřují poznání ze stručného vyslovení vlatního textu.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. - Vytiskly Grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. Kolín. - Dohledací poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt v Praze.

Vydáno 1. července 1946 jako 1. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. ZÁŘÍ 1946. ČÍSLO 2-3.

Alexander Heidler:

POUČUJME!

Už tomu bude rok, co se konal v Praze světový kongres studentstva. Při jeho ukončení prohlásila v soukromém rozhovoru jedna zahraniční delegátka, katolička: „Abych řekla pravdu, nevyznám se ve vaší náboženské situaci. Kostely jsou dost plné — ale nikde to jinak není vidět.“ — To je opravdu pozoruhodný postřeh. Myslím, že bychom jí museli odpovědět asi takto: „Po děsivém duchovním mrazu na počátku první republiky nastal beze sporu v jisté části našeho lidu, zvláště pražského, jakýsi obrat k většímu zájmu o náboženské hodnoty, většinou více citový než celistvý. Kostel se stal pro mnohé jakousi oasou duchovního osvěžení a uklidnění, jakousi soukromou potřebou srdce. Ale my, čeští kněží, jsme často nebyli dosti zralí k tomu, abychom těmto hledajícím lidem jemně a přece účinně podali ruku a vedli je dále k plné víře, k důsledně křesťanskému životu i mimo kostel, k veřejnému projevení a hájení víry, k laickému apoštolátu.“

Tito lidé z velké části mají sice smysl pro tichou chvíli citové modlitby, ale jinak tonou v naprosté náboženské i mravní nevědomosti. O tom se snadno přesvědčíme, pozorujeme-li chvíli chování některých lidí v kostele. Je na př. v některém pražském kostele výstav Nejsvětější Svátosti. Kolik lidí si toho vůbec nevšimne, nepokleknou, neadorují, zcela bona fide si jdou rovnou ke svému oblíbenému obrázku a tam prožijí chvíli zbožného zasnění. Je jim dobře. Pak zase jdou, tak jako přišli. Mnohý z nich nejde v neděli na mši sv. A že by měl ze své modlitby vyvodit nějaké důsledky mimo kostel, to mu snad ani nepřijde na mysl.

Mívám někdy dojem, že se tu vytváří jakési nové pohanství, totiž pohanství v pravém slova smyslu. Víme přece, že staré pohanství nebylo bezbožné. Bylo svým způsobem velmi zbožné, někdy až příliš zbožné — rozumíme-li zbožností vroucnost náboženského citu — ale při tom se utápělo ve světoznorné nevědomosti a většinou se vůbec nestaralo o nějaké mravní důsledky náboženství, ba často raději snižovalo mravní obraz bohů, než aby povznášelo lidi. Lecterá orientální modla se musí dodnes spokojit s určitou dávkou

másla nebo kadidla — a pak už naprosto nemá co mluvit do soukromého života svých ctitelů. — U našich dnešních lidí je to snad zjemněno, zušlechtěno — do jisté míry — reminiscencemi pravého křesťanství, ale podobnost je tu někdy přímo nápadná. Stačí vzpomenouti na překvapení i některých penitentů, když jim svědomitý zpovědník začne klásti otázky, žádá odstranění blízké příležitosti atd.

A přece víme, že podstatou pravého náboženství je již od dob Starého Zákona *monothéismus ethicus*. To znamená: osvícená, poučená a uvědomnělá víra v Boha, která důsledně vytváří celý nový světový názor a která proniká a usměrňuje celý mravní život jednotlivce i společnosti. To je největší duchovní zážrak Starého Zákona; to je též v dokonalé míře a plnosti přímo osou celého Evangelia. Syn Boží praví na rozloučenou nejen „K ř t ě“, ale také „U č t e“ a „U č t e z a c h o v á v a t i“ — a Církev tento příkaz plnila a plní do té míry, že není jediné liturgické modlitby, která by původně nebyla zároveň dogmatickou i morální katechesí. Stačí jen vzpomenouti na lekce a kázání ve mši sv. — takové spojení nauky a oběti, to je typické unikum katolického křesťanství. Protestantismus ovšem představuje namnoze druhý extrém, lidské mluvení místo bohoslužby; ale podivuhodná katolická synthesisa je i v této věci jednou ze známek Božího vedení.

Je jenom třeba, abychom na to i dnes pamatovali a abychom podle toho jednali, nenechávajíce se uspávat vnějším návalem do některých kostelů, který ostatně stejně představuje jen malý zlomek všeho obyvatelstva. Tyto lidi, kteří nejsou nepřátelští ani zcela lhostejní, ale hrozně neuvědomělí, je především třeba p o u č o v a t. Možná, že pak některý uteče — to ostatně záleží z velké části na tom, j a k budeme poučovat — ale to nic nevadí: stejně ještě nebyl křesťanem.

To je dnes jeden z prvních kněžských úkolů. Usnadnit jeho provádění, toť smysl tohoto časopisu, toť jeho „s p e c i á l n o s t“, abychom užili sovětského terminu. K onomu „j a k“ se budeme znovu a znovu vracet. Dnes postačí, když pochopíme, že právě ignorance je jednou z prvních příčin, proč jsou u nás třebas i plné kostely, ale při tom málo pravých katolíků a málo křesťanství v národě. Proto: P o u č u j m e !

NÁBOŽENSKÁ KARTOTÉKA ŠKOLNÍ MLÁDEŽE. Dnes již není myslitelná účelná práce bez kartotéky. Je tudíž samozřejmé, že i katecheta si vede kartotéku svých svěřenců, do níž si zapisuje průběh jejich náboženského vývoje. Má to nesmírný význam pro správné duchovní vedení a zejména pro ten případ, když dítě se odstěhuje jinam (kartotéka se pošle jeho novému katechetovi) anebo když katecheta je přeložen a může předati celou kartotéku svému nástupci. Kolik času ušetří nový katecheta, když nemusí teprve dlouho tápat, může se ihned přesvědčit, koho má před sebou a kde má výchovně nejvíce zasahovat. Listy kartotéky zasílá adm. „Dobrého pastýře“, Frýdek, Exercič. dům. -Tšk.

XII. neděle po sv. Duchu.

Dr. Š t ě p á n T r o c h t a, ředitel salesián. chláp. domova, Praha:

„Litera zabíjí, Duch však oživuje.“

(Sv. Pavel: II. Cor. 3, 6.)

Bratři a sestry v Kristu!

Slova: „Litera zabíjí, Duch však oživuje“, která napsal apoštol národů ve svém druhém listě Korintským, slyšeli jste již velmi často. Stala se vlastně již jakýmsi heslem, kterého se často správně i mylně používá. Jest na nás tedy, abychom tomuto heslu dobře rozuměli, abychom je pojímali správně k svému duchovnímu užitku a všeobecnému prospěchu křesťanského apoštolátu.

Bude snad dobře předeslati výkladu těchto slov krátké historické objasnění. Až budete čísti pozorně druhý Pavlův list ke Korintským, a dnes byste si měli přečísti všichni alespoň jeho úvodní část, tu postřehnete snadno, že sv. Pavel v třetí hlavě ve svém výkladu nějak odbočuje. Začíná tu jakousi obhajobu pravého křesťanského apoštolátu a popisuje jeho slávu i bolesti. Neboť jest možno mluvit o Kristu správně i zkresleně, je možno býti hlasatelem Božích pravd z vnitřní potřeby a zánícením, a je možno hledati v hlásání evangelia i osobní prospěch a slávu. Tak si počínali, jak se zdá, ti falešní hlasatelé učení Kristova, kteří chtějíce vnutiti Korintským Mojžíšův zákon jako k spasení nevyhnutelně potřebný, osočovali před nimi svatého Pavla z neupřímnosti při kázání, z povýšenosti v jednání, z panovačnosti v řízení. Obviňovali toho svatého Pavla, který první přinesl Korintským sémě slova Božího a zaléval je potem své apoštolské horlivosti, který přinesl velkomyslně tolik obětí pro zakořenění a upevnění pravdy Kristovy v Korintských a podal jim tolik výmluvných důkazů upřímné otcovské lásky.

I na vinici Páně lze se setkat s dělníky, kteří, nemyslíce na nic jiného než na zájmy Boží, zasévají jen v potu tváře, a s dělníky, kteří už při menší námaze a často i při menší čistotě úmyslu sklízají úrodu. A počítáme-li se slabostí lidskou, tu se nesmíme ani diviti, že si takoví ženci přivlastňují rádi zásluhy za požehnání bohaté Boží sklizně a aby dodali váhy svým domnělým zásluhám, dokonce i rádi ty, kteří pracovali před nimi, posuzují. Aby pravděpodobnost jejich zásluh lépe vynikla, opatřují si s oblibou pro své odlišné názory a neskutečné oběti různá ověření, počítajíce při tom po příkladu synů tohoto světa více se svědectvím autority lidské nežli autority Boží. Tak si počínali i neupřímní, nespokojení bratři z Korintu, kteří si opatřili množství doporučujících listů od vlivných osob i známých obcí křesťanských a vytasili se s nimi potom před Korintskými, aby se mohli s větším zdarem vychloubati svým uče-

ním a zdůrazňovati svou přednost před svatým Pavlem, který se prý žádným takovým psaným doporučením vykázati nemůže.

Nezdá se Vám, drazí věřící, že se s podobným druhem lidí můžeme setkat v každé době a že ani dnes nechybí ti, kteří budují s oblibou svou kariéru na lidské přízni, intervencích a psaných doporučeních mocných tohoto světa? A nepostřehli jste ještě, že právě tento druh lidí nepatří k těm nejpoctivějším ani k těm nejobětavějším, ani k těm nejskromnějším? Snaží se prostě založiti své dobré pozemské bydlo a lidskou slávu na obětech jinými přinášených, opírajíce spíše svou hodnotu o doporučující slovo nebo literu lidské vychytralosti, nežli o sílu svého vlastního Bohem osvěceného ducha.

1. *Jistota apoštolského působení je dílem Ducha svatého.*

Proti falešnému pojmání apoštolátu ohrazuje se důstojně, ale s pevnou jistotou, vyvěrající z dobrého svědomí, sv. Pavel. Nečiní tak proto, aby obhájil sebe, nýbrž aby uvedl do správných hranic názor na křesťanský apoštolát. Vždyť on pracoval skutečně obětavě a nezištně, maje na mysli jen a jen vůli Boží a spásu svých bratří. Proto nepotřebuje také žádných doporučovacích listů. Jej doporučuje nejlépe jeho poctivá apoštolská práce a úspěch jeho misijního díla v křesťanské obci korintské. S klidným vědomím dobře vykonané práce oslovuje Korintské přímo mluvou dojemnou a přesvědčivou zároveň: „Či potřebujeme jako někteří doporučovacích listů pro vás neb od vás? Takový náš list jste vy, vepsaný v srdce naše, známý a čítaný ode všech lidí. Na vás jest (nejlépe) viděti, že jste list Kristův, pořízený naší službou, vepsaný nikoliv inkoustem nýbrž Duchem živého Boha, ne v desky kamenné, nýbrž v desky lidských srdcí.“ (II. Cor. 3, 1—3.) Jaký to přesvědčivý klid a jaká neochvějná jistota vane z těchto slov apoštola! Je to klid a jistota takových pracovníků na díle Božím, kteří nepotřebují k zhodnocení své práce a zásluh ani pochvalných dekretů ani vyznamenání mocných. Jejich nejlepším vyznamenáním je láska věřících, jejichž duše zúrodněná apoštolskou prací stala se opravdu obrazem Ježíše Krista.

Tento postoj sv. Pavla může být povzbuzením a vzorem pro každého pracovníka na lísce Boží. Je vidět, že ani jemu nechyběly při jeho práci důvody k hluboké hořkosti a trpkému zklamání. On však dalek toho, aby zahořkl a nechal otrásti svým apoštolským nadšením, využívá naopak nepochopení a příkoří k tomu, aby oheň jeho horlivosti pro získání duší Kristu vyšlehl ještě větším plápolem, schopným zapalovati a přetvořovati v nejširším okruhu. A je to právě třetí kapitola jeho listu ke Korintským, v níž nachází nejúchvatnější slova výmluvnosti, jimiž velebí apoštolát pro Krista, který spoutal již dávno jeho srdce. To nejsou slova stereotypního duchovního správce, který zdůrazňuje jen literu úředních církevních předpisů a rozmrzelý nepochopením svého okolí, uzavírá se zahořkle mezi čtyři zdi své farní kanceláře, nařikaje na zlobu lidí, mezi nimiž se nedá již nic apoštolského udělat.

Kdyby žil svatý Pavel v dnešní době, tu by počítal jistě rovněž s technickými pomůckami soudobé pastorace a dovedl by jich správně využít. Nenechal by si jimi však spoutati svého ducha. On neza-
měňoval nikdy prostředek za cíl, nýbrž pln Ducha svatého čelil s neotřesitelnou jistotou úspěchu, s jasnou tváří a klidným nitrem každé nepříznivé situaci, přesvědčen hluboce, že nakonec jeho pravda se přece prosadí, poněvadž je pravdou Kristovou. Veškerá jeho vnitřní jistota vyvěrala z Krista Ježíše, jehož duchem byl naplněn. Cítil dokonale velkou skutečnost, že jediný, kdo pracuje opravdově a účinně naším prostřednictvím pro spásu bratří, je Duch svatý sám.

2. Naše uschopnění pro apoštolát je jediné z Boha.

Ale nestačí ještě, pracuje-li kdo na díle Božím nezištně a přímo-
čaře, aniž by zakládal své úspěchy na lidské přízni a oblibě. Chce-li
kdo, aby Bůh nalezl zalíbení v jeho apoštolské práci a hojně jí po-
žehnal, musí vycházeti především z nejhlubšího přesvědčení, že ve
věci spásy duší a šíření království Božího pouhé lidské schopnosti,
ani učenost, ba dokonce ani pouhá lidská horlivost a pše, nezmohou
nic, nejsou-li založeny na naprosté důvěře v Boha a v jeho pomoc.
To měl především na mysli sv. Pavel, když napsal ve své obhajobě:
„Takovou důvěru máme skrze Krista v Boha. Ne že bychom sami
od sebe schopní byli nějaké myšlenky jako by ze sebe, ale uschop-
nění naše jest z Boha. On nás též uschopnil, abychom byli služebníky
Nové úmluvy, nikoliv litery, nýbrž Ducha, neboť litera zabíjí, Duch
však oživuje“. (II. Cor. 3, 4—6.) A svatý Pavel měl plné oprávnění
napsati taková slova, a to na základě své vlastní zkušenosti. Je
všeobecně známo, jak bohatě byl vyzbrojen všemi dary ducha i po-
třebnou energií a záplem k dosažení velkých úspěchů. Vyšel ze
slavné rabínské školy a osvojil si hlubokou a obsáhlou znalost Zá-
kona a nespočetných předpisů starozákonních. Byl oddán Starému
zákonu veškerou vášnivostí své nazarejské duše. Ve své fanatické
oddanosti starozákonní literě zúčastnil se již jako mladík kame-
nování sv. Štěpána a sváděl tuhé slovné pŕtky s křesťany — helenisty.
Měl na své straně přízeň farizeů a synedria a k dispozici pomoc jeho
pochopů a naháněčů. Pronásledoval vyznavače Kristovy všude a
kde se dalo. Nakonec však se musel přesvědčiti, že proti učení No-
vého Zákona, jež bylo naplněno duchem Kristovým a vybaveno
nadpřirozenou pomocí Boží, nezmůže nic jeho učenost, ani jeho
vášnivá oddanost literě Starého Zákona, ani jeho násilí. Moc Kristovy
milosti byla silnější a zvítězila nad jeho slepou vírou v samospasi-
telnost starozákonní litery. Zázračným zásahem Boží milosti stal
se před Damaškem ze Šavla Pavel a potom ve službách Kristových
dařilo se mu proti všem všechno to, čeho za pomoci všech nemohl
dosáhnouti ve službách litery. Od té chvíle neopomíjí ani jediné
příležitosti, aby neobnovoval vždy znova nejupřímnější projevy
své apoštolské pokory, takové pokory, již se chce projevovat jako
nejposlednější a nejubožejší ze služebníků Božích. Proti těmto jeho

vývodům nemůže jistě nikdo nic namítati. Protože podařilo-li se jemu, který se tolik prohřešil proti Kristu, tak skvělé apoštolské dílo, pak k tomu nemohlo dojíti jinak než zvláštním přispěním Božím. Jedině On mu dával v pravý čas potřebnou vůli i sílu všude tam, kde se jednalo o posvěcení jeho vlastní duše a spásu jiných duší.

Vidíte, drazí v Kristu, jak pojímají dílo spásy ti, kteří se stali opravdovými sloupy Církve, ti, které nalezl Bůh dostatečně uzpůsobenými k pokoře, aby je mohl učiniti účinnými nástroji své vůle. Svatý Pavel dokazuje dokonaleji než každý jiný všem, kdož se obírají zájmy duší, že jedinou nezbytnou podmínkou plodnosti apoštolátu nejsou přirozené schopnosti těch, kteří pracují nějakým způsobem na př. v laickém apoštolátě nebo v Katolické akci, nýbrž hloubka a opravdovost jejich důvěry v pomoc Boží. Křesťanský náboženský život přesahuje naše přirozené síly a jenom v Bohu je možno nalézt i vhodné prostředky úspěšné veřejné pastorační činnosti. Mají-li vzdělání a osobní schopnosti nějaký vliv na úspěch v šíření království Kristova, pak jejich význam možno hodnotiti jen potud, nakolik je dovedeme začleniti organicky svou pokorou do vykupitelského Božího plánu, čili nakolik dovedeme podřídit svou vůli vůli Boží.

V době, kdy se před námi rozevírá tak nepřehledné pole apoštolské působnosti a v níž je dělníků tak málo, je to pro nás velkým povzbuzením a velkou nadějí.

3. Starozákonní litera zabíjí, duch, jímž ho Kristus naplnil, oživuje.

Náboženství křesťanské vítězí tedy v duších i ve veřejném životě výlučně duchem Kristovým. Podaří-li se nám vnésti pravého, nedotčeného ducha Kristova do našich akcí, máme i vítězství křesťanského společenského řádu zaručeno. Tak jako apoštolský duch dvanacti prostých rybářů dovedl v době všeobecné nepřízně získati Kristu celý tehdejší svět, tak hrstka horlivých obětavých apoštolů, naplněných duchem Kristovým, může zachrániti nadpřirozený život našeho národa.

Ale je nutno zdůrazňovati stále zcela nové, zcela duchovní klima Nového Zákona. Škoda, že věřící se zamýšlejí tak málo nad hlubokým rozdílem mezi hmotně pojímanou zevnějškovostí starozákonního náboženství i jiných vyznání a náboženstvím Nového Zákona, které je přeplněno duchem Kristovým. Starý Zákon zdůrazňoval přespříliš zevnější obřadní předpisy a neměl téměř žádného zájmu o vnitřní svátost věřících, kteří byli vydáni na pospas všem vášním a hříchům. Kristus nepřestával odsuzovati tuto starozákonní zevnějškovost, jež naložila na bedra věřících břemena těžká a neúnosná, aniž by jim poskytovala potřebnou nadpřirozenou pomoc, aby je mohli unést. Takový Zákon vedl spíše k záhubě nežli ke spáse, neboť náš život a činy budou posuzovány při posledním soudu podle znění zákona. Budou-li s ním v rozporu, pak bude Zákon sloužiti toliko k našemu odsouzení, čili bude nám spíše k záhubě nežli k prospěchu.

Proto bylo postavení Izraelitů před Zákonem velmi těžké a ^{ustavičné} zdůrazňování starozákonních předpisů se strany farizeů a zákonníků nemělo pro spásu duší praktického významu. Božský Spasitel napomíná proto zcela jednoznačně: „Nebude-li spravedlnost vaše hojnější nežli zákonníků a farizeů, nevejdete do království nebeského“ (Mt. 5, 20).

Nový Zákon neoplývá takovým množstvím předpisů, naopak, možno říci, že je shrnut zcela v stěžejním příkaze všech křesťanů, v příkaze křesťanské lásky. Tento zákon lásky nás vede prostřednictvím minulosti a důsledné vnitřní věrnosti k opravdové svatosti srdce, která se nespokojuje jen se zevnějším zdáním, nýbrž usiluje o to, aby mezi myšlenkami a skutky, mezi zevnějším počínáním a vnitřním přesvědčením byla co nejhlubší shoda. Vševědoucí oko Boží patří a zkoumá nepřetržitě skrytou hodnotu lidských duší, hodnotu, která může uniknouti lidskému oku, neunikne však Bohu, který zná dokonale lidská srdce a nitra.

Ovšem i Starý Zákon byl určen k tomu, aby prospíval lidem, ale jak dí sv. Ambrož „stal se zákonem smrti“, poněvadž jeho zachovávaní bylo bráno doslova, bez vnitřního příklonu. A jestliže měl přesto své spravedlivé, své patriarchy a proroky, tu třeba míti vždy na zřeteli, že tito spravedliví starozákonní mužové i ženy dosáhli vysokého stupně dokonalosti jen proto, že byli Boží Prozřetelností vyhlédnuti jako připravovatelé a předobrazy Nové úmluvy a byly jím již předem přiřknuty zásluhy Ježíše Krista.

Byl tedy Starý Zákon přípravou k dokonalé službě Boží a k vnitřnímu posvěcení jednotlivců. Proto Kristus nezrušil Starý Zákon litery, nýbrž naplnil ho novým duchem. Rozdíl je úžasný. Zákon litery hrozil ustavičně smrtí a připomínal neustále sankce, stíhající jednotlivé přestupky. Docela jiná je mluva Nového Zákona. Obrací se neúnavně k duchu a k srdci, zabezpečujíc odpuštění a milost a vytvářejíc zcela jiné, příznivější podmínky k posvěcení života. Nový Zákon milosrdenství a lásky počítá i s lidskou slabostí a poklesky a zjednává prostředky k opětovnému získání přátelství Božího ve svátosti pokání, posledním pomazáním nebo dokonalou lítostí, jakož i ustavičné vzrůstání a upevňování Boží lásky v nás jinými svátostmi a ostatními prostředky spásy.

Drazí bratři a sestry v Kristu! Vy víte, jak žalostně mizí duch Kristův z dnešního společenského řádu, jak záměrně je ze společnosti lidské všemi prostředky vytlačován. Je třeba státi na stráž! I vy jste povoláni božským Spasitelem, abyste svým příkladným životem, svým upřímným vnitřním příklonem k duchu evangelia, svým horlivým, výlučně v důvěře v Boží pomoc zakotveném apoštolátem učinili bohatě plodným pro život věčný nedocenitelný dar lásky Ježíše Krista.

Snažte se plniti povinnost svého apoštolátu s opravdovou vnitřní pokorou bez ohledu na lidská mínění a nespolehejte na vlastní schopnosti, nýbrž na pomoc Boží.

Nespokojujte se ani s pouhým zevním plněním církevních předpisů, nýbrž prodchněte veškerou své počínání strhující silou vnitřního přesvědčení a žářem své lásky pro Boha.

Potom vnitřní vědomí poctivého plnění Boží vůle bude pro vás již na této zemi pramenem klidu, významáním, odměnou a zárukou budoucího úspěchu. Neboť jestliže Mojžíš, sestupující se Sinaje nesa desky Zákona, byl oslněn takovou slávou nadpřirozeného světla že synové Izraelovi nemohli pohleděti do jeho tváře (a byl přece spíše služebníkem odsouzení a smrti nežli života a ospravedlnění), oč větší slávou budou korunováni ti, kdož jsou ve službách Ducha, ve službách určených ke spáse a životu věčnému. Ach, mohu Vás ujistit bezpečně, drazí bratři a sestry v Kristu, že sláva Mojžíšova trvala jen zcela krátký čas, avšak sláva těch, kdož půjdou po stopách apoštolů v práci pro království Boží a spásu duší, bude věčná. A věčná bude i sláva těch, kteří přijímají slovo Boží s opravdovostí a ostříhají ho s vnitřním zájmem.

Ph. Mr. E d u a r d O l i v a, předseda Ústředí katol. Charity:

Dílo milosrdného Samaritána.

Podobenstvím dnešního nedělního sv. Evangelia o milosrdném Samaritánu vykreslil nám Kristus Pán překrásný vzor člověka, jehož srdce bylo plno milosrdné lásky k bližnímu, lásky obětavé, nezištné a účinné. Milosrdný Samaritán z tohoto Kristova podobenství měl od počátku trvání Církve Ježíšovy až do doby nynější a bude mít i v budoucnosti mnoho následovníků. Dějiny Církve jsou zaplněny velikými postavami, ztělesňujícími v sobě milosrdnou lásku k bližnímu. Je nemožné je všechny vyjmenovati. Vzpomeňme zde namátkou jen těch nejvýznačnějších, které hrdinství a obětavost jejich lásky vyzvedla na oltář. Vzpomeňme sv. jáhna Vavřince, sv. Alžběty Durišské, sv. Vincence z Pauly, sv. Karla Boromejského sv. Dona Bosca. Z našich českých světců pak sv. Václava, který s nedostiznou láskou skláněl se k chudým a trpícím, a velké Přemyslovny, bl. Anežky české, která celý svůj život zasvětila službě milosrdné lásky.

Tento naprosto nedostatečný výpočet svatých milosrdných Samaritánů nutno doplniti desetitisíci známých i neznámých, kteří v dějinách Církve zasvětili celý svůj život milosrdné službě bližnímu. Nikdo by nedovedl vypočítat, kolik mužů a žen vzdalo se všeho, aby v řeholním rouchu obětovali se Kristu Pánu ve službách milosrdné lásky k bližnímu. Nikdo nedovedl by alespoň přibližně uvést počet těch věřících, kteří ve starostech o vlastní denní chléb dovedli jako pomocníci a pomocnice kněží, řeholníků a řeholnic pomáhati trpícím bližním. Účinná milosrdná láska k bližnímu, Katolická charita, plnila vždycky pomocí svých nesčíslných obětavých služebníků a služebnic příkaz Kristův a plní jej i v době současné stejně, jako jej bude plniti až do skonání světa. Náboženský život, život

podle víry, život podle přikázání Božích je nemyslitelný bez konání skutků lásky milosrdné a proto Katolická charita je součástí tohoto života podle víry a přikázání Božích, je součástí života Církve. Tak je tomu po celém světě a tak je tomu i v naší vlasti.

O Katolické charitě v Československu, o její práci chci Vám, drazí v Kristu, říci dnes několik slov. Chci Vám o ní něco říci proto, abyste jednak všichni věděli, jak je Katolická charita organisována, jak pracuje, jednak, abyste uváživše o tom, i Vy rozhodli se stát milosrdnými Samaritány ve službách organisované Katolické charity.

Charita je totéž co účinná milosrdná láska. Organisovaná Katolická charita jest organisace církevní, řízená biskupy za tím účelem, aby ve svých řadách sdružovala všechny, kteří chtějí konati skutky milosrdenství, a to tak, aby výsledkem společné, ukázněné a řízené práce byl co největší prospěch trpícím bližním. Je tedy úkolem organisované Katolické charity sdružovat jednak charitní pracovníky, kněze, řeholníky i laiky, jejich práci podle směrnic nejdůstojnějších pánů biskupů řídit i zároveň soustřeďovati almužny, dary, zbožné odkazy, prostě všechny peněžní prostředky za tím účelem, aby soustředěním těchto peněz a účelným jejich vynakládáním bylo pomozeno co největšímu počtu potřebných, pokud možno trvale a účelně.

Má-li nějaká práce, a to platí i o charitní práci, přinést opravdu co největší prospěch, musí být účelně organisována a jednotně řízena. Proto musí být také organisovaná Katolická charita. U nás je organisována Katolická charita takto:

Vrcholným orgánem, který řídí a usměrňuje podle příkazů a pokynů biskupské konference charitní práci v celém státě, je Ústředí svazů katolické charity v Praze. V jednotlivých zemích jsou Zemské katolické charity, řízené nejdůstojnějšími pány biskupy těchto zemí, v každé diecési Diecéšní svaz katolické charity, který je řízen nejdůstojnějším panem diecéšním biskupem. Ve farnosti pak je Farní Katolická charita, kterou vede místní duchovní správce. Taková Farní katolická charita měla by podle přání nejdůstojnějších pánů biskupů býti opravdu v každé farnosti, protože je to právě tato Farní charita a její členové, kteří mají vykonávati tu vlastní charitní práci, pomáhati potřebným bližním, pomáhati nemocným ve farnosti, pečovati za pomoci diecéšních svazů v charitních ústavech o opuštěné děti, stejně jako o lidi nemocné a staré. Právě prací charitních pracovníků, členů těchto Farních katolických charit, je docilována ona obrovská práce, kterou katolická charita vykonává. Kdyby opravdu v každé farnosti byla Farní katolická charita, ve které by pracovali nebo které by alespoň almužnami a dary pomáhali všichni věřící, pak by celkové dílo Katolické charity bylo mnohonásobně větší, než je tomu dosud. Ale i tak je práce organisované Katolické charity velmi značná, jak poznáte z několika číslic, poznamenávám výslovně, zcela neúplných, která Vám nyní řeknu.

V minulém roce po vítězném ukončení války pomohla Katolická

charita jenom v Praze 1,500.000 lidí, kteří přes Prahu se vraceli z nacistických koncentračních táborů do svých domovů. Pomáhala nejenom Čechům, ale i příslušníkům všech národů a vynaložila na tuto pomoc na 60,000.000 Kčs, jak v penězích, tak v ošacení nebo v potravinách. Tato práce Katolické charity způsobila, že o ní hovoří a jí jsou vděční příslušníci národů takřka celé Evropy, které Němci zavlekli do svých koncentráků. Organisoaná Katolická charita v Československu vydrží nebo podporuje na 400 charitních ústavů, ve kterých pečují řeholní sestry o opuštěné děti, o děti nešťastné, slepé, hluchoněmé, mrzáčky, o děti nevyléčitelně choré a přestárlé. Mnohem více než 10.000 chovanců má Katolická charita ve svých vlastních nebo členských ústavech a tito všichni jsou buď úplně nebo z větší části vydržováni Svazy katolické charity. Organisoaná Katolická charita pečuje v mnohých farnostech i o staré a nemocné lidi, o které není dostatečně pečováno vlastní rodinou nebo kteří jsou opuštěni. Řeholní sestry, sestry Apoštolátu III. řádu sv. Františka a laické sestry Katolické charity ošetřily za loňský rok několik desítek tisíc chudých nemocných lidí v rodinách, a ztrávily v této samaritánské službě mnoho set tisíc hodin u lůžka nemocného. Organisoaná Katolická charita vynaložila za poslední rok na pomoc jednotlivcům, kteří se ocitli v bídě a nedostatku ať už prostřednictvím diecésních svazů Katolické charity nebo prostřednictvím Okresních a Farních charit a přidružených charitativních spolků přibližně na 30,000.000 Kčs, ať už na penězích nebo v potravinách, nebo v ošacení.

Svazy Katolické charity budují a zařizují nové ústavy pro opuštěné děti, pro slabomyslné, pro osoby nemocné a přestárlé. Toto si vyžaduje dalších mnohamilionových nákladů a tak dospíváme k závěru, že organisoaná Katolická charita za jediný rok vynaložila na pomoc trpícím bližním ne desítky milionů, ale stovky milionů Kčs.

Drazí v Kristu! Po každé válce přichází bída. I po této válce je bída a nedostatek a proto i když, jak jste právě slyšeli, dílo organisoané Katolické charity, vykonané v posledním roce, je značné, nestačí zdaleka, aby zasáhlo všude tam, kde by bylo pomoci zapotřebí. Není dosti místa v ústavech Katolické charity a není dostatek peněz, aby se mohlo pomoci všem, kteří pomoci se dožadují a jí potřebují. Na každém z Vás, drazí v Kristu, záleží, abyste pomohli rozšiřovat dílo Katolické charity v naší vlasti. Nestůjte se založenýma rukama tam, kde je tolik práce. Pomáhejte i Vy Katolické charitě! Nemůžete-li jinak, pomáhejte almužnou, pomáhejte příspěvkem, pomáhejte tím, že se stanete přispívajícími členy Katolické charity! Tím vkročíte do šlépějí milosrdného Samaritána, tím skutkem dokážete, že chcete následovat Nejsvětějšího Samaritána, Ježíše Krista. Almuzna, věnovaná prostřednictvím Katolické charity opuštěnému dítěti, hladovícímu nebo nemocnému, je nejbezpečnější uložení majetku, který ani mol nezkazí, ani rez nezničí, a který Vám bude jednou bohatými úroky zúročen v nebesích. — Amen.

XIII. neděle po sv. Duchu.

Prof. František Soukup :

Potřeba a důležitost výchovy.

(K začátku školního roku.)

Rodina měla na Vánoce překrásná jablka pod stromčkem. Otec nemohl vynachváliti chuť a barvu ovoce. Matce se zase líbilo, jak jsou jablka trvanlivá. Jistě by do jara vydržela. Snadná pomoc, soudil jejich malý hoch, který často slyšel, že z jádra zase vyrůstají jiné rostliny, a pak slyšel přísloví, že jablko daleko nepadne od stromu. Zasadíme jednoduše jádra z jablka a po létech bude stejně dobré ovoce v naší zahradě. Marně vymlouvali rodiče hochovi tuto domněnku. Proto umožnili, aby jádra zasázel. Po letech sice opravdu vyrostly v zahradě stromečky, ale na nich jablka malinká, kyselá, lidově řečeno plánata. Jak jest možno, že z tak krásného jablka se vyvine jen takové obyčejné pláň, divil se hoch. To jest skutečnost, drahý hochu, vysvětloval otec, kterou můžeme pozorovati, konstatovati, pro kterou však chybí zdůvodnění. A podobně jest tomu i v řadě duchovním. Dítě, třeba bylo z nejlepších rodičů, je-li jen na sebe odkázané, vyroste v člověka nedobrého, který jest na obtíž všem a nejvíce sám sobě, vyroste v takové lidské pláň. Chceme-li mít krásný druh ovoce, musíme jednoho dne seříznouti celou horší část onoho neužitečného pláňe a nasaditi na dolejší díl, na tak zvanou podložku roub z ušlechtilého, žádoucího druhu. Spojení dobře ovážeme, zatřeme voskem a po čase vidíme, jak z očka roubu vyrůstá nová, krásná koruna, jež ponese bohaté a vzácné ovoce. A tak jest tomu i ve výchově. I dítě se musí odnít vlastnosti samolibosti, vzdorovitosti, pýchy, lenosti a jak se všechny ty dětské nectnosti jmenují a nasaditi počátek, seménko, roub dobrých vlastností.

Drazí posluchači! Myslím, že ani nebude zapotřebí, abych nutnost výchovy zvláště v dnešních dobách, kdy pozorujeme rafinovanou zkázu určité skupiny mládeže, nějak zdůrazňoval. Jistě každý uzná sám nutnost, nepostradatelnost řádné výchovy. Tou se vlastně dítě znovu rodí k životu krásnějšímu, vznešenějšímu, k životu opravdu lidskému. O vychovatelství jest napsáno již tolik knih a v časopisech vyplněno tolik sloupců, že by ani celý život nestačil k jejich přečtení. Přece však v kratičkém kázání chci uvést aspoň několik pokynů, jež považuji za zvláště časové.

Zůstanu při zvoleném přirovnání ke zušlechťování ovoce, stromů, ač jsem si jasně vědom, že neskonale cennější a důležitější jest výchova mládeže, než vypěstování sebe vzácnějšího druhu ovoce. Má-li se štípení nových druhů dařiti, jest zapotřebí napřed takové druhy

míti, aby byly jaksi vzorem tomu pláněti, jak má jeho ovoce po letech vypadati. A tak potřebujeme dobrých vychovatelů, dobrých rodičů, kteří by byli dítěti příkladem, vzorem, aby pak mohli i slovem, případně i rozumným usměrněním ukázati dítěti cestu k životu krásnému. Ruce, nářadí zahradníka musí býti čisté, má-li se štípení dařiti. A tak i duše vychovatele, duše rodičů musí býti čisté, srdce upřímná, aby výchova přinesla žádoucí ovoce.

Zde bych na prvním místě zdůraznil: Necht si rodiče i vychovatelé uvědomí, že nevychovávali dítě jen pro tuto zemi, nýbrž p r o v ě č n o s t, že jednou Bohu budou odpovídati za své dílo, že jejich svěřenec po celou věčnost buď bude žehnati jejich památce nebo proklínati jejich práci. Za své dlouholeté činnosti vychovatelské však podle pravdy musím doznati, že většina rodičů smýšlí jen pozemsky, že mají rádi své děti jen pro tuto zemi. Proto často ztroskotávají při svém úsilí, proto vyznívají jejich sebe lépe míněné rady a výstrahy nadarmo. Zeptáte-li se rodičů studentových, co přejí svému dítěti do budoucna, ihned se rozhovoří: Předně zdraví, pak nadání, úspěch, mnoho peněz, slávu, dlouhý život a pod. Za tyto věci sice dobré, ale jen pozemsky zaměřené obětují svaté zájmy věčné spásy svého svěřence. Vše, co zdánlivě od těchto požadavků oddaluje, považují za nežádoucí a pro dítě nepotřebné, ano škodlivé. Za zdraví, hygienu, obětují svaté, nezadatelné zájmy duše, a to často přes protest čistého mládí. Co jest rodičů, kteří odhlásí své děti od náboženské výuky, aby měly více času ke studiu, co donutí své děti, aby s nimi šly v neděli na výlet místo na mši svatou, aby prý užily co nejvíce zdravého vzduchu. Kdyby šli rodiče s dítětem ráno do chrámu Páně a pak teprve na výlet, užili by čerstvého vzduchu také dosti, ale to už by se unavili, to by škodilo na zdraví. Těmto požadavkům pozemským ustupují zájmy nesmrtelné duše, ano jsou případy, že dítě se nechá úmyslně bez vyznání, aby se mohlo nerušeně cvičiti jen v oborech dovednosti a věcech pro povolání potřebných, zatím co se o hlavním poslání člověka dítě ani nedozví. Pán Ježíš praví: Hledejte nejprve království Boží a spravedlnost jeho a ostatní bude vám přidáno. Dnešní svět však praví: Dej nám, Bože, to ostatní, zdraví, krásu, bohatství a podobně a své království si můžeš ponechat. Je-li dítě nemocné, hledají pomoc u lékařů a na kolenou v kostele se plazí, svíce dávají, na mše svaté peníze přinášejí, ale jakmile se dítěti uleví, již na Boha zapomínají. Bůh nebývá posmíván, praví výstižně bible. Protože lidé nechtějí uznati potřebu Božího království v duši dítěte, bere Bůh i to ostatní. Proto jest tolik neúspěchů i při sebe lepších methodách vychovatelských, protože byla porušena přirozená řada, přirozená stupnice hodnot.

Z této nadpřirozeným cílem usměrněné lásky k dítěti plyne pak naprostá jednota rodičů ve výchově a jejich důslednost. Co nařídí otec, respektuje matka a rozkazu matčina nezesměšňuje otec. Oba sedí na společné větvi autority, ozářené gloriolou úřadu zástupce Božího. Podráží-li jeden autoritu druhému, podřezává větev, na

níž sedí sám - a dočká se jedné smutné chvíle, kdy se zřítí. Často pozorujeme jakousi dražbu, abych tak řekl licitaci o lásku dítěte. Otec dovoluje, co zakázala matka a zase naopak. Každý hledí dítě strhnouti na svou stranu a zapomíná, že tak projevuje největší ne-lásku k vlastní krvi.

V Písmě svatém se vypravuje o dvou ženách, které bydlely v jednom domě. Měly stejně staré a sobě velmi podobné hochy. Jedna z nich ve spánku zalehla své dítě. Když se probudila a poznala hroznou skutečnost, vloudila se do světnice šťastnější matky a podstrčila dítě mrtvé a živé si odnesla. Druhá matka nejdříve hořekovala, ale za bílého dne poznala podvod a šla ke králi Šalamounovi, který slynul velikou moudrostí, s prosbou o pomoc. Ten měl velmi těžkou úlohu, chtěl-li rozhodnouti spravedlivě. Každá ze zúčastněných matek tvrdila, že živé dítě jest její. Tu poručil král přinesti meč. Pak nařídil, aby se živé dítě rozpůlilo a každé matce dala jedna půle. S tím nadšeně souhlasila podvodnice, schvalujíc rozhodnutí královo. Ano, tak jest to nejlepší, ať nemá žádná nic. Zatím ale opravdová matka pravila: Nezapíjejte to dítě. Ať si živé dítě vezme třeba ta druhá, já se ho zřeknu, jen když mu nebude ublíženo. Podle toho poznal Šalamoun, že to jest pravá matka dítěte, a nařídil jí dítě vydati. Tak jednala matka starozákonní v ohledu pozemském. Podobně, ale ve smyslu daleko vyšším, ve smyslu mravním, výchovném, náboženském, jedná matka křesťanská, jedná křesťanský otec. Ať si má dítě rádo třeba více tu druhou stranu, jen když bude dobře vychováno, jen když mu nebude ublíženo.

Jest nezvratnou zkušeností, že člověk v pozdějším věku vzpomíná rád, s pocitem nesmírné vděčnosti na rodiče rázné, spravedlivé, kdežto nerad a nelibě oživuje vzpomínku na rodiče, kteří projevovali slabošskou, nerozumnou lásku sobeckou, spojenou s touhou po oblibě u dítěte. Takovými rodiči dítě pohrdá, protože nesplnili svou přirozenou povinnost, nebyli dítěti vůdci, nýbrž dali se ovlivňovati jeho přáními někdy směšnými, ano hříšnými. Takové dítě jest jako modla na rodinném oltáříčku a běda, kdo by se na ní jen křivě podíval.

S výchovou se musí začítí arciž včas. Malý stromek se podá, velký, zkrivený se raději zlomí, než by se narovnal. Již v pěti letech má rozumné vychovatelské gesto své místo. A bije-li, trestá-li otec hocha či dceru 15letou, zaslouží z deseti ran devět sám a jen jednu tu ránu dítě.

Veškerá výchova musí býti vedena duchem víry, abych řekl musí býti docíleno křesťanské směrnice: Modli se a pracuj. Práce, z lásky k Bohu konaná a Bohu v modlitbě posvěcená, má cenu modlitby. Dnešní svět žene jen tempo práce a na modlitbu zapomíná. Celý svět volá: práce, práce, práce. A den sváteční jest podle nich jen zdržení v práci. A čím více spěchá do práce, tím méně spokojenosti. Schází posvěcení práce modlitbou, schází požehnání Boží. Nebude-li Hospodin stavěti domu, marně pracují ti, kteří stavějí jej, volá Písmo. A tak i ta vychovatelská práce musí býti modlitbou posvě-

cena. Otec i matka se musí za dítě modlit, musí Bohu o svém dítěti vyprávět. Dáš-li dítěti důkladné náboženské vzdělání, kontroluješ-li, zda dítě také náboženské pravdy zná, vedeš-li dítě správně slovem i příkladem k Bohu, pak se neboj, že sejde na scestí. Ten, který řekl: Nechte maličkých přijít ke mně a nebraňte jim, požehná tvé práci, aby z tvého dítěte byl řádný katolík, řádný člen národa, dobrý člověk a jednou obyvatel nebe.

J a n L e b e d a, spirituál arc. semináře:

Kázání o kněžském povolání.

„A on uzřev je, řekl jim: Jděte, ukažte se kněžím. I stalo se, když šli, uzdravili se.“ (Luk. 17, 11-19)

O prázdninách a na počátku školního roku častěji se ozve v mladé duši vlastní i cizí otázka: čím budeš? Na tuto otázku může zazníti odpověď v našich poměrech leckomu nepochopitelná a pro dnešní davové výboje přímo nevhodná: chci býti knězem. Nezazní-li tato odpověď jako vábný sen některých našich chlapců a jako junácké rozhodnutí některých našich jinochů, bude to výrazem nejhlubšího mravního úpadku a celkového národního ztroskotání. Jak aktuální býti knězem t. j. duchovním právě v našich zhmotařených dnech!

I. Kdybychom se zadívali pozorně na jasné postavy našich nejlepších kněží, kteří svou apoštolskou prací mocně zapůsobili do pozemského dění, poznali bychom, že nebyli „z tohoto světa“. Cele byli proniknuti vznešeným pojetím svého vpravdě výsostného kněžského poslání: znali jeho nezemský původ. Kdyby nám měli říci, proč a jakými cestami se dostali až k oltáři, svorně by odpověděli: byla to vůle Boží. Kdo by se na kněžství díval jako na jedno z mnohých povolání, které si člověk sám a libovolně vybral podle svých osobních zálib a nálad, nikdy by nepronikl do jeho hlubin, k jeho podstatě. Neviděti v kněžském povolání „dar shůry“, nechápati oltářní službu v jejím nadpřirozeném původu jako člověkovu účastenství na spásonosném úkonu vtěleného Božího Syna, znamená soustavně poskvřňovati oltář a urážeti poslední vůli božského dobrodince lidstva, jenž ustanovil: To číňte na mou památku.

Tedy primice není výsledek pouhého vlastního člověkovu sebeurčení, nejméně chtění rodičů nebo nahodilých zásahů a hmotných poměrů a okolností. Zrození kněze je opravdu možné jen z Boží vůle, z Božího početí. Jedině tehdy bude knězovo působení po lidské stránce šťastné a v nadpřirozeném smyslu opravdu požehnané.

II. Bůh, který se nejčastěji skrývá za spleť pozemského dění, používá k dosažení svých plánů různých nástrojů: lidí a událostí. Ale každý jeho kněz musí patřiti do vybraného zástupu služebníků, o nichž je psáno: „Povolal k sobě ty, které sám chtěl; a přišli k němu“. Zde často nerozhoduje větší mravní dokonalost nebo při-

rozená schopnost dělníka vyslaného na vinici. Bůh si někdy vybírá takové, na kterých by ukázal, jak lidská slabost se proměňuje v nástroj Boží síly. Poslední, směrodatné a definitivní slovo o povolání ke kněžství má ovšem biskup, jenž stojí na místě Božím a vyvoleným vtiskuje nezrušitelné znamení při svátosti svěcení kněžstva. K nejtěžším úkolům biskupovy pastýřské odpovědnosti patří, aby připouštěl do kněžiště jenom ty, kdo splní předpoklady, jež stanoví Církev. Musí býti rozhodováno s ohledem na tisíce duší, jimž jediný kněz může nesmírně prospěti, ale také nenapravitelně uškoditi. Pět let se nyní připravuje čekatel kněžství na svou primici. Jenom muž vyzkoušený, schopný, tělesně a duševně zdravý dává lidskou naději, že „vykoná dílo evangelisty a naplní službu svou.“ Po mravní stránce Církev dává směrnice velmi přísné, prikazujíc „milosrdné nemilosrdenství.“ Její ideálním přáním jest, aby na oltář i v jeho služebnících byly kladeny klasy a hrozny plné, nedotčené, krásné, panensky čisté.

Zadíváme-li se na př. na cestu sv. Jana Wianneye, jehož svátek nám připomínal minulý měsíc, poznáme, že měl Boží povolání od nejtěplejšího mládí.

III. V životě arského faráře od mládí proniká vědomí obětní služby a kajícínosti za jiné. Jeho radostí jest dávat chudým a z lidstva jakoby vyděděným, dávat vlastní srdce a to bez výhrad, nesobecky a prostince - jakoby se docela nic nedávalo. Právě proto, že měl tolik lidí obohatit a učiniti šťastnými, musel viděti chudobu a neštěstí, musel sám osobně procházet mnohou temnou nocí. Viděl kruté pronásledování Církve, slyšel o kněžských věznicích a popravách, poznával žalostný stav vesnice bez kněze, hrůzu zhmoataření. Viděl zavřené chrámy, poznal kněze k smrti každodenně odsouzené, kteří jako dělníci pracovali mezi lidem, aby mohli věrným kázati evangelium a sloužiti mši sv. v lesích a stodolách. Zatím co leckde zhasínaly oltářní lampy, rozsvěcovala se kněžská srdce heroickým příkladem svých obětí. Jan Wianney sám přistoupil k prvnímu sv. přijímání tajně, neboť tehdy to bylo „protizákonné“. Ale právě kruté překážky, nedostatek kněžstva, samozřejmá nutnost oběti - probudily v něm apoštolské zanícení, které rostlo, když jako pasák a zemědělský dělník žil mezi drobným lidem a především dětem a mládeží se snažil, pokud možno, nahraditi kněze. Sblížil se důvěrně s lidem, cítil s ním jako jeden z jeho řad, patřil cele lidu - a proto mu porozuměli a jeho osobní kněžskou oběť vytyčili a vděčně přijali.

Tedy projevem povolání ke kněžství se strany člověka jest jeho ochotná vůle pomáhati bližnímu a sebe sama položit na oltář. Poslušnosti, sebezápora a sebekázní musí si zvykat čekatel kněžství už v semináři, aby jednou jako kněz byl schopen a hoden přinášeti mnohem větší oběti. Naši mladí lidé mají leckdy krásnou představu o kněžství, ale vzdalují se seminární brány, jakmile si uvědomí nutnou podobnost s božským Obětníkem, jenž od svého

kněze - přítele žádá celé srdce. Od obětního kalicha kněžství je nutno dát také vlastní krev. Z života arského faráře víme, že mohou být už v přípravě na kněžství chvíle, kdy jenom vědomí Boží vůle a naprostá dětinná poslušnost jest ukončením getsemanského vzdechu: Odejmi kalich ode mne!

Co všechno sv. Jan Wianney prožil na své cestě k oltáři! Byla to nejen chudoba, nepříznivé dobové poměry, vojenská povinnost, nemoc a dlouholeté nasazení v práci. Když začal šestadvacetiletý Wianney studovat, mezi 200 mladými žáky, rázem se ocitl na posledním místě pro nedostatek paměti. Později při vzpomínce na tyto krušné počátky doznal, že musel tehdy trpět. Nenalezl hned člověka, který by ho pozdvihl, upadal v pocit méněcennosti. To však bylo přípravou na nejtěžší ránu, když představení semináře pamatující na svou odpovědnost usoudili, že není schopen svěcení pro nedostatek vědecké průpravy. A přece nikdo nemohl zavřít oltářní mřížku před tím, jenž přicházel ve jménu Páně - poslušen Božího volání. Bohu se zalíbilo, aby kráčet ke kněžství křížovou cestou jeho služebník, jemuž bylo určeno, aby se dostal nejen k oltáři, ale i na oltář a tam zazářil jako vzor prostých a lidu věrných pastýřů, kteří v zapadlých vesnicích se obětují za posvěcení světa.

IV. Co nám říká tato připomínka kněžské sebeoběti? Abychom se nepodobali mělkým čtenářům lidových románek, kteří svým živočišným a světáckým hlediskem nejsou schopni chápat hlubiny kněžského života a sentimentálně truchlí nad mladým mužem, jenž vstupuje do seminárních bran. Sebeoběť jest tvůrčí čin, jehož podstata jest vykupitelská láska; je to mohutné vypětí člověkových schopností, nejplodnější aktivita lidského života. Ale zamysleme se nad skutečností, že božský Velekněz v Getsemanech t. j. na své cestě a přípravě k oltáři hledal lidi, kteří by ho chápali, s ním bděli a se modlili; vzpomeňme si, jak vděčně se zadíval při samém obětním úkonu na kříži k hloučku svatých bytostí, které jej s účastenstvím sledovaly. Podobně každý bohoslovec a kněz potřebuje, aby jej věřící provázeli svými modlitbami a spoluobětmi, aby chápali, co je svaté kněžství. Dnes, kdy je kněz tak málo a kdy hmotarské nazírání veřejnosti nedává vhodného ovzduší k růstu lidí duchovních, modlitba za kněze jest výrazem intenzity náboženského života vesnic i národa. Sv. Otec ve své překrásné modlitbě za kněžský dorost prosí, aby čekatelé kněžství „se nezalekli obětí a nezhylnuli v mlhavých nížinách požívačnosti.“ Není bolestnějšího obrazu nad kněze - duchovního, jenž zakotvil na hmotě. Ale dobře víme, že jinoch, který dnes chce být knězem, nesmí si představovati svou budoucnost jako růžovou idylu, nýbrž musí počítati s bojem a s krupějemi své vlastní krve. V tom je naděje, že právě z tolikerých překážek se zrodí kněží vpravdě duchovní, kteří od oltářů - a kdo ví, zda někdo po příkladu arského faráře i s oltářem - budou hlásati evangelium pro dnešek: zvěst o nevyvratitelné síle a moci Ducha, jenž vítězí nad hmotou.

Univ. prof. Dr. Jaroslav Beneš:

Lidská duše, čím je a jakou má cenu.

(Pro inteligenci.)

Bratři, podle ducha žijte a žádostí těla nevykonáte.
(Gal. 5, 16—24.)

Kdybychom četli bedlivě a souvisle všechny epištoly sv. Pavla, cítili bychom mohutný dojem jeho slov, jimiž ukazuje, jak jediné Duch Kristův to je, jenž dovede dáti člověku pravou svobodu dítek Božích. Právě z jeho slov ke Galatským, která Církev sv. dává čísti dnešního dne, poznáváme, jak usiloval o to, aby křesťané se vymanili z otroctví modlářství, z otroctví hříšných vášní, z otroctví těla a hmotářství.

Mocným prostředkem k osvobození z tohoto otroctví je vědomí nesmírné ceny lidské duše. Nikdo to nemohl vyjádřit krásněji než Božský Spasitel svými slovy: „Co platno člověku, kdyby celý svět získal a na duši své škody trpěl.“ Jediná lidská duše má větší cenu, je něčím vznešenějším než celý hmotný vesmír. Nikdo nemohl pochopiti lépe cenu lidské duše než její Tvůrce, který — sám nejčistší Duch — ji stvořil k obrazu svému, a který „Syna svého jednorozenného dal, aby nikdo, jenž v Něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný“ (Jan 3, 16).

Duše je vskutku obrazem Božím. Je to podstata duchová, obdařená duchovými mohutnostmi, rozumem a svobodnou vůlí. My jsme si vědomi této duše již tím, že jsme si vědomi svého vlastního „já“, jež je trvalým nositelem a podmětem našich úkonů. Vždyť jsme si vědomi, že já, který jsem včera a loni a před léty konal ty nebo ony skutky, nebo měl ty nebo ony myšlenky a přání, jsem též, který myslím, mluvím nebo slyším i dnes. Jsou ovšem některé úkony, jež nejsou čistě duchové, při nichž je spolučinitelem a spolupříčinou i tělo. Tak tomu je při úkonech smyslových, jestliže na př. něco vidím nebo slyším nebo si představuji. Že v těchto úkonech je spolupříčinou také hmota, t. j. orgány smyslové, to je zřejmé z toho, že tyto úkony nesou stopy hmotnosti. Jestliže si na př. představím kružnici, vždycky si ji představuji jako něco, co má určitou velikost, barvu atd. Jestliže tedy řeknu: já vidím nebo já si něco představuji, pak v tomto „já“ je zahrnuta nejen duše, nýbrž i tělo.

Tvořím-li si však nějaký abstraktní pojem, chápu-li na př., že kružnice je geometrické místo bodů v rovině, které mají od jednoho bodu stejnou vzdálenost, pak tento úkon je čistě duchový, není v něm žádných hmotných vlastností, žádné velikosti, barvy atd., není v něm žádné stopy hmotnosti. Podobně jsou čistě duchové

úkony, jimiž chápeme věci nehmotné, na př. Boha, ctnost, náboženství a podobně. Jsem-li si vědom, že já chápu tyto nehmotné věci nebo abstraktní pojmy, jsem-li si vůbec vědom, že „já myslím“, pak je zřejmé, že v tomto „já“ je podstata duchová, t. j. duše, jež je zdrojem a bezprostředním nositelem těchto duchových úkonů. Každá podstata se projevuje svými vlastnostmi, svou činností. Jaká je podstata, taková je její činnost. Proto z vlastností činnosti můžeme poznati vlastnosti podstaty. Tedy z duchové činnosti rozumové poznáváme duchovou duši jakožto zdroj a nositele této činnosti.

Tato duchovost lidské duše je i kořenem svobodné vůle. Že jsme svobodni v úkonech své vůle, jež se dějí s náležitou rozvahou, o tom nám dosvědčuje naše vlastní vědomí. Vždyť tak často, třebaže na nás mají vliv různé okolnosti, přece jsme si vědomi, že se rozhodujeme svobodně a že za týchž okolností bychom se mohli rozhodnouti jinak.

Každý — sebe nepatrnější — svobodný úkon vůle je důkazem, že je to duchová duše, která se tímto svobodným rozhodnutím projevuje, neboť hmota jsouc poutána fysickými zákony není schopna úkonu svobodného.

Proto dovedeme v pokušení svou vůlí, posilněnou milostí Boží, odporovati tělesným žádostem, proto dovedli mučedníci z lásky k Bohu pohrdnouti vším, co skýtal hmotný svět, a svobodně obětovati za Boha i svůj život.

Proto jedině duchová duše je základem opravdové svobody, jen ze svobodné duše mohou tryskati svobodná rozhodnutí. Avšak celý mravní řád má svůj základ ve svobodné vůli, neboť mravní dobro či zlo, trest nebo odměna, napomenutí, rady, zákony a vůbec všechny ostatní mravní pojmy mají smysl jen tehdy, je-li naše vůle svobodna. Proto duchovost duše je kořenem celého mravního řádu.

Poněvadž lidská duše je duchová, proto je též nesmrtelná. Nemůže umírat a rozpadati se jako tělo, poněvadž nemá částí, v něž by se rozpadala. Jako je schopna samostatné činnosti čistě duchové, totiž činnosti rozumové a svobodné vůle, tak jest schopna i samostatné existence, neboť z vlastností činnosti poznáváme vlastnosti podstaty. Proto také duše spolu s tělem neumírá.

Je ovšem pravda, že Bůh, který lidskou duši z ničeho stvořil, by ji mohl i v nic obrátit, kdyby ji přestal zachovávat v jejím bytí. Avšak toho Bůh ve své moudrosti neučiní, poněvadž sám duši stvořil takovou, že z její přirozenosti vyplývá její nesmrtelnost. Kdyby duše lidská nebyla nesmrtelná, byli bychom my, lidé, ubožejší než kterékoli jiné bytosti na tomto světě. Vždyť člověk svou duší tíhne k pravdě, k poznání, svým rozumem je schopen poznati nejrůznější věci. Avšak to, co člověk může poznati v krátké životní pouti, jest jenom nepatrná část proti pokladu vědění, k němuž přirozeně tíhne.

Podobně člověk přirozeně touží po dokonalé blaženosti. Jako svým rozumem proniká za hranice hmotného světa, tak silou své

vůle tihne k vyšším dobrům, než může skýtat hmotný svět. Proto jeho přirozená touha po štěstí nemůže být splněna pouhými statky hmotnými. Tedy lidská duše svou přirozeností spěje k nesmrtelnosti, aby mohly dojít cíle její přirozené sklony k vědění i k blaženosti.

Nesmrtelná duše je základem rovnosti všech lidí, neboť jakékoli nerovnosti mezi lidmi mizí v porovnání s velikostí duchové, nesmrtelné duše, a to tím spíše, když ze svaté víry víme, že za tuto duši Božský Spasitel prolil svou krev.

V Kristu shromáždění, budme si vědomi své vlastní důstojnosti. Budme si vědomi obrazu Božího, jímž jest naše duše, budme si vědomi svého věčného cíle i zodpovědnosti před Bohem. Krásně to vyjadřuje svatý apoštol Pavel ve svém listě ke Gabatům: „Nemylte se! Bůh se nenechá posmívat; co kdo bude sít, to bude i žnouti. Rozsévá-li kdo na těle, z těla bude sklízeti záhubu. Kdo však rozsévá v duchu, z ducha bude sklízeti život věčný“ (Gal. 6, 7—8).

Člověk ovšem nemá jenom duši, nýbrž má také tělo, které je spojeno s duší v jednu jedinou bytost, již nazýváme člověkem. Člověk jest vzácným Božím dílem, v němž se snoubí duchová duše s hmotným tělem.

Paprsky ducha tu takřka dopadají i na tělo, pokud je spojeno s duchovou duší v jedinou podstatu. Tělo jsouc spojeno s duší, ozdobenou milostí posvěcující, stává se spolu s ní chrámem Božím. Sv. Pavel to vyjadřuje v 2. epistole ke Kor. slovy: „Vy jste chrám Boha živého“ (6, 16); a v 1. epistole ke Kor. volá: „Nevíte-liž, že chrání Boží jste, a že Duch Boží přebývá ve vás?“ (3, 16).

Celá důstojnost člověka má svůj základ v nesmrtelné duši, jež svou duchovostí je přirozeným obrazem Božím, a již Bůh ve své neskonalé lásce a dobrotě ozdobil na křtu svatém milostí posvěcující, a tak ji učinil i nadpřirozeným obrazem Božím, určiv nás k tomu; abychom mohli jednou poznávati Boha způsobem podobným tomu, jakým on sám se poznává, a milovat jej láskou podobnou té, jakou on sám se miluje, a býti tak blaženi blažeností podobnou té, již on sám je blažen. „Miláčkové, nyní jsme dítkami Božími, a ještě se neukázalo, co budeme. Víme však, že když se to ukáže, budeme podobni jemu, neboť ho budeme viděti tak, jak jest,“ praví svatý apoštol Jan (1 Jan 3, 2). Jak by bylo nedůstojné člověka, jenž svou duší je nejvznešenějším tvorem v tomto světě a milostí posvěcující je určen k cíli nadpřirozenému, kdyby se oddal žádostem věcí zlých, kdyby se stal modlářem, otrokem těla. „Bratří, nebudme žádostivi věcí zlých, ani modláři nebudme.“ Žijme podle ducha. Snad přijdou chvíle tělesných pokušení, snad tělesný svět nasadí všechny páky, aby nás strhl v propast hříchu, v bahno neřestí. Pamatujme na svou důstojnost, již nám Bůh propůjčil.

Jeden můj přítel, kněz, jenž před svým svěcením se zúčastnil první války světové, mi kdysi řekl: „Mně v těžkých chvílích je velikou posilou pomyšlení na vlastní kněžskou důstojnost. Jsem si

vědom, že to, co pro každého je těžkým hříchem, by bylo pro mne nejen hříchem, nýbrž i degradací.“ Budme si i my vědomi, že pro každého z nás hříšné otročení tělu by bylo nejen hříchem, nýbrž i degradací.

V á c l a v Z i m a :

Tajemství kříže.

(K svátku Povýšení sv. kříže.)

Ú V O D : Když se jde ze Ženevy ve Švýcarsku na Mont Saleve, přijde se ke kříži, který je postaven těsně na pokraji svahu a je viditelný z celého údolí Rhony. Právě v jeho výši jsou hranice mlhy, která zde bývá velmi hustá zvláště za chladných dnů. Kdysi tudy šel cizinec a asi v polovině cesty potkal domácího sedláka. Pozdravil a řekl, že nelze se ani z té mlhy dostat ven. Sedlák mu odpověděl: „Musíte až ke kříži. U kříže bude světlo.“ Poutník tedy šel odhodlaně dále, až přišel ke kříži. Zde se mu naskytl překrásný pohled. Pod ním bylo všechno jako ponořeno do moře husté mlhy: vesnice, města, hory a údolí, ale nahoru od kříže zářilo slunce na bezoblačné obloze. (Fattinger, Katecheta vypravuje.) Jde v tomto příběhu o velkou myšlenku: U kříže je světlo. A jistě proto také Církev ve své péči o duše staví před oči svých dětí kříž, kříž jako znamení spásy, nástroj vykoupení a ztělesnění Kristovy oběti, aby pochopily a uvěřily, že u kříže je světlo. Katolický kostel je bez kříže nepředstavitelný a katolický příbytek je nemyslitelný bez kříže, třebaš prostiického a nevelkého, před nímž se shromažďuje rodina v modlitbě a k němuž se utíká v hodinách soužení a nesnází. Jsme všichni poutníci a jdeme nesnadnou a mnohdy velmi neschůdnou cestou k svému věčnému cíli, jímž jest spočinutí v Bohu a jeho lásce. Často nás na této cestě přepadají vichřice pokušení, často nás obklopují mlhy ochablosti ve víře a temnoty vášní, kolikráte se zdá, že se z těch hustých temnot nedostaneme a svůj jediný věčný cíl už ani nezahledáme — a přece vždy máme naději v kříži, jenž dává sílu, poskytuje útěchu a rozzařuje světlo.

Nesmíme však nikdy spatřovati v kříži jenom nějaký vnější symbol, jakousi formu křesťanství, nýbrž musíme už konečně pochopit, že kříž je smyslem a duchem křesťanství a že slova sv. Efréma dostatečně vyjadřují jeho vítězství: „Kříž Kristův posvětil vpravdě svět a rozehnal temnotu, navrátil světlo, zničil bludy a ukázal cestu. Shromáždil národy od východu k západu, od půlnoci i od poledne, v jedinou Církev. spojiv ji láskou v jedné víře a pod jednou hlavou.“ A pochopit veliké a svaté tajemství kříže, na němž se pod nemo-houcností Ukřižovaného ztahuje všemohoucnost Nesmrtelného a smrt i hřích se překonávají, to znamená přiblížit se až k nejsvětějšímu ohnisku křesťanské víry a poznati její veliký a nádherný úmysl.

I. Opuštěný a sám visí Ježíš na kříži. Byl ostatně vždycky sám. I když s ním chodili apoštolové, i když ho obklopovaly lačně naslouchající zástupy palestinských obyvatelů, i když ho na křížové cestě provázeli zvědavci, rouhači a pochopové a pod křížem kromě několika málo věrných stáli vojáci a velekněží s výsměškem v tváři a s radostí nad svým úspěchem — byl sám v své lidské přirozenosti, zatím co svým božstvím od věčnosti byl vázán s Otcem a Duchem svatým v jednotu Trojice nejsvětější. Pod křížem si teprve uvědomujeme ono velké osamění, jež Spasitel tak úzce spjal s přijetím své lidské přirozenosti. Sám uprostřed světa, na nejžhavějším místě světa. Nikoliv však ze světa. Stojící vysoko nad světem. Ubohý, zdeptaný, ponížený člověk a přece všemohoucí Bůh, jehož poslouchají nebesa i země. Zdá se, že ho všichni opustili. Jidáš ho zradil a v blízkosti kříže ještě jako by zaznívala jeho slova, jimiž z touhy po lakotě zrazoval svého Mistra židům: „Co mi dáte a já vám ho vydám?“ Tak se ptá Jidáš jako mnozí ubozí a malí křesťané dneška, kteří zrazují svého Ježíše, jeho Církev a pravdu za pohodlnější život, za lepší hmotnou existenci, za nicotný lesk peněz a mamonu, za chvilku bezcenných a nesmyslných rozkoší. Také oni přicházejí ke světu a ptají se: co nám dáš, světe, a my zradíme Krista, zapomeneme na jeho rány a smrt, opustíme jeho cestu a půjdeme cestou tvou, zradíme světlo jeho kříže a vrhneme se do tvých temnot, jeho učení zaměníme za tvé učení, jeho Pravdu za tvou polopravdu. Tak smlouvají se světem maličci a nechápající křesťané, nemilující dostatek svého Pána a neprožívající vnitřně svou víru. V blízkosti kříže si uvědomujeme ono neustálé a soustavné zrazování Ježíšova odkazu, ono nepřetržité zpronevěrování jeho vykupitelským právům a kříž se svou jistotou a nepohnutelností je nejstrašlivější obžalobou všech křesťanských defraudantů, kteří zcizili převzácné milosti, Kristovou smrtí na kříži nám zasloužené a vyzískané, a nic s nimi nestvořili a nepřetvořili. A v tom jest jedna část tajemství kříže: ačkoliv tu v bídě a rozbolavění své lidské přirozenosti Spasitel prožívá nejkrutější osamění, přece se od té chvíle, kdy na Kalvarii v blízkosti Jerusalema židovští pochopové vztýčili onen první kříž, tento kříž stává znamením velkého společenství, sjednocující rodinu Božích dětí a posvěcující historii lidstva.

II. V blízkosti kříže lze si stále ještě připamatovat zapření Petrovo, smyté kajícíností nejopravdovější. Ale jak to bylo kruté pro srdce Ježíšovo, rozžhavené láskou a přetékající milosrdenstvím! „Neznám toho člověka“. Tak to řekl v nádvoří veleknězova domu. Tak cize a lhostejně. Ze studu před děvečkou, která ho poznala jako učedníka onoho Galilejského. Tak to řekl, jako by nikdy Ježíše neviděl, jako by s ním nikdy nemluvil, jako by nebyl býval svědkem velkých divů Božího Syna a jako by nebyl sám slavnostně a jménem všech nevyznal víru v jeho božství, jako by s ním nebyl stoloval při poslední večeři a nezapřisahal se, že kdyby všichni Pána opustili, on neopustí. A zrovna tak mnozí křesťané dneška. I ti nejvěrnější, i ti, kteří se

mnohdykrát zapřísahají svou zbožností a vírou, ba někdy i ti, kteří denně požívají přesvaté Tělo Páně. Zapírají svého Vykupitele před světem. Ze zbabělosti a ze studu. Stydí se za svou víru, za znamení kříže, jdou-li kolem kostela, stydí se za to, že jsou katolíci a údy Kristova tajemného těla, jsou-li ve společnosti nevěrecké nebo nábožensky lhostejné, také oni, když na to přijde, říkají cize a lhostejně: neznáme toho člověka! Jako by Ježíš byl někdo, neznámý, cizí, nad jehož příchodem se krčí rameny a s nímž je škoda se vůbec zabývat. Nevěřec nebo člověk nábožensky vlažný se nestydí za svou nevěru a vlažnost, všude se s ní okázale honosí a roztahuje, jenom katolík se stydí za to, že ještě věří a že jest údem Církve svaté! Není nám zde kříž velikou obžalobou a neustálým připomínáním onoho ka-jícího pláče Petrova? Nemluví k nám zde kříž sterými výčitkami? Hle, jaké to tajemství! Se skloněnou hlavou, s rozlámanými údy a s probodeným srdcem visí na kříži Spasitel v mlčení a tichu smrti a přece kříž mluví řečí nejúžasnější, která proniká do hloubi duše a spaluje naše procitlé svědomí ohněm nejpřísnějších výčitek. Svati tolikráte pod křížem naslouchali tichému hlasu Ukřižovaného a tento hlas jim byl pobídkou a ukazatelem nových cest.

III. Zdánlivě je ukřižovaný Ježíš odsouzen k nečinnosti. Visí na kříži, nehybný a spoutaný, jeho ruce i nohy jsou přibity k tvrdému a drsnému dřevu velkými hřeby. A přece nikdy nevykonával větší a nekonečnější činnosti, nežli právě zde na kříži. Zde se dokonala naše spása. Zde se nám opět rozevřela Boží náruč a my jsme se opět stali Božími dětmi. Neusmířená vina byla smyta a Boží spravedlnosti bylo učiněno zadost. Proto bude pro nás kříž vždycky znamením nejskvělejším a nejhonosnějším, proto se budeme k němu vždycky vracet a lidské dějiny jím započínají nový věk, poněvadž na kříži Spasitel zničením a obětováním svého života a prolitím své přesvaté krve dovršil naše vykoupení a zjednal nám milost Boží. Nemůžeme se proto divit, když sv. Pavel v nadšení napsal slova, jimiž se otvírá mešní introit svátku Povýšení sv. kříže: „My pak se honositi musíme v kříži Pána našeho Ježíše Krista, v němž je spása, život a vzkříšení naše, skrze něž spaseň a vykoupení jsme.“ (Gal. 6, 14.) A nemůžeme se divit, když známý lidový kazatel Abraham a Sancta Clara zazpíval na kazatelně hymnus na kříž těmito krásnými slovy: „Kříž je sloup, který podpírá celý svět. Kříž jest největší ozdobou katolických kostelů. Kříž jest nejpoučnější kázání pro katolického křesťana. Kříž jest pastýřská hůl toho, jenž řekl: Já jsem pastýř dobrý. Kříž je vítězný a jásavě rozvinutý prapor spásy. Kříž je nejsladší odpočinek duše. Kříž je druhá archa Noemova, zachraňující lidstvo v potopě záhuby. Kříž jest to, co by byl strom života v ráji. Kříž jest slavný nástroj vítězství nad smrtí. Kříž je klíč k branám ráje. Kříž je most, po kterém se bezpečně přejde do nebe. Kříž jest loď, která přes rozbourené moře světa přenese lidské duše do přístavu věčné spásy.“ A kolik ještě jiných slov bychom musili poshledat a nastřádat, abychom vyjádřili velikost a výsost-

nost kříže, který jest pro nás cestou dokonalého života, školou ctností a nástrojem našeho vykoupení. Dšlo vykoupení je ovšem především dšlo lásky a jen ve světle lásky je možno rozumět tajemství kříže. Na kříži sice vidíme Ježíše poníženého a zmučeného, ale my tomuto ponížení a tomuto jeho utrpení rozumíme, my přece víme, proč právě takto musil Ježíš trpět a takto se obětovat, neboť bylo to v plánu Božím, aby druhá božská osoba přijala na sebe lidskou přirozenost, aby se Slovo stalo tělem a aby v této podobě bylo na kříži zmařeno, neboť jenom takovýmto způsobem mohla býti zprostředkována spása a vykoupení lidstva. A byla to nesmírná láska Spasitelova, jež způsobovala, že se obětoval za nás zcela dobrovolně a rád. Sv. Tomáš říká, že láska jest formou všech ostatních ctností. Jako duše oživuje tělo, tak také láska oživuje všechny ctnosti, dodává jim formy a takřka je vytváří. Křesťan bez lásky jest nemyslitelný a svatost bez lásky je nemožná. A právě pod křížem máme možnost poznati nezměrnou hlubokost a všechno bohatství lásky Kristovy. A řekl-li on: učte se ode mne, pak se musíme od něho především učití lásce. Dokonalé lásce k Bohu i dokonalé lásce k člověku. Neboť i on miloval svého Otce, ale miloval i žebráky, nemocné chudáky, hříšníky i své apoštoly, ba ve své velké a všeobsáhlé lásce modlil se na kříži i za své katany. A pro tuto jeho lásku i nám se stal kříž Kristův m o s t e m, po němž možno bezpečně přejít z temností tohoto života v světlo života věčného. Jak to řekl Bůh sv. Kateřině: „Všichni jste se topili, protože nikdo nemohl se svou spravedlností dojítí věčného života. A proto, chtěje odpomoci této vaší bídě, dal jsem vám most svého Syna, abyste — překračující řeku — neutonuli, kteroužto řekou je bouřlivé moře tohoto temného života.“

Z Á V Ě R : Vzpomínám si živě, jak jsem se jednou skláněl nad ložem umírajícího muže. Nežil ve svých mladých letech zrovna dobře a s počátku se mnoho o Boha a o spásu své duše nestaral. Pak se ho dotkla nemoc, dlouhá léta se s ní protloukal životem, změnil se. Zvážněl, protože poznal utrpení a protože se ho dotkl prst Boží. Někoho utrpení od Boha odvrátí. Tohoto člověka utrpení Bohu přiblížilo. Když jsem mu po sv. pomazání dával k políbení odpustkový kříž, vytrhl mi jej z ruky a pevně stisknuv, přiložil k rtům a dlouho, dlouho líbal. Zapomněl docela na své tělesné bolesti (a mnoho předtím trpěl), ztichl a v očích měl podivuhodné světlo. Myslím, že jeho příbuzní, kolem lože stojící, nerozuměli tomuto políbení kříže a považovali je za pošetilost člověka, nemocí pomateného. Ale já jsem v tom dlouhém a pokorně dychtivém políbení viděl vděčnost a naději. A myslím, že my všichni, kteří jsme byli vykoupeni obětí Kristovou na kříži a prolitím jeho krve na kříži a kteří vzhlížíme ve vroucnosti své víry z časnosti svého těla ke kříži jako k záchvětu a světlu, měli bychom při každém pohledu a při každé vzpomínce na kříž pociťovati vděčnost a naději. Vděčnost za to, že na dřevě kříže byli jsme vykoupeni z otroctví hříchů a povoláni k životu, a naději, že v tomto znamení zvítězíme.

XV. neděle po sv. Duchu.

Ladislav Brabec, děkan, Mirošov:

K svátku sv. Ludmily.

(O křesťanské výchově v rodině a ve škole.)

Nejstarší písemné památky, jež se týkají úsvitu našich českých dějin a doby panování prvních Přemyslovců, svědčí o tom, že kníže Vratislav, otec sv. Václava zemřel v mladém věku. Jeho syn Václav byl příliš mlád, aby se mohl hned ujmout vlády. Byl sice uznán vévodou, „poněvadž však ještě neodrostl zcela věku chlapeckému a jinošskému“ — jak praví dějepisec Křišťan — „všichni velmoži opatrnou radou se dohodnuvše, svěřili nezkušeného vévodu s bratrem jeho Boleslavem **L u d m i l e**, blažené paměti, služebníci Kristově, na vychování, až by z milosti Boží vyspěli věkem i silou“. (Sr. Dvorník, Život sv. Václava, r. 1929, str. 26.)

My z těchto zpráv poznáváme, že to byla právě sv. Ludmila, která nám vychovala a vypěstovala nejkrásnější květ svatosti, svatého Václava. Její zásluha to byla a proto rozjímajme dnes, drazí přátelé, u příležitosti svátku této mučednice a patronky české země o významu **k ř e s ť . v ý c h o v y j a k v r o d i n ě , t a k i v e š k o l e !** Vždyť o věci se dnes tolik hovoří a my nemůžeme snad nic aktuálnějšího zvolit za předmět našeho rozjímání.

1. a) Důležitost rod. kř. výchovy.

O věci, jak jsem již řekl, hodně se mluví. Kdyby se mě však někdo zeptal, co více zdůrazňuji, zda křesť. výchovu v rodině či ve škole, řekl bych: Obojí je velmi důležité, ale vždycky kladu větší důraz na výchovu **v r o d i n ě !**

To také zdůraznili letos na jaře všichni biskupové ČSR ve svém pastýřském listě o škole, ve kterém čteme vážná slova: „Na prvním místě patří děti rodičům! Rodiče nesou největší oběti pro život, výživu a výchovu dětí, rodiče ze všech nejvíce pocítují následky zdaru nebo nezdaru výchovy, rodiče přísněji než kdokoliv jiný budou skládati neúprosně před Bohem účty, zda uvedli děti na dobrou cestu. Proto na prvním místě rodiče mají právo i povinnost určovati ducha výchovy!“

Nepochybuji ani trochu, že už sv. Ludmila byla si dobře vědoma důležitosti kř. výchovy, když otec sv. Václava zemřel, matka jeho Drahomíra byla zaměstnána vládou a ona převzala rodičovská práva nad svým vnukem. Kéž by si totéž jasně uvědomili také křesťanští rodiče v době dnešní.

b) Předpoklady kř. výchovy.

V té věci možno říci, že už **s n o u b e n c i** mají být připraveni na svůj budoucí úkol vychovatelů svých dětí. Je známý výrok

kteréhosi významného muže, jenž odpověděl na otázku, kdy se má začít s výchovou dítěte, že se má s ní počít už výchovou budoucí matky tohoto dítěte.

Je pochopitelné, že mládež oddaná, abych tak řekl, pouze smyslovému životu, pohrdající nedělní mší sv. a svátostmi církve, pachtící se jen za požitky, které jejich mládí hojně skýtá svět, nebude připravena ke křesť. vychovávání dětí.

Proto apeluji na Vás, drahá mládeži, abyste vedli život čistý, život podle vůle Boží, chcete-li jednou s čistým srdcem slibovat si před oltářem věrnost a lásku a splnit úkol, který Vám Bůh uloží.

c) Předpoklad se strany dítěte.

Apeluji však neméně vážně také na Vás, mladé novomanžely. Vy si nesmíte myslet, že s kř. výchovou dětí začnete, až dospějíte. Zákony dědičných vloh a závislosti dítěte na rodičích v nejútlejším věku mu jistě opravňují k tvrzení, že už v době, kdy matka své děťátko pod srdcem nosí i v době, kdy ještě neužívá dítě svého rozumu, musí rodiče získati svému dítěti přirozenou náklonnost i nadpřirozenou milost od Boha.

V rodině pana Martina v Lisieux čekali 2. I. 1873 radostnou událost, už deváté dítě. Konečně mohl pozdě večer otec Martin (čti Martén) oznámit svým dětem, že dostaly sestřičku. Pak se odebral ke své manželce, kterou nalezl s rukama sepjatýma. Pravila: „Právě jsem se za tuto poslední dcerušku stejně jako za ostatní k Bohu modlila za milost, aby se její duše nikdy neposkvřnila těžkým hříchem a aby se Bohu zasvětila . . . !“ (Sr. „Malá Teresie“ Carbonel 1929 str. 7.) A víte, kdo bylo to dítě tak svaté matky? Byla to později slavná a všude uctívaná moderní světice sv. Teresie od Ježíška!

d) Křesťanská výchova v rodině.

Když pak dítě vyrostlo a rozumek se otevřel, nastává rodičům úkol skutečné křesť. výchovy. Zkušený učitel a vychovatel Kubíček praví, že cílem křesť. výchovy vůbec jest **v p r a v i t d ě t e m u r č i t o u m í r u n á b o ž. v ě d ě n í**, vésti je, aby těmto pravdám věřily, a konečně je cvičiti, aby si navykly dle víry **t a k é ž í t !** Hle, trojí úkol křesť. výchovy v rodině. Dalo by se o něm rozjímát nevím jak dlouho — připomeňme si jen několik příkladů, jak si počínati.

Jednou jsem viděl v kteréši rodině album, do kterého se zapisovalo všechno, co se týkalo dětí. Kdy vyrostl Eviče první zoubek, kdy Venoušek po prvé řekl táta a máma. Bohužel, neviděl jsem tam zapsáno, kdy po prvé maminka vzala je do kostela, kdy po prvé seple ty děti ručky a pomodlily se. Příliš se myslí na tělo dítěte, na dušičku se zapomíná. A přece, jaký to krásný úkol, říci tomu dítěti, že nemá jen tátu pozemského, nýbrž také tatínka hodného, který je miluje, Otce nebeského! Neznám krásnějšího obrazu nad matku, která učí dítě kleknouti si, sepnouti ruce, udělat první nemotorný křížek; otce, který vede synáčka do chrámu Páně a vykládá mu šepem, že tam, co svítí to světýlko jest oltář, na něm skříňka

svatostánek a v něm Ježíšek. Vidíte, drazí moji, jak snadno může věřící otec či matka pomalu vpravit dítěti nejzákladnější pravdy o Bohu, Kristu, Církvi, cíli života, a to tak, aby to odpovídalo dětskému chápání. Nepochybuji ani dost málo, že stejně si počínala svatá Ludmila, když vychovávala malého Václava.

e) Výchova příkladem.

Ovšem, verba movent, exempla trahunt, slova zní, příklady hřmí! Marné by bylo, kdyby rodiče posílali děti na mši sv. a nutili k modlitbě, kdyby dítě samo nikdy nevidělo rodiče se modlit. Známe sice příklady milosti Boží, kdy dítě konalo tajně úkony víry, ač bylo při tom v nebezpečí, že bude za to od rodičů bito. To jest výjimka — většinou jsou děti obrazem rodičů. Klejś, lžou, vyhýbají se svátostem, když to vidí u rodičů. Naopak zase příklad rodičů všechno zmůže.

Jednou mi přivedla matka své dvě děti mladší 6 let. Prosila mne, abych jim v neděli dal sv. přijímání. Ptal jsem se dětí, co je zpověď, koho přijmou a podobně a hle, všechno dovedly dětským způsobem říci a těšily se na Ježíška. Zahanbily tak mnohé dospělé, ale to víte, byly to děti, které trpělivě stály vedle zpovědnice, kde se zpovídala jejich matka, které držívala za ruku, když sama přijímala — pochopitelně měly touhu dělat totéž, co jejich maminka.

2. a) Důležitost křest. výchovy ve škole.

Vraťme se však, drazí v Kristu, k naší milé světici sv. Ludmile. Dávala sv. Václavu jistě ten nejlepší příklad a křest. jej vychovávala. Svěřovala ho však také péči učitelů, aby se naučil všemu, co měl potřebovat jako budoucí kníže. Víme, že byl později skutečně nejlepším a nejvzdělanějším knížetem. Vždyť v době, kdy králové ani podepsat se neuměli, on znal řeč staroslovanskou a latinskou, snad i řeckou, a to nejen slovem, nýbrž i písmem. To ho naučili učitelé nejlepší, kněží a žáci sv. Cyrila a Methoděje. Legendy mluví o školách na Budči i na hradě Tetíně, kde byl vychován v duchu křesťanském, poznal písmo sv., dějepravu biblickou a pravdy víry z úst nepovolanějších.

Drazí moji, také dnes je svrchovaně důležité, aby dítě svěřované v 5, 6 letech škole, bylo současně svěřeno rukám pečlivého kněze či učitele náboženství, aby i ve škole bylo vychováno skutečně křesťansky.

Opět jsou to naši biskupové, kteří zdůrazňují ve svém listě, že „dětí a studenti a jejich rodiče mají Bohem dané právo, aby — jako jsou (ve škole) poučováni o věcech pozemských — byli také úměrně poučováni o věcech ze všech nejdůležitějších, o „jednom potřebném“, jak po Kristu praví (i náš slavný učitel národů Jan Amos) Komenský“.

My dobře víme, že loňské první návrhy na školskou reformu vůbec vylučovaly náboženství jako předmět ze školy, kde všechno mělo jít podle mínění navrhovatelů v duchu materialistickém, hmotářském. Dnes existuje návrh jiný, který už bere nábožensko-mravní

výchovu ve škole v úvahu, ale my musíme znovu a znovu naše často liknavé rodiče upozorňovat, že jest křesť. výchova ve škole pro naše děti v našich poměrech významu téměř životního a že my katolíci máme právo, aby katolické děti byly ve škole křesťansky vychovávány. Máme právo historické, protože to byla Církev, která v naší vlasti sv. Cyrilem a Methodem kladla základy k naší vědomosti a všude školy zakládala, nevyjímaje ani naši staroslavnou universitu Karlovu. Nade všechno jest nám však závazné slovo věčné platnosti, slovo Kristovo: „Učte! — jděte a učte všechny národy . . .“

b) Všechno škol. vyučování v duchu křesť.

Kněz tedy učí sám nebo laický učitel náboženství nejen z pověření biskupa, nýbrž podle přání samého Krista. Podobně jako rodiče v rodině, tak on, máje k tomu odbornou průpravu, stále dokonaleji vykládá žákům pravdy sv. víry, vede je, aby jim pevně věřili, protože „bez víry se nelze líbiti Pánu“. (Žid. 11, 6.) Snaží se také, aby jemu svěřená mládež žila podle své víry a plnila své náboženské povinnosti. A k zdolání toho velikého úkolu má pouze — necelé dvě hodiny týdně!

Je zřejmé, že tyto dvě hodiny nemohou stačit, a proto je svrchaně nutno, aby celé vyučování všech předmětů ve škole bylo vedeno ideou křesťanskou. Jen tak lze zaručit, že nebude zničeno to, co rodiče a katecheta vypěstovali v srdéčkách dětí. Chápete již, proč nám tolik záleží na tom, aby ve školách českých visel na čestném místě kříž? Kříž tam visí nejen při náboženství, nýbrž při dějepise, přírodopise a politické výchově a má být symbolem i připomínkou, že všechno vyučování má být v duchu křesťanském, jak to žádal už náš Komenský. Chápete již, proč tak lpíme na udržení škol církevních? A víte také, proč právě některé kruhy usilují o odstranění jak škol církevních, tak kříže ze škol, protože — bohužel — ve školách nebývá vyučováno v duchu křesťanském.

c) Rodiče a škola.

V té věci prosím všechny rodiče, aby spolupracovali se školou, pečlivě se vyptávali svých dětí, zda se učí náboženství a jak, co v ostatních předmětech. Jestliže bylo dáno náboženství na vysvědčeních na poslední místo, pak dobrý otec na konci škol. roku musí právě na toto poslední místo vysvědčení se podívat a tak vštěpovat svým dětem úctu k náboženství.

Nedávno bylo oznámeno, že pro nedostatek kněžstva v pohraničí nevyučuje se náboženství v přemnohých školách a dokonce i v matičce Praze že existuje několik desítek škol, kde se tomu nejpotřebnějšímu neučí . . . Tu nezbývá nic jiného, než že rodiče sami učí své děti dál, kupují jim patřičné náboženské knihy a vodí je na besídky a kázání. První křesťané neměli církevních škol, byly jen školy pohanské, ukryvat se musili v katakombách v dobách krvavých pronásledování a přece vychovali ze svých dětí hrdiny víry. Nesmí tedy nikdo, jak se už stalo, posílat děti do náboženství třeba československého, „aby taky něco měly“, protože tam, jak dokázáno, učí

se na prvním místě nenávisť ke všemu katolickému. Rodiče sami musí být učiteli.

d) Křesť. výchova v rodině koriguje nekřesť. ve škole.

Co však dělají, když — a také se to stává — na některé škole obecné, střední nebo dokonce už vysoké panuje duch protikřesťanský, a to zásluhou některých učitelů? Snad je málo takových případů vzhledem k tomu, že už i katoličtí učitelé se organisují — ale přece. Tu teprve jak se patří vyniká význam křesť. výchovy v rodině, která koriguje nekřesť. výchovu ve škole. Ba, znám případy, kdy žák doma a v náboženství lépe poučený dovedl oponovat výkladům protikatolickým neobyčejně statečně.

Zde jest nám příkladem sám sv. Václav. Podle nejstarších životopisů nabyla za vlády Drahomířiny strana pohanská příliš veliké síly. Výsledek byl zavraždění sv. Ludmily a sv. Václavu bylo bráněno ve vykonávání náboženských úkonů. Sotva však nastoupil na stolec knížecí, slyšte, co volá podle svědectví Křišťanova: „Proč synové zločinců a símě prolhané a mužové nešlechtní, bránili jste mi, abych se naučil zákonu pána našeho Ježíše Krista? Protiví-li se vám Kristu sloužití, proč jiných nenecháte? Byl-li jsem pak já až dosud pod vaší péčí neb mocí, od nynějška ji odmítám a Bohu všemohoucímu z upřímného srdce chci sloužití“. (Sr. Dvorník, str. 30.)

Jak vidíte, nepomohlo zavraždění sv. Ludmily, ona ve svém vnuku přec jen zvítězila, zvítězil dobrý křesť. základ, který dostal sv. Václav od ní i ve škole.

Drazí přátelé! Modleme se, modleme se mnoho, za naši mládež, za kněze a dorost kněžský, za naše učitele. Sami pak vychovávejte své děti v duchu křesťanském, katolickém! Vychovávejte je tak doma v rodině, starajte se o takovou výchovu i ve škole. Modly, které si svět postavil v politice, hospodářství, zbujnělé vědě a technice v duchu protikřesťanském, kácí se s rachotem v posledních krvavých válkách jedna za druhou. Jen Kristus sedí na svém trůně pevně a proto budoucnost musí patřit křesťanství! Vychovávejte ze svých dětí opravdové katolické křesťany, prospějete tak nejen sobě a církvi sv., nýbrž také naší milované vlasti, jíž vychováte na přímluvu sv. Ludmily a našich světců národních potomstvo křesťanské a proto zdravé, silné, obětavé — amen.

MLÁDEŽ PO OPUŠTĚNÍ ŠKOLY. Nikdo nepochybuje o tom, jak je závažně důležité, abychom výchovně co nejvíce podchytili dorůstající mládež, zejména po opuštění školy. Podle zkušeností dosud získaných jsou po té stránce nejlepší výsledky v těch farnostech, kde kněz tuto mládež shromažďoval a duchovně vedl již během školní docházky. Neběží zde o schůzky takové, na nichž by mladí posluchači měli poslouchat jen promluvy kněze, nýbrž o schůzky pracovní, byť v kroužku nejužším, na nichž se v rozhovorech probírají otázky, které právě mládež zajímají a pokud možno co nejvíce přidělují se referáty účastníkům kroužku. Když je účastníků mnoho, je nezbytné si vybrati z nich některé, abychom si z nich vyškolili základní buňky celého hnutí. Schůzky mají býti pokud možno každý týden.

-Tšk.

Sv. Václav a český národ.

(Z kázání Msgre Boh. Staška, proneseného před převratem v r. 1918. Kázání bylo vydáno v mnoha tisících exemplářích a rozšířeno mezi českým lidem a zvláště katolickým duchovenstvem k přednesení o svátku sv. Václava v r. 1918. Spolu s ním byla vydána i modlitba za vlast od V. B. Třebízského a vydáno svolání k duchovenstvu, aby svátek sv. Václava byl oslaven nejokázalejším způsobem. Skutečně také v roce tomto katolické duchovenstvo na stech a stech farností připravilo slavnosti svatováclavské takovým způsobem, že ve Vídni očekávali na svátek sv. Václava převrat a v Čechách byly nařízeny přípravy k zamezení takových úmyslů. Otiskujeme toto kázání jako významný historický dokument toho, jak čeští katoličtí kněží byli vždy v čele svého národa.)

Slavíme památku onoho dne, který historie česká navždy vepsala krvavým písmem na stránky své, památku smrti knížete vlasti české, sv. Václava. Dne 27. září 929 sv. Václav šťasten a zdrav dlí ještě v rodině svého bratra, zúčastňuje se památky posvěcení chrámu sv. Kosmy a Damiána, ale již druhého dne za časného jitra klesá na stupních chrámových, barví krví svou kamennou dlažbu a umírá s bolnými slovy na rtech: „To ti Bůh odpusť, bratře . . .“ A od této hrozné tragedie uplynula celá staletí, uběhly dlouhé věky. Tělo sv. Václava zpráchnivělo pod kamennou dlažbou svatováclavské kaple, zpráchnivěla i těla jeho vrahů, po zemích českých přešly těžkým svým krokem dlouhé věky a všechno, co připomínalo osobu našeho světce, setlelo, sešlo, a se sv. Václavem kromě několika věkem se rozpadávajících památek nás hmotně, tělesně nespojuje téměř nic . . .

Hmotně, tělesně nás nespojuje nic. Co tedy nás s drahým naším světcem spojuje? Proč až dosud nezapomněl lid český na sv. knížete Václava a proč pouhá vzpomínka na světce tohoto vzbuzuje radostné pocity i v srdcích nejotřelejších? Tělo chřadne, umírá, ale co věčně žije, trvá — jest duch, duše. A více než o hmotnou stránku máme se starati o ducha, dbáti o ducha, ducha hledati, ducha jen duch může spojovati. A tak i nám při oslavách svatováclavských musí především jíti o ducha našeho světce, pokračovati musíme duchem a směrem sv. Václava, pochopiti musíme, co znamená pro národ náš duch, idea svatováclavská . . .

Co jest idea svatováclavská, jaký jest její účel a cíl? Tuto otázku zodpoví nám nejlépe ony stránky našich národních dějin, na nichž vypsán jest život sv. Václava, jeho požehnané skutky a šlechetné, svaté snahy. Jen pomalu a těžce probouzel se národ náš ze staletého spánku pověr pohanských a zrak jeho duše toliko poznenáhlu přivýkal světlým paprskům, zářícím z kříže Kristova. A byl to sv. Václav, jenž hned při svém nastoupení na knížecí trůn český (asi r. 923) vši energií své mladé, zbožné duše pečoval, aby víra křesťanská již jednou trvale zapustila kořeny své v srdcích českého lidu a vyplety byly staré zlovyky a pověry pohanské, jež stále ještě v národě českém bejlím bujely. Za tou příčinou — jak vypravuje dějepisec — rušil sv. Václav krevní mstu, pověru, obchod s otroky, rušil nezřízený život a lakotu, povolal do země dostatečný počet kněží křesťanských, stavěl všude chrámy a hleděl osvětou, vzdělaností a láskou přivést národ svůj k prameni pravého štěstí, pokroku a rozvoje — Kristu Ježíši . . .

Tak činil sv. Václav nejen za puzením svého zbožného, až do těch kořenů křesťanského srdce, nýbrž i za příčinou pěstování zdravé a reální politiky české. Pochopil sv. Václav v celém rozsahu i hluboce onu vznešenou pravdu, již později tak geniálním způsobem zdůraznil Palacký, že jest to jedině náboženství křesťanské, církev katolická, která se stala u Čechů krystalizačním bodem křesťanské civilisace a zároveň ochráncem jejich národní existence před nepřítelem tak mocným, jakým byl germánský svět. Byla to vlastně myšlenka, idea, pro niž již dříve pracovali vším zápallem svých nadšených duší naši sv. věrozvěstové Cyril a Metoděj, jejichž požehnaná činnost cele byla proniknuta snahou, křesťanskou vírou a vzdělaností zorganizovati síly československého národa v nerozbornou jednotu proti odvčkému nepříteli Slovanstva.

Svatý Václav se stal po této stránce přímým pokračovatelem a pěstitelem ideje cyrilo-metodějské. I jemu bylo jasno, že národ český jen tehdy uchrání se těžkých škod, ano přimé záhuby své, přilne-li celým srdcem ke Kristovu učení a prosytí-li jeho svatými zásadami celý národní život svůj. Pracovati tedy směrem, duchem sv. Václava neznamená nic jiného, než snažiti se, aby katolická víra v národě českém se udržela, aby pronikla celý národ, aby tato víra a česká národnost se sloučily v jeden celek tak, aby víra katolická se stala náboženstvím národním a národnost česká aby byla katolickou, čili stručně řečeno: Idea svatováclavská znamená kulturní spojení národa českého s církví katolickou. A mluví-li se o národní církvi české, pak nám katolikům tato národní církev znamená jedině a pouze uskutečnění ideálu svatováclavského, jímž národ český má se státi opravdu, uvědoměle a vřele katolickým a víra katolická náboženstvím národním. Z dějin je všem nepředpojatým lidem zřejmo, že národ český po každé stál na vrcholu své slávy a moci, když stál na půdě římsko-katolické. Z těch dějin do vědomí českého jasně září pravda, že červenobílý prapor se zdvihal nejvýše, kdykoliv jej pevně třímaly ruce Čecha-katolika.

Národ český, veden jsa katolickou církví a jejím kněžstvem, již v prvních stoletích svého pokřesťanění dospěl k nejvyšším metám osvěty a vzdělanosti. Církev katolická vystavěla v Čechách první školu, a to na hradě Budči. K ní družila se záhy slovanská škola na Vyšehradě. Církev katolická dala nám r. 973 biskupství a o několik století později i arcibiskupství, aby vymanila národ náš z područí německého. Církev katolická poslala do Čech r. 993 první benediktiny, tyto průkopníky pravé civilisace. Z benediktinského kláštera, založeného sv. Prokopem na Sázavě, rozlilo se světlo domácí české osvěty po krajích českých v šir i dál. Škola sázavská Prokopem a Božetěchem odchovala nám první české spisovatele, malíře, sochaře, stavitele a rolníky i řemeslníky.

Začátek věku 13., a to rok 1204, přináší českému panovníku Přemyslu Otakarovi I. z rukou papeže Innocence III. královskou korunu. Za tohoto krále rozkvetla vyšší škola u sv. Víta tak, že navštěvují ji nejen domácí, nýbrž i cizinci. V tomto století pokročilo v Čechách zásluhou církve katolické školství tak, že byla při každém farním kostele škola farní, v níž se dostávalo žákům nejen snad učení náboženského, nýbrž potřebných vědomostí vůbec. Pro žáky dospělejší byly školy vyšší při chrámech kolegiálních a klášterních. Národní dějepisec náš, Palacký, o kulturním a mravním stavu českého národa této doby, kdy katolická církev byla hlavní jeho vychovatelkou, píše: „Čechové i Moravané 12. a 13. století rovnali se co do vzdělanosti a ušlechtilosti ducha i svým nejvýtečnějším sousedům a předcházeli mnohé jiné dobrým příkladem. Utěšený zjev v mravně povaze lidu českého té doby byla nepopíratelná převaha čistoty

a kázně, manželské věrnosti a panické zachovalosti obojího pohlaví, zakládající se na přirozené a hluboce zakořeněné zbožnosti.“

Lze si mysliti zjevu v národním životě potěšitelnějšího? Potom ovšem pochopíme, proč mohly tehdy na nivách českých vyrůst tak veliké a svaté duše, jako byl sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Prokop, sv. Ludmila, jak mohl tu vykvést jemný zjev kněžny Mladý sestry knížete Boleslava II. nebo onen tak čistý květ, jakým byla ve svém životě i díle blahoslavená Anežka česká, dcera krále Přemysla Otakara I.

Než, tím nejsou ani zdaleka vyčerpány zásluhy církve katolické o národ český! V polovici 14. stol. dostavuje se u nás v Čechách největší rozkvět katolického náboženského života a církve. V té době Čechy prožívaly svou nejslavnější a nejšťastnější dobu. Jest to za panování Otce vlasti Karla IV., kteréhož nám vychoval na francouzském dvoře benediktinský opat Petr Roger, pozdější papež Klement VI. Karel, katolík tělem i duší, chce povznést své milé Čechy a církev mu ve všem pomáhá. Papež Klement VI. r. 1344 arcibiskupství pražské a vymaňuje tak Čechy z poslušnosti německé metropole mohušské. Bulou ze dne 26. ledna 1347. Klement VI. svoluje k založení university v Praze. Pentze na její zřízení dala opět církev. Arcibiskup Arnošt zakoupil r. 1357 první zemské statky pro universitu ze sumy, získané od kolegiálních kapitul a klášterů. A jak utěšené kapitoly daly by se vyprávěti o účinné péči Karla a arcibiskupa Arnošta o české školství, o němž sám Palacký svědčí, že bylo tak rozšířeno, že nejen všechna města, nýbrž i mnoho farních vesnic mělo své školy! A jakým ohniskem středoevropské kultury a umění se stává Praha za zbožného Karla! Jak nádherným květem v Čechách kvete stavitelství, malířství, česká věda! Jaký se jevil rozkvět řemesel, průmyslu, obchodu a všech odvětví živnosti.

Věru, požehnaný byl vliv katolické zbožnosti a katolické víry na národ český! A proto teď se tážu a tažme se všichni: Nadarmo historie zaznamenala, že v dobách, ve kterých vliv církve byl největší, jako na př. za doby Karla IV., byl národ náš též na vrchu své slávy a moci? Já se tážím: Jestliže se v těch desíti stoletích od smrti sv. Václava projevila pravda, že národ náš byl nejšťastnější ve stínu kříže Kristova, je možné, abychom my žili jiným duchem a jiným životem než náboženským, katolickým? Myslím, že, bude-li lid náš jen trochu přemýšlet, dospěje k přesvědčení, že pravý Čech musí být katolíkem a že co Čech, to katolík . . .

Nevolám, že musíme jíti nazpět, ne, vpřed, ale směr, který byl v národě českém zahájen sv. Václavem, ten musíme zachovat. To znamená ovšem připoutati se k náboženství katolickému, při tom zachovati si slovanskou svéráznost a snažiti se, aby katolická víra v národě se udržela, aby pronikla celý národ. Proto pravím, je-li pravda, a pravda je to, co napsal Palacký, že víra svatováclavská zbudovala českému národu křesťanskou kulturu a zachovala mu si svobodu a samostatnost, pak musíme pokračovati směrem svatého Václava a nesmíme nikdy připustiti, aby s červenobílého praporu českého a s koruny svatováclavské byl odstraněn kříž, tento symbol naší křesťanské kultury, naší velké minulosti a bohé i šťastné budoucnosti.

Vyplní se tak modlitby a prosby, jimiž předkové naši volali po celá staletí k sv. Václavu, a vlast naše přivedena bude opět na stupeň slávy, moci a krásy mezi ostatní národy světa. Složme dnes před tví nem sv. knížete svého velikou, slavnou a svatou přísahu, že se o to přičiniti chceme: s tví silou svou a že v tomto úsilí svém nepřestaneme, dokud z národa našeho se nestane veliký, svobodný a mravně silný národ svatováclavský, jenž bude světu vzorem pravé svobody a bratrství, všeobecné lásky, míru a lidskosti. •

XVI. neděle po sv. Duchu.

Antonín Diviš, farář:

Velikost pokory.

(Skizza kázání na XVI. neděli po sv. Duchu.)

ÚVOD: Spasitel dovedl svými podobenstvími jemně a včas vychovávat. Dotýkal se lidských chyb a nedostatků, jak je všude kolem sebe viděl, a dovedl k nim přičiniti vhodné poučení. Vždyť přece přišel spasit, co by bylo zahynulo, přišel třtinu nalomenou napřímit a upevnit, knot uhasínající opět rozžehnout. Evangelium dnešní neděle nám velmi výstižně podává takové jemné a včasné poučení. Spasitel byl pozván do domu jednoho z předních fariseů a pozoroval, jak si mnozí z hostů vybírají nej přednější místa, jak chtějí ve své ješitnosti na sebe upozornit, jak se derou nemístně do popředí. Podobenství o člověku, který, jsa pozván na svatbu, sedl si na první místo a byl pak s hanbou hostitelem poukázán na místo poslední, nevypravoval Spasitel jistě jen tak. Chtěl jím hned na místě upozornit na ješitnost a nemístnou neskromnost některých hostů. Jistě na ně zapůsobila jeho přímá a výstražná slova: „Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen“. (Luk. 14, 11.) Spasitel chtěl těmito slovy zdůrazniti důležitost ctnosti p o k o r y. Ve společnosti fariseů jí bylo pramálo, protože to byli většinou lidé pyšní a nadutí, povýšení a společensky nadřazení, ale je jí pramálo i v společnosti naší. A přece pokora je jednou z nejkrásnějších ctností a nikdo není vpravdě velikým, kdo není pokorným. Snad právě proto, že je mezi námi tolik pýchy a povýšenosti a tak žalostně málo pokory, je mezi námi i málo opravdového štěstí a skutečné dokonalosti života. Nebude nám proto jistě na škodu. řekneme-li si něco o jedné z nejvíce zanedbaných ctností a povzbudíme-li se k životu v duchu opravdové křesťanské pokory.

I. Pokora je beze sporu ze všech ctností nejdůležitější, protože je jejich podkladem a základem. Zmocňuje se ducha a srdce člověka a podrobuje je Bohu. Připravuje duši k dokonalému přijetí Boží milosti a jejího vlivu. Ze všech ctností má nejbližší vztah k třem božským ctnostem, takže možno zcela říci, že jako víra je základem stavby duchovního života, pokora jest cestou k víře. Zbavuje totiž člověka pýchy, vyhání samolibost a bojuje proti ješitnosti, a tak odstraňuje v lidském nitru nejvážnější překážku poznání Boha a lásky k Bohu. Je to beze sporu ctnost ze křesťanská, protože pohané jí neznali. Celý pohanský starověk jí pohrdal, považoval ji za vhodnou jenom pro otroky a lidi bezvýznamné, viděl v ní slabost, neboť ideálem dokonalého člověka byl mu tělesně silný a zdatný muž, který se všude s velkou ctižádostí dral do popředí a všude

chtěl vyniknout. Křesťanství vneslo do lidské společnosti pokoru jako usměrňující a upravující ctnost, jako matku a strážkyni všech ctností. Byl už to sám příklad nebeského Mistra, jehož život byl soustavným a důsledným uskutečňováním nejčistší a nejopravdovější pokory. On, Syn Boží, nekonal zázraky jen pro zjevení svého božského původu, nehledal slávu svou, nýbrž slávu svého Otce v nebesích, s pokorou snášel nevědomost svých učedníků a nechápavost svých posluchačů, s pokorou snášel všechna rouhání a ponížení v hodinách svého konečného utrpení, jímž nás spasil a zachránil pro věčnost. Ti, kdož jsou opravdu Ježíšovi, poznávají se podle pokory, jíž jest poznamenán jejich život. Pokora jest ono znamení, podle něhož rozeznáš pravého křesťana a upřímného vyznavače Ježíše Krista od lžikřesťana. Spasitel neřekl přece nadarmo: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a p o k o r n ý srdcem!“

II. Sv. Tomáš Akvinský vidí pokoru v ž á d o s t i, jíž člověk krotí a spoutává nápor svého ducha, aby nespořádaně netíhl k velkým věcem. Jde tu hlavně o poznání, aby se nikdo nehodnotil nad to, co skutečně jest. Tím je dostatečně podán výměr pokory, protože pokora není otrocká poníženost, jak nám nadhazují nepřatelé našeho náboženství, pokora není odmítáním každé slávy a každého ocenění člověka a jeho díla, nýbrž jest odmítáním takové slávy a takového ocenění, jež není úměrno člověku. Touha po slávě a po ocenění je v každém člověku. Tato žádost bývá někdy tak silná a dychtivá, že velmi snadno překročí správné meze, takže člověk počne usilovati o slávu a ocenění větší, nežli ve skutečnosti jeho život a práce zasluhují. Tu tedy přichází ctnost pokory k svému a musí usměrňovati onu nemírnou žádost po slávě, aby se člověk nezapomněl a nepobloudil. Kořenem pokory je naše úcta k Bohu a pokora se v nás vlastně rodí a upevňuje z dokonalého poznání našich nedokonalostí a dokonalosti Boží. Srovnáme-li svou vlastní nemohoucnost v tak mnohém ohledu s Všemohoucností Boží a poznáme-li svou velikou závislost na Boží lásce a péči, nemůžeme než růsti v pokoře. Čím lépe tedy budeme poznávati Boha, tím více budeme usilovati o pokoru. Při pohledu na Boží velikost a dokonalost musíme si nezbytně připadat jako turista, který stanul na úpatí vysoké hory a je uchvácen její obrovitostí a výškou. Sv. Terezie to dobře napsala: „Dokud jsme na zemi vyhnanství, ničeho více nepotřebujeme než pokory. Podle mého názoru nejlepší prostředek k dokonalosti poznání sebe je péče o náležité poznání Boha. Jeho velikost nám ukáže naši nepatrnost, jeho čistota naše skvrny, jeho pokora naši vzdálenost od pokory“. Jak bychom se mohli vypínati a povyšovati, víme-li, že vše, co jsme a co máme, máme od Boha?

III. Pokora jest nejúčinnější zbraní proti pýše, která tak často bývá nerozlučnou přítelkyní lidské samolibosti a jednou z nejvážnějších překážek působení milosti Boží v nás. Hledali-li bychom příčinu popírání Boha a náboženské nevěry mnohých, skoro vždy bychom ji našli v pýše, kdy člověk se domnívá, že má sám ze sebe,

co vlastně má od Boha; kdy se vyvyšuje nad druhé a jinými pohrdá; kdy někdy snad i uznává, že vše, co má, má od Boha, ale že mu to dal Bůh pro jeho zásluhy, anebo kdy se před tváří světa chvástá zásluhami, kterých si nikdy nezískal, schopnostmi, jež nikdy neměl, dokonalostmi, které právě postrádá. Jak pošetilá je pýcha! Což nás nepřesvědčuje naše denní zkušenost, celý náš život, že vše, co máme, máme jen proto, že nám to dal Bůh, a to nikoliv pro nějaké naše osobní zásluhy, nýbrž ze své nadměrné dobrotnosti a štědrosti? „Co máš, čeho bys nebyl přijal? A jestliže jsi přijal, proč se chlubíš, jako bys nepřijal?“ (I. Kor. 4, 7.) Pýcha je velmi nebezpečná, protože obvykle vede k přímému vzdoru proti Bohu, k vypovězení poslušnosti a končí zatvrzelostí, jež už pak odmítá veškerou milost a do duše ji nevpustí. Pád prvních andělů, kteří se v pýše vzepřeli Boží autoritě, je obrazem pádu každé duše, která ztratila pokoru před Bohem i sebou samou a pýchou se zbavila Boží Milosti a lásky. Jak je někdy bolestné a při tom směšné všechno to lidské zakládání na vlastních schopnostech, na tělesné zdatnosti, na technických možnostech, na bohatství a umění, a jak pravdivá tu jsou slova sv. Jana z Apokalypse: „Pravíš: Jsem bohat a ničeho nepotřebuji, a nevíš, že jsi nešťastník a ubožák, chudý a slepý a nahý“. Moderní svět, snad právě proto, že se stále více vzdaloval křesťanským zdrojům, počal stále více opouštět cestu pokory a uzměl v pýchu. Určitá část moderní filosofie je hlásáním obludné pýchy a víme, jaké ovoce to přineslo v praxi. Přečtěte si takové popěrače křesťanské pokory, kterou zesměšňovali, a hlasatele pohanské pýchy, kterou velebili jako velikost a sílu, takového Nietzscheho, Schopenhauera a jiné, a vzpomeňte si, k jakým koncům dozněla jejich filosofie v národě Goethově a Beethovenově! Ztrátou pokory a kultem pýchy jde už přímá cesta k zbožštění jedince a k zbožštění rasy. Víme, jak to dopadlo. A zůstává proto pro nás navždy velikým a svatým poučením: „Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost.“ (Jak. 4, 6.)

ZÁVĚR: Vzpomínám na slova svého přítele-lékaře, výtečného chirurga. Ačkoliv uměl svou práci velmi dobře a měl jako operatér veliké úspěchy, vždycky odmítal jakékoliv děkování. Když rodiče zachráněného dítěte nebo manžel ženy, kterou už přivezli na operační stůl skoro na pokraji smrti, mu po zdařilé operaci děkovali, vždycky říkal: „Mně neděkujte, poděkujte Pánu Bohu, já jsem jenom jeho nástrojem“. A několikrát mi řekl, že když započíná operaci, po každé si v duchu říká: „Pane Bože, pomoz mi.“ To je jistě pokora. Ctnost, která uznává závislost na Bohu a hodnotí člověkovy schopnosti a zásluhy jen podle této závislosti. Všichni světci byli oděni v ctnost pokory. A všichni vynikající a velcí lidé, jak se s nimi setkáváme ve vědě i v umění, byli zpravidla lidé hluboce pokorní. Viděl jsem kdysi některé partitury skladeb našeho velkého hudeb. skladatele Josefa Bohuslava Foerstra a na konci každé jsem vždy spatřil úhledným rukopisem napsána dvě slova: Deo gratias. Bohu díky. Ano, pravá velikost roste jen z opravdové pokory a pouze jí

jest podmíněna. Snažme se proto býti pokorní! Nevychloubejme se každým dobrým skutkem, který vykonáme, nehovořme před druhými stále jenom o dobrých vlastnostech, které máme, nepředkládejme Pánu Bohu ve svých modlitbách jako onen fariseus, kdy a kde jsme co dobrého udělali, nepachtěme se v ubohé ctižádostivosti a ješitnosti po světské slávě a po světských odměnách, nechťejme býti prvními v očích světa svými společenskými přednostmi a okázalostmi, jež jsou obvykle žalostně nicotnou marností, ale snažme se býti prvními v pokoře, čistotě a dokonalosti života, abychom jednou byli prvními i v království Božím.

Dr. Jan Merell:

Výklad epištoly 16. neděle po sv. Duchu.

(Effes. 3, 13-21.)

I. SOUVISLOST S PŘEDCHÁZEJÍCÍM.

Radostné velikonoční motivy neděl po sv. Duchu ustupují o 16. neděli po sv. Duchu do pozadí. V graduále se po prvé objevuje Pán jako přicházející ve svém majestátu. Je to myšlenka převládající v mešním formuláři posledních neděl po sv. Duchu. Od dnešní neděle až do 24. neděle po sv. Duchu se čtou při mši sv. perikopy vyňaté z listů, které sv. Pavel napsal ve svém římském vězení. Četba těchto epištol je přerušena pouze na 18. neděli, kdy se čte text z 1. Kor. 1, 4-8, myšlenkově blízký epištolám ze zajetí.

Epištola dnešní neděle je vyňata z listu sv. Pavla k Efeským. Je závěrem dogmatické části této epištoly, kde sv. Pavel nastiňuje mysterium našeho spojení s Kristem, které je uskutečněno v Církvi. Epištolu možno vhodně charakterisovati jako traktát „De corpore Christi mystico“. Ukázav věřícím toto hluboké tajemství, k jehož hlásání byl apoštol zvláštním způsobem povolán (3, 1-13), zakončuje věroučnou část epištoly modlitbou (3, 14-19) v níž prosí, aby věřící byli posílněni, poznali Kristovu lásku a byli naplněni ve veškerou plnost Boží a doxologií (3, 20-21): Bohu budiž sláva v Církvi, a to v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věkův.

II. VÝKLAD JEDNOTLIVÝCH VERŠŮ PERIKOPY.

Třináctý verš, kterým dnešní perikopa počíná, patří obsahově ještě k veršům předcházejícím. Je závěrem části listu (3, 1-13), kde apoštol mluví o svém poslání. Z vůle a milosti Boží se stal Pavel nástrojem spásy pohanů. Jemu bylo dáno, aby směl hlásati radostný úradek Boží prozřetelnosti, že totiž i pohané jsou povoláni k jednotě víry a k věčné spáse. Tento vznešený úřad, který Bůh jemu nehodnému udělil, vrhá jas i na jeho pouta a utrpení.

jež nyní snáší. Křesťané nesmějí klesati na mysl, když si někdy ve svém myšlení nedovedou srovnati různá utrpení s Božími plány. I čtenáři tohoto listu, když slyšeli o Pavlově utrpení ve vazbě, byli ve svém nitru zneklidněni; a přece i toto utrpení bylo v Božím plánu a bylo dokonce posvěcením Pavlova apoštolátu a prostředkem nových milostí pro věřící. Toto utrpení svolává požehnání nejenom pro Pavla zajatce, nýbrž i pro všechny křesťany, za něž trpí. Proto prosí čtenáře, aby neklesali na mysl v jeho souženích, jež za ně trpí. Jsouť slávou vaší: volá apoštol! (v. 13).

Verš 14. je dokončením toho, co sv. Pavel započal v prvním verši třetí kapitoly. Již na počátku této kapitoly chtěl Pavel děkovati Bohu za milost povolání pohanů ke spáse, avšak stržen myšlenkou na velikost svého apoštolátu a mysterium vykoupení, přerušil chod myšlenek a teprve ve čtrnáctém verši dokončuje započatou modlitbu. Protože pohané nejsou již cizinci v Církvi, bez naděje a bez Boha, nýbrž spoluobčany věřících a domácí Boží, apoštol sklání svá kolena před Otcem Pána našeho Ježíše Krista (v. 14). Víra v Boží všemohoucnost je podkladem Pavlovy důvěry, že jeho prosba bude vyslyšena. Vždyť po něm (Bohu Otci) se jmenuje všeliký rod na nebi i na zemi, (v. 15) t. j. v biblické mluvě: Od něho mají svůj původ na nebi všechny třídy andělů, o nichž Pavel mluvil již dříve, a na zemi všichni lidé. Církev to jest, která tvoří jednu velikou rodinu, andělé i lidé mají jednoho společného Otce, Boha stvořitele všech.

Židé se modlili zpravidla stoje. Na znamení zvláštní vroucnosti a pokory padali při modlitbě na zem. Tak i zde vděčná Pavlova modlitba je výrazem jeho pokory a vroucnosti.

Pavlova modlitba počíná dovoláváním se bohatství velebnosti Boží, neboť velebnost Boha Otce se zračí v jeho dobrotě k lidem. První prosba apoštolova je, aby věřící skrze Ducha sv. byli posilněni s ohledem na vnitřního člověka, (v. 16) t. j., aby vyšší, duchovní přirozenost člověka (Řím. 7, 22) zvítězila nad vnějším člověkem (2. Kor. 4, 16), totiž nad jeho smyslnou a tělesnou stránkou. Toto duchovní zmohutnění se uskutečňuje skrze dary Ducha sv., který je Duch života (Řím 8, 2).

Jádrem druhé prosby je přání, aby Kristus přebýval skrze víru v srdcích čtenářů, aby si mohli říci s Pavlem: Žiji pak již nikoliv já, nýbrž žije ve mně Kristus (Gal. 2, 20). Tak jako každý křesťan je údem mystického těla Kristova, tak zase žije Kristus v srdcích křesťanů. Podmínkou tohoto přebývání Kristova v srdcích křesťanů, jež počíná okamžikem křtu, je víra. Ne však pouze abstraktní poznávání dogmat víry, nýbrž i život proniknutý věrou a jí odpovídající.

Od víry přechází Pavel k lásce. Dvojím obrazem, který vyjadřuje lásku pevnou, která vydrží všechny zkoušky, pronáší apoštol

třetí prosbu: a byste byli zakořeněni a založeni v lásce (v. 17). Jako strom je zakořeněn v zemi anebo budova pevně spočívá na svých základech, tak i křesťané, kteří jsou „rolí Boží“ a „Boží stavbou“ (1. Kor. 3, 9) musí býti spojeni navzájem láskou.

Zmohutnění pro vnitřního člověka přinese pro čtenáře i své ovoce, stanou se schopnými, aby pochopili se všemi věřícími šířku i délku, výši a hloubku a poznali Kristovu lásku, převyšující veškeré poznání (v. 18, 19). Často se stává, že ve spádných a živých Pavlových větách je vynechán předmět. Podobně i zde gramatická konstrukce věty neříká jasně, jaký je předmět šíře, délky, výše a hloubky, kterou mají věřící pochopiti. Apoštol může mít na mysli buď velikost mystéria povolání všech do Církve Kristovy, o němž mluvil v předcházejících verších (3, 1-13), anebo je předmětem nesmírná láska Kristova, jejíž poznání vyprošuje čtenářům od Boha. Ať již má sv. Pavel na mysli mysterium samo, anebo Kristovu lásku převyšující veškeré poznání, smysl jeho věty je jasný: Pavel je unesen Kristovou láskou, která se projevila zvláštním způsobem v povolání všech ke spáse, a jeho největší přání je, aby všichni věřící tuto lásku poznali a v celé její hloubkosti pochopili.

Celá souvislost dokazuje, že šíří míní Pavel Kristovu lásku, která se vztahuje jak na národ vyvolený, tak na pohany. Na celek jako na jedince, kteří ve vykupitelském plánu Kristově jsou stejně předmětem jeho lásky. Délka Kristovy lásky: nemá počátku a bude trvati na věky. Výše: spojením s Kristem jsme se stali účastnými výše života Božího a byli jsme povzneseni až k výšinám nebes. Hloubka Boží lásky se projevila nehlubším pokorením Krista, umírajícího na kříži za spásu všech lidí - poznávat stále dokonalěji a dokonalěji tuto lásku, to jest vědění, které sv. Pavel vyprošuje křesťanům. To je vědění svatých. Budou-li mít toto vědění, pak budou naplnění plností Boží (v. 19).

Unesen Kristovou láskou a Boží štědrostí uzavírá Pavel svou modlitbu doxologií znějící téměř liturgicky: Tomu pak jenž může učiniti všechno, mnohem více, nežli prosíme nebo rozumíme, podle síly, kterou v nás působí, tomu budiž sláva v Církvi, a to v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věkův. Amen (v. 20-21).

V modlitbě prosil apoštol o milosti pro čtenáře listu. V doxologii zdůrazňuje, že Boží dobrota a všemohoucnost může více, než co my bychom si přáli anebo chápali. Modlící se křesťan neví, co je mu k dobru. Mnohdy jeho modlitba je vyvolána okamžitou potřebou. Nevíme však, zda vyslyšení našich proseb tak, jak my si žádáme, je k našemu dobru. Proto pravá modlitba se musí povznést nad naše starosti a přání k bezpodmínečnému a důvěryplnému oddání se prozřetelnosti a dobrotě nebeského Otce. Čím více chce

prosící jen vůli Boží, tím více může důvěřovati ve vyslyšení svých proseb. Pavel nemá ani dosti slov, aby vylíčil, jak Boží dobrota a moc převyšuje naše prosby a pomyšlení a jak tedy naše důvěra je oprávněna.

Tato důvěra a naděje ještě vzrůstá při vzpomínce na sílu, kterou v nás působí. Touto silou je moc Boží, milost Ducha svatého, o níž mluvil ve verši šestnáctém.

Konečným cílem veškerého díla Božího je sláva Boha Stvořitele. Na věky bude oslavován v Církvi ve spojení s Kristem. Nejkrásnější oslava Boha je modlitba ve společenství všech věřících v Církvi. Vždyť Církev je mystický Kristus. Modlíme-li se s Církví, modlíme se s Kristem - „ve jménu Ježíšově“. To je hluboký smysl liturgické modlitby.

III. POUŽITÍ HOMILETICKÉ.

Epištola je opět velmi bohatá na myšlenky a praktické aplikace. Kazatel může, buď podle udaného exegetického výkladu epištolu přiblížiti posluchačům, anebo vybrati jednotlivé verše a časově obrátiti na posluchače. Pak by bylo možno z epištoly vyvoditi na př. tato

THEMATA:

1. Pavlovo utrpení - sláva věřících (v. 13).

Pavel v utrpení a v okovech nemyslí na sebe. Myslí na Krista a věřící. Ti by mohli klesat na mysl pro jeho utrpení a utrpení Církve. V listě k Filipským, napsaným rovněž v římské vazbě, ukazuje, že tato vazba není na úkor jeho apoštolátu, nýbrž spíše naopak. I pohané, dokonce z blízkého okolí císařského domu, vidouce kterak nevinně trpí, jsou tímto utrpením přiváděni ke Kristu. Apoštol nese okovy z lásky k věřícím, proto pro ně nesmí být pohoršením, nýbrž spíše pýchou. Jeho utrpení je listem slávy v dějinách mladého křesťanského hnutí.

Jaká podobnost v utrpení mezi Pavlem a Církví! Nepřátelé a to mnohdy i z vlastního tábora, Pavla pomlouvají a jeho práci podkládají nešlechtné úmysly. Někdy se brání, jindy mlčí a modlí se. I Církev, někdy pro chyby svých dítek, jako by stála zaháněna před světem. I Církvi se předhazují pozemské záměry, touha po vládě, moci. A Církev často tiše mlčí. Toto mlčení bývá někdy vykládáno jako přiznání. Ale i Pán mlčel a toto mlčení po staletích přineslo větší užitek než mluvení velkých mužů.

2. Zmohutnění pro vnitřního člověka (v. 16).

Pavel ve své modlitbě vyprošuje věřícím zmohutnění pro vnitřního člověka. Tot boj a program křesťanského života.

Vnitřní člověk. Je to ona lepší část v nás. Musí svádět neustálý boj proti nižšímu člověku. Tento boj bude trvat tak dlouho, jak dlouhý je lidský život. Někdy snad bude slabší, ale bylo by osudnou

chybou se domnívat, že ustal, že je dobojován. Proto apoštola prosba, aby vnitřní člověk sřil a řím bylo vítězství jistějš.

3. **Kristovo přebývánř v našem srdci** (v. 17). Druhá prosba Pavlovy modlitby je, aby Kristus skrze víru přebýval v našem srdci. Avšak víra má životnou sílu a Kristus přebývá ve věřící duři, je-li tato zakořeněna a založena v lásce. Kde víra není nerozlučně spojena s láskou, nepřebývá v srdci Kristus. Je to víra mrtvá, která nemá pravé ceny pro vnitřní posvěcení člověka. Podle slov Pavlových naše náboženské poznání potřebuje lásky, která je nutna k plnému pochopení velikosti našeho věčného povolání a nesmřrné lásky Kristovy. To je cesta, kterou věřící duře se stále více naplňuje až k celé plnosti Boží.

4. **Dimense Boží lásky** (v. 18-19). Konečně apořtol prosí, aby věřící poznali řířku, délku, výři a hloubku Boží lásky. Kristovo vykupitelské dílo, inkarnace a smřt na jedné straně, povolání ke spáse a posvěcení lidstva na druhé straně, je dílo Boží lásky, které si zaslouží obdiv. Pavel byl dobrý psycholog. Věděl jestliže věřící poznají a pochopí Kristovu lásku, že se o ně nemusí bát. Jejich srdce bude nutně rozohněno a naplněno láskou ke Kristu a oni budou upevněni ve své víře. Neschází i naší víře někdy trochu lásky a vroucnosti? Pak si uvědomme dimense božské lásky. **Šířka** : Kristova láska obejímá všechny. Židy, pohany, samaritány, farizee, přátele i nepřátele, miláčky i zřadce, spravedlivé i hřřšníky. **Délka** : Boží láska nepočíná v Betlemě nebo na Golgotě. „Beránek Boží byl zabit od počátku světa“. Láska Kristova počíná ve chvíli, kdy v Boží radě bylo uloženo, že druhá božská osoba zemře, abychom my byli řivi. Tato láska bude trvati až do skonání světa (Cřkve). **Výře** : Jsou výřky nepřístupné lidskému organismu pro nedostatek vzduchu. To je výře Kristovy lásky, kterou my nemůžeme pochopiti, poněvadž náš rozum je slabý a nedokonalý. Výři Kristovy lásky pochopíme až jednou na věčnosti, kde bude náš rozum osvícen a posilněn. **Hloubka** : Naše láska ke Kristu a bližnímu nemá mnohdy kořenů. Milujeme Krista na hoře Tábor, ale ne na Kalvarii. Chceme řít za Kristem oslaveným, ne křižovaným. Milujeme snad bližního, který nám je milý, který nám odplácí láskou, ale ne jiného. To je láska egoistická, povrchní a ne hluboká. Kristova láska byla hluboká. On miloval duře. Miloval nejenom ty, kteří ho milovali, ale i ty, kteří ho nenáviděli. V hloubce Křistovy lásky padají všechny přehřady mezi lidstvem.

5. **Neskonalá Boží dobrota** (v. 20-21). Chvála Boží, kterou končí perikopa, vrcholí v radostném a útěchyplném přesvědčení, že Bůh může učinit nekonečně více, než zač prosíme anebo chápeme. Větří než naše všechny prosby a modlitby je Boží dobrota. Pouze tam, kde u modlícího se křestana je toto přesvědčení, má modlitba pravý smysl.

XVII. neděle po sv. Duchu.

Antonín Diviš, farář:

Velké přikázání.

(Skizza.)

I. Mnohý dnešní křesťan mi připadá jako ten učitel zákona z dnešního evangelia, protože i mnohý dnešní křesťan, ačkoliv je mu viditelným důkazem život božského Mistra jako byl viditelným poučením onomu fariseovi, přece se ptá: „Mistře, které přikázání v zákoně jest veliké?“ A Ježíš stále odpovídá stejně: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a z celé mysli své. To jest největší a první přikázání. Druhé pak jest podobné jemu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého“. To tedy jest ono velké přikázání, z něhož se vychází, které jest základem přikázání ostatních a na němž jest vybudována všechna krása a velikost křesťanského života: přikázání lásky. Láska je onen čarovný proutek, který kouzlí v světě kolem nás překrásný ráj. Láska jest posvěcení a sůl našeho života. Láska jest královna duší, jež dává člověku křídla a povznáší ho. Všimněme si však, že Ježíš ve své odpovědi dává na první místo lásku k Bohu a na druhé lásku k bližnímu. To jest správná stupnice lásky, protože všechna láska, kterou jest život člověka posvěcován a zúrodnován, má svůj jediný zdroj v čisté a dokonalé lásce k Bohu, z níž všechna ostatní láska pramení a počíná. Je třeba si to dobře uvědomit, protože dnešní křesťané stále více ztrácející logickou souvislost víry a života, i s ctností lásky všelijak hospodaří. Čím více se nechávají unášet svou náboženskou vlažností a lhostejností, tím více ztrácejí z mysli ono nejhlavnější přikázání lásky k Bohu, nedávajíce už svému Stvořiteli ani tu nejškromnější a nejžádoucnější míru povinné vděčnosti a oddanosti za dary, jež z jeho rukou denně přijímají. To, co už pak následkem tohoto porušení prvního přikázání lásky k Bohu provádějí s láskou k bližnímu, bývá už zpravidla pokřivením lásky naprostým a nejhrubším. Buď už pak přijde zamilovanost do sebe samého, a to už je obludná a ošklivá samolibost, jež již docela nemá nic společného s láskou, anebo ulpění na člověku, na dání přednosti stvořenému před Stvořitelem, a to jest láska hodně pokřivená a pomatená. Je smutné dívat se, jak lidé zacházejí se svou láskou! Jak ji usměrňují podle svých sobeckých přání a libůstek a jak z ní dělají služku svých nespoutaných žádostí! A přece i láska jest něco, zač jsme ve svém svědomí Bohu odpovědni a z čeho jednou budeme klásti počet. Svět dnes mnohem více, než kdy jindy potřebuje lásky. Je jí málo. Proč? Protože je málo lásky k Bohu, z níž všechna ostatní láska vychází a již jest podmíněna.

II. Křesťanská láska jest ctnost Bohem vlitá; ctnost, již milujeme

Boha nade všechno jako svrchované Dobro, sebe a bližního pak milujeme v Bohu a pro Boha. Bůh zajisté naší lásky nepotřebuje, vystačí si bez ní, ale vyžaduje ji od člověka, protože jest praktickým uznáním jeho jsoucnosti se strany člověka a protože jest příkazem Starého i Nového Zákona. Otevřte Starý Zákon a čtete tam slova Boží: „Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný Hospodin. Miluj Hospodina, Boha svého, celým srdcem svým, vší duší svou a vší silou svou“. (Deuter. 6, 5.) A Novým zákonem se přikázání lásky k Bohu vine jako červená nit. Láska k Bohu nás sjednocuje s Bohem, vytváří přátelství mezi Bohem a člověkem, je pro nás zdrojem největšího štěstí. „Kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm.“ (Jan 4, 16.) Tato láska člověka k Bohu jest přátelstvím, zalíbením a vyvolením. Jest přátelstvím, protože jest to láska vzájemná a opětovaná, neboť Bůh nás miloval dříve, nežli my jeho, i náš přirozený život je darem jeho lásky (neboť Bůh tvoří toliko z lásky). Jest zalíbením, protože duše člověka nalézá skrze lásku zalíbení v Bohu a v jeho dokonalostech, raduje se z nich a dychtí, aby Bůh byl pro své dokonalosti vždy předmětem poznání a oslavení. Jest vyvolením, protože člověk svou láskou k Bohu volí Boha jako nejvyšší dobro, jako předmět nejčistší a nejvyšší lásky a dává mu touto láskou přednost před vším ostatním. Úkon lásky jest nejprímější cestou k Bohu. A věřící křesťan od první chvíle svého poznání Boha má často ve svém životě vzbuzovati úkony dokonalé lásky k Bohu, zvláště však v hříchu, kdy úkon lásky, spojený s dokonalou lítostí je očištěním duše (když tu není možná příležitost sv. zpovědi), v hodině smrti, kdy se chystáme před Boží tvář, a ve všech pokušeních života, jež mohou ohrozit naši spásu.

Láska k Bohu však musí býti nezbytně východiskem lásky k bližnímu. Sv. Bernard praví, že láska má dvě paže, jednou objímá Boha, druhou bližního. Člověk, který by říkal, že miluje Boha, a při tom by neměl lásky k svému bližnímu, byl by pokrytec a lhář. „Neboť kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, jehož nevidí?“ (I. Jan, 4, 20.) Vědomí, že můj bližní jest mým bratrem v Kristu, že i on byl vykoupěn krví Kristovou jako já a že všichni máme nad sebou společného Otce, musí ve mně nezbytně probouzeti svatou a spravedlivou lásku, jíž bych se snažil milovati svého bližního tak jako sebe samého. Nelze ovšem míti tuto bliženskou lásku pouze v srdci, je třeba uvést ji v život, učiniti ji láskou účinnou a praktickou. Jeden novodobý spisovatel vypravuje: „Šel jsem po silnici s dívkou. Potkali jsme starého, velmi ušpiněného muže, který vlekl břemeno, příliš těžké pro jeho síly. Jeho tvář byla pokryta prachem a špínou od potu, oči mu hořely námahou, trhaně oddychoval. Dívka řekla: „Ubohý člověk!“ Já jsem řekl: „Nemohli bychom mu trochu pomoci?“ Dívka odpověděla: „Ach, ne, vždyť je tak děsně špinavý!“ A spisovatel své líčení zakončuje větami: „To je náš průměrný soucit a naše křesťanská láska! Nejvíce dokážeme slovem a citem, ale skutkem děláme tak málo!“ Nemyslíte,

že tak často jednáme my všichni a že proto nepřátelé našeho náboženství mají proto tak málo důvodů k tomu, aby uvěřili v upřímnost toho, co ústy hlásáme, a tak mnoho důvodů k tomu, aby poukazovali na naši neschopnost pomoci světu v jeho bídě? Opravdová a účinná láska k bližnímu žila v Církvi od prvních dob, žije v ní i dnes, a stále je zdrojem radostné a požehnané charitativní činnosti. Kolik řádů vzniklo z této upřímné lásky k bližnímu, protože v této lásce chtěly pomoci duším bloudícím v temnotách nevěry a nevědomosti, kolik mužů a žen se věnovalo neúnavné a obětovné službě nemocným a trpícím bližním, vedeni pravou křesťanskou láskou k bližnímu (tuto lásku neodradila ani hrůza ostrovů malomocných), kolik nemocnic, útulků, sirotčinců a chudobinců, kolik velikých a požehnaných ústavů charitativní péče vzniklo z této účinné, praktické a živé lásky k bližnímu! Jaké tu pole působnosti i pro nás, jestliže chceme skutečně býti živými a praktickými křesťany a nevyhasla-li v nás láska k bližnímu! Dávejme ji především ve svém nejbližším okolí.

III. Válka, kterou nedávno svět prošel, v lidských srdcích velmi těžce zranila lásku, lásku k Bohu i lásku k člověku. Snažila se popříti ono velké přikázání, které nám v dnešním evangeliu Ježíš Kristus tak naléhavě zdůrazňuje. Ruský spisovatel Michal Šolochov napsal z údobí válečných let knížku „Škola nenávisti“. To, myslím, že je válka: škola nenávisti. Celý svět chodil po plných šest let do této školy, učil se z jejího hrozného a nelidského slabikáře, celý svět, všichni lidé. Já. Ty. My. Oni. Všichni lidé, protože všichni byli přinuceni potkat válku a vstoupiti do její školy. A žádná škola dosud neučila pro život s takovým úspěchem a s takovými výsledky jako tato škola nenávisti, jíž válka byla a vždycky bude. Proto je třeba dnes, kdy už je válka za námi a ve všech zemích počíná rozkvétat nový život, zachraňovat opět člověka, zbavovat jej nánosů války, především v mravním a duchovním smyslu, naučit jej opět věřiti v lásku a doufati v spravedlnost, protože tato víra byla válkou otřesena a tato naděje jí byla ztracena. Nic více tedy není třeba, než zlidštit člověka, protože válkou byl dokonale a hluboce odlidštěn. Ono velké přikázání lásky k Bohu a k bližnímu musí tedy opět vniknout do duší dnešních lidí, musí se jich opět zmocnit a podrobit si je. Nezapomínejme, že my — křesťané, nositelé svatého odkazu Ježíšova a dědici jeho Krve, máme tu býti apoštoly a obroditeli, že my první musíme objímati Boha nejčistší a nejnezištnější láskou, chtít pod tlakem této lásky získávat Bohu duše, aby byl stále více milován a poznáván, a pomáhati bližním láskou nejopravdovější a nejúčinnější. Nezapomínejme, že nám bylo řečeno: „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jako jsem já miloval vás, abyste se i vy milovali vespolek. Po tom poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým.“ (Jan 13, 34—35.)

POUŽITO: Dr. Regin. M. Dacík, O. P.: Mravouka.

P. André M. Meynard, O. P.: Duchovní život.

Psychologická metoda náboženského vyučování.

I. Vznik této metody.

V uplynulém století bylo používáno při vyučování katechismu většinou metody deduktivní. Byla to namnoze exegese katechismu a nikoliv katechese. Je pochopitelné, že to mnohé neuspokojovalo. Kromě jiných byl to zvláště katecheta Jindřich Stieglitz, který hledal nové cesty. Domníval se, že je našel v tom, když pro každou vyučovací jednotku stanovil ústřední pevné thema, které bylo podáváno metodou mnohem zajímavější — induktivní, t. j. postupovalo se od příkladu k poučce.

Po devítiletém zkoušení vystoupil r. 1902 Jindřich Stieglitz (1868—1920) s touto metodou na veřejnost. Říká se jí psychologická, textově synthetická, později nazývána „mnichovská“. V dalším vývoji prodělávala změny, ale v principu zůstává v intencích svého zakladatele.

II. Její předpoklady.

Je základní psychologický zákon, že poznání rozumové u člověka začíná od smyslů: „Nihil est in intellectu, quod non prius fuerit in sensu.“ Každá dobrá metoda musí proto postupovati od konkrétního k abstraktnímu, od známého k neznámému. Dítě nepoznává předmět intuitivně a najednou, nýbrž diskursivně a postupně. Nejprve vnímá, tvoří představu, pojem, pak hledí poznáváním porozumět a konečně prakticky poznáního využívá. V těchto třech stadiích také probíhá duševní vývoj každého člověka: v dětství hlavně vnímá, v dospívání hledí i rozumět a potom se snaží uváděti poznání hlavně v čin. Tato tři stadia ve vývoji poznání u dítěte má respektovat také katecheta. Má proto látku učebnou podat, vysvětlit a prakticky uplatnit v životě svých svěřenců.

Podáním látky učebné dítě poznává pravdy víry, výkladem se v těchto pravdách upevňuje a praktickou aplikací víru uplatňuje v životě. I v životě duchovním sleduje metoda psychologická tato tři stadia. Poznání Krista, láska ke Kristu a následování Krista. Kromě toho vyžaduje každý vědomý úkon spolupráce všech schopností: obrazivosti, citu, rozumu a vůle. Podle metody psychologické působí se na obrazivost a city zvláště v podání nové látky, na rozum ve výkladu a na vůli v praktické aplikaci. Metoda psychologická žádá, aby katechese nebyla pouhou exegesí učebního textu, nýbrž tvořila učebnou jednotku. Učební jednotka jest určitá niterně k sobě náležející část učiva, jež se probírá jako celek pod jedním tematem. Thematické jednotky vyžaduje nutně nejen každá přednáška, ale i katechese, aby porozumění bylo snadnější a účinek na cit a vůli hlubší a trvalejší.

Thema katechese je buď biblické, katechismové anebo církevně dějinné. Touto thematickou, učebnou jednotkou se nemyslí časové rozpětí, nýbrž vnitřní souvislost látky. Je-li učební jednotka dobře připravena, pak praktická aplikace může být kratší a při tom velmi účinná, kdežto nepromyšlená katechese s dlouhou aplikací děti nudí a ztrácí působivost.

Vyučování náboženství podle metody psychologické je soustředěno kolem osoby Ježíše Krista, který je středem veškerých náboženských dějin a naší spásy. Proto se zdůrazňují zvláště ony části náboženského učiva, které směřují k jeho osobě a k prohloubení náboženského života. Nemají se probírat stejně všechny články náboženského učiva. Nauka o modlitbě, o mši sv., o sv. zpovědi a sv. přijímání, o dokonalé lítosti, má jistě větší důležitost pro náboženský život, než na př. nauka o kůrech andělských.

Po stránce formální struktury používá se před hlavními stupni katechese přípravného úvodu s oznámením tématu. Jeho účelem je vzbudit pozornost a zájem pro vlastní katechesi. Aby toho cíle bylo dosaženo, má být tato příprava podána co nejpoutavěji. Tímto požadavkem vrací se metoda psychologická k původním základům katechese, které nalézáme u samého Spasitele, u apoštolů, u sv. Augustina a u sv. Otců.

III. Hlavní stupně katechese.

1. Podání látky učební.

Při podání látky má katecheta co nejvíce používatí názoru ze vnitřního, poněvadž poznání lidské začíná smysly a u dítěte probíhá především v oblasti smyslové. Dětem možno ukázati různé liturgické předměty, modely, obrazy, mapu a j. Co nejvíce se doporučuje používatí tabule k psaní a kreslení. Také možno pracovatí na různých modelech, jako: betlemu, kostelu, oltáři s příslušenstvím a j.

Neméně důležitý je názor niterný, kterého používá katecheta ve formě učebných příkladů, příběhů a podobenství. Tento názor napomáhá k porozumění abstraktních pravd a podporuje značně výklad.

Je velmi důležité, aby si zachoval katecheta při podávání nové látky kontakt se žáky. To se děje otázkou řečnickou nebo skutečnou. Forma sdělovací má ovšem v náboženství přednost před formou tazací z důvodů věcných i logických. Víra není z dotazování nýbrž ze slyšení („fides ex auditu“). Katecheta musí nejprve dětem pravdy sdělit a pak teprve se může přesvědčovatí otázkami, zda-li a jak je pochopily.

Otázka probouzí rozumovou činnost dítěte. Zároveň dává katechetovi možnost, aby se přesvědčil, pokud a jak dítě porozumělo učební látce. Nová látka učební nemá být otázkami chaoticky promísena, poněvadž děti pak nevědí, zda-li se podává nová látka anebo se zkouší; jsou zmateny a snadno ztrácejí zájem. Po podání nové

látky má vždy katecheta otázkami učivo opakovat a nacvičovat. Otázky mají býti kladeny všem žákům. Kdyby si všímal katecheta výlučně jen některých žáků, ostatní by ztráceli zájem. Duševně probudilé vyvolá na otázku těžší, méně nadané na otázky snadné, aby mohli správně odpovědět a jejich pozornost i zájem vzrůstal.

2. V y s v ě t l e n í.

Nové učivo je třeba žactvu vysvětlit slovně i věcně, aby mu rádně rozumělo. Z článků biblických se vyvozují poučky věroučné, mravní nebo liturgické. Jsou to poučky katechismové. Poučky katechismové se vysvětlují podle metody psychologické, nejčastěji postupem induktivním („textově synthetickým“): vypravuje se příběh a z něho se vyvodí poučka. V tom je velký význam této metody, neboť opět zdůraznila metodu samého Spasitele, apoštolů, sv. Augustina, sv. Otců, velkých katechetů Bossueta, Dupanloupa, Grubera a j.

Dítě poslouchá názorný příběh se zvýšenou pozorností a živým zájmem. Při vypravování se působí na všechny schopnosti dítěte, pravda se rozumově osvětluje, dějem se city rozechřívají a vůle je povzbuzována k dobrému nebo varována před zlem. Tuto celkovou účast všech vloh a zvýšený zájem nikdy nevzbudí jen suchá poučka katechismová s výkladem. Zvláště cenným účinkem takového vypravování je nadšení pro pravdu, která je hybným perem pro životní aplikaci. Především katechismus si přímo vynucuje tento postup, poněvadž svou formou není knihou dětského stylu.

Na stupni vysvětlení také se uplatňují katechetické důkazy. Pro náboženský život má nesmírný význam hluboké přesvědčení o pravdách víry. Toto přesvědčení může dáti toliko nezvratná jistota, že pravda je zjevena Bohem. V tom je význam katechetických důkazů. Dlužno ukázati pravdu náboženskou ve světle Písma svatého, tradice, liturgie, všeobecné nauky církve, aby pomocí milosti Boží dítě přijalo pravdu ve vši plnosti jako Bohem zjevenou. S tím také souvisí důležitost častějšího vzbuzování vnitřního úkonu víry. Z toho je zřejmo, že důkazy jen rozumové mají význam druhořadý: připravují pro víru cestu, víru podporují a chrání proti útokům, avšak nikdy nemohou býti adekvátní pohnutkou víry. Jediný výrok Boží má nekonečně větší průkaznost, než všemožné důkazy rozumové.

Dětem mladším stačí k plnému přesvědčení slova katecheta a náboženská učebnice. Dospělejším jest však třeba také dáti důkazy, jak ze zjevení Božího, tak i z rozumu, aby byly obrněny proti útokům různých bludařů, atheistů a chráněny před vlažností ve víře. Běží o klidné a věcné vyvrácení různých námitek proti víře a nikoli o útočení na nekatolíky. „Bludy potírejte, avšak bloudící milujte.“ (Sv. Augustin.)

3. P r a k t i c k é v y u ž i t í (u ž i v o t n ě n í).

Náboženské učivo není jen pro školu, nýbrž pro život. Nejkrásnější katechese, avšak bez praktické aplikace byla by stromem plných květů, avšak neplodným. Mají-li míti pravdy náboženské účinnost

v životě, je třeba po stránce přirozené, aby děti je měly pevně uloženy ve fondu svého vnitřního života.

Mají si proto děti přesně pamatovat alespoň hlavní pravdy a pravidla křesťanského života. Důležité texty biblické a katechismové musejí znáti doslova, poněvadž od precisní znalosti formální závisí zvláště u pravd náboženských i správnost věcná. Lépe méně látky učebné s řádným prožitím a zvládnutím, než mnoho a povrchně. Před uložením k memorování je nutno ovšem nejprve vše řádně vysvětlit. Psychologická metoda také ukládá katechetovi, aby dal dětem praktický návod k memorování. Radí rozdělit si na př. článek biblický na odstavce, ty pak čísti hlasitě s patřičným procítěním tak dlouho, až je vstípen do paměti, a teprve potom se postupuje k dalšímu. Memorování ranní děje se sice rychleji, avšak memorování večerní je trvalejší.

Podaná látka i s vysvětlením má se vždy stručně zopakovat, nacvičit a děti mají býti vybídnuty k samostatné praktické životní aplikaci. Také se používá opakování immanentního, t. j. oné látky, která souvisí s tématem, které se má probírat. Vůbec je nutno častěji se vraceti k opakování základních pravd náboženských. Vždy ovšem dlužno pamatovat na to, že nejdůležitější v náboženství nejsou vědomosti, nýbrž život podle poznáných pravd náboženských. Velké náboženské vědomosti neznamenaají ještě nikdy pokrok ve ctnostném životě.

IV. Náboženská výchova.

1. Důležitost praktické náboženské výchovy.

Kdyby si katecheta myslil, že pouhým vyučováním náboženství splnil svůj úkol, dopustil by se osudného omylu, „neboť nikoli posluchači zákona jsou spravedliví u Boha, nýbrž činitelé zákona budou uznáni za spravedlivé“. (Řím. 2, 13.) „Spravedlivý však živ jest z víry“. (Řím. 1, 17.) — Dokud katecheta neroznítí nadšením dětská srdce pro náboženské ideály a neuvádí je v praktický život svěřenců, dotud je jeho katechese neplodným intelektuálním mechanismem. Náboženské pravdy mají býti podávány tak, aby samovolně podněcovaly také k životní praxi. Toto neustálé promítání náboženských pravd do praktického života žactva má míti na zřeteli nejen jejich život současný, nýbrž také budoucí po opuštění školy, zejména v posledních dvou letech školní docházky. Důležité aplikace mají se opakovat tak často, až se stanou druhou přirozeností dítěte. Kdyby katecheta náležitě nedbal této své závažné povinnosti, pak by se jeho katechese podobala mlýnu, který pracuje na plné obrátky, avšak naprázdno.

2. Nadpřirozená ctnost víry.

Katecheta musí vždy pamatovat na to, že v pokřtěném dítěti jsou dva prameny poznání: přirozené schopnosti poznávací, zvláště vloha rozumová a nadpřirozená vloha poznávací, která vyplývá z nadpřirozené vlité ctnosti víry. Tato nadpřirozená vloha poznávací není

vlohou tak samostatnou, jako by byla od rozumu odlišná, nýbrž je dána rozumu a zdokonaluje jej podobně, jak oko lidské je zdokonaleno dalekohledem. S touto nadpřirozenou vlohou víry, vloženou do lidského rozumu, vložil Bůh do duše lidské zároveň touhu po úplnějším poznání pravd nadpřirozených. Tuto touhu lze krásně pozorovat zvláště na dětech, neboť jejich nitro není ještě zkaženo závažnějšími osobními hříchy.

Náboženská, nadpřirozená víra dítěte je nadpřirozeným darem Božím, nadpřirozenou vlohou, která byla vlita do duše s milostí posvěcující. Nelze tudíž získati tuto vlohu jen náboženským vzděláním, tedy cestou jen přirozenou. Je však důležitým úkolem náboženského vyučování, aby tuto vlohu vzdělávalo. V tomto smyslu musí býti náboženská víra dítěte založena na autoritě Boží, a na svědectví církve, která vysílá hlasatele pravd Kristových do celého světa: „Obdržíte sílu, když na vás sestoupí Duch svatý a budete mi svědky v Jerusalemě a po všem Judsku i Samařsku až do končin země.“ (Sk. ap. 1, 8.) „Přijímáme-li svědectví lidské, svědectví Boží jest větší . . .“ (I. Jan 5, 9.) Katecheta musí předstupovati před dětmi jako vyslanec Kristův a vyslanec církve a nikoliv jako pouhý učitel náboženství. U dětí musí živit pevné přesvědčení o absolutní závislosti na Bohu a o podřízenosti církevní autoritě, neboť ona je legitimním orgánem zjevení Božího. Čím pokorněji a dokonaleji se otevře duše dítěte světlu Božímu, tím hlouběji zapustí víra své kořeny v jeho duši. Jen za těchto okolností bude možno, aby si dítě zachovalo i v životě pozdějším víru vždy pevnou a neotřesenou, ať přijde cokoliv.

Poněvadž živnou půdou víry jsou jasné pravdy a nikoliv přitní nejistoty a pochybnosti, dlužno u dítěte odstraňovati všechno, co by mohlo vzbudit nějaké pochybnosti. Nemá se proto katecheta nikdy vyjadřovati tak, jakoby bylo nutno teprve dokazovati křesťanskou pravdu. Pokud se zmiňuje u starších žáků o některých námitkách proti víře, vyvrátí je tak jasně, srozumitelně a konkrétně, aby nezůstala ani stopa nějaké pochybnosti a nejistoty.

3. Citové teplo v katechesi.

Má-li katechese pohnouti vůli k činu, má býti nejen rozumově přesvědčivá, nýbrž i nábožensky a citově prohrátá. Toho lze docílit zejména modlitbou a vlivem osobnosti katechety. Prostředky musejí býti vždy úměrné cíli, jehož chceme dosáhnouti. Cílem náboženského vyučování je nejen náboženské poučení, nýbrž zároveň také nadpřirozený život z víry. Proto i prostředky musejí býti nadpřirozené. Těmi ovšem nedisponuje člověk, nýbrž jedině Bůh. Člověk sám svými vlohami přirozenými není schopen úkonu nadpřirozeného. Přirozené úkony lidské povznášá do řádu nadpřirozeného milost Boží. Dítě tedy nemůže vzbudit nadpřirozený úkon víry nebo v řádu nadpřirozeném plniti příkázání Boží bez milosti Boží. První milost Boží jest sice zcela bez naší zásluby, ale další milost Boží možno získati modlitbou. Odtud nesmírná důležitost modlitby

jak pro praktický náboženský život žactva, tak i pro katechesi. Od náboženského vyučování a výchovy závisí spása mnohých. K tak nesmírně důležitému úkolu je zapotřebí zvláštní pomoci Ducha svatého. Proto před každou katechesí i po ní má se vykonati vroucí modlitba. Z téhož důvodu doporučuje se improvizovati modlitbu za vhodných okolností i během katechese.

V. Osobnost katechety.

Od osobnosti katechety závisí velmi mnoho. Kdyby podával náboženské pravdy jen mechanicky, bez živé osobní účasti, vyvolal by velmi malou odezvu u svých posluchačů, neboť jeho katechese by byla suchá a nezáživná. Dítě pochybuje o realitě toho, co se mu podává jen suše mechanicky. Když však katecheta je zanícen velkými pravdami Božími, zaněcuje pro náboženské ideály i srdce svých posluchačů.

VI. Motiva ce.

Čím je názor pro obrazivost a rozum, tím jsou pohnutky (motivы) pro vůli, aby se rozhodla k činu. Pohnutky nadpřirozené se čerpají z nadpřirozeného zjevení Božího, na př.: Boží svrchovanost, spravedlnost, dobrota, láska. Pohnutky přirozené se čerpají z lidské přirozenosti, na př.: čín dobro, protože ti to přinese pozemské výhody, varuj se zlého, aby tě nestihla pozemská škoda. Z pohnutek nadpřirozených je nejpůsobivější láska Boží k nám. Proto také motiv lásky k Bohu má býti v katechetickém působení dominující, má býti hybným perem náboženského a mravního života našich světců. Kdo žije nábožensky jen pod vlivem pohnutek přirozených ve smyslu starozákonního „abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi“, ten v případě neštěstí a mnohého protivenství začne proti Bohu reptat, ba ztratí i víru. O výhodách pozemských, které doprovázejí ctnostný život a nebo o pozemských zlech, které jdou v zápětí za hříchem, má se mluvit jen jako o něčem podřadném.

Nejedná tudíž katecheta vždy zcela správně, když pravidelně uvádí na prvním místě nejprve pohnutky přirozené a teprve potom pohnutky nadpřirozené. Nebyl by tudíž správný, na př. při 4. přikázání tento postup: „Dokud jste byli zcela malými dětmi, byli jste odkázáni úplně jen na své rodiče . . . I teď, když jste vyrostli, dosud svých rodičů velmi potřebujete . . . Podívejte se, jak mnoho vaši rodiče pro vás již udělali . . . Nemáte jim býti za to opravdu vděční, je opravdu milovat, je poslouchat?“ Také Bůh to poroučí ve IV. přikázání a Pán Ježíš jako hoch v Nazaretě dal vám příklad . . .“ Tento postup by nebyl s hlediska křesťanské výchovy zcela správný, poněvadž je založen především na pohnutkách přirozených.

Správnější by byl postup opačný. Po zopakování prvních tří přikázání Božích katecheta připomene, že tyto povinnosti vyplývají z lásky a z povinné vděčnosti k Bohu. Bůh nás nejen stvořil, ale také dal nám otce a matku, kteří jej zastupují a o nás pečují. Po Bohu

jsou to naši největší dobrodinci. Musíme je ctít, milovat a poslouchat, poněvadž Bůh tomu chce. Nedbati toho přikázání bylo by totéž jako nedbati Boha . . . Teprve potom uvádíme také motivy přirozené, jakožto motivy vedlejší.

Jiný příklad. Kdyby katecheta při VI. přikázání začal s přirozenou krásou mravní čistoty a s přirozenými následky života nemravného, postupoval by jen podle zásad přirozené, laické ethiky. Jakožto vychovatel křesťanský má začít s pohnutkami nadpřirozenými. Bude proto mluvit nejprve o důstojnosti lidského těla, jakožto příbytku Ducha svatého, o jeho opětovném posvěcení Tělem a Krví Páně, o jeho budoucím vzkříšení z mrtvých a věčné oslavě, o nadpřirozené kráse mravní čistoty a o věčné odměně těch, kteří si zachovali mravní čistotu. Po vyčerpání pohnutek nadpřirozených sáhne katecheta také k pohnutkám přirozeným.

VII. Z á v ě r.

Metoda psychologická vznikla v době, kdy bylo všeobecně voláno po lepších cestách v náboženském vyučování a výchově. Je tudíž pochopitelné, že zasáhla do velmi širokého poloměru nejen na kontinentě evropském, nýbrž ještě dále. Touto metodou byl dán signál k všeobecné revisi katechetického vyučování, byl vzbuzen obecný zájem o katechesi a o sebevzdělání katechetů, aby co nejlépe mohli vykonávati svůj odpovědný úkol po stránce učebné i výchovné. Došlo také k revisi náboženských učebnic, aby plně odpovídaly požadavkům didakticko-pedagogickým. Proč by náboženské vyučování mělo jíti výlučně svou vlastní cestou a nemělo uplatňovati všeobecně platné požadavky didaktiky a pedagogiky? Vyučování náboženství nemůže ovšem býti postaveno na roveň ostatním světským předmětům, poněvadž jeho cíl je mnohem vyšší a jeho prostředky jsou nejen přirozené, ale také nadpřirozené. Poněvadž milost Boží není lidskou přirozeností, ale buduje na ní, proto ani katechetické metody nemohou býti v rozporu se zdravými zásadami didakticko-pedagogickými.

Metoda psychologická vlastně navazuje přímo na metodu Ježíše Krista. Zákoník se ho jednou tázal: „A kdo jest můj bližní?“ (Luk. 10, 29.) A tehdy mu nepodal Kristus katechismovou definici, nýbrž vyprávěl o milosrdném Samaritánu. Zakončil otázkou: „Kdo z těch tří zdá se tobě, že byl bližním tomu, jenž upadl mezi lotry?“ On řekl: „Ten, jenž mu prokázal milosrdenství“. I řekl mu Ježíš: „Jdi, a čiň podobně i ty!“ (Luk. 10, 36—37.) Jest to metoda induktivní, s kterou pracuje uvedená psychologická metoda.

Mnozí přívrženci této metody psychologické upřílišňovali se v používání různých příběhů, příkladů a podobenství, a to v takovém rozsahu, že tím upoutávali většinou jen pozornost a zájem dětí, ale málo je naučili. Příběh má býti toliko prostředkem a nikoliv cílem. Kromě toho dlužno pamatovati také na to, že některou látku možno nejlépe probírat metodou deduktivní a nikoliv induktivní.

Rozhodně však dlužno přiznati metodě psychologické značnou zásluhu na tom, že podstatně přispěla k zlepšení metody katechese a tím také ke zvýšení její úrovně a jejích výsledků.

Dr. J o s e f H r o n ě k :

Přetvořme katechesi.

Nejvyšší autorita církevní prohlašuje katechesi za „základ veškeré kněžské činnosti, první předpoklad úspěchu a pokroku kněžského působení zejména v době nynější.“ (A. A. S. 1930). Jde tedy o věc, „nad kterou není nic světějšího a nic potřebnějšího... proto také veškerý důmysl, studia a práce těch, jimž je svěřena péče o duše, mají k tomu směřovati, aby katechetické vyučování podávali co nejdokonaleji. (Proido sane consilio, 1935).

Položme si upřímně otázku: Podává se u nás katechetické vyučování co nejdokonaleji? Vyhovuje vaše tradiční katechese didaktickým a náboženským potřebám dneška? A doznejme si: Naše katechese má namnoze svou určitou - nechceme-li výslovně říci ustrnulou - soustavu, do níž jen zvolna pronikají novější vyučovací formy, které ve světských oborech přivodily neobyčejný rozvoj vyučování. Nejde tu však jen o přehlížení nebo nedostatek pochopení nových forem vyučovacích, ale na mysl máme především současnou situaci. Podívejme se na přítomnou dobu. Znakem jejím je zvrát hierarchie hodnot. Současný život je život sub specie temporis. Křesťanský spiritualismus zatlačován materialismem a biologismem. Tato skutečnost nás přesvědčuje o naprosto nutném **z a k t u a l i s o v á n í k a t e c h e s e**. „Nestačí dnes obecné pastorační prostředky - jak konstatuje moravský metropolita dr. L. Prečan - je třeba chopiti se náboženské výchovy zvláštními, jen pro ni přízpůsobenými prostředky.“

Objasníme-li povahu a některé problémy reformy katechese, bude možno posouditi, jaký užitek může přinést nová katechese. Abychom zabránili možnému snad nedorozumění, pokládáme za nutné prohlásiti, že tím nechceme pohrdati hodnotnou tradicí, ani odvracet se od práce generací předcházejících, o níž můžeme objektivně říci, že byla poctivá, tím méně zlehčovati příkladný a záslužný přínos.

Je však více momentů, kromě uvedených, které nás vedou k budování nových základů katechese. Poslání katechese v přítomné době je daleko složitější a širší.

1. Velké metodologické zásady, které ovládají umění výchovy a vyučování, k nimž dospěla moderní pedagogika výzkumem problémů, týkajících se dítěte po stránce fyzické, intelektuální a morální, je třeba uvést do praktické katechese a do její organizace. Katechese potřebuje se opřít o **n o v o u p e d a g o g i c k o u a d i d a k t i c k o u t e o r i i**. Namítne-li kdo snad, že z vlastní zkušenosti vyřeší si sám všechny otázky náboženské výchovy a

vyučování a že nepotřebuje pedagogické vědy, podotýkáme, že nepřezíráme to, co katecheta snad intuicí nebo zkušeností a dovedností poznal, ale to vše dnes nestačí, jednak proto, že takové zkušenosti bývají různorodé, jednak plné subjektivních hledisek často si odporujících. Dnes nutno i katechesi postavit na pevný základ pedagogické vědy.

2. Největší význam pro novou pedagogiku měl rozvoj moderní psychologie. Základní idea nové pedagogické psychologie, že pedagogika má spočívat na znalosti dítěte, má stejnou platnost i pro katechesi, neboť dobře mohu vésti dítě mně svěřené jen tehdy, rozumím-li mu dobře, znám-li je do hloubky. Pedopsychologie tak pomáhá řešiti i otázky výchovné. Kdo chce působiti na duševní život, musí znáti zákony tohoto života; zákony psychologické mění se tak v praktické zásady pedagogické. Doba, kdy stačily pojmy populární psychologie je ta tam. Podle toho katechese se neobejde bez důkladné znalosti moderní dětské psychologie, která překonala starší pozitivistickou psychologii popísem, jež pro samé teoretisování o duševních elementech se odvracela od poznání vlastní duše. Psychologie dítěte dává katechetovi možnost nahlédnouti do hlubin dětské duše, chápati její zvláštnosti a její potřeby a určití prostředky, jak nejlépe dosáti výchovného cíle. Psychický život dítěte jest od života dospělého člověka rozdílný. Katecheta musí znáti, jak dítě vnímá, jak apercipuje, co podržuje z vjemového komplexu, jak to ještě dál vnitřně přetvořuje a zpracovává.

3. Na úspěch nebo neúspěch katechese má vliv mnoho různých činitelů. Celý problém úspěšného působení usnadní katechetovi vyřešiti také orientace sociologická. Vývoj dítěte je výslednicí činitelů vnějších a vnitřních. Činitelem vnitřním je dědičnost. Nelze provádět vědecky založené vychovatelství bez základních poznatků o dědičnosti duševních stránek a o jejich vázanosti s tělesností dítěte. (Dr. Jan Bělehrádek.) K činitelům vnějším čítáme prostředí. Katecheta musí usilovati o analysu a zachycení vlivů společnosti dítěte, zejména její jednotky nejužší, rodiny. Jestliže vývoj duševních funkcí je rozdílný u dítěte, jemuž rodina umožňuje uplatnění sil fysických a psychických, než u dítěte, jež je ponecháno doma samo sobě, tím více je rodina determinujícím činitelem v ohledu nábožensko-mravním.

4. Reformní snahy přehodnocují poměr žáka a učitele. Slyšíme moderní hesla: individualita, osobnost, svoboda, samočinnost, práce, iniciativa, sebeuplatnění. Na první pohled překvapují nás svou novostí, ale pro katechesi, řekněme si upřímně pro katechesi správně chápanou, že náboženství není pouhé vědění, nýbrž činění, a to zcela v duchu rozkazu Božského Mistra: „Jdi a číň!“ (Luk. 10, 37) — jsou to hesla „nova et vetera,“ a tak idea činné školy v katechesi ve své podstatě není něčím zcela novým. Katechese má na zřeteli účinné provádění vztahu dítěte k Bohu.

Obsahuje předně poznávání Boha, dále uznávání Boha, které se projevuje jak v úkonech bohopocty, tak v ochotné a pohotové vůli upravit se zřetelem k Bohu celý svůj život. Tím se uskutečňuje spojení s Bohem, k němuž jsme určeni. Obě tyto složky těsně spolu souvisí, neboť s poznáním pravdy je dáno zároveň pravidlo, jak se máme chovati v praxi. Nejprve musíme znáti jasně a s pevnou, nepochybující jistotou svůj životní cíl a tím i svůj životní úkol a teprve potom můžeme přikročiti k tomu, abychom jej prováděli. Jasný cíl je první podmínkou jednání. Z toho plyne, že v poznání pravdy jsou vždy obsaženy hodnoty, jež mají velikou cenu pro skutečný život, a že tento praktický život nevyvěrá odnikud mocněji než právě z těchto hlubokých zřidel pravdy. (L. Rudloff). Princip činné školy v katechesi vede k intenzivnímu prožívání náboženských pravd. Starší katechese přeceňovala první složku, omezovala se jen na intelektuální výchovu, hověla drillu a didaktickému materialismu. Katecheta přednášel, vysvětloval, žák zůstával povětšinou pasivním. Úkolem jeho bylo prostě naučiti se nazpaměť řadu poznatků nebo článků a je příští hodinu pěkně odříkávati. Chyběl tu jakýkoliv organický vztah k skutečnému životu. Vyučováním se získá jenom tehdy pevných základů, je-li jednak celá osobnost žákovská s jeho rozumem, vůlí i citem zaujata činností, jednak je-li ve styku s životem, nikoli však v abstraktním a vzdáleném, nýbrž konkrétním a činném. Říkáme tomu v didaktice *ž i v ý z á j e m*, který v katechesi má zvláštní důležitost, neboť z něho plynou pohnutky jednání. A o to nám právě v katechesi běží, probudit v dítěti mravní sílu k dobrovolnému konání dobra. Nezdůrazňujeme tolik hromadění pamětného učiva, nýbrž usilujeme o to, aby to, co děti znají, bylo životnější a pevnější, jejich vlastním osvojením získané. Úlohou katechetovou, jak žádal už sv. Augustin, je podati dítěti ruku po seberozvinutí a po aktivitě. Proti dřívější statickosti katechese zdůrazňujeme dnes dynamičnost. Dítě má silně rozvinutou snahu po činnosti. Nekonejme, co mohou žáci vykonati sami. Vadou staré katechese bylo, že dávala dětem všechno učení hotové a žádala jen, aby se mu naučily. Dnes katechese usiluje o to, aby děti samy docházely k poznatkům; podněcuje čin, zevnější konání, vnitřnou spolupráci, vnitřné prožívání, chce vésti k hlubokému a intenzivnímu prožívání pravd náboženských. Tím v hodině katechese docílí se radostné životnosti a získávají se předpoklady hlubokého osvojení. Námitku, že se samočinností žákovskou dává průchod subjektivismu a racionalismu, lze snadno vyvrátiti tím, že katecheta neopomene vždy uvést, že cestu, která vede k Bohu, nemůže ukázati a učiniti přístupnou nikdo jiný leč Bůh sám svým zjevením, v němž nám udílí milost, abychom ho poznali.⁶ Dítě pak je přesvědčeno, že k víře jakožto úkonu podstatně nadpřirozenému může dospěti jen s pomocí milosti Boží, jež činí lidské duševní síly teprve přístupnými tomu, co je božské.

5. I stylu a architektonice katechese bude třeba věnovati zvýšenou pozornost. Katecheta opouští strnulost schematu formálních stupňů a určuje si pracovní plán a postup nikoli však mechanický, avšak zcela přirozený. Příprava (motivace, uvedení do situace) má býti vždy, aby žák pracoval se zájmem. Projednání nového učiva se může díti jednak výkladem katechetovým, jednak samostatnou prací žakovskou. Vždy se osvědčuje, postupuje-li se po částech a vyznačuje-li se pořad heslovitě na tabuli. Nakonec se nové učivo shrnuje a procvičuje. Žádná katechese nemá končiti bez praktické dolohy.

6. Proti sekularisaci dnešního života musíme postavit ži v o t v p o s v ě c u j í c í m i l o s t i. Úkol dnešní katechese vidíme ve z d ů r a z n ě n í d u c h o v n í c h h o d n o t n a d p ř i r o z e n ý c h. Ode křtu jde náš život s životem Kristovým ruku v ruce. Víra v Krista není před Bohem dovršena, jestliže se neztělesní přijetím svátostí. Bude nutno jednotně uskutečniti božský a církevní příkaz o raném sv. p ř i j í m á n í d ě t e k. Abychom si nadpřirozený život, ve křtu svatém darovaný uchránili, abychom v něm rostli a se vyvíjeli, musíme míti potravu duševní. Touto potravou je svaté přijímání. Proto je nám tak nutné časté sv. přijímání. Ohniskem katechese musí býti m š e s v a t á, nekrvavé obnovování nebo zpřítomňování oběti Kristovy na kříži.

7. K nejdůležitějším úkolům dnešní katechese musí býti výchova k m o d l i t b ě a n á b o ž e n s k á p í s e ň, která tak žalostně upadla. K životu z víry vede liturgie a jest po této stránce potěšitelné, že začíná se princip liturgický víc a více uplatňovati ve vyučování a výchově náboženské jako vědomý návrat k prvotní praksi církevní.

Nepochybujeme, že takto zaktualisovaná katechese na pečlivě ověřených výsledcích pedagogických věd a na duchovních hodnotách nadpřirozených splní čestně svůj úkol.

J a r o s l a v A u b r e c h t, farář, Jince:

Křesťanské cvičení.

Znáte Mánesův obraz, znázorňující křesťanské cvičení? Málo jest míst, kde se ještě konají a přece i dnes je jich třeba. Kněz potřebuje styku s lidem a není možno někdy jednotlivě rodiny navštívit. Je třeba spolupráce rodičů při výchově dětí. Je nutno vejíti ve styk s těmi, kteří do kostela nechodí. Je třeba pastorece dle možnosti individuální. Mnoho požadavků, ale možno jim ve všem vyhověti právě křesťanským cvičením.

Nebojme se té malé misie v osadě naší farnosti, kde není farního kostela, té výroční duchovní obnovy v té které přifařené obci.

Kdy je budeme konat? Jest během roku doba, která lidi sdružuje, a to je zimní. Od adventu do polovice postu, déle ne. A sice proto,

že později, když se otvírá jaro, lidé již se „plaší“, mají starost o pole, setí atd. A nejsou již pro cvičení plně disponováni.

Křesťanské cvičení se musí dobře připravit. Úspěch předpokládá: chuť, znalost osady a srdečnou živou povahu. Při dobré vůli si můžeme vše opatřit. I ta povaha se dá předělat a uzpůsobit. Znalost osady pak předpokládá, že musím osadu prolézt. Celou, i ty nejvzdálenější obce. Příležitost se najde, jdu tam do školy k nemocnému. Lidé si zaslouží, abych také já za nimi a mezi ně někdy přišel, vždyť oni častěji v roce jdou za mnou. Ukáži jim tak, že si jich vážím a získám jejich důvěru.

Začnu v osadě, která je nejvíce zachovalá, kde je nejméně „psů a vlků!“ Bývá to často ta nejvzdálenější, v níž není škola. Nejideálnější místnost pro cvičení je velká vesnická selská světnice. Uvaž dobře, zda k tomu hospodáři všichni z osady přijdou, jaký je jeho poměr k sousedům, jeho vážnost v osadě. Než, aby lidé přišli, je třeba ještě něčeho jiného. Musí si kněze zamilovat. A to záleží na knězi a jeho osobních vlastnostech. Zde je třeba dovést se zapřít a vžít se do duševního života svých farníků.

Musím je mít opravdu rád, tak jako táta své děti. Umět je trpělivě vyslechnout, pohovořit, zažertovat a ne ustavičně na ně hubovat, k ničemu nejsou, za nic nestojí atd. Lid velmi dobře vycítí a pozná-li dobré kněžské srdce, zamiluje si kněze a více pak chápou, že je zde pro ně.

Cvičení dobře oznámím a vzbudím zájem o ně. Ve škole už cvičím písně, které se budou zpívat. Doma se ptají, co ve škole děláte? Zpíváme. A velebný pán říkal, že to budeme zpívat při cvičení. Je-li osada větší, písemně oznámím. Dám neb natisknu letáčky a pošlu do rodin, případně oběžník. Kde cvičení ještě nebylo a je-li osada malá, sám obejdu a pozvu. A oni musí přijít, velebný pán je pozval, a co by řekl, kdyby je tam neviděl.

Cvičení konám v neděli odpoledne ve 2 hodiny, než se lidé rozejdou jinam. Přines si dobrou náladu a přijď včas. Ta dobrá nálada nás nesmí opustit i tehdy, když není vše takové, jak jsi to chtěl. Děti přijdou naproti. Přijdeš v klerice, dodává úctu a chrání a křesťanské cvičení je kněžským úkonem.

Přijdu a na prahu se pozdravím s hospodářem a hospodyní. Děti pozdravují, pochválím je, pohladím, a tak už při příchodu cvičím. A když se již scházejí dospělí, obrátím pozornost od dětí na ně, všimnu si jich, zapředu rozhovor. Musím jej umět navázat a přejít třeba od karet ke kříži.

Maminky přijdou s malými dětmi. Sotva vešla, už jsem u ní, už se obírám malým „cábkem“. A už mám novou příležitost cvičit. Udělám mu křížek a už ukazuji na důležitost mateřského žehnání dětí křížkem.

Když vidím, že hodina nadešla a lidé se sešli, začnu: zpěvem. Zpěvem k srdci! Tak si je nejlépe připravím. Hodně pěknou, zpěvnou vyberu, kterou mají všichni rádi. Připravím ji, aby ji měl každý

v ruce. O vánocích je to nejlepší. Tak se světnice stane příbytkem Božím, kněz vzbudil posvátnou náladu u všech i ve svém srdci a tak jsou všichni jako v kostele. Pak se pomodlíme a začnu.

Katechese křesťanského cvičení je nejjednodušší pro lid a nejtěžší pro kněze. Zde těžko dáti nějakou šablonu. Rozhodně to není katechismové naučování pouček. Musí to býti takový katechetický film. Nic nepředpokládám. Začnu zlehounka a na příkladech prakticky a životně zdůrazňuji příslušné náboženské pravdy tak, že co chvíli používám děti k opakování všech pravd. Udržuji tím stále napětí a katechese je životná. Vše musí míti rodinný ráz. Když dítě pěkně odpoví, pochválím je. Živě a zajímavě, je to беседа, i několik žertů pro zasmání. Ke konci ještě přezkoušíme děti. Velcí sledují i třeba napovídají, sami odpovídají. Pochvalme je: „Vida, jak to teta ještě umí. Je vidět, že se dobře učila, že dává pozor při kázání.“ A teta, strýček se červená, že je velebný pán pochválil. Jsou tam děti a proto pozor na vybírání látky.

Po katechesi je odpolední pobožnost, a tu musí cítit všichni, že tvoří jednu velkou modlitbu se rodinu. Litanie, pomodlíme se za všeobecné potřeby, nemocné a j. Ta pobožnost patří především té osadě, pomodlíme se za tamní zemřelé (jmenuji je). Za Boží ochranu a požehnání pro rodiny, pro děti. Pak dám všem kněžské požehnání a hned připomenu význam žehnání v rodině, večerní žehnání rodičů dětem před spaním atd.

Zpěvem se začalo a zpěvem se končí. I vhodná píseň národní se přidá. Všem dám po obrázku a nějaké dobré slovo pronesu. Děti zatím zmizí ven, aby se proběhly. Hospodáři a dospělí obyčejně ještě zůstanou, dělají poznámky k slyšenému, otevřeně, někdy také odchylný názor, ale slušně. A tu je příležitost k stavovskému „křesťanskému cvičení“. Tyto besedy po cvičení jsou velmi užitečné a kněz zde mnoho získá pro poznání jednotlivců, rodin i osady. Zde v rodinném ovzduší jde říci co nemožno s kazatelnou. Jinak to přijmou a působí to. Muži si rádi pohovoří, mají radost, pan farář je mezi nimi, nestydí se za ně, zajímá se o jejich práci, starosti, o jejich hospodářství, pole, ale při tom uplatní i své, poučí, pokárá a povzbudí. Pozor ale na politiku!

Když se kněz vrací, je unaven cestou i prací. Bylo třeba každému na něco odpovědět, stále být ke všem pozorným. Ale kolik poznatků si odnáší. Zná zase lépe své ovečky, měl je kolem sebe opravdu jako otec dětí, upřímné a bez falše. Přidal také, že se podívá k těm, kdo dnes nepřišli. Kdyby sem byl nešel, měl by doma požehnání. Kolik by tam měl duší? Kolik jich bylo zde? A kdyby byl jen jednu získal. Jde svou farností, jde on, otec své rodiny. Oni jsou jeho a on je jejich. Nejdou-li věřící ke knězi, musí kněz k nim. Láska je vynalézavá. Kéž to platí o naší lásce k Bohu a k duším. A když prostředek někde osvědčený selže, nehledáme chybu jen ve věřících, nýbrž také v sobě. Co je dobře připraveno, jistě nezůstane bez dobrého výsledku. Mnoho, nesmírně mnoho se dá udělat křesťanským cvičením — je-li dobrá

vůle a žehnají-li nebesa. Naříkat na zkaženost světa, to není žádná práce. Ale vyhrnout si rukávy, naostřit rozum a jít do toho, tak se to musí dělat. „Bože, jen zevšednět nám nedej!“

Míti optimismus, abychom vždy znovu i po sebe více zdánlivých a skutečných neúspěších rozestřeli své síťe u vědomí toho, že budou plnické, plné až Pán bude chtít. Optimisty budme, zůstaňme pro Boha a duše nám svěřené.

Z cizích kazatelen.

P. Michel Riquet S. J.:

Silnější než nenávist.

Budovati, v lásce, nový a bratrský svět! Tot sen opravdového křesťana, pohlížejíciho na trůsky naší Evropy a našeho světa. Svět potřebuje lásky, velké lásky. Ale jen oné nesmírné „lásky, vlité do našich srdcí duchem, jenž nám byl dán“.

Avšak láska, potřebná všem, nestačí pro vše. K zajištění vý-
těžku továrny nepostačí silné dynamo; je zapotřebí, aby se jeho kapacita sloučila s jednotlivými stroji, jež uvolňují práci člověka. Tak také láska křesťanská, má-li zde na tomto světě vykonati dílo konstruktivní, působiti skutečně na lidi, aby je učinila lepšími, musí vyvinouti všechny ctnosti, všechny schopnosti člověka. Svět se nepředělá pouhým ujišťováním náklonnosti, slovy, úmysly, zvláště však ne sentimentálními choutkami. Dobrý sv. (Jakub) nebyl nevědomý, když pravil:

„Jestliže bratr nebo sestra jsou nazí a postrádají denní potravu, a kdyby jim někdo z vás pravil: Jděte v pokoji, ohřejte se a nasýťte se, - jestliže však jim nedáte potřebných věcí pro tělo, co z toho budou míti?“ Tak také víra, není-li činná, je mrtva.“

Sv. Jan vyvozuje z toho:

„nemilujme slovy, ani jazykem, ale skutky a opravdově“. A sv. Pavel velí kategoricky Efesským a Thessalonickým, aby pracovali svými rukama, aby především mohli „jísti chléb svých vlastních rukou, pracující v pokoji“, neboť „ten, kdo nechce pracovati, nechť také nejí“. Ale také „aby bylo z čeho dáti potřebným, nechť pracují vlastníma rukama něco užitečného“.

Láska tedy učiní z křesťana pracovníka, producenta, technika, národohospodáře, ano i revolucionáře. Přestavujeme-li město, musíme znáti a uplatniti pravidla architektury a oddá-li se člověk úkolům občanským, nesmí zajisté neuznávatí právní a politické podmínky spokojeného města.

Celé pole občanství, občanství rodinného, obč. obecního, obč. národního, všechny formy veřejné služby, celá politika, celý obor hospodářský a sociální otvírají a nabízejí se iniciativám a činností

bratrské lásky člověka, milosrdné lásce opravdu křesťanské. Jen takto bude naše láska opravdová.

„Staňme se o p r a v d o v ý m i v lásce“, vložme do své lásky pravdu, upřímnost, poctivost, veritatem facientes in caritate!

Říci vše, co v sobě obsahuje povinnost milovati svého bližního jako sebe, to by znamenalo předělati celou morálku, dedukovati ji z tohoto prvního principu. Což nepraví sv. Pavel, že celý zákon, tudíž celá morálka křesťanská je obsažena v tom jediném slově: „m i l u j!“?

Bylo by to zajisté výrazné dílo, kdybychom probrali všechny kapitoly morální theologie, ukazující, jak kodifikují potřebu lásky a jak povinnosti křesťana v životě rodinném a manželském, v životě občanském a politickém, v životě práce a výměn jsou povinnostmi lásky. Dokonce i ty, jež řídí spravedlnost a mírnost, musí býti informovány, oživovány, převládány královskou ctností křesťanské lásky, bez níž by neměly cenu nadpřirozenou a nebyly by ničím jiným, než ctnostmi pohanskými.

Pro dnes omezíme se na několik velkých směrnic, několik úkolů velmi všeobecných, které se vnucují naší bratrské lásce člověka.

Předně, aby jich mohl člověk použití, musí poznati všeobecné podmínky, které se nabízejí činnosti a životu člověka, o němž víme dosti, že je bytostí společenskou, z ô o n p o l i t i c o n, živý obyvatel obce. Odtud stanovisko nutně společenské této bratrské lásky člověka, zvané slovem „charita“. Odtud nutnost pro tuto lásku bratrskou a společenskou, aby nebyly zneuznány dvě ctnosti nezbytné k organisaci a pokojnému udržení celé lidské společnosti: spravedlnost a síla. Avšak také povinnost nezneuznati transcendentní určení člověka a neméně nezbytný universalismus křesťanské lásky, jež nekonečně přesahuje omezené obzory spravedlnosti a síly.

KONKRETNÍ PODMÍNKY OPRAVDOVÉ LÁSKY.

Předně, abychom jich mohli použití, je nutno poznati všeobecné podmínky, jichž je k činnosti a životu člověka jako bytosti společenské zapotřebí.

Milovati člověka, to znamená chtíti jeho dobro, chtíti vše to, co přispívá k jeho zdokonalování, jeho rozvoji, jeho štěstí, tudíž chtíti vše to, co podmiňuje tento pokrok, tuto dokonalost, tuto šťastnou plnost člověka.

Tedy - a to je jedna z velkých pravd, zneuznáných hospodářským liberalismem triumfujícím v předešlém století, ale uznaným a uplatněným marxismem, právě tak jako pionýry křesťanské školy sociální - vývoj člověka, rozkvět jeho života společenského, kulturního, morálního a duchovního, závisí úzce na konkrétních podmínkách jeho života materiálního, obzvláště na podmínkách, za kterých je nucen dobývatí statky materiální, nezbytné ke své obživě a kultuře.

Příliš často byl kritisován dialektický materialismus jako materialismus atomistický po způsobu Demokrita nebo Lukrécia jako čistá a jednoduchá negace duševního vnitřního života křesťanského. Ve skutečnosti je tento materialismus - jak to sám přesně udává - materialismem dialektickým, odporujícím idealistické dialektice, tak jak ji předkládá literatura a propaganda socialistická.

„Na odpor idealismu, který popírá možnost znáti svět a jeho zákony, který nevěří v cenu našich znalostí, který neuznává pravdu objektivní a má za to, že tento svět je pln „věcí samých“, které nikdy nebudou moci býti prozkoumány vědou, marxistický filosofický materialismus vychází z principu, že svět a jeho zákony jsou výborně poznatelné, že naše znalost zákonů přírody, potvrzených zkušeností, praxí, jest znalost platná, že má význam objektivní pravdy.“

Takto mluví dnes nejvíce oprávněný tlumočník myšlenky Marxovy a Leninovy.

Avšak v čem by mohlo toto výslovné tvrzení objektivní ceny našich znalostí, obzvláště naší znalosti zákonů přírody, zneklidňovati křesťana, utvářeného ve škole zdravého realismu filosofického a souhlasného se slavnostní definicí vatikánského koncilu o schopnosti lidského rozumu, v jeho řádu jistoty a znalostí objektivně platných?

Mimo to nelze popřít, že síť spojení vytvořených a vnucených člověku společnou produkcí materiálních statků, i souhrn hospodářských podmínek určité doby mají notný vliv na morální a duchovní život člověka.

Jestliže se vzpěčujeme připustiti determinismus materiálních podmínek života, jenž by čistě a jednoduše odstranil lidskou svobodu a fundamentální autonomii osoby, musíme doznati, že bylo užitečné a vhodné upozorniti na důležitost tehdy příliš zneužívanou, dokonce i určitými křesťany, materiálních podmínek lidského života v řádu ctností a duchovna.

Avšak bylo tomu už dávno, kdy jakýsi slavný filosof a theolog, „jehož doktrinu církev přijala za svou“, hlásal a zdůraznil důležitost materiálních podmínek života na lidský vývoj inteligence a ctností. Sv. Tomáš Akvinský skutečně nebál se uznati ne podřadnou roli materiálních příčin, včetně slunečních a hvězdných záření, a tělesných orgánů, smyslových, nervových, mozkových v zpracování a výraze naší myšlenky, jakož i jejich vlivu na samotný výkon naší svobodné vůle.

„Dvou věcí, pravil, jest člověku zapotřebí, aby jeho život byl dobrý. Ta hlavní spočívá v tom, abychom žili ctnostně; druhá, podřadná a takřka instrumentální, jest dostatek hmotných statků, jichž používání jest zapotřebí k životu ctnostnému. To bude tedy jedním z úkolů vlády, zajistiti svým průmyslem dostatek věcí nezbytných k dobrému životu.“

To je dokonce ona doktrína, na niž se odvolával papež Pius XI.,

když po Lvovi XIII. též i on upozorňoval křesťanský svět na naléhavou povinnost nezneužívatí důležitost pro morální a duchovní život člověka materiální podmínky životní, kterou hospodářská organizace vnucuje nesmírné mase pracujících.

„Opačně k plánům Prozřetelnosti, prohlašuje encyklika *Quadragesima anno*, práce určená - dokonce po hříchu dědičném - k hmotnému i morálnímu zdokonalení člověka, vede za těchto podmínek k tomu, aby se stala nástrojem zvrhlosti: bezvládná hmota vychází z dílen zušlechtěna, zatím co lidé se tam kazí a degradují.“

A jako protiklad těchto bludů, zhoubných pro pracující třídu, postaven ideál křesťanský.

„Hospodářský i sociální organismus bude zdravě založen a dosáhne cíle jen tehdy, opatří-li všem a každému ze svých členů všechny ty statky, jež plodiny přírody a průmyslu, jakož i organizace hospodářského života opravdu sociální jsou s to jim poskytnouti. Tyto statky musí býti dostatečné, aby odpovídaly potřebám slušné obživy a aby pozdvihly lid na onen stupeň blahobytu a kultury, které - předpokládajíc ovšem, že jich bude moudře použito - nebudou závadou ctnosti, nýbrž naopak její uplatnění zcela zvláště usnadní“.

Takto mluvil Pius XI. Ti, kdož četli vánoční a svatodušní poselství jeho ctihodného nástupce, vědí, že na onom bodu, jenž nás v tuto chvíli zajímá, je spojitost myšlenky Církve nepopíratelná. Církev určuje velmi přesně počínání a sociální povinnosti křesťana. Bratrská láska člověka vede nás k tomu, aby nás přiměla k spolupráci na reformách hospodářských a sociálních, nezbytných k vytvoření spravedlivého řádu, který dovoluje a podporuje rozkvet morální i duchovní kultury každého člověka.

Aby se to podařilo, je nezbytno, aby naše láska, osvětlená, inteligentní, aktivní a účinná ručila za splnění všech slibů, za všechny možnosti, jež podmiňují život člověka ne ve světě abstraktním nebo v minulosti, nýbrž ve světě, v němž žije, ve světě, kde pokrok výrobních method vytvořil mezi lidmi složité vztahy, odlišné od oněch v dobách minulých.

Vydírání člověka člověkem, v němž - jak praví Pius XI., „velká část majetníků, bez starosti o duše, ba dokonce zcela lhostejných k vyšším zájmům svých zaměstnanců, neviděla v těchto nic více než pouhé nástroje“, nahradí křesťan, puzen opravdovou láskou k bližnímu, způsobem života, kde vztahy mezi lidmi ve vývoji produkce by byly vztahy bratrské spolupráce a sociální vzájemné pomoci pracovníků zbavených využívání.

SPRAVEDLNOST A CHARITA.

V tomto hledání a v této účinné vůli dobra a štěstí člověka ve složitosti vztahů hospodářských a sociálních, jež je podmiňují, je zapotřebí dvou věcí, aby láska nebyla ani škodlivá, ani bezmocná.

Aby láska byla opravdová, to znamená aby byla účinnou laská-

vostí, tudíž aby skutečně byla příčinou dobra druhých, musí býtí spravedlivá a silná.

Bez spravedlnosti a bez síly nebyla by ničím více než dobrou vůlí, neplodnou, nešikovnou, neúčinnou.

Láska musí býtí spravedlivá, poněvadž je vůlí ke štěstí a spokojenosti druhých. Jaké štěstí, jaká spokojenost by byla možná v lidské společnosti, aniž by byla uznána, respektována a chráněna práva každého. Předmětem spravedlnosti, jako všechny zákony a řízení, jež tvoří, jest definice a ochrana práv člověka.

Usiluje o jejich existenci beze škody pro kohokoliv, neboť nechce nikoho poškoditi, n e m i n e m l a e d e r e. Chrání majetek a právo druhého, stará se o to, aby předešla škodám, nebo napravila ony, jež byly způsobeny. Tento program slučuje - pro jednu část - program lásky, neboť, poznamenává sv. Pavel, „láska k bližnímu nikterak neubližuje“. Milovati, to znamená především respektovati v každém integritu jeho přirozenosti, důstojnost jeho osoby, prospěch a práva, jež ji vyjadřují, rozšiřují a chrání. Je však zapotřebí, aby toto právo a tato spravedlnost byly dílem lásky člověka a ne prováděním a pletichářstvím ve prospěch hrabivé, exklusivní a žárlivé sebelásky. Spravedlnost a právo musí tudíž státi ve službách bratrské lásky člověka, inspirovaného a vedeného, ovládaného touto láskou. Láska k bližnímu chce spokojenost a štěstí člověka co možná největší, nejuniversálnější. Spravedlnost zde stačí z části, z té, která může a musí se státi povinnou cestou řízení a veřejného pořádku.

Spravedlnost by nebyla do konce, jak bylo řečeno, nic jiného, než „jméno, dané povinností křesťanské lásky, jež bylo uznáno za dobré přeměnění v pravidla práva a nuceně schváliti, aby bylo učiněno zadost naléhavým požadavkům společenského řádu“.

LÁSKA A SÍLA.

Jestliže však láska člověka vyžaduje právního řádu jako nevyhnutelné etapy k pokroku člověka k životu lidštějšímu a lepšímu, musí chtítí také sílu, která udržuje a chrání nepromlčitelná práva lidské bytosti. Mohla by se opravdová láska člověka smířiti s tím, vidí-li slabého utiskovati, týrati, aniž by přestala býtí láskou účinnou? Mlčeti, zůstati nečinný před triumfující nespravedlností, neznamená-li to státi se spoluvinníkem? Naši staří právníci pravili kdysi s Loiselem: „Kdo může a nezabrání, hřeší.“ (ve franč. slovní hříčka: Qui peut et n'empêche, pèche. - pozn. překlad.)

Aby byla láska opravdu skutečnou, musí býtí spravedlivá a aby její spravedlnost byla skutečná, musí býtí silná.

Bylo kdysi správně řečeno: „Násilí je síla, jež se považuje za absolutno a nepotkává žádnou uzdu, ani vnitřní, ani vnější; je tudíž zcela jasné, že podmínka předchozí a nutná, aby se násilí krotilo, spočívá v tom, aby se setkal se silou, která, vzepřevši se násilí, přinutila by je uvědomiti si meze a zjeviti se nějakým

způsobem ve svém vztahu k druhému“. Vzepřítí se, byť šlo o sílu, proti prudkosti nebo zběsilosti, znamená zabrániti, aby utrpěli škody ti, jež milujeme, ale to znamená současně přinutiti zlo, aby si uvědomilo svou špatnost, a pracovati k tomu, abychom druhého od tohoto zla osvobodili; znamená způsobiti, že se stal sociálním tvor nesociální, který neuznává dobrodiní pro všechny, tudíž i též pro sebe sama, dobrodiní právního řádu, všeobecně respektovaného.

Způsobiti, aby se člověk z násilnosti vrátil na správnou cestu, znamená zlidštěti jej, tudíž učiniti jej lepším, tedy milovati jej láskou opravdovou.

Poznámky.

SLOVO REDAKTOROVO: S různými pocity jsme kladli první číslo našeho časopisu do rukou čtenářů: jednak s radostí, že konečně jsme se mohli odvážit vydávat časopis s úkolem tak důležitým, jednak s obavami, jak budou naše snahy přijaty a podpořeny. Třebaže první číslo bylo sešito v rychlosti a časově lhutě velmi krátké a nemohlo tudíž ani zdaleka ukázat všechno z našich plánů a úmyslů, přece většina kněží, jimž byl LOGOS poslán, pochopila snahu redakce o udržení dokonalé a dostatečné úrovně a neodepřela svůj živý zájem. Velký počet povzbuzujících a laskavých dopisů od spolubratřů, zvláště z Moravy a Slovenska, je všem pracovníkům LOGOSU potěšitelnou odměnou a povzbuzením k další práci a redakce děkuje za každý takový projev zájmu a živé spolupráce. V četných dopisech se nám dostalo i některých velmi užitečných a praktických pokynů a návrhů, jak časopis ještě zdokonalit a učiniti jej užitečným a praktickým pomocníkem kněze v kazatelském a katechetském poslání. Tyto návrhy neodkládáme, ale přijímáme je s radostí, postupem času je všechny zpracujeme a pokud bude možno a pokud to budou návrhy vskutku užitečné a praktické, budeme je uváděti v život. Považují za svou povinnost, abych jménem redakce LOGOSU a všech jeho spolupracovníků poděkoval všem spolubratřím, kteří tak hojně pochopili naši dobrou vůli a tak vřele ocenili naši práci. Pán Bůh zaplať!

V srpnu naši čtenáři marně čekali na 2. číslo, někteří je dokonce urgovali dopisy. Myslili jsme také původně, že 2. číslo vyjde v srpnu, ale protože tiskárna v červenci pro dovolené zaměstnanců nepracovala, musili jsme srpen vynechat. Do konce tohoto roku chceme dáti čtenářům plných 320 stran, jež má ročník podle povolení ministerstva informací obsahovati. Z toho důvodu už také toto dvojčíslo má 64 stran.

V „Dobrému pastýři“ si otec Braitto posteskl nad hypertrofií homiletických tiskovin u nás a projevil nad tím určité pochybnosti a obavy. Uvedl i své zkušenosti z doby svého redaktorství „Kazatele“ a přiznal, že tyto jeho zkušenosti patří k nejhorším a nejbolestnějším v jeho životě. Nevím, zda mu k této úvaze podnět dal právě vyšlý LOGOS a zda jeho slova měla býti varováním před dilem, jež by mohlo ztroskotati a přinésti hodně zklamání. Rozhodně však s vděčností přijímáme jeho přímé věty, varující kněze před povrchním a bezmyšlenkovitým přijímáním cizích myšlenek a cizího zpracování homiletických témat, ale právě tato Braitova slova jsou z velké části ospravedlněním vydavatelství LOGOSU, protože LOGOS nechce, jak jsme už zdůraznili, přinášeti jenom zpracovaná kázání a katechese a vychovávatí tak snad k z pohodlnění, nýbrž chce býti závažným východiskem i k prohloubení studiu a promyšlení všeho, co může býti na prospěch českému kazatelství a katechisování. A i když je vydavatelem LOGOSU pražské Arcidiecése, pastorač. ústředí, LOGOS nebude nikdy jen prestižní akcí pražské arcidiecése, nýbrž chce kolem sebe soustřediti všechny snahy o zvýšení úrovně českého kazatelství, jak se kde u nás vyskytují. Z toho důvodu také je vydavatelství i redakce časopisu ochotna popřáti místo v redakčním kruhu jednot-

livým zástupcům všech diecézí (některé už tam máme) a pracovati ve shodě s nimi. Protože jsme svou práci teprve začali, myslím, že by bylo neslučitelné se zdravým a umírněným křesťanským optimismem vzdávati se naděje hned na počátku a myslit si, že se tato práce nepodaří. Snad by se nepodařila, kdyby tu šlo skutečně jen o nějaký osobní záměr a cíl, o nějakou skupinkovou akci, o zbytečné a neužitečné rozmnožení kněžských časopisů, ale protože právě toto je předmětem našeho největšího odporu a naší živelnou snahou jest stále více prohlubovati a upevňovati vyhraněnou speciálnost LOGOSU, doufáme v oprávněnost jeho existence a v splnění jeho poslání, které si vytkl. Aby se však splnily všechny úmysly a docílila se plnost užítku, nelze počítati s prací jenom jednoho člověka a několika jeho spolupracovníků, nýbrž nutno prositi o spolupráci všechny kněze-čtenáře. Jde přece o věc jejich. A jde o mnohé: dáti slovu našeho kazatele a katechety obsah, život a tvar.

vz

ZAJIŠTĚNÍ VYUČOVÁNÍ NÁBOŽENSTVÍ NA NAŠICH ŠKOLÁCH.

Problém zajistit nejnižší minimum péče o duše stává se stále aktuálnějším. Stav nouze vzbudil již mnoho snahy o nápravu. Nejde nám dnes o nic jiného než upozornit včas, abychom byli připraveni na řešení potíží, které se opět přihlásí. Jde o vyučování náboženství. Rozdělme si diecézi na oblast Prahy a velkých měst, český venkov a pohraničí. Poněvadž i ve Velké Praze je potíží s obsazením všech hodin, je třeba i zde uvažovat o opravdovém, byť třeba nouzovém opatření. Musíme se ohlédnout, jak bychom doplnili kádr několika kněží-katechetů, řeholních sester a laických katechetů. Především voláme důstojné spolubratry, pražské kaplany. Víme, že máte také práce víc než dost. Ale uvažte, prosím, zda přece jen byste nemohli pomoci. Zejména tam, kde jate dva. V ten den, kdy máte kancelář, máte obvykle odpoledne volno. Nemohli byste z něho věnovati 10 hodin týdně škole? A neušetřili byste pro ni ještě více, kdybyste psali matrik svěříli laikům? Kdyby z Vás jen 7—8 pomohlo takto škole, bylo by solidně obsazeno 70—80 hodin. Nezlobte se, prosím, že jsem se na vás obrátil tak skoro osobně, ale nedopustíme přece, aby děti byly beze slova Božího. Dále máme určitý a ne nepatrný reservoir v našich akademících. Dosti se jich přihlásilo k pomoci. Chtějí při svém studiu každý nějakých 5—6 hodin týdně věnovat této apoštolské práci. Není ovšem dobře myslitelné, aby k tomu byli úředně prikazováni. Mohlo by se stát, že ten, kdo bydlí v Jinonicích, by měl učit někde na druhém konci Prahy. Potřebují si to vybrat tak, aby měli školu blízko domova, nebo blízko fakulty nebo při cestě. Nejlepší by snad bylo, kdyby farní úřady, které mají zájem o tuto pomoc, oznámily Ústředí katolického studentsstva v Praze I., kterou školu a kolik hodin potřebují obsadit. Ústředí by příslušný počet dobrovolníků určilo a požádalo by se o misi pro ně. Příslušnou přípravu bychom pro ně obstarali počátkem školního roku. Jsem přesvědčen, že se tato výpomoc lidí, kteří jsou mravně i vědomostmi na výši a kteří jako budoucí učitelé jistě budou svědomití, plně osvědčí. V ostatních oblastech, zvláště v pohraničí, bude situace svízelnější. Snad tu a tam se také najde student nebo studentka, ale to bude asi zřídka. Hlavní břemeno bude - zvláště v pohraničí - spočívat na laických pomocnících duchovní správy. Celá řada jich byla vyškolená a nadšeně se chystají do práce. Ale máme odůvodněné obavy, že to nestačí. Nutno sáhnout zase k svépomoci. Především se obraťme na naše katolické učitele, aby vyučovali také náboženství. Mnozí tak už činí, někteří se dosud nerozhodli. Získejme je tam, kde jiné pomoci není, aby oni sami se chopili vyučování ve svých třídách a na svých školách. Kromě toho ještě možná bude třeba další výpomoci. Je třeba hledat potom pomoc vzdělaných a schopných laiků. Víím, že je zde velké nebezpečí a že je na místě obava, zda tím nebude způsobena ještě větší škoda, než kdyby se neučilo vůbec. Záleží zde na výběru. Kdyby byl o to zájem, poslali bychom takovému dobrovolníkovi programy a pokyny vždy pro každý měsíc. Soudím, že je neobyčejně důležité, aby důstojní páni - duchovní správci ještě v tomto měsíci vážně a pečlivě uvažovali, jak bude v jejich obvodě v příštím školním roce opatřeño vyučování náboženství. Do první poloviny září již by měly mít všechny farní úřady podrobný plán, neboť v tu dobu již budou znát přesný počet oddělení. Konsistoři podejte již jen zprávu, nebo volejte o pomoc, když si nebudete vědět rady. Přetížený ústřední úřad není k tomu, aby

řešil za nás jednotlivé drobné případy, které můžeme řešiti sami! Děti našich škol volají nálehavě. Neodkládejte tuto nesmírně závažnou práci a nepodceňujte ji! A mám pro vás ještě jeden námět. Všimli jste si, že jednotlivé české obce berou na sebe péči o slezské obce. Vzbudme podobné hnutí. Je to možno dvojím způsobem. Jednak by si velké farnosti nebo vikariáty vzaly na starost aspoň hmotně některou chudou pohraniční osadu a podporovali vydržování laických pomocníků. Druhým způsobem by mohlo býti to, že by farnost platila správu kursů pro laické katechety kolejné aspoň za jednoho posluchače. Pracujme s co největším úsilím na rozřešení nadhrozených otázek a hlavně se modleme, neboť bez pomoci Ducha pravdy je nikdy nerozřešíme. Ladislav Pokorný.

BUDE NOVÝ KATECHISMUS. S velkou pozorností a také s radostí jsme přijali zprávu a debatu o novém katechismu. Bude to jistě katechismus náš a moderní. Biskupská konference se za něj postavila svou autoritou. Kromě nového kancionálu budeme mít i katechismus, který bude zaveden ve všech našich diecích. Souhlasíme i s tím, že vypracování bylo svěřeno jen jedné dieci a v ní zase jen poměrně úzkému kroužku spolupracovníků. Vím, že proti tomu lze mnoho namítat, ale má to své výhody. Práce je tak vykonána pod osobní zodpovědností, postupuje rychle a vzejde z ní dílo jednotné. Ale cestu novému katechismu by upravila po psychologické stránce jedna věc. Až bude odborníky olomouckého katechetského spolku a brněnské Jednoty zpracován, ať je hektografován nebo vytištěn na volné listy se širokými okraji a dán k dispozici především docentům katechetiky v jiných diecích a pak i ostatním katechetům k posouzení. Myslím, že tím celková koncepce díla nebude rozrušena a přesto, že mnozí vynikající odborníci (ať jmenuji jen namátkou z naší diecese: doc. Dr. Hronek, ředitel Průša, vikář Resl, děkan Gabriel) budou mít k tomu co prospěšného říci. Všiml jsem si že komise bratrsky zve všechny kněze k spolupráci, ale je těžko náměty posílat, když nemáme tušení, jak dílo vypadá. Vždyť i vznikající kancionál byl dán odborníkům s veškerým materiálem k dispozici. Uskuteční-li se tento postup, stane se nový katechismus opravdovým majetkem všech a bude také bez obtíží snadno zaveden. lp

JEDNOTNÁ ŠKOLA II. STUPNĚ. Nejnesnadnějším problémem v plánované soustavě jednotné školy je škola druhého stupně, zatím co jednotná škola prvního stupně, pětiletá obecná škola, k níž je organicky připojena mateřská škola, avšak se samostatnou správou, nepůsobí obtíží a rovněž škola třetího stupně, vyšší střední škola, která zůstává intaktní, reforma u ní se může týkati rozvětvení na nejvyšším stupni. Po stránce náboženské je problém jednotné školy indiferentní ovšem jak správně poznamenává v „Katolíku“ msgr. Reban, neskrývají-li se za programem jednotné školy důvody a cíle jiné než čistě školské. Máme svatou povinnost a spoluodpovědnost za výchovu naší mládeže, škola jest jednou z nejdůležitějších otázek celého národa, nemůžeme proto státi stranou, kdy rozhoduje se na dlouhá desetiletí o normativním základu naší školní výchovy. Problém jednotné školy druhého stupně možno řešiti trojím způsobem: 1. Ponechá se dnešní škola měšťanská vedle střední školy, obě školy se jen sblíží jednotnějším osnováním základních předmětů, aby byl usnadněn přechod z jedné školy do druhé. Tím se neztrácí přednosti měšťanských škol pedagogicky lépe vedených, jak doznává prof. O. Chlup, ani nižších škol středních lépe zas vypravených odbornými vědomostmi.

2. Odstraňuje se paralelism měšťanské školy s nižší střední školou, která organisačně splyne se školou měšťanskou v jednu kategorii školskou nediferencovanou (vládní návrh).

3. Z obou druhů škol - z měšťanské školy a nižší školy střední - vytvoří se škola diferencovaná ve III. a IV. ročníku na větev praktickou a studijní, při čemž rozřídění žáků do těchto větví by se řídilo prospěchem v prvních dvou ročnících. Vyslovujeme se s plným přesvědčením pro jednotnou školu druhého stupně diferencovanou. Jednotná škola II. stupně bez diferenciací byla by opět měšťanskou školou dosavadního typu, což v principu by znamenalo zrušení nižší střední školy. Diferenciace však podle nadání žáků, a to

tak, že na větvi pro žactvo normální působili by podle rakouské reformy Glöcklový odborní učitelé, na druhé větvi pro schopnější žáky profesori, pokládáme jednak za velmi obtížnou, jednak za odiosní. Zajímavé řešení diferenciace podává řed. Jan Čeněk: Škola druhého stupně mējž tři ročníky jednotné, nediferencované, které by podávaly uzavřené obecné vzdělání. Ročník čtvrtý by byl diferencován a zaměřen podle budoucího povolání žáků. Pro ty, kteří by hodlali vstoupiti do praxe, obsahoval by předměty, důležité pro budoucí adepty praktických povolání, po případě upravené podle krajových zvláštností a potřeb. Pro ty, kteří by vykazovali určitý lepší stupeň prospěchu, zřizovaly by se třídy, které by tvořily jakýsi přechod do školy třetího stupně, ať už všeobecně vzdělávací nebo odborné. Tyto třídy by se zřizovaly při školách třetího stupně a jejich úkolem by bylo, jednak sledovati žáky a jejich schopnosti pro další studium, jednak sjednotiti různorodý žakovský materiál, aby pak práce na škole třetího stupně byla již ujednocena a mohla postupovati bez zbytečného propadání žactva. Žáci by si také osvojili všechny nutné vědomosti (na př. základy nových jazyků, matematiky a pod.), čímž vším by mohl býti zaručen řádný výběr schopných pro práci v příslušných školách třetího stupně. Odpadl by odiosní a nedostatečný výběr zkouškou a nahrazen by byl výběrem na základě sledování žáka při školní práci. Neschopní by se mohli odstraniti na př. koncem pololetí prvního a přeraditi do třídy nevýběrové (Naše doba, 1946, str. 245). Při odvážném budování školy druhého stupně předpokládáme, že budou připuštěny nejdříve praktické pokusy na několika pokusných školách, kde budou žáci šesté až osmé třídy obecné školy, školy měšťanské a nižší střední za tím účelem, aby po uplynulém čtyřletí učitelé školy třetího stupně nabyli vlastní zkušenosti o tom, co si žáci přinesou ze školy druhého stupně. Tím se splní předpoklady pro řádné provedení reformy a škola bude ušetřena nežádoucího zmatku.

J. H.

O VÝVOJI SOVĚTSKÉ ŠKOLY A PEDAGOGIKY podává spolehlivé informace aktuální kniha oddaného stoupence sovětské ideologie, nikoli však nekritického obdivovatele Ondřeje Pavlíka „Vývin sovietského školstva a pedagogiky so zreteľom na školu povinnú,“ kterou vydala slovenská Akadémie věd a umění (Bratislava 1945). Zajímavé je i pro nás, že dnešní pedagogové sovětské odhazují období t. zv. NEPu, t. j. nové ekonomické politiky, kdy byly tam přenášeny beze změn podstatných cizí, zejména americké školské instituce. Tehdejší školy dostaly se experimentováním do takového chaosu, že vědomosti žáků hluboko poklesly a vysoké školy ztrácely možnost, vychovávat z nedostatečně připraveného dorostu vědecky vzdělané odborníky. Současná škola ruská se postavila i proti polytechnickému vzdělání, zrušila i ruční práce, jsou zakázány i všechny truhlářské a zámečnické i jiné dílny. S popřením pracovní školy ruské Pavlík nesouhlasí. Autor se zmiňuje, že sovětská škola je koedukační. Nyní však se v SSSR pouští od koedukace a zavádí oddělená škola pro hochy a děvčata a jako důvod se uvádí známá odlišnost dnešního života obou pohlaví, která vede k pochybnostem o účelnosti koedukace.

J. H.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. - Vytiskly Grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. Kolín. - Dohládací poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt v Praze.

Vydáno 1. září 1946 jako 2-3. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. ŘÍJNA 1946. ČÍSLO 4-5.

Řeč sv. Otce Pia XII. k farářům a postním kazatelům římským:

O PŮSOBNÍ KNĚZE ČINEM I SLOVEM VZHLEDEM K POTŘEBÁM DNEŠNÍ DOBY.

(Pronesena 17. března 1946.)

Vždy znovu jest Nám nanejvýš milé vidět vás shromážděné kolem Nás, milovaní synové, u příležitosti postní doby a jejích kázání. První Naše myšlenka patří Ctihodnému bratru panu kardinálu Vikáři, jenž s pevnou vůlí a osvíceným zápallem vykonává vysoký svůj úřad. A k němu rádi přidružujeme věrné spolupracovníky v řízení Naší vřele milované diecése římské. Tato slova otcovského pozdravu však platí i vám, kazatelé, a vám, faráři Města, kteří musíte — a mnozí hodně mnoho — snášeti „pondus diei et aestus“ (Mt 20, 12), nedostatky a trapné odříkání těchto krutých a tvrdých let. Pán, který vidí vaše práce, námahu a trpělivost (Apoc. 2, 2) vás odmění.

Těžké roky, léta zarážející událostmi nejnezvyklejšími a nejrozmanitějšími, střídáním dobrého i zlého, léta uplynulá v bídě a obavách, zároveň však za nejvyšší pomoci Prozřetelnosti Boží, uplynulá v důkazech Jeho nekonečného milosrdenství. Roky těžké a plné protikladů i pro horlivého pastýře, jemuž péče o duše ukládala zvláštní požadavky a působila hořká zklamání, ale přinesla i nadpřirozené posily a důkazy plodnosti jeho díla.

Jako svědkové, nezřídka bezmocní, vzrůstajícího příboje zkažených mravů, vysílali jste k Bohu úzkostné volání Žalmistovo: „Jsem ponořen do hlubokého bahna a není kam nohy položit... Unavil jsem se křikem, hrdlo moje ochraptělo.“ (Ž. 68, 3—4.) A nad úpadkem duší, které vám byly svěřeny, snad i v řadách vám nejdražších, volali jste s pláčem: „Do pokrmu mého dali žluč a v zízni mojí napájeli mě octem“ (ib. 22). Pozorovali jste, že metla války všude, kde zuřila, nesla s sebou tytéž anebo alespoň podobné účinky. Jak jenom je bolestné takové divadlo, přece srdce vaše se otvírala nadějí, že slunce míru, vycházející nad obzorem, postupně sníží

velké ty vody. A vskutku, objevují se tu a tam známky vzpomínání se, znamení značného zlepšení.

Přesto následky války staví vás stále před četné a těžké úkoly. Myslíme především na ochranu opuštěných dětí, na ozdravení hlubokých ran, zasažených obzvláště posvátnosti manželství a věrnosti manželské. K tomu opakujeme to, co jsme připomněli — dnes je tomu rok — k otázce rozvodu. Že totiž manželství mezi pokřtěnými, platně uzavřené a dokonané, nemůže býti rozloučeno žádnou mocí na zemi, ani nejvyšší autoritou církevní. K těmto nutným povinnostem se druží jiná, neméně těžká povinnost oživit cit práva a spravedlnosti v celém sociálním životě a rozšiřovati vždy víc a více díla křesťanské lásky.

My sami chceme pokračovati, pokud Nám bude dána možnost, v charitativní činnosti pro nešťastné, které válka uvrhla v nouzi, v Římě i mimo něj. V Římě pak rádi uznáváme vaši mocnou spolupráci a děkujeme vám, jsouce si jisti, že budete pokračovati se stejnou vytrvalostí a stejným nadšením. Organisování pomoci obětem války i mimo Řím, začalo a rozvíjelo se díky neúnavné péči různých institucí, které My sami jsme založili. Z nich zaslouží si zmínky Papežská Komise Pomoci. Mnohého bylo již dosaženo vně i uvnitř hranic Italie péčí o návrat uprchlíků, zřízením četných papežských jídelen, rozdělováním milionů a milionů polévek, pomocí zajatcům, pomocí těm, kteří se vrátili z války, a těm, kteří válkou byli poškozeni. Tato charitativní činnost, udržovaná laskavostí a společnou činností tolika vzácných Pastýřů, se nepřetržitě zvětšovala. Zmiňujeme se o ní, abychom vzdali pokorné a hluboké díky Pánu, dárci všeho dobra, a abychom vyjádřili i při této příležitosti svou vděčnost všem těm, kteří v Evropě a v celém světě závodili z lásky k Bohu v poskytování své štědré pomoci. V tomto vznešeném závodění jsou na prvním místě biskupové a katolíci američtí. Ruch našich skladišť, která zásluhou těchto všech se bez ustání naplňovala po vyprázdnění na pomoc chudým, je — abychom použili výrazu Apoštola sv. Pavla — viditelným důkazem jejich lásky a ospravedlnění Naší chvály (2 Kor. 8, 24).

Podle toho, jak se vyvíjela řada posledních událostí posledních těchto let, již před koncem války, ale i později, především v uplynulých měsících, Naše pozornost a činnost byly obzvláště věnovány starosti, jak vyjítí vstříc potřebám a prosbám tak valné části křesťanstva. Nesčetné duše upírají s nadějí a důvěrou k Církvi oči i srdce. Však právě proto, toto divadlo, jež máme na zřeteli, nutí nás zvláště uvažovati o přímé péči, bezprostřední péči o duše v životě farním, v denní činnosti kněze u oltáře, na kazatelně, ve zpovědnici, při vyučování, mezi mládeží, u lůžka nemocných, v osobních rozhovorech. Tato vytrvalá práce byla a je, všude a ve všech dobách, základem a řádnou výzbrojí, které zajišťují životnost Církve.

Touto prací Církev přináší skutečně vzácný přínos k obnově lidské společnosti. O něm jsme mluvili v nedávném Svém prosluvu.

Pozůstává v utváření samotného člověka, člověka úplného, obrazu a syna Božího, člověka připraveného a schopného zachovávat věrně, v řádu přirozeném i nadpřirozeném, odkaz obdržенý od Boha, svého Stvořitele a Otce. Jak tvoří, jak připravuje Církev takového člověka, ne-li především denní péčí o duše? Tato duchovní výchova směřuje samozřejmě na prvním místě k životu nadpřirozenému a věčnému, ale zároveň zajišťuje lidské společnosti důstojnost a pořádek, štěstí a mír. Tak, v nenápadné a neustálé práci, vykonávané kněžími celého světa u všech jednotlivých duší, připravuje se a rýsuje namáhavé a veliké dílo Církve pro větší dobro lidstva.

Proto, mluvíce k vám, milovaní synové, chceme vaší práci vzdáti chválu, kterou si zaslouží. A nejen to. Leží Nám na srdci povzbudit vás a vzpružit vás, abyste si jí vážili vždy víc a vykonávali ji s dokonalostí stále rostoucí. Ve všem, až k té nejjednodušší zpovědi, kterou slyšíte, až k začátečnímu katechismu, který vykládáte dětem.

Máme starost o nynější podmínky křesťanského života v Římě. Vybízíme vás proto, abyste jako pastýři duší neomezovali svoji horlivost na ty, kteří již sami od sebe berou účast na životě Církve. Vybízíme vás, abyste šli s nemějším zápallem po stopách zbloudilých, žijících daleko od ní. Jsou, jak víte, vystaveni vážnému nebezpečí, nikoliv však neodvratně ztraceni. Mnozí, snad většina, mohou být ještě získáni a znovu zavoláni na pravou cestu. Vše závisí na tom přijít s nimi do styku. To, co od kněze očekávají, jest nezištnost a smysl pro spravedlnost. Ani jedno ani druhé vám nechybí, milovaní synové. Vám, kteří je denně čerpáte ze samotného Srdce Vykupitelova. Učiňte tedy cílem svých myšlenek vše převládajícím, tajemstvím a duší své kněžské a apoštolské činnosti: přiblížit se těm, kteří se od Církve vzdálili, žít spolu se znavenými a utlačovanými.

Námět postních kázání tohoto roku jest první část Apoštolského Vyznání víry. O Credo jsme mluvili v letech minulých. Dnes bychom chtěli krátce něco říci o samotném kázání o víře.

Že je nutné, není třeba dokazovat. Vy sami dobře znáte, jak je veliká náboženská nevědomost. Jak mnohé a často hrubé jsou omyly a nedorozumění v nejzákladnějších pravdách víry. A to nejenom mezi prostým lidem, ale i mezi těmi, kteří se honosí, že jsou inteligentní. Tito poslední mají určité požadavky i co se týče způsobu kázání. Je tedy zapotřebí, aby náboženské poučování, mluvené i psané, bylo předkládáno slohem svižným a jasným. Jinak k čemu je to říkat a psát ty nejlepší věci, když nejsou s to, aby se daly poslouchat anebo číst!

Dobrá náboženská četba je na vzestupu. Není pochybnosti, že není na dosah všech zabývat se činností spisovatelskou a zhostit se jí s chválou. Vyžaduje vlohy a zvláštní schopnost. Avšak od každého kněze, od každého pastýře duší, od každého z vás očekává se slovo přesné a vhodné. A každý z vás může je skutečně dát! Vskutku, není to tak otázka umění, zručnosti, řečnické schopnosti,

jako spíše otázka vnitřního, osobního přesvědčení. Když sv. Pavel zakazoval kázat umělkovaně a s hledaností, to, co zamítal, byly právě zbytečné ozdůbky, prázdné jemnůstky, nabubřelosti, efektní fráze, všechn ten plevel, který se nesrovnává s důstojností a majestátem kazatelný. Síla Ducha však, která byla v něm, která dodávala slovu jeho moci a účinnosti (1 Kor. 2, 1—4), uplatňovala všechny dary jeho bohaté přirozenosti. Pavel, Duchem sv. podporován, zůstával přece jenom vlastní osobností. Z takového spojení Ducha a přirozenosti se rodila jeho neporovnatelná, nenapodobitelná výmluvnost. Ve skrovné míře, i v té nejskrovnější, jakou si lze jenom představit, každý kazatel má účast na této výmluvnosti, jen když Duchem sv. podporován, zůstane přesto přese všechno osobností. Jen když díky darům své přirozenosti, kterých používá, slovo plyne s jeho rtů s horoucností, zabarvením, hlasem jemu vlastním. které dají pravdě, u všech stejné, osobní a nehledanou formu.

Svatý farář z Arsu jistě neměl přirozeného nadání (takového) Segneri-ho nebo (takového) Bossuet-a. Ale živé, jasné, hluboké přesvědčení, jímž byl oduševněn, znělo v jeho hlase, zářilo v jeho očích, našeptávalo jeho fantasii a smyslům pojmy, obrazy, přirovnání správná, vhodná a krásná, která by byla s to uchvátit i sv. Františka Saleského. Takoví kazatelé skutečně získávají své posluchačstvo. Kdo je plný Krista, tomu nebude nesnadné získat Kristu jiné.

Přejeme sobě i vám, aby vznešená touha získati lid a přivést jej ke Kristu, nevzbudila ve vás snadnou, ale i zhoubnou ilusi. Dopustil by se skutečně velkého omylu pastýř duší, který by vynaložil celou svou pozornost a všechny své snahy spíše na veliké řeči ke slavnostním příležitostem než na nedělní promluvy a týdenní katechismus; jenž by se spokojil svěřit tuto část, nejprostší, avšak ne vždy nejsnadnější, svého poslání, svým pomocníkům. Vezměte si za příklad ty kraje, kde katechismus v kostele i ve škole je považován za jeden z nejčestnějších úkolů kněze, kde farář po vážné přípravě vyhrazuje sám sobě výsadu vyučovati osobně mládež i starší v neděli v kostele plném lidí.

Předmět hlásání víry je učení katolické. To znamená zjevení se všemi pravdami, jež obsahuje. Se všemi základy a pojmy, jež předpokládá. Se všemi důsledky, které má pro mravní chování člověka, jak k sobě samému, tak v životě rodinném a společenském, tak v životě veřejném i politickém. Náboženství a mravnost v těsném svém spojení jsou jeden nerozdílný celek. Mravní řád, příkázání Boží platí stejně pro všechny obory lidské činnosti bez jakékoliv výjimky. Kam až dosahují tyto, tam až se vztahuje poslání Církve, a proto i slovo kněze, jeho poučování, napomínání, rady věřícím, svěřeným jeho péči. Církev katolická se nikdy nenechá uzavřít do čtyř chrámových zdí! Dělení mezi náboženstvím a životem, mezi Církví a světem je naprosto opačné křesťanskému a katolickému pojetí.

Končíme několika přesnějšími a jasnějšími větami:

1. Církev má právo a zároveň podstatnou povinnost poučovati věřící slovem i písmem, s kazatelnou i jinými obvyklými způsoby o všem tom, co se vztahuje k víře a mravům nebo k tomu, co nelze sloučit s jejím učením a tudíž je pro katolíky nepřipustné. Ať už běží o systémy filosofické nebo náboženské, anebo o cíle, které si jejich příznivci vytyčují, anebo jejich morální pojetí života, a to jak jednotlivce, tak i společnosti.

2. Vykonávání práva hlasovacího je čin těžké mravní odpovědnosti. Tím spíše, když běží o volbu těch, kteří jsou povoláni dát zemi ústavu a zákony, zvláště ty, které se dotýkají na příklad svěcení svátků, manželství, rodiny, školy, upravení mnohých podmínek sociálních podle spravedlnosti a rovnosti. Přísluší tedy Církvi vysvětliti věřícím mravní povinnosti, které z hlasovacího práva vyplývají.

3. Článek 43. Konkordátu z roku 1929 zakazuje církevním osobám v Itálii „dát se zapsat a pracovat v jakékoliv politické straně“. Církev má v úmyslu věrně dbát této dispozice, připravena i potlačit a potrestat náhodné přestupky se strany jednotlivých církevních osob. Nijak nezamýšlí, pokud se jí týče, vměšovati se do otázek čistě politických, v nichž ponechává katolíkům jako takovým, plnou svobodu názoru a jednání. Avšak na druhé straně, nemůže se zříci výše uvedeného práva. Ani by nemohla připustiti, aby stát jednostranně posuzoval kněze ve vykonávání svého úřadu s použitím i trestů, ani v případě kdyby jej předvedl před trestní soud bez dohody s církevní vrchností, jak předpisuje 8. článek Konkordátu.

4. Katolický kněz nemůže být jednoduše srovnáván se státními úředníky nebo těmi, kteří mají světskou moc aneb jsou činní ve správě veřejné a vojenské. Tito jsou zaměstnanci nebo představitelé státu, od něhož — s výjimkou vždycky zákona Božího — závisejí a o jehož zákonité zájmy pečují. Stát proto může určití stanovy, vztahující se na jejich chování i v otázkách politiky. Kněz je však služebník Církve a má poslání, jak jsme se již zmínili, které se vztahuje na celý okruh povinností věřících, náboženských i mravních, a v plnění tohoto poslání může být on sám tudíž povinen dát pod tímto zorným úhlem rady a ponaučení i pokud se týče veřejného života. Je jasné, že náhodná zneužití takového poslání nemohou býti ponechána soudu moci světské — vystavující mimo to pastýře duší překážkám a těžkostem, vyvolaným skupinami, Církvi ne právě dobře nakloněnými, pod snadnou záminkou, že chtějí oddělit duchovenstvo od politiky. Nezapomeňme, že právě pod rouškou boje proti t. zv. „politickému katolicismu“, nacismus, který ve skutečnosti směřoval k tomu, aby Církev zničil, vzbouřil proti ní celý aparát pronásledování, týrání, policejní špionáže, proti němuž musili statečně bojovat a chránit se i s kazatelnou osobností církevní, jejichž hrdinství je dnes obdivováno celým světem.

„V Církvi, — řekli jsme 11. července 1937 v zahajovacím proslovu

nového chrámu sv. Teresie z Lisieux, — Bůh dává věřícím Nové Úmluvy přikázání svého svatého zákona. S výše kazatelny, která se tyčí v nejmajestátnějších katedrálech i v nejskromnějším vesnickém kostelíku, zákon Boží jest hlásán bez přestání a slabosti. S kazatelny bohatě zdobené, právě tak jako s kazatelny chudé, červotočivé, zaznívá staletími, přes hory a oceány, totéž učení a tentýž zákon. Spolu s pravdou, zjevuje se spravedlnost se zákonem, prikazujícím trojí povinnost: k Bohu, k bližnímu, k sobě — s jasným a klidným odsouzením všech hrozných násilností i všech zločinných hanebností. Se všech kazatelen mocného národa, jež špatní vůdcové chtěli zatáhnout do modloslužby rasy, — pokračovali jsme se zřejmou narážkou na nacistické tehdejší Německo, — snesl se z nenadání rozhořčený protest osmdesátiletého Velekněze jako hlas s hory Sinai, aby připomněl nezadatelná práva osobního Boha, vtěleného Slova a posvátného učitelského úřadu, jehož strážcem je Nejvyšší Velekněz. Ano, Bůh mluví ústy svých zástupců”.

Pokud se vás pak týče, milovaní synové, jaké lepší přání bychom vám mohli přát na zakončení než to, jež přál sám sobě Apoštol národů, když se doporučel modlitbám efezských věřících: aby vám bylo dáno hlásat se vši upřímností tajemství evangelia, abyste mohli radostně a svobodně mluvit, jak se sluší na vyslance Kristova? A aby láska božského Mistra naplnila srdce vaše k dobru co největšímu, přirozenému i nadpřirozenému, milovaných našich diecésanů, vám i jim z celé otcovské duše udělujeme Apoštolské požehnání.

(Přel. P. Frant. Vaněk.)

Dr. P r o k o p Š v a c h O. P.:

ČETBA A STUDIUM PÍSM A SV. U KAZATELŮ A KATECHETŮ.

Smysl a poslání kněžského úřadu spočívá na zjevení Božím, jež je obsaženo „v ústním podání a v knihách, jež se nazývají posvátnými a kánonickými”¹⁾). Jestliže Církev uznává i tradici jako pramen zjevení, nic tím neubírá na vážnosti a lásce, kterou má k posvátným knihám, jež pro ni zůstanou vždy psaným dokumentem, jímž může ověřovat svou nauku, kterou podává světu.

Je zbytečné ukazovat, jak věřící Starého zákona si vážili „svatých, nejsvětějších knih“. Je známo, co pro křesťany byly svaté knihy jak Starého zákona, jež obsahovaly Zákon a proroky, i Nového zákona, jež znamenaly Krista a apoštoly. Byly prostě knihami Božími, „listem Božím“, který byl poslán smrtelníkům do země vyhnanství, aby se jím těšili. Staří Otcové, sloupy Církve, po všechna první století byli ustavičně ponořeni do četby a rozjímání svatých knih. Co znamená četba bible pro duchovní život a jeho

1. Vaticanum, Denz. 1787.

osvěžení, to vyjádřil sv. Jeronym: „Prosím tě, co je posvátnějšího nad tuto svátost? Co je příjemnějšího nad tuto rozkoš? Které pokrmy, který med je sladší než znáti moudrost Boží, vstoupit do jeho příbytků, pozorovat smysl Tvůrce a učit, že řeči tvého Pána, jež jsou uváděny v posměch od moudrých tohoto světa, jsou plny duchovní moudrosti? Ať mají jiní své bohatství, ať pijí drahocenné nápoje, ať září hedvábím, ať se těší z tleskání lidu, ať nemohou různými rozkošemi překonat své bohatství; naše slasti jsou ve dne v noci rozjímat v zákoně Páně, tlouci na bránu neotevřenou, přijímat chleby Trojice a za Pánem šlapat po vlnách světa“¹). Jako se duchovní život živí nebeským pokrmem Eucharistie, tak také rozumová stránka duchovního člověka se osvětluje, posiluje a udržuje především hutnou stravou Písma svatého. Překrásně to vyjádřil spisovatel *Následování Krista*: „Pociťuji, že je mi v tomto životě nade všechno třeba obzvláště dvojího, bez čehož by mi tento život byl nesnesitelný. Jsa držen v žaláři svého těla, vyznávám, že potřebuji dvojího: pokrmu totiž a světla. A tu jsi tedy mně slabému dal svaté své tělo k posile duše i těla a za svítlnu mým nohám jsi postavil své slovo. Bez tohoto dvojího bych nemohl žítí, neboť slovo Boží je světlem mé duši a tvá svátost je mně chlebem života. To dvojí lze nazvat dvěma stoly, které stojí s obou stran v klenotnici Církve sv. První z nich je stůl svatého oltáře, chovající chléb posvátný, a to je drahocenné tělo Kristovo. Druhý je stůl Božího zákona, obsahující svaté učení, které vyučuje pravé víře a vede bezpečně až za záchlonu, kdež je Nejsvětější. Díky tobě, Pane Ježíši, světlo z věčného světla, za stůl svaté nauky, který jsi nám uchystal svými služebníky, proroky, apoštoly a učiteli.“²). Denní, soustavná soukromá četba Písma svatého je jeden z nejlepších prostředků pro udržování a vzrůst duchovního života. Jestliže se tento způsob pěstování duchovního života doporučuje i laikům, je jasné, jak velký úkol má v životě kněze.

Ale je třeba též soustavného studia bible. Co je dnes zcela jisté, je skutečnost, že biblické vědy vešly v posledních letech do stadia svého nebývalého rozkvětu. Přispěly k tomu boje racionalistického kriticizmu, který chtěl bibli vyřadit ze svého poslání jako knihy zjevení Božího a učinit z ní jen dokument náboženských názorů a životních pravidel starších dob. Církev se nebála těchto útoků a proto Lev XIII. nařídil svou encyklikou „*Providentissimus Deus*“ co nejintenzivnější studium bible po všech stránkách. Výsledky této obnovy biblických studií byly nesmírné. Archeologická studia, vykopávky i jiná badání přispěla k objasnění mnohých otázek. Odborníci textové kritiky dokázali, že bible je skutečně autentická a že je spolehlivým svědkem toho, co podává. Napsal o tom již zesnulý velký iniciátor těchto biblických studií P. Lagrange: „Ať

1. Sv. Jeronym, Ep. 30 ad Paulam, M. L. 22, 444.

2. *Následování Krista*, IV. kn. hl. 11, č. 4.

je jakákoliv tato analogie, hlásáme, a všechny moderní objevy dávají více jasů této pravdě, že naše Bible je nepřirovnatelná, že jediná ve svém celku je opravdu světlem pro lidstvo, dějinami pokroku člověka v náboženském citění, že to je jediná z knih, činících si nároky na inspirované, jež nám může skutečně pomoci hledat Boha, sloužit mu a jej milovat. Jsem přesvědčen, že zde historická metoda poskytuje co nejvíce služeb, že bude vždy možno bez přehánění dokázat převahu bible nad vším tím, co vychází z vykopávek. Analogie jsou především vnější, vězící v lidské přirozenosti, duch vždy převládá . . . ”¹⁾).

U kněze je nutná důkladná znalost theologie. Ale theologie vyvěrá jako z pramene z Písma svatého. První století církevní theologie znamenají vlastně jen výklad bible. A jestliže později se přikročilo více k spekulacím, neznamenalo to odloučení od bible. Tak na př. nejspekulativnější theolog sv. Tomáš Akvinský byl velkým znalcem Písma sv. Vždy se opíral o text Písma jako o autoritu. Moderní kritický rozbor jeho díla ukazuje, jak byl zběhlý ve znalosti Písma i patrologie, i když snad na svou dobu nepostupoval vždy tak kriticky, jako je dnes možno. Ale to, co je jisté, je, že ve svých theologických spekulacích vždy se opíral na biblický text jako o nejsvětější autoritu. A konečně jeho výklady na evangelia nebo listy sv. Pavla zůstanou vždy svědky hluboké znalosti Písma. Theologie bez Písma je jakoby bez duše. Proto píše Lev XIII. ve svém listě: „To však je co nejvíce žádoucí a nutné, aby užívání téhož božského Písma mělo vliv na celou theologickou vědu a aby takřka byla její duší: tak totiž v každém věku vyznávali Otcové a nejslavnější theologové a jednali. Neboť to, co je předmětem víry nebo z něho vyplývá, se snažili ze samých božských Písem vyvodit a stanovit, a z nich, rovněž jako z božské tradice, zamítnout nové výklady bludařů a vyzkoumat obsah, rozumovost a spojitost katolických dogmat.“

Mám-li psát pro kazatele a katechety, nejsem tím daleko od tématu, jestliže jsem uvedl, jaké jsou podmínky pro skutečnou theologii. Tak jako není velkého rozdílu a vzdálenosti mezi biblí a theologií, tak také nesmí být něco odlišného theolog a kazatel. Protože kazatelství neznámá nějaký druh duchovního řečnictví, který odezírá od uvedených základů theologie, nýbrž kazatel má být též theologem, který se dívá na svou dobu, na její problémy a obtíže, na její nauky a směry ve světle zjevení Božího a s hlediska spásy duší. Zkrátka člověk, který pozoruje všechno dění kolem sebe a potřeby lidí jak po stránce rozumové, tak s hlediska mravního. Dnešní doba více než kterákoliv vyžaduje nejen sociální reformy, nýbrž též důkladného rozumového studia a rozboru. A co je dnes jisté, že nestačí, aby kazatelství bylo jen nějakým duchovním povzbuzováním nebo vykládáním náboženských historií, nýbrž je třeba

1. Lagrange O. P.: *La Méthode historique*, ed. 2. p. 77—78.

i rozumově řešit nejsložitější problémy, právě proto, že sociální přeměny se dotýkají, a to podstatně, samého světového názoru. Dřívější doby měly též co pracovat s bludy, ale většinou vždy jen v nějakém úseku. Dnešní doba se staví ne proti jednomu článku víry nebo několika, nýbrž prostě proti celé podstatě křesťanství, a to nejen prakticky, nýbrž celým obsahem promyšlené a uvědomělé nauky, činící si nárok na vědecké vysvětlení světa a jeho dění.

Kazatel na kazatelně a katecheta ve škole je postaven před velké úkoly: dovést obhájit, objasnit a ukázat pravost křesťanství v jeho celku a ve všech jeho složkách. A tu je třeba, aby byl nejen příležitostným kazatelem, nýbrž theologem, který zvážil všechno, ovládá svou věc a dovede řešit všechny problémy své doby. A právě z Písma svatého nejlépe poznáváme a dokazujeme obsah křesťanství a jeho závaznost pro lidstvo. „Veškeré Písmo božsky vdechnuté je užitečné k poučování, k usvědčování, k napravování, ke vzdělávání ve spravedlnosti, aby byl dokonalý člověk Boží, vyučený k všelikému dobrému dílu“⁽¹⁾. Krásně to vyjádřil sv. Jeronym: „Kdo je posílen svěděním Písem, ten je baštou Církve“⁽²⁾. Kázání založená na autoritě Písma nabývají zvláštní vážnosti a kouzla. I když je třeba i důkladného rozumového poučování a řešení různých problémů, světlo a kouzlo bible zůstává stále něčím, co korunuje hlásání slova Božího. Jako Kristus působil svým zjevením a učil jako moc mající, něco podobného je i v Písmě svatém, jež není ničím jiným než pravdou Boží, jež se přioděla lidskou podobou a tak nezůstává pravdou chladnou, abstraktní, nýbrž přitažlivou. Zkušenost učí, že jakoliv je třeba rozumového zdůvodňování nauky víry, nakonec nezískáme nikoho pro lásku Boží jinou cestou než autoritou Písma, jež nejen osvěcuje, nýbrž též vede k pokání a k lásce Boží. Můžeme zde zase citovat případná slova: „Tato vlastní a zvláštní síla Písem, pocházející z božského vnuknutí Ducha svatého, je taková, že dodává autoritu posvátnému řečníku, poskytuje apoštolskou svobodu slova, živou a působivou činí výmluvnost . . . Proto je třeba říci, že ti jednáji pošetile a neuváženě, kdo tak řeční o náboženství a zvěstují božské příkazy, že nepřinesou takřka nic než slova lidské vědy a rozvahy a opírají se více o své důkazy než o božské. Neboť řeč těchto, jakkoliv září světly, nutně slábne a stydne, protože postrádá ohně mluvy Boží . . .“⁽³⁾. Zde nám zase zanechal zářný příklad Božský Mistr, který navázal své poselství na starozákonní ideu o království Božím, který se dovolával proroků, autority Písem jako svědectví Ducha svatého ve svůj prospěch. A apoštolové jednali tímž způsobem.

K celkovému pochopení a uplatnění bible nestačí ovšem jen soukromá četba, i když je nutná. Je třeba prohloubeného studia na

1. II. Tim. 3, 16.

2. Sv. Jeronym, In Is. 54, 12.

3. Providentissimus, E. B. 72.

základě kriticky podložených výkladů. Musíme si přiznat, že i když náš národ vyniká láskou k biblí, jež se projevila v pečlivých vydáních bible v různých dobách, že biblická studia u nás nebyla na vrcholu při veškeré úctě k pracem, které zde byly vykonány nebo načaty. Je nezbytná textová kritika, která je základem správného studia bible — ale není to ještě všechno. I dobré komentáře v biblické světové literatuře byly někdy slovíčkářství, místo aby podávaly více nauky. K tomu bylo řečeno případné slovo nejnovější encykliky Pia XII.: „Se zvláštní horlivostí však by měli (exegeté) pomýšleti na to, aby ne pouze — jak jest tomu k Našemu politování v některých komentářích — vysvětlili věci, které spadají do dějin, starovědy, filologie a jiných podobných věd. Zajisté mají, pokud je to na prospěch exegese, takové věci účelným způsobem uvést; avšak především musí ukázat, co je theologickým naukovým obsahem jednotlivých knih a textů ve věcech víry a mravů. Tím má jejich výklad Písma být prospěšný nejen theologům při výkladu a důkazu nauk víry, nýbrž má též sloužiti kněžím při hlásání křesťanské nauky lidu a konečně být nápomocným všem věřícím, aby žili svatým, křesťana důstojným životem“¹⁾). To je úkol exegetů, aby postupovali tímto způsobem, lépe řečeno, aby tento druh exegese neopomíjeli. Ale na druhé straně je třeba též zájmu od druhých pro takové komentáře nebo práce. U nás jsme se většinou omezovali na dobrá vydání Písem s poznámkami. Ale to je více práce pro lid, i když je velmi nutná a cenná. Ještě však by bylo třeba soustavných komentářů nebo biblických pomůcek moderní úrovně, jež by sloužily kazatelům a katechetům. Bylo by třeba důkladněji pracovat ještě v soustavné biblické theologii, v níž by byl postaven celkový pohled na křesťanství z jeho písemných pramenů ve shodě se systematickou theologií. Jak na př. vyniknou listy sv. Pavla ve svém celku v díle Pratově (*La theologie de Saint Paul*, Paris, 20. vyd. 1933). Různé dogmatické pravdy v Biblické theologii Ceuppensově (*Romae* 1938), krásný postřeh novozákonní theologie v dílku Lemmonyerově (*Théologie du Nouveau Testament*, Paris 1928) atd. Je pravda, že kněžím jsou tyto věci přístupné, ale ještě by bylo lépe, kdyby i u nás byly vydány původní práce tohoto druhu. Podobné práce budou naprosto nutné k nově vydaným překladům Starého zákona, a k Novému zákonu, jenž se připravuje na různých místech. Neboť, i když Písmo samo je nejlepším pramenem, přece je třeba ještě zvláštních studií, jež by daly jakýsi soustavný pohled na myšlenky a pravdy božského zjevení a jeho poměru k současným problémům. Bylo by též třeba nového vydání Příručního biblického slovníku s doplněnými některými hesly. Záleží mnoho nejen na českých exegetech, nýbrž také na zájmu kněží, jak jej budou o tyto věci projevovat a jak budou takové snahy podporovat. Je jisto, že mezi laiky je zájem o studium a četbu bible velmi silný. Mezi nejoblíbenější

1. Pius XII., *Divino afflante Spiritu*, § 2.

body exercicií mezi mládeží nebo studentstvem bývají chvílky, věnované četbě a výkladu Písma sv. O přednášky biblických kursů bývá všude zájem. Laici chtějí mít v rukou dobrý překlad bible a touží po výkladu nauky Písma svatého přímo z bible. Kněží musí být vůdci těchto snah a podporovateli a proto na jejich výši.

Encyklika Pia XII. píše pro bohoslovce, studující Písmo sv. a pro profesory, kteří je přednášejí a vykládají: „Nechat se tak stane Písmo svaté nastávajícím kněžím Církve čistým a nevysychajícím pramenem pro vlastní duchovní život, pro kazatelský úřad však, jež mají převzít, pokrmem a posilou. Jestliže profesori tohoto důležitého oboru v seminářích dosáhnou tohoto cíle, mohou mít radostné vědomí, že přispěli zdárně ke spáse duší, k prospěchu zájmů Církve a ke cti a oslavě Boží a vykonali dílo opravdu apoštolské¹⁾. A totéž se může říci o těch, kdož káží Písmo sv. nebo mu vyučují na školách a vedou k lásce k němu.

XVIII. neděle po sv. Duchu.

V á c l a v Š e b e k, děkan zbraslavský:

K SVÁTKU MATEŘSTVÍ PANNY MARIE.

ÚVOD: Evang. sv. Lukáše, kap. I., v. 26—38.

Náš básník Vrchlický praví: „Vše, co velkého svět zrodil, prošlo napřed velkým srdcem matky.“ To platí též o vtělení Syna Božího a o mateřství bl. Panny Marie, Matky Boží a matky naší.

Z vyprávění sv. evangelia o zvěstování P. Marie a vtělení Syna Božího vysvětluje, že naše katolická úcta k P. Marii jako k Bohorodičce má svůj původ v evangeliu Pána našeho Ježíše Krista, jež samo nás učí oslavovati mateřství Mariino.

Kdo první pozdravil Marii jako milostiplnou vzhledem k jejímu důstojenství mateřství Božího? Nebyl to nikdo z lidí. Nebyl to člověk. Nikdo z vynikajících papežů nebo církevních otců, ale jeden z nejvznešenějších duchů nebeských: archanděl Gabriel. Ten, jenž měl nejslavnější poselství nebes ubohé zemi. 500 let dříve poučil proroka Daniele přesně o čase narození slíbeného Mesiáše, jenž byl očekáváním národů, a ujistil Zachariáše o podivuhodném narození Jana Křtitele, předchůdce Páně.

Avšak Gabriel zdraví Pannu Marii jako plnou milosti ne toliko jménem svým, nýbrž jménem trojjediného Boha samého a jménem celého dvorstva nebeského. Skrze Marii mají býti požehnána všechna pokolení země.

Gabriel přichází do domku nazaretského jednati o tom, co bylo

---

1. Pius XII., *Divino afflante Spiritu*, § 5.

nadějí a předmětem tužeb prarodičů Adama a Evy, patriarchů a proroků a vůbec všech, kdož toužili po věčné spáse. Bůh se táže přesvaté Panny, respektuje svobodnou vůli její. A Maria jako věrná služebnice Nejvyššího dává odpověď, hodnou Boha a hodnou sebe: „Ejhle, dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého!“ Také u ní pokora je základem velikosti. Sám Bůh tedy zdraví Marii ústy archandělovými jako plnou milosti. Proto ten Zdrávas, který tak často opakujeme a vkládáme do svých proseb a modliteb, zvláště při růženci, slova „pozdravení andělské“. Církev k němu přidala jenom závěrečnou prosbu: Pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší.

I. Kdo se hlásí k evangeliu Ježíše Krista a chce se nazývati křesťanem, musí uctívati matku vtěleného Slova. Katolíci uctívají Pannu Marii především slovy samého evangelia, na jehož podkladě byla Maria uctívána od prvopočátků Církve, jak svědčí nejstarší památky (malby v katakombách a spisy církevních otců). Úcta mariánská je tedy původu božského. Kardinál Bertram krásně praví: „Kde se uctívá Maria, tam panuje víra v božství Ježíšovo. Neboť kdo uctívá Syna P. Marie, musí míti samozřejmě úctu před jeho matkou. Slovo Bohorodička je známkou pravého křesťanství. Kde se koleno již nesklání před Kristem Bohem, tam též nezaznívá Zdrávas, kterému nás učí evangelium, jež nám hlásá božství Kristovo.“

Jak velice ctíme matky a manželky vynikajících lidí, zejména vládnoucích. Tyto matky jsou účastny poct, jež se vzdávají samým vladařům. A matka krále králů, Syna Božího, snoubenka Ducha svatého — by neměla požívati naší úcty, aby se snad neukřivdilo a neubralo úcty všemohoucímu Bohu? Uvědomělý katolík, ba i dítě, sotva se začne učit katechismu, ví dobře, že Marii Pannu uctíváme a toliko Bohu samému se klaníme. Už jako dítě je křesťan veden k tomu, aby vždy a zvláště při vstupu do svatyně, poklonil se Bohu, zejména tam, kde ve svatostánku je přítomen božský Spasitel a pak aby vzdal projev úcty Panně Marii, jež je po Bohu nejprvnější, kterou uctívají i andělé a svatí. Pak teprve přináležejí naše úcta jiným svatým, jež uctíváme jako vzory a hrdiny ctností, přátele Boží a své přimluvce v nebesích. Maria jest sice jenom stvořením a za vše vděčí Bohu, avšak je arcidílem rukou Stvořitelových, je milostiplná a požehnaná mezi všemi ženami. Ctíme-li a krásnými projevy umění všeho druhu oslavujeme muže a ženy, kteří vynikli nad ostatní věděním, uměním nebo ctnostmi, nebo kteří nám zanechali veliké plody svého životního úsilí nebo velké syny, kteří se pak zasloužili o lidstvo, jak bychom neměli nade všechny uctívati Pannu Marii, matku největšího Syna!

Ježíš, tedy Bůh sám, ctí Marii jako svou matku a chce, abychom i my ji uctívali. Abychom měli stále na paměti jeho vznešený příklad v plnění čtvrtého přikázání a vzdávali zaslouženou čest Té, která jako bolestná Matka trpěla spolu s ním pro naše spasení a právem se nazývá spoluvykupitelkou lidstva. Vždyť vše, co trpěl Syn, Ona-matka prožívala s ním ve svém milujícím srdci.

Bylo hodno a spravedливо, aby Ježíš Kristus učinil účastnou onoho kultu, jež sám dostává jako hlava lidí i andělů, jako Spasitel světa a prvorozený všeho stvoření, také nejblahoslavenější matku, rodičku svého nejsvětějšího těla, které jako Beránek přinesl v obět smíření, Rodičku, jejíž život byl zdrojem jeho drahocenné krve, jíž nás měl očistiti a posvětit.

II. **M a r i a - m a t k a B o ž í j e t a k é n a š í m a t k o u .** — Je Maria skutečně naší matkou? Ano, Maria je i matkou naší. To není jen slovo nebo prázdná fráze, to je skutečnost. Co je matka? Začátek života. V bolestech živí svůj plod svým tělem a prací. Matka Maria nám též dává život, život podstatný, nadpřirozený, samého Dárce života, proti němuž pozemský život vlastně ani jména život nezasluhuje. Je tedy vpravdě naší skutečnou matkou, a to tím více než naše matka pozemská, oč cennější je život nadpřirozený a nepomíjející než život pozemský a tělesný.

Mateřství není v podstatě nic jiného, než nezištná láska a obětování pro druhé, rozdělení vlastní bytosti, svého já. Maria přinesla vrcholnou obět celému lidstvu. Pokorným „Ejhle, dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého“ přijala na sebe těžký úděl bolestné Matky. A ve chvíli, kdy vrcholilo utrpení Páně i Dolorosy na Kalvarii, umírající Spasitel pronáší k své Matce a k lidstvu v osobě učedníka Jana slova: „Hle, syn tvůj!“ — „Hle, matka tvá“. Těmi slovy vyjádřil svou vůli, aby nám Maria byla Matkou a my jejími dětmi.

Srdce lidské je stále — i ve věku dospělém — srdcem dítěte. A proto ustanovil Bůh veliké křesťanské rodině nejlepší matku, jíž dal něžné mateřské srdce pro celý svět. Potřebujeme stále útěchy a opory a hledáme ji právem u Matky Boží a naší. Cítíme její lásku a jak je nám jí zapotřebí zejména v těžkých chvílích života. Její moc dokazují četná poutní místa mariánská, svědkové zázraků a obdivuhodných milostí na přímluvu P. Marie, četné svatyně, kaple a obrazy.

Jako naše matka pozemská tiskla nás k svému srdci, tlukotem svého srdce a pak zbožným slovem a zářným příkladem učila nás milovat tuto nebeskou Matku, u níž hledala útěchu a pomoc, vědouce, že odlesk krásy a vznešenosti Mariina mateřství, z něhož vyšla spása, spočívá na každé hodné matce pozemské — tak matka naše Maria, k níž se tulíme s dětinou láskou, vine nás ke kříži Spasitele a k jeho srdci.

Od své pozemské matky se musíme na zemi odloučiti, avšak naše Matka nebeská nás provází stále všemohoucí přímluvou, láskou a péčí, i úskalím smrti až za hrob — do věčnosti.

Vštěpujme — zvláště vy, křesťanské matky, které to snad nejlépe dovedete — v srdce naší mládeže a vůbec všech velikou lásku k naší společné nebeské Matce, abychom docílili co největšího množství hodných dětí Božích.

Vyprávěl vojenský kněz: „Onemocněl těžce mladý voják. Byl to čistý jinoch, vychovaný v lásce k P. Marii. Proto i jeho láska k matce

pozemské byla veliká, miloval ušlechtilé svou matičku. Bylo to před prvním májem. Toužil dožítí se máje, zasvěceného P. Marii a skonati v objetí matčině. Dovedli ho domů, do rodné vísky. Matka s láskyplným úsměvem, tlumíc smutek, uvedla svého syna do jizby domku, kde se narodil. Položila ho na pohovku; syn se rozhlédl, pocítil, že je doma; matka ho hladila a on v rukách jejích s úsměvem skonal“.

Pozemská matka může nás vésti jen k bráně smrti, ke hrobu, avšak Maria nás vede až ke trůnu Božímu. Šťasten, kdo umírá v jejím mateřském objetí: Ctitel mariánský nezahyne, dí sv. Bernard.

Uctívejme vytrvale a vřele matku Boží a matku naši, budme jejími hodnými dětmi za příkladem jejího bož. Syna Ježíše Krista, abychom našli ochranu a útěchu v životě i smrti.

Dr. I g n á c V e s e l ý, děkan, Nové Benátky:

JESUITÉ A NÁŠ NÁROD.

(K svátku sv. Františka Borgiáše.)

Je údělem našich světců, že čím více vynikli a čím větších zásluh si získali, s tím větší nejen láskou, nýbrž i nenávisť se setkávají. Jedním z četných dokladů o tom je sv. Ignác z Loyoly, zakladatel řádu jezuitského, jehož památka připadá na 31. červenec, v němž r. 1556 zemřel. Z vojína, který po svém zranění duchovní četbou byl k Bohu přiveden, stal se jedním z největších bojovníků Kristových. Jeho velikou myšlenku: „Omnia ad maiorem Dei gloriam — všechno k větší oslavě Boží“ uskutečňuje a v jeho díle pokračuje především řád jezuitský, z něhož vyšlo mnoho světců, jako i sv. František Borgiáš, jenž pro Krista a jeho svatou službu opustil bohatství řádu a světa a jehož svátek jsme si v uplynulém týdnu připomněli. A kdo z nás by nevěděl, z čeho všeho byli již obviňováni a co všechno se sneslo již na hlavy jezuitů?

Je mnoho lidí u nás, kteří jsou nepravdami a pomluvami tak svedeni a zmateni, že, slyší-li slovo jezuita, představují si hned člověka nejhorších vlastností. Proto bych rád, draží v Kristu, aspoň v nejhlavnějších rysech vám ukázal, jak nepravdivé je, co se nejčastěji a obyčejně jezuitům vytýká:

- a) že byli nepřáteli našeho jazyka a národa;
- b) že pálili naše knihy a ničili vzácné památky;
- c) že násilně obraceli lid na víru katolickou.

Ad a) Že jezuitský řád nebyl nepřítelem českého jazyka, dosvědčuje nařízení (r. 1577), aby se všichni členové tohoto řádu v koleji klementinské v Praze učili českému jazyku a jiné (r. 1583), dle něhož ve zmíněné koleji směli v nižších čtyřech třídách učití jen rodilí Čechové, jazyk český měl být obcovací řečí a nesměl být haněn a

české knihy měly se vydávat a zdarma rozdávat. Z toho je tedy vidět, že jesuité neměli nikdy úmyslu poněmčovat a že jejich duch nebyl duchem německým, jak tomu bylo u kazatelů luteránských. Mezi jesuity byli vlastenci, jež by v upřímné a obětavé lásce k vlasti mohl těžko někdo převýšit.

Vzpomeňme si jen kromě jiných na Bohusl. Balbína, který byl cele proniknut láskou k vlasti a ježž bylo možno právem nazvati prvním českým buditelem. Nedbaje vlastního nebezpečství, obracel se Balbín proti utiskovatelům českého národa, kteří za slávu a zisk zaprodávali svou vlast. Když za okupace byli naši lidé vyháněni ze svých usedlostí a z úřadů a na jejich místa přicházeli cizinci, vzpomněl jsem si najednou na slova Balbína, který něco podobného za své doby tak těžce snášel: „Cizáci se povolávají, ale kdo vlast milují, vyhánějí se nebo kladou se jim překážky“ (Obrana 35). Byl to jesuita Balbín, který ze všech sil pracoval pro povznesení duchovní i hmotné utlačovaného českého lidu a celou svou duši, láskou k české zemi hořící, vložil do slov, jimiž zakončil svou rozpravu na obranu jazyka slovanského: „Ty, z patronů země české nej přednější a největší, Václave! Vratislavem buď a Čechám svým navrať dávnou slávu! Opět postav nás na to místo, s něhož jsme padli nezaslouženě, vlastní netečností a zlobou jiných. Ty, národa našeho zástito a podpora! Zahyneme-li, tobě zahyneme. Od nových obyvatelů marně bys očekával té pocty, kterou tebe země česká od tolika věků velebí a miluje. Tudíž v pokoře prosíce, toto opakujeme: Nedej zahynouti nám ni budoucím. Neráčíš-li vyslyšeti synů zvrhlých, slyš a vyslyš prosby předků, kteří orodovali za potomstvo své a v nebi na tebe hledí. Svatý Václave, mučedníku Kristův, jediný dědici země české, oroduj za nás.“

Svoji lásku k našemu národu ukazovali jesuité také tím, že psali dobré české knihy a rozšiřovali. Stačí, vzpomeneme-li na př. na M. Václ. Šteyera, který vydal Kancionál, Postilu katolickou a pořídil vydání Svatováclavské bible. A se svou matkou založil „Dědictví svatováclavské“, které během 80 let vydalo a rozšířilo na 80.000 dobrých českých knih.

Ad b) Všimněme si dále, co je pravdy v tvrzení tak často opakovaném, že nám jesuité zničili mnoho vzácných knih a památek. Nestranné dějiny nás poučují o pravém opaku, že totiž jesuité měli vždycky vzácné pochopení pro cenné památky literární a historické. Vždyť oni to byli, kteří nám pečlivě zachovali v klementinské bibliotece největší poklady duševní práce doby husitské (Č. Č. H. 1926) i památky Jednoty bratrské. Že máme dnes spisy Husovy, je zásluhou jesuitů. Betlémskou kapli, v níž Hus kázal, měli jesuité ve správě až do r. 1780 a zachovali ji ve vzorném pořádku ani v nejmenším ji nepoškodivše.

Ale vy, drazí v Kristu, slýcháte často nebo čtete pravý opak, že prý to byli právě jesuité a mezi nimi především Koniáš, kteří nám zničili přemnoho vzácných památek a spálili nesmírné množství

českých knih. Spisovatelé Duhr (Bajky o jesuitech), biskup Dr. Podlaha, historikové Hanuš, Tomek a jiní nám však dokazují, že Koniáš pálil knihy, které měly nepatrnou nebo žádnou cenu, nebo že je opravené vracel bývalým majitelům anebo je schoval do jezuitských knihoven. Touto tedy činností jesuitů naše národní osvěta nijak neutrpěla. Ale když se jim neustále vytýká, co všechno nám zničili, proč se neřekne také, jaké obrovské škody kulturní utrpěl náš národ za válek husitských, kolik vzácných knihoven a památek bylo zničeno ve 133 klášterích, jež vojska Žižkova zapálila?

Ad c) Stejně bezdůvodně se ubližuje jesuitům i výtkou, že prý u nás jako misionáři krutostí a násilím obraceli na víru katolickou. Snad mnohému z vás, kdo četl Jiráskovu knihu „Temno“, zatane na mysli jesuita, který prý měl boty pobity ostrými hřeby a jimi šlapal lidem na paty. To jsou ovšem jen smyšlenky, jež obстоjí snad v románě, ale ne v historii. Jejich úmysl je průzračný.

Nezapíráme, že se tehdy užívalo někdy krutosti a násilí a že světská moc vydávala přísné zákony proti nekatolíkům, zvláště když se prokázalo, že ve východních Čechách podporovali pruskou agitaci pro odtržení země české a psali Bedřichu Pruskému, aby „jako silný Gedeon povstal“ a do Čech přišel. Ale za přísnost a krutost světské moci nemohli jesuité, kteří byli proti každému násilí. Vždyť nejen arcibiskup pražský kardinál Harrach měl námítky proti vypovídání nekatolíků ze země, nesouhlasil se zasahováním vojska a světské moci do náboženské reformace, nýbrž i jesuité sami na př. zpovědník císařův P. Lamormain byli téhož smýšlení.

Jak si počínali u nás jesuité jako misionáři, kromě jiných spisovatelů, líčí dle skutečnosti náš nezapomenutelný biskup Dr. Podlaha, který vypravuje, jaká krušná práce očekávala misionáře, jak úžasné nevědomý byl lid ve věcech náboženských a ochotně věřil různým bludům a pověrám, jak s láskou poučovali dospělé i děti v kostele, v soukromých domech, na návsi i náměstích i venku při polní práci a jak obětavě pečovali o blaho duševní i tělesné, jimž dle slov apoštolových chtěli být vším. (Sborník histor. kroužku.) Všichni nestranní dějepisci přiznávají, že si jesuité při misionářské činnosti počínali s mírností a laskavostí. Na př. Herbatius, Chanovský a zvláště Balbín, který láskou a šetrností získával srdce jinověrců, kteří, jak se mohl chlubit, vraceli se do církve „beze všeho násilí a hrozeb“.

Tak nicotné jsou, draží v Kristu, pomluvy a na tak chabých základech spočívají výtky, jež tak často nevědomost a zloba, aby lidem co nejvíce znechutila a je od náboženství a Církve odvrátila, obrací proti Tovaryšstvu Ježíšovu, jemuž ve skutečnosti náš národ za tak mnohé, především za své kulturní povznesení, má být vděčný. Proto se nikdy, nikým a ničím nenechme zmást, ale s tím větší láskou a oddaností přilneme ke své víře a Církvi, abychom jsouce se sv. Ignácem a jeho syny neohroženými bojovníky a vyznavači Kristovými, s nimi také jednou po bojích a zápasech životních dosáhli palmy vítězství. — Amen.

VÝKLAD EPIŠTOLY 18. NEDELE PO SV. DUCHU.

(1 Kor. 1, 4-8).

I. Souvislost s předcházejícím.

Po podzimním kvatemburu blíží se závěr církevního roku, který také touto nedělí vystupuje v liturgii více do popředí. V předcházejících nedělích po sv. Duchu zaznívaly v liturgii ještě radostné tóny velikonoční. Církev připomínala věřícím jejich povolání ke spáse a milosti, jichž se jim dostalo hlavně ve svatém křtu a snažila se i výběrem textů mešních perikop upevnit víru svých dítek. Od této neděle obrací Církev více pozornost věřících na příchod Spasitelův a na poslední soud.

Tak hned dnešní epištola je vděčným pohledem na uplynulé týdny církevního roku a díkem za „milost Boží, která nám byla dána v Kristu Ježíši“ a zároveň „očekáváním zjevení Pána našeho Ježíše Krista.“

Perikopa je vzata z úvodu prvního listu sv. Pavla ke Korintským. Korint! Svět plný protiv, s dusným ovzduším kultu Afrodity, kde se křesťanům těžce žilo. Pokud Pavel byl v Korintě mohl křesťanskou obec udržet na její mravní výši a vynutit zachovávání křesťanského řádu. Když však odešel, pokušení byla příliš silná a duch řecké svobody příliš svůdný. Pavel se dovídá o mravních nepřístojnostech a stranictví, jež hrozí úplně rozvrátit mladou církevní obec. Posílá proto do Korintu vážný list s důrazným napomenutím. Skoro však překvapují první věty listu, které jsou klidné, vlídné a kde Pavel děkuje za dobrodiní a milosti, kterých se od Pána korintským křesťanům dostalo. To je také myšlenka dnešní perikopy. Apoštol se zde jeví opět jako dobrý otec a psycholog, jenž dovede uznat a pochválit dobré, aby pak tím důrazněji vytkl a pranýřoval chyby.

II. Výklad jednotlivých veršů.

Sv. Pavel v listech zachovává epistolární formu své doby, ale dává běžným slovům a výrazům nový obsah a křesťanskou náplň.

Po přání milosti a pokoje od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista (v. 3), děkuje ve 4. verši Bohu za vše, čeho se dostalo Korintským v Kristu Ježíši. Je až nápadné, jak často v prologu tohoto listu se vrací výraz „v Ježíši Kristu“. Je to formule drahá Pavlovi, kterou chce vyjádřit naši příslušnost k mystickému tělu Kristovu, naše povýšení k vyššímu stupni života, naši účast na životě Božím.

V následujících verších pak apoštol udává několik druhů Boží milosti. Korintští ve všem v něm zbohatli, ve všelikém slově i ve všelikém poznání (v. 5.). Korint-

ským se dostalo milosti nejenom slova pravého učení slyšeti a přijati, nýbrž jim i porozuměti. Pravděpodobně má sv. Pavel na mysli i mimořádné charismatické dary - slova a poznání - o nichž píše ještě později v listech ke Korintským.

S upřímným srdcem přijali Korintští první sítě evangelia a to nyní přináší krásné ovoce. Přes všechny vnitřní i vnější překážky utvrzuje se mezi nimi svědectví o Kristu (v. 6).

Pavel musí přiznati, že Korintští nejsou pozadu v žádné milosti za jinými církevními obcemi (v. 7). Nedostalo se jim méně milosti než jiným obcím a věřícím. Bohatí na milosti mohou očekávati zjevení Pána našeho Ježíše Krista, jeho příchod k soudu (srv. Řím. 8, 18-23; 2 Kor. 5, 1-10; Fil. 3, 20-21). Čím živější bude tato myšlenka v korintské církvi, tím účinnější bude i nábožensko-mravní život. Neboť nikdo nemůže očekávati s nadějí parusie, leč ten, kdo je v milosti.

Aby posílil Korintské, apoštol vyslovuje naději, že ten, který je povolal a obdařil tolikerými milostmi, utvrdí je až do konce, aby byli bez úhony v den příchodu Pána našeho Ježíše Krista (v. 8).

III. Použití homiletické.

Epištola je sice krátká, součást adresy listu, ale při tom je ukázkou, kterak apoštol dovede dát vše do služby apoštolátu a Kristovy lásky, i takovou maličkost jako je úvod dopisu. Perikopa je zároveň dokladem pastorální moudrosti a rozvahy Pavlovy, jak již v komentáři bylo vzpomenu.

T H E M A T A :

1. Naše vděčnost k Bohu.

Pavel zná cenu milosti a proto děkuje Pánu za vše, co způsobil v Korintě od onoho okamžiku kdy, v tomto bezbožném a požívačném městě zasel seménka víry. I naše povolání a vzrůst ve víře je dílem Boží milosti. A jak málo za to Pánu děkujeme! Přijímáme to vše jako věc samozřejmou. Jak málo jsme Pánu vděční za milost svatého křtu, víry, mše sv., svatých svátostí! Nemyslíme na to, že i my bychom mohli seděti ve tmách smrti, kdyby se nám nedostalo milosti Boží v Kristu. Naše vděčnost se však nesmí projevovati jen v prázdných slovech, nýbrž v pravdě a skutcích.

2. Naše bohatství v Kristu.

Kdo by netoužil po vědění a bohatství. Bohatství, kterého nemůže dáti svět, se dostalo Korintským. V Kristu, v účasti na jeho životě se stali bohatými. Jaký asi zvuk toto slovo „bohatství“ mělo pro obchodně založené Korintany!;

Stejného bohatství, abychom mluvili slovy apoštolovými, se

dostává každé křesťanské duši. Teprve ve víře se dostává našemu bytí a životu smyslu a obsahu. Ve víře se zjevuje vznešený cíl člověka: Věčná blaženost v Bohu, v jeho poznání a lásce. Každé hledání a toužení je zde utištěno a navždy nasyceno. Ve svém Synu nám ukázal Otec cestu k tomuto cíli. V následování Krista je cesta k Otci. A k dosažení našeho věčného cíle dává i milosti a sílu.

Radostné Pavlovo slovo o bohatství křesťanů není jen umělým obratem nebo lesklou frází dopisu. Je třeba velmi vážně číst toto Pavlovo slovo a bylo by důkazem úpadku našeho náboženského života, kdyby nám scházelo živé vědomí duchovního bohatství křesťana. Čím více je z lidských srdcí rvána víra v Krista a křesťané se lehkomyšlně zbavují pravého bohatství, protože neznají jeho ceny, tím více je nutno na kazatelně odkrýt pravou hodnotu pokladu víry.

3. *Myšlenky o posledním soudu.*

V duchu dnešní epištoly myšlenka na poslední soud - a Církev na sklonku církevního roku se k posledním věcem člověka neustále vrací - je spojena se dvojím. S myšlenkou na Boží milosti a na utvrzení Kristovo. Také kazatel může vhodné této dvojí myšlenky použít:

a) Nesmíme zapomenout, že od toho, jemuž bylo hodně dáno, bude i mnoho požadováno. Musíme, tak jako apoštol v epištole, myšlenku na soud spojit s myšlenkou odpovědnosti.

b) Slova dnešní epištoly nás naplňují radostným přesvědčením, že nás Kristus ve své lásce utvrdí a ochrání. Pak myšlenka na poslední soud bude odňata hrůza a děs.

XIX. neděle po sv. Duchu.

Josef Jánský:

VAŽME SI MILOSTI.

(Skizza).

I. Podobenství dnešního evangelia působí na nás jistě otřeslivě. Král zve své poddané na svatbu svého syna: „ale nechtěli přijít“. Poslal k nim své služebníky s pozváním, „ale oni nedbali a odešli, jeden do dvora svého, jiný po zaměstnání svém.“ Povolal tedy všechny, kteří byli na rozcestí, všechny, které služebníci jeho našli, zlé i dobré. A když přišel mezi hodovníky, spatřil tam člověka, jenž nebyl oděn v svatební rouchu. „Příteli, kterak jsi sem přišel, nemaje roucha svatebního?“ V této otázce jest již odsouzení. „Tu řekl král k služebníkům: Svažte ruce i nohy jeho a uvrzte jej do temnosti vnější.“ Nepoznáváme, jak živě se toto podobenství dotýká našeho života? Neuvědomujeme si, že jsme i my, poddaní

věčného krále, byli pozváni na svatbu Božího Syna, jemuž, jak praví svatý Řehoř, Otec tajemstvím vtělení zasnoubil Církev svatou? V té chvíli, kdy se ve sv. křtu rozžehlo světlo milosti v naši duši, byli jsme oděni v svatební roucho a pozváni na hostinu blaženosti, jež nás očekává v království Otcově. Ale kolik z nás dovedlo životem odpovédět na toto pozvání! Kolik z nás dovedlo přijmouti onen dar milosti a uchovat si jej pro život věčný! Kolik z nás si uchovalo ono bílé a čistotou zářící svatební roucho milosti po celý život až do poslední chvíle, kdy zazní Boží pozvání k hostině nebeské lásky! Je třeba se nad tím zamyslit a pochopit: 1. co jest milost, 2. co činit, abychom si milost Boží v duši uchovali až do konce.

II. a) Už ve škole jsme se učili, že posvěcující milost je veliký Boží dar, kterého se nám dostalo pro zásluhy Ježíše Krista, kterým jsme byli povoláni k účasti na Boží přirozenosti, přijati za dítky Boží a učiněni spoludědici Kristovy slávy a chrámy Ducha svatého. (II. Petr. 1, XX 2: „Vždyť přece všechno, co náleží k životu a zbožnosti, jeho božská moc nám darovala skrze poznání toho, jenž nás povolal vlastní slávou a silou, Těmi nám dal převeliké a drahocenné dary zaslíbené, abyste se stali skrze ně účastni božské přirozenosti.“ Sv. Pavel, Galat. 4, 4: „Když však přišla plnost času, Bůh vyslal syna Svého, učiněného z ženy, podřízeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří byli pod zákonem, abychom obdrželi přijetí za syny.“ Řím. 8, 17: „Jsme-li však dítkami, jsme i dědici: dědici Božími a spoludědici Kristovými, ačli spolu s ním trpíme, abychom s ním i oslaveni byli.“ I. Korint. 3, 16: „Nevíte, že jste chrámem Božím, a že Duch Boží přebývá ve vás?“)

b) Málo si jistě uvědomujeme, jakého daru se nám dostalo. Milostí posvěcující Bůh nás pozdvihl k sobě, připravil nás, abychom jednou poznávali a milovali Boha, jak on sám poznává a miluje sebe, abychom to, co nyní vidíme jaksi částečně, jako v zrcadle a nejasně, jednou poznali úplně a tváří v tvář (I. Kor. 13, 12). Milostí posvěcující se vytváří i naše spojení s Kristem. Sv. Tomáš praví, že nikdo nemůže být adoptivním synem Božím, jestliže nelne ke Kristu a není s ním spojen. Kristus, jenž jest přirozeným synem Božím, jest nám vzorem a příkladem a podle jeho vzoru se musíme řídit i my, kteří jsme byli milostí posvěcující k Božímu synovství adoptováni. A jako učitel, který pro svou vážnost a úctu má veliký vliv u svých žáků, zmocňuje se pozvolna svých svěřenců a přetváří je k svému obrazu, zdokonaluje je a tak připodobňuje je sobě, tak také milost, jakmile ovládne duši člověka, obrací ji cele k Bohu a působí, že už pak duše vidí všechny události a jevy života v přímém vztahu k Bohu a věčnosti. Duše, naplněná milostí, je cele prolnta duchem Božím. „Žiji pak již nikoliv já, nýbrž žije ve mně Kristus.“ (Galat., 2, 20).

c) Posvěcující milost působí, že duše člověka se stává chrámem nejsvětější Trojice, opravdovým nebem: Bůh přebývá v duši a tato

přítomnost Boží v duši je velikou silou i pro náš život a pro naši cestu k věčnému cíli. „Jestliže mě kdo miluje, slovo mé bude zachovávat, a Otec můj ho bude milovat, i přijdeme k němu a příbytek si u něho učiníme.“ (Jan, 14, 23). Myslíte tedy, že je zbytečno bojovat o to, aby nás nic nezabavilo bílého roucha milosti, v něž jsme byli oděni na křtu sv. a s nímž jsme pozváni k hostině věčné blaženosti?

2. Nepřítelem milosti Boží v duši je každý těžký hřích. Olupuje duši člověka o nejvzácnější dar, svléká s duše bělostné roucho milosti posvěcující; člověk pak už není hoden pozvání na hostinu Boží lásky a ze svobodného dítěte Božího se stává otrokem hříchu, vasalem svých nižších náklonností, žebrákem bez lásky a bez domova. Jako tělo jest oživováno duší, tak milost je životem duše, duší duše. Milost znamená život. Hřích znamená smrt. Milost znamená bohatství. Hřích znamená chudobu a žebrotu. „Odplata hříchu jest smrt, milodar Boží však jest život věčný v Kristu Ježíši, Pánu našem.“ (Řím. 6, 23). Udržeti si milost posvěcující a tím si zachrániti život duše znamená tedy bojovat proti hříchu a proti každému pokušení, jež nás v hřích uvádí. Opravdový křesťan, který je si vědom nesmírné ceny posvěcující milosti a který ví, jaké zázraky tato posvěcující milost v jeho duši působí a co znamená pro jeho věčnou spásu, musí dovést ovládati všechny své nižší sklony, ovládati své smysly, vášně i svou obrazotvornost, aby se dovedl dostatečně povznést nad nižší sklony své přirozenosti, aby tak byl hoden věčného dědictví. Křesťan nemůže žíti podle těla, jež musí podrobovati vůli duše, kterou musí ponechati vedení Ducha svatého. „Neboť žijete-li podle těla, zemřete, jestli však duchem kony těla umrtvujete, budete žíti. Vždyť všichni ti, kteří se dávají vésti Duchem Božím, jsou synové Boží.“ (Řím., 8, 13-14).

III. Vážme si proto daru milosti a hospodařme s ním co nejrozhledněji. Závisí na tom celá naše věčnost. Kdybychom nechali hříchem světlo milosti ve své duši uhasnout, kdybychom nedovedli anebo snad nechtěli s milostí spolupůsobit nebo kdybychom bránili celým způsobem svého života vlivu milosti Boží v nás, byli bychom nešťastní. Ztratili bychom totiž naději na život věčný. A čím by byl tento náš pozemský život bez této naděje? Snad zápas o uchování milosti je u mnohého velmi těžký a nesnadný, snad mnohdy budeme klesati únavou v tomto velkém a svatém bojo-
vání, neboť nepřítel je tu proti nám mnoho v nás i mimo nás, ale nezapomínejme, že „v tom všem vítězíme úplně skrze toho, jenž si nás zamiloval.“ (Řím. 8, 37).

Dr. Bohuřlav Jarolímek O. Praem.

SVÁTEK KRISTA KRÁLE.

Žijeme v době rozvoje lidovlády, demokracie. Královské trůny se hroutí jeden za druhým a králové jeden po druhém jsou odstraňováni a nahrazováni vládci nikoliv již dědičnými nebo nadiktovanými, neomezenou mocí vybavenými, nýbrž vládci volenými, volenými lidem a z lidu, vládci, jejichž moc a její rozsah i trvání jsou závislé na vůli lidu. A přece právě v této naší demokratické a demokratisující době staví Církev svatá před náš duchovní zrak jakožto předmět obzvláštní naší pozornosti a úcty Ježíše Krista, našeho božského Spasitele, jakožto Krále. Proč se tak děje? Proč zavedl Svatý Otec Pius XI. nový veliký svátek, který slavíme právě v dnešní den, svátek Krista Krále? Stalo se tak v r. 1925, tedy vlastně nedávno, teprve před dvaceti lety. Jistě k tomu byly a jsou důvody nejzávažnější. Které jsou to důvody?

Jest jich více a nejsou žádným tajemstvím. Jsou též naznačeny v papežské encyklice, pojednávající o tomto svátku, a mohou být shrnuty v tyto dva nejdůležitější: poněvadž jde o pravdu a poněvadž jde o dobro. Jde o pravdu nadčasovou a neměnnou a jde o dobro, o prospěch duší. Kristus Pán byl ustanoven Králem, to jest duchovní hlavou lidstva a to zcela nezávisle na naší vůli a proto nám nelze na této skutečnosti nic měniti. Otevřme jen písmo svaté, hledejme, uvažujme, a budeme přesvědčeni. Jde-li o věci Boží, nemůžeme se řídit proměnlivými názory dobovými. Jde-li o pravdu náboženskou nelze ustupovat zálibám módy, přízni či nepřízni lidu, té či oné vládní formě. Módy a názory i vládní formy se neustále mění, jak toho jsou dokladem dějiny a kultura nejruznějších národů a států novějších i starších i nejstarších - Bůh však a jeho pravda a jeho zákony se nemění. „Všecko se v světě mění, Ty sám jsi bez proměny“ zpíváme o Něm ve známé děkovné písni: „Tebe, Boha, chválíme.“ „Stat Crux, dum volvitur orbis“ - čteme jinde - „Stojí nepohnutě Kříž, zatím co svět se točí.“ „Nebe a země pominou, ale slova má nepominou“, řekl sám Kristus Pán. Je nesmírný rozdíl mezi Bohem a člověkem, myšlenkami Božími a lidskými, věcmi Božími a lidskými. Bůh jest Bůh a jeho místo i autorita jsou nejvyšší, na ničem a na nikom nezávislé. Kristus Pán pak jest Bůh vtělený a náš Spasitel - to vysvětluje všecko. Hledáme pro něho označení nejvyšší autority a moci a nenalzáme jiného lepšího slova než je slovo Král. „Král králů a Pán pánů“ jest o něm psáno v epištole sv. Pavla i ve Zjevení sv. Jana. „Ano, já jsem Král,“ vyznal o sobě sám Kristus Pán před Pilátem. Nuže jestliže se zde na světě všecko mění, takřka

všechno je relativní, závislé, nahodilé, nesmí se do těchto změn zahrnovat Bůh a jeho Pravda, Kristus a jeho Zákon. Poněvadž tedy byl jednou Kristus Pán jakožto vtělený Bůh a náš Spasitel ustanoven nejvyšší duchovní hlavou lidstva, Králem, a to nezávisle na vůli lidské, zůstane jím na věky. Je tedy pouze věcí pravdy a spravedlnosti, jestliže Církev svatá tuto skutečnost znovu připomíná a prohlašuje.

A jest tu ještě druhý důvod, který vysvětluje, proč zavedla Církev katolická v poslední době svátek Krista Krále: dobro, prospěch duší. Lidská společnost, i ta její část, která byla považována za křesťanskou, poněvadž vyznávala učení Kristovo a řídila se alespoň do jisté míry jeho autoritou, se p o n e n á l u o d k ř e s t á n i l a , z l a i c i s o v a l a . V l i v K r i s t ů v n a ž i v o t v e ř e j n ý i s o u k r o m ý b y l z v e l k é č á s t i , n ě k d e d o k o n c e ú p l n ě , o d s t r a n ě n . K r i s t u s P á n a t ě m i B ů h s á m j e i g n o r o v á n . J i ť s e s n ě m v p r a k t i c k ě m ž i v o t ě n e p o č í t á . J e h o j m ě n o s e v ů b e c n e o b j e v u j e v z á k o n o d á r s t v í , j e h o v l i v s e v y l u č u j e z e š k o l , z e s o u d n í c h s í n í , z r o d i n , o b c í i s t á t ů . N á b o ť e n s t v í p r ý j e n a n e j v ý š p o u z e s o u k r o m o u v ě c í j e d n o t l i v c ů . Č á p e t e , d r a z í v K r i s t u , c o t o z n a m e n á ? Č á p e t e , k a m t o v e d e ? M ů ť e s e n ě k d o , k d o m á j e n t r o c h u r á d K r i s t a P á n a a n e s m r t e l n ě d ů ť e d í v á t n a t y t o z j e v y l h o s t e j n ě ? M ů ť e a s m í z ů ť a t p ř i t o m p a s i v n í , n e č i n n ý ? C í r k e v k a t o l i c k á v ě r u n e m o h l a z ů ť a t l h o s t e j n á k t ě m t o z j e v ů m , n e s m ě l a z ů ť a t p a s i v n í . P r o t o u č i n i l a a č i n í s e s v ě s t r a n y v š e c k o , c o č i n i t m ů ť e : u p o z o r ů j e , p o u č u j e , v a r u j e , m o d l í s e a o b ě t u j e . J e d n ě m z p r o s t ř e d k ů k n á p r a v ě , s m í r u , p o u č e n í a p o v z b u z e n í k n o v ě m u k ř e s t ě n s k y d ů ť e d n ě j š í m u ž i v o t u j e p r á v ě n á ť d n e š n í s v á t e k K r i s t a K r á l e .

A nyní se podívejme na toho našeho Krále, všimněme si podstaty a povahy jeho království. Hledáte-li velkolepý, oslňující vnější majestát, budete zklamáni. Kristus Pán se mezi námi objevil v podobě nejpokornější, žil a pracoval v poměrech zcela jednoduchých, ano chudých a v největším vnějším lesku se dal spatřiti jen při svém vjezdu do Jerusalema nedlouho před svým utrpením a dal si holdovati rozjásaným davem. Kristu Králi věru nezáleží na vnějších královských odznacích - právě naopak, On úmyslně odmítá všechny ty oslňující a světu imponující vnějšnosti: královský šat, korunu, žezlo a trůn, palác a služebnictvo, zbraně a vojsko, neboť „k r á l o v s t v í m é n e n í s t o h o t o s v ě t a“, jak výslovně prohlásil Pilátovi. „I řekl mu Pilát: „Tedy králem jsi ty?“ Ježíš odpověděl: „Ano, já jsem král. Já jsem se k tomu narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy slyší hlas můj.“ Těmi slovy zaznamenal evangelista sv. Jan příslušnou část výslechu Kristova před Pilátem. Nuže zde máme přímo z úst Kristových autoritativní prohlášení, že on sám se za krále považuje a že je skutečně králem a současně též, jaká

je podstata i povaha jeho království. Nejde tu rozhodně o království pozemské. Kristu Králi nejde o politiku. Jemu jde o Pravdu. Jemu jde především o věčnost, nikoliv o tento svět. Jemu jde o mravní dokonalost, nikoliv o pozemskou moc. Jemu jde o ducha, nikoliv o hmotu.

„Ano, já jsem král.“ Jak podivně se vyjímají tato slova pokorěného vyšetřovance před pyšným reprezentantem římského císaře. Ale další slova Kristova všechno vysvětlují. „Ano, já jsem král. Já jsem se k tomu narodil, abych svědectví vydal pravdě.“ Vydávání svědectví pravdě, hlásání pravdy, kterou přijal od Otce, sdělování božského života, počínajícího milostí víry, rozvinujícího se milostí posvěcující a přecházejícího do života věčně blaženého, do království nebeského - toť hlavní úkol Krista Krále na této zemi. Proto nevádí, že Kristus Král přichází na tento svět v jeskyni, používané za chlév, že jeho matka i jeho pěstoun jsou chudí, že žije a pracuje jako nenápadný dělník, řemeslník v domku nazaretském, že se později obklopuje lidmi prostými a neučenými a chodí a káže kdekoli v přírodě, na lodičce, v soukromém domě i v synagoze a nemá vlastního příbytku, kde by hlavu položil, nevádí, že se sklání až k nohám svých apoštolů, umývá je a tímto symbolickým úkonem připravuje duše přítomných na tajemství eucharistické, nevádí, že je zesměšněn pláštěm šarlatovým, trnovou korunou, trtinovým žezlem, kamenným trněm a políčky a krví a nahotou a poplíváním, nevádí, že nese těžký kříž a je na něm nakonec mezi dvěma lotry ukřižován - nevádí, že přebývá nyní mezi námi v nejpokornější podobě Nejsvětější Svátosti - Kristus Pán jest a zůstává při tom všem Králem, ano Králem nebe i země, - přes všecku lidskou nevědomost, zaslepenost, ubohost, pýchu i zlobu. „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi“ prohlašuje zanedlouho po svém z mrtvých vstání a vyšle své vojíny, dobyvatele, apoštoly, bez zbraní a bez majetku, zcela po svém vlastním vzoru do celého světa, aby pokračovali v jeho královském poslání: „Jdouce do celého světa učte všechny národy a křtěte je...“ Toť Kristus Král, toť jeho poslání, toť povaha jeho království. Jde tu o království pravdy a života, království svatosti a milosti, království spravedlnosti, lásky a míru, jak to vyjadřuje souhrnně, hluboce a výstižně mešní preface na dnešní svátek.

Když toto všechno jsme si připomněli a uvědomili, tažme se na konec, co nám z toho plyne pro náš vlastní duchovní život. Odpovědí jest těchto několik zcela konkrétních dobrých rad a úmyslů: Především se snažme stále hlouběji vnikati do učení Ježíše Krista náboženskou četbou, modlitbou, posloucháním slova Božího, rozjímáním, exerciciemi atd. Přimkněme se ke Kristu našemu Králi, opravdovou důvěrou a láskou, poslouvejme ochotně jeho svaté vůle, žijme v jeho duchu, žijme opravdu po křesťansku a to

nejenom v soukromí, tajně, nýbrž i veřejně, p o c t i v ě, m u ž n ě, n e b o j á c n ě. Necht Kristus kraluje nejenom v našich vlastních srdcích, nýbrž i v srdcích našich spolubližních, v našich rodinách, obcích, v celém národě a na celém světě. P o m á h e j m e k a ž d ý d l e s v ý c h s i l a v o k r u h u s v ě působnosti laickým apoštolátem dobrého příkladu, charitou, apoštolátem modlitby, tisku, katolické akce atd. při šíření království Kristova, jak jsme k tomu všichni bez výjimky povoláni. „Přijď království tvé“ modlíme se v Otčenáši. Jde tu o království Boží na zemi i na nebi. Jde tu o pokoj, štěstí, blaženost, jejichž pramen jest Bůh. Kéž staneme se ho účastnými zde i na věčnosti. Amen.

Doc. Dr. Felix Mikula:

**„POJĎME A KLANĚJME SE KRÁLI KRÁLŮ,
PROTOŽE SÁM JEST VŠECH SVATÝCH KORUNOU“.**

(Dogmatický náčrtek promluvy pro svátek Všech svatých),

Nesprávná je výtku, jak dokazuje i invitorium kněžských hodin, že uctíváme svaté na úkor Boha nebo Krista. Filosof Büchner o nás prohlásil, že máme plné nebe bohů. Dnešní svátek se Bohu líbí, protože ve svatých oslavujeme Boha a Toho, jehož Bůh poslal. Tím větší jest důstojnost světců, čím větší jest jejich závislost na Kristovi, tím více jest veleben Kristus, čím více byli a jsou oslavováni oni. Vezměme kteréhokoliv světce, každý byl v míře zcela mimořádné alter Christus. V tom jest svatost všech. „Tu není Řek a Žid, otrok nebo svobodný, nýbrž vším a ve všech jest Kristus“ (Kol. 3, 11). - Dnes tedy oslavujeme Krista, protože on byl životem světců za živa a jest jejich blažeností v nebi.

I. Byl jejich životem.

1. Byl přece jejich s v ě t l e m. Nebloudili a nezabloudili v temnotách, neboť byl jejich cestou a pravdou. Když našli Krista, již se ho nespustili. Zaslýchli evangelium „a přišli skrze ně k spáse, neboť se ho drželi tak, jak bylo kázáno“ (1 Kor. 15, 2). Znali předběže Písmo, rozjímali horlivě o jeho slovech, proto tak výborně vystihli smysl a s takovou lehkostí jej v životě aplikovali. - My? Známe Písmo? Jeho autentické aplikace na konkrétní život, na př. encykliky? Vážíme si výkladů slova Božího, mluvených nebo psaných? Nečteme příliš málo nebo příliš mnoho, třeba i modliteb, na úkor hloubky? Co má vzejít, nezasejeme-li?

2. Byl jejich s i l o u. V Kristu překonávali pokušení. „Je-li Kristus ve vás, tělo je mrtvo pro hřích“ (Řím. 8, 10). - Byli vůbec silni pro každou zatěžkávací zkoušku, protože „pili z duchovní skály, která šla s nimi, tou skálou pak byl Kristus“ (1 Kor. 10, 4). - Za všechny mučedníky a mučednice ať promluví na př. sv. Felicita

(6. března): „Nyní trpím já; tam bude však někdo jiný ve mně, jenž bude trpět za mne“. - Krista hledali ve svátostech, byli proto plni milosti a milost Boží nezůstala v nich marná. - Krista hledali v časté a vroucí modlitbě, Při přijímání svátostí a při modlitbě neprosili pak po způsobu slabých a průměrných lidí, aby zůstali co možná všeho zlého a obtížného ušetřeni, nýbrž, aby s milostí Kristovou co nejvíce vykonali, aby mohli osvědčiti svou lásku k Bohu v nadlidské práci. Proto čteme v jejich životopisech o tolika hrdinstvích; nejsou to všechno legendy. - Jestliže je dnes pro to všechno oslavujeme, pějeme chválu Kristu samému.

II. Kristus jest jejich blažeností.

1. Jejich triumf po smrti jest opět triumfem jeho. Proto žijí, proto jsou tak krásní, protože kdysi přišel Kristus, stal se vykupitelem a vstal z mrtvých. - Žasneme-li nad jejich slávou, žasneme nad Kristem; ve svatých se zaskvělo Kristovo dílo. *Mirabilis Deus in sanctis suis, mirabilis Christus in sanctis suis.*

2. Příbytek, v němž svatí dlí, připravil rovněž Kristus. Že se člověk vůbec nemůže odvážit popisovati jej, je vlastně nejvýmluvnějším svědectvím pro jeho krásu. Slova Isaiáše a Pavla „oko nevidělo, ucho neslyšelo, srdce lidské nepochopilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují,“ jsou nakonec přece jen nejvýstižnějším chvalozpěvem o příbytku světců a světic. - Církev prohlašuje Krista za střed této blažené nádhery, když píše: „Jak slavné jest království, ve kterém se radují s Kristem všichni svatí“. Jak je to asi blaží, když mohou bydleti s Kristem pohromadě. Nendivme se, že „následují Beránka, kamkoliv jde“.

3. Kristus vlastně spolutvoří samu podstatu věčné blaženosti. „To pak jest život věčný, aby poznali Tebe, jediného pravého Boha a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista (Jan 17, 3). - Kromě Boha a Krista již nic není, co by si lidská duše ještě mohla přát.

Opravdu krásný svátek, ve který můžeme přemýšleti, jak byl Kristus oslaven ve svých svatých, ve který můžeme přehlížeti šiky jeho vítězných bojovníků a trofeje, jichž v něm a s ním dobyli.

Zároveň jsme si opět jednou uvědomili svůj vlastní cíl a cestu, po které se k tomu cíli jediné a bezpečně dostaneme. - Jsme úspěšnými bojovníky? Nebo jsme utrpěli mnoho porážek? Žije v nás vždy Kristus? Je on, jeho slovo, naším světlem? Hledáme je vůbec? Kde hledáme sílu k zápasu a v jaké míře? - Jen ten, kdo bude s Kristem úspěšně bojovat, kdo se stane takřka „druhým Kristem“ v životě, bude s Kristem triumfovat po smrti. Zástupy svatých jsou nám důkazem, že nehlásáme nemožnost.

VEČER NA DUŠIČKY.

Dnes do obedu sme videli katolicizmus v najväčšej kráse a hrdosti. Oslavovali sme ľudí, ktorí začali na zemi a skončili v nebesiach. Ktorí vyšli z kolísky a skončili na oltári. Ktorí naučia potomkov, že z dreva možno nielen truhlu robiť, ale aj oltár. Stali sa majstrami: gladiatores Christi, ozajstní víťazi nad svojim životom.

Oslavovali sme svätých, ktorí sa objavili v jednotlivých storočiach a ktorí sa vyšvihli až k nebesiam! Stojá pred nami deti, ktoré Kristus raz prijal do svojho lona a dl'a ktorých chce Kristus pretvárať ľudí. „Ak nebudete, ako deti, nevojdete do kráľovstva nebeského.“ Potom idú mladíci, v ktorých koluje krv života, ale vedeli sa obetovať pre Krista. Prichádzajú panny a matky, ktoré nesú znak víťazstva na hlave. Potom: mučeníci, vyznavači, hrdinovia so spevom: „Sláva Tebe, Kráľ' Kráľ'ov!“ Nasledujú pokánie činiaci, ktorí našli Pána ako ho našla Magdalena... Áno svätí a svätice spievali dnes do obedu ústami sv. Cirkvi večný Te Deum!

Cirkev víťazná! Boh okrášľil nebo svätými, ktorí nás stále volajú tam hore, do večnosti.

I. I teraz je sviatok. Ale miesto radosti plačeme. Mnohorozy plačeme, mnoho plačeme, ale dnes ozajstne, lepšie ako inokedy. Ako Jakub, keď mu doniesli kabátik Jozefov a povedali, že ho divá zver roztrhala. Ako žena z Naimu, keď stratila jediného syna. Ako Sedembolestná, keď stála pod krížom... stála Matka horko plačúca...

Dnes večer sú ľudia zvláštni. Tak sa chovajú, ako keby sa učili chodiť preto, aby mohli ísť do cintorína. Dnes sa otvorila moc hrobu. Dnes ľudia žijú v cintoríne. Dnes ľudia otvárajú staré rany, bolesti, dnes tečú hojne slzy. Dnes pyšný zostáva poníženým, neverec sa zamyslí, mocný zostáva malým. Dnes uml'kne hudba a tanec. Dnes človek zastane. Dnes sláva, moc, vyznačenia neplatia... Dnes je jeden pán viditeľný... dnes jedna myšlienka vrta v hlave... dnes jeden obraz je pred očami... dnes jedno slovo zaujíma každého a to slovo je smrť... cintorín... večnosť! Dnes toto slovo panuje, s ním sa mimovoľne každý zaoberá a zanechá stopu v každom. Dnes každý zastane pred hrobom a rozpráva...

II. Čo hl'adajú živí medzi mrtvými?

Dnes je večer, kedy hovoria k nám duše z druhého sveta.

Čo hovoria - čo odkazujú?

Prvé slovo: ľudia, berte vážne život, ktorý vám Boh dal a nedovoľte, aby hriech, utrpenia, zlé zvyky zvíťazili nad vami. Nedovoľte, aby zákon Boží ste zneuctili a zničili v sebe obraz boží!

Počuješ, priateľ, človeče XX. storočia! Berte vážne život!

Kto nám to odkazuje?

Tí, ktorí dakedy, možno včera, alebo predvčera, možno pred 30-50 rokmi chodili medzi nami, tu žili s nami a medzi nami! Azda sú to rodičia, azda priatelia, azda spolu páchatelia hriechu. Oni, ktorí dakedy tak málo mysleli na večnosť, ako my. Ktorí tak isto išli okolo cintorína nevšímavo, ako my... Oni nám odkazujú, lebo už vedia, že pred Boha nemožno prísť s prázdnyimi rukami!

Berme vážne život! To hovoria tí, ktorí majú napísané na hrob-
boch: bol som, ako ty, budeš, ako ja!... Počuješ? I ja som bol pekný,
bohatý, popredný, vážený, mladý, mocný... ako ty!... a teraz?...
I ty raz budeš to, čo som ja teraz... možno zajtra, možno o 50 ro-
kov... ale raz istotne tu i ty budeš!... I ty budeš prach!

II. Aké sú trpiace duše?

Trpiace duše sú sklamané! Už vedia ako mali žiť.
Ony už jasne porozumely slovám, „čo osoží človekovi, keby celý
svet získal, ale na duši by utrpel škodu“. V bráne smrti sa uplat-
ňujú slová Šalamouna: márnosť nad márnosť a všetko je márnosť...
Nehrešiť - to je najväčšia múdrosť života. Bossuet mal povedať
pohrebnú kázeň nad mrtvolou kráľa Ľudovíta XIV. - predstúpil
pred mrtvolu pred celým národom a palicou udrel na truhlu ho-
voriac: „len Boh je veľký, nikto iný!“ Toto nech znie každému
v ušiach, kto chce prevýšiť Boha.

V tomto sa trpiace duše sklamaly. Doznamenali, že na cestu do več-
nosti len Kristus môže ísť s nami a my ho tak často obchádzame.
Tu zostanú všetci, ktorí žili s nami v dobrom i zlom. Tu necháme
vyznačenia, za ktorými sme sa tak naháňali. Tu zostane majetok,
bohatstvo, tak isto ako chudoba, ktorú sme tak ťažko niesli. Tu
vidíme, že všetko len preto máme a všetko sa nám len preto núka,
aby nás raz opustilo, aby nám spôsobilo bôľ a utrpenie... Aké
múdre zostávajú slová sv. Písma: ľahšie je ťave prejsť cez dierku
ihelnú, ako bohatému vojsť do kráľovstva nebeského... a iné tvrdé
slová: kto nevie opustiť otca a matku... nie je mňa hoden... a aká
pravda sa tu uskutočňuje: Boh postačí jedine k našej blaženosti!

III. Trpiace duše si nevedia pomôcť!

Pozrite, najmilejší, ľudia naučili hodiny rozprávať. Každý úder
hodín hlása: ponáhľaj sa, pozoruj, príde raz koniec. A príde rátanike.
Musíš vydať počet zo svojho vladárenia!

Hrozná vedomosť: mrtvola je nemožná s telom a dušou! Že je
nemožná s telom, to vidia oči. Že s dušou je nemožná, učí sv. naše
viera. Len si pomyslime na podobenstvo o Lazarovi a boháčovi.
Zomrel Lazar i boháč. Lazar je šťastný v lóne Abrahamovom,
boháč upadol do večného zatratenia. Prosí o pomoc. Prosí pomoc
od Lazara, pre ktorého ani omrvinky nemal. Počuje hlas Pánov,
dl'ha ktorého už je neskoro!... Ani k rodine ho nepošle, lebo tam
sú kňazi a proroci, tých nech poslúchajú!... Tieto tvrdé slová patria
tým, ktorí sú navždy vylúčení od Boha. Takto a v podobnom

položení sú aj duše v očistci len s tou výhodou, že za duše môžu orodovať svätí a Cirkev bojujúca. Priateľ'u, nezabudni, že hodina smrti, je tým okamihom, kedy už nič nemožno napraviť, nič nemožno ol'utovať. Boh urobil všetkému koniec! Kde strom padne, tam zostane...

Už je neskoro! Jak krátke, ale nemilosrdné slovo! Volajú ku chorému kňaza. Neskoro! Volajú lekára. Niet pomoci! Neskoro!

Toto mal pred očami Dávid keď zvolal: Miserere... zmiluj sa, Bože! A ako pochopí človek slová: De profundis - z hlbokosti volám k Tebe, Bože! A jak nás musia zaujať slová prosiace: misere-mini... zmilujte sa nad nami aspoň vy, priatelia naši... ako volajú k nám trpiace duše.

IV. Odkazujú nám: nielen dnes sa o nás starajte a nemyslite, že kvetami nás vykúpíte! Nie! Čítal som, že zomrel otec a dieťa čerstvými kvetami ozdobovalo jeho hrob. Raz vo sne zjavil sa otec dieťaťu a povedal: chce mi dať pevný pomník? Modlite sa za mňa!... Modlite sa... Priateľ'u, i ty tak rob! Obetuj, modli sa, rob dobré skutky!

To znamená „žiť s našimi mŕtvymi.“

Ale ešte viac.

Prvi kresťania žili s mučeníkmi... Čo to bola za moc? Národy žijú z pamiatky svojich hrdinov. Čo je to za sila? Odtiaľ je to, že ideme do cintorína nielen preto, že nás tam ťahá krvácajúce srdce, ale preto, lebo chceme sa učiť od tých, ktorých veľkosť prevyšuje náš pochop a ktorí sú nám večným príkladom. Ak je pravda, že z minulosti žije národ, potom pravdou je i to, že cintorín je miestom čerstvej sily, kde prítomnosť chystá budúcnosť. Áno, na cintoríne vanie duch, aby priniesol nový život.

V. Duše nám odkazujú, že nezomrely, ale len spia!

Tento odkaz len kat. viera pozná. Preto píše na brány cintorína: vstaneme! Nie div. Veď Najsv. Oltárnu menuje zálohou nesmrtnosti a týmto očkuje Cirkev svojich veriacich. Katolík je priateľ'om Pána... Teda delí sa vo všetkom s Ním. To je zmŕtvychvstanie. Katolík je človekom ducha. Duša je nesmrteľ'ná, čaká na nový život, na život bez tela. Telo možno pochovať, ale dušu nie... nikdy! Bože, pre kol'kých táto pravda je nádejou! Neopisateľ'nou útechou! Kol'kou silou!

Prorok Ezechiel mal videnie. Duch Pánov pochytil proroka a zaviedol ho na miesto plné kostí a povedal mu: prorokuj synu človeka, bude z týchto kostí život?... Ty vieš, Pane - hovorí prorok. I Pán mu povie: dychni na kosti duchom mojim a uvidíš, že nové mäso a nová krv narastie na kostiach!... Áno, to je kat. viera. Až raz príde na konci sveta Kristus - na Jeho dych vstane milion a milion mŕtvych a pôjdu jedni do večnej blaženosti, iní do večného zatratenia.

V s t a n e m e ! Toto hovorme na cintoríne. Modlime sa - najmä tak žime, aby sme raz boli účastní Kristových radostí! -

Karel Endl:

ODPUŠT NÁM, JAKOŽ I MY ODPOUŠTÍME!

Sestava částí mše sv. dvacáté první neděle po sv. Duchu naznačuje v krátkosti mravní zákon nábožensky-praktického křesťanství. Náboženství a mravnost, kořenící hluboko ve víře v Boha, jsou dvěma základními kameny, na nichž Kristus staví své království. Jsou to dva póly, mezi nimiž se pohybuje pravé křesťanství.

Ježíš Kristus považuje sám za svou úlohu životní: boj proti nepřátelům spásy, k němuž vyzývá jeho jménem apoštol v epistole, křesťanské smýšlení v utrpení, jak se to praví v modlitbě k obětování, milosrdnou a odpouštějící lásku, o níž mluví podobenství v evangeliu.

Království Boží samo je blahou zvěstí o odpouštění. Duševní bída neodtrhuje nás od Boží lásky a smilování, nýbrž nás přivádí k Ježíši Kristu, věrnému a láskyplnému pastýři duší.

Veliká úloha, kterou Ježíš Kristus splnil až do vrchu, kterou přenesl na své apoštoly a na svou církev, záleží v odpouštění a s druhé strany v buzení kajícího sladění duše, které poslouchajíc výzvy Spasitelovy prosí znova a znova: Odpust nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.

U toho se zastavíme a uvážíme to slovo :

1. v životě a kázání Spasitelově,
2. v liturgii,
3. v životě mezi národy a ve vztahu k bližním.

1. Osoby, které v dějinách spásy měly vůdčí a prozřetelnostní úlohu, měly samým Bohem daná jména: Adam, muž ze země; Eva, matka živých; Abraham, otec množství; Jan Křtitel. Bůh dává milost; Petr, skála a Ježíš. Jeho jméno je náznakem jeho bytosti a povolání: neboť on je to, jenž vykoupí lid svůj z jeho hříchů (Mt. I, 21). Bůh je spása, pomoc, vykoupení. Království Boží, království milosti bez konce a mezí, zřizuje na zemi proti vládě hříchu a zlých duchů. Co se staví v cestu jeho božské vůli a dílu jeho jako překážka, odstraňuje neoblomně ale také milosrdně. To je vina lidstva a vina člověka, již odpouští. Jeho život, jméno, učení dokazují to neomylně. Otevřeme Písmo sv. Dnes nám církev předkládá jen malý úryvek a výňatek s krásným thematem: Odpust nám...

Sledujme stopu Spasitelovu od břehů Jordánu až ke kříži; od chvíle, kdy Jan Krista představuje slovy: „Ejhle beránek Boží“ (Jan I, 29), až ke slovům: „Otče, odpust jim...“ (Lk. 23, 34). Mezi tím se potkáme se Spasitelem mnohokrát a slyšíme jeho milá slova: „Tvé hříchy jsou odpuštěny.“ Plnil své poslání s božskou láskou a věrností.

Kolikrát jsme zažili jeho vykupitelské milosrdenství, když ústy kněze nás ujišťoval: „Já tě rozhřešuji...“

Kdykoli vyslovil to své: odpouštím, obracel se ve svatém hněvu proti zdánlivé svatosti a samospravedlnosti zákoníků a fariseů, kteří sami sebe prohlašovali za bezhříšné.

Toto smýšlení, rostoucí z pýchy, znamenalo podkopávání nábožensko-mravního života. Poněvadž lid viděl ve fariseích vzor pro svůj vlastní náboženský život, tito mu loupili duši a stávali se příkladnými zástupci zneužívání náboženství k hrubému sobectví.

Proti tomu lži-náboženskému smýšlení a jednání, jež se může vpravit do různých forem a do dneška nevymřelo, bojuje Ježíš Kristus neúprosně a ukazuje vzor opravdu náboženského člověka, který prosí: „Bože, buď milostiv mně hříšnému.“ (Lk. 18, 14), který praví: „Odpust, jako my odpouštíme našim vinníkům.“

Tak žít a tak se modlit není zrovna snadné. Ježíš Kristus jistě dobře věděl o těch potížích, které se budou stavět v cestu splnění těchto požadavků. Právě proto s takovým důrazem o této věci kázal a svým učedníkům v duši vštěpoval přikázání křesťanské lásky k bližnímu s celým jejím dosahem, se všemi požadavky až k upřímné lásce k nepřátelům s krajním sebeovládáním.

Když Petr přistupuje jednoho dne k svému Mistru s otázkou: „Pane, kolikrát mám odpustit svému bratru, proviní-li se proti mně? Zdali sedmkrát?“ odpovídá mu Ježíš: „Pravím ti, ne sedmkrát, nýbrž sedm a sedmdesátkrát.“ (Mt. 18, 21). Na vysvětlení a potvrzení připojuje podobenství o milosrdném Bohu a nemilosrdném služebníku a končí: „Tak učiní můj Otec nebeský i vám, neodpustí-li každý z vás ze srdce svému bratru“ (Mat. 18, 35).

2. Bohoslužba vůbec a zvláště liturgie dnešní neděle je důležitým úryvkem bohoslovného učení o promíjení a odpouštění. Liturgie neznamená tolik slova jako jednání, nebo slova, která se stávají skutkem, abychom nebyli křesťany jen slovy, nýbrž jednáním, životem. V bohoslužbě je hlavní věcí oběť. Kristus dává se v oběť za lidi, aby Otec jim odpouštěl. Jako nad oběť na kříži může i nad novozákonní oběť nekrvavou býti umístěn nápis vystihující nejhlubší její smysl, a tím je: „Odpust.“ Od slov „Pane, smiluj se...“ až po slova „Beránku Boží...“ se ten smysl stále objevuje. Mešní vstup - introitus - a graduál znamená nadějeplné vzhlížení k Bohu, často volání o Boží smilování, volání z hlubiny duševní nouze o záchranu a odpouštění (Ž. 24). Epištola, čtení a Evangelium nejsou jen předčítáním, nýbrž předstupem Ježíše Krista před náš duchovní znak. Liturgie odívá své myšlenky v slova Písma, zpřítomňuje nám Krista a jeho jménem pronáší slova poučení a napomenutí k celé náboženské obci a každému věřícímu zvláště.

Dnes vyslechněme s plným soustředěním, upevněme v paměti a uvádějme v život jen ta slova: „Odpust, jakož i my odpouštíme.“ Modlitby (orace), které výstižně shrnují vůli církve modlit se a

posvěcovat, shrnují to, co liturgie v slově a úkonu rozkládá a rozvinuje, v krátkých formulích, a přednášejí chválu, dík i prosbu svátostnému Spasiteli. Dnes musím při modlitbě Páně (Pater noster) se zvláštním pohnutím se modlit s knězem pátou prosbu: „Odpust' nám naše viny, jakož i my odpouštíme!“ V žalmech vyslovuje se celá stupnice citů a dojmů většinou s opakováním: „Odpust.“

Živoucí účast na liturgických úkonech církve bude nám pramenem mnohonásobného požehnání, jestliže oživíme ve své paměti slova: „Přinášíš-li tedy dar svůj k oltáři... jdi, prve smiř se s bratrem svým; potom přijď a obětuj svůj dar!“ (Mt. 5, 23.)

3. Nejen v kázání evangelia, nýbrž v celých náboženských dějinách lidstva zaujímá slovo: „Odpust“ místo svrchované důležitosti. Neboť to slovo obsahuje dvoje poučení, jehož neznalo ani pohanstvo ani židovstvo. Tam platila zásada: „Oko za oko, zub za zub! Nepříteli nenávisť a za pomstu pomsta!“ V učení Ježíše Krista: „Odpust' jim, nevědí, co činí!“

Teprve Kristovo učení způsobilo, že oněměl ten zpěv hněvu a byla naladěna velepíseň o lásce k nepřítelům. Teprve Kristus dal slovem i životem a smrtí ten neslýchaný příklad prosby: „Odpust.“

Tím se prosba Spasitelova stala modlitbou jak pro jednotlivého člověka za odpuštění osobních vin, tak modlitbou obcí a národů za odpuštění našim vinníkům, stala se modlitbou společenskou v nejširším smyslu. Vnější osudy jednotlivců souvisí s osudem jejich národů na štěstí i neštěstí. Tato souvislost má ten zlý následek, že provinění národa přivolává trest i na nevinné. Táž soudržnost však má i ten potěšitelný následek, že pokání nevinných může pomoci jejich národu z přivolaných trestů.

Každý jednotlivý člověk může býti jedním z těch desíti spravedlivých, pro něž určitá pospolitost je zachraňována od záhuby.

Národy mají sklon vážit vinu svých nepřátel na přísnější váze než provinění svá vlastní a registr hříchů svých nepřátel prohlédávat s lucernou za dne, velmi pečlivě a bezohledně.

Prosba: „Odpust“ však učí i vlastní svědomí zpytovat a vlastní vinu vyznávat před Otcem, a ne vždy jen na sourozence u Otce přednášet žaloby.

Kristus vyzývá všechny národy k modlitbě: „Jako my promíjíme našim vinníkům.“ Tento přídavek zapuzuje žalm, svolávající kletbu z království Kristova, a snímá s národů kletbu nenávisti. Ovšem pravdou zůstává, že nebylo by co odpouštět, kdyby přikázání Kristovo již předem ovládlo národy, totiž přikázání spravedlnosti a lásky všech ke všem. Jinak ovšem zůstává i tu nejrozumnější snaha o vymizení nepřátelství a vyměření nutnosti sebeobran. Kdyby nebylo nevěry, netečnosti k Božím přikázáním a strašné odpovědnosti na těch místech, které k útokům národa na národ dávají zločinný povel, mnohý krví zrudlý rok v dějinách by byl zbaven své červeně a lidstvo by mělo svatý pokoj.

Ovšem zas s druhé stránky má každý jednotlivý národ starat se o to, aby měl v položkách Božích účtů svou rubriku v pořádku.

Jinak ovšem příkaz lásky k Bohu, bližnímu i nepříteli pro dnešek i zítřek zůstává závazným i s tím dovětkem „jakož i my odpouštíme.“

Jako slova: „Odpusť nám“ jsou vyznáním vlastní hříšnosti a voláním po milosrdenství Božím a tvoří podklad, základní zladění opravdového náboženského života, tak doplněk: „jakož i my odpouštíme“, dává do pořádku náš poměr k bližnímu, žádá smířlivé smýšlení a skutek vůči bližnímu a tvoří nejvnitřnější spojení mezi náboženským a mravním životem.

Oč radostněji by se utvářelo naše soukromé i kulturní spolužití, kdyby naše doba chtěla si živě uvědomit oboje to učení! Jak daleko je však náš soukromý život od života katolického křesťana! Pohled do života lidí i společností nutí nás k otázce, jestli vůbec křesťanství v tomto svém požadavku bylo pochopeno. Říkává se, že se křesťanství neosvědčilo! Ale k tomu, aby se osvědčilo, je přece třeba, aby je lidé důkladně poznali a život zcela podle něho zařídili. Co se neosvědčilo, to není křesťanství, nýbrž člověk, který se mu uzavírá a s celou svou pýchou zůstává tak malým, že se nemůže odhodlat, aby jho zákona Božího vděčně přijal a oddaně nesl.

Čím jasněji nazíráme tento bolestný nedostatek našeho společenského života, tím více musí v nás uzrávat odhodlání tato přikázání Ježíše Krista uvádět v platnost i život. Modlit se ta slova v celku a také za to se modlit, aby se plnila, aby mizela nenávisť, nepokoj nespravedlnosti mezi křesťany a mezi národy, abychom zažili požehnání, jaké jen z víry a přikázání lásky lidstvu mohou vypučeti. Amen.

XXII. neděle po sv. Duchu.

Filip Olšar:

NEZŘÍKEJME SE CÍRKEVNÍCH SVÁTKŮ.

„Dávejte tedy, co jest císařovo, císaři,
a co jest Božího, Bohu.“ (Mat. 22, 21.)

1. Jako křesťané, údy tajemného těla Kristova, máme zajisté vážné povinnosti k Bohu, na jehož milosti závisíme, a k Církvi, která jest naší průvodkyní na cestě k věčnému cíli i od Boha určenou strážkyní nepomíjitelných duchovních hodnot. Jako obyvatelé této země žijeme ovšem též ve společenství státu a máme též určité vážné povinnosti k tomuto svému státu, jenž se má starati o naše blaho časné. Křesťan, který dobře ví, že člověk jest od přirozenosti uzpůsoben žítí ve společenství a mimo toto společenství

nemůže dosáhnouti svého přirozeného blaha, jistě velmi vážně chápe svůj vztah k státu, v němž žije, a snaží se svůj poměr k němu usměrňovati na základě obecné spravedlnosti, usilující o společné, obecné blaho. Dobrý křesťan jest zajisté také dobrý občan. Nevyhýbá se úkolům, jež od něho požaduje jeho stát, a lne láskou k své pozemské vlasti, v níž se zrodil a jež jest jeho dočasným domovem. Víme ze zkušenosti, že úpadkem křesťanských ctností upadly i cnosti občanské. (Starý Řím.) Náš poměr k státu a k státní moci budou vždycky určovati slova sv. Pavla, jež napsal k římským křesťanům, žijícím tenkrát uprostřed pohanského státního zřízení a jimiž určil jejich vztah k tehdejší pohanské státní moci: „Každý buď poddán mocnostem vyšším, neboť není mocnosti, leč od Boha, a ty, které jsou, od Boha zřízeny jsou. Proto kdo se protiví mocnosti, zřízení Božímu se protiví, ti pak, kteří se protiví, odsouzení sobě zjednají... Proto jest potřebí, abyste byli poddáni nejen pro hněv, nýbrž i pro svědomí. Vždyť proto také daně dáváte, neboť jsou služebníky Božími, právě tím se zabývajíce. Dávejte tedy všem, čím jste povinni: Komu daň patří, tomu daň dávejte, komu clo, tomu clo, komu bázeň, tomu bázeň, komu čest, tomu čest. (13, 1-7)

Cítíme jasně v těchto slovech ozvěnu slov Ježíšových z dnešního evangelia. Víme však dobře, že Ježíš též řekl: dávejte, co jest Božího, Bohu. Proto také víme, že služba Bohu jest nadřazena službě pozemské a že uskutečňování našich povinností a úkolů občanských nesmí se díti na úkor našich povinností náboženských.

2. Všichni zajisté milujeme svou vlast, svůj stát, svou republiku. Víme, že se zrodila z obětí a ztrát mnohých a že bylo třeba projíti tolikým utrpením a těžkými zkouškami, aby se udržela a zachovala její svoboda a svébytnost. A víme také, že jest třeba mnoho práce ještě, práce všech občanů bez rozdílu, aby se naše vlast mohla vzpamatovati z těžkých ran poslední války a aby se opět zaskvěla ve své slávě a kráse. Upřímně věřící katolický křesťan se jistě této práci nebude nikdy vyhýbat a ochotně přiloží ruku k společnému dílu pro blaho celku. Ale nemůže nikdy zapomenout, že ne samým chlebem živ jest člověk, nýbrž také slovem Božím, že člověk nemá jenom tělo a nepotřebuje jenom jíst a spát, ale že má také nesmrtelnou duši, kterou nutno sytit a živit milostí Boží a pravdou Kristovou, že nelze budovati jenom pozemský, dočasný domov, nýbrž že také nutno připravovati si celým svým pozemským životem domov věčný.

Třebaže jsme si tedy plně vědomi, jak nesnadné jsou hospodářské poměry, v nichž se dnes celá lidská společnost potácí, a jak obtížné a mnohotvárné jsou úkoly, které naše osvobozená vlast musí zdolávati, a jak je třeba práce a zase práce (a to nejen práce některých, ale práce všech, tedy i práce naší), přece se nemůžeme pro práci zřeknouti určitých práv duše, nemůžeme pro časnou práci zapomínati na Boha a na věčnost, na svou spásu a na svůj

věčný cíl. Tu tedy musíme přiznati, že nás katolické křesťany velmi bolí, dělá-li se někdy z neděle pracovní den a ruší-li se naše církevní svátky. Letos byli jsme ochuzeni o svěcení jednoho z nejkrásnějších mariánských svátků, svátku Nanebevzetí Panny Marie, který byl vždycky každému upřímně věřícímu katolíku příležitostí k slavnému holdu nebeské Královně, jež právě našemu českému národu byla vždy tolik milostiva a již vděčíme za tolik ochrany a lásky. Připadá nám to jako nevděk a každý nevděk bolí. Jak musí boleti i náš nevděk nebeskou Matku a Královnu, když ona tolikrát rozprostírala nad naší vlastí svůj ochranný plášť, když tolikrát vyslyšela naše lkání z hlubin všech našich strastí a soužení, když za nás nepřestala orodovat, ani tehdy, kdy my jsme na ni zapomínali a za její lásku jsme se odměňovali nevšimavostí k příkázáním jejího božského Syna. Je to snad mnoho, když člověk ze sedmi dnů jeden, neděli, věnuje svému Stvořiteli a největšímu dobrodinci, když jde do kostela na Mši svatou a věnuje tak z tolika všedních dnů svých šedivých starostí, které někdy hodně ho táhnou dolů, chvilinku své duši a jejímu posvěcení? Je snad našich církevních svátků tolik, že je třeba je ještě rušit a omezovat? Je těch 9 dnů z 365 dnů v roce tak nadměrně mnoho, abychom je nemohli zachovat? Nezapomínejme, že dáme-li Bohu, co mu právem přináleží, získáme své práci požehnání a posvěcení. A práce, provázená Božím požehnáním, je nejvydatnější a nejužitečnější. Pan ministr školství prof. dr. Stránský nedávno napsal, že modlitba bez práce je málo, avšak práce bez modlitby není nic. Jistě pravdivá slova, protože práce, která není modlitbou a službou Bohu posvěcena a zušlechťena, bývá obyčejně bez užitku.

Je to věc spravedlnosti vůči Bohu, abychom světili sváteční den. Jestliže máme od Boha všečen čas, v němž se náš život rozvíjí, jestliže on jest dárce času, pak je jistě spravedlivé věnovati určitou část tohoto času Bohu, když všečen svůj ostatní čas, jež máme jako dar od Boha, věnujeme svým pozemským starostem a zájmům. Světiti sváteční den patří k přirozenému zákonu. Už ve Starém Zákoně bylo řečeno národu vyvolenému: „Šest dní budeš pracovati a konati všechny práce své, sedmého dne však je sobota Hospodina, Boha tvého. Toho dne nebudeš konati žádné práce. (Ex. 20, 9.) A Hospodin ve Starém Zákoně přísně požadoval zachovávání tohoto svého práva a hrozil velkými tresty těm, kdož by mu toto právo odepřeli: „Ostříhejte soboty mé, neboť svatá jest vám; kdo by ji poskrvnil, smrtí ať zemře. Duše toho, kdo by v sobotu pracoval, budiž vyhubena z jejího národa. Šest dní budete pracovati, dne sedmého je sobota, klid Hospodinu zasvěcený. Kdo by toho dne pracoval, ať zemře.“ (Ex. 31, 14.) (Zde možno vysvětliti, proč u židů dnem svátečním byla sobota, u křesťanů jest jím neděle). Odpovídá to tedy Božímu přání a celé náboženské tradici, požaduje-li Církev od svých údů svěcení dne svátečního. Jest v tom i praktická a přirozená moudrost, která ví, že namáhá-li se tělo

celotýdenní práci, potřebuje aspoň jeden den si vysaditi a odpocínouti. Církev je jistě pečlivá matka a nepožaduje nic, čemu by člověk nemohl dostáti nebo co by mu snad uškodilo v jeho životní existenci. Proto v určitých potřebách dovoluje v neděli nebo ve svátek pracovati. Je-li to nutné a slouží-li to obecnému blahu, ale toto uvolnění, tato dispens se nesmí státi pravidlem. Ten, kdo by chtěl pozvolna setříti onen rozdíl mezi všedním a svátečním dnem a chtěl by tak poznenáhlu nechati onomu obyčejnému a všednímu životu pohltnuti naše krásné křesťanské svátky, nemyslí to jistě s náboženstvím dobře a neslouží lidské duši a jejím vnitřním potřebám.

Víme, že bylo by možno svátky, zvláště ty, které spadají do poloviny týdne, překládati. Ve válce to bylo skoro pravidlem, že se naše svátky překládaly na neděli. Zkušenost ukázala, jaké tu bylo nebezpečí sevšednění a jak s myslí našich povadlých a povrchních křesťanů se pozvolna vytrácelo vědomí o svatých tajemstvích víry, jež jsou obsahem našich církevních svátků. Musí nám také přece jíti o křesťanský ráz našeho národního života. Naše vzdělanost, náš národní svéráz, celý náš život je nemyslitelný bez křesťanské víry. Víme, jak katolická Církev svým požehnaným vlivem posvětila život našeho lidu a co všechno našemu národu v jeho vývoji dala. Nezapomínejme, kolik krásy a duchovního povznesení a osvěžení přinesly církevní svátky naší národní tradici. Vezměte si staré lidové zvyky, v nichž je tolik půvabu a ušlechtilé poesie, zamyslete se nad hlubokým a ryzím mudroslovím našich předků, začtěte se do takové „Babičky“ Boženy Němcové, bylo by to všechno možné bez církevních svátků, bez jejich půvabu, kouzla a krásy? A jaká by to byla škoda pro naši spásu a pro posvěcení naší duše, kdyby tu nebyly svátky, zasahující svou liturgií a svým obsahem do našeho vědomí, oživující ospalost naší víry, probouzející v nás zbožnost a vybízející nás k modlitbě, k povznesení duše k Bohu, a volající do kostela na Mši svatou! Ne, nemůžeme se zřeknouti slavení našich církevních svátků, protože jsou podněcovateli vroucnosti našeho náboženského života a neodlučitelnou součástí našeho života národního.

3. Jistě více než kdo jiný jsme si vědomí všech potřeb našeho státního života. Znovu a znovu to zdůrazňujeme. Není to jistě nepochopení doby, ani zlá vůle, ani nesnášenlivost, která nás nutí volati po zachování našich svátků. Ale je to naše náboženská povinnost, povinnost vděčnosti k Bohu, jenž nás stvořil, na kříži vykoupil a svou milostí nás posvěcuje; povinnost vděčnosti k nebeské Matce, jež nám tolikrát osvědčila svou náklonnost a láskyplnou péči; povinnost vděčnosti k svatým, kteří za nás před trůnem Beránkovým bez ustání orodují. A je to i úkon spravedlnosti vůči Bohu, abychom mu část času zasvětili a obětovali, víme-li, že všechnen čas máme jen od něho. Známe zajisté slova apoštola, jenž praví: „Kdo zachovává den, Pánu jej zachovává.“ (Řím.

14, 6.) Kéž by tato slova platila i o nás! My všichni, kteří jsme dnes v den Páně shromážděni v tomto našem farním kostele, abychom zde společně jako rodina Božích dětí vzdávali chválu svému věčnému dobrodinci a byli účastni nejsvětější Oběti Božího Syna, jsme ochotni věnovati své válkou postižené vlasti své síly, své schopnosti, své služby, svou práci. Chceme býti dobrými syny své vlasti, živými členy svého národa, věrnými služebníky svého státu. Ale nezapomínáme při tom a nesmíme nikdy zapomenout, že jsme především služebníky a dětmi Božími, kteří musí umět dávat Bohu, což Božího jest.

XXIII. neděle po sv. Duchu.

Karel Endl:

ČÍM JE NÁM KRISTUS?

Představme si živě, že bychom byli osobně bývali přítomni těm dějům, o kterých nám vypravuje dnešní evangelium. Spasitel obklopen velikým zástupem lidu. Od zadu tlačí se zástupem směrem k němu nemocná žena; dvanáct let již trpí těžkou chorobou, dosud nikde nenašla pomoci. Teď si myslí: „Dotknu-li se jen roucha jeho, budu zdráva.“ Učinila tak a - byla uzdravena.

Tu zas je vznešený žid, představený synagogy. Jeho dvanáctiletá dceruška právě skonala. Na lůžku kořist smrti, u lůžka dárce života - Ježíš Kristus. Malou mrtvolnou ruku dívky bere do ruky své, praví: „Dívko, vstaň!“ - Dívka vstává, je živa, zdráva. Jak božsky velikým se nám tu jeví Ježíš! Chápeme, jak muž, který takové a podobné skutky Kristovy viděl a zažil, sv. Jan, napsal ve svém evangeliu Bohem nadšená slova: „Viděli jsme slávu jeho, slávu jako jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.“

O možnosti zázraků zbytečno mluvit. Zdolává-li v přírodě moc a síla větší moc a sílu menší, vítězí-li člověk do veliké míry svým důmyslem nad silami v přírodě, je patrné, že všemohoucnost Boží zdolává vše a usměrňuje po svém, podle svých odvěkých plánů.

Ostatně dějepisná skutečnost zázraků je jistá, jsou tedy i možny. Ale je to jiná otázka, jež snad mnohého i věřícího pálí na rtech: „Kde je dnes ten Kristus, jenž koná tak četné a veliké zázraky? Proč tehdy pomáhal tak divuplně, proč nepomáhá teď? Kdo byl Ježíš tehdy, kdo je nyní? Nemí přece podle slov apoštola (Hebr. 13, 8) včera i dnes a na věky týž?

Na ty otázky si dáme odpovědi, přehlížejíce aspoň druhově všechny divy, jaké činil Ježíš Kristus.

1. Čteme-li evangelia s duší věřící, stojí tu před naším zrakem Ježíš božsky veliký.

a) Bezmezně ovládá přírodu. Tak dává pokyn bouři, jež se roz-

zuřila na jezeře Genezaretském, a zavládá ticho. (Mk. 4, 39.) Kráčí po vlnách jezera, jakoby měl pod nohama pevnou zemi (Mk. 6, 47.) Korunuje práci Petra a jeho spoluapoštolů výsledkem mimořádným, zázračným (Lk. 5, 1-11). Kde lidé jsou bezradni, pomáhá Ježíš, nasycuje tisíce lidí málem chlebů, které zázračně množí. (Mt. 14, 13-21). Očití svědkové těchto událostí plni údivu se táží: „Kdo je tento, že i větry i moře ho poslouchají?“ (Mk. 14, 33.) Jindy vyznávají: „Ty jsi vpravdě Syn Boží“ (Mt. 14, 33). „To je opravdu ten prorok, který má přijíti na svět.“ (Jan 6, 14.) Tak jsou zástupy nadšeny, že ho násilím chtějí učinit králem (Jan 6, 15). Bezvýhradně ovládá Kristus přírodu.

b) Bezmezně vládne i nad nemocí a nouzí. Přicházejí učedníci poslaní Janem Křtitelem s dotazem: „Jsi ty ten, jenž má přijíti, nebo máme čekat jiného?“ Ježíš jim odpovídá: „Jděte a oznamte Janovi, co jste viděli a slyšeli! Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní jsou očišťováni, hluchí slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium. A blahoslavený, kdo se nepohoršuje nade mnou.“ (Lk. 7, 18-23.) „V té hodině uzdravil totiž mnohé od nemocí a trápení zlými duchy a mnohým slepým vrátil světlo zraku“ (Lk. 7, 21.) Tak bezvýhradně vládne Kristus nad nemocí a lidskou bídou.

c) Neomezeně poroučí Ježíš Kristus i samé smrti: „Dívko, vstaň,“ a dívka vstává (Lk. 8, 54). „Mládenče, tobě pravím, vstaň!“ a mrtvý jinoch se zdvihá v sed a mluví (Lk. 7, 14). „Lazare, pojď ven!“ a Lazar vychází z hrobu, v němž tělo jeho podle židovského zvyku pohřbené odpočívalo již čtvrtý den a počínalo se rozkládat. (Jan 11, 43). Tak potvrdil Ježíš pravdivost svých slov: „Jako Otec mrtvé křísí a oživuje, tak i Syn oživuje, koho chce.“ (Jan 5, 21.) Neboť: „Já jsem vzkříšení a život“ (Jan 11, 25). Ježíš je tedy neomezeným pánem i nad smrtí.

d) Rovněž tak bezmezně vládne Kristus i nad světem duchů. „Plni údivu tážali se všichni: Co je to? Nové učení, potvrzené mocí Boží! On poroučí i nečistým duchům, a - oni ho poslouchají“ (Mk. 1, 27). „Ještě se to v Israeli neudálo“ (Mt. 9, 33). Tedy i duchové zlí pociťují jeho zcela neomezenou moc.

Na otázku, jaký dojem působily divy Ježíšovy v těch, kteří byli jejich svědky, odpovídá sv. Jan: „A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho, slávu jako jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.“ (Jan 1, 14.)

2. Přejde však někdo s otázkou: „Proč neukazuje se Ježíš Kristus již nyní jako takový divotvůrce?“

Jeden stěžuje si: „Měl jsem nemocné dítě, k Ježíši jsem je přinesl s modlitbou, a neuzdravil ho. Zemřelo, a nevzkřísil ho.“ Jiný naříká: „Po léta byl jsem nemocen, ale Kristus mne neuzdravil.“ Třetí si stěžuje: „Já jsem byl pronásledován neúspěchem jedním po druhém ve svém podnikání; zázračný úspěch podobný, jakým sv. Petr byl obdařen, nebyl mým údělem.“ „Kde je tu Spasitel? Čím je nám dnes?“ táží se mnozí.

Tak ovšem mluvit nesmí, v kom je jiskra víry v Ježíše Krista. Takovou řečí nemohou mluvit ústa katolíka.

I dnes ještě pomáhá Kristus i ve věcech přirozených, v potřebách časných. A o takové jde ve všech těch případech. Pomáhá ovšem tehdy, odpovídá-li to cílům jeho moudrosti a vyrůstá-li z toho opravdový prospěch duši člověka. I dnes ještě pomáhá i zázračně, slouží-li to účelům jeho moudrosti. Není pochyby, že mnohý z nás si vzpomene na něco z vlastního života, z čeho mluví pomoc Boží, ochrana Boží velmi výmluvně. Musí doznat, zamyslí-li se nad tou kterou událostí, že by se bylo vše stalo zcela jinak, kdyby běh toho děje šel svou zcela přirozenou cestou. Nejsou vyloučeny ani případy zázračného vyslyšení modliteb. Dotyčný člověk poděkuje v soukromí, jak říkáme, ví své, nechodí s tím na veřejnost a jen v paměti to vděčně nese dále životem.

Ale v něčem je nutno dáti za pravdu tvrzení, že Ježíš Kristus nepomáhá dnes tak často a tak nápadně v tělesné nouzi, ve věcech časných, zázračně, jako tehdy, kdy žil ve sv. zemi a procházel jejími kraji a městy.

Ale přece jen rozumný křesťan neřekne, že Kristus je dnes méně dobrotivý a milosrdný než byl tehdy a mezi tehdejšími lidem. Je třeba jen klidně a s rozvahou nad tím vším se zamyslit.

Čteme-li pozorně evangelia, t. j. knihy, líčící život Ježíše Krista a jeho působení, ujasní se nám velmi brzo, že nesmrtelná duše člověka v osudu Ježíše Krista stojí ve své hodně nedozírné výši nad smrtelným a hmotným tělem. Také nám velmi jasně vysvitne, že se mu při všech jeho zázracích jednalo konečně o spásu duše. Tu chtěl Ježíš odhřešit, posvětit, zachránit. Proto právě stal se na naší zemi člověkem.

Jak měl však své současníky přesvědčovat, že je Vykupitelem, Spasitelem od Boha poslaným, než tím na prvním místě, že zázračným způsobem uzdravoval jejich neduhy tělesné. Tím nejlépe ukazoval, že přišel léčit nemoci duší a duše spasit. Proto zázračně vracel nemocným zdraví všeho druhu, aby ukázal, že vnitřně, nadpřirozeně v duších může působit, že pro duše může uvést v činnost posvěcující a spásonosné síly. V přírodě pak viditelně činil to, z čeho bylo poznatelné, že je všeho neomezeným pánem. Proto procházel svatou zemí, konaje všude zázraky. Zázraky přístupné smyslům byly jen znameními zázraků milosti, které konal v duších. A o tyto zázraky v duších mu především šlo!

3. Duše, nesmrtelná duše, je tedy něčím nepoměrně vzácnějším než tělo. Tělo však svou někdejší oslavu na věčnosti má vzít z oslavené duše. Aby duši spasil a s duší také tělo, proto se stal Syn Boží člověkem, proto i na Kalvarii umíral. Proto zásluhy svých bolestí a své smrti spojil účinně se svátostmi, proto založil církev a jí svěřil

udělování svátostí a uložil jí, aby rozhřešovala, posvěcovala, pracovala ke spáse duší.

Uvážíme-li to s klidem a rozvahou, můžeme-li pak ještě říci, že Ježíš Kristus je dnes méně dobrotivý, milosrdný, méně činný v zájmu toho nejvyššího, nejkrásnějšího cíle člověka? Neprodlévá i nyní na naší zemi, žehnaje a obětuje se a konaje své divy?

Pohledme jen očima víry! A uvidíme, že to vše, co konal zázračného ve svaté zemi, bylo pouhou předehrdou, úvodem k tomu, co koná dále. Neomezuje se již jen na malý úsek země, nýbrž koná své dílo na celé širé zemi, nekoná své dílo jen před malým počtem lidu jedné malé země a jednoho nevelkého národa, nýbrž u všech skoro národů této země, ne již v krátké době asi 3 let, nýbrž nyní již 19 set let a dále, dokud bude lidstvo na zemi, rozvíjí Spasitel své zázračné dílo.

Koná zázračné dílo milosti, když církev jeho jménem a v jeho moci uděluje svátosti. Křísí k nadpřirozenému životu každým udělením svátostného křtu, každým rozhřešením od smrtelného hříchu. Proměňuje denně někde v širém světě prostý chléb ve své tělo, víno v krev, denně sytí tímto chlebem života nespočetné lidi, sílí je, těší, dává odvahu, aby v síle toho zázračného chleba života probodovali statečně těžký boj životní, sílí je k vzestupu po příkré stoupající cestě křesťanského života, pomáhá nést statečně jeho břemeno. Kdo spočítá ty duše, v nichž Kristus návštěvou ve svátosti utišil vlnobití vzedmutých vášní?

Pokud činnost církve dosahuje, jde Ježíš po této zemi jako vykupitel, Spasitel, pomocník lidí, konaje nové a nové divy v říši duchovního života.

Ještě je povážít, že zázraky Ježíšovy jsou jednou pro vždy připojeny k jeho učení jako božská pečeť k velké listině, ověřující Krista jako Spasitele. Není třeba nové.

Zázrak jako mimořádné potvrzení božského původu učení Ježíše Krista nemůže se díti denně. Tak by ztratil svou váhu, svou průraznost, zevšedněl by. Jeho prvním účelem je dokázat přímou řeč Boha k člověku, ne léčit, křísit a t. d., to vše stojí v službě toho účelu. Možnost nových divů je ovšem otevřena stále. Všimněme si ještě toho, že Ježíš Kristus sám šel svým životem věrně, oddaně, ne lehce, šel vstříc cestě křížové, neučinil zázraku, aby kříž byl z něho sňat, ani aby sám byl sňat s kříže. Vytrvává ve svém díle věrně v sumě nejtěžších bolestí až do slov: „Dokonáno jest“ a poručení ducha v ruce Otcovy. Až jeho chvíle přichází, koná teprve ten největší div - vstává slavný z hrobu.

Předchází nás tak životem za každých okolností oddaným Bohu, ale ústícím v oslavu věčnou.

Ježíš Kristus zůstává teď a stále, čím byl tehdy za svého pobytu na zemi ve formě člověka, zůstává vykupitelem, spasitelem, světlem, životem, těšitelem, pomocníkem. Chce aspoň tím býti a se své strany plní a nabízí v tom smyslu stále, každému vše. V e s k u

tečnosti ovšem je tím vším každému člověku dobré vůle, tomu, kdo hlavní váhu klade v nadpřirozený život a cíl životní ve chvále Boží zde na zemi, a až Bůh pokyne v blaživém patření na Boha ve šťastné věčnosti. Jinak platí i dnes slovo Simoneovo: „Tento je položen ku pádu a ku povstání mnohým v Israeli, jako znamení, jemuž bude odpíráno.“ (Lk. 2, 34.)

Ať kolem nás se odehrává pekelný tanec bludů, hřmot útoků na svaté právo Ježíšovo, na vše, co sám vykoupil svou krví, katolík, osvícený vírou, povzbuzovaný Kristovým slovem, vedený jeho příkladem, sycený jeho tělem, skálopevně jistý jeho Božským slovem, zachová duchovní rovnováhu, správný směr života v nadpřirozených výšinách milosti, věda, že Ježíš Kristus je jeho Bůh, jeho Pán, jehož slova nepominou! Amen.

Dr. Josef Hronek :

HODNOTA PEDOPSYCHOLOGIE.

Vlastním nositelem pedagogického dění jest dítě. Snahy o hlubší poznání dítěte vyvěrají jednak z potřeb teoretických, jednak praktických, didaktických. Dítě není člověk v malém, ale je bytost se speciálními vlastnostmi, dětská duše je svérázná struktura, kvalitativně odlišná od duše dospělého. Bylo proto omylem, když se dříve pozorování na dospělých přenášelo na děti, nebo vykládalo-li se dětské chování jako nedostatek vlastností dospělého. Skoro ve všech zemích se rozvinulo hnutí pro studium dítěte, které jest jen dokladem úsilí, aby výchova a vyučování bylo vybudováno na správném poznání dětské individuality po stránce tělesné i duševní. U nás nejvíce pro studium dítěte vykonal prof. Frant. Čáda. Již r. 1911 založil s prof. Matiegkou a ředitelem Dolenským ústav pro výzkum dítěte a dorůstající mládeže pro vědecké studium tělesného a duševního stavu a vývoje českého dítěte a dospívající mládeže. Po něm zasloužil se o výzkum dítěte prof. O. Chlup a v době nejnovější J. V. Klíma, F. Pražák, V. Příhoda, Cyr. Stejskal, St. Velínský a jiní.

Do konce 19. století byla psychologie pěstována jakožto abstraktní, teoretická věda. Rychlý její rozvoj způsobil, že se vyvinul samostatný obor konkrétní psychologie, jež si všímá duševního života dítěte, strukturálních zákonů jeho vývoje a příčin, které jej uzpůsobují - *pedopsychologii*. Protože má pedopsychologie svou vlastní hodnotu, nemůžeme ji z tohoto důvodu ztožňovati s pedagogickou psychologií, která jest vědeckým výzkumem duševních stránek a základů celé výchovy. Vedle termínu pedopsychologie užívá se názvu *pedologie*. Pedologie však v širším smyslu je věda o tělesné a duševní přirozenosti dítěte, v užším smyslu jen o tělesné přirozenosti dítěte. Právem píše K. Bühler

ve své knize „Nástin duševního vývoje dítěte“ (1939, str. 32): „Učení o dítěti si nenechá a také nesmí nechat vzít hrdé právo každé čisté vědy, totiž probádati svůj předmět pro předmět samotný. Dítě jest nám zajisté něčím více než kameny, rostliny a zvířata; je nám rovno, je dědicem naší kultury, dorůstající osobností, kterou pozorujeme očima odpovědného vychovatele a nad ním bdíme s péčí lékaře a duchovního otce.“

Předmětem pedopsychologie je tedy dítě ve svém vývoji. Snažíme se poznati jeho vývoj po všech stránkách duševního žití a sledovati růst jednotlivých jeho duševních funkcí. Při dětském vývoji zajímá nás především stránka kvantitativní, to jest růst co do obsahu a výkonnosti, na příklad růst představ a schopnost myšlenkově je spojovat. Duševní růst má pevný rytmus, který může býti vnějšími vlivy podporován nebo zdržován. Kvalitativně nerostou duševní schopnosti úměrně, ale probíhají určitými stadii, z nichž každé má svůj čas rozvoje a dobu zrání. Každá nová schopnost rozvíjí se po určitou dobu až se vytvoří určitá forma. Duševní růst má své tempo, zprvu velmi prudké, na první pohled patrné, (na př. v prvním dětství) ale později málo patrné, to je obecný zákon vývojové retardace. Vývojové tempo jest individuální. Děvčata se vyvíjejí rychleji než chlapci. Celkem život člověka jest plynulý, vývoj jeví rytmus po 6-7 letech, nepočítáme však s absolutními hodnotami těchto období.

Hranice dětství nedá se pevně stanovit. Můžeme rozeznávat tři období. První dobu dětství do 6 či 7 let, kdy dítě se naučí užívat smyslu choditi a mluvit; ustaluje se t. z. „návyková povaha“ dětská, t. j. souhrn návykových vlastností pro dítě velmi příznačných. První doba dětství má svůj vlastní smysl v celku života. V plasticitu prvního dětství nesmíme vnášeti experimentaci dospělých; zaměstnáním dítěte je hra jako práce dětsky zřená.

Druhé období, věk školní, od 7 do 14 let dělí se zřetelně na dvě údobí: 1. druhé dětství do 7-8 let a 2. věk chlapce a děvčete. Tento se dělí pak na: a) období od 7 (8) let do 10 (11) let. b) prepubertu od 10 (11) do 13 (14) let. Druhé dětství je stadium nácviku duševních forem. Dítě dospívá k uvědomení si povinností hodnocením chování, i když jeví se tu málo sebeovládání a vytrvalosti, neboť vůle dítěte je dosud slabá. Mládež prochází obdobím pubescence, nadání se vyhraňuje, speciální sklony se projevují určitěji. Prepubertou rozumíme zjevy, které předcházejí duševní i tělesnou pubertu a jež se vyskytují v 11. a v 12. roce - údobí vzdoru.

Třetí dobu od 14 roku jmenujeme věkem jinostským a dívčím. Přejchod z doby druhé do třetí tvoří období puberty. Puberta zachvacuje najednou všechny složky osobnosti dítěte, které se takto ocitá ve známých zmatacích. Z měkké struktury dospívajícího rodí se nová osobnost, ucelenější a pevnější. Příchodem puberty se končí dětství. Mezi pubescentem a jinochem je pozvolný přechod, v němž po období plném krísi, které vznikají z hledání

nových hodnot a pronikání vědomí vlastní osobní hodnoty, nastává vyrovnání myšlení, cítění a vůle.

Doba jinošství je pro vyučování a výchovu náboženskou nesmírně důležitá, úsilí katechetovo musí směřovati k tomu, aby se mu podařilo v život dítěte vštípit čisté a jasné proudění vysokých ideálů a v jeho základní formu životní vnést hodnoty náboženské. Není to úkol snadný, neboť fysický, duševní a mravní vývoj dítěte v tomto jeho životním období vyžaduje promyšleného vedení. A tu pedopsychologie poskytuje katechetovi cenné služby, jak porozumět i jednotlivým vývojovým stavům. Výchova a vyučování musí vycházeti z vývojového stadia dítěte. Vlastním pozorováním dětí nabývá katecheta jasného obrazu o svých svěřencích. Je tedy znalost pedopsychologie pro katechetu samozřejmým požadavkem jako předpoklad výchovné a didaktické práce.

Josef Resl, vikář, St. Plzenec:

MILOST POSVĚCUJÍCÍ A HŘÍCH.

(Úvodní katechese bližší soustavné přípravy na první svatou zpověď pro 2. a 3. šk. r., i pro přípravu prohloubenou ve 3. a 4. šk. r.).

Názorné prostředky: Obraz: Podobenství o svatebním rouchu a obraz křtu svatého; elektrická lampa.

A. Roucho posvěcující milosti.

Příprava. Milé děti. Už brzy půjdete k svaté zpovědi. Jistě se všechny těšíte. Proč pak? Protože vám v ní Pán Ježíš odpustí hříchy a vaše duše bude zase čistá a krásná jako byla po křtu svatém. A potom k vám ještě přijde sám Pán Ježíš ve sv. přijímání.

Proto dávejte nyní zvláště dobře pozor, abyste se na sv. zpověď a sv. přijímání dobře připravily. Chodte také častěji do kostela a modlete se denně k duchu svatému, aby vám v té přípravě pomáhal: „Přiď, Duchu Svatý, a pomoz mi, abych se dobře vyzpovídal(a)“.

Podání. (Názor):

1. Podobenství o svatebním rouchu - potřeba milosti posvěcující. - Děti, už jste se učily, že do nebe k Pánu Bohu se nedostane nic nečistého. Každý, kdo chce přijíti do nebe, musí mít na duši zvláštní nebeské roucho, kterému říkáme svatební roucho posvěcující milosti nebo milost posvěcující. To nám řekl Pán Ježíš v podobenství o rouchu svatebním.

Veliký král vystrojil svatbu synu svému a připravil velikou

svatební hostinu. Když bylo všecko připraveno, poslal služebníky po celé zemi, aby pozvali všechny lidi na svatbu, a řekl jim: „Jděte na cesty a pozvete na svatbu všechny, které potkáte.“ Každému z pozvaných poslal také darem krásné bílé svatební roucho. Bez něho nesměl nikdo na královskou svatbu přijít. Ten král byl totiž velmi hodný a chtěl, aby všichni lidé z celé země se s ním radovali. Proto pozval na svatební hostinu všechny, bohaté i chudé, žebráky i chromé, hodné i nehodné.

Služebníci tedy vyšli a přivedli na svatbu všechny, které našli, takže byl veliký sál plný hostů. A každému z pozvaných dali také krásné bílé roucho svatební a řekli mu, že bez něho nesmí přijít.

Než hostina začala, přišel se král na hosty podívat. Všichni měli bílé svatební roucho a byli v něm čistí a krásní. Tu však mezi nimi spatřil král jednoho, člověka který na sobě neměl čisté bílé roucho svatební, ale přišel ve všedních špinavých šatech. Tu se král rozhněval a řekl mu: „Příteli, jak jsi sem mohl přijít, když nemáš roucho svatební?“ A on zůstal jako němý, protože neměl, čím by se omluvil. Tu poručil král služebníkům: „Svažte mu ruce a nohy a vyhoďte jej ven do tmy, tam bude pláč a skřípění zubů.“

(Podobenství se zopakuje otázkami.)

Prohloubení.

Proč dal král toho muže vyhoditi ven? Protože neměl roucho svatební a přišel tam ve špinavých šatech. To od něho byla neúcta ke králi a opovážlivost, neboť na královskou svatbu se smělo přijít jen v čistém bílém rouchu svatebním. Mohl za to ten muž, že přišel bez roucha svatebního? Ano, protože to roucho také dostal a věděl, že bez něho nesmí přijít, ale vlastní vinou a nedbalostí ho pozbyl. Buď ho roztrhal nebo prodal nebo propil nebo zahodil. Tím ukázal, že si toho vzácného roucha od krále nevážil; a tím velikého a hodného krále velmi urazil.

(Nyní možno ukázati obraz od Mate-Mink Born. Upozorní se však, že na obraze je chyba malíře v tom, že hosté mají mítí bílá svatební roucha.)

Výklad.

To podobenství něco znamená. Ten král je Bůh Otec. Jeho syn, kterému vystrojil svatbu, je Pán Ježíš. Svatební hostinu o u je nebeská radost (ve 3. a 4. tř.: a také sv. přijímání). Pozvanými hosty jsme my. Služebníci nebeského krále, kteří nás zvou na nebeskou svatbu, jsou sv. apoštolové a jejich nástupci biskupové a kněží. Svatební roucho je milost posvěcující čili nebeské roucho svatosti, které musíme mít na duši, chceme-li přijít na svatební hostinu v nebi. Host neoděný rouchem svatebním je křesťan, který s těžkým hříchem na duši - bez roucha posvěcující milosti - přichází k Pánu Bohu do života věčného. (Ve 3. a 4. tř. - nebo který s těžkým hříchem přistupuje k sv. přijímání.) Tma venku znamená věčné zavržení v pekle.

Co tedy tím chtěl Pán Ježíš říci?... Že každý, kdo chce přijíti do nebe (k nebeské svatební hostině), musí mít na duši čisté svatební roucho. Tím svatebním rouchem je milost posvěcující - roucho milosti Boží. Bez toho roucha - bez milosti posvěcující do nebe nikdo nesmí.

2. Křest svatý a posvěcující milost. - Také vy jste už byly pozvány na nebeskou svatbu (nebeskou svatební hostinu) a při tom jste dostaly to nebeské svatební roucho. Kdo ví, kdy to bylo? Na křtu sv. Tenkrát vás Pán Bůh pozval na nebeskou svatbu (do nebeské radosti) a dal vám krásné čisté roucho svatební. Co pak je to za roucho? To je roucho posvěcující milosti čili roucho svatosti. Jak vypadá to roucho? To vám hned vysvětlím.

Názor 1.

Na tabuli se zavěsí obraz křtu dítěte (nejlépe Schuhmacherův.¹) Děti, podívejte se na ten obraz. Co pak je to? Co se děje při křtu svatém v duši dítěte? (Ať se děti napřed samy vysloví.) Do duše přichází někdo s nebe. Kdo pak? D u c h S v a t ý. Ten ji obmyje od hříchu dědičného (je-li to člověk starší a má ještě jiné hříchy, tedy ode všech hříchů) a potom již v té duši zůstane a bydlí. A Duch Svatý do té duše také něco přinese (a vloží). Co pak? Přinese do ní nebeské světlo a nebeskou krásu, - dá do ní n o v ý (n e b e s k ý) ž i v o t; a tomu novému životu říkáme: ž i v o t v ě č n ý, ž i v o t n a d p ř i r o z e n ý, ž i v o t n e b e s k ý, ž i v o t s v a t ý nebo krátce s v a t o s t nebo p o s v ě t n á m i l o s t č i l i m i l o s t p o s v ě c ů j í c í. Ta posvěcující milost (ta svatost) je jako čisté krásné zářící roucho na duši udělané z nebeského světla - my mu říkáme s v a t e b n í r o u c h o b o ž í m i l o s t i. V takové duši přebývá zvláštním způsobem Trojjediný Bůh. Taková duše, která v sobě má posvěcující milost (svatost, ten nový nebeský život), je nevýslovně krásná, ta září jako hvězdička a je podobná Pánu Bohu.²) Takové dítě, které má tak čistou duši, může radostně zpívat: „A ta moje dušička, září jako hvězdička, a ta moje dušička, svítí jako blesk.“ - Tak krásná byla také vaše dušička po křtu sv.

Názor 2.

To se nyní názorně objasní na e l e k t r i c k é l a m p ě³). Obraz

1. Není-li velký obraz, ukáže se obrázek v Cestě k Bohu nebo jiný, nebo se udělá na tabuli náčrtek, třebaš podle Kreseb ke katechismu, str. 41 a str. 38.

2. Každá duše je přirozeným obrazem Božím a tedy nějak podobná Bohu, ale duše v posvěcující milosti je jakoby zvlášť Bohem naplněná a prozářená a proto Bohu daleko více podobná.

3. Kde to není možno, tam se to srovnávání duše s elektrickou žárovkou vyloží slovy: Děti, viděly jste už elektrickou žárovku? Je krásná, když nesvítí? Není na ní nic zvláštního. Ale když otočíme kohoutkem a přijde do ní elektrický proud, tu se najednou promění, takže krásně září. Proč? Protože do ní něco přišlo, co ji tak změnilo. Co to bylo? (Světlo.) Něco podobného se stane s duší člověka při křtu svatém.

křtu sv. se zakryje (nebo na chvíli odstraní) a děti se dívají na nerozsvícenou lampu (prázdnou žárovku) a vysloví se o ní: „Ta lampka nehoří, nehřeje, nesvítí, nezáří, není jasná a krásná.“ Můžeme tu lampu nějak změnit t. j. udělati jasnější a krásnější? - Otočíme vypínačem a vpustíme do ní proud. (Děti zase napřed samy odpovídají na otázky a vysvětlují. (Nyní ta lampka vypadá jinak. Nyní krásně svítí a září, nyní je jasná a krásná. Kdo ji udělal tak krásnou a jasnou? (Elektrický proud.) Do té lampy přišlo něco nového; přišlo do ní světlo, a to ji udělalo tak krásnou a jasnou.

Tak se to stalo i s vaší duší při křtu svatém. V tom okamžiku, když kněz lil na vaši hlavu křestní vodu, najednou do vaší duše něco přišlo, co ji udělalo čistou, jasnou, krásnou a svatou. Co to bylo? To bylo zvláštní nebeské světlo, to do ní přišel nový nebeský život. (Proud nebeského světla, proud nového života.) To do ní přišel jakoby kousek nebe. My tomu svatému „něco“ říkáme „milost posvěcující“ nebo „milost posvětná“. (Napíše se na tabuli a děti to slovo opakují.) Tak se jmenuje proto, že duši „posvěcuje“ t. j. činí ji svatou. Také jí říkáme: svátost nebo nový život nebo život věčný nebo život nadpřirozený, život nebeský, život boží. (Všecky názvy napsat na tabuli a dát opakovat!) Kdo pak tam přinesl tu svatost a ten nový nebeský život? Duch Svatý. Duch Svatý tedy udělal duši svatou; proto říkáme: Duch Svatý duši naši na křtu sv. posvětil t. j. udělal ji svatou. Čím ji posvětil? Tou milostí posvěcujícím novým životem. Duch sv. do ní přinesl kousek nebe. Od té doby máte v duši začátek nebe.

Shrnutí.

Tak čistá a krásná musí tedy být duše, aby mohla přijít k Pánu Bohu do nebe. Kdo tu svatost, čili posvěcující milost, to nebeské světlo, ten nový nebeský život, čili to čisté svatební roucho na duši nemá, - kdo nemá kousek nebe už napřed v duši - ten do nebe nemůže.

(Pozornost dětí se zase obrátí k obrazu křtu sv. na tabuli, který se odkryje, a to k horní části obrazu.) Podívejte se sem (nahoru). Kdo se to dívá zde na obraze s nebe? (Bůh Otec.) S jakou radostí a láskou se nyní Pán Bůh dívá na krásnou čistou dušičku. Jak se mu ta duše líbí! Pán Bůh ji nyní přijímá za své dítě, jako by říkal: „Nyní jsi mým milým dítětem“. Čím se tedy stalo to dítě na křtu svatém? Dítětem Božím. A také andělé s nebe se dívají se zalíbením na krásnou, znovu narozenou duši pokřtěného dítěte, jako by říkali: „Ó, jak krásná je ta dušička. Jak svaté a krásné je nyní to dítěátko.“

(To se nyní aplikuje na děti.) Také vaše duše se stala na křtu

sv. tak svatou a krásnou. Kdo přišel tenkrát do vaší duše? Co vám dal? Milost posvěcující (nebo posvětnou). Jak jinak tomu říkáme? Nový nebeský život, život věčný, život boží, život nadpřirozený, svatost, ospravedlnění, obožení, svatební roucho¹). Tím se vaše duše stala podobnější Bohu. Čím jste se tehdy staly? Dít k a m i B o ž í m i. Proto říkáme, že jste se z n o v a n a r o d i l y. Tenkrát jste se po druhé narodily. Po první jste se narodily podle těla pro tento život pozemský, n a k ř t u s v. j s t e s e n a r o d i l y p o d r u h é p o d l e d u š e p r o ž i v o t n e b e s k ý a v ě č n ý. Při prvním narození jste dostaly život obyčejný pozemský nebo přirozený; při druhém narození na křtu svatém jste dostaly život nový, život boží, život nebeský nebo nadpřirozený.²)

Vidíte, jak vás má Pán Bůh rád. Jak se z toho máte radovati, že jste pokřtěny a že jste dítkami božími. Kdo není pokřtěn, ten nemá duši tak krásnou, ten není dítkem Božím a nemá právo na nebe. Milost posvěcující (neboli svatost, t. j. ten nový nebeský život v duši) je tedy nejdrazším pokladem, jaký máte. Ten poklad v duši má větší cenu než celý viditelný svět, protože vám dává právo na nebe. Toho velikého pokladu si má proto každý křesťan nejvíce vážit.

Ve 4. tř. zde možno citovati a vysvětliti verše:

Blaze duši,
dokud tuší,
že v ní láska Boží dlí, -
v jasném zdroji
vřry svojí
dokud nebe zrcadlí.

B. Hřích v duši.

3. Co působí hřích v duši? - (Názorný prostředek: Hořící elektrická lampa a skvrnitý šátek nebo papír.)

a) Ale, děti. Je vaše duše ještě tak krásná, jako byla po křtu svatém? Máte ještě to svatební roucho na duši čisté a krásné? Většina z vás už na něm má všelijaké skvrny a někdo má těch skvrn na duši už mnoho.

---

1. Všecky tyto názvy, vyjadřující stále jinak totéž, je dobré s dětmi pokaždé opakovat, a by viděly, co všechno znamená a jaké bohatství v sobě skrývá slovo: „posvěcující milost“.

2. P. K. Jeřábek: „Co má vědět každé katolické dítě“ užívá k vysvětlení těchto otázek: 1. Kolikrát život dává Pán Bůh duši? — Bůh dává duši dvojí život: obyčejný (pozemský) a život boží neboli věčný. (Základem jeho je milost posvěcující čili: ten začíná v duši milostí posvěcující a dokonává se v nebi.) — 2. Kdy v nás po první stvořil Pán Bůh život boží? — Na křtu sv. — 3. Kdo začal tehdy bydlet zvláštním způsobem v naší duši? — Trojjediný Bůh (zvláště Duch sv.) — 4. Koho nosíme ve své duši, máme-li milost posvěcující? — Nosíme Boha ve své duši. — 5. Jaká je naše duše, má-li (ten) život boží (věčný?). — Naše duše je živá pro nebe, krásná a Pánu Bohu milá.

(Hořící lampa se zakryje skvrnitým šátkem a děti vysvětlují, co vidí): „Teď už ta lampa není tak krásná, už nesvítí tak jasně, už má tmavé skvrny...“ Podobné skvrny se ukáží na duši, když dítě dělá hříchy. Každý hřích je taková tmavá špinavá skvrna. A někdo má na duši už mnoho takových skvrn.

Ale někdy se stane ještě něco horšího. (Otočíme vypínačem a lampu zhasneme.) Co se stalo nyní? Lampa zhasla docela, lampa už nesvítí, nezáří, už není jasná a krásná. Něco se z ní ztratilo, něco z ní zmizelo (odešlo), něco v ní už není.

Tak se někdy ztratí také to nebeské světlo v duši docela, totiž ten nebeský, věčný život v duši, ta svatost a nebeská krása v duši čili milost posvěcující. Čím se ztratí? Dítě udělalo těžký hřích. Těžkým hříchem se ztratí. Obyčejnými, lehkými (malými) hříchy se na čisté duši udělaly pouze skvrny, duše už nezáří tak krásně, ale přece ještě v ní je to nebeské světlo a přebývá v ní Duch Svatý. Ale když dítě udělalo těžký hřích, tu to nebeské světlo v duši najednou zhaslo, - Duch Svatý z ní odešel; v takové duši potom už není věčný nebeský život, ale je t a m vě č n á t m a, a kdyby takové dítě umřelo, duše jeho by už nemohla přijít do nebe, ba ani ne do očištění, ale musela by být zavržena jako ten člověk bez svatebního roucha do tmy věčné v pekle.

V e 3. a 4. tř. možno také užít tohoto srovnání: Ten věčný, nebeský život, ta milost posvěcující je jako světlo v duši. Pozorovaly jste už hořící svíci někde venku na oltáři? Dokud je ticho a jasno, hoří krásně a jasně. Ale najednou začne foukat vítr, světlo začne kmitat a blikat, už tak pěkně nesvítí, a my je musíme chránit a bránit, aby nezhaslo. Vítr znamená p o k u š e n í, a blikání světla znamená malý hřích. - Ale někdy se stane, že najednou zavane prudký vítr (veliké pokušení) a když nedáváme pozor a světla nechráníme, tu nám je vítr zhasne docela. Tak někdy přijde na dítě, na jeho zářící duši najednou veliké pokušení a když dítě nedává pozor, nebdí a nemodlí se a nebeské světlo v duši si nechrání, - udělá najednou velký hřích a nebeské světlo mu v duši zhasne, a v duši pak nastane věčná tma a věčná smrt.

b) (To se nyní aplikuje na děti): Děti, udělaly jste již také nějaký hřích? Bohužel ano. Veliké a těžké hříchy sice, jak doufám, nemáte,¹⁾ takže jste to nebeské roucha posvěcující milosti neztratily, - ale všechny už jste udělaly nějaké m a l é h ř í c h y. Ty jsou jako špinavé skvrny na krásném bílém svatebním rouchu vaší duše. A někdo už tam má těch skvrn mnoho. Proto jeho dušička už tak nezáří jako zářila po křtu svatém, to nebeské světlo v duši už je slabší - už tak jasně nesvítí.

M á P á n J e ž í š z t ě c h s k v r n n a v a š í d u š i r a d o s t? Toť se ví, že nemá, ale rmoutí ho to, rmoutí ho, že jeho

1. V 1. a ve 2. škol. roce nemají děti ještě tak jasného poznání a tak zlé vůle, aby se mohl předkládat těžký hřích. A katecheta musí přísně dbáti, aby nesetřel veliký rozdíl mezi hříchem lehkým a těžkým.

děti už nebyly hodné. A máte vy z těch špinavých skvrn radost? Mohly byste s tak pošpiněnou duší přijít na nebeskou svatbu - k Pánu Bohu do nebe? Ne, ale Pán Bůh by vás musel poslat do očištěnce, abyste si tam svou dušičku napřed očistily, a to očišťování duše v očištěnci je velmi bolestné. A kdo udělal těžký hřích, ten to svatební roucho už docela ztratil, a kdyby tak umřel, musel by býti vyvržen ven do tmy, t. j. do pekla.

Proto poproste nyní Pána Ježíše, aby vám už teď dušičku očistil a řekněte mu upřímně, jak vás to mrzí a bolí, že už nemáte dušičku docela čistou. Můžete mu to říci třebaš touto modlitbičkou: (Vstaňte a říkejte po mně:) „Milý Ježíšku. Má duše na sobě už má všelijaké nehezky skvrny a hříchy. Tobě se ty hříchy nelíbí, ale ani mně se, Ježíšku, nelíbí; a mrzí a bolí mě to, že jsem byl(a) tak nehodný(á). Proto bych si rád(a) už brzo svou duši umyl(a) ve svaté zpovědi. Pomáhej mi, abych se dobře vyzpovídal.“

Souhrn.

Tři stavy duše - tři srdce. - Děti. A teď vám ukážu, jak vypadá duše, která má svatební roucho čisté, a jak vypadá duše, která je má už pošpiněná, a duše která je docela ztratila.

Nyní se celý výklad znázorní na tabuli třemi srdci. Nejprve se nakreslí srdce dítěte bez hříchu celé bílé s křížem (nebo holubičkou - obrazem Ducha Svatého) uvnitř a se zářícími paprsky světla. Nad to se napíše: Duše dítěte v posvěcující milosti. (Anděl strážný se z něho raduje.) - Vedle toho jiné srdce také ještě bílé s křížem, ale již s mnoha tmavými skvrnami a kolem jen několik slabých paprsků. (Ta duše již tak nezáří.) Nad to přijde nápis: Lehký hřích (Anděl strážný to dítě ještě chrání a starostlivě varuje, - v pozadí však už číhá ďábel.) - Na konci se nakreslí třetí srdce docela černé bez záře paprsků a nad to nápis: Smrtelný hřích. (Anděl strážný opodál pláče a odchází - ďábel se raduje a za ďáblem hoří plameny pekelné.) - Děti ať se pak samy o těch obrazech vyjádří. (Kdo umí kreslit, může nakreslit kontury 3 chlapců a ta srdce v nich, po případě i anděla strážného a ďábla.) Děti si pak náčrtek okreslí do sešitků.

C. Jaká je proti tomu pomoc? - Proč se těším na sv. zpověď?

4. Záchrana ve svátosti pokání. - Děti, co by se s vámi stalo, kdybyste s takto nečistou duší nyní zemřely? Kam by přišla vaše duše? Mohla by přijít hned do nebe? Vidíte, Pán Bůh by ji musel poslat napřed do očištěnce, aby se tam očistila. A kdyby někdo měl už nějaký těžký hřích, tak by musel přijít do pekla. To by bylo hrozné. To si jistě nikdo z vás nepřeje.

Co tedy uděláte? Jak se těch hříchů, těch skvrn

na duši zbavíte? Je proti tomu nějaká pomoc? Ano, jest. Kdo ví, jaká? Na to ustanovil Pán Ježíš svátost pokání. Pán Ježíš, náš dobrý pastýř, věděl, že mnohé z jeho oveček se mu zbloudí, - že se dají svést od těla, světa a ďábla a dopustí se hříchu; proto dal svatým apoštolům a jejich nástupcům, biskupům a kněžím zvláštní velikou moc. Jakou moc? Že mohou odpouštět lidem hříchy na místo něho. A to dělají ve svátosti pokání neboli ve svaté zpovědi. (Možno ukázat obraz Pána Ježíše, dobrého pastýře, jak nese na ramenou ovečku ztracenou a zas nalezenou a udělati náčrtek zpovědnice.)

5. Účinky svaté zpovědi. - Také vy půjdete už brzo k sv. zpovědi. Ve sv. zpovědi Pán Ježíš vaši dušičku zase umyje a od skvrn hříchů očistí, takže bude zase jako nová, - bude zase tak čistá a krásná jako byla po křtu svatém. Nebeské roucho posvěcující milosti vám bude zase zářit a duše bude zase jako znovu narozená. A kdo měl těžký hřích a nebeský život v duši už docela ztratil, ten ho ve svaté zpovědi zase znova dostane.

Proto si budeme pamatovati: Ve svaté zpovědi nám Pán Ježíš odpustí hříchy a trest za hříchy. Kdo má svatební roucho své duše pošpiněné, tomu se ve svaté zpovědi umyje, a kdo je docela ztratil, ten je dostane znovu. (Čili: Kdo milost posvěcující ztratil, ten ji znovu dostane, a kdo ji ztratil jen trochu, tomu se zase zvětší a rozmnoží.) Opakuj: Co se stane ve svaté zpovědi? Něco se nám odpustí a něco dostaneme. Co se nám odpustí? Hříchy a trest. A znova dostaneme? Milost posvěcující. Když jsme ji ztratili docela, tedy ji dostaneme zase, a když jsme svatební roucho lehkými hříchy jen pošpinili, tedy se nám očistí (umyje). Proto říkáme: Ve sv. zpovědi se duše zase znova narodí jako na křtu svatém. A ještě k něčemu vám svatá zpověď pomůže. Pomůže vám proti lenosti, zlosti, vzdorovitosti a proti každému hříchu, čili: dá vám sílu proti hříchu. (= Posílí vás k životu bohumilému.) Když vás potom zase napadne lenost nebo mlsnost nebo vzdorovitost a zlost, budete proti nim silnější a lépe je přemůžete.

Souhrn: Co všechno tedy dostanete ve sv. zpovědi? Dostaneme: 1. odpuštění hříchů, 2. milost posvěcující, 3. sílu proti pokušení a hříchu a 4. budeme zas mít nebeský pokoj v duši (pokojné svědomí).

Uživotnění.

1. Radostný dík za svátost pokání. - Vidíte, děti, jak máte proto Pánu Ježíši děkovati za to, že vám chce hříchy odpustit a že dal kněžím takovou moc, aby to mohli dělat místo něho. Jak jsme šťastni, že máme svatou zpo-

věď. Kdybychom ji neměli, nemohli bychom se hříchů zbaviti a museli bychom s nimi umříti.

2. Dobrá příprava. - Ale na svatou zpověď se musíte také dobře připraviti. Svatá zpověď pomáhá jen tomu, kdo se na ni dobře připraví a kdo ji dobře vykoná. Nebojte se, že to bude těžké. Já vám pomohu a také Duch Svatý vám bude pomáhat, když ho za to budete prosit. Proto se budete nyní denně modlit ještě zvláštní modlitbičku k Duchu Svatému, aby vám pomohl všechny hříchy dobře poznat, srdečně jich litovat a upřímně se z nich vyzpovídat. Vstaňte, pomodlíme se ji už teď. (Jestliže ji děti ještě neumějí: Já vám ji budu předříkávat a vy ji budete říkat za mnou):

Přijď, Duchu Svatý, a pomoz mi, abych své hříchy dobře poznal(a), srdečně jich litoval(a), upřímně se z nich vyzpovídal(a) a opravdu se polepšil(a).

Tou se katechese zakončí. Příští hodinu se modlitba hned na počátku - před školní modlitbou - nacvičí a potom se ji děti před každou hodinou přípravy modlí. Komu by se zdála těžkou, může pouze říci: Přijď, Duchu Svatý a pomoz mi, abych se dobře vyzpovídal(a). Amen.

Z cizích kazatelen.

P. Michel Riquet S. J.:

UNIVERSALISMUS LÁSKY.

(Část promluvy v Notre Dame v Paříži.)

Sv. Augustin praví, a bychom milovali vzpurníka „laskavou drsností“, neboť to znamená, že mu prokážeme službu tím, že mu vezmeme možnost býti zlým. A sv. Tomáš Akvinský neváhá viděti úkon lásky dokonce v rozsudku soudcově, jímž tento odsuzuje zločince na smrt, neboť tímto činem chrání, tudíž miluje lidskou společnost a současně prokazuje i odsouzenci opravdovou lásku, otevíráje mu cestu lítosti a božího usmíření, nebo, při nejmenším tím, že serii jeho zločinů učiní konec.

Láska k nepříteli, zahrnutá ve všeobecnosti křesťanské lásky, nežádá od nás zbabělé a zvrácené schvalování špatností, jež nepřítel způsobuje našim bratřím. Co já u nepřitele mám rád, to není to zlo, jež páše, nýbrž jeho lidská přirozenost; bratr, který se zapomene, jehož však má láska chce přivésti zpět k uvědomění si našeho společného a bratrského cíle. Proti nespravedlivému útočníku je dovoleno postavití účinný odpor, odraziti jeho rány

a snížit k nemožnosti příval jeho prudkostí, ano i udržovati jej spravedlivou bázní ve vážnosti k spravedlivému právu.

Zde však se musí zastaviti jediné uplatnění síly, kterou vnuká láska.

Opravdová láska k člověku zapuzuje každé použití síly, jež by cílila k zotročení člověka a, což je ještě horší, která by z něj učinila otroka-pokrytce.

Silná láska nechce ani zničiti, ani rozdrtit, ani vládnouti, nýbrž pouze zachrániti a sloužiti. Ona ví, že materiální síla je všemocná pouze zdánlivě, duše jí unikají. V době, kdy náboženství bylo více než dnes v nebezpečí, že zneužije dočasné moci, vyjádřil se Bossuet takto:

„Nechť se dostane vítězům sebe větší chvály, zůstane vždy pravdou, že války a výboje způsobují mnohem více slz, než si zaslouží vavřínů.

Pozorujte, moji drazí, takové Cesary, Alexandry a všechny ty ostatní ničitele provincií, jež nazýváme dobyvateli. Bůh je posílá na svět pouze ve svém hněvu. Tito hrdinové, tito vítězové se posílá svými nádhernými pochvalami nemají zde na zemi jiného úkolu, než aby kalili pokoj světa svou přemrštěnou ctižádostí. Vedli někdy válku tak spravedlivou, kde by nebyli utiskovali nekonečné množství nevinných? Jejich vítězství jsou smutek a zoufalství vdov a sirotek. Oni jásají nad troskami a nad všeobecným zoufalstvím. Jak je tomu zcela jinak u mého Knížete! To je kapitán-Spasitel, který zachraňuje národy, poněvadž si je podmaňuje tím, že za ně umírá. Nepoužívá ani železa, ani ohně, aby je podrobil. On bojuje láskou; bojuje tím, že koná dobro“.

Bez lásky není síla ničím jiným, než tyranským násilím, nesnesitelným pro každého, kdo má smysl pro důstojnost a práva lidské bytosti. Takové násilí dychtí po tom, učiniti z těch, kteří jsou fyzicky nebo hospodářsky slabší, otroky silnějších.

Nebude na světě pokoje jinak než tehdy, budou-li spravedlnost a síla ovládány, inspirovány a vedeny opravdu bratrskou láskou k člověku a k společnému dobru lidského společenství.

Je ještě nutno, aby tato láska k člověku nezneuznávala nadmyslný konečný cíl člověka, jakož i potřebný je universalismus, jenž podmiňuje jeho cenu.

Nemíti jiné touhy, než uskutečniti sociální řád, jehož jediným cílem by bylo ukájení elementárních potřeb člověka, jako u zvířete, schopného pouze chutě a materiálních požitků, znamená zhanobit a zraditi člověka. Pohan sice, avšak geniální, Aristoteles, již pravil: „Nabízeti člověku jen to lidské, znamená zraditi člověka a chtíti jeho neštěstí, poněvadž hlavní částí sama sebe, jíž jest jeho duch, je člověk povolán k něčemu lepšímu, než je život čistě lidský.“

Křesťanská láska žádá milovati člověka, aniž by byl zmrzačen ve své přirozenosti, nebo omezen ve svém určení. Aby láska k člověku byla plně opravdová, musí respektovati jeho přednost a

zůstati všeobecnou. Milovati výlučně člověka pro člověka, v jeho uskutečňování dočasném, nedokonalém a provisorním, znamená zraditi člověka a chtíti jeho zlo, nebo alespoň nechtíti plně jeho dobro. To jest milovati na úkor toho, co dává člověku celou jeho cenu, všechnu jeho plnost a jeho štěstí, protože člověk nemůže dosáhnouti veškeré své ceny, celé plnosti a svého štěstí jinak, než přesažením toho, co jest, láskou k Bytosti lepší a vyšší než je člověk sám. Láskou k tomu, jenž jest pravda, princip a konec našeho bytí.

Láska křesťanská k bližnímu nepopírá, nevylučuje, nezneuznává žádný z pokroků, ani revolučních, které by mohly zlepšiti materiální a sociální podmínky lidského života. Ona jest povinna tyto povzbuzovati a přispívati jim potud, pokud slouží dobru člověka. Taková láska je tedy ochotna kráčet ruku v ruce se všemi lidmi dobré vůle, aby jimi zaplnila mezery tohoto pokroku. Nechce však zastaviti svou ctižádost u obyčejných materiálních požadavků světských, nýbrž rozšířiti svůj zrak a svou touhu nad ně. Chce respektovati a podporovati v člověku všechny jeho tužby k širšímu a vyššímu životu duchovnímu, nad ony meze, jež mu byly položeny materialismem, popírajícím absolutně ducha a duchovní život, nebo atheismem, popírajícím absolutno nad člověkem a hmotným obzorem.

Nežádáme na našich spolupoutnících zde na světě, aby rázem uznali Boha a ducha tak, jak jej pojmáme a chápeme my. Žádáme pouze, aby jej nepopírali bez důkazů. Avšak jaké důkazy budou nám kdy moci býti dány o tom, že to, co tvoří náš život a naši radost, neexistuje? Mezi lidmi dobré vůle, mezi všemi těmi, kteří nekladou a priori své lásce k člověku meze libovolných výlučností, je dohoda vždycky možná. Od toho okamžiku, kdy nechceme ze své lásky vyloučiti žádnou kategorii lidí, aniž ji omeziti pouze na určitou kategorii dobrých lidí, dohodneme se vždy. A slov Ježíšových lze zde použiti bez omezení: „Kdo není proti vám, je pro mne“.

Celý problém jednoty národní, jednoty evropské, jednoty lidské spočívá zde. Milovati neomezeně, nikoho nevylučující, chtíti všechno možné dobro pro všechny lidi; anebo pak nastoupiti cestu separatismu, sektářství, rasismu a nacionalismu, což znamená cestu nenávisti.

Buď budeme milovati všechny své bližní z celého srdce a z celé duše jako sebe samy, vezmouce si za pravidlo, vzhledem ke všem a počínajíce nejbližšími, přikázání Kristovo: „Co chceš, aby ti jiní činili, čiň i ty jim“.

Anebo rezervujeme svou sympatii, svůj respekt, své služby, svou dobrou vůli lidem jednoho kmene, jedné třídy, jedné strany, jedné národnosti, jedné sekty, jedné rasy, s vyloučením druhých. Pak ale je konec universalismu, jenž dával naší lásce onu nadsmyslnou cenu, která ji ztotožňovala dokonce s onou láskou, již Bůh miluje lidi. Tímto stranictvím, touto omezeností, tímto sektářstvím

v bratrské lásce zřizujeme v samém srdci křesťanské lásky kvasidlo nenávisti, které dá zkysnouti celé mase a promění chutný likér v kyselý ocet. Nemilujíce než určité lidi, třebaže početné, proti všem ostatním, oddělujeme se, stavíme se na okraj všeobecné blahovůle Boží a nastupujeme na temné cesty těch, kdož nemilují.

„Kdo nemiluje, přebývá v smrti.“

„Kdo nemiluje, neznal Boha, protože Bůh láska jest.“

„Kdo nenávidí bratra svého, je ve tmách a bude kráčet ve tmě, neví, kam jde, neboť temnoty oslepily jeho oči.“

Je nutno tedy voliti: mezi láskou opravdovou, úplnou, univerzální, která chce a přeje všechno možné dobro všem bližním, a láskou omezenou, sektářskou a stranickou několika lidí sdružených s naší sebeláskou.

(Přeložila Dr. Vlasta Bradlová.)

R o m a n o   Q u a r d i n i :

PROMLUVY K SŇATKU.

Co se ve vás dnes uskutečňuje, je začátek.

Začátek neznamená pouze, že něco dosud nebylo a nyní začíná být; začátek je tajemství. To život otvírá zraky, vstupuje sám v sebe a ubírá se vpřed. A je-li začátek čistý a silný, je v něm obsažena všechna plnost příštího dění.

Na konci pak stojí opět něco významného: dokonání. Ani dokonání neznamená jen něco zevního, jako by něco dosud bylo a nyní přestávalo být; také dokonání je tajemství: že totiž živoucí bytost dosáhla svého plného rozvinutí, že se stala tím, co jí bylo určeno - jestliže ovšem opravdu dosáhla tohoto svého dovršení a nepromarnila se a neminula cílem a nyní pouze přestává. A toto naplnění neznamená jen určitou míru, nýbrž to, že živoucí bytost dospěla konečné plnosti, že je dotvořena a dohotovena, ukončena.

Avšak mezi začátkem a dokonáním prostírá se prostor dění a boje.

Jestliže začátek byl čistý, nepomíjí tím okamžikem, kdy živoucí bytost započala, nýbrž zůstává přítomen v tom, co vzniklo. Živoucí bytost jde živa dál od svého začátku, vstupujíc do údobí svého rozvoje, utváření a zápasu. Ale začátek, byl-li silný, ubírá se spolu s ní. Takový začátek nestojí jen vpředu, nemůže být opuštěn, nezůstává zpět jako prázdná minulost, nýbrž postupuje dál pod vším probíhajícím děním; je to pramen, který plyne s řekou. Tryská pod každým počínáním, vyráží pod každým děním, vynořuje se pod každým růstem i mizením, pod každou plností i chudobou: trvalý zdroj, z něhož bez přestání vyvěrá proud života; tajuplná, temná hlubina, z níž vystupují dni a podoby; mateřsky jemné luno a bdělá ochrana a stráž.

A byl-li život správně a s čistým záměrem započat, tu se může vždy znovu vraceti do oblasti spoluběžícího začátku. Jestliže se

život nerozptyluje a neztrácí ve věcech, nýbrž dovede zůstat sám v sobě; jestliže nejen mluví a činí a podniká, nýbrž dovede se také utišit, sobě zpřítomnět a vposlouchat se v sebe a v to, co se chvěje uvnitř bytí - pak má souvislost s oblastí začátku a může se v něj skrýt, cítit se jím nesen, může se vždy znovu obnovovat.

A ani pravý konec, dokonání, nestojí jen tam, kde už dál nic nenásleduje - nýbrž působí již předem. Již v okamžiku začátku se zdvíhá a přitahuje k sobě živoucí bytost. V každém okamžiku proniká na venek a je jí vyžadován; a jestliže ona ho poslouchá a dbá, uskutečňuje se správně, dostává se jí pečeti plnosti, něčeho, co jí vyjímá z pouhé časnosti a co ji spojuje s věčností.

Když se dva lidé vzájemně našli a chtějí svůj život žít společně, zaměřují do oblasti začátku. Ti, kteří dotud byli dvěma jedinci, každý pro sebe, se svým odlišným začátkem a svou vlastní cestou, hledají nyní společně onen začátek, z něhož by potom společně vyšli, dva a jedna bytost zároveň. A to nejde o jednotu, jež je pouhým součtem dvou, nýbrž o živoucí jednotu. O jednotu, kterou způsobuje láska svou obětovností a obětí, čistotou svého života, svou vůlí, jež se chce o vše podílet. Nyní je zde něco nového, právě ona živoucí jednotu; jednotu, jež právě vznikla a nyní bude nadále působit. A tato jednotu je vynucována zvláštním dokonáváním, které se započíná již prvním okamžikem a je vyžadováno začátkem a uskutečňováním.

Také tento začátek má jít spolu celým životem, jako nevysychající pramen a jako nesoucí hlubina a jako ukrývající ochrana. A již předem má působit dokonání vědomím nedílné jednoty; vědomím úkolu, který vyžaduje věrnost a uskutečnění až do úplného konce.

Toto tajemství je veliké. Bůh je založil v milosti. A posvětil je od prvního dne. V Kristu je povýšil na svátost. Při vstupování do křesťanského manželství vstupují snoubenci do tajemství Božího a stávají se „dva v jednom těle.“ Živoucí jednotu, kterou osoba nenarušuje, nýbrž chrání a svatě dovršuje. A je v tom Boží síla, moci žítí jeden život ve dvou, jehož se účastňují svobodní, Bohu patřící lidé. Život, z něhož má vznikat nový život a jímž má být dílo lidské na zemi nesen.

Svátost manželství není jen něco, co bylo jednou uskutečněno a pak přešlo, nýbrž je to živoucí začátek z Boha; a tento začátek z Boha po všechny dny putuje spolu a z něho má vždy znovu vystupovat život sezdaných. Býti spojen v křesťanském manželství znamená znáti tuto nevyčerpatelnou sílu začátku, ale také sílu dokonání. Sílu, jež je taková, aby společný život mohl být započat a přiveden k úplnému konci a konečné platnosti.

A mezi tím prostírá se všední den. Jeho bédou a pokušením je všednost, navyklost, stárnutí v nudě.

Život je živoucí potud, pokud má v sobě sílu obnovování. Ale toto obnovování neděje se zvenčí, nějakou proměnou nebo nějakou

půvabností, nýbrž zevnitř. Tato síla sebeobnovování vychází ze začátku. A je to příslib tak veliký, že se téměř zdá cizím životu; a jediné jemu se skutečně podaří překonat všednost, zvítězit nad touto všedností, jež vystupuje z nejbližší ze všech blízkostí, z této nejpevnější ze všech navyklostí, ze vší přitažlivosti ke všemu, co znamená pohodlí, rozčarování a znudění.

Ale příslib je dán. A spojití se v křesťanském manželství znamená také v tento příslib věřit - a v této víře se tohoto spojení s druhým odvážit.

*

Dnešního dne se pro vás končí jeden život. Život, který se vytvářel po dlouhou dobu. Jeho počátky se ztrácejí v temnu minulosti.

Tehdy se na různých místech světa zakládaly rodiny. A v těchto rodinách se zrodili dva lidé. Každý z nich hledal nejprve svou vlastní cestu a konal své vlastní dílo. Ale jednoho dne se tyto dva lidé potkali a určitým způsobem si jasně uvědomili, že patří k sobě. To všechno jsou velmi spletité děje, jež mají svůj vnitřek a vnějšek, svou krásu a své těžkosti a jejichž základy a podstatu znají jen ti, jichž se ony týkají.

I kdyby však to, co se v těchto životních dějinách přihodilo, bylo sebevnitřnější a sebehlubší, přece by to bylo pouze tajemným úkrytem pro to, co je ještě hlubší a ještě vnitřnější: pro působení Boží. V tom byla vůle Boží - a přesvědčení, že zde je skutečně vůle Boží, že kořeny této sounáležitosti jsou opravdu vsazeny v jeho věčnou moudrost a lásku, toto přesvědčení patří jaksí k podstatě tohoto hledání - to je vůle Boží, že tyto oba lidé se měli sejít, neboť ona jim to uložila. Vůle Boží chtěla, aby v nich znovu započínal nový život, aby se s nimi dalo to všechno, co se nazývá lidským životem. Vůle Boží chtěla, aby se právě zde, v prožívání lidského bytí, připravila místa, na něž by jeho království mohlo přijít. Neboť království Boží stále přichází, proniká a hledá, kde mu člověk připraví místo. K tomu cíli vás také vyhlédl, aby ve vašem svazku, ve vašem osudu, ve vašem domě a ve vašich dětech bylo místo pro jeho království, aby tam mohlo růst takové, jaké je: království jeho milosti, jeho lásky a jeho pokoje.

Toto dění tedy dospělo k svému konci. Ale tento konec je ve skutečnosti novým začátkem, počátkem v plném smyslu slova. A prostě, abyste toto slovo o svatém začátku vzali s sebou jako lék oltáře. V knihách, jež vyprávějí o lásce, bývá tomu tak, že vyprávění končí, když se oba lidé ujistili o svém nerozlučném svazku. Tam kniha končí. Ve skutečnosti zde vlastně začíná. Nebo vlastně otevírá se nová kniha a začíná nové vyprávění: vyprávění o zápasení této lásky se skutečností.

Snoubenecká láska je veliká a musí být veliká; jinak by neměla tu sílu, aby dva životy sloučila v jedno; aby uvolnila ono skloubení, do něhož každý z těchto životů byl zapojen; aby je odpoutala od vrozeného a vrostlého střediska a včlenila je do nového řádu a do nové dějové osnova. Snoubenecká láska má sílu proměňování, dalo by se říci, sílu očarování. Ona unáší všechno do jiného, krásnějšího světla, zvláště člověka, na nějž se vztahuje. Ona jej vytváří znovu, nového, a to s jiné, vyšší úzorové a tvůrčí úrovně, k níž má klíč. To je její tajemství a její právo; a musí tomu tak být, neboť jinak by člověk nenabyl odvahy k tomu, aby se odtrhl od svého středu a sestoupil k novému započatí s druhou bytostí do oblasti začátku. Ale tato láska má svůj čas a z ní musí vyklíčit jiná láska, která je více strohá, ale hlubší a větší: láska manželská. Také ona může způsobit proměnění, ale jiného druhu.

Co se začíná dít od této hodiny, kterou prožíváte! Očarování se začíná rozplývat.

Od této chvíle oba sezdání lidé začínají vidět jasněji. Skutečnost vystupuje sama ze sebe, vplízuje se do zraků, vniká do citů... Co se tají v člověku, vynořuje se teprve pomalu na povrch. Člověk totiž není již napřed hotov, nýbrž postupně se uskutečňuje. Není proniknutelný a postižitelný, jako obraz na plátně, nýbrž žije ve vrstvách, buduje se stále hlouběji až ke svému poslednímu jádru. Z takových vrstev, ze stále hlubších základů jeho nitra, vystupuje jeho bytí vzhůru, na povrch; a tímto poznenáhlym stáváním se uskutečňuje. Proto také to, co se skrývá v člověku, ukazuje se jen pomalu; objevuje se a blíží k druhým a praví: Takový jsem... A také život prozrazuje jen pomalu, co je. Teprve ode dne ke dni projevuje se skutečnost a propuká to, co v člověku jest.

Potom mizí očarování a láska se ocitá před holou skutečností. Je rozhodující, zda tento stav skutečnosti snese.

Jestliže někdy náhle popatří na druhého při výbuchu jeho vášně a zděšeně se táže: Je to v tobě, o němž jsem myslila, že jej znám? Jestliže po celé nehybné hodiny dotýká se jí pouze onen jasný a chladný pohled, jakého je schopna jen lhostejnost; jestliže ji náhle až v hlubinách nitra zamrazí určitý zvláštní, malicherný, všední nebo odporný rys v tváři druhého a nutí ji pronést: Tedy takový jsi ty; jestliže poznenáhlu se k ní příkrádá všechno to, co v něj dříve bývalo živoucně včleněno, jeho minulost, jeho požadavky a schopnosti a jestliže láska jej odmítá slovy: To jsem nevěděla, to jsem si nemyslela - jestliže toto se děje, tu hrozí lásce nebezpečí. A je nutno dháti toho, aby se to nestalo květem, který nepřináší plody.

Ale má-li láska souvislost se začátkem, s kořenem, s věčností, s Bohem, tu se může touto silou vzhopiti a znovu se zmocniti života. Potom začíná nové proměňování. Ale toto už není obestřeno očarováním. Jeho nejhlubší silou je poctivost, věrnost - a nezapomeňte na to - trpělivost, shovívavost. Tato ctnost přijímá sku-

tečnost: druhého tak, jakým je; přijímá vše: veliké i malé, obtížné i vznešené, mimořádné i nepatrné, zkrátka všední den. To vše přijímá s čestnou připraveností a vytrvává. Tato láska nechce lesk a zdání, i kdyby byly sebekrásnější, nýbrž chce skutečnost. Její podstata je v tom, že chce milovat skutečnost. Její dílo spočívá v tom, že tuto skutečnost přijímá v sebe.

A tuto skutečnost přijímá vždy znovu, jak ji dni přinášejí; nikdy s ní není hotova, stále ji začíná. Nikdy neustává od toho, že druhého bere tak, jaký je. On totiž není nikdy ukončen, a to tím méně, čím více je živoucí bytostí. Čím hlouběji žije, tím později přestane se v něm z lůna života vynořovati vrstva jeho bytí za vrstvou, tím později přestane se zdvíhat vlna života za vlnou. Proto musí jej láska přijímati vždy znovu, neboť jinak by omezovala jeho růst; stěsňovala by jej a prohlašovala by jej za hotového: Takovýmsi a takovým musíš zůstat. - Láska musí spíše mluvit takto: Buď sám sebou; a staň se z tebe to, co je ti přirčeno. Já jsem připravena a důvěřuji ti a přijímám tě vždy znovu a vždy znovu musíš být milován!

A právě tím, že snoubenecká láska přijímá vždy skutečnost, svátek i pátek, uskutečňuje své proměňování.

Právě v tomto sebeproměňování, vycházejícím vždy z nového začátku, spočívá druhý život. Onen, ježž Bůh mínil svátostí manželství.

A tam přichází království Boží. Tím, že snoubenecká láska miluje druhého takového, jakým je, a nikoliv jen, jak jej viděla; že jím není unavena, nýbrž denně jej znovu přijímá; že nemyslí, že jej vlastní hotového, nýbrž vždy znovu si ho dobývá - tím mění se v lásku manželskou. V lásku, která se z Boha vytváří věrností a shovívavostí. V lásku, která je hlubší než láska snoubenecká, neboť při ní jsou účastňovány hlubší oblasti nitra. V lásku, která je také čistší, neboť přichází ze svobodné sebeoproštěnosti. V lásku, která je silnější, neboť má v sobě tajemství shovívavosti, přemáhání a sílu věčnosti. A proto se tam uskutečňuje království Boží.

(Z knihy „Slova k sňatku“ přeložil F. X. Juránek).

O ČEM BYCH RÁD SLYŠEL MLUVITI NAŠE KAZATELE.

(Dáváme slovo laikům. Myslíme, že mnoho kněží-kazatelů podceňuje mínění svých posluchačů a nedbá o to, co říkají laikové. Není to vždycky správný způsob, když se kněz jaksi uzavře do jakési své zvláštní ulity, nestará se o potřeby a přání svých posluchačů pod kazatelnou, vykládá si jaksi sám něco pro sebe a dopouští, aby mu lidé utíkali z kostela před kázáním. Proto tu otvíráme tuto rubriku. Popřejeme v ní slovo zbožným, upřímně věřícím a rozumným laikům, aby také oni měli možnost říci našim kazatelům, co by od nich rádi slyšeli, co se jim zdá, že jest zanedbáváno a opomíjeno na kazatelnách a co se jim nelíbí.) *Red.*

Jsem ředitel kůru a mám velikou práci, abych přesvědčil své zpěváky o tom, že je v chrámě třeba zpívati jen skladby odpovídající potřebám liturgie. Bohužel nemám té autority, aby se tito zpěváci cítili zavázáni ve svědomí nepodnikati nic protiliturgického jako jsou rozličná theatrální sóla nebo unylé sbory, jež by se nehodily ani do biografu. Posledním trumfem mých odporovatelů bývá, mohou-li mi říci, že velebný pán si toho tolik nežádá, a že jsou tedy moje vývody přemrštěné. Jak by se mi však jinak pracovalo, kdybych mohl spoléhati na mravní oporu dp. kazatele? Vůbec se mi zdá, že liturgie bývá na kazatelně opomíjena. Věřící, nerozumějící latinsky, mívají nakonec dojem, že církevní obřady jsou jakousi robotou, kterou je třeba vydržeti, které však nelze milovati. Průměrný věřící se valně nestará o fáse církevního roku. Ví, že o Vánocích se zpívají koledy a že se ve svatém týdnu zpívají pašije, ale již by nedovedl charakterisovat takový Boží hod svatodušní. Seslání Ducha Svatého je mu jakousi legendou, která nemá co činiti s jeho reálným životem. Prožívání Kristova života s církevním rokem je mu cizí, poněvadž o tom možná ani neslyšel. Domnívá se, že podstata náboženství záleží v moralistických poučkách, ale jeho srdce je od Boha daleko. Chránový zpěv by tu mohl býti výbornou pomůckou k rozohnění vlašných, místo toho však bývá jen piedestalem lidské ješitnosti: hlavní věcí je vzbuditi obdiv u posluchačstva. Za takových okolností je skoro lépe vůbec nezpívati. Divadelní prozpěvování odvádí od ducha zbožnosti, kdežto liturgická hudba nás činí vnitřními, probouzí lásku k utrpení pro Boha. Je ovšem zase potřebí, aby to řekl lidem dp. kazatel nebo jim to aspoň potvrdil. Namítne se mi, že liturgické rozборы svátků se nyní tisknou v náboženských časopisech, ano, ale všichni je nečtou a pak nic nenahradí živé slovo kazatelovo, byť jen krátké a jen jakoby na vysvětlenou, neboť kdyby se liturgické výklady staly jakýmsi šablonovitým kursem, přestaly by lid zajímati.

Mým osobním zájmem by bylo dověděti se něco více o svátečních epištolách. Nemám-li času prostudovati si je předem, velmi často mi uniká jejich smysl i to, jaký mají vztah ke svátku, který se koná.

Velmi také bych byl zavázán dpp. kazat. ům, kdyby nám občas či lépe velmi často mluvili o světcích.

Sebepřesvědčivější theologické argumenty mě mohou zůstaviti chladným, když však uslyším, co vykonali světčové, budí to ve mně touhu také tak Boha milovati a jsem rázem zbaven světských starostí, jež ve mně dusí účinky slova Božího. Jak pozoruji kolem sebe, je neznalost hagiografie u nás skoro neuvěřitelná. Jak mohou lidé toužiti po svatosti, když nevědí, co to jest, když ji nevidí ztělesněnu ve světcích? Dívám se na životy světců jako na veledíla Boží moudrosti a lásky a jsou mi pravými dějinami světa. Styděl bych se nevědět, kdy vymřeli Přemyslovci, ale při tom nevím třeba, kdy se narodil svatý Řehoř Veliký, ač je to nejdůležitější postava z dějin gregoriánského chorálu. Příliš jsme se učili teorii a místo díla Božího jsme hledali dílo lidí.

Otto Albert Tichý.

Vinice.

DR. FR. TOMÁŠEK, DUCHOVNÍ PŘÍPRAVA DO ŽIVOTA PRO ŽACTVO OPOUŠTĚJÍCÍ ŠKOLU. (Frydek 1946, příloha čas. „Dobrý pastýř“). Je psáno o apoštolsky průbojném P. Rudolfovi Schikorovi, že ví, co chce. Ukázal to na sbírce „Životem“ a nyní zejména na svěže redigovaném týdeníku katolického kněžstva „Dobrem pastýři“. Ale rozsah jeho mu nestačí, proto vydává vedle něho ještě příležitostné tisky. Jedním z nich je aktuální publikace dr. F. Tomáška „Duchovní příprava do života pro žactvo opouštějící školu“ a zároveň hned poznamenáváme publikace vzorná, kterou by si měl opatřiti každý kněz ve škole pracující a dle návodu v ní uvedeného se řídit, kdy odchází žactvo jemu svěřené ze školy do života. Po úvodním slově „K orientaci“ nastiňuje autor program duchovní přípravy a podává myšlenky k promluvám (1. K čemu jsem na světě? 2. Včem budeš hledat své štěstí? 3. Čím budeš? 4. Překážka štěstí. 5. Očista a posila duše.) Nato se obrací k rodičům, promlouvá před sv. přijímáním a před rozdáváním památek. Tomášek buduje svou náboženskou pedagogiku na bohatých znalostech psychologických a moudrě, životní zkušenosti, jest osobností vyhraněnou, harmonickou, u níž složka rozumová a citová jsou krásně vyváženy. Hluboký pohled do života provází hřejivě milým slovem bez falešného pathosu.

J. Hronek.

Dr. R. W. Hynek: MUŽ BOLESTÍ I. (Revoluční ráz dob Kristových.) G. Franel, Praha 1946. Str. 227. Cena 240 Kčs. Kazatelům, líčícím utrpení Páně, Hynkova kniha velmi mnoho přinese. Je psána s opravdovou láskou ke Kristově osobě a jistě i po důkladném studiu. Homileta ocení zvláště zpřítomnění a přiblížení gótského mysteria a událostí s ním souvisejících dnešní době. Někdy však autor ve svém líčení a závěrech zachází příliš daleko (srv. ČKD č. 5.—6.), takže kazatel nemůže přijmouti všechna autorova tvrzení bez výhrady a užije s jistou dávkou umírněnosti Hynkovy knihy jako předlohy ke kázání.

drml.

Ant. Šorin: O ÚCTĚ ANDĚLA STRÁŽNÉHO. Péči zesnulého Mgr. Jana Mottla, ochránce památné poutní svatyně Andělů Strážných v Sušici, vyšel tento spis, jehož možno použití jako vhodného dárku dětem pro měsíc, zasvěcený Andělům Strážným. Knižečka o 70 stranách stojí 10 Kčs (a poštovné). Objednávky vyřizuje Antonín Prokeš, kaplan v Sušici.

Abbé JAHAN, L'ÉDUCATION DE L'ENFANT PAR L'ÉVANGILE DOMINICAL (Procure générale, Paris). Abbé Jahan jest nejen misionářem jedinečných osobních kvalit, osobností velkého formátu a životem vyhraněného charakteru, ale také učitelem, který dovede podchytit zájem posluchačů. Láska k mládeži a potřeba vést ji a utvářet ve veliké životní šíři evangelia Kristova přiměla

ho k těmto promluvám pedagogickým na podkladě nedělního čtení. Jahan zastává názor, že naprosto nevystačíme s přirozenou pedagogikou. Je nutno uznávat též prameny poznání nadpřirozeného, do výchovy přibrat cíl vyšší. Musíme si uvědomit veliký význam evangelia, které je zákoníkem našeho života křesťanského. A na něm demonstduje svou pedagogiku od první neděle adventní až do poslední neděle po Duchu Svatém. Nedovede jíti bez povšimnutí mimo otázku dne a života, aby z nich něco nevytěžil pro výchovu dítěte. Právě tím, že stojí na reálné basi zdravého křesťanského názoru, že jasně myslí a formuluje ideál křesťanské výchovy, je jeho kniha velmi zajímavou pedagogickou knihou. J. Hronek.

SILVIO ANTONIANO, DELL' EDUCAZIONE CRISTIANA E POLITICA DEI FIGLIOLI. (Znovu vydal Leop. Pegliani, Torino). Znovu vychází klasické dílo proslulého kardinála Silvia Antoniana (1540-1603), sekretáře sv. Karla Borr., prof. literatury na Sapienze, vynikajícího pedagoga katolické reformace, jenž měl značnou účast na římském katechismu a při revisi breviře. Jak toto dílo nepozbylo na své ceně patrně z toho, že je uvádí sv. Otec Pius XI. ve své encyklice „Divini illius Magistri.“ J. Hronek.

P o z n á m k y .

PEDAGOGICKÉ FAKULTY. Největší změnou ve školském našem životě jest vysokoškolské vzdělání učitelstva všech stupňů a druhů na nově zřízených pedagogických a jiných fakultách (odděleních) vysokých škol. Po přípravných pracích vyšel dekret presidenta republiky 9. dubna 1946, č. 100 Sb. z. a n., kterým se zřizují pedagogické fakulty podle dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 132 Sb. z. a n., o vzdělání učitelském a konečně statut pedagogických fakult, který byl schválen vládou v zasedání 28. srpna t. r. Podle něho úkolem pedagogických fakult je:

- a) svobodně bádati a pěstovati vědy pedagogické a jejich pomocné obory;
- b) vzdělávati v pedagogických vědách a v jejich pomocných oborech kandidáty učitelství škol všech stupňů a duchů kromě škol vysokých, poskytovat jim vzdělání i v jiných oborech, potřebných pro výkon učitelského povolání, a prakticky je připravovati pro toto povolání;
- c) připravovati vedoucí školské i lidovévýchovné pracovníky a podle rozhodnutí ministra školství a osvěty doplňovati vzdělání učitelstva.

Studijní doba na pedagogických fakultách se stanoví pro kandidáty učitelství škol mateřských na 4 semestry, škol obecných a měšťanských na 6 semestrů, škol středních nejméně na 8 semestrů; na přechodnou dobu, kterou určí vláda nařízením, pro kandidáty učitelství škol mateřských na 2 semestry a škol obecných na 4 semestry. Řádnými posluchači pedagogické fakulty mohou býti muži i ženy, kteří vykonali zkoušku dospělosti na střední škole nebo na škole jí postavené na roveň. Kandidáti učitelství škol středních, odborných, jakož i škol jim dvěma na roveň postavených, nabývají na pedagogických fakultách vzdělání teoretického i praktického ve vědách pedagogických a jejich pomocných oborech: v jiných oborech, pokud nejsou na jiné fakultě university zavedeny anebo pokud neplatí pro jejich studium zvláštní předpisy. Posluchači pedagogických fakult mohou dosáhnout hodnosti doktora pedagogických věd (Paed. dr.), absolvují-li aspoň 8 semestrů, zpravidla na nich samých složí státní zkoušku způsobilosti učitelské, předloží vědeckou rozpravu (dissertaci) a vykonají-li zkoušky podle rigorosního řádu.

Pobočky pedagogických fakult mimo sídla universit jsou správní částí pedagogické fakulty. Do té doby, než se nově zvolený děkan ujme úřadu, pověřil ministr školství a osvěty řád. univ. prof. O. Chlupa vedením prací, spojených s otevřením pedagogické fakulty a zatímním výkonem úřadu děkana pedagogické fakulty v Praze, v Brně pověřen zatímním děkanem řád. univ. prof. Fr. Trávníček. Neúnavnému úsilí prof. Chlupa se podařilo překonat všechny překážky a obtíže provozu pedagogických fakult tak, že již počátkem letošního studijního roku 1946-7 bude možno zahájit přednášky a praktická cvičení. J. H.

EUCHARISTICKÉ KROUŽKY. Chceme-li u žáků vyvolat spontánní eucharistický život, musíme je podněcovat k tomu, aby přicházeli k sv. zpovědi a k sv. přijímání nikoliv pod tlakem školní povinnosti, nýbrž z vnitřní potřeby duše. K tomu můžeme je vzácně přivést zejména tím, že dáme podnět k založení Eucharistických kroužků. Tento kroužek utvoří několik horlivců, kteří se najdou vždy a ti se stanou základními buňkami celého hnutí. Eucharistické kroužky jsou vybudovány na základě samočinnosti žactva. Kde se v tomto smyslu rozvíjí jejich činnost, tam dělají divy. Letáky s poučením o kroužcích a legitimace pro účastníky v práci kroužků k záznamům přijímání svátostí rozesílá Arcid. kato. Akce, Olomouc, Žerot. nám. 2. Objednejte hromadně. Pěstujeme v mládeži živelné přesvědčení, že v pravidelné měsíční sv. zpovědi a sv. přijímání získá takovou sílu, že překoná všechny překážky v životě a že půjde bezpečně, radostně a krásně svým životem. -Tšk.

ZÁZNAMY DUCHOVNÍHO ŽIVOTA. Dítě je tvor těkavý a zapomětlivý. Potřebuje proto často připomínku toho, co má dělat. To platí v každém směru jeho života, i ve směru duchovním. Je proto důležité, aby mělo dítě také častěji před sebou připomínku toho, co má dělat v rámci svých povinností náboženských. Vydali jsme proto scheduli pro záznamy duchovního života s nápisem „Z lásky k Tobě Pane Ježíši a za pokání“. Je to list s rubrikami k záznamům na celý rok. Dítě si nalepí tento list do svého poznámkového sešitu, který má do náboženství a katecheta pravidelně vhodným způsobem k záznamům povzbuzuje a také je kontroluje. Schedule těchto duchovních záznamů zasílá hromadně Lidové knihpectví v Olomouci.

POZDNÍ POZNÁNÍ. Emanuel Rádl byl před válkou znám četnými svými protikatolickými invektivami. Pak se náhle a těžce rozstonal. V bolesti přemýšlel a napsal knížku „Útěcha z filosofie“, v níž, jak doznává „opravoval jsem si své chyby, které jsem tehdy dělal, a zvláště jsem odvozoval ze svého učení metafysické důsledky, na které jsem si tehdy netroufal.“ I když v této konečné korekci svého života i díla nedospěl bloudící a rozbolavěný filosof k plnosti Pravdy, přece napsal tam věty, které mohou být zlehčováním nositelům křesťanství citovány pro útěchu i pro posilu. „Máme se dát svádět propagandou proti středověku, kterou rozvinula renesance a v níž pokračovaly osvícenství i filosofická romantika? Taková propaganda a agitace, negativní, výsměšná, snižující, propaganda lidí jako byli Macchiaveli, Giordano Bruno, později Voltaire a sta a sta jiných, brání nám pochopit velikost hnutí, které na počátku křesťanství zachvátilo celý tehdejší svět: hnutí, opírající se o evangelium a klasickou filosofii, hnutí rozvinuté na mnohá a mnohá staletí nemůže mít jen obsah: pro posměch; opovrhovat takovým historickým zjevem může jen ten, kdo opovrhuje společností lidskou a kdo nemá sympatie pro lidské obtíže, s nimiž i tehdy bylo svědomitým mužům zápasit.“ (str. 48).

„Agitace proti křesťanství a proti středověku se stala neštěstím pro Evropu; agitace tato nabyla vrchu, stala se negací společenských řádů, měnila se z agitace proti „theologii“ v agitaci proti církvi, pak proti státu a konečně proti organizované společnosti vůbec.“ (51).

„Jak najdeme dnes návrat k počátkům vzdělanosti, kdy lidé vyznávali, že mají svrchovaného, neviditelného pána nad sebou, který od věků do věků ručí za jeden morální řád na světě, návrat k prorokům, k Homérovi a k Hesiodovi, k Sokratovi, k Platonovi, k Aristotelovi, k evangeliu, k svatému Augustinovi, k papeži Řehoři Velikému, k rytířství, ke scholastice?“ (52).

„Vzpomínám zvláště na působení D. F. Strausse, tehdy slavného. Utekł z ukázněné theologie do roští buržoasního tak zvaného lidu a stal se „filosofem.“ U nás tehdy šířil porozumění pro něho filosof profesor František Krejčí. Vzdělání ani zájmu filosofického Strauss neměl, jeho spisy se podobají spíše řečem táborového agitátora než filosofii; jsou bez formy, bez porozumění pro nuance, bez vnitřního zápasu o pravdu a bez lásky. Učil, že prý evangelium bylo jen výronem lidových instinktů v Palestině a že Ježíš byl přírodním mužem s vrozenou geniálností. Brali jsme takové rozumy jako jiné projevy spisovatelské a neměli jsme tušení, jaký

nosorožec tu řadí v křehounkém nádobí křesťanské tradice. Necháпали jsme, že evangelium nelze číst bez lásky. Necháпали jsme, jak barbarsky Strauss a jeho přívrženec Renan skreslili Ježíše.“ (60—61).

„Křesťanství je největším hnutím, které vzdělaný svět kdy prožil; v něm se sbíhají tradice archaické, proroci, evangelium, řecká filosofie, světová politika řecká a římská. Je možno jen tak lehkomyšlně mávnout nad přesvědčením tisíciletí, přejít bez kritiky Platona, Aristotela, evangelium, svatého Augustina, Tomáše Akvinského?“ (69).

„Jsem dětní středověku; vzpomínám naň s takovým steskem, s jakým vzpomínáme na vlastní dětství; Rodiče byli přísní a leccos neměli dělat, co vskutku dělali; ale my děti jsme při tom byli veselí a bujní, a když se nám přihodila nepříjemnost, věděli jsme, kam se utéci pro útěchu a pro pomoc. A tak se držím i ve vzpomínkách na středověk příkázání: Nemyslete si, že jsme přišli do naší doby zákon středověku zrušit, nepřišli jsme jej zrušit, nýbrž naplnit.“ (72—73).

„Renesance byla první světovou vzpourou v dějinách vzdělanosti. Francouzská revoluce vzpourou druhou... I trvám, že je třeba vzpoury se odříci, vracet se s porozuměním k směrům, které byly pouhou agitací a posměchem ukřižovány, a zvláště rozumět, chápat, uznávat, vidět sama sebe v názorech doby minulé, sama sebe, zahaleného za omyly každé doby, ale usilujícího s pomocí dřív. dob k pravdě.“ (74).

CO PÍŠÍ O LOGOSU. Zaznamenáváme několik hlasů o LOGOSU, aby bylo vidět, že časopisu bylo více než třeba. *Časopis katol. duchovenstva* píše v č. 5-6: Touha duchovenstva po homiletickém a katechetickém časopisu je nyní splněna. Za války přestaly vycházet časopisy z obou těchto oborů kněžské činnosti. I když *Věstník Jednot duchovenstva* v Brně začal vydávat *Kazatele* jako přílohu, přece jen je pro nás velikým ziskem samostatný časopis, který si obral za úkol udržeti na výši a povznést naše duchovní řehňáky a býti pomocí, radou a poučením ve věcech katechetického vyučování. První číslo opravňuje svým obsahem a svým uspořádáním k nejlepší naději. Kněžím přetíženým prací v duchovní správě a ve škole přináší úlevu v práci a podává směrnice a podněty pro práci ve škole. Tento časopis nemůže chybět v pracovně žádného kněze. V našich poměrech bylo by však velmi nutné, aby byl vydáván ještě časopis pro katechety z řad laiků, jichž je aspoň v diecích v Čechách veliký počet. A kdyby nebylo možno vydávati samostatný časopis, bylo by snad lze zpracovati katechetickou část *Logosu* tak, aby mohla ve zvláštním otisku býti odebrána od laických katechetů. Takový styk s nimi měl by jistě veliký význam po každé stránce.

R.

Charita, časopis pro sociál. a zdravot. práci, č. 12: V těchto dnech se k dosavadním katolickým časopisům významným způsobem přičinil časopis nový. Je to *LOGOS*, časopis pro homiletiku a katechetiku, vydávaný za redakce P. Václava Zimy péčí Arcidiecésního pastoračního ústředí v Praze. Hned první číslo, vyšlé v prvních dnech červencových, ukazuje přesvědčivě, jakou cestou se miní nový časopis bráti: navazuje moderním způsobem na minulé časopisy homiletické a na katechetické a pedagogické Vychovatelské listy, které za války zanikly a nyní obnoveny nebyly. Časopis byl počat velmi rozvážně a jeho obsah je rozvržen velmi účelně. Rada prominentních osobností našeho katolického života, která se sdružila kolem redakce časopisu, dokumentuje důležitost tohoto časopisu a jeho aktuálnost. Po stránce technické osvojil si nový časopis formát a úpravu nejprřednějších časopisů zahraničních, které se obírají homiletikou a bohouvědou. Časopis bude velkým pomocníkem jak kněžím, tak i laickým katechetům. Přejeme časopisu hojného rozšíření.

km

Katolík, list pro kulturu a život z víry, č. 14: Právě vyšlo první číslo nového časopisu pro homiletiku a katechetiku „L o g o s“. Měli jsme dosti pochybnosti, když jsme slyšeli o plánování tohoto časopisu. Tyto pochybnosti vyslovil velmi obšírně a názorně P. Brait v D. Pastýři. Zdálo se nám, že by účelu časopisu mohlo být dobře dosaženo v některém již existujícím podobném časopise — redaktor v úvodě sám upozorňuje na tuto přemíru časopisů, která zavinuje, že většinu z nich kněží vůbec nemohou čísti — první číslo bylo však tak pěkné že nám nezbyvá, než přáti vydavatelstvu, aby jej vždy tak pěkný udrželo a pak jistě

splní své poslání: pomáhat k povznesení úrovně našeho kazatelství a usnadnit práci tak jako tak příliš zaměstnaným kněžím v duchovní správě. Časopis vychází měsíčně v nakladatelství Bohuslava Rupp a vydává jej arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. red.

DAR VÍRY A ÚTĚCHA Z VÍRY. Seznámil jsem se v cele s katolickým knězem, kaplanem od svaté Ludmily na Vinohradech, a vedli jsme spolu nekonečné hovory o náboženství. Já ateista, on skutečně věřící křesťan. Po prvé v životě jsem poznal, oč lehčí život a snadnější smrt má člověk věřící v Boha nejvýš spravedlivého. Pro nás je smrt biologickým koncem, pro ně vykoupením a naplněním života. Někdy jsem opravdu litoval, že nemohu a nedovedu i já věřit, dokonce jsem se o to i pokoušel, ovšem marně, zejména večer, kdy jsem čekal na spánek. (Jiří Beneš, V německém zajetí, vydal Melantrich v r. 1945).

SNÁŠETI VŠECKO: DOBRÉ I ZLÉ AŽ DO SMRTI. Chce žít v táboře malomocných. Major americ. armády George Hornbostel požádal generála Mac Arthura, aby mu dovolil strávit zbytek života v táboře malomocných, kam byla dopravena jeho manželka, trpící touto hroznou nemocí. Hornbostel, kterému je 65 let, je dokonale zdravý. Jeho manželka onemocněla touto chorobou teprve nedávno, ale lékaři prohlásili, že se nikdy dokonale nevyлéčí, že však se snad podaří zastavit postup nemoci. Major je pevně rozhodnut raději následovat svou manželku do tábora malomocných, nežli se od ní odloučit. Oba manželé společně prodělali útrapy války, oba poznali hrůzy japonských koncentračních táborů a pochodů smrti. Paní Hornbostelová se nakazila malomocenstvím pravděpodobně v japonské věznici na Filipínách. Generál Mac Arthur poslal majoru Hornbostelovi telegram tohoto znění: „Souhlasím plně s tím, že chcete doprovázeti svou ženu do tábora malomocných a doufám pevně, že vám to bude dovoleno.“ (Lidová Demokracie, 27. VII. 1946).

PŮJDE TO BEZ NÁBOŽENSTVÍ? Úpadek morálky. Plzeňská kriminální policie má poslední dobou plně ruce práce, zvláště s mladistvými. Denně je zadrženo několik dvanácti - až šestnáctiletých hochů, kteří se toulají po restauracích a veřejných místnostech, zanedbávající tak školu, nebo práci. V minulých dnech byla z Plzně dána do polepšovacého ústavu třináctiletá dívka, která byla již několikrát zadržena pro prostituci. Jak naložit s rodiči a vychovateli těchto dětí? (Svobodné Slovo, 12. III. 1946).

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze - Vytiskly Grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. Kolín. Dohlédací pošt. úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. Vydáno 1. října 1946 jako 4-5. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. LISTOPADU 1946. ČÍSLO 6-7.

Modlitba sv. Anselma před kázáním.

Dej mi, Pane, výmluvnost, vědoucí a jemnou,
kterou bych se nepyšnil,
a bera ze Tvých statků, nevynášel se nad bratry své.
Vlož mi, prosím, v ústa slova útěchy, poučení a povzbuzení
skrze Ducha svého svatého,
abych dobré nadchl k lepšímu,
bloudící pak příkladem i slovem strhl na Tvou cestu
správnou.

Nechť jsou slova, která vnukneš svému sluhovi,
přeostrými střelami, ohnivými šípy,
aby protkla hrud
a zapálila srdce naslouchajícím
k bázni Tvé a lásce. Amen.

ROK NA KAZATELNĚ.

Rozvrh kázání.

Často je voláno po nějakém řádu v našich kázáních. Je to požadavek příliš odůvodněný. Naše kázání z velké části ustrnula na výkladu nedělního evangelia a celá řada věroučných pravd zůstává opomíjena. Chceme v příštích letech vyplnit tuto mezeru.

Za základ volíme rozvrh, jak jej sestavil Msgre Karel Reban ve své příručce „Tři roky slova Božího“. Temata působíme liturgické době. V prvním roce budeme probírat Věříme v Boha, v druhém roce přikázání Boží, ve třetím o milosti a prostředcích milosti.

Chceme se uvarovat nedostatků cyklických kázání. Proto každé téma má být vypracováno samostatně a nezávisle na předchozím kázání. Jen celek musí být zaměřen na jediný cíl všestranného poznání a obnovení křesťanského života.

1. ledna: Nový rok.

Důležitost víry v naši době.

Na prahu nového roku chceme obnovit svou víru i život z víry. Naše víra je nutná pro život na zemi i na věčnosti. (Ujasnit pojem víry přirozené a nadpřirozené. Ukázat, že víra nadpřirozená je bezpečnější poznání než ostatní poznání. Vyzvednout nutnost víry pro spořádaný život v dnešní době.) Z liturgie možno užít myšlenek z epištoly. (Víra nás učí odříci se bezbožnosti a žít střízlivě, spravedlivě na této zemi.)

5. ledna: Nejsvětějšího Jména Ježíš.

Živá víra.

Boj proti víře je podněcován především tím, že naše víra není teoretické poznání. Pravdy svaté víry jsou praktické, zasahují hluboko do konání, pronikají veškeré myšlení i jednání člověka, stanoví mu normy neodvolatelné. Živá víra je možná jen ve spojení s Ježíšem Kristem. Z liturgie možno užít myšlenek ze Vstupu (skutkem věř), z Epištoly (ve Jménu Ježíše Krista uzdraven, v témže jménu téhož uzdraven bude náš život), z Obětování (z celého srdce vyznávat a oslavovat).

12. ledna: Sv. Rodiny.

Příčiny dnešní nevěry.

Příčiny jsou všeobecně dvojí: 1. nedostatek náboženského poučení v rodině, ve škole je náboženství poslední, v době poškození, vliv knihy, novin, práce odpůrců. — 2. úpadek mravního života (v rodině, ve společnosti). Zvláště zanedbávání života z víry a modlitby.

[Při tomto tematu je třeba vystříhat se negativního moralisování, možno pozitivně zaměřit, aby rodina se zabezpečila proti příčinám nevěry.]

Z liturgie možno použití Epištoly, druhé části, Evangelia: Kristus učitel.

19. ledna: Ned. II. po Zjevení Páně.

Povinnost nábožensky se vzdělávat.

Toto kázání zasahuje částečně do předešlého. V tomto však chceme zdůraznit, jak se nábožensky vzdělávat: kázání, náboženská četba, jak jednat v pochybnostech. Dále chceme vyzvednout povinnost laického apoštolátu: jiné učit a vzdělávat.

Jako důvody uvedeme: Je to požadavek mé duše, která touží po pravdě, je to příkaz Boží, daný v prvním přikázání (poznat Pána Boha).

Z liturgie se hodí myšlenky z Ev. (Kristus Pán koná své skutky, aby poznali a uvěřili), Obětování je nadšený zpěv apoštolské duše, která zakusila dobrodiní.

26. ledna: Ned. III. po Zjevení Páně.

Člověk je tvůrčí dílo Boží.

Člověk není hříčkou přírody, není sám sobě pánem, není bez cíle a cíl jeho života není jen tato zem (kultura či technika). Člověk je od Boha, je Boží, je určen pro Boha. Ukázat ubohé názory na člověka a ukázat, jak velmi cení Bůh člověka.

Z liturgie možno užít myšlenky z Modlitby (Naše bezmocnost a pravice velebnosti Boží), ze Stupňového zpěvu (Pán kraluje i nad námi, plesej země, raduj se lide boží), z Ev. (Bůh jako suverenní Pán zasahuje do života člověka), Obětování (Pravice Páně vyvýšila mne).

2. února: Devítník.

Lidská duše.

Lidská duše je zvlášť Bohem stvořena pro každé tělo. To svědčí o velikém vyznamenání duše. Velikost a krása duše v řádu přirozeném: jako anděl (málo menší andělů), více - k obrazu a podobná Bohu (žije, duch, rozum, vůle). Velikost a krása duše v řádu nadpřirozeném: Božský život duše v milosti posvěcující. Ne pro přirozený, nýbrž pro nadpřirozený život stvořil Bůh lidskou duši.

Z liturgie možno užít myšlenek ze Vstupu (i steny smrtelné i Pán má síla - řád přirozený i nadpřirozený) Ep. (totéž, věnec porušitelný a neporušitelný, přirozený a nadpřirozený život duše), ze Stupňového zpěvu volání duše po Bohu, z Ev. Bůh volá naše duše.

9. února: Ned. I. po Devítníku.

Pokoušení - boj těla a duše.

Tělo i duše je dílo Boží. Odkud ten nesoulad, odkud ten boj? Tělo je ze země, duše touží po Pánu Bohu, odtud ten rozpor. Ale původně byla harmonie, která byla zničena hříchem. Síla duše je oslabována hříchem osobním. Záslužnost boje, naděje na vítězství. Sílu dává milost Boží.

Z liturgie možno užít všech myšlenek z mešního formuláře. Vstup (Proč spíš, Pane), Modlitba (Bez modlitby náš skutek neprospívá), Epištola (Postačí ti milost má) Evangelium (Tělo - půda milosti), Obětování (upevni mé tělo).

16. února: Ned. II. po Devítníku.

Pravda o smrti.

Smrt je pokáním za hříchy, napomenutím k životu bohumilému, útěchou v slzavém údolí, návrat k Bohu Tvůrci.

Z liturgie Popeleční středy možno mnoho čerpat. Z nedělní liturgie možno užít myšlenek ze Vstupu (žalm 30/2) z Modlitby (je to krásná modlitba umírajících), z Traktu (Předstupte před Pána s jásotem).

23. února: I. neděle postní.

Smrtí není všemu konec.

Lidská duše je nesmrtelná i naše tělo vstane k životu věčnému. Důkazů je mnoho: duchovost duše, obecná víra všech národů, nutnost spravedlnosti, jasné slovo Boží.

Z liturgie možno užít myšlenek ze Vstupu (Délkou dnů života nasytím je), z Evangelia (ne jen hmotné, ale především duševní - ne samým chlebem), z Tiché modlitby (umrtvování ne smrt), z Po přijímání (Svatost Oltářní - záruka věčného života).

POZNÁMKA: Vybízíme k soutěži na tato uvedená témata. Nejlepší a nejhodnější kázání uveřejníme v našem časopise a budeme je slušně honorovati. Kázání na první tři témata: *Důležitost víry v naší době*, *Živá víra*, *Příčiny dnešní nevěry*, zpracovaná podle uvedeného zde rozvrhu, nutno zaslati redaktorovi nejpozději do 5. prosince t. r. Ostatní do 5. ledna roku příštího. Vybízíme své čtenáře k této soutěži a těšíme se na její výsledek.

XXIV. neděle po sv. Duchu.

Dr. Konstantin Miklík CSsR:

POSLEDNÍ DEN SVĚTA.

Končíme církevní rok, který nám tak živě připomíná celé dějiny lidstva i jejich poslední zúčtování. Snad právě proto čte církev dnes evangelium o posledním soudu. Kým nepohnul ani pohled na Kristův kříž, koho nezdržela před hříchem vzpomínka na jeho slitovnou lásku, toho snad vyburcuje aspoň myšlenka na hrůzy, které ho čekají, půjde-li dále cestou, kterou si zvolil. Církev ví dobře, že již zbožný Sirachovec radíval svým čtenářům: „*Ve všech svých skutecích pamatuj na poslední své věci, a na věky nezhrěšíš*” (Sir. 7, 40).

Draží křesťané! Uposlechněme jeho moudré rady a zamysleme se nad hrůzami, které na nás přijdou. Není třeba nanášeti temnější barvy; postačí slova svatého evangelia. Hrozná bude jitra posledního dne, ještě hroznější jeho poledne, nejhroznější jeho večer.

I. Hrozná bude jitra posledního dne. Jitrem tu jmenuji vše, co bude předcházeti.

Budou to hrozná časy na konci světa. Je pravda, Kristovo evangelium bude hlášáno po celém světě, židovský národ jako celek vstoupí do církve katolické, ale pronásledováním Antikristovým prořídí tolik řady vyznavačů Ježíšových, že Spasitel se mohl kdysi otázati svých apoštolů: „*Nalezne syn člověka (vůbec ještě) víru na zemi, až přijde?*” (Luk. 18, 8). Tak málo jich odolá poslednímu náporu pekla!

Konečně dozuří pronásledování, Antikrist podlehne a zmučené lidstvo se bude těšiti na klidnější život, bude se těšiti marně. Nastal konec světa, nadešel poslední den. Slunce již nevyjde a lidé budou

marně čekati na jeho oblažující světlo. Slunko zhaslo; s ním pohasne i měsíc, na obloze bude viděti jen padající kusy rozbitých hvězd. Všude zavládne hluboká tma, do které zazáří na nebi Kristův kříž. Moře se rozbouří a jeho vlny budou se přelévati se strašným hukotem po zemi a naplňovati všecko hrůzou a zděšením. Evangelium o tom praví: „Na zemi bude úzkost mezi národy pro nesnáze nad hukotem moře a příbojů, takže lidé budou trnouti strachem a očekáváním těch věcí, které přijdou na veškeren svět” (Luk. 21, 25 n). A kříž na nebi bude planouti všude a nikdo se před ním neskrýje. V tu chvíli umlkne lidská pýcha, která se tak ráda bouřila proti nekonečnému Bohu; mnozí budou volati po knězi, ale hleďte v noci obchodníka, abyste naplnili své zhaslé lampy vzácným olejem Boží milosti.

Lidstvo se ještě ani nevzpamatovalo z první hrůzy, a již přikvačí nová. Spasitel kdysi prohlásil: „Přichází hodina, ve které všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas jeho (Syna Božího), a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení k životu, ti však, kteří zlé páčili, na vzkříšení k soudu” (Jan 5, 28 n). Dlouho mělo lidstvo pro tuto výstrahu Ježíšovu jen potupný posměch a pohrdalo každým, kdo se odvážil mluvit o budoucím zmrtvýchvstání — nuže, tato hodina nadešla. Podle slov evangelia „pošle Syn člověka anděly své s mohutným hlasem trouby, i shromáždí vyvolené jeho od čtyř větrů, od konce až do konce nebes” (Mat. 24, 31).

Představte si jedenkrát vážně tento okamžik! Všecky hroby se počnou otvírati, ale jak nestejně postavy budou z nich vycházeti! „Tehda budou se spravedliví stkvíti jako slunce” (Mat. 13, 43), pravil Pán Ježíš, druzí budou temní jako černá noc. Daniel o tom praví: „Ti, kteří spí v prachu země, probudí se: jedni k životu věčnému a druzí k hanbě.” (Dan. 12, 2). Kde budou v tu chvíli všichni velikáni, kterým se obdivoval svět? Zapadli, již nikdy nepovstanou; bude o nich platiti slovo Izaiášovo: „Kterak jsi spadla s nebe, krásná jitřenko!” (Iz. 14, 12).

II. Hrozná bude jitro posledního dne, ještě hroznější bude jeho poledne.

Nebe, které bylo až dosud zahaleno hlubokou tmou, se náhle rozevře a Pán Ježíš bude sestupovati na svět. Nebude přicházeti sám, budou ho provázeti miliony svatých andělů; nebude to již chudičké dítě, které se kdysi třáslo zimou v jesličkách a pro které měl svět jenom posměch; bude to vtělený Bůh, Soudce celého světa. Dovedete si představit hrůzu, jaká se zmocní všech, kdo měli pro spasitele jen potupu. Splní se na nich slovo Ježíšovo: „Tehdy počnou říkati horám: Padněte na nás! a pahrbkům: Přikryjte nás!” (Luk. 23, 30). Potom bude již marné

plakati a naříkati, slzami se již nezmění nic. Doba milosrdenství uplynula, nastal čas přísné spravedlnosti.

Pozorujme, co bude dále. Pán Ježíš usedne na trůn a počne soud. Zjeví se andělé a rozdělí celé lidstvo, jedny postaví po pravici, druhé po levici. Podle čeho? Snad podle bohatství, jaké kdo měl? To již nemá ceny! Podle úradů, které kdo zastával? Také ne! V tu chvíli bude rozhodovati jen zbožný život a milost Boží. A tak uvidíme po levici velikány, kterým kdysi svět tleskal, učence a umělce, které nadšeně odměňoval, státníky, před kterými se trásli národové, boháče, kterým svět záviděl, filmové hvězdy a herečky, kterým se obdivoval. Po pravici bude tolik prostých rolníků, o kterých svět ani nevěděl, tolik chudých, které utiskoval, tolik dělníků, které vyssával, tolik zbožných katolíků, kterým přezdíval tmářů a zpátečníků!

Tak tu bude státi před Pánem Ježíšem všechna věda, která se nechtěla skloniti před jeho církví; všechno umění, které si namlouvalo, že nikdo nemá práva je omezovati; budou tu králové a státníci, kteří na zemi nohama šlapali Boží zákon a nechtěli nad sebou uznati žádného pána; budou tu kapitalisté, kteří pro svůj prospěch vyssávali bezbranný lid; bude tu všechno, čemu se svět kdysi obdivoval, co velebil a do nebe vynášel, a bude čekati na svůj rozsudek. Umlknou všechny omluvy, kterými uspávali a klamali svoje svědomí, umlknou všichni, kdo na světě kritisovali Krista a jeho církev.

III. Hrozné bude jitro posledního soudu, ještě hroznější bude jeho poledne, nejhorší bude jeho večer.

Počne vlastní soud. Nebeským světlem prozáří spasitel v tu chvíli svědomí každého z nás a v tomto světle budeme viděti každý všechny hříchy, kterých jsme se dopustili, ale též všechno dobré, co jsme vykonali. Co se mnohý nanamáhal, aby oklamal kněze ve zpovědnici, vše bylo marné. Celý svět uvidí jeho hanbu, nikdo jí nezakryje.

Za hlubokého ticha povstává Ježíš na trůně, aby pronesl rozsudek, platný pro celou věčnost. S nebesky milým úsměvem obrátí se Spasitel napřed k těm, kdo mu budou po pravici, a řekne: „**P o j d t e, požehnání Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od stvoření světa!**” (Mat. 25, 34). V tu chvíli zaplaví jejich duši nesmírná radost. Všecky námahy, které je stála služba Boží, všechny útlaky, všechno pronásledování, vše bude zapomenuto a již nikdy se nevrátí. A širými prostorami zahlaholí mohutný zpěv: „**H o d e n j s i, Pane a Bože náš, aby se ti dostalo slávy a cti a moci!**” (Zjev. 4, 11). Potom se obrátí Ježíš k zástupům po levici a zahřmí jim do duše strašná slova: „**O d e j d t e o d e m n e, zlořečení, do ohně věčného, který je připraven ďáblu a jeho andělům!**” (Mat. 25, 41).

Hned potom vzplane obrovským požárem naše země. Shoří vše, co lidé dosud milovali, nač spoléhali, na čem tolik lpěli, proč Boha uráželi, a v záři těchto plamenů nastane poslední a nejbolestnější

loučení. Spasitel o tom řekl: „I p ů j d o u t i t o d o t r á p e n í
v ě č n ě h o, s p r a v e d l i v í p a k d o ž i v o t a v ě č n ě h o”
(Mat. 25, 46). Představte si živě tento okamžik, plný hrůzy a bolu!
Otec po levici, matka po pravici, dítky, jedny na straně pravé,
druhé na levé. Rozcházejí se a mají se rozloučiti na věky, již nikdy
se neuvidí. Jak budou v tu chvíli proklínati svého svůdce a všechny,
kdo je strhli do pádu! Rodiče budou vytýkati dětem, že jim byly
příčinou záhuby, děti budou proklínati rodiče, že je lépe nevycho-
vali! Manžel bude zlořečiti manželce, protože svou smyslnou krásou
ho připravila o nebe, manželka bude proklínati muže, od kterého
se dala svěsti. A všechno bude již nadarmo. Rozejdou se, aby se již
nikdy neshledali.

Drazí křesťané! Neuvažujme o tom strašném dnu jako o něčem,
co by se nás netýkalo. Apoštol Pavel praví každému z nás: „V š i c h
n i b u d e m e s t á t í p ř e d s o u d n o u s t o l i c í B o ž í”
(Řím. 14, 10). Kdyby ses vzpíral sebe více, nezměníš na tom nic.
Mnohem důležitější je otázka, kde v tu chvíli budeš. Po pravici či
snad po levici? Povím ti to. Tam, kde jsi nyní. Smrt na tom změní
obyčejně velice málo. Proto neodcházej z kostela, dokud si na tuto
otázku neodpovíš! Praví-li ti svědomí, že jdeš opravdu cestou Boží,
poděkuj mu za to a popros o novou sílu, abys vytrval. Kárá-li tě
vnitřní hlas, obrať, dokud je čas. Dosud ti nabízí Bůh svou milost;
uchop se jeho pomocné ruky, konej pokání, a Bůh ti bude milostivý.
„Hledejte Hospodina, dokud může býti na-
lezen, vyzývejte ho, dokud blízko jest” (Iz. 55, 6).
Amen.
(Z připravované knihy „Slovo Boží“)

Josef Zvěřina:

KONEC ZAČÁTKEM.

(Náčrtek promluvy pro město.)

Ani si dost neuvědomujeme, v jak veliké době žijeme. Takových
okamžiků bylo málo v dějinách lidstva. Dnes totiž neběží jen o ně-
jaké částečné otázky, částečné cíle, částečné úkoly. Na nás dnes
doléhá se vši tíhou starost o celý svět, o celý řád celé lidské spo-
lečnosti.

Tato starost je vážná, veliká, odpovědná. Především pro křes-
ťana. Křesťanství, které by utíkalo před touto odpovědností, které
by nemělo síly přinést do této obnovy světa Kristovu pravdu a
Kristovo světlo, bylo by křesťanství odumřelé.

1. Jedna z velikých pravd, které křesťanství musí vnést do úsilí
o obnovu světa, je p r a v d a o j e h o k o n c i, jak jste jej vi-
děli v mohutném, vážném obraze dnešního evangelia.

Zeptáte se snad: jak může tento obraz zkázy světa přispět k jeho
obnově a výstavbě, o kterou nám teď běží? Není přece tento konec
něco rozkladného, něco, co podlamuje? - Ne! Pro křesťana je to

skutečnost, s kterou musí počítat. Je to pravda, bez níž jeho starost o svět by nebyla správná. Právě tento konec je v určitém smyslu východiskem - východiskem správného hodnocení a pořádku ve stupnici hodnot.

2. Jsou totiž dnes reformátoři tohoto světa, kteří před touto skutečností - jistou víc než kterákoli jiná - zavírají oči. Do tohoto pomíjejícího světa kladou poslední smysl svého úsilí, poslední smysl svých snah. To jsou dnes oni falešní proroci a falešní kristové, o nichž mluví evangelium. Činí veliké divy a zázraky. Mluví řečí, která přesvědčuje a získává. Vypadají jako vykupitelé nad spouští a na poušti, byli a snad i jsou ve skryších. Učí jinému konci než učil Kristus. Lší budoucnost světa jinak. Hlásají nekonečnost království na této zemi.

Proti nim jest řečen v á m Kristův příkaz: „Nevěřte!“ Tento konec, který zvěstoval Kristus, je rozbitím jejich ilusí. Proto jej zastírají. Proto před ním utíkají. Proto jej odsuzují jako něco člověku nepřátelského. Proto mluví o jiné budoucnosti. Proto se jich zmocňuje tajná úzkost před koncem tohoto světa.

3. Pro křesťana však tento konec je počátkem moudrosti. Ano, svět jest a nějaký čas bude. Křesťan je postaven do toho světa, aby v něm uskutečňoval spravedlnost, hledal pravdu, staral se a pečoval o spořádání lidských věcí. Proto křesťan nesmí nikdy z tohoto světa utéci. Má zde Boží úkol.

Ale křesťan si nikdy nesmí zastířit jistotu, že tento svět p o m i n e. To znamená, že do něho nesmí klást hlavní nebo dokonce jediné těžiště svého života, svých snah a nadějí. Křesťan hledí bez bázně a úzkosti tváří v tvář tomuto konci. Ví o něm, ale neleká se.

To proto, že ví o pravdivém a skutečném vysvobození. Ví, že jsme učiněni hodni, „a b y c h o m m ě l i ú č a s t v p o d í l e v ě ř ě c í c h v e s v ě t l e“, že nás Bůh „v y t r h l z m o c i a p ř e n e s l d o k r á l o v s t v í m i l o v a n ě h o s y n a s v ě h o“, jak praví dnešní epištola.

A tak pravda o konci světa, vznešená a vážná, je nám počátkem „m o u d r o s t i a r o z u m n o s t i d u c h o v n í“. Skrze toto poznání jste i vy zavázáni žítí „d ů s t o j n ě B o h a“; skrze poznání Boha máte i vy přinášet užitek ve všelikém díle dobrém a přinášet užitek; i vy tu máte sílu, která vás posilňuje k veškeré vytrvalosti a trpělivosti.

Když se nyní buduje celý svět, musí křesťan přiložit ruku k dílu. Každý! Ty a já a my všichni. Tam, kde žiješ a pracuješ. Leží na tobě veliký úkol přispět k tomuto plánování a budování tak, jak můžeš. Ale při tomto plnění svého pozemského údělu nikdy nesmíš zapomenout, že tvé skutky sou drobnou mincí, kterou proměňuješ v platidlo veliké hodnoty, neboť platí i pro věčnost. Až nebe a země pominou, bude zváženo, co jsi vykonal podle slov Kristových, která nepominou.

P. Method Klement OSB:

I. NEDĚLE ADVENTNÍ

Skizzy k tomuto cyklu adventních kázání jsou snad trochu propracovanější, jak tomu u souvislého cyklu ani jinak býti nemůže. Ale jsou to jen nahozené myšlenky v logické souvislosti: 1. Touha po Kristu — včera i dnes; 2. Poslední příchod Kristův hybnou pákou křesťanského života; 3. Sv. Pavel burcuje i dnes k probuzení, abychom uplatnili Krista v novém sociálním řádu; 4. Kristus mezi námi v pokání, pokoře a slitovné lásce. — Návrh všech promluv je pracován bez předlohy podle liturgických textů mešních formulářů všech 4 neděl. Každý si může podle těchto směrnic téma zpracovat samostatně. Za rady a pokyny k další práci pro LOGOS budu velice vděčný.

Podkladem přípravného rozjímání: Evangelium sv. Lukáše XXI, 25-33.

V ÚVODU doporučuji zpracovati rozdíl znění evangelické zprávy o příchodu Páně k poslednímu soudu podle Matouše XXIV, 15-35 z poslední neděle po sv. Duchu a oné z I. neděle adventní. Tam hrůza soudné o konce, ve které se mísí proroctví o konci světa, zde útěchy plné znění: „Pohledte vzhůru a pozdvihněte hlav svých, neboť se přibližuje vykoupení vaše!”

THEMA: *Pohledte vzhůru!*

Toužebné očekávání milionů v tisíciletích času. Pozvednuté hlavy k nebeskému znění zpráv o Vykupiteli. V liturgickém formuláři adventních mešních textů máme na věky slovem a písmem zachyceno toto nekonečné toužení.

Jako dunění z hromových dálek zní žalmový pozoun Davidův. „K tobě pozdvihuji duši svou, Bože můj, ne dej, abych byl zahanben!” (Ž. 24, 1-3) Pane, jenž trůníš nad cheruby, vzbud moc svou a přijď, přijď, abys nás spasil. Ukaž nám tvář svou a spasení budeme!”

Isaiáš prorok úpí jako žíznivý pastýř u hynoucího stáda na spálených pastvinách. „Rosu dejte, nebesa, shůr a oblakové dštěte Spravedlivého; otevři se, země, a vypoč Spasitele.” A ve své vizi v Duchu Svatém prorokuje, že rádem krve nezpracované lůno panenské vydá očekávaného. „Ejhle, Panna počne a porodí syna a nazváno bude jméno jeho „Bůh s námi”, Emmanuel. Předposlední z Malých proroků, Zachariáš, na konci éry židovských dějin v předvečer posledního zápasu Machabejských již křičí s jistotou: „Ejhle Hospodin přijde a všichni svatí jeho s ním a bude v onen den světlo velké.”

A již zde stojí sv. Jan Křtitel u řeky Jordánu a mluví o tom, že již přichází ten, který přijíti má: „A za mnou přichází ten, jenž silněji je mne, emuž nejsem hoden kleče rozvázati řeménky obuvi jeho. Já křtím vodou, ale on vás bude křtiti Duchem Svatým“. A již prstem ukazuje na přicházejícího Ježíše, syna tesařova z Nazareta, a praví jasně: „Ejhle Beránek Boží, ejhle, jenž snímá hříchy světa.“

A vzpomenout musíme na Mojžíše Starého Zákona, jehož veliké slovo se ozývá o Vigilii vánoční: „Dnes zvíte, že přijde Hospodin a spasí vás - a ráno uzříte slávu jeho -“

Otrokům faraonské poroby v Egyptě se zjevuje Bůh sám a za jitra vyvádí je přes moře Rudé do země zaslíbené. Zrozený spasitel - do nového nebeského Království.

Toto vše znovu a znovu prožíváme v posvátném adventě. Roráte zní stejně z věrných srdcí i hrdel v poloprázdných chrámech. Historický příchod Kristův je za námi. Vánoce jen připomínají a ožívují nebeskou pravdu božské vážnosti i pastorele něhy betlemské.

Ale on - Kristus - ten Spravedlivý, svolávaný prorokem z oblak na vyprahlou zemi - kde je?

Země je znovu sežehnuta jako sluncem spálený trávník a krvavě žhavé oko lidstva, spálené slzami tisícerych bolů posledního utrpení druhé světové války, znovu se vzpíná k nebi a touží po vláze opravdového nebeského království.

(Zde může každý kazatel podle vlastní zkušenosti rozpracovat thema II. o pláťtomné vyprahlosti světa, z něhož je Kristus vykázán.)

Touha po Spasiteli v srdcích věrných je právě tak živá a živelná dnes jako za časů proroků.

ZÁVĚR: V dnešním závěru mešním po sv. Přijímání je to zase prorocký hlas Davidův, který osvětluje svaté liturgické dění v chrámě a u oltáře. Z žalmu 84. v. 13. - Hospodin dá slitování a země naše vydá plod svůj. - Vzpomínám na jeden překrásný obraz moderní liturgické školy belgické k tomuto verši 84. žalmu. Požehnání Boží snáší se z rukou Božích na vyprahlou zemi. - A z hroudy země vyrůstá liliový stvol, rozevírající se v květ - do kterého je vkresleno liliové útlé tělo Marie Panny a v rozevřeném Květu lilie nese v rukou své božské dítě - Ježíše Krista.

Ano Království Boží musí vyrůst zde na zemi a ve stvolu života jednoho každého z nás musí se objeviti Kristus. Jen tak může království Boží zapustit kořeny a rozkvétat. Hospodin dá slitování a z hroudy naší země - to je z našich srdcí, duší, rukou, musí vyrůst nová říše Boží. (Možno též zakončiti praktickým pokynem k přípravě na adventní sv. Přijímání. Kristus Eucharistický v našem srdci o vánocích.)

„Pohleďte vzhůru a pozdvihněte hlav svých, neboť se přibližuje vykoupení vaše.“ Amen.

II. NEDELE ADVENTNÍ

„A tehdy uvidí Syna člověka, an přichází v oblacích s velikou mocí a velebností.“
Luc. XXI. 25—33 z I. ned. adv.

ÚVOD: Stručné opakování tematu z minulé neděle: V posledním rozjímání probrali jsme podle liturgie misálu vyslovenou touhu po spasiteli. - S poustí biblickou srovnali jsme moderní poušť dnešní. Všichni stejně v touze zvedáme oči své k hlasu Písma a toužíme - Veni, Domine Jesu. - Přijď, Pane Ježíši.

THEMA: Konec i začátek církevního roku se zabývá příchodem Páně. Tím posledním příchodem. Obě Evangelia hovoří o tomto tajemství. Matouš i Lukáš. - Ač každý jinak. Obě věty, i citovaná Lukášova i Matoušova: „Jako blesk vychází od východu a ukazuje na západ, tak bude i příchod Syna člověka... (Mat. XXIV.)

Dominus venit - Pán přijde.

Hluboce přemýšlející duše antického člověka zahryzla se meditačními čelistmi hluboce a sytě do tohoto jednoduchého slova. - A v srdci člověka se probudilo úžasné, vznešené nebeské čekání a očekávání.

Nesudte před časem, napomíná sv. Pavel, dokavade nepřijde Pán. Neboť Pán sestoupí s nebe - potom my, kteří žijeme, kteří zůstáváme, budeme spolu s nimi (mrtvými) uchvázeni v oblacích Kristu vstříc...

Podobenství Páně mluvila jasně - deset panen čekajících za temné noci na ženicha s lampami rozžatými. Hosté pozvaní na hostinu v hodovní síni čekající na příchod pána, který je pozval. - Služebníci, kterým svěřil statek svůj, ani čekají, až Pán se vrátí z daleka. - Stálé napomínání Páně „Bděte, přijdu jako zloděj, nevíte v kterou hodinu...!“

Toto všechno tajemně mystické, hluboce duchovní a ryze nebeské, zaručené. Vzkříšením Kristovým z hrobu zapečetěného - tato jistota proměněné existence Krista Pána na nebesích. To vše dovedlo rozjitřiti duši člověka, který přijímal křest a když přejímal hořící lampu a roucho svatební, byl svatě přesvědčen, že se dočká a v těle svém a očima svýma že uvidí slávu Spasitele svého ve věčném proměnění.

V tomto čekání víry na příchod Páně tkví podstata mučednictví - hlad po arénách a žízeň po plamenech. Budu dříve u svého Pána. Smrt se přijímala s úsměvem, který zná i takový Michelangelo, když volá: „Ty, Pane, na orloji až padne rafij, stůj, Ty stůj, a chyt mne do objetí, vyrví mne ze mne, ať jsem jak tvé děti.“

Toto čekání na příchod Páně je pramenem aktivity náboženského života. Tomu nás učí světcí. - Denní vypjaté očekávání příchodu Kristova k účtování životní bilance.

Prvotní Církev čeká - 100, 200, 300 let čeká, že v oblacích se objeví Pán. Pán však mešká. Čekání se prodlužuje - život křesťanský

se navuže, uvolňuje, bledne ve své intenzitě. - Křesťané prchají do samot na poušť a do jeskyň. - Poustevnické osady v Palestině a Egyptě rostou do desetitisíců. A toto čekání na Pána stává se nejvlastnějším základem každého řeholního života, od sv. Basila a Benedikta až po sv. Ignáce a Dona Bosca.

Moderní svět je rozdělen na tři veliké skupiny: Těch, kteří v plnosti víry, pochopení a uvědomění znovu a znovu slaví svůj advent čekáním na příchod Páně. Pak těch, kteří - ač křesťané - a mají svůj křestní list matriční - ve své vlažnosti na toto čekání nic nedají a na bránu smrti nemyslí.

A třetí jsou ti, kteří toto čekání si jednoduše š k r t l i. Není Pána, není Boha, není duše, není věčného života. Nemáme na co čekat - Nechceme na nic čekat. Ale v kořeni této negace leží s t r a c h, hrozný strach ze skutečnosti, že soudce živých i mrtvých žije a že by mohla přijít chvíle, kdy přijde soudit a bude hledat hořící lampy, šat svatební neporušený, bude žádat účty z hřiven svěřených a zaplacení dlužných účtů do posledního haléře.

Tento strach si škrtá Boha - a jako láska a touha na straně věrných j: pramenem nejvyššího dobra nebeského království, tak tento strach z věčného soudce je vrahem živého Boha ve společnosti nevěřících.

(Každý si může propracovat příklady a zkušenosti).
ZÁVĚR z Evangelia II. neděle adventní. Mat. XI.-2-10.

Poselství Janovo ze žaláře ke Kristu: Ty-li jsi ten, který přijíti má, čili jiného čekati máme?

Čili jiného čekati máme? Ano lidstvo by rádo čekalo jiného, hlavně takového, který by nebyl věčným soudcem. Příchodu tohoto soudce se svět a jeho děti bojí. - Ale věrní Boží budou znovu věrně slavit advent Boží a budou životem svým čekat - až Pán přijde - a tak stále znovu zakládat na zemi království Boží.

III. NEDĚLE ADVENTNÍ

Bratři, víme, že se přiblížila hodina, abychom již ze sna povstali. — Noc pokročila — den se přiblížil — oblecme se v Pána Ježíše Krista.

K Řím. XIII. 11 z I. neděle adventní.

ÚVOD: S t r u c h n é o p a k o v á n í t h e m a t u z II. neděle adventní: Zamysleli jsme se posledně nad důležitostí nejhlubší křesťanské myšlenky - o příchodu Páně v den poslední. Touha po tomto příchodu byla hybnou pákou prvotního křesťanství a je až do dneška ve světcích a těch, kdož důsledně myslí. - Strach ze soudu je pramenem vlažnosti a nevěry a odpoutání se od křesťanství. - Vraťme se k tomuto očekávání - neboť nikdo jiný již nepřijde, kdo by spasil svět.

THEMA: Neudivuj nikoho, že se vracím v tuto neděli „růžovou“ k textu sv. Pavla z I. neděle adventní. Sv. Pavel je vedle Davida

krále a proroka, vedle Isaiáše a Jana Křtitele nejdůležitějším mluvčím adventu.

Bratři, víme, že se přiblížila hodina, abychom již ze sna povstali - noc pokročila - den se přiblížil - oblecme se v Pána Ježíše Krista - Jak se zarávají tato slova do duše moderního křesťana právě v této adventní době. - Hodina jest, abychom již ze sna povstali. - Je vpravdě čas, aby se křesťané probudili. Je čas! Je čas! Je čas! Spalo se dost dlouho. - Noc pokročila a děla dvou světových válek zahrála řádného budíčka do uší křesťanského světa. Den se přiblížil - nový den světového dění z červánků krvavých front a krvavých koncentračních táborů -

Oblecme se v Pána Ježíše Krista!

a) Slavíme vánoce. Budeme se ve vzpomínkách něžně skláněti nad jesličkami a s pastýři a králi budeme vítati Slovo věčné v lidském tělíčku robátka, položeném na seně. Bůh se stal člověkem. - A zas znovu v liturgickém kruhu budeme prožívati tento božský život, skrytý ve smrtelném těle lidském, život dítěte z Betlema, život učně a dělníka z Nazareta, tesaře po boku Josefově, který ve svém třicátém roce nastoupí cestu veřejného působení a s 12 neumělými rybáři začne budovat království Boží - Viditelný, chápavý, srozumitelný - tak prostý a jasný jako mluva valašského horala na Beskydách a tak lidský jako každý z nás.

b) A ten, jenž tak hluboce pronikl v podstatu věčného bytí Syna Božího - poražený Šavel od Damašku - volá nám dnes tak stejně, jako když psal před tisíci léty - Vy - děti Boží - bratři - oblecte se v Ježíše Krista. Jaké nebeské slovo nejvyšší moudrosti, zázračné fantasie z Ducha Svatého. Svlékněte člověka starého a oblecte se nově - oblecte nového člověka na sebe a to ne jiného, ale jen a jedině Ježíše Krista. -

To je ten tajemný příchod Ježíše Krista do zmatku zkaženého světa s k r z e č l o v ě k a. Svatý Pavel ví dobře, co znamená obléknout nového člověka - vždyť on sám musel v Damašku nechat Šavla, aby se za hradbami Damašku mohl státi Pavlem. - On věděl, že toto obléknutí nesmí býti povrchní, ale vnitřní, v ohni Ducha Svatého, jako tehdy o letnicích na Sionu.

Kristus nemůže jinak přijíti do lidské společnosti než jen tím, když každý z nás Krista oblékne, to jest svým nitrem se zcela v Krista přetvoří - jako takový sv. František z Assisi aneb Alžběta durinská.

c) Toto obléknutí musí platit hlavně o základním proměnění našeho myšlení a to zvl. ve s m ě r e c h s o c i á l n í c h. V čem spočívá poslání Kristovo? V sladkém snění u varhan před uměleckými obrazy? Jen v odříkávání růženců v zákoutí kaplí? Ve čtení devotických knížek a zapisování do různých bratrstev a spolků? V pouťích a katolických manifestacích?

Nikoliv - ale v tvrdém přihlášení se k programu Kristovu. K tomu programu, který vede onu vyrovnávací linku sociálního vyrovná-

vání mezi bohatcem a Lazarem, mezi hospodářem vinice a dělníkem námezdným. - Proč je svět dnes ve varu, proč ten strašný zápas od východu k západu a od západu k východu? Protože my, děti Církve, jsme zůstali kdesi viset - nebo lépe řečeno, my jsme toho Krista nechali kdesi viset jako odložený šat a my, my křesťané, jsme ho neoblékli.

(Možno rozvinouti tolika místy sociálních vět Evangelia a papežských encyklik).

ZÁVĚR: Ano - to by byl pravý advent - to by byly pravé vánoce světa - ona úžasná parusia - t. j. zjevení se Ježíše Krista v pravém křesťanském sociálním dění. - Ba, že. - Hodina jest, abychom již ze sna povstali. Noc pokročila, den se přiblížil - a i to, co praví sv. Pavel ve IV. neděli adventní v I. listě ke Korintským: Bratři, tak suď každý o nás jako o služebnících Kristových a o správcích tajemství Božích - A v tomto správování musíme my křesťané XX. století býti městem na hoře postaveným, světlem na svícnu a zdravou solí lidské společnosti.

Proto poslechněme adventní volání sv. Pavla: Hodina jest, abychom již ze sna povstali. Amen.

IV. NEDĚLE ADVENTNÍ

Já jsem hlas volajícího na poušti: Spravte cestu Páně, jakož pověděl prorok Isaiáš. Jan I. 19—28.

A veškeré tělo uzří spasení Boží.

Lukáš III. 6 ze IV. neděle adventní.

ÚVOD: Stručné opakování tematu z III. neděle adventní: Rozebrali jsme si text sv. apoštola Pavla - Hodina jest, abychom ze sna povstali - den se přiblížil - oblecme se v Pána Ježíše Krista. - Kristův příchod na tuto zemi stal se viditelně v lidském těle. - Chce tedy jak Kristus, tak i sv. Pavel, aby křesťanství bylo čímsi viditelným a lidsky srozumitelným všem. - A to se stane, jestli v pravdě provedeme sociální program Kristův. - Budme věrnými správci Tajemství Kristových.

THEMA: Sv. Jan Křtitel zaujímá ohniskové středisko adventního liturgického dění. - Vzor životem i slovem. Historický předchůdce Spasitelův. Poslední prorok, který nevolá ve své poušti ze staletých dalek, ale na místě prstem ukazuje na beránka věčného obětování, který snímá hříchy světa. Je třeba hluboce soustředěného pohledu, aby se duševním zrakem vyhmátla gigantická propastná bytost tohoto „hlasu“ volajícího na poušti: „Spravte cestu Páně...“ - má-li „veškeré tělo uzříť spasení Boží.“

„Já se musím ztrácet - ale on musí růst“ - zákon lidské přípravné práce pro cesty Boží.

Sv. Jan hyne v žaláři Herodesově a stačí hýřivý tanec nahé Salome, aby cizoložnici byla obětována hlava posledního proroka,

jehož srdce v lůně matky poskočilo radostí, když vytušilo tep srdce v lůně Nejsvětější Panny.

Tento světec adventního dramatu tisíciletého čekání spolu s Kristem očekávaným nás učí, čeho je třeba, aby Kristus mohl přijíti: Je to pokání a pokora.

„Přímé čiňte stezky jeho, každé údolí budiž vyplněno a každá hora a pahrbek budiž snesen a vyrovnán, místa křivá buďtež přímá a místa drsná buďtež cestami rovnými.-

a) Světu je třeba pokání. A svět již tomu pokání byl podroben a ještě stále je podrobován. - Obě světové války - všechna ta hrůza, bolest, utrpení, fronty, vězení, bombardování, šibenice, guilotiny; prolitá krev, šílení a ožebračení, národy i jednotlivci, hrdinové odbojů, strádání utečenců a jak se celá ta Golgota moderního světa jmenuje - není to snad ono tajemné doplňování Golgoty Kalvarské, o kterém mluví tak jasně svatý Pavel? Není to ona cesta ke Kristu, o které volá onen hlas pouště - sv. Jan Křtitel? - Téměř se zdá, že tak musel svět trpěti, aby tak připravil onen den, kdy „veškeré tělo uvidí spasení Boží“. - Svět potřebuje ale také dobrovolného a uvědomělého pokání. - Co je to, co dělá mládež francouzská, že bosky na svých ramenou nese 14 ohromných dřevěných křížů a buduje pro památku sv. Bernarda, velikého hlasatele křížových výprav - Křížovou cestu za spásu zubožené Francie? - Co hlas Matky boží z Lassalety a z Fatimy - volání k pokání, aby se připravily cesty Páně?

b) Křesťanům a najmě katolíkům je třeba pokory. - Je třeba se stávat malým - Jak to krásně říká Quardini ve svých svatých znameních - Kleknutí - Proč klekáme? Jsme příliš vysocí pro majestát Boží a proto musíme tu pyšnou krásnou postavu člověka zlomit v kolenu, abychom se stali menšími, malými, pokornými, a někdy ani to nestačí a my se celým tělem hroučíme na zem na tvář do prostrace, abychom se srovnali se zemí do jedné roviny, která je podnoží Slávy Boží.“ Pokání láme do pokory, neboť pokáním poznávám své viny, uznávám i vyznávám. - A kdo uznává srdcem zkroušeným svou vinu - ten je pokorným, jako onen publikán, který věděl, že není hoden zvednout oči k nebi, ale prosil o smilování. -

c) A pokora rodí slitovnou lásku - A to je onen další příchod Ježíše Krista na tento svět. - Ó, by to aspoň křesťanský svět pochopil. - Je mezi křesťany tolik nekřesťanského. - Kristus slitovník - Onehdy jsem byl v Kutné Hoře v konšelské síni. Tam mají sochu Pána Ježíše Krista. - Byl pokládán za sochu „Ecce homo“, ale sám pan nuntius prý custoda opravil. - „To není, Ejhle člověk - ale Kristus Slitovník“. - Vedle této sochy stavěl soud vinníka při posledním líčení, aby otcové města měli s ním, hříšným, slitování, že Kristus i za něj trpěl.

Slitovná, milosrdná láska Ježíše Krista. To je on - Kristus viditelný na této zemi. - Kristus nad marnotratným synem, pastýř nad ovci ztracenou, Kristus u Zachaea, Kristus nad

cizoložnicí, Kristus nad Maří Magdalenou, Kristus vedle lotra kajícího. - „Nepřišel jsem soudit ale spasit.“ Nepotřebují zdraví lékaře, ale nemocní. -

A zase slyšíme onu nebeskou hudbu podobenství o milosrdném Samaritánu - Olej a víno do ran toho, který polomrtvý ležel na cestě. -

Největší zákon: Milovati budeš Boha... a bližního svého jako sebe sama.

Aby svět pochopil toto Evangelium viditelného Krista Ježíše. - (Vypracovat podrobně).

ZÁVĚR: A končím zase slovem sv. Apoštola Pavla: - „a pak Pokoj Boží, který převyšuje všechno pomyšlení, ochrání srdce vaše i myšlenky vaše v Kristu Ježíši. - A ústy Páně praví Izaiáš prorok - a pak - pak -: „Skloním se nad vámi jako veletok míru“.

Křesťané - odložte hněv, nenávisť, pomstu, soud. A v lásce - mezi vámi, ne zítra - ale d n e s, teď v této chvíli zrodí se Kristus Pán - který vám řekne: „Pokoj vám“. Amen.

(K závěru se radí zopakovat cyklický přehled všech 4 temat se závěrem Mariánským a Eucharistickým).

Mons. Dr. J o s e f B e r a n :

K SVÁTKU SV. MIKULÁŠE.

(V neděli před sbírkou na Mikulášský dar katol. studentstva).

Když jsem před válkou dlel na Volyni u našich českých kolonistů v Kupičově, slyšel jsem jednoho dne od tamních pravoslavných rozhorlené výtky, že prý jsme my katolíci zneuctili sv. Mikuláše. Jejich batuška, že jim to vykládal, neboť prý jsme jim ukradli jeho ostatky, a kdežto oni jej vždy veřejnými slavnostmi oslavovali, my prý jej vůbec nectíme. Marně jsem jim dokazoval, že ostatky jeho, přenesené do Bary, jsou předmětem mimořádné úcty všech Italů, římských i řeckých katolíků, kde v den přenesení jsou velkolepé slavnosti na lodích a lodičkách v přístavě barském, marně jsem vysvětloval, že u nás každé dítě se těší na svátek sv. Mikuláše a že obdarování dětí je předzvěstí dáreků štedrovecerních. Trvali na svém a věřili víc batuškoví. Ovšem, je pravda, že u nás každé dítě se chystá na svátek světce barského, ale jak je zkarikován v mnohých těch mikulášských zábavách, a jak málo i katolických dětí ví, proč právě v den jeho svátku se jim dávají dárky. Ano, sv. Mikuláš je světce křesťanské charity, za noci vkládal za okno potřebné peníze, aby zmírnil bídu hmotnou, ale hlavně aby zamezil bídu mravní. Dcery, jež pro nedostatek potřebného věna měly být vlastním otcem zaprodány, zachránil před prostitucí, a to byl hlavní účel jeho darů. Bylo by dobře připomínat v den jeho svátku, že dobročinnost nemá směřovati jen k zlepšení postavení sociálního; kořeny sociální bíd

ve většině případů tkví v úpadku mravnosti. Zachránit duše tím, že pomůžeme tělu, převést hmotnou cenu almužny v hodnotu nepomíjejících pokladů pro věčnost. Takový účel má míti i t. zv. Mikulášský dar, vybíraný v našich kostelích ve prospěch katolického studentstva. I u nás bude příští neděli konána sbírka na ten účel. Chtěl bych vás povzbudit, abyste přispěli co nejvíce. Katolické studentstvo je převážně odkázáno jen na dary, a všechny, stejně jako dar Mikulášský, mají v intencích světce, jehož jménem jsou dávány, být přeměněny v hodnoty duchovní k záchraně mladých duší.

I. A p o š t o l á t t i s k u. - Vypravuje stará pověst: Jeden uhlíř, vdovec, měl jedinou dcerku, jež mu svou krásou i nevinností připomínala stále matku. Střežil ji jako oko v hlavě. Chránil všeho zlého. Rostla a rozvíjela se jako spanilé růže květ. A jak byla šťastna! Jedna z nejšťastnějších. Dábel, nepřítel lidského štěstí, usiloval dlouho, aby ji o štěstí připravil. Nedařilo se mu. Až jednou připadl přece na prostředek zhoubný. V samotu lesní vtrousil vytržený list z románu. Milostnou scénu. Dívka list zvedla, přečetla, zamyslela se. Ta tam byla její spokojenost, to tam bylo její štěstí. Toužila, touhou se mučila, až jednoho dne otci utekla. Další lze snadno domyslit. - Kam nemůže dábel sám, tam nastrčí knihu. Co zla a skutečného jedu pro duše šíří se tiskem! Kolik mladých duší svedeno, otráveno! Srovnajte záplavu tisku nekatolického s hrstkou publikací katolických. A mládež dychtí po četbě, mládež shání četbu. I mládež katolická. Nebyla by mládeží. To je jeden z předních účelů Ústředí katolické mládeže, dát studentům četbu ušlechtilou, poučující i povznášející. Četbu nábožensky vzdělávající, mravně výchovnou. Za stávajících těžkých poměrů vydavatelských je pochopitelné, že i na apoštolát tisku je třeba peněz a to hodně peněz. Jistě oběti přinášené ve prospěch katolického tisku budou zvlášť Bohem odměněny. A stále zůstane platné heslo Brynychovo: Proti knize knihu, proti tisku tisk. Zachránit katolickou mládež studentskou rozšířením dobrého tisku znamená zachránit mnoho.

II. R e k r e a č n í p o d n i k y. - Proč tolik mladých získávají YWKA a YMKA? Byli jste již ve spolkových jejich místnostech? Dostaly se Vám již někdy do rukou programy jejich rekreačních podniků? - Jak jsme ubozí my, katolíci, ve svých snahách se jim vyrovnat. A přece i naše katolická mládež potřebuje společné rekreace. Společné, ve společnosti sobě rovných v smýšlení a názoru životním. Co by dali naši studenti za to, mít možnost sejít se v podobných klubovnách, jako jsou dány k dispozici mládeži jiných směrů! Děk naši katolické Charitě mohly být letos o prázdninách pořádány prázdninové tábory rekreační. Bez Charity stěží by je bylo mohlo Ústředí uskutečnit. A přece, co tu bylo nedostatků! Jak pokulhávaly za tábory i moravských katolických studentů, kde již mají delší tradici. Z Mikulášského daru bude pamatováno i na fondy těchto rekreačních táborů, ale kde jsou jiné rekreační podniky,

zájezdy, studijní cesty a pod.? Nemůžeme se všim a pro všechno jen na Charitu. Mládež také více těší určitá nezávislost i finanční. V našich rekreačních podnicích je vždy řádně postaráno i o dozor, i o možnost plnění náboženských povinností. S naší mládeží je vždy katolický kněz, duchovní vůdce a rádce, a co námětů, podnětů, povzbuzení poskytnou jim kursy v těchto střediscích pro mládež pořádané. Jen kdyby peněz bylo více. Chceš i ty přispět k záchraně a k zúšlechťení naší mládeže? Chceš i ty si uložit nějaký ten peníz na úroky mnohonásobné, splatné podle vůle Boží mnohdy již i zde na zemi, ale jistě zdvojnásobené na věčnosti? I sv. Mikuláš je štědrým odplátcem všem, kdož podle jeho příkladu neváhají něco obětovat k zamezení mravního zla a k rozšíření i upevnění mravního dobra.

III. K u l t u r a i n t e l i g e n c e. - Nacismus záměrně hubil inteligenci, ale to byla zároveň jedna z vnitřních příčin, proč musel selhat, ba proč musel zaniknout. Již jejich básník Schiller upozorňoval, že tam, kde vládnou jen hrubé síly, nikdy nemůže být vytvořeno něco hodnotného. Žádný národ, byť byl materiálně sebe lépe zabezpečen, neobstojí bez inteligence. Dějiny lidstva to skvěle potvrzují. Musí to být ale inteligence pravá. Rozumím inteligentem nejen vzdělance v běžném slova smyslu, nýbrž člověka celého, v němž harmonisace vzdělání a výchovy vytvořila základ pevné povahy, takže církve i vlast se mohou na takové inteligenty spolehnout. Bude dlouho ještě trvat, nežli u nás budeme mítí všechny předpoklady k vytváření takové katolické inteligence. Čas však kvapí. Nemůžeme čekat, třeba jednat hned, a tu právě k úkolům Ústředí katolického studentstva patří též poskytovat české katolické inteligenci možnost pravé kultury jak po stránce rozumové, tak po stránce mravní. Cílem naším musí být, vybudovat katolickou universitu, nebo alespoň některé fakulty. Zatím se musíme spokojit náhradními kursy vzdělávacími a výchovnými. Máme jich několik. Buďme za to vděční Bohu i všem, kdož často s vypjetím všech prostředků a při nepatrné ba žádné podpoře se strany spoluodpovědných, vykonaly velký kus práce. Bude však třeba vybavit kursy ještě dokonaleji, a to bez peněz možné není. I na to má být použito Mikulášského daru. Jsem přesvědčen, že se najdou mecenáši, až začneme vážně s akcí katolické university, najdou se jistě dobrodinci i nyní, kdy Mikulášským darem chceme přispět i k p r o h l o u b e n í pravé kultury naší české katolické inteligence.

Vypravuje se o Donu Boskovi, že když po kázání šel osobně kostelem a sbíral na své dílo, jež podnikal, že se peníze, i zlaté, hrnuly v nezvyklém množství do jeho odřeného biretu. Bosko byl světec, působil svým zjevem, ale co jistě přispělo mnoho k získání štedrých dobrodinců byla velká jeho láska k nesmrtelným duším, pro něž nelitoval žádné námahy a kterou odměňovalo stejnou štedrostí nebesa. Dobrodinci jeho znovu a znovu přispívali, neboť vlastní zkušeností se přesvědčili, že Bůh byl jim nevšedním odplátcem. „Cožkoliv jste učinili jednomu z nejmenších mých, mně jste uči-

nili", řekl náš Pán, týž Pán, jenž jindy prohlásil: „Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou". Kdo Pánu Bohu dává, na bohaté úroky ukládá. Sv. Mikuláš, jemuž ke cti přispějete na Mikulášský dar katolickému studentstvu, bude i vůči Vám štědrým, vyprosí Vám požehnání Boží pro čas i věčnost. Amen.

Dr. Antonín Stříž:

VĚNO NEPOSKVRNĚNÉ.

(K svátku Neposkvrněného Početí P. Marie).

Již na počátku tohoto století svatý Otec Pius X. s bolestí pozoroval, jak se přestupují příkazy Církve o svěcení svátků. Namítalo se, že svátků je příliš mnoho a že za moderního ruchu dopravního a provozního nelze tak často přerušovati v týdnu práci ve velkých závodech a továrnách. Mimoto v četných zemích t. zv. rozlukou církve od státu nebyly církevní svátky státně uznávány a tím věřící se ocitali v nesnázích, jak vyhověti příkázání církevnímu o jejich svěcení. Proto se odhodlal svatý Otec omeziti počet zasvěcených svátků tím, že některé svátky mariánské zdobrovolnil. Mělo se tím dosáhnouti toho, aby pozůstalé svátky se napříště náležitě světily.

Je pozoruhodné, které svátky mariánské si Církev vyhradila jakožto závazné, na jejichž svěcení trvá. Jsou to svátky Neposkvrněného Početí Panny Marie a Nanebevzetí. Proč právě tyto? Proto, že neposkvrněné početí je základem veškeré důstojnosti a slávy Panny Marie a nanebevzetí jejich dovršením. Ne teprve při svém narození, ale již při svém početí v lůně matčině jeví se nejsvětější Panna vyvýšena nade všecko stvoření, a to nejen nad bytosti lidské, nýbrž i nad anděly.

Všichni lidé, i ti, kteří se zaskvěli svatostí, úpěli zde na zemi pod kletbou dědičné viny a všem nám jest lkáti se žalmistou Páně: „Hle, v nepravostech počat jsem a v hříších počala mne matka má" (Žalm 50). Marie však je slavnou a ojedinělou výjimkou. Ji nezasáhl jed starého hada, ona nebyla dotčena kletbou, která po pádu prarodičů se přenesla na všecko jejich potomstvo. Proto také její rozum nepodléhal zatemnění a v její vůli nebylo ani stínu zlé náklonnosti. I svatí po celý život musili bojovati proti těmto dědičným chorobám, a jejich duše teprve po odloučení od těla byla dokonale vymaněna z tohoto dvojího neblahého vlivu. Maria však již od svého početí byla uchráněna těchto následků prvotního hříchu, byla tudíž již tehdy na té výši, na kterou svatí dospěli po celoživotním boji.

Vyznáváme v Panně Marii, že „od prvního počátku svého početí byla zvláštní milostí všemohoucího Boha se zřetelem k zásluhám Ježíše Krista, Spasitele lidstva, uchována prosta všeliké skvrny prvopočáteční" (bull. Pia IX. Ineffabilis). Tak bylo prohlášeno ne-

omylným učitelským úřadem Církve. Ale toto privilegium je toliko jednou stránkou jejího výjimečného omilostnění, stránkou negativní: neměla hříchu dědičného ani jeho neblahých následků. Tentýž článek víry však naznačuje i pozitivní stránku její zvláštní výsady, totiž jaké dary měla, jakým bohatým věnem byla vybavena již při svém početí.

Kdyby nám bylo řečeno o nějakém slavném zámku, že je v něm vše čisté a bělostné, čekali bychom další sdělení, co vzácného a památného se v jeho komnatách chová. A tak i dokonalá čistota nitra Panny Marie předpokládá, že Bůh do té přecisté schrány vložil drahocenné klenoty svých pokladů.

A vskutku Církve Boží, připomínajíc Mariinu výsadu bezhříšnosti, uvádí nám dnes ve svátek Neposkvrněného Početí na paměť ty nevýslovné milosti, jimiž Bůh svou vyvolenou dceru vyzdobil. Ve slavnostním Vstupu dnešní Mše svaté matka Církve, jež umí tak mistrně dolovati v hlubinách božských písem, vyjímá ze starobylých knih věty, které klade na rty Panně Marii. Slyšíme tu samu svatou Pannu, jak pje slovy proroka Isaiáše:

„Radostně plesám v Pánu a jásá duše má v Bohu mém, neboť oblekl mne v roucho spásy a šatem spravedlnosti přioděl mne, jako nevěstu ozdobenou skvosty svými“ (Is. 61, 10).

Ano, Maria od prvního okamžiku svého života byla vybavena jasným poznáním Boha a jeho nekonečné lásky a dobroty, a celou silou své vůle tíhla k němu. Proto již od té chvíle pěla své Magnificat, píseň lásky a vděčnosti, pěla ji po celý svůj život pozemský a pje ji na věky u trůnu Božího.

„V roucho spásy oblekl mne“. Roucho spásy je milost posvécující, kterou byla Marie vybavena nejštědřejší mírou. „Šatem spravedlnosti přioděl mě“. Spravedlností bývá míněna v Písmě svatém dokonalost, soubor všech ctností. Již při svém početí byla Maria obdařena nejvzácnějšími vlitými vlohami ctností, jež se každým dnem mocněji rozvíjely a vydávaly bohaté plody. Maria se skví jako „nevěsta ozdobená skvosty svými“, neboť Duch Svatý ji okrášlil klenoty svých darů, které pro ni v hlubinách své božské lásky zvláště vyhradil.

A dále děkuje Maria Pánu slovy svého královského předka Davida: „Vyvyšovati tě budu, Hospodine, neboť ujal jsi se mne a nedopustil jsi, aby nepřátelé moji jásali nade mnou“ (Žalm 29, 2). Vzdává Bohu láskyplné díky za to, že neposkvrněným početím ji vymanil z jakéhokoli vlivu pekelného nepřítele, který nemohl porušit její čistotu nebo odcizit něco z jejího královského věna.

Maria podle souhlasného přesvědčení učitelů církevních byla obdařena již při svém početí většími milostmi než nejvyšší andělé. Z čeho tak usuzují? Bůh Marii miloval více než všechny anděly a svaté - „miluje Hospodin Sion nade všechny stánky Jakobovy“ (Žalm 86, 1), neboť viděl v ní, a to již při jejím početí, Matku Spasitelovu, proto se slušelo, aby ji přede všemi vyznamenal již od po-

ěátku mimořádnými dary. On jí mohl bezpečně ty nejvzácnější dary svěřiti, neboť věděl, že jich bude co nejvěrněji užívatí a z nich těžiti pro jeho oslavu a pro spásu lidí.

My se připojujeme k chvalo zpěvu Neposkvrněné a velebíme s ní Boha za nesmírné milosti a dary, jimiž ji poctil. Blahopřejeme své nebeské Královně a pějeme s Církví: „Všecka krásná jsi, ó Maria, a poskvrny prvotní není na tobě”.

Je však již v lidské povaze, že blahopřejeme-li někomu k dosaženému úspěchu nebo vyznamenání, bezděčně se nám vkrádá do srdce stesk nebo i závist, že nám se nedostalo stejného štěstí. Záhledíme-li se na krásu a bohatství nebeské Královny a přitom pomyslíme na svou vlastní bídu, nepojme nás rovněž stesk a smutek? Jsme opravdu ubozí, nezastírejme si to. Ale připomeňme si tuto povzbuzující skutečnost: Dostane-li se pozemské matce něčeho dobrého a krásného, na koho hned přitom pomyslí? Na své děti. Je šťastna, že má čím své miláčky podělití, a raději sama se všeho vzdá, jen aby dětem udělala radost. A Marie je naší opravdovou Matkou. Ze všeho bohatství, jímž ji Bůh obdařil, se raduje nejen pro sebe, ale zvláště proto, že může nás, své dítky, obohatiti. Blahopřejeme-li jí tedy, činíme tak s tím radostným vědomím, že její sláva je naší slávou, její síla naší silou, její zásluhy našimi zásluhami. Vždyť ona je Prostřednicí všech milostí. Proto je má, aby je nám mohla sdíleti.

Chceme-li však míti podíl na jejích darech, jest třeba, abychom byli jejími věrnými dítkami. Milující dítě se stále drží své matičky, napodobí ji ve všem, ochotně dbá jejích pokynů. Jaká by to byla nesrovnalost: matka čistá a dítě nečisté, matka směřující k světlu a k nebi a dítě tíhnoucí k blátu a k peklu, matka obětavá a dítě sobecké!

Nám úpějícím pod tlakem dědičné viny jest ovšem zápasiti s vášněmi a pokušeními, ale tu právě jest hledati posily a ochrany u Té, která přemohla hada. A ona sama nás nabádá (při zjevení zázračné medaile bl. Kateřině Labouré), abychom k ní volali: „Ó Maria, bez hříchu počatá, pros za nás, kteří se k tobě utíkáme!” Jen ten klesne, kdo se vymyká z vůdčí ruky této dobré Matky.

Proto slyšme dnes a umiňme si věrně dbáti mateřské výzvy, s níž se na nás Maria, naše Matička, obrací slovy Ducha Svatého: „Blažen člověk, který mne poslouchá a který bdí u dveří mých každý den a hlídá u veřejí brány mé. Neboť kdo mne nalezne, nalezne život a dojde spásy u Hospodina” (Přísl. 8, 35).

OTEC a Syn s Duchem svatým nás od věčnosti milovali a nás s láskou učinili svými, pročež máme naprostou povinnost je vzájemně milovati.

Jan van Ruysbroeck.

NA PRVNÍ NEDĚLI ADVENTNÍ.

(Kázání pro město).

Postavte se v neděli po bohoslužbách ke kostelním vratům a pozorujte tváře vynořující se z chrámového šera. Zadívejte se do nich dobře - po případě jděte tiše za nimi až do domácností a sledujte krok za krokem, jaké stopy v nich zanechalo tajemství, jemuž právě obcovali. Není vám zde něco nápadného? Nepřekvapuje vás zvláštní podobnost mezi krvavou obětí na Kalvarii a nekrvavou obětí na oltáři?

Tam jedni odcházeli bijíce se v prsa a s očima plnýma slz; jiní s tvářemi dravců a pocitem hříšného zadostučinění; jiní s výrazem zoufalé nudy a nepochopitelné lhostejnosti. Všichni stáli pod křížem, všichni se dívali a poslouchali, a přece všichni neviděli a neslyšeli. Vrátili se domů k malicherným starostem a starým hříchům a nic jim nevadilo, že před jejich zraky právě dokonal Syn Boží.

Tytéž myšlenky nám jdou hlavou, pozorujeme-li lidi vycházející z kostela. Ale jak si vysvětlit, že jeden je zasažen přímo do srdce, zkrúšen a změněn do základů - a druhý odchází takový, jaký přišel?

Kostel má svou předsň. Tam smekneš a uvědomíš si, že vstupuješ do nového světa, u jehož brány je třeba odložit všechno malé, dočasné a zbytečné - a jen s duší, volající po spáse a vykoupení, překročit práh svatyně. Je třeba jakéhosi soustředění, přípravy, aby tajemství mše svaté nevyznělo pro mne na prázdno. Mnozí na to zapomínají, jsou tedy v kostele nanejvýš diváky, ne však účastníky v pravém slova smyslu.

Toto slovo **příprava** má své dějiny a svůj hluboký význam v celém díle naší spásy. Kdykoliv Bůh chystal pro člověka nějaký velký dar, nikdy nepřišel z čista jasna, nýbrž nechal na sebe čekat - a někdy hodně dlouho čekat. První vánoce byly takovým velkým darem a doba před příchodem Krista Pána dlouhou a bolestnou přípravou. A co jiného je každý další advent, tato každoroční připověď vánočních svátků, než zkrácená příprava?

Je-li tomu tak, pak ovšem je nám jedna věc záhadou: Co má s tím společného dnešní evangelium o posledním soudu? Jaký je to úvod k radostným koledám, k svátkům nebeského míru a rodinného tepla? Jak spojit vánoční andělské zpěvy s děsnou hudbou, volající živé i mrtvé k poslednímu vyrovnání?

Je zde spojitost, ale je třeba sestoupiti až do nejhlubších propastí Božích úradků, až tam, kde se nekonečná láska protíná s nekonečnou spravedlností. Tam ku podivu shledáme, že první neděle adventní se svou fialovou barvou a vážnou náladou k vánocům skutečně patří. Jaká je základní myšlenka vánoc? Bůh připravuje nový výkupný plán. Nový - neboť první byl lehkomyšlně zmařen, a surově rozmetán. Plán plný tragiky a vnitřního napětí: Syn Boží

sestoupí s nebe, rozbije mezi námi stánek, stane se jedním z nás, ponese náš úděl, naši bídu, bude s námi hladovět, žíznit i plakat. A nakonec umře za městem, aby byl potupen i ve smrti. Bude v tomto plánu použito všeho: lidské dobroty i zloby, lásky i nenávisti, úsměvů i slz. Ale závěr všech těchto protikladů vyzní v smírné a jásavé: Sedí na pravici Boha Otce všemohoucího. Všechno bude zhněteno rukou Boží, vše přetvořeno v kladný budovatelský prvek oslavy Boží a spásy člověka. Bůh mezi námi - to jsou tedy vánoce.

Ale, kdo Ti, Bože, zaručí, že i tento plán nebude člověkem poslán, kdo Ti zaručí, že Tě lidé tentokrát budou brát vážně? Člověk je tvor lehkomyšlný a kdo ví, zda jeho zoufalé volání o pomoc se zítra nezmění v zlomyslný výsměch? Jediný Bůh vidí tuto strašnou možnost, a proto sahá k prostředku, který je doopravdy hrozný jen v rukou Božích - ke své spravedlnosti, tak veliké jako je jeho láska. Odhrnuje záclonu a poukazuje na konec všech věcí, na velký den účtování. Jako by chtěl říci: Vydávám ti ho celého takřka na pospas, aby ti z něho nic neušlo. Ale pamatuj, že přijde den, kdy se zeptám, jak jsi hospodařil s tímto Darem a budu z tvých rukou vymáhat jeho chudičké narození v Betlemě, jeho práci a pot v Nazaretě, jeho krev na kříži, jeho lásku - všecko! To je smysl dnešního evangelia - chápete jeho souvislost s radostnou dobou vánoční?

Ale jest ještě jeden důvod, proč nálada této neděle vyznívá v tón vážný, ba přímo varovný. Kdyby Mesiáš přišel tak, jak si ho kreslila židovská fantazie, stáli bychom před ním s plným respektem a plnou úctou. Ale místo mocného krále, budícího úctu a hrůzu pouhým zjevem, spatříme křehkou lidskou bytůstku v improvizované kolébce na troše slámy. Malé dítě už beztoho svádí k tomu, abychom je nebrali vážně, abychom je považovali spíše za hračku než za celého člověka. A což teprve toto Nemluvně, tato vtělená bezmocnost, skrytost a poníženost? Není to příliš velká zkouška pro naši víru, nebude příliš velké pokušení pro lidskou opovázlivost?

Nuže, na jeho ochranu povstává sám Bůh a v první neděli adventní prohlašuje: Toto je Syn můj milý! Toto je Bůh z Boha, Světlo ze Světla, Bůh pravý z Boha pravého! Toto Dítě přijde jednou s mocí a velebností soudit živé i mrtvé! Nedej se, člověče, másti jeho dočasnou bezbranností, nedej se svěst vlastní povýšeností a přibližuj se k jeslím na kolenou - neboť jen k vůli tobě se tak stalo, aby byl jako jeden z vás.

Stáj, jesle, sláma, andělské zpěvy, Dítě? Ano - ale toto vše je podtrženo smrtelně vážnou hudbou: o posledním soudu a příchodu Syna člověka v oblacích nebes. Tedy žádná hračka pro děti, žádná příležitost k plané sentimentalitě, nýbrž velká a silná skutečnost, kde je v sázce Bůh, spása duše, věčnost!

Každé naše vánoce jsou návratem prvních vánoc, kdy vyšel rozkaz od císaře Augusta, aby byl popsán veškeren svět. Každá vánoční půlnoc je návratem první Betlémské půlnoci, kdy na zemi zaplakal Bůh. Každé vánoce jsou velkým darem Boží a je na nás, abychom se při-

pravili na jeho přijetí, neboť na tom bude záležet, v jaké míře budeme účastni vánočního tajemství. A jaká to má být příprava? Mysl usebraná, srdce zkroušené a duše lačnická po Bohu - jako křesťan vstupující do chrámu Páně.

Dr. Jan Merell:

VÝKLAD EPIŠTOLY PRVNÍ NEDĚLE ADVENTNÍ.

(Řím. 13, 11-14).

I. Souvislost s předcházejícím.

Touha po Vykupiteli a očekávání jeho příchodu zaznívaly v liturgii posledních neděl církevního roku. Táž myšlenka nás doprovází do nového církevního roku, kde v adventní liturgii přechází v úpěnlivé „Veni Domine”. V oraci první adventní neděle se modlí Církev: „Vzbud, prosíme, Hospodine, moc svou a přijď...” V evangeliu čteme: „Když uzříte, že se tyto věci dějí, vězte, že blízko jest království Boží” a v epištole vrcholí tato adventní tužba v Pavlově výzvě k věřícím, aby se „o b l é k l i v P á n a J e ž í š e K r i s t a”, neboť jestliže On se v nás přemění, přestaneme-li my žít, aby On žil v nás (Gal. 2, 20), pak nadešlo vykoupení naše. Na věřících záleží, zda dojdou tohoto spojení s Kristem. Cestu k tomuto spojení ukazuje apoštol v dnešní epištole, která je vyňata z mravoučné části listu k Římanům. Od 12, 1-13, 14 mluví sv. Pavel o individuálních a sociálních povinnostech, jež vznikají pro křesťana z jeho povolání k víře. Mravní jednání křesťana pramení z nového ducha víry. A jako v jiných listech, je to i zde zase láska, kterou apoštol zvláště zdůrazňuje (13, 8-10). Tak jako pro Pána byla účinná láska rozeznávacím znamením jeho učedníků (Jan 13, 34), tak i pro Pavla je vrcholem mravní dokonalosti.

V dnešní perikopě podává sv. Pavel nejdříve motiv lásky 11-12 pak z něho plynoucí závěry, jež rozvádí negativně (12 b-13) a pozitivně (v. 14).

II. Výklad jednotlivých veršů.

Byl to pravděpodobně liturgický hymnus, který se zpíval v prvotní Církvi a jehož fragment nám zachoval sv. Pavel v listě k Efes. (5, 14):

Probuď se, jenž spíš,
vstaň z mrtvých
a zasvitne ti Kristus.

Podobná výzva je obsahem 11. verše dnešní perikopy: Bratří, víte, že jest čas, abychom již ze sna povstali; neboť nyní jest blíže naše spása, než (byla) když jsme uvěřili. Pavel zde mluví již k obráceným křes-

tanům, proto když píše o spánku, nemyslí tím, jako na jiných místech svých epístol, pohanskou nevěru a špatnost, nýbrž vlažnost a odcizování se Pánu některých křesťanů. Krátce a výstižně označuje tento duchovní spánek sv. Augustin slovy: „Somnus animae est oblivisci Deum suum; quaecumque anima oblita fuerit Deum suum, dormivit” (in Ps. 62). Křesťan se nikdy nesmí poddat tomuto spánku, neustále musí býti v bdělosti připraven na příchod Páně, neboť hodina spásy je opět bližší, než byla v den, kdy římsští křesťané uvěřili v Krista. Apoštol zde činí etické závěry z hlubokých dogmatických pravd, které vyložil již dříve římským čtenářům v tomto listě. V osmé kapitole psal o tvorstvu, toužícím po vysvobození z nynějšího stavu. Tvorstvo trpí a sténá, jsouc v kletbě za hřích prvního člověka. I lidstvo sténá, očekávajíc synovství, totiž vykoupění těla svého a toužíc po spáse, po životě věčně blaženém nejen co do duše, nýbrž i co do těla.

Teprve tento okamžik úplné spásy bude skutečným dnem. Nyní ještě neustále žijeme v jakémsi polodni, svítání, kde světlo svádí boj s tmou a kde ranní červánky dávají tušit vítězství dne. Srovnáme-li tuto dobu s dobou před příchodem Kristovým, jeví se jako den, avšak při srovnání se dnem spásy ještě jako noc podle slov Augustinových: „In hac ergo iam die et adhuc nocte, nocte in comparatione futuri diei, quem desideramus, die in comparatione praeteritae noctis, cui renuntiavimus, in hac inquam nocte Deum exquiramus” (in Ps. 76).

Noc pokročila, den pak se přiblížil (12). Den příchodu Páně je přede dveřmi. Tato myšlenka musí být pro křesťana novou pobídkou k přemáhání zla a k boji za dobro. O d l o ž m e tedy skutky temnosti a oblecme se v oděnění světla. V očekávání dne příchodu Páně musí věřící svůj život tak upravit, aby odpovídal onomu dni. „Agnoscamus diem et simus dies” (Aug., Sermon. 190). Je nutno odložit skutky temnosti a noci-hříchy. Katalog těchto skutků temnosti podává apoštol v Gal. 5, 19. Kratší následuje ve verši třináctém dnešní epístoly. Křesťan se musí obléci v oděnění světla, podle řeckého textu ve výzbroj světla, vždyť křesťanský život je neustálým bojem proti tělu a světu. V jiných listech (Fil. 1, 14; 1 Thes. 5, 8; Efes. 6, 11 násl.) popisuje sv. Pavel důkladněji tuto výzbroj světla. Jsou to dobrá předsevzetí, modlitba, dary Ducha sv., jež posilují člověka v boji proti skutkům temnosti a uzpůsobují věřící, aby byli světlem v Pánu a žili jako děti světla.

Sv. Pavel píše k Římanům, kde se hlavně v noci hodovalo, páchaly nepravosti, jež byly ve dne zakrývány rouškou počestnosti. Proto blíže vysvětluje a rozvádí výzvu ze 12. verše slovy: J a k o v e dne počestně choďme (13). Velký den Páně, který svým světlem učiní zjevnou všechnu ošklivost hříchu, musí je odstranit ode všech skutků temnosti. Z těchto uvádí apoštol tři dvojice: h o d o v á n í a opilství, s m i l e t v o a n e s t y d a t o s t, s v á r a z á v i s t, tak smutně charakterisující pohanský svět.

Pavel varuje před vášněmi, které jsou spolu spojeny v kartelu, neboť kde je nestřídmost, tam bývá i smilství a tyto dvě neřesti bývají zase pramenem sváru a nelásky podle slov sv. Jakuba: „Odkud vznikají boje a půtky mezi vámi? Ne-li odtud, od vašich chtíčů, které bojují ve vašich údech?“ (4, 1).

Apoštolova výzva vrcholí ve slovech: „O b l e c t e s e v P á n a J e ž í š e K r i s t a“ (v. 14). Je to běžný obraz Pavlův, který rád mluví o sblečení starého a oblečení nového člověka (Efes. 4, 24; Kol. 3, 9). Stalo se tak již sice při křtu sv. (Gal. 3, 27), věřící však musí s křestní milostí spolupůsobit po celý život. Obléci Ježíše znamená připodobniti se mu (Řím. 8, 29), s ním spolutrpět, následovat jeho příkladu, aby se křesťan stal druhým Kristem. Slova „obléci se v Pána Ježíše Krista“ byla čtenářům bližší a pravila jim více než si myslíme. Pravila mnoho křesťanům jak ze židovství, tak z pohanství. Prvým byl výraz běžný z biblické obrazné mluvy St. Zákona. Tak předpověděl Isaiáš o mesiánské Církvi, že ji Bůh oblékne v roucho spásy, šatem spravedlnosti (61, 10). Pro pohankřesťany byl více než metaforou. Byl to obraz srostlý s cítěním a náboženskými představami antiky. V pohanských mystériích bylo užíváno masek, znázorňujících božstva. Mystové, toužící po zbožnění, halili se do šatu božstva, na př. oblečení za ryby, byl-li bůh zobrazován symbolem ryby. Proto obrat „obléci Krista“ měl u čtenářů svou ozvěnu. Je dokladem toho, jak sv. Pavel dovedl náboženské zvyky a cítění pohanského světa dáti do služby křesťanské myšlenky.

Toto připodobnění se Kristu není však možné bez askese a nestálého se snažení po dokonalosti. Proto uzavírá apoštol svou výzvu slovy: n e m ě j t e p é č i o t ě l o t a k , a b y p o v s t á v a l y c h t í č e , jež jsou však vynechána v mešním formuláři.

III. Použití homiletické.

Na kazatelně možno upozorniti, jaký vliv měl tento text na sv. Augustina. Píše o tom ve Vyznáních VIII, 12. Bylo to v zahradě v Miláně, kde Augustin bojoval rozhodný boj ve věci sexuální čistoty a konečného obrácení se k Bohu. Píše: „Najednou slyším ze sousedního domu hlas, jako hocha nebo dívky, jež zpívajíc, často opakuje: „Vezmi, čti! Vezmi, čti!“ Ustrnul jsem a změniv tvář svou, počal jsem usilovně přemýšlet, zda děti při některé hře nezpívají něco podobného; nemohl jsem si vzpomenouti, že bych kdy něco podobného slyšel. A potlačiv proud slzí, vstal jsem, nic jinak si to nevykládaje, než že Boží rozkaz mně nařizuje otevřítí Písmo a čísti to místo, na které připadnu... Co nejkvapněji jsem se vrátil na to místo, „kde jsem položil knihu apoštola. Uchopil jsem ji, otevřel a mlčky četl hlavu, na kterou nejprve padly mé oči: „Ne v hodování a opilství, ne v smilstvu a nestydatostech, ne ve sváru a závisti, nýbrž oblect se v Pána Ježíše a nemějte péče o tělo tak, aby povstávaly chtíče“ (Řím. 13, 13). Nechtěl jsem dále čísti a nebylo toho

třeba, neboť s dočtením posledních těchto slov vzešlo světlo jistoty v mém srdci a rozptýlilo všechny temnosti mých pochybností”.

Tak jako Augustinovi tato perikopa roztrhla temnoty duše, tak podle vůle Církve každoročně na počátku nového církevního roku jsou tato slova čtena v liturgii, aby i nám byla pobídkou k novému životu.

Homiletické použití je dáno trojí metaforou perikopy: spánku, oblečení nového šatu a chůze.

I. Jest čas, abychom již ze sna povstali.

II. Odložme tedy skutky temnosti a oblecme se v oděnění světla.

III. Jako ve dne počestně chodme.

Vedle těchto spíše všeobecných napomenutí ukazuje perikopa též úkoly křesťanského života a cestu i prostředky ke splnění těchto úkolů:

I. Úkoly: Přemáhání hříchu. Epištola ukazuje, kterých hříchů zvláště je nutno se varovat. Od tohoto spíše negativního úkolu, přechází pak perikopa k úkolu pozitivnímu: *Imitatio Christi*. Křesťan se nesmí spokojit jen s přemáháním zla, jeho úkol je daleko vznešenější: Oblect se v Pána Ježíše Krista.

II. Prostředky a cesty: To jsou zbraně světla. Kazatel může vhodně spolu vyložit příbuzný text z listu k Efeským 6, 14 násl.

Dr. Pavel Keppler ve svém exegeticko-homiletickém výkladu adventních perikop (*Biblische Studien* IV/1, Frýburg im B. 1899) podává řadu námětů ke kázání na základě dnešní epištoly, na př.:

I. Adventní doba

I. Adventní doba

1. Doba radosti (noc minula).

2. Doba milosti (den nastal).

3. Doba vážná (doba boje).

II. Doba adventní je jitem církevního roku. Proto je nutno:

1. povstati

2. odložit šat noci

3. obléci výzbroj světla

4. jako ve dne počestně chodit a obléci Krista.

III. Epištola připomíná trojí den:

1. Den vánoc, který je blízko (proto je nutno povstat ze spánku).

2. Den soudu, kdy vše vyjde na světlo (proto je nutno odložit skutky tmy a obléci oděnění světla).

3. Den slávy, kdy budeme oslaveni s Kristem (proto je již nyní nutno obléci Krista).

ACH, nemlčte již! Křičte stotisíci jazyky. Vidím, že mlčením svět jest zkažen, nevěsta Kristova zbledlá, vzata jest její barva, neboť jí byla vyssáta krev z hrdla.

Sv. Kateřina Sienská.

VÝKLAD EPIŠTOLY II. ADVENTNÍ NEDĚLE.

(Řím. 15, 4-13).

I. Souvislost s předcházejícím.

Epištola druhé adventní neděle souvisí pravděpodobně se stacionálním charakterem této neděle. V římském misále je poznámka: *Statio ad S. Grucem in Jerusalem*. Tato římská Konstantinova basilika Sv. kříže v Jerusalemě je takoruka symbolem spojení vyvoleného národa (Jerusalem) s pohany (Řím) pod křížem Kristovým. Již v introitu dnešní mše sv. jása Církev slovy proroka Isaiáše: „Hle, Hospodin přijde spasit národy” (Is. 30, 30) a celý duch této neděle je ve znamení povolání pohanů do království Božího.

Epištola je vzata ze závěru morální části listu sv. Pavla k Římanům. Úzce souvisí se 14. kapitolou a proto je dnešní perikopa, vytržená ze souvislosti poněkud nejasná. Ve 14. kapitole mluví sv. Pavel o slabých a silných ve víře. Slabí, to byli ti, kteří se ještě nedopracovali k pravé svobodě dítek Božích, žili ještě v duchu St. Zákona, jakoby v zajetí judaistických názorů. Úzkostlivě ještě zachovávali na př. příkazy o svátcích, čistých a nečistých jídlech a jiné. Silnými ve víře nazývá sv. Pavel ty, kteří nejsou zatíženi těmito předsudky. Obojí se nedovedli navzájem sejíti v křesťanské lásce. Slabí byli pohoršováni jednáním silných a odsuzovali je, silní zase pohrdali slabými. Tyto protiklady mírní Pavel poukazem na svědomí a lásku bratrskou. Každý musí jednat tak, jak mu káže svědomí, neboť všechno, co nevychází z přesvědčení, je hříchem (14, 23). Avšak zákon lásky stojí vždy v popředí. Silný křesťan, říká-li mu svědomí: „ty můžeš”, avšak bratrská láska mu říká „ty nesmíš” (dáváš svým jednáním pohoršení), nechá se vésti láskou. Zdá se, že silní byli v římské komunitě ve většině a také svým jednáním dávali druhé skupině pohoršení, proto v prvním verši 15. kapitoly je apoštol vybízí: „Máme však my silní snášeti slabosti nesilných a nikoli sami sobě se zalibovati”.

Tak jako Filipským (2, 5-11) má býti vzorem Kristus ve své pokoře, tak i silným v Římě musí býti příklad Kristův vzorem a vodítkem. Kristus pro čest a slávu Boží se nebál žádné potupy, ani smrti. Tato Kristova láska se musí státí majetkem každého křesťana. Apoštol cituje Žalm 68-69, 10: Potupy tupitelů tvých připadly na mne”. Na tuto citaci navazuje dnešní perikopa, kterou možno vhodně rozdělití ve dva díly:

I. v. 4-6, odůvodnění, že citace žalmu: *Impropéria impropérantium tibi ceciderunt super me* se vztahují na Krista a poměry v římské církevní obci. Teprve ve světle Kristově má Starý Zákon plný smysl a obsah. Tak se slova písma stanou pramenem trpělivosti a útěchy.

II. díl v. 7-12. Aby římsští věřící dbali křesťanské lásky, připomíná jim Pavel, že stejně, židé i pohané, byli přijati do jedné Církve Kristovy. Bůh si učinil v Kristu jeden nový lid z židů i pohanů. Prvním se stal Kristus Mesiášem, druhým nadějí. Opět několika citacemi St. Zákona dokazuje apoštol povolání pohanů. Celou perikopu uzavírá 13. verš, v němž sv. Pavel přeje obci plnost míru a radosti, jež pramení ze sjednocující víry a milosti Ducha sv.

II, Výklad jednotlivých veršů.

Úvodní věta perikopy podává všeobecnou zásadu o Písmu: Cokoli bylo napsáno, k našemu poučení bylo napsáno, abychom trpělivostí a útěchou Písma měli naději (v. 4). Tak jako celý St. Zákon byl stínem budoucích věcí, tak i slovo St. Zákona teprve v Novém Zákoně má svůj plný výraz. V Žalmu 68 69, který Pavel citoval, prosí žalmista o vysvobození z tísně a pohany, kterou musí snášet pro horlivost o dům Boží. Je obrazem trpícího Mesiáše. Budou-li i římsští křesťané následovat příkladu Kristova a myslit nejenom na sebe, ale i na bližního, pak bude zajištěno trvání římské komunity a splněny její nábožensko mravní úkoly. Pak budou z Písma čerpat naději i trpělivost. I z jiných knih může člověk čerpat útěchu a trpělivost, ale nikdy nemohou dáti té síly jako Písmo, neboť z Písma mluví „Bůh, dárce trpělivosti a útěchy“. A trpělivost (ve smyslu kolektivním), vůle navzájem se snášet a rozumět si, to jsou dary, které tato obec zvláště potřebuje. Je vůlí Kristovou, aby všichni byli jedno, proto i Pavel prosí, aby jim Bůh dal *jednostejně smýšleti vespolek podle Ježíše Krista* (v. 5).

Tak jako konečným cílem křesťanského života je věčná sláva Boží, tak účelem jednoty věřících, o kterou Pavel bojuje, je *jednomyslná oslava Boží: Abyste jednomyslně jedněmi ústy oslavovali Boha a Otce Pána našeho Ježíše Krista* (v. 6). Kristus zbořil stěnu, která byla mezi židy a pohany, proto křesťané nesmí ve své církevní obci mezi sebou tuto přehradu znovu stavět. Kristus vykoupil všechno lidstvo, všechny přijal ke slávě Boží, proto věřící se musí *přijímat vespolek* (v. 7).

Napomenutí dává sv. Pavel silným stejně jako slabým, neboť Kristus se stal přísluhovatelem obřezaných pro pravdu Boží, aby potvrdil zaslíbení otcům daná, pohané však že pro milosrdenství oslavují Boha. Pavel tím chce říci: Kristus vyšel ze židů, jak toho požadovalo Boží zaslíbení. Židé měli jakési právo na Mesiáše. Jeho příchodem se splnila Boží věrnost a pravdomluvnost. Kristus však přišel i pro pohany. Zde se ukázalo nesmírné Boží milosrdenství a proto tito ho musí dvojnásobně oslavovati. Nejsou tyto pohnutky účinné, aby byly základem harmonického spoluzití římských křesťanů?

Apoštol rád dokládá myšlenku, kterou považuje za důležitou, řadou citátů z Písma sv. (Řím. 3, 11; 11, 8; 1 Kor. 15, 54). Podobně i zde dokazuje Písmem, že povolání pohanů bylo předpověděno již ve St. Zákoně. První citát je vzat ze 17/18/, 50 žalmu: Proto budu tě vyznávat mezi národy, Hospodine, a jménu tvému prozpěvovati. David patře na uplynulý život, vidí pohané národy, nad kterými zvítězil a chce mezi nimi oslavit jméno Boží.

Druhý citát je vzat z Deut. 32, 43. Je to píseň Mojžíšova, výzva k pohanům, aby chválili Boha: Veselte se pohané s lidem jeho.

Další citát: Chvalte Hospodina všichni národové, a velejte ho všichni lidé je vzat ze žalmu 116/117 1. Je to opět výzva, aby pohané chválili Hospodina.

Poslední důkaz je vzat z Isaiáše 11, 10: Bude výhon kořený z Jesse, a (to) ten, jenž povstane, aby vládl nad národy; v něho národové budou doufat. Prorok zde označuje Mesiáše vládcem a nadějí pohanů. Všechna tato místa Starého Zákona ukazovala již staletí před splněním, že stejně pohané jako židé jsou povoláni do Božského království, aby společně oslavovali Hospodina.

Modlitbou: Bůh pak naděje naplní vás veškerou radostí a pokojem u víře, abyste oplývali v naději mocí Ducha svatého (v. 13), uzavírá pak apoštol svá napomenutí. Tato modlitba je zároveň shrnutím hlavních myšlenek perikopy. Již v první větě dnešní epištoly (v. 4) označil sv. Pavel naději za vzácný dar Ducha sv. S tímto darem Božím přemůže křesťan bolesti světa. Apoštol přeje věřícím, aby Bůh naděje je naplnil radostí a pokojem u víře, neboť pouze víra a naděje mohou dát pravou duchovní radost a nadpřirozený mír. A to jsou dary, jichž potřebuje stejně dnešní doba, jako mladá církevní obec v Římě za dob Pavlových.

III. Použití homiletické.

Perikopa je velmi bohatá na myšlenky. Základní myšlenka epištoly je blízká adventní době. Mesiáš je naplněním Božích příslibů, útěcha Israele, naděje pohanů, tvůrce nového lidstva. Čtvrtý verš je velmi vhodnou příležitostí obnoviti krásný starý adventní zvyk, společnou četbu Písma sv. V době, kdy se tolik čte, je dvojnásob smutné, že v křesťanských rodinách se zapomíná na Písmo sv. Mnohdy nebyla příčina u věřících, nebylo lidového vydání bible. Kazatel upozorní letos na připravované vydání Nového Zákona a umožní věřícím obstarání Písma sv.

Thematata:

1. Písmo sv. kniha víry (živí naši víru) naděje (poskytuje sílu a útěchu) lásky (vede nás k nejčistší lásce k Bohu a bližnímu).

2. Ježíš Vykupitel židů i pohanů. Sesláním Syna Božího se projevila Boží věrnost a milosrdnost. Obojí nás zavazuje k vděčnosti a ke spolupráci na rozšíření království Božího.

3. Sjednocení lidstva bylo cílem života Spasitelova a je úkolem jeho pravé Církve. Pavlův příkaz zachovat jednotu a bratrskou lásku v římské církevní obci platí pro všechny křesťany, všech dob. Každý křesťan se musí snažit při spět k pokoji a míru, aby se uskutečnilo v dnešním rozháraném světě vánoční poselství: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!

P. Antonín Zgarbík S. J. :

NA ČTVRTOU NEDĚLI ADVENTNÍ.

Byla to v celém kraji hotová sensace, když se rozlétla zpráva o tajemném kazateli na březích Jordánu. Již čtyři sta roků nevystoupil žádný prorok, již čtyři sta roků se zdálo nebe zataženo chmurami, jako by nemělo lidem co říci. A nyní z čista jasna ta zpráva o přísném kazateli a ještě přísnějším kajícíkovvi, Janu Křtiteli! Všecko, co má nohy, běží k Jordánu: prostý lid, vojáci, celníci - ba ani fariseové nemohou věc nechat jen tak bez povšimnutí a jdou se přesvědčit na vlastní oči, co je vlastně s tím prorokem, který nadělal tolik rozruchu.

A Jan se opře o svou hůl, jeho dlouhá, kostnatá postava se vypne nad zástupy, rysy v tváři ztvrdnou, pronikavý zrak se zabodne do tváří, jako by chtěl prozkoumat celé jejich nitro - a údolím to zahřmí jako burácení hromu: Národe, advent se chýlí ke konci a vánoce jsou přede dveřmi! Nuže, ptám se vás, jak jste se připravili na příchod Mesiáše, jak jste použili dlouhé doby čekání, kterou vám Bůh poskytl? - A zástup klopí zmateně hlavy, zarývá oči do písku a ani se neodvažuje pohlédnout směrem, odkud přišel tento hlas. Bůh sám ví, kolik set let nám dopřál, abychom se připravili, Bůh sám ví, kolik proroků poslal, aby nám mluvili do duše - a my jsme je ukamenovali a vrátili se klidně k dennímu pořádku... Jak jsme mohli propást tak vzácnou příležitost, jak jsme mohli přeslechnout hlas Boží a jak se nyní můžeme objevit před Mesiášem s prázdnýma rukama a prázdným srdcem?

Jan okamžitě ví, kolik uhodilo, a než se vzpamatovali z prvního úleku, zaburácí to znovu z jeho úst jako přívál: Metanoeite, změňte své smýšlení, čiňte pokání, čiňte skutky spravedlnosti. Pamatujte, že před Bohem nic neplatí bezvadné chování, ani společenské postavení, ani uhlažený zevnějšek, ani vnější zdánlivá spravedlnost! Boha neklameš, Boha nepodplatíš - před Bohem platí jen tvůj život a tvé skutky. A proto čiňte pokání, ještě je čas, ještě máte příležitost, ale kdož ví, není-li to příležitost poslední!

Kazatel uhodil do živého. V zástupu se to začíná hýbat, začíná to vřít, některé tváře se uraženě zvedají, je slyšet polohlasité poznámky

a za chvíli stojí před Janem dvě fronty: Tak, ty nás chceš poučovat napomínat, ty nám chceš mluvit o pokání? Víš vůbec, koho máš před sebou? Víš, že zde stojí výkvět israelského národa? My máme zákon Mojžíšův, naším otcem je Abraham - a kdo jsi ty, odkud ses tu vzal a kdo tě poslal? Jen si nech svoje kázání, nestojíme ti o ně, a bude-li ten tvůj Mesiáš jako ty, nestojíme ani o něho. - Ale je tu ještě celý zástup těch, kteří poslouchají dál, protlačili se až k Janovi, chytají každé slovo a každé to slovo padá do jejich duše jako řehavé uhlí. A když se odmlčel, když řekl Amen, pozvednou prosebně oči, jako by se mu vydávali na milost a nemilost a táží se nedočkavě: Mistře, co máme činiti?

To byl první advent a to bylo jeho zakončení. Myslím, že není třeba dále vysvětlovat a rozvádět. Víme dobře, jak různě po něm dopadly pro tyto lidi - a musily dopadnout - první vánoce, příchod Syna Božího.

Dnes tu máme druhý advent. Už to nebude dlouho trvat a skončí i ten, zapadne do moře věčnosti a nikdy se nevrátí. Ohlédněme se ještě jednou a zeptejme se s rukou na srdci: Mohl bych mu na rozloučenou podat ruku a říci radostně, sbohem, advente, byl jsi mi dobrým přítelem, byl jsi dobrým pomocníkem mé duše? Mohli bychom to opravdu říci? Anebo spíše zklamaně sklonit hlavu a kajícně se přiznat: Tys byl hlasem volajícího na poušti, tys pro mne vyzněl naprázdno, v mé duši jsi nenalezl žádnou ozvěnu!? Za celé čtyři neděle ani jednou jsem si doopravdy neuvědomil, že mám nesmrtelnou duši, ani jednou jsem se vážně nezahleděl do vlastního nitra, ani jednou mi nepřišla myšlenka, že bych měl přikleknouti ke zpovědnici a udělat pořádek s Pánem Bohem. Pro mne, pro mou duši a mou věčnost vůbec žádný advent nebyl!

Přátelé, advent znamená velkou milost, ale též velkou odpovědnost. Co si má o sobě pomyslit Bůh, jak má pohlížet na tvůj život, když ti dal padesát, šedesát, sedmdesát adventů, aby ses připravil na příchod Jeho Syna - a tys ani jednoho nepoužil, všecky promarnil, všecky nechal přejít nadarmo? Ježíš plakal nad městem, které nepoznalo času navštívení svého. Jaké by to byly slzy nad tvou lehkomyšlností a nad tvým osudem!

Drazí v Kristu, za dva dni budeme rozžíhat na stromku svíčky, budeme klást dětem dárky pod stromeček a zpívat Narodil se Kristus Pán..., budeme slavit vánoce, svátky lásky a pokoje. Chcete je slavit opravdu křesťansky, jak je slavívali naši otcové a naše matky? Chcete, aby to byly doopravdy svátky radosti? Pak se na ně připravme v duchu Církve svaté, v duchu fialové barvy a pokání. Ještě je čas, ještě je příležitost: zpovědnice volá a srdce prahne po očistě, po vykoupení, po Bohu. Dej si říci a přesvědčíš se sám, jak ti půjde ze srdce vánoční píseň: Nám, nám narodil se!

NEDBEJTE ničeho jiného než cti Boží a spásy duší a služby sladké nevěstě Kristové.
Se. Kateřina Sienská.

O ZÁZRACÍCH JEŽÍŠE KRISTA.

Náš Spasitel sám ve svém veřejném působení používal jiného důkazu svého božství, než svého vlastního slova. A ten jiný důkaz stavěl nad své slovo. Takovým důkazem božství Kristova je k a ž d ý z á z r a k, který vykonal.

„Konám-li skutky Otce svého, věřte těm skutkům, nechcete-li věřit mně!“ (Jan 10, 38.) To můžeme i dnes ještě říci každému, kdo božství Ježíšovo popírá nebo o něm pochybuje. Nevěříš-li slovům, věř skutkům, věř zázrakům, jež konal a jež pro všechny časy připojil, jako mnohonásobnou božskou pečeť ke svému učení.

Ne každý rád slyší řeč o zázracích. To slovo budí tu a tam hrůzu jako pádná řeč z jiného světa.

Za časů Ježíše Krista přicházeli lidé a prosili, aby zázrak učinil, dal znamení Boží pravdy. Mnoho lidí doby přítomné hledí zcela jinak; vše chtějí přijmout, čeho oči nevidí, čeho nezachytí sluch, čeho ruka neuchopí, ale jen žádný zázrak!

Proč je tomu tak? Doba je velkým procentem odvrácena od Boha a ode všeho nadhmotného. Je taková, že se daří Boží slovo i jeho doprovod pěknými slovy zastříť a způsobit, že lidé bezmyšlenkovitě, lehkovážně, bojící se domyslit až do konce, nemohou se odhodlat, aby věřili.

Je však mnohem těžší zapírat Boží skutky, ale ty se musí vyhnat lidem z hlav, má-li se podařit popírání samého Boha. Proto míří boj bezbožectva svou hrubou střelbou proti zázrakům. Neboť uzná-li se jeden jediný skutečný zázrak, jediný od prvního okamžiku světa, je tím dokázáno, že je Bůh. Je tu bezbožectví mezi kameny žernovu. Je-li řeč o Bohu, praví se: „Neň Boha, neboť se nikdy neprojevil“; je-li řeč o zázracích, odpovídá se: „Není zázraků, nejsou možné, protože není Boha“.

1. Než se podíváme blíže na zázraky Pána Ježíše, budiž poznamenáno něco o zázraku v š e o b e c n ě!

Je tu na prvním místě otázka: Jsou zázraky možny? Kdo věří v Boha, musí připustit, že zázraky možny jsou. A že by Boha nebylo, to nelze dokázat, neboť příliš hlasitě mluví o něm jeho ohromné dílo — celý vesmír i s člověkem, — i kdybychom od zjevení a jeho důkazného doprovodu chtěli odezírat. Chce-li Bůh — Stvořitel sebe projevit, může zajisté tak učinit. Jsou ovšem námitkáři za každou cenu, kteří praví: „Bůh již v zájmu vlastní cti nemůže učinit zázrak; neboť učinil-li by zázrak a tím zákony, jež sám dal, porušil, připustil by, že své vlastní plány světové čas od času musí napravovat.“ Je tomu tak? Bůh nese přírodní zákony od věčnosti sám v sobě, ve své stvořitelské moudrosti a moci a stejně věčně nese v sobě i všechny výjimky — zázraky; jsou tedy i zákony i výjimky v j e d n o m v š e o b e c n ě m B o ž í m p l á n u. A jestli Bůh tam, kde

jeho moudrost od věků za dobré uznává, přírodní zákon prolomí zázrakem, děje se to z lásky k slabému a zapomětlivému člověku. Lidé jsou tak slabí ve svém poznání, že i největší divy, jež Bůh denně koná, vzrůst a rozkvétání rostlin, stavby a stěhování živočišstva, podivuhodný běh světových těles ve vesmíru považují za něco samozřejmého. A tu vystupuje Bůh za těmi zákony dle potřeby důrazněji, aby lidé nezapomněli, kdo je těch zákonů pánem a že ten pán může učinit od nich úchylku. Tedy žádné dodatečné opravování a dodělávání, nýbrž průkaz svrchované moci Boží.

Co je vlastně zázrak?

Zázrakem rozumíme událost, která vůbec a nebo za okolností, za jakých se stala, nemůže být uskutečněna žádnou mocí stvořenou. Vzkříšení skutečně mrtvého nevysvětlíme přirozeně nijak. Že slepý může prohlédnout, je za určitých okolností nepochybné, ale není možné, aby člověk s nevyvinutým nebo zničeným zrakovým ústrojím na pouhé slovo prohlédl bez jakéhokoliv jiného zákroku a okamžitě.

Další otázka by byla: jsou zázraky poznatelné? Namítá se: „Neznáme ještě hranic přírodních sil.“ Kdybychom někomu před sto lety byli ukázali letadlo, byl by je měl za zázrak. Mnohé nemoci mohou nyní býti léčeny, že se to zdá jako zázrak. Protože tedy nevíme, co příroda sama nebo lidským zákrokem může, není nikdy možno zázrak dokázat. Každý uzná, že neznáme všech sil přírodních a jejich mezí. Každý rok vykazuje nové objevy. To však neznamená, že bychom v jednotlivém případě nemohli rozeznat zázrak od děje vyvolaného přírodními silami. Vyjde-li na př. na pouhé zavolání z hrobu člověk, jenž byl po židovsku (zcela zabalený) pohřben a již propadal rozkladu, je jisto, že tu nebyla při práci žádná síla přirozená. Nebo jestli ihned na pouhé slovo bez léčení je zdrávo deset malomocných, pak je rovněž jisto, že tu byl zákrok moci zcela jiný.

Ale konečně všechny tyto a podobné otázky závisí od poslední: staly se zázraky skutečně? Kdyby se jednou za tisíc let stal jediný zázrak, již by nemožnost byla vyvrácena, dokázána možnost, a již by nebylo možno zázraky Ježíše Krista odsunovat stranou s předstíráním, že zázraky nejsou možny. A zázraky dějí se v každém století a ne po jednom, a čím časově blíže nám se dějí, tím lépe mohou být prozkoumány, a člověk přístupný pravdě neopovází se je popírat. Ale ono je mnoho zcela zaujatých lidí, kteří opakují, co řekl Rousseau: „Kdybych jednou musel se dívat na vzkříšení mrtvého, dřív bych se zbláznil, než bych uvěřil“.

Co by si počal zatvrzelý popírač možnosti zázraků, kdyby byl svědkem události potvrzené po předešlém důkladném vyšetření a zjištění lékaři věřícími i nevěřícími. Jde tu o belgického dělníka jménem Petr Rudder. Tento dělník byl v roce 1867 zaměstnán při kácení

stromu. Strom zasáhl mu nohu v podkolení a přerazil mu kost lýtkovou i holeň úplně. Rána zahnisala a na noze se utvořilo veliké bolavé otevřené místo. Lékaři chtěli nohu odňati, ale toho ubožák nepřipustil. Mezi oběma zlomeninami spočíval ještě úlomek kosti, zcela oddělený, jenž propadl hnilobě. Dr. Affenaer ten údrobek z rány vyňal. V roce 1875, 7. dubna byl tento muž v mariánské lurdské kapli v Ostackeru u Gentu zázračně uzdraven, ačkoliv rána byla už tak hrozná, že mezi úlomky kostí byl vyhnílý díl asi 3 cm, noha visela na zesláblém svalstvu, dala se obrátit patou dopředu, a svědkové jeho cesty ho viděli, kterak pomocí berlí pomalu se ubírá k poutnímu místu, a viděli, jak poraněná noha v podkolení dělá bezvládné kyvy a obraty. Průvodčí vlaku pravil mu při vystupování z vozu: „Zůstaňte raději doma!“ Ke kapli dal se dopravit omnibusem. Dopravce vtipkoval při pohledu na kývající se nohu a lál, že mu dno vozu potřísnil výtokem. Rudder vlekl se kolem kaple, náhle byl přepaden zvláštním neklidem a šel bez berlí, jichž potřeboval osm let, před jeskyní. Noha byla v blízkém zámku prohlédnuta. Nohy před nedávnem naběhlé vrátily se v normální objem, takže obvazy spadly. Kosti byly srostlé, obě nohy stejně dlouhé. Tato okolnost ukazuje na neklamný zázrak. Neboť Dr. Affenaer úlomek kosti vyňal. Při vyléčení přirozeném, kdyby tak náhle bylo možné, byla by raněná noha nutně kratší. Pravil lékař (jeden ze tří) nevěřící, učinil-li to Bůh nebo ďábel, jemu že na tom nezáleží, ale přirozeným způsobem, že to není možno.

Snad tu vpadne otázka: „Proč se lidé neobracejí, když je tomu tak?“ Proti dotaz: „Proč neuvěřili všichni v Ježíše Krista? Proč neuvěřili fariseové aspoň po z mrtvýchvstání? Jejich zatvrzelost, zloba toho nepřipustily, a tak je to dodneška. Duch pevně zavřený před každým úderem nepřijemné pravdy nepovolí. Uzavírá se milosti — hřích proti Duchu sv. Stav Duše, před nímž každého Bůh chraň! Pravdou je, že zázraky skutečně se dějí; kdykoliv pak zázrak se stane, je to zásah samého Boha a důkaz jsoucnosti Boha, Boží všemohoucnosti, lásky k lidstvu.

2. O zázracích Ježíše Krista.

Ale také učedníci svědčí o zázracích Kristových. Nebyli by mohli se opovážít vypravovat před tisíci lidu něco vylhaného nebo změnit vypravování před lidmi, z nichž mnoho jich bylo tam a tehdy, kde a kdy se ty děje udály.

Uvažujeme-li o zázracích Ježíše Krista všeobecně, je především nápadné, že nikdy ani jediného zázraku neučinil, aby, jak bychom nyní řekli, dělal si reklamu. Často se mu naskytla k tomu velmi vhodná příležitost, když lidé přicházeli a žádali od něho znamení, ale právě tehdy zázraků neučinil. Jak skvěle byl by se mohl po svém zatčení před králem Herodem prokázat jako Mesiáš, kdyby byl vykonal mohutný div; ale neučinil tak a raději se dal přiodíti posměšným rouchem.

Pravidelně konal zázraky, které nejen svědčily o jeho božské moci, nýbrž také člověku, měl-li víru, dobrou vůli, pomáhaly vůbec z nějakého utrpení nebo nouze. Tak nasycuje zástupy, jež z horlivosti a touhy po Božím slově tři dny jdou za ním, zachraňuje své učedníky v bouři; velmi často uzdravuje nemocné. Při tom nezapomíná poučit, že jsou jiné nemoci, které jsou horší než slepota, malomocenství — jsou to nemoci duše. Nejsou to divy konané z touhy po osobní slávě, nýbrž z lásky a na potvrzení pravdy.

Ještě něco mají zázraky Ježíše Krista společného. Jsou konány s naprostou jistotou a klidem. Koná zázraky na silnicích i v domech, v samotě i před zástupy tisíců. Vždy hlasitě, určitě zní jeho výroky: „Tobě pravím, vstaň“. „Chci, buď čistý“. Poroučí vlnám i větru, nepotřebuje pražádných příprav, žádných dlouhých dotazů. Praví jen, dává rozkaz, a co chce, děje se.

Pozorujeme-li Ježíšovy divy dále, objeví se nám jich několik skupin: zázraky na neživé přírodě, na př. utišení bouře na jezeře; zázračná uzdravení (na př. malomocných), vzkříšení mrtvých. Evangelia vypravují tři případy. K tomu přistupuje vymítání zlých duchů a vlastní zmrtvýchvstání. Divů vykonaných na přírodě neživé je v evangeliích zmíněno 10. Nejznámější z nich utišení bouře a dvoje nasycení zástupů zázračným rozmnožením chlebů. V jistém smyslu jsou tyto divy nejnápadnější, nikoliv však největší. Vlastně není divů větších a menších pro všemohoucnost. Jen my lidé je tak dělíme. Zázračných uzdravení se uvádí počet dvojnásobný. (Dvacet.) Je to příznačné pro počínání Spasitelovo. Nepřišel totiž tak proto, aby ukazoval Boží velikost a trestnou spravedlnost, nýbrž přišel hledat a spasit, co bylo ztraceno. Proto ujímá se především ubohých a pomáhá jim.

Při zázračných uzdraveních jsou snad nápadny určité okolnosti, úkony. Když uzdravuje hluchoněmého, vede jej do samoty, dotýká se jeho jazyka slinou, vzhlíží k nebi a praví: „Otevři se!“ Proč tyto úkony? Nečiní to dojem přípravy a použití přirozených prostředků? Důvod je jiný. Je to příprava pro nemocného, ale víc pro jeho duši. Vždy žádal Spasitel, aby v něho žadatel důvěřoval. Jak mohl se dorozuměti s člověkem, který neslyšel? Není tu jiného dorozumění

než posuňkem. Dotekem orgánu, o nějž se jedná, pohledem významným lze naznačit nešťastnému, že chce jej uzdravit mocí Boží. Podobně je vysvětlit i jiná taková znamení.

Třetí skupinou jsou zázračná vzkříšení. Po lidsku vzato jsou to zázraky největší, t. j. v tomto případě poznamenáváme nejjasněji, že síla přírodních zákonů je zdolávána mocí ještě větší, mocí Boží. Ty tři zázraky vzkříšení vykazují v tomto ohledu jisté stupňování. Dceruška Jairova právě zemřela, jinoch z Naimu byl již vynášen ke hrobu, Lazar odpočíval již celé 3 dny v hrobě a pach počínajícího rozkladu vál vstříc těm, kdož byli blízko hrobu. Pro lidské smysly byl tento zázrak největším divem Ježíšovým, odezíráme-li od jeho vlastního z mrtvýchvstání. Tato událost byla také pohnutkou k tomu, že fariseové všemi prostředky a za každou cenu chtěli Ježíše odstranit. Nemohli však zázrak popřít a neviděli jiného východu, než odstranit vraždou i Lazara. Tak se také vysvětluje, proč první tři evangelisté tohoto divu nezaznamenávají, aby nepodněcovali zloby fariseů a velekněží znovu proti nevinnému Lazarovi.

Čtvrtou skupinu divů Ježíšových tvoří vymítání zlých duchů. Namítá se: „Jestliže tehdy bylo posedlých tolik, proč jich není teď?“ Je pochopitelné, že právě v době, kdy Vykupitel na zemi žil, bylo lidem mocí zlého Ducha trpět nejvíc. Je starý názor, že tam, kde Boží moc se ukazuje nejjasněji a nejpádněji, tam že se hledí uplatnit i moc duchů zlých. Nikdy však se Boží moc a velebnost pro lidi neobjevovala tak průrazně, jako v oněch dnech, kdy přišla plnost časů. Je přirozeno, že i říše zla současně hleděla tu uplatnit svůj vliv a urvat, co se dá. Pán Ježíš pravil: „Nyní kníže tohoto světa je odsouzen“.

Nelze také namítat, že by se u těchto postižených jednalo o padoucnici. To dovedli apoštolové rozeznat. Mluví v jednom případě o posedlosti, v jiném o jmenované nemoci. Šlo o takové příznaky v jednotlivých případech, že nebezpečí omylu odpadá. V životě svatých zjevuje se Boží velebnost a v životě svatých ukazuje se zlovolné pokusnictví mocí temna.

Zázrakem v každém ohledu ojedinělým je z mrtvýchvstání Ježíše Krista.

Všemi svými zázraky dokazoval Spasitel, že má božskou sílu, božskou moc. To dokázal také tím, že tu moc propůjčil i apoštolům a jejich nástupcům. Dostane-li se někomu od Boha propůjčené moci divotvorné, může konat zázraky sám, ale nikomu jinému již ji propůjčit nemůže.

Když Ježíš Kristus poprvé své učedníky vysílal do světa, slíbil jim, že budou je následovat znamením. Učedníci přicházeli plni radosti jako žáci, kterým se podařily mimo očekávání těžké úlohy, a hlásili, že i zlí jich poslouchají.

Ještě je dodat, proč Kristus Pán žádal víru, dřív než zázrak učinil. Prostě proto, že by bylo málo pomohlo, kdyby byl uzdravil tělo a duše by zůstala prázdná a chorá.

Nyní nejsou divy tak časté. Nesmí zevšednět, mají-li uchovat svou mimořádnou váhu a význam. Ty, které vykonal Ježíš Kristus, jsou připojeny jednou provždy jak božská pečeť k jeho učení. Ostatně, kde a kdy Bůh uzná za dobré (dle svých věčných plánů ovšem), tam se dějí zázraky dosud.

K obsahu evangelíí patří zprávy o zázracích jako nutná část a Ježíš Kristus sám na své zázraky ukazuje. Vpisovat tam ty děje dodatečně nebylo možno. Byli tu svědkové všeho, co tam a tehdy se dělo a také toho, co by se tam nebylo stalo, ale o čem by se mluvilo. —

Věci konané v sedánkách duchařů nemají žádné podoby se zázraky Ježíše Krista. Ti tam ještě žádného neuzdravili, slepému nedali zrak atd., ale za to již mnozí tam pozbyli zdraví a duševní rovnováhy.

Umělým spánkem (hypnosou) se skutečný zázrak nedá vysvětlit. (Zázraky na přírodě, množení chlebů, vzkříšení mrtvých.) Žádný orgán rozrušený ani nervová podstata zničená nedá se tak uzdravit.

Spasitel pravil v posledním příkaze učedníkům: „Jděte a kaďte evangelium všemu stvoření!“ Slibuje, že ty, kdo uvěří budou provázet znamení zázračná (Mk. 16. 5.). Tak se dělo.

Ve jménu Ježíše Krista konali apoštolové divy a potvrzovali tak, že jejich Mistr má božskou moc, ten Mistr, který je poslal, a jehož jména se dovolávali. Zázraky dokazoval Ježíš Kristus, dokazovali apoštolové, že je Bůh, slovo jeho slovo Boha, slovo, které nepomine, ale také slovo závazné, nevyhnutelně závazné, slovo, za kterým stojí, za které ručí sám Bůh vahou celého Božství. — Amen.

Alexander Heidler:

SNoubENECKÁ KATECHESE V DNEŠNÍ PASTORACI.

Pastorační styk katolického kněze se snoubenci patří v naší době k nejtěžším a někdy i nejsmutnějším kapitolám duchovní správy. Na těchto mladých lidech lze nejlépe, beze všech ilusí, pozorovati náboženský a mravní stav průměru našeho národa v přítomné době. Často to není pohled pro kněze zvláště radostný. Kolik je mezi nimi opravdu praktických katolíků? Kolik je takových, kteří se na velikou svátost připravují jako důslední křesťané? Ale to nesmí býti důvodem k malomyslnosti. „Nepotřebují lékaře zdraví, nýbrž nemocní.“ (Mat. 9, 12.) Proto je zde kněz, aby jménem Spasitelovým podal ruku tápajícím lidem a aby v několika chvílích udělal s milostí Boží pro jejich spásu všechno, ale opravdu všechno, co udělati může.

Rozhodně by neudělal všechno, co může a co je jeho povinností, kdyby snoubence bez jakékoliv předběžné duchovní přípravy pozval ke sv. svátostem, kdyby jim pak na jakékoliv vyzvání dával více méně mechanické rozhřešení nebo kdyby je dokonce křtil a

přijímal do Církve bez počáteční víry a bez znalosti alespoň základních náboženských pravd. Velmi často by to byly svatokrádeže, svatokrádeže alespoň materiální se strany nevědomých snoubenců, ale formální se strany kněze, který by to přímo nebo nepřímo zavínil. Úsudek takových nepravých konvertitů o tom, kdo měl být jejich duchovním otcem v nejvlastnějším slova smyslu, by pak asi zněl: „Zdá se, že on tomu sám nevěří.“

A přece je jisté, že lze při svědomité a poněkud obratné práci řádným snoubeneckým katechismem a důkladnou přípravou snoubenců-konvertitů velmi mnoho docílit. Je to po létech a někdy bohužel na léta i jediná příležitost kněžského vlivu, příležitost, které je třeba plně využít. Vedle různých momentů záporných jsou zde i značné kladné předpoklady k docílení dobré dispozice. Málokterí snoubenci jsou tak cyničtí, aby si alespoň poněkud neuvědomili závažnost a jakousi posvátnost svého životního rozcestí, aby v posledních dnech před sňatkem trochu nezvážnili a nebyli v hloubi srdce dojati. Dovede-li kněz jemně a taktně na tuto náladu navázati, dovede-li na jejich touhu po štěstí odpovědětí základní křesťanskou naukou o pravé blaženosti pozemské a věčné (v duchu sv. Tomáše Akv. Ia, IIae qu. 1.—5.), snadno si získá jejich pozornost a onu pavlovskou sympatii (Řím. 12, 15; 1 Kor. 9, 22), nutnou k tomu, aby vnímali jeho slova.

Pak může při nejmenším hic et nunc zabrániti svatokrádežím a přiměti snoubence k vážnějšímu chápání manželských a rodinných povinností — a to už je mnoho. Nejednou se mu s pomocí Boží, bude-li o ni prosit, podaří docílit hlubších a trvalých konversí. To pak znamená velmi mnoho: nejen dvě nesmrtelné duše, ale celá nová katolická rodina. Snaha vytvořiti dokonalé katolické rodiny musí býti takřka osou celé duchovní správy. To zdůrazňují znovu a znovu všichni papežové posledních dob (počínaje slavnou encyklikou Lva XIII. „Arcanum“ ze dne 10. II. 1880), to nám každý rok připomíná svátek sv. Rodiny nazaretské (viz lekce 2. nokturnu!), a to nám ostatně říká docela prostá úvaha: vážíme si nesmrtelných duší stařenek a svobodných žen, ale máme-li prokvasit evangeliem život národa, musíme zachytit zdroj tohoto života — rodinu. Avšak nejlepší a někdy jedinou příležitostí k splnění tohoto základního pastoračního úkolu je právě katechese snoubenců.

Neběží zde tedy jen o otázku nějaké mimořádné apoštolské horlivosti, nýbrž o věc striktní povinnosti. To plyne jednak z povahy věci samé, jednak z přísného nařízení Kodexu (c. 1033). Že je těžkým hříchem dospělého křtíti, přijímati do Církve, ba vůbec připouštětí k svátostem, nezná-li (aspoň nedokonale) a nevěří-li pravdy nutné ke spáse, o tom nemůže býti diskuse (viz Hebr. 11, 6; dekret Sv. Officia 25. I. 1703 — Denz. 1349; CIC cc. 731, 2; 752, 1). Avšak dnes nelze tuto minimální znalost a víru předpokládati ani u mnohých našich katolických snoubenců. Mimo to bývá snoubenecký katechismus jedinou příležitostí k poučení o manželských a rodičovských

povinnostech, které přísně nařizuje enc. Casti Connubii (Vašek str. 48—51). Proto lze považovati nejen řádnou přípravu snoubenců-konvertitů, nýbrž i obyčejnou katechesi katolických snoubenců ve většině případů za povinnost p o d t ě ž k ý m h ř í c h e m. (V krajním případě by bylo nutno nejpotřebnější poučení doplnit při sv. zpovědi.) Správně o této otázce píše J. Foltynovský (Duchovní správa, Olomouc 1936, str. 224): „Poučení snoubenců náboženské a stavovské patří k nejdůležitější pastorační činnosti duchovního správce, a opomenutí nebo lehkovážnost v této příčině je těžkým proviněním proti stavovským povinnostem.”

Tato povinnost nesmí ovšem býti považována za pouhou formalitu, která by se mohla odbyti několikaminutovým rozhovorem. Je třeba, aby katechese snoubenců byly, třebaš v minimálním rozsahu úplné, a hlavně, aby byly účinné. S těchto dvou hledisek si nastíníme několik zásad: 1. pro běžnou katechesi katolických snoubenců, 2. pro katechesi snoubenců, kteří vstupují nebo se vracejí do Církve.

1. *Katechese katolických snoubenců.*

Má-li tato katechese splniti úkol, který jsme si zde stanovili, musí (naznačeno zatím v čistě logickém pořádku) obsahovati tyto základní body:

- a) rudimenta fidei,
- b) příprava na hodné přijetí sv. svátostí,
- c) hlavní katolické zásady o manželství a o manželské a rodinné morálce.

a) *Rudimenta fidei*: Tímto výrazem označujeme ony pravdy katolického náboženství, jejichž povšechnou znalost a ovšem i věření je třeba prakticky považovati za nutné ke spáse *necessitate medi*i. (Jak známo, nemůže nám v těchto otázkách býti praktickým vodítkem žádná „*opinio probabilis*”. Theoreticky je velmi pravděpodobné, že krajní minimum je dáno klasickým textem Hebr. 11, 6: „Ten, jenž přistupuje k Bohu, musí uvěřiti: že Bůh jest — a odplacuje těm, kteří ho hledají.” V praksi musíme za nezbytná rudimenta fidei považovati š e s t e r o z á k l a d n í c h p r a v d, jak je podává katechismus. (Při tom je ovšem nejpovšechnější znalost tajemství milosti obsažena již v pojmu Krista Vykupitele. — Mimochodem řečeno: in casu extremae necessitatis můžeme sub conditione udělit křest nebo rozhřešení i tomu, u koho můžeme předpokládati víru v dvě nejzákladnější pravdy podle Hebr. 11, 6 a úmysl přijmouti svátost.)

Při snoubeneckém katechismu by většinou nebylo dosti účinné, kdybychom šest základních pravd prostě vyjmenovali. Při vši stručnosti mají býti vyloženy tak, aby jim snoubenci alespoň in confuso rozuměli, aby se jim vybavily zbytky vědomostí ze školního vyučování (zde zatím předpokládáme, že oba snoubenci jsou katolíci, kteří se učili náboženství ve škole), a hlavně, aby poněkud pochopili „credibilitatem” a „credenditatem” katolického náboženství. Tohoto cíle nejlépe dosáhneme, když tyto pravdy vyličíme v jejich

vzájemné organické souvislosti. Takový postup usnadňuje pochopení i při značné stručnosti a pomáhá vytvořit si jednotný světový názor, spojit v jeden harmonický celek útržkovité vědomosti školní. Dítě není s to pochopit hlubší myšlenkové vztahy a souvislosti, dospělý člověk ano — a většinou takový výklad poslouchá se zájmem jako něco nového. Této psychologické skutečnosti je třeba plně využít při všech katechesích dospělých.

Proto doporučuji začít s pravdami, přístupnými přirozenému rozumu (*praeambula fidei*), pak zdůraznit pojem **zjevení**, tak důležitý a dnes často zcela neznámý, a na něj teprve navázat výklad o nadpřirozených tajemstvích víry a o jejich životních důsledcích. Tedy napřed stručné rozumové důkazy: Jest jeden Bůh — duše lidská je nesmrtelná — Bůh je spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé trestá. Nyní vsuneme: nutnost náboženství — potřeba zjevení — zjevení skrze Krista (zázraky, vzkříšení) — neomylný výklad zjevení v katolické Církvi (zázraky v Církvi). Teď jsou teprve splněny předpoklady k objasnění katolického pojetí nadpřirozené **víry** a k vylíčení hlavního obsahu této víry, základních mysterií: Trojice, Vtělení, Vykoupení, Milost. K nauce o milosti přistupuje pak zcela logicky výklad o předních zdrojích milosti, o svátostech. Tím přecházíme k druhému bodu katechese.

Není snad třeba zdůrazňovati, že tento výklad musí být přizpůsoben chápavosti jednotlivých snoubenců a že v každém případě musí být názorný a srdečný. Není to při tak stručném přehledu právě snadné, ale kněz, který podle svých možností dále studuje věrouku a který pravidelně rozjímá, bude takovou životnou syntesu svatých pravd umět poměrně snadno vyjádřit.

b) Příprava na sv. svátosti: Také v tomto bodě je především třeba pevného dogmatického základu. Praktické postřehy a rady, které se tu každému zkušenějšímu knězi takřka derou na jazyk, mohou být velmi cenné, ale samy o sobě by nestačily, protože dnešním snoubencům často scházejí nejzákladnější pojmy. Nestačí obyčejně říci, **j a k** se mají snoubenci připravit na sv. zpověď a na sv. přijímání. Je třeba především zdůraznit, **c o** tyto svátosti jsou. Praktické důsledky z toho plynou takřka samy sebou.

Proto doporučuji navázat tento bod na předchozí výklad o milosti; napřed říci několik slov o významu a vzájemném vztahu všech sedmi svátostí (zde by také byla na místě zmínka o včasném křtu dětí, o zaopatřování nemocných členů rodiny a o tom, jakou je slávou katolických rodičů, vychovají-li Bohu dobrého kněze) a potom podrobněji rozvinouti nauku o svátosti pokání, o eucharistii a v dalším bodě o stavu manželském.

Právě v této souvislosti snoubenci poměrně snadno pochopí zásadní význam svátosti **p o k á n í**: vzkříšení duše mrtvé smrtelným hříchem, léčení duše duchovně nemocné — duchovní **s o u d** Boží svatoeti a Božského milosrdenství. Klasický obraz zpovědníka jako soudce a jako lékaře (Can. 888, 1) je právě zde velmi plodný. Na

něm lze nejlépe znázorniti nutnost úplného vyznání, oprávněnost zpovědníkových otázek (upozornění dnes velmi důležité — jinak může dojít i k pohoršení) a tak zabrániti neblahému zatajování těžkých hříchů. V tomto objektivním rámci hraje ovšem podstatnou úlohu také složka subjektivní: osobní návrat k Bohu lítostí a předsevzetím. Zdůrazněme lítost dokonalou (abychom v praxi bezpečně dosáhli alespoň nedokonalé) a upozorníme stručně i na její význam mimo zpověď. Nakonec je dobře všechno prakticky shrnouti v časovém pořádku a upozorniti i na vnější okolnosti (doba, zpovědnice atd.). Doporučuje se dáti snoubencům do rukou přiměřené zpovědní zrcadlo. Při tom by ovšem mohlo snadno nastati nebezpečí příliš negativního chápání křesťanské morálky, dnes beztak dosti běžného. Proto je třeba již při výkladu o milosti a pak znovu při pojednání o opravdovém předsevzetí velmi důrazně připomenouti první a největší přikázání LÁSKY k Bohu a k bližnímu! (Mat. 22, 37—40 atd.)

Řádného dogmatického základu je dnes především třeba při výkladu e u c h a r i s t i e. Pojmy nám běžné — jísti Tělo, pít Krev — jsou průměrnému dnešnímu člověku vzdálené a cizí, neví-li o souvislosti mezi oltářem a Křížem. Z tohoto důvodu (a také proto, že máme nastávající manžele získati k pravidelné účasti na mši sv.) je velmi radno, abychom výklad o sv. přijímání spojili se stručným výkladem mše sv., asi v tomto postupu: oběť a obětní hostina před Kristem — oběť Kristova na kříži — obnova této oběti a obětní hostina na našich oltářích. Na to lze snadno navázati zdůraznění skutečné přítomnosti Páně a důsledky, které z toho plynou pro přípravu na sv. přijímání i pro následující díkučinění. Pak teprve jsou na místě praktické rady o vnějším postupu, o lačnosti a vůbec o řádném křesťanském chování v kostele, kde se mají naši snoubenci zase opravdu cítiti doma. — Na konci tohoto bodu katechese je na místě vážná výstraha před trojnásobnou svatokrádeží a vřelá výzva k hodnému přijetí velikých zdrojů Božího požehnání.

c) *Hlavní katolické zásady o manželství a o manželské a rodinné morálce:* Postupujeme-li v přísně logickém pořádku, navazujeme na předchozí výklad především zdůrazněním svátostného rázu křesťanského manželství. Při tom se doporučuje vysvětliti snoubencům, že si zde o n i s a m i jménem Kristovým u d ě l u j í s v á t o s t vzájemnou posvátnou smlouvou. (Zároveň je ovšem třeba upozorniti na úlohu faráře a svědků a na neplatnost občanských sňatků.) Věc je dogmaticky jistá (srov. Denz. 702, Can 1081, Summa th. Suppl. q. 42, a. 1. ad 1; q. 45, a. 5 atd.). Někteří autoři (na př. D. Prümmer, Manuale theologiae moralis, III. n. 666) z jakéhosi ostychu nedoporučovali, aby se na tuto skutečnost výslovně upozorňovalo. Nutné to ovšem není, stačí úmysl všeobecný (facere, quod facit Ecclesia), ale domnívám se, že zvláště vzdělanější snoubence tato myšlenka velmi povznáší. Vždyť je to vrcholný projev obecné účasti údů mystického těla na kněžství Kristově. — Nejhlubší slova o man-

žeství jako svátosti a o praktických důsledcích této skutečnosti čteme u sv. Pavla Ef. 5, 21—33. Jejich výklad by neměl scházeti v žádném snoubeneckém katechismu. Žádné přirozené a lidské motivy nemohou mít tolik síly jako tato nádherná nadpřirozená skutečnost svátostného posvěcení manželů na obraz a odlesk Krista a Církve v jejich vzájemných vztazích. Na tento základ lze také nejlépe postavit poučení o svátostných milostech, trvale plynoucích z katolického sňatku, a vřelou výzvu k spolupůsobení s těmito milostmi (srov. Casti Connubii, Vašek odst. 117.).

Nicméně zůstává pravdou, že řád přirozený je předpokladem řádu milosti, a mnohým dnešním lidem schází i nejzákladnější pojmy přirozeně ethické. Proto je velmi důležité vysvětliti snoubencům ve světle zdravého rozumu, jaké místo má v plánu Stvořitelově pohlavní život v přírodě vůbec a jaké u člověka; proč je tedy i podle přirozeného zákona jedinou možností pohlavního života opravdu l i d s k é h o řádné manželství; proč i manželství je plně důstojné člověka jenom tehdy, postaví-li se do služeb tvůrčího plánu Božího; jaké z toho plynou již přirozeně mravní důsledky. — To všechno je upevněno, povzneseno a zdokonaleno naukou nadpřirozeného zjevení, které nám ukazuje dvě základní v l a s t n o s t i pravého manželství: nerozlučnost a výlučnou jednotu — a dva základní cíle manželství: zrození a výchovu dětí, vzájemnou pomoc manželů a t. zv. *remedium concupiscentiae*. (Gen. 2, 18—24, Mat. 19, 3—9; Can. 1013.)

Tyto čtyři neobyčejně důležité body, pádně shrnuté právě v Can. 1013 (pojem „*remedium concupiscentiae*“ je snad nejlépe vložit do výkladu primárního cíle), musí přednášející kněz snoubencům dobře vyložit a doplnit praktickými aplikacemi. Dobře radí Foltynovský (o. c. str. 225): „Poučení snoubenců se musí díti s posvátnou vážností, s opatrnou jemností, ale také s jasnou přesností a stále na základě zásad křesťanských.“ — To platí zvláště pro výklad pojmů „*procreatio prolis*“ a „*remedium concupiscentiae*“. — Je velmi radno celou tuto nauku přednésti hodně pozitivně, ukázati krásu a vznešenost plánu Božího, pravé štěstí, které spočívá v plnění tohoto nového životního úkolu před Bohem a před vlastní, tak, aby nutné negativní zákazy nestály osamoceně, nýbrž aby takřka samozřejmě vyplývaly z pozitivní nauky. Takový postup je vůbec nejúčinnější při všech morálních katechesích v naší době — a také více odpovídá duchu Nového zákona! Právě v chápání pohlavního života dnes velmi schází — částečně snad i naší vinou — posvátná úcta k tajemství života, vědomí vznešenosti spolupráce lidí na stvořitelském díle Božím, na výstavbě mystického těla Kristova (Efes. 4, 12). To je pravdivější a účinnější než pouhé odstrašování. Upozorněme snoubence, aby v tomto duchu jednou pozvolna poučovali i své dospívající děti.

K jednotlivostem třeba ještě poznamenati: „*Mutuum adiutorium*“ v Can. 1013 je sice cíl druhotný, ale musí býti také zdůrazněn,

jednak pro svou praktickou důležitost, jednak proto, že je třeba pamatovati i na taková manželství, kde bez vlastní viny není dětí. Nezapomeňme dodati, že vrcholem této vzájemné pomoci je společná cesta k poslednímu Cíli. — Nejožehavější problém dnešního manželství bývá jednak věrnost, jednak ochota mítí více dětí, resp. „*onanismus coniugalis*”. Zde musí býti poučení velmi jasné a důrazné, ale přece více pozitivní než negativní. Zvláště obtíže druhého z těchto dvou problémů (de abortu, de *onanismo coniugali*) touto cestou nejlépe překonáme. Nicméně je dnes nutno na ušlechtilém pozitivním podkladě jasně zdůraznit, že zde běží o těžké hříchy, a tyto hříchy je třeba srozumitelně vyjmenovat. Dnes přece sotva kdy nastane nebezpečí, že bychom někoho upozornili na něco, o čem ještě nikdy neslyšel. Zvláště dobrovolný potrat je třeba ukázat v celé jeho hrůze. — Mezi pozitivními motivy k odhodlání založiti plodnou a početnou rodinu může dnes býti velmi účinný motiv vlastenecký. Každý cítí absurdnost dobrovolného vymírání národa, který má nově zalidnit širá území. Varujme se však v tomto bodě každého stínu fašismu. Spojme tento přirozený motiv s motivem nadpřirozeným: v Božím plánu je manželství určeno k zalidnění země, k vzrůstu jednotlivých národů, ale i k výchově nových a nových dětí Božích a dědiců království nebeského. — Naše katechese by byla kusá a často neúčinná, kdybychom nezdůraznili asi toto: „Maj-li manželé vážné důvody k tomu, aby si nepřáli zrození dalšího dítěte, nezbyvá jim než s pomocí Boží po vzájemné dohodě zachovati zdrženlivost; p ř i n e j m e n š í m zdrženlivost dočasnou, periodickou, podle moderních výpočtů lékařské vědy.” Navzdory všem opačným názorům považují takovou nárážku na „metodu Ogino-Knaus-Schmulders” ve většině dnešních snoubeneckých katechismů nejen za dovolenou, nýbrž i za nutnou. Jinak nás mnozí dnešní snoubenci vůbec nebudou bráti vážně! Ve zpovědnici pak obracet manželé, kteří si zvykli na *onanismus*, je často pozdě. Všechno záleží na tom, jak se to řekne. Encyklika „*Casti connubii*” (Vašek odst. 60) se o věci zmiňuje bez jakýchkoliv výhrad. Vynikající moderní moralista F. Ter Haar („*Casus conscientiae*”, Roma 1939, II. str. 160) doporučuje opatrnou nárážku na tuto metodu — asi tak, jak zde bylo naznačeno — nejen v snoubeneckém katechismu, nýbrž i v kázání. (K podrobnějšímu vyjádření odkazuje ovšem na zpovědnici.) Na námitku, že by mohlo této vědomosti býti zneužito, lze odpovědět: Zneužití lze všeho, ale právě zde je nebezpečí malé, neboť metoda je značně obtížná. (K celé otázce srov. K. Kadlec, „*Racionalisace života*”, Praha 1936, tam též lit.) — To ovšem platí jen tehdy, je-li zdrženlivost oboustranně dobrovolná. Na druhé straně je třeba zdůrazniti nejen dovolenost, ale za určitých podmínek i povinnost manželského života a styku (*debitum coniugale*). — Není snad ani třeba zdůrazňovat, že se v katechismu musí důtklivě promluvit nejen o zrození dětí, ale také o jejich v ý c h o v ě. (Can. 1113). Zvláště povinnost a prospěšnost výchovy náboženské

a mravní, která počíná vlastně již pod srdcem mateřským, třeba dnes vylicíti podrobně a názorně. — Každý duchovní správce přidá ještě některé rady ze své zkušenosti (o rodinných ctnostech, o žárlivosti a pod.). Zde byly dotčeny jen otázky nejzávažnější, které by nikdy neměly býti opomenuty. Vše budiž prodchnuto myšlenkou pravého štěstí a pravé lásky, d u š e v n í a nadpřirozené lásky mezi manžely i k dětem a společné lásky všech k Bohu.

Do závěru snoubeneckého katechismu patří kromě shrnutí hlavních předsevzetí laskavá výzva k pravidelnému a co možná společnému plnění hlavních vnějších náboženských povinností: modlitba, mše sv., velikonoční svátosti; také výzva, aby pamatovali na vlastní náboženské vzdělání účastí na kázání, četbou Písma sv. a odbíráním vhodného katolického časopisu. Vhodné je také stručné poučení o liturgii sňatku. Poslední věta pak vyzní jako srdečné přání Božího požehnání.

Tolik o hlavních bodech obsahu snoubeneckého katechismu, jsou-li oba snoubenci katolíky, kteří se ve škole učili náboženství. Není však vždy nutné zachovati přísně logický postup v pořadí těchto bodů. Někdy se osvědčí pořadí více p s y c h o l o g i c k é : začítí o manželství — to je nyní nejvíce zajímavá — a na to navázati ostatní části poučení. To už si moudrý pastýř upraví podle svého. Jen logický postup v části a) a b) by měl vždy býti zachován. Velmi se osvědčilo přednésti stať o manželství jako volnou a srdečnou homilii na 2. kapitolu Genese.

Jak dlouho má takový katechismus trvati? To je určeno látkou, která jistě není malá. Velmi stručně by mohla býti přednesena za hodinu. Většinou bude jistě účinnější — a oblíbenému pastýři se to snadno podaří — pozvati snoubence dvakrát: jednou přednese bod a) a b), po druhé bod c) (nebo naopak).

Při celém styku se snoubenci a zvláště při katechismu má kněz projevovati srdečnou laskavost a ochotu. Mladšímu knězi se však zároveň doporučuje jistá reserva, aby nevzbudil dojem, že jej tak neobyčejně zajímavá erotická stránka věci, nebo dokonce, že se mu líbí nevěsta. Starší kněz může ukázati více otcovského tepla; pro utvrzení dobrých předsevzetí dobře učiní, když pak za nějaký čas navštíví novomanžele v jejich novém domově. Mladšímu knězi se to z naznačených důvodů často nedoporučuje. — Pokud je to možné, je ovšem pro kněze výhodné, přednáší-li katechismus vždy pro několik dvojic najednou.

Jiné podrobnosti snoubenecké pastorece již přesahují rámec této studie. Jen bych upozornil na péči a také č a s, které je třeba věnovati zpovídání snoubenců, a na krásu sňatku spojeného se mší sv. a co možná i se sv. přijímáním snoubenců; zde je dnes třeba upozornění, zvláště, jde-li o lidi opravdu věřící a zbožné, a ovšem i výkladu, po př. zapůjčení překladu textů. To vše by se mělo plně uplatnit zvláště tehdy, oddává-li kněz své příbuzné nebo přátele.

Snoubenecký katechismus má býti přednesen ústně a pokud

možná v samostatném zpracování přednášejícího, přizpůsobeném alespoň poněkud individuálním potřebám jednotlivých posluchačů. Jenom jako pomůcka pro mladšího kněze a hlavně jako výmluvný dárek pro snoubence se hodí katechese *t i š t ě n á*. V tomto smyslu může býti velmi účinná; ne však jako náhrada katechese ústní — kromě zcela mimořádných případů. V každém případě by bylo prospěšné, kdyby se ve velkém nákladu rozšířila tištěná katechese, která by plně odpovídala dnešním potřebám. Dosavadní texty (uvádím kromě celé řady příbuzných brožurek Životem a Papicova „Velikého tajemství“ zvláště jména Hoffman, Tomann, Kaš a velmi pěknou práci přeloženou: H. Schilgen, „Ve službách Stvořitelových“, Birnbaum, Brtnice) jsou velkou většinou rozebrány. Jako dodatek k této studii připojí autor vlastní náčrtek snoubeneckého katechismu podle uvedených zásad. — Pro kněze samého je ovšem základním a nepostradatelným pramenem encyklika *Casti connubii* (př. Vašek, Olomouc).

2. *Katechese snoubenců — konvertitů.*

Katechese konvertitů patří, a doufáme, že bude patřiti vždy více, mezi přední otázky moderní duchovní správy. Dosud byla u nás poměrně málo studována. Nyní konečně vychází dílo vynikajícího odborníka v této otázce Dr. J. Urbana OFM, „Učení víry“, vyd. Rupp, Praha 1946, které se stane nepostradatelnou příručkou každého duchovního správce i laického apoštola. Na toto dílo tedy čtenáře odkazují, pokud jde o vlastní katechesi konvertitů. Zde se budeme zabývatí hlavně speciálními otázkami, které vznikají pro duchovního správce, má-li připravit na křest nebo na návrat do Církve snoubence před sňatkem.

Již uplynulo více než dvacet let od smutného období hromadných odpadů od katolické Církve v naší vlasti. Proto se častěji a častěji stává, že přicházejí snoubenci, kteří nejsou katolicky pokřtěni nebo při nejmenším nechodili na školní vyučování katolického náboženství, a nyní chtějí uzavřítí církevní sňatek s katolíkem. Jak máme v těchto případech postupovati?

V USA se po mnoha smutných zkušenostech z nařízení většiny katolických biskupů otázka řeší takto: V každém případě musí nekatolická strana absolvovati šestinedělní kurs katolického náboženství. Je-li pak ochotna a disponována, je přijata do Církve a připuštěna k svátostem. Není-li, může za obvyklých podmínek žádati o dispens. Ale bez šestinedělní katechese se ani dispens vůbec neuděluje. Neboť nezná-li nekatolický manžel základy katolického náboženství, nelze od něho očekávati dokonalé splnění záruk, které jsou podmínkou dispense. Tento postup se velmi osvědčuje: přibývá konversí, ubývá smíšených sňatků a podepsané záruky se plní svědomitěji. (F. Ter Haar, „De matrimoniis mixtis“, Roma 1931, n. 110—117.)

Myslím, že by to bylo i u nás nejen admirandum, nýbrž časem i imitandum, ovšem nikoliv z ojedinělé soukromé iniciativy, nýbrž všeobecným závazným nařízením, veřejně známým. Zatím máme v těchto otázkách značný zmatek a nejednotnost, která velmi stěžuje práci zvláště svědomitějším kněžím a mate věřící. Nejde jen o t. zv. praksi. Jsou zde často v sázce nesporné zásady katolické dogmatiky a morálky.

Smíšené sňatky jsou nesporně veliké zlo, proti kterému musí duchovní správa úporně bojovati. Nicméně dnes bývá smíšený církevní sňatek se zárukami a s dispensí většinou menším zlem než sňatek občanský nebo nekatolický (to záleží na plnění záruk — o tom by se mělo u nás provést statistické šetření). Rozhodně je platný smíšený sňatek menší zlo než vyslovená svatokrádež nepřipraveného a nevěřícího pseudokonvertity. O těchto věcech bývá někdy jiná statistika u nadřízených úřadů a jiná v nebesích. — Duchovní správce je tedy nejen oprávněn, ale často přímo p o v i - n e n žádati o dispens k smíšenému sňatku, nastanou-li současně tyto okolnosti: 1. V případě odmítnutí dojde k občanskému nebo nekatolickému sňatku. 2. U nekatolického snoubence není přes naši domluvu ochota nebo možnost k řádné přípravě; snoubenci nechtějí nebo nemohou odložit sňatek za minimální lhůtu řádné katechese (o tom ještě promluvíme). 3. Duchovní správce má mravní j i s t o t u, že záruky budou splněny (nekatolík není vášnivým sektářem, podléhá vlivu katolické rodiny druhého snoubence a pod.). (Schází-li ovšem kterákoliv z těchto podmínek, je třeba smíšený sňatek odmítnouti.) Ale i v případě dispense je radno — abychom se alespoň poněkud řídili americkým vzorem — vyžadovati i od nekatolíka účast na běžném snoubeneckém katechismu. Při tom je na místě pobídka, aby se po svatbě řádně připravil na konverzi; to také klademe na srdce katolickému snoubenci, ovšem o samotě (ve sv. zpovědi), neboť on má především povinnost o to pečovat o svého životního druha (Can. 1062); nepatří to však mezi povinné záruky. — O praktickém významu takových výzev a příslibů si však nečiňme velkých ilusí.

Hlavní snahou duchovního správce musí býti, aby se nekatolík ještě před sňatkem řádně připravil na vstup do Církve a na přijetí svátostí. Jaké jsou podmínky takové přípravy? Již jsme viděli: katechumen nebo konvertita musí znáti a věřiti pravdy víry nutné ke spáse; musí v hlavních rysech věděti, co jsou svátosti, které přijímá (intentio); musí býti schopen se na ně řádně disponovati vírou a nadpřirozenou lítostí; musí znáti své hlavní náboženské a mravní povinnosti. Z tohoto minima nelze za žádných okolností něco slevit. Ale jak ho dosáhneme?

Rozhodně nestačí dáti mu knihu, aby si ji přečetl. To by snad stačilo u horlivého konvertity, který přichází zcela spontánně a ukazuje tedy předem slibnou disposici (ostatně i v tomto případě je třeba osobní kontroly a ústního doplnění). Víme však dobře, že

u většiny snoubenců tomu tak není. U nich musíme obvykle i nejzákladnější dispozice teprve s pomocí Boží tvořit během katechese. Je tedy ve většině případů naprosto nutná katechese ústní, spojená s jakousi kontrolou výsledků a dokonce i s jistou — třeba velmi laskavou a nenápadnou — zkouškou. (Nazpamět vyžadujeme vždy aspoň „Věřím v Boha“ a „Otče náš“, obvykle i „Zdravas“, „Desatero“, šestero základních pravd a svátosti. Je velmi žádoucí, aby to v katechismech bylo vytištěno pohromadě jako dříve v „Malém katechismu“.)

Jak máme při takové ústní katechesi postupovati, to nám velmi dobře ukáže uvedené dílo Urbanovo. Ostatně zde můžeme aplikovati i to, co bylo řečeno o běžné katechesi snoubenců, jen když některé části (zvláště a) podrobně rozvedeme.

Z uvedeného plyne odpověď na otázku pro duchovního správce v případě snoubenců zvláště důležitou: Jak dlouho má takový kurs trvati? Všeobecná odpověď zní: Čím déle, tím lépe (*ceteris paribus*). Laičtí členové Apoštolátu III. řádu sv. Františka nejdou pod tři měsíce po dvou hodinách týdně. Mívají dobré výsledky; přetížený duchovní správce dobře učiní, když jim své konvertity pošle. Všude to ovšem není možné — a také doba je v některých případech přece jen delší než by bylo pro katechesi absolutně nutno, dával-li ji vzdělaný a horlivý kněz. Ten může z lásky k nesmrtelným duším, které by jinak asi již nikdy nezachytil, sestoupiti až na jisté krajní minimum. Za takové minimum považují podle svých zkušeností kurs osmihodinový. Na tuto dobu lze při dobré vůli vždy sňatek odložit. Čtyři neděle přece obvykle prakticky vyžadují i ohlášky. V každém případě doporučuji zaříditi od počátku ohlášky tak, aby snoubenci nemohli kurs svévolně zkracovati. — Nepřistoupí-li snoubenec ani na toto minimum nebo je-li během kursu nedbalý, nemůže býti přijat do Církve a připuštěn k svátostem. Mám-li pochybnost, mohu si pro jistotu obstarati dispens a pak voliti tu nebo onu cestu podle jeho dispozice. — Znovu připomínám, že toto je krajní minimum, které nemá býti pravidlem. Pravidlem budiž pro duchovního správce tak asi šest neděl po dvou hodinách týdně (jako v USA). To je také třeba uvést ve známost s kazatelnými, ve farním věstníku a pod., aby v takových případech snoubenci přicházeli včas.

Pro minimální kurs bych rozdělil látku asi takto: 1. Bůh — Odplatitel — duše; 2. náboženství — zjevení — prameny o Kristu; 3. Kristus jako hlavní zvěstovatel zjevení; 4. neomylná Církev; 5. hlavní mysteria; 6. svátosti; 7. manželství a náboženskomravní povinnosti; 8. výklad formuláře vyznání víry (opakování), zkouška a bezprostřední dispozice. — Na první pohled je patrné, jak je obtížné vyložit — co možná názorně a přístupně — tolik látky v tak krátké době, a to lidem, kteří o tom většinou ještě nikdy neslyšeli. Vyžaduje to velmi důkladnou přípravu. A vždy se snažme prosaditi kurs delší!

Z vlastní dosti bohaté zkušenosti připojují ještě několik praktických rad: Platí-li pro každé hlásání slova Božího zásada: *pateat — placeat — moveat*, je zde spojení těchto tří prvků naprosto nutné. Je proto třeba býti dobrým psychologem. I v obecné věroučné katechesi před sňatkem je dobře upozorniti na vztah jednotlivých pravd k manželství, rodině atd. Cenného citového zážitku, který může býti rozhodující pro výsledek katechese, dosáhneme zvláště životným vyličením osobnosti Ježíše Krista; při delším kursu velmi doporučuji jako ilustraci výkladu „*de Christo legato*“ procítně přečísti a vyložití několik úryvků z evangelíí. — Látka je nepřehledná a hrozivá bývá neznalost nejběžnějších náboženských pojmů a představ u našich katechumenů. Proto se nedejme svést na postranní cestičky. Především musíme vyložit to, co je nutné; co by bylo jinak velmi prospěšné, musíme většinou ponechat pozdějšímu sebevzdělávání (k němuž horlivě povzbuzujeme) a vlastní náboženské zkušenosti katechumenově. — Velmi se doporučuje, zvláště je-li konvertující stranou nevěsta, aby katechesi sledovali oba snoubenci; již také proto, že i katolická strana bývá slabá ve víře a mohla by jinak snadno zmařiti výsledky naší práce. Pro kněze by bylo značným usnadněním práce, kdyby i k vyučování konvertitů mohl shromáždit vždy několik osob (nebo dvojic) najednou. To se ovšem vždy nepodaří. V každém případě vyžaduje naše doba od kněze v těchto věcech velikou ochotu a obětavost; zvláště časově musí snoubencům vyjítí vstříc a někdy jim obětovat i své večery. — Duchovní správce musí také dobře vědět, jak si má správně a vhodně počínati při vyznání víry, křtu dospělého, absoluci atd. Ale to již přesahuje rámec této studie.

Doufám, že tato stať přivede spolubratry k pevnému rozhodnutí konati oba druhy katechesí co nejhorlivěji. Zvláště mladší kněží — i ti kteří nepracují přímo ve farní duchovní správě — by měli k tomuto dílu nabídnouti svou pomoc starším a prací přetíženým druhům. Znamená to jistě kus perné práce, ale práce velmi plodné, nejen pro duše snoubenců a pro jejich nové rodiny, nýbrž i pro kněze samého. I on velmi získá, když se znovu přinutí k přemýšlení o nejzákladnějších pravdách víry a o důležitých zásadách mravouky, když se bude snažiti vyjádřiti je stručně, samostatně, životně a přece pravdivě. To přinese své ovoce i v jiných odvětvích duchovní správy, ba i pro vlastní duchovní život. Podmínkou je ovšem, i pro kněze v duchovní správě, vytrvalé studium theologie.

KDO je opravdu vznícen láskou, ten se ihned dobrovolně tak ztratí všemu ostatnímu, aby se tím více získal v tom, co miluje. Takový tedy je ten, kdo je vznícen láskou k Bohu. Netouží po zisku ni po odměně, nýbrž jedině po tom, aby pro Boha ztratil všechno a sebe samého ve své vůli, a to má za svůj zisk. A tak tomu skutečně jest, jak také dí svatý Pavel, řka — *Mori lucrum* (Filip. 1, 21.) To jest, mé umírání pro Krista je mi duchovní získávání všech věcí a sebe samého.

Sv. Jan z Kříže.

K OTÁZCE PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVY.

Naše mateřská škola*) nebude již opomíjeným útvarem naší výchovatelské soustavy. V rámci školských reforem je také předškolní výchova, která bude pojata do celkového základního zákona o školství v Československé republice. Jaký význam připisuje stát předškolní výchově, aby dítě vstupovalo do národní školy za dobrých fyzických a duševních podmínek, patrně z toho, že při ministerstvu školství a osvěty byl zřízen nový samostatný odbor předškolní výchovy, který se zařazuje cílevědomým vedením odborového přednosty dr. Frant. Uhlíře do celého ústředního školského a osvětového úřadu. Zabezpečení dokonalé výchovné péče o dítě ve věku do šesti let vyžaduje jednak výchovu malých dětí, jednak ochranu dětí z důvodů sociálních a zdravotních. Mimo to ve stálém spěchu a shonu městského života není vhodných podmínek dětského vývoje. Děti dosud žijí v takových sociálních poměrech, že jejich neblahé důsledky se vtiskují do celého pozdějšího života. Po stránce zdravotní dokumentuje neutěšené podmínky dětského života skutečnost, že nám umírá průměrně přes 100 dětí z tisíce v prvním kojeneckém roku, a že je 60-90 procent infekčních úmrtí dětí do 6 let. Dr. Fr. Uhlíř sociologickým šetřením, jímž získal téměř jeden milion faktů, zjistil, že před válkou bylo 13 dětí vadných ze 100 dětí. Bylo-li u nás podle statistiky z 31. X. 1936 žáků národnosti československé 1,204.981, pak to znamená, že 156.637 z nich je intelektuálně, případně mravně vadných proto, že podmínky jejich růstu jsou špatné. Je to strašlivá číslice, nad níž by se musil vážně zamyslet národ mnohem větší než my. Jak to vypadalo u nás před válkou. Ani si netroufám odhadnout, praví dr. Uhlíř, o kolik se poměry zhoršily u nás vlivem naší poroby a ponížení. Persekuce fyzická, duchovní a mravní, kterou národ procházel po celých sedm let, zasáhla velmi těžce především do života našich dětí. Proto vítáme péči státu o zabezpečení dokonalé předškolní výchovy jak po stránce pedagogické, tak i právní, což jen přispěje k utěšenému rozvoji našich mateřských škol po stránce kvantitativní i kvalitativní. Už nyní počet mateřských škol za první rok od květnové revoluce se více než ztrojnásobil a stále vzrůstá.

Účelem mateřských škol jest doplňovat výchovu rodinnou - nikoli však nahrazovat -, a to všude, kde rodina sama nemůže dostatečně vyhovět požadavkům řádné péče o děti a nemusí to býti snad jen z důvodů sociálních. Ze zkušenosti víme, že

*) Ústavy pro výchovu dětí věku předškolního mají různé názvy jako na př. dětské zahrádky, dětské domovy, l'école enfantine, infant school, play-school, naše mateřská škola dostala své jméno z názvu spisu J. A. Komenského "Informatorium školy mateřské", jenž školou mateřskou pojmenoval rodinnou péči o dítě ve věku předškolním.

všechny rodiny nevychovávaly správně své děti i když k tomu mají čas a schopnosti. Chybuje se tím, že rodiče své dítě zbožňují, nevidí na něm chyb, vše se kolem něho točí, nic se mu neodepře. Jindy zas rodiče se nemohou starati o dítě, ježto jsou oba zaměstnání mimo dům, tu o dítě pečuje mateřská škola. V mateřské škole stýkají se děti všech vrstev společenských. Jak důležitý pak je tento styk dětí navzájem pro zdravý, všestranný rozvoj dítěte! Dítě dítěti nejlépe rozumí, v dětské společnosti prožívá dítě pravé dětské radosti. Význam mateřské školy je tím větší, uvážíme-li, že tyto děti jsou ve věku, kdy se zakládá povaha člověka, zvyky se ustalují a vyžadují opatrnosti a pěstění, kdy se rozvíjejí smysly, řeč, soudnost, obrazivost. Zanedbání výchovné péče mstí se po celý život, zvykne-li si dítě v tomto věku nectností, nedají se v budoucnu nikdy docela vykořeniti. V mateřské škole klade se spolu k onomu Božímu chrámu, který dle slov Komenského z každého dítěte býti má, pevný základ.

M o d e r n í v ý z k u m dítěte má nesmírný význam pro předškolní výchovu, zkoumají se problémy, týkající se dítěte od 3-6 let po stránce fysické, intelektuální a mravní. Výsledky, získané pozorováním, zkoumáním a zkušenostmi, tvoří základní poznatky, z nichž odvozují se metody a technika výchovy. Smysl cíle i prostředky výchovné práce u dětí ve věku předškolním můžeme nejlépe postihnouti podle toho, jak se vyvíjela předškolní výchova v různých dobách a u různých národů a kteří to byli pedagogové, kteří se zasloužili o její vybudování a zdokonalení.

Chceme-li získati orientaci o soustavě výchovy dítěte předškolního věku, musíme se vrátiti až k **J a n u A m o s u K o m e n s k é m u**, který první se jí soustavně zabýval. Tím ovšem není řečeno, že by vychovatelé a pedagogičtí teoretikové před Komenským výchovu útlého dítěte neznali, naopak je pravdou, že dávno před ním Platon, Plutarch, Quintilián, teoretikové křesťanští, dále Vergerius, Veggius, Erasmus Rotterdamský, Vives a jiní obírají se výchovou dítěte v nejútlejším věku, ale činí tak nesoustavně. Teprve Jan Amos Komenský napsal první soustavný spis o výchově dítěte v nejútlejším věku „**I n f o r m a t o r i u m š k o l y m a t e ř s k é**“, klasické dílo, jež dodnes neztrácí na své hodnotě a významu. Přední náš komeniolog dr. Jos. Hendrich o něm praví: „Při čtení tohoto spisku někdy zapomínáme na tři století, která nás dělí od doby jeho vzniku, tak moderní jsou některé jeho části. Tato modernost plyne odtud, že Komenský se prakticky řídil moderním heslem - ač tu zásadu v theorii nestanoví -, že theorie výchovná má se opíratí o pozorování a pochopení dítek, o poznání jejich tělesného i duševního vývoje. Znalost dítěte vidíme v „Informatoriu“ krok za krokem, a to znalost z láskyplného pozorování vzniklou. Vidíme, jak bystrým okem pozoroval Komenský vzájemný poměr mezi rodiči a dětmi i vzájemný poměr dítek mezi sebou, jak pozoroval rozvoj dětské řeči i vývoj schopností dětských“. „Informatorium“ patří k nej-

lepším pracím Komenského vůbec (komentované vydání vydal Jos. Hendrich, 2. vyd. 1933). Vloživ, jak drahocenným pokladem jsou dítky, vysvětluje Komenský, jaký má býti cíl a obsah výchovy. Cíl výchovy stanoví Komenský **n á b o ž e n s k ý**: Učiniti člověka co nejpodobnějšího Bohu, jehož jest obrazem a tak jej připoutati k životu věčnému. Základ výchovy dítěte v době předškolní je trojí: **p r a v á z b o ž n o s t, m r a v n o s t a u m ě n í l i t e r n í**, „Summa tedy toho, k čemu mládež nevyhnutelně vedena býti musí jest toto: víra a pobožnost, mravové a ctnosti, jazyků a všelijakých lidských umění povědomost. A to pořádkem tím, jakž tu připomenuto ne naopak; napřed jmenovitě pobožnost, potom mravy, naposledy umění literní“. Náboženská a mravní výchova Komenskému je vrcholem všech ideových snah. Děje se **p ř í k l a d e m** ctností, včasným **p o u č o v á n í m** a mírnou **k á z n í** a tak klade základy mravního charakteru.

Vlastním tvůrcem novodobé mateřské školy stal se v čtyřicátých letech minulého století **B e d ř i c h F r ö b e l** (1782-1852). Ponechává též výchovný cíl školy mateřské, který učil Komenský, ale na rozdíl od něho neměl na mysli rodinnou výchovu, nýbrž vychovával děti ve zvláštním dětském prostředí, v t. zv. „**d ě t s k ý c h z a h r á d k á c h**“ veřejně, mimo rodinu pod vedením odborně školených učitelek. Svou výchovnou soustavu vybudoval na studiu dítěte. Správně ocenil elementární touhu dítěte po hře a činnosti. Dítěti, má-li se zdárně vyvíjeti tělesně i duševně, nejen nesmí býti ukládána nemírná a nevhodná práce (učiti číst, psát, počítat, cizím řečem, přednášeti zpaměti věci, kterých dítě nechápe a jakékoli hromadění vědomostí v útlém mozku dítěte), ale má mu býti dopřáno s dostatek času a možnosti ke hraní, zkrátka **h r á t i s i p o v š e c h e n ě a s**, kdy nejí nebo nesí. Dítě potřebuje hry, pudí je k ní nadbytek jeho energie, hrou si vyvíjí své schopnosti smyslové, intelektuální, rozvíjí svůj citový život a znenáhla pořádá své jevy volní. Čím zdravější dítě, tím více si hraje a tím více usiluje o to, aby si mohlo hráti. Potřebuje hry v nejrozmanitějších jejích tvarech a druzích. Podle sil rozvíjejících se schopností dětských sestavil Fröbel didaktický materiál, a to t. zv. „**d á r k y**“ (míče, koule, krychle, válec, stavebnice, kladení ploch, přičkování, kladení hůlek a kruhů, kreslení nití a kladení kaménků; a 12 druhů t. zv. „**d ě t s k ý c h z a m ě s t n á n í**“ jako na př. kreslení, proplétání, navlékání, skládání papíru, vystřihování, nalepování, práce z brachu a hůlek, z lepenky a z hlíny. V dárkách postupuje analýsou, dítě rozkládá celek v části, to se děje na př. ve stavebnicích. Při t. zv. zaměstnáních postupuje syntesou, sestavuje z bodů obrysy, z obrysů plochy a tak dochází až k tělesům dutým (z lepenky) a plným (z hlíny). Avšak tento didaktický materiál nesmí vésti k bezduchému mechanismu.

Fröbel ve své metodě vychází od činnosti dítěte, názor buduje na práci a na obě navazuje myšlení a řeč. Je to zdokonalené dělení

Komenského: ratio, oratio, operatio, které Fröbel má v tomto pořadí: operatio, ratio, oratio.

Moderní studium duševního vývoje dětí, dětských instinktů, řeči, kreseb a jiných projevů mělo vliv i na předškolní výchovu v mateřské škole. Představitelkou nové mateřské školy, založené na moderní psychologii experimentální je M U D r. M a r i a M o n t e s s o r i o v á (1870). Jako asistentka vedla oddělení pro děti slabomyslné na psychiatrické klinice v Římě. Svou výchovnou metodu dětí slabomyslných ověřuje si na pokusech I t a r d o v ý c h a především pod vlivem E d. S é g u i n a (Traitement moral, hygiène et education des idiots). Duševní méněcennost pokládá za problém pedagogický, nikoli lékařský. R. 1907 otvírá Montessoriová „d ě t s k ý d ů m” (casa dei bambini) v Římě, v němž aplikovala své poznatky na dětech normálních. Koncepce Fröblova byla filosofická, Montessoriová hlásí se k zásadám empirické psychologie. Základním znakem metody Montessoriové je s v o b o d a d ě t ě t e, kterou vidí ve spontánním vývoji dětských sil, v respektování projevů dětské přirozenosti, v dětské autonomii. Proto kázeň v soustavě Montessoriové nemá obvyklé represivní povahy, není tu umělých odměn a trestů, ale nenucená dětská živost. Ukázněným je podle Montessoriové, kdo je vnitřně svoboděn, pánem sebe sama a kdo tedy může sebou disponovati. Svoboda dítěte je omezena kolektivními zájmy, její formou je dobré vychování. Je zameziti jen ty akty dětské činnosti, které škodí a uráží jiné. Svoboda takto chápáná a uskutečňovaná vede k nejplnějšímu rozvoji osobnosti dítěte po stránce fyziologické i psychické.

Fröblovu zásadu hry mění v hru-práci, ba téměř v práci v početných výkonech, které nabízí realita denního života, jako mýti se, zapínati šaty, upravovati své prostředí, zacházení s předměty, tedy ne nějakou fikcí. D i d a k t i c k ý m a t e r i á l Montessoriové podobně jako u Fröbla má formu ustavičného pokusu, při čemž učitelka ustupuje do pozadí a jen „vyčkává a pozoruje”. Dítě se má účelným materiálem sebevychovávat. Sebevýchova se zakládá právě na kontrole omylů samým materiálem.

Velký význam v soustavě Montessoriové má vhodně upravené prostředí - d ě t s k ý d o m o v, který poskytuje dítěti prostředky k rozvinutí jeho aktivity. Hlavní vlastností takového dětského domova jest, aby byl zřízen p r o d ě t i a nikoli pro dospělé. Obsahuje nejen didaktický materiál, zvláště určený pro intelektuální vývoj dítěte, nýbrž i úplné zařízení, sloužící potřebám této malé rodiny. Jsou tam malé stolky a dřevěné židličky, v pracovně je nízká široká skříň, aby malé děti mohly dosáhnouti na její hořejší desku, uvnitř je složen didaktický materiál, jenž je vlastnictvím všech dětí. Dále je tu police s řadami zásuvek. Každé dítě má svou vlastní zásuvku, do níž si ukládá věci, jež mu náleží. Kolem stěn jsou umístěny tabule tak nízko, že dítě může na nich psáti a kreslit a nad nimi visí vkusné obrazy, které se vyměňují čas od času, jak toho

okolnosti vyžadují. Obrazy představují rodinu, krajiny, květy a plody a velmi často výjevy biblické a historické. Ozdobné a kvetoucí rostliny vždy zdobí pracovnu. Vedle této místnosti „pro intelektuální práci jsou jídelna, salonek, kde se děti baví rozhovorem, hrami a hudbou, nebo učitelka vypráví pohádky, dále umývárnu s toaletními potřebami dětskými. K probouzení a oživení náboženského ducha a vyučování zavádí Montessoriová „atrium“ (dětský kostel), vyzdobené sochou Pána Ježíše, Panny Marie a svatých. Děti přinášejí květy a v určité dny přinášejí svíce. Také náboženská pracovna má svůj didaktický materiál. „Dítě nemá jen roztomilé tělíčko, jež umýváme, šatíme a živíme: už v nejranějším věku „ne samým chlebem živ je člověk“. Věci hmotné jsou teprve až na druhém místě...“, proto Montessoriová pojímá do svého výchovného programu také směrnic náboženské (Viz dr. Fr. Tomášek, Činná škola v náboženském vyučování s ohledem na metodu Marie Montessoriové, 1940. Montessoriová klade prvky elementárního vyučování již do školy mateřské. Od r. 1911 prováděla zásady své metody též na školách národních. Ze škol národních se metoda její dostala i do škol středních).

Montessoriová zprvu přeceňovala výchovný vědecký biologismus, její soustava měla ráz naturalistický, ale postupem doby ustoupila od původního pojetí výhradně naturalistické výchovy a zaujala kladné stanovisko k hodnotám náboženským. Její základní dílo „Pédagogie scientifique“ ve 3. vydání z r. 1936 má již zvláštní kapitolu o výchově náboženské a o vyučování katolického náboženství.*) Je tu určitá obdoba s Komenského „Informatoriem“. Soustava Montessoriové je známa dnes po celém kulturním světě. U nás do češtiny přeložila B. Kožíšková její *Manuale di pedagogia scientifica* (1928). Z českých studií o díle a osobnosti Montessoriové uvádíme Kubálka, Goláně a Sajdovou (M. M. a její metoda výchovy, 1935) a Tomáška (jehož spis o M. se zakládá již na zásadách katolické výchovy Montessoriové).

Vedle „dětských domovů“ Montessoriové vzbudil nemalý zájem i „Dům malých“ (Maison des petits), založený v r. 1914 v Ženevě Éd. Claparèdem (1873). Claparède věnoval se studiu otázek pedagogické psychologie a dětské psychologie, jehož výsledkem bylo jednak jeho hlavní dílo „Psychologie de l'enfant et pédagogie expérimentale“ (10. vyd. 1924 přel. do češtiny B. Kratochvíl a L. Ondrůjová, 1925), jednak „dům malých“, v němž výchovná soustava založená na pracovních a zájmových skupinách dětí takže se tu nepostupuje výhradně jednou metodou, ale současně podle více metod.

*) Katolické stanovisko zřejmě dokumentuje Montessoriová v monografiích: *I bambini viventi nella Chiesa*, 1921. *L'éducation religieuse dans la vie active de l'enfant*, 1923; *The Child in the Church*, 1930; *La citain Christo*, 1931; *The Mass explained*, 1934; *Les étapes de l'éducation*, 1936.

K zvědečtení výchovné práce v předškolní době přispěl téměř současně s Montessoriovou Dr. Ovide Decroly (1871-1930). Decroly právě tak jako Montessoriová vyšel ze studia abnormálních dětí a vytvořil pro ně metodu, opíraje se o výsledky pedopsychologie, kterou prakticky pak užil i pro výchovu dítěte normálního. Také u něho je hlavním prostředkem výchovy hra a práce. Na rozdíl od Montessoriové, jejíž didaktický materiál je spíše rázu psychotechnického, Decroly volil zvláštní pomůcky, lota a pokývánky. Soustavu jeho výchovných her doplnila a r. 1921 vydala ženevská pedagogická pracovnice Mlle Alice Descoendresová. S Decrolym spolupracovala Mlle Eugénie Monchampsová a Mlle Julia Degandová. K Decrolymu se kloní Tobie Jonckheere. Ve svém díle „Experimentální pedagogika na škole mateřské“ (do češtiny přeložila Marie Kostýřová, 1938) podrobuje dítě od 3 do 6 let pečlivému pozorování a dovolává se výzkumů i jiných badatelů, z nichž pak činí pedagogické závěry. Z dalších vynikajících děl připomínáme aspoň první základní pokus přísné systematiky Charlotty Bühlerové „Dětství a mládí“ (1928), který se týká mládí až do 19 let, ale je zvláště důkladný v raném dětství.

A co naše česká mateřská škola? Naše mateřská škola od svého vzniku v letech šedesátých minulého století udržela si dodnes zasloužené dobré jméno. Založila vlastní tradici, vycházející od Komenského a pokračující ve Svobodově „Školce“ (1839, 2. vyd. 1874), kterou udržují četné pracovnice; stačí uvést aspoň hlavní B. Studnicková, B. Ledvinková, F. Rezková, L. Tesařová, M. Süssová, M. Bartušková, M. Kellerová, Buchalová, Havlíčková, Budínská, Dostálová, Kácová a Ida Jarníková. Že nemohla mateřská škola u nás plně rozvinouti svoji výchovnou práci, toho příčinou byl nejistý právní základ jejího bytí. K chvále její však budiž řečeno, že přes všechny nedostatky a obtíže, které se stavěly v cestu při budování našeho mateřského školství se zdarem byly uplatňovány domácí prvky. Naše mateřská škola nepřevzala prostě jednotlivé soustavy a moderní metody, nýbrž majíc základ v Janu Amosu Komenském, aplikuje jen ty zásady, které si ověřuje zkušeností bezprostředně u našeho dítěte získanou. Nyní vstupuje do nového údobí za dobrých auspicií, neboť do vínku se jí dostává vysokého školského vzdělání učitelek mateřských škol a v dohledné době stane se mateřské školství pevným a povinným článkem školského systému a tak po staletích uskutečňuje se geniální iniciativa Jana Amosa Komenského.

JEN plnost pravdy, ve všem všudy zbožňované pravdy může nám zjednatí mír,
budeme-li chtítí jej přijmouti.

Arnošt Hello.

G. de Baseville:

OTČE NÁŠ.

Francouzský romanopisec minulého století, Bedřich Soulié, umíral. Byl vychován bez náboženství, takže neznal ani jedinou modlitbu, ani znamení kříže. Nešťastný spisovatel nikdy nemyslel na svou duši a jeho život nyní končil.

Nad jeho lůžkem se skláněla milosrdná sestra s růžencem v ruce. Modlila se šepem za něj. Bedřich Soulié to zpozoroval: Co to šeptáte, sestro, otázal se. — Modlím se za vás, pane, odpověděla sestra. Tolik trpíte, a já bych vám tak ráda chtěla ulehčit. — Modlete se hlasitě, abych poznal, jak se modlí. — A sestra pomalu a zbožně pronášela slova modlitby Páně: Otče náš, jenž jsi na nebesích. Posvět se jméno tvé! — Jak je to krásné, sestro, opakujte to ještě jednou. — A sestra pokračovala: Přijď království tvé. Buď vůle tvá, jako v nebi tak i na zemi! — To je něco nádherného, sestro. Říkejte mi to ještě jednou. — A sestra se modlí dál: Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům . . . To je podivuhodná modlitba. Naučte mne jí . . . A ten, jenž se nenaučil modlit na klíně své matky, našel mateřské srdce u této milosrdné sestry, která jej naučila modlitbě Páně.

Pocítili jsme už někdy krásu a nádheru této modlitby, jako tento umírající nevěrec? Uvažujme o ní několik okamžiků, abychom ji pronikli, pochopili a procítili.

Otčenáš má především úvod. Začíná několika velmi prostými a krátkými, ale hlubokými slovy. Nejprve oslovujeme Boha, abychom jej pozdravili: Otče náš, jenž jsi na nebesích! Potom následuje sedm proseb, z nichž první tři se týkají Boha, jeho slávy, jeho království a jeho vůle . . . , kdežto poslední čtyři prosby se týkají našich zájmů a potřeb. Zamysleme se dobře nad každou větou Otčenáše.

I.

Otče . . . Tímto slovem „Otče“ začíná modlitba Páně. Samo toto slovo působí podmanivým kouzlem. Mimo slovo „matka“, jenž je jeho doplněním, není půvabnějšího a líbeznějšího slova. A právě toto jméno dáváme Bohu.

Mohli bychom Boha pozdravit tím, že bychom jej nazvali Věčným, Všemohoucím, Stvořitelem, Pánem . . . Názvy, jež přesně odpovídají jeho božským vlastnostem. Ale Ježíš nám řekl: Když se budete modliti, říkejte: Otče náš! Tento název není sice tak vznešený a velkolepý jako ostatní, ale je nekonečně něžnější, neboť je prodchnut synovskou láskou a důvěrou . . . A právě tyto city chce Ježíš vzbudit v srdci toho, kdo se modlí.

A není to správné a spravedlivé nazývatí Boha svým Otcem? Vždyť nikdo není tolik Otcem, jako Bůh. Nemo tam Pater quam Deus, jak se výstižně vyjadřuje Tertulián. Dvojí život nám Bůh dal: život přirozený při našem zrození, nadpřirozený život duše při křtu svatém. Bůh je naším Otcem! A tak modlitba Ježíšova hned prvním slovem řeší vážnou otázku o našem původu a našem určení: Odkud přicházíme a kam se ubíráme? Přicházíme od Boha a jdeme k němu zpět, neboť Bůh je naším Otcem, tedy Původcem a Cílem: V náručí Boží, odkud jsme vyšli, večer se všichni vrátíme zas . . .

Tímto slovem také jasně vyznáváme veliké a krásné katolické dogma o božském otcovství, které tak důrazně vyjadřuje naši vznešenost a naši povinnost. Bůh je Otcem člověku a člověk synem Božím.

Dovedme se na to rozpomenout, abychom žili podle této nádherné pravdy. — A když se modlíme, pronášejíme toto slovo „Otče“ s láskyplnější důvěrou. Bůh je pro nás Otcem, který nás tolik miluje.

II.

Náš! Otče náš! — Také druhé slovo Otčenáše je plno tajemných skutečností . . . Je to zájmeno přivlastňovací. A když je vyslovujeme, tu si něco přisvojujeme, připojujeme ke svému vlastnictví.

Když se modlíme, neříkáme: můj Otče, nýbrž: Otče náš! — Ostatně všechny prosby Otčenáše jsou pronášeny v množném čísle: nemodlíme se sami, když se modlíme Otčenáš, nýbrž je to modlitba bratrů, jak říkával sv. Augustin.

Slovo „náš“ bylo Spasitelem zvoleno záměrně. Nemá vyjadřovat pouze ono pouto, jež nás víže k Bohu, nýbrž také onen svazek, jenž sjednocuje navzájem všechny lidi. Jestliže Bůh je Otcem nás všech, tu z této skutečnosti vyplývá, že my všichni jsme si bratry; neboť bratry jsou ti, kteří mají společného otce. Hle, druhá zdůvodněná pravda — po velikém a krásném dogmatu o božském otcovství formuluje nám Otčenáš sladké a útěšné — bohužel, dnes tak špatně chápané a málo uskutečňované, — dogma o bratrství všech lidí. Máme se navzájem milovat, poněvadž všichni jsme si bratry, poněvadž všichni jsme syny Božími a Bůh je naším společným Otcem. Druhé slovo Otčenáše shrnuje všechny pohnutky, jež nás vedou k tomu, abychom cvičili ctnost bliženské lásky.

III.

Jenž jsi na nebesích. — Otče náš, jenž jsi na nebesích! — Mají tato slova znamenat, že Bůh není nikde jinde? Nikoliv! Bůh je všude. Je nad námi, kolem nás, v nás. Ale jeho příbytek je v nebesích. A tam, kde je náš Otec, tam je také naše vlast, tam je naše dědictví. Nebe, dům našeho Otce je připraven, čeká; Otec nás volá.

Myslíme na nebe? Toužíme po nebi jako cíli svého života? Připravujeme se na život nebeský tím, že jej žijeme již zde na zemi? — Nebe, to je patření na Boha, to je morální dokonalost.

Žijme v přítomnosti Boží, před zraky Božími, varujme se hříchu a usilujme o ctnost. Máme-li se jednoho dne radovat z Boha, musíme si to zasloužit zde na zemi.

IV.

Posvěť se jméno tvé. — Samozřejmě, že touto prosbou žádáme, aby vznešené jméno Boží bylo uctíváno, aby náš jazyk nikdy nevyřkl rouhavé slovo.

Ale jméno samo představuje osobu; proto smysl této věty Otčenáše je ještě tento: Můj Bože, buď posvěcen, to je, buď poznáván, uctíván, milován, oslavován všemi tvory, anděly nebes, ale zvláště všemi lidmi, svými dětmi.

Prosit s Ježíšem, aby jméno Otcovo bylo posvěceno, znamená prosit o to, aby se lidé stali svatými, to znamená, aby všichni ti, kteří nosí jeho jméno a nazývají se jeho dětmi, jej uctívali svatostí svého života.

V.

Přiď království tvé. — Každý katolík má toužit po tom, aby přišlo království Boží; aby přišlo tím, že se zvětší počet věřících, ale zvláště tím, že se v duších věřících rozvine mohutnější, uvědomlejší a hlubší křesťanský život.

Ale toto království roste nejprve v našich duších, neboť duchovní obrodu druhých musíme začítí sami od sebe: Pracovat o to, abychom stále dokonaleji poznávali, stále vroucněji milovali a stále věrněji sloužili Bohu, Ježíši Kristu a Církvi.

Ať království Boží roste v našich rodinách, v naší farnosti vlivem životnosti a vyzařování našich dobrých skutků.

Ať se království Boží rozmáhá v naší vlasti, v níž tolik pokřtěných bylo svedeno bludem a špatným příkladem a ke svému neštěstí odmítlo dobrodiní křesťanství.

Ať přijde království Boží v celém světě, neboť srdce křesťanovo musí být široké jako celý svět, musí mít soucit se vším utrpením, musí se zajímat o každý rozvoj pravdy a ctnosti, modlit se za všechny národy, které ještě neznají království pravého Boha.

VI.

Buď vůle tvá, jako v nebi tak i na zemi. — V našem životě se prolínají dvě vůle: vůle Boží a vůle svobodného člověka. Křesťanská svatost spočívá ve shodě těchto dvou vůlí. Naopak hřích je odbojem vůle lidské proti vůli Boží. V nebi je vůle Boží dokonale plněna anděly a svatými. Otčenáš nám připomíná, že vůle Boží musí být zachovávána stejně dokonale na zemi, jako na nebi.

Tato vůle Boží je nám předkládána svědomím, Církví, událostmi, zkouškami, jež jsou často prozřetelnostní milostí a branou, jíž Bůh vstupuje do duše člověka, jenž na něj zapomněl. Jestliže podrobení se této vůli Boží nás v některých hodinách stojí oběti, opakujme

modlitbu Otčenáše, jako Ježíš v zahradě Getsemanské: Otče náš, staň se vůle tvá . . . Buď vůle tvá.

Stručně jsme probrali prosby Otčenáše, které se týkají slávy Boží. Jde o to, aby celý náš život byl jedinou živou chválou Boží.

(Přeložil F. X. Juránek.)

P o z n á m k y .

Doc. Dr. Josef Hronek:

Dr. JOSEF TUMPACH.

K 30. výročí úmrtí budovatele moderní české literatury theologické.

V těsném rámci vzpomínky nelze nikterak vystihnouti plně všestranný význam, který měl na náš náboženský život prelát Dr. Josef Tumpach, zesnulý 20. listopadu 1916. Zejména moderní česká katolická literatura ztratila v něm hledatele, organisátora a mecenáše vědecké práce, který nad jiné přispěl k jejímu rozkvětu a vážnosti.

Josef Tumpach se narodil 20. prosince 1862 v Oseku u Rokycan. Nižší studia gymnasiální konal v Rokycanech, vyšší v Plzni, a to s výtečným prospěchem. Bohosloví studoval v Praze, kde byl též 5. července 1887 vysvěcen na kněze. Kaplanoval ve Stříbře, kde přífařená česká obec Sulislav jmenovala horlivého kněze svým čestným občanem. Roku 1888 odchází do Vídně na Frintaneum, věnuje se odbornému studiu a je r. 1892 promován na doktora theologie. Povolán byv do Prahy, působil jako adjunkt a docent církevního práva na bohoslovecké fakultě Karlovy university. R. 1896 byl jmenován profesorem a vedle církevního práva konal přednášky z křesťanské sociologie. Dráhu universitního profesora opouští jako kanovník metropolitní kapituly u Sv. Víta r. 1902, r. 1908 byl jmenován papežským prelátem.

Prelát Tumpach prošel naším životem jako kněz nevšedního zjevu, překypující energie pracovní, obdivuhodné invence a nadání. Jeho smrt přišla předčasně a vzala vědě i národu jednoho z velkých mužů naší doby. S Tumpachem odešel zároveň veliký kus vývoje české bohovědy. V případě Tumpachově nelze říci, že by dílo jeho bylo obsaženo jedině v tom, co napsal. Dílo osobnosti tak iniciativní, jako byl Tumpach, je uloženo i v podnětech, jimiž zasahoval i do našeho života náboženského, vědeckého a kulturního.

S úctou se skláníme před jeho prací, a to především před jeho prací úřední, kterou vykonal jako skutečný konsistorní rada, předseda duchovního soudu pro záležitosti správné a trestní, rada a obhájce svazku manželského při soudě manželském, prosynodální examinátor, ordinariátní komisař při rigorosech a závěrečných zkouškách bohosloveckých, vicekancléř bohoslovecké fakulty Karlovy university, člen zemské školní rady. Tato jeho práce úřední pro arcidiecési, ano pro celou církevní provincii, nebyla ovšem známa širší veřejnosti, ale — jak poznamenává povolaný znatel poměrů Dr. Ant. Podlaha — byla veliká a záslužná. Nejdůstoj-

nější arcipastýř plně ji oceňoval, a s obdivem i uznáním pohlíželi na ni všichni, kdož ji znali. Ochotně přijímal Dr. Tumpach na sebe ještě další úřady v našich podnicích uměleckých a literárních, nikoli pro marnou čest a slávu, nýbrž aby všude svědomitě pracoval.

Po namáhavých a často rozrušujících povinnostech a starostech úředních hledal Tumpach i nalézal uklidnění v literární práci. Ale tato sama o sobě rozsáhla jeho činnost literární byla jen jaksi tvořena na okraji jeho úřední, neumdlévající práce. S bolestnou resignací mluvil často s mladším svým druhem, kanovníkem Ant. Podlahou o velikých úkolech, jež si byl vytkl, a na jejich provedení již nebylo naděje. Zamýšlel naproti nám zevrubně „Církevní právo“, jakož i na pramenech založené „Dějiny církevního práva v Čechách“. I to však, co napsal, zajišťuje mu trvalou paměť. Jsou to především práce z oboru právního: „Školní zákon říšský a nejdůležitější nařízení a výnosy úřadů státních a církevních ve věcech školských“ (1908') „Právo církevní v Čechách od r. 1848—1898“. — Z oboru sociologického vydal: Peschovo „Soukromé vlastnictví“ a Cathreinovo „Soukromé vlastnictví pozemkové a jeho nepřátelé“. Z přátelských styků s arcibiskupem Bilczewským vznikly překlady arcibiskupových spisů archeologických. Tumpach s oblibou a se zalíbením uchyloval se i na pole krásné prósy, a to ať již pracemi originálními nebo překladatelskými. Růžový svazček jeho básní „Co jsem zpíval sám a co zpívali jiní“ zaznívá rozmlouvavou ozvěnou veršů Sládkových.

Velikých zásluh si získal Tumpach svým úsilím o zorganizování vědecké práce theologické, zejména tehdy, kdy po boku jeho se objevuje neméně nadaný, obětavý a pro vše krásné nadšený Dr. Ant. Podlaha, dvojice to mužů, která naší slavné metropolitní kapitule u Sv. Víta a milé vlasti české zůstane trvalou chloubou a ozdobou. Tumpach účinně podporoval nadané mladé pracovníky, jimž poskytoval možnost, aby ukázali, co je v nich a co dovedou. Uměl nás zainteresovati o práci a mnohé popohnat ke studiu.

Obzvláštní láskou Tumpachovou byl „Časopis katolického duchovenstva“. O jeho činnosti redaktorské vypráví Dr. Podlaha: Tumpach se ujal řízení „Časopisu“ již roku 1897, v těžké chorobě preláta Dr. Klementa Borového, a redigoval jej plných 20 let. Ač vedle něho uváděni byli jako redaktoři Dr. Král a Dr. Kryštůfek, přece skutečným redaktorem byl výhradně on sám. Za jeho vedení zdokonalil se „Časopis“ nejen co do obsahu, nýbrž i co do objemu. Pečlivý redaktor dbal toho, aby „Časopis“ podával čtenářstvu poučení o všech důležitých otázkách bohovědných, aby přinášel instruktivní zprávy o všech vynikajících publikacích, jakož i aby také v otázkách praktických, zvláště právních, poskytoval žádoucího poučení. Tenké dříve ročníky nabývaly úctyhodného objemu, zvláště když přibyla příloha literární, věnovaná bohovědné literatuře národů slovanských. Litovati jest toho, že příloha ta proti vůli jeho se osamostatnila a zanedlouho zanikla. Řada dvaceti ročníků „Časopisu“, obsahující valnou část naší bohovědné literární práce, bude vedle ostatních jeho děl trvalým jeho pomníkem.

Na prospěch české literatury bohovědné uskutečnil Tumpach svůj návrh v „Dědictví sv. Prokopa“, aby vydalo spisy našich předních theologů, jež by obsahovaly celou bohovědu. Brzy nato obdrželi členové „Dědictví“ známé

vědecká compendia našich universitních profesorů, kteří v předmluvě k nim re-
opomíjejí uvést, že díla vycházejí za účinné pomoci a podpory preláta Tumpacha.

Ze všech svých prací však nejvíce si zakládal Tumpach na monumentální „Českém slovníku bohovědném“. V lednu r. 1909 vyšel první sešit této dlouho připravované theologické encyklopedie za spolupráce nerozlučného Dr. Ant. Podlahy. Radostí naplněna byla srdce obou těchto ideálních pracovníků, když slovník přijat byl naší veřejností i u národů slovanských s lichotivým uznáním. První díl slovníku obsahující 960 stran a bohatě ilustrovaný (mimočodem řečeno náklad na ilustrace, kresby a mapy byl pořízen „Sumptibus propriis“) byl dokončen r. 1912, druhý díl s 951 stranou r. 1916, ale už na 42. sešitě se objevuje v černém orámování smutná zpráva: „Dr. Josef Tumpach, spoluredaktor tohoto díla zemřel 20. listopadu r. 1916.

Dílo, které prelát Dr. Josef Tumpach vykonal, uchová nejen jeho jméno před zapomenutím, nýbrž zavazuje nás, abychom v něm dále pokračovali.

KNÍŽKA, KTERÁ BY BYLA VDĚČNĚ UVÍTÁNA.

Snad v žádném jiném národě se dějiny tolik nepřekrucují, nefalšují a tak se jich nezneužívá proti Církvi a katolickému náboženství jako u nás. Námitky stokrát již vyvrácené se znovu třebas jiným způsobem opakují, aby se nová generace plnily nenávistí vůči všemu, co je katolické. Děje se tak především ve škole, o čemž tak často se mohou přesvědčit učitelé náboženství nejen na střední, nýbrž i v nejvyšších třídách škol měštanských.

Když jsem začal vykládati ve IV. ročníku měšť. školy o sv. Janu Nepomuckém, jeden žák prohodil, že snad ani nežil a že si ho jesuité vymysleli, aby potlačili úctu Husovu. I tato poznámka nezanechala jistě rušivého dojmu v duších žáků, když jsem dal přečíst z Dějin Palackého stať o mučednické smrti sv. Jana Nepom. Rovněž při zmínce o Husovi působí jistě dobře, když se z jeho spisů dají přečísti nebo se ukáží místa, z nichž je patrné, jak vroucně uctíval Hus Pannu Marii, svatě, jak přísně vyžadoval svěcení nedělí, účasti na mši sv. a přijímání sv. svátostí a zároveň také jak by Hus sám vystoupil proti tak zvaným moderním církvím, které se k němu neprávem hlásí.

A což začne-li učitel náboženství o jesuitech, o nichž vědí žáci obyčejně jen to, že byli nepřáteli našimi a že nám mnoho uškodili, pálili knihy, ničili vzácné památky a lidi nutili násilím k víře katolické.

V takovém duchu se o těchto věcech mluví nejednou i ve sboru zvláště před těmi členy, o nichž se ví, že jsou katolického smýšlení. Anebo jindy zase přijde žák třebas i bez zlého úmyslu s nějakou námitkou nebo pochybností, jak mi vyprávěla středoškolská profesorka, upřímná katolička, která se mi zároveň zmínila o tom, jak by všichni katolicky smýšlející profesori a učitelé rádi a s vděčností uvítali knížku, která by krátce, přesně a pokud je třeba, i vědecky s udáním autora, jeho díla a stránky odpovídala na všechny ožehavé otázky, o nichž ještě naše apologie nejednaly.

Zmíněná profesorka mě požádala, abych na to upozornil v některém našem časopise. Naznačil jsem tedy jen, jakou knížku jako zbraň by měli v rukou naši profesori a učitelé.

Dr. Ign. Veselý.

Je jistou zkušeností, že mnoho záleží na dobré výchově. Kdosi řekl, že na výchově záleží téměř všechno. A nebyl daleko pravdy. Cítíme nutnost znova řešit otázku náboženské výchovy. Vidíme, že není cosi v pořádku. Nejen ve formách a metodách, nýbrž v principu. To, co se stalo 26. května toho roku, otřásl naším svědomím, odhalilo skutečnost, kterou jsme si snad báli přiznat. Bylo by již dnes nemístné dovolávat se něčeho ve jménu křesťanské většiny národa. Jest pouze převaha naší idee, o kterou se možno opřít, té se nepřátelé děsí. Leč není již převahy početní, pokud mluvíme o křesťanství . . . Kde se stala chyba? Kde hledat nápravu? Myslím, že není daleko pravdy tvrzení, že asi z devadesáti procent byla pohroma zaviněna chybou v náboženské výchově. Nedostatkem v principu. Budovali jsme na vratkém principu spojení náboženství s laicismem, na škole interkonfesionální, smutném to dědictví zmírajícího rakouského katolicismu. A zplakali jsme nad výsledkem práce na tolika generacích. Nechtě se nezdá příliš otevřeným tvrzení, že naše škola i s náboženstvím, jež se v ní podává jako náдавck laické výchovy, je vinna vytvářením křesťanských polotvarů a dnes vidíme žalostné výsledky svých opravdových námah. Budovali jsme sad nejlepších štěpů a nejkrásnějších květů v zahradách nevinných dětských duší a nestarali jsme se o to, že zahrada není obehnaná plotem křesťanské nesmlouvavosti, že je vydána na pospas všem temným žvlům zavilého odboje proti Bohu. Museli jsme učiti náboženství v laické škole, o níž bylo řečeno církevním magisteriem, že je nepřipustná a téměř nemožná, neboť prakticky se stává vždy protináboženskou. (Encyklika „Divini illius Magistri.“) A zdá-li se to příliš odvážným tvrzením, zda nenazval papež Pius IX. náš školský systém, na němž jsme budovali a budujeme až dodnes v alokuci dne 22. června 1868 „abominalbilis“, t. j. ohavným . . . ?

Je pravdou, že křesťanství je podstatně posláním, „missio“, že je dáváním a vydáváním sebe. Leč je též podstatně a metafysicky přesným vyhraněním a oddělením od zásad, s nimiž se nemůže smířit, od zásad toho světa. Od laicismu. Je právě dílem josefinismu, že v otázkách výchovy byly tyto hranice vážně porušeny. Laicismus pronikal pomalu do našich řad. „Ideo multi infirmi et imbecilles et dormiunt multi“. (I. Cor. 11, 30.)

Poznamenal kdosi správně, že otázka školy jako takové není pro církev nijak podstatnou, protože se církev neváže na žádnou formu života. Leč není pochyby o tom, že má též plné právo vyslovit se o tom, co vzhledem k ní v otázce spásy a nadpřirozeného utváření duší je jediné možné a přípustné. Kromě toho se Církev nikdy nevzdá práva vysloviti se o všech formách života, zvláště pak o těch, které jsou nutné k životu společnosti, neboť jejím posláním je též působiti na celý život, na celou společnost; není totiž ghettem. A s těchto dvou stanovisek se Církev jasně vyslovila o laické škole, že může býti pouze trpěným zlem, ničím jiným.

Není možno hned přeměnití formy života, je třeba největší opatrnosti ve věcech nejzávažnějších, neboť Církev žije z ducha Toho, jenž „třtiny nalomené nedolomil a knotu doutnajícího neuhasil“. (Mat. 12, 20). Nevzdáme se ani jediné hodiny náboženství a každou minutu, posvěcenou sebevětší námahou a sebevětším nezdarem budeme pokládat za posvěcenou. Leč běží o to, zda není na čase vážně se ptát, jak najít protiváhu tomu, co vetřebává všechny naše náboženské síly, jak najíti lék proti jedu laicismu. Je nám dán Církví samou. Kánon 1332 CJC a praxe křesťan-

ských cvičení a odpoledních katechismů v kostele, naznačuje, že Církev vždy pokládala katechesi za svou vnitřní záležitost, a že je dosti způsobů, jak najít mimo školu prostředky dokonale křesťanské výchovy. Kromě toho je zde ještě prostředek nejučinnější, jenž není pouhým dílem lidským, nýbrž prozřetelnostním dílem Ducha sv. — katolická činnost, *actio catholica*. Její pojmenování činnosti, *actio* je pojmenováním „*ab objecto*“. Možno říci „*ab objecto extrinseco*“. Je pravdou, že svou podstatou zůstane katolická činnost činností. Leč bylo by mylné se domnívati, že je pouze jakýmsi přeorganisováním a koncentrováním práce všech katolíků. Je činností, ale činnost může být pouze tam, kde je zdroj a pramen života. A tento zdroj musí býti vstípen životodárným semenem. Tímto vštěpováním je náboženská výchova. Jako jeden z kněží, kteří měli příležitost několikrát slyšet slovo těch, kteří dle směrnic Pia XI. kladli základy Kat. akce, Magre Pizzarda, Givardiho a Rovedy, mohou tvrdit, že problém výchovy je v ní rovnocenný činnosti samé. V struktuře celé katolické činnosti neustále se klade znaménko rovnosti mezi dvěma pojmy: výchova — apoštolát. Běží tedy i u nás o základní problém náboženské výchovy, jak zachytit duše od počátků náboženské výchovy až k dosažení plnosti věku v Kristu. Vybudovat Katolickou činnost tak, aby od věku školního i předškolního výchovně zachycovala celého člověka. Od dětských besídek až po všechny formy apoštolátu. Tak bude Katolická činnost jako vnitřní očista zárukou úspěšné vnější činnosti, stane se zárukou náboženské obrody národa, neboť je právě jejím úkolem vytvořit nové formy apoštolátu, a neporušit v nejmenším to, co je dáno předchozími generacemi. Hledá tedy i nové formy výchovy. „*Omnia restaurare in Christo*.“ — „*Omnia reeducare in Christo*.“ Teprve vnitřní obroda duší bude zárukou její životnosti a jejího vzletu. Jen tehdy bude zaručen úspěch nejširší vnější činnosti, bude-li počítat s těmi, kteří jsou cele Kristovými. „*Omnia vestra sunt; vos autem Christi, Christus autem Dei*.“ (I. Cor. 3, 23.)

Jiří Maria Svoboda.

V KNIHOVNĚ „LOGOS“, založené paralelně při našem časopise a určené pro vydávání spisů z oboru homiletického a katechetického, v nejbližší době budou vydány následující knihy: Dr Josef Miklík ČSSR „SLOVO BOŽÍ“, kniha kázání na celý rok, Dr Josef Hronek „KATECHETIKA“ a kniha pedopsychologických kapitol „NA KLÍNĚ MATEŘSKÉM“ od téhož autora. Do vánoc hodláme v této knihovně vydati ještě knihu kázání strahovského opata Dr Boh. Jarolímka „BLAHOSLAVENÍ“. Protože ještě stále není možno tisknouti takové náklady, jakých by bylo třeba, zajistěte si včas svůj výtisk.

CELÝ ROČNÍK LOGOSU bude s pomocí Boží dokončen prosincovým trojčíslem. Tak splníme svůj plán, že během pěti měsíců jsme mohli vydati všech deset čísel. Na celý ročník jsme připravili vkusné desky, které si můžete již dnes zajistiti a do nich si celý ročník dáti svázati.

DO MINULÉHO ČÍSLA jsme zařadili složní lístky na předplatné. Použijte jich. Finanční pořádek je každému časopisu dobrou základnou.

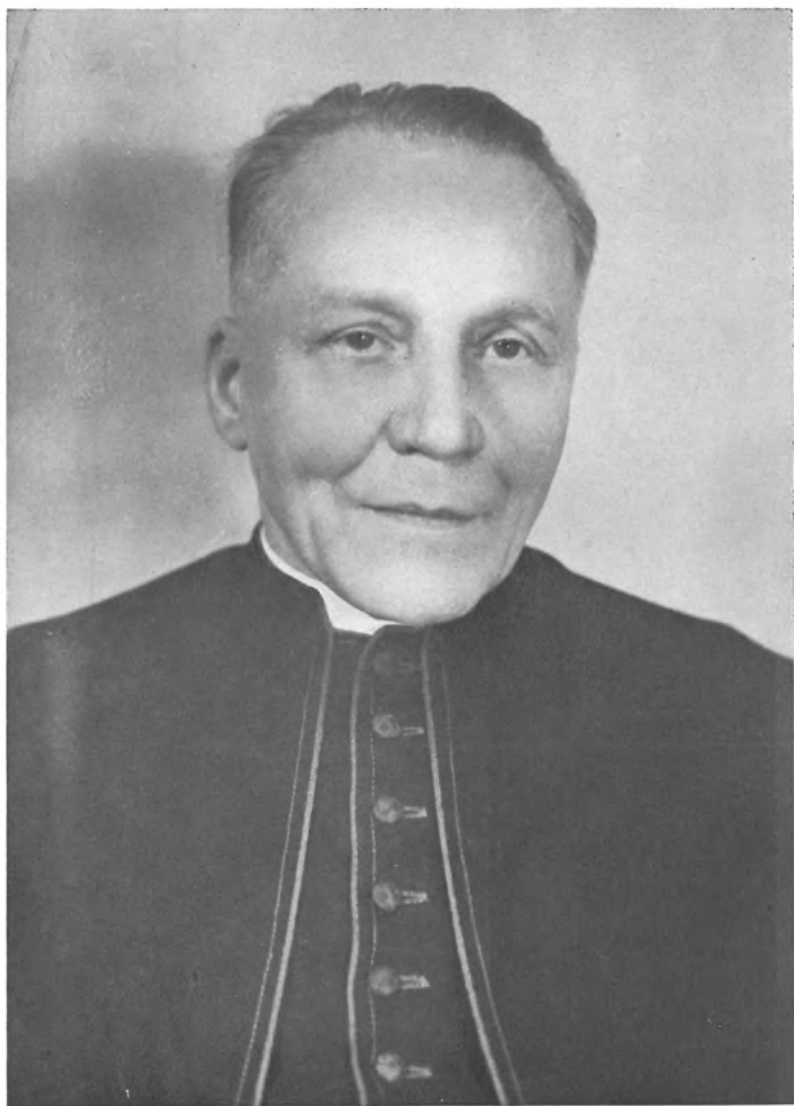
PORTRÉTY SV. OTCE PIA XII. stále ještě chybí v řadě farních kanceláří a v místnostech našich katolických spolků. Všeobecně chybí v našem pohraničí.

Můžeme vám krásné hlubotiskové portréty opatřit. Portréty jsou zhotoveny podle oficiálního římského portrétního sv. Otce a jsou v rozměru 74 x 50 cm. Portrét sv. Otce patří nejen do farních kanceláří, ale neměl by chybět v žádné katolické rodině. Portréty vám zašle každé knihkupectví nebo přímo nakladatelství Boh. Rupp v Praze II, Jindřišská 23.

CO DÁME DO RUKOU DOSPÍVAJÍCÍ MLÁDEŽI? Pocit velké odpovědnosti se zmocňuje každého vychovatele nejvíce ve chvíli, kdy propouští do života žactvo nejvyšší třídy. Co jim ještě povědět? Co jim dát do rukou jako vodítko v dalším životě, kdy je čeká tolik úskalí? Aby tento odpovědný úkol byl ulehčen, napsal Dr. Fr. Tomášek dvě brožury pro žactvo opouštějící školu „Ze školy do života“ Jedno vydání je pro hochy a jiné pro dívky. Lze dáti do rukou nejen mládeži, která právě opouští školy, nýbrž i těm, kteří jsou v prvních letech po opuštění školy. Cena 3 Kčs je propagační. Pro dospělejší napsal též autor další obšrnější díla: „Mladý muž se dívá do života“ a „Mladá dívka se dívá do života“, v nichž jasně a srozumitelně řeší nejpalčivější otázky mládeže. (Cena 20 Kčs). Objednejte v knihkup. B. Rupp (Praha II., Jindřišská 23) anebo přímo v nakladatelství Matice cyrilom., Olomouc, Nám. rudé arm. 16.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze - Vytiskly Grafické závody sy J. L. Bayer, a. s. Kolín. Dohledací pošt. úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. Vydáno 1. listopadu 1946 jako 6.-7. číslo.

J. Exc. ThDr JOSEF BERAN
nový arcibiskup pražský a primas český

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. PROSINCE 1946. ČÍSLO 8-9-10.

*Ecce nunc benedicite Dominum,
omnes servi Domini (Ps. 133, 1).*

Jako by slunce zasvítilo nad opuštěnými rolemi, jako by se nový život rozběhl po farnostech, jako by nová síla podepřela umdlévající slabost! Tak potěšila, zahřála a povzbudila radostná a požehnaná zvěst, že Sv. Otec Pius XII. jmenoval pražským arcibiskupem a českým primasem profesora theologické fakulty Karlovy university a rektora arcib. semináře Msgra Dra Josefa B e r a n a.

Léta války velmi silně poznamenala náš poválečný duchovní vývoj. My — kněží, kteří máme na srdci duchovní blaho svého svěřeného lidu a kteří jsme povoláni k tomu, abychom byli služebníky Ježíše Krista a pastýři duší, mnohem více, než kdokoliv jiný pozorujeme stíny, jež válka položila na vyprahlé lány lidských duší, a jsme si vědomi velikých obtíží dneška. Při zprávě o úmrtí papeže Pia XI. měl prý pařížský kardinál Verdier říci tato památná slova: „Církev jde v ústrety tak bouřlivé době, že nástupce Pia XI. bude musiti býti buď hrdinou nebo světcem!“ V jisté obměně jsme si mohli všichni říci v duchu tato slova v době, kdy umrtím J. Em. nejdp. kardinála dra Kašpara osiřel stolec sv. Vojtěcha. Tušili jsme dobře, že ještě přijdou mnohé těžké chvíle válečných útrap a po jejich skončení že bude náš lid potřebovati svatého a neohroženého Pastýře, který by dovedl celý svůj život oddati a zasvětití vznešenému a naléhavému úkolu duchovní obrody a posvěcování svěřených duší. Proto jsme se po všechna léta dlouhého a bolestného interregna tolik, tolik modlili. Z hlubin duší jsme v těžkých a smutných chvílích volali s Davidem: „Znamení svých nezříme, proroka nemáme, a nikdo mezi námi neví, dlouho-li . . .“ (Ž. 73, 9.) Modlili jsme se všichni, kněží i lid, o svého nového Arcipastýře, který by byl hrdinou i světcem v jedné osobě a jemuž by Pán dopřál tolik síly a milosti, aby mohl vyvésti svůj lid jako nový Mojžíš ze země poroby a otroctví hříchu do zaslíbené země království Kristova. Těžké a mnohostranné jsou úkoly, které nynějšího nástupce sv. Vojtěcha očekávají a jež bude musiti svým úsilím naplnit. Ale J. Exc. nejdp. arcibiskup Dr. Josef Beran je vymodleným a vyprošeným arcibiskupem; vymodleným v dobách stesku a úzkostí, v dobách, kdy sám ještě jako vězeň

koncentračního tábora nevěděl, zda se vrátí zpět do svého semináře a k svým bohoslovcům, a kdy ani netušil, k jak velkému poslání si ho Pán celým tím ponížením a utrpením připravuje. Věříme, že i nyní dá mu Bůh sílu k naplnění tohoto poslání a že modlitby, jež ho arcidiecési vyprosily, budou jej provázeti i na cestách těžkého, svatého a odpovědného úřadu.

Náš časopis se všemi svými spolupracovníky a čtenáři vyjadřuje svou radost nad jmenováním nového pana arcibiskupa se zvláštním dojetím. Když se po osvobození Msgr. Dr. Beran, který jako rektor semináře vychoval celou kněžskou generaci, vrátil do Prahy, dal podnět k založení Arcidiec. pastoračního ústředí. V této instituci se scelila zkušenost starších kněží s průbojností mladé kněžské generace, hledající nové cesty a způsoby kněžského apoštolátu. Msgr. Dr. Beran tu byl od počátku spiritus agens. Neúnavný, neznající odpočinku, stále se rozdávající, inspirující a povzbuzující, takový byl vždy pro nás všechny, kdož jsme ho viděli při práci. S dobrým nápadem mohlo se k němu kdykoliv přijít; neodepřel mu pozornosti, ač byl tolik zaměstnán, jen když šlo o nápad, který by byl prospěšný spáse duší a který by zase mohl o krůček přiblížit český lid k srdci Spasitelovu. Jako předseda Arcidiec. pastorač. ústředí stál při početi našeho časopisu, skláněl se v hlubokém porozumění nad jeho kolébkou, byl církevním censorem a rádcem; dovedl dodati chuti k práci; poskytnouti vhodné a živé podněty; povzbudit v malomyslnosti nad kritikou; dovedl býti vším. Nikdy jsme se nesetkali s únavou nebo omrzelostí, nikdy nikoho neodbyl, vždycky byl vzpruhou a posilou pro všechny, kdož chtěli s ním spolupracovati na velkých plánech apoštolátních a neměli jeho vnitřní síly a odolnosti. Byl, je a bude nám vzorem, příkladem a povzbuzovatelem čínorodé a tvůrčí kněžské práce. Jsme hrdi na to, že sv. Otec jmenoval právě předsedu našeho Arcidiecésního pastorač. ústředí nejvyšší hlavou naší arcidiecése, a v tomto jmenování vidíme uznání svrchované autority církevní, že cesty, jimiž se Arcidiec. pastorač. ústředí pod vedením Msgr. Dra Berana dalo, byly a jsou správné.

Na stránkách LOGOSU, jemuž J. Exc. nejdp. arcibiskup do kolébky vložil svou ochranu, živý zájem, své zkušenosti a vzácné rady i svou apoštolskou horlivost, ujišťujeme svého nejduš. Arcipastýře svou synovskou oddaností a slibujeme mu, že se vynasnažíme učiniti z tohoto časopisu vhodný a průbojný nástroj k zdokonalení kněžské práce: aby živé slovo kazatelů a katechetů rozsávalo Boží milost do vyschlých a vyhladovělých polí lidských duší a aby naši kněží byli účinnými spolupracovníky prvního Apoštola v arcidiecési — na kazatelně, ve škole, v duchovní správě, všude, kam je povolá a postaví Pán. A budeme se všichni hodně modlit, aby božský Velekněz posiloval a ochraňoval toho, jehož vyvolil k poslání nejvznešenějšímu a nejobtížnějšímu a jenž je naším učitelem, pastýřem a otcem.

Redakce časopisu LOGOS.

P. Stanislav Kabeláč:

PŘIŠEL NA SVĚT, ABY POHNUL SRDCEM LIDSKÝM.

Zaznívá opět světem nejradostnější zpráva z dějin lidstva, zpráva o narození Vykupitele světa. Anděl svaté noci slavně oznámil: „Nebojte se, neboť aj, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu. Narodil se vám dnes Spasitel, Kristus Pán, v městě Davidově.” (Lk. 2, 10.) Po této zprávě teprve se rozhlaholí v chrámech jásavá hudba a radostné zpěvy vánoční, po této zprávě teprve začíná v duších i domech křesťanů pravá radost vánoční. Avšak první zákmity této radosti se probouzejí vždycky v době hluboko předvánoční. Radostné vzrušení z očekávání a příprav, rozechvívající s počátku jen nitro člověka, vzrůstá a mohutní, a rozvlíá posléze veškeru hladinu života. Málo je takových míst, jež nejsou zasažena vlnou předvánočního ruchu. Pohyb strojů, vozidel a lidských nohou i rukou je v době předvánoční zrychlený a rozmnožený. Ať svědčí ti, kdo řídí průmysl, živnosti, obchod a provoz rozmanitý! Ano, oni nejlépe dosvědčí, že je jen málo takových míst, jež nejsou zasažena vlnou zvýšeného předvánočního ruchu. Vánoce zvyšují pohyb na zemi.

Jaký smysl má zvýšený pohyb a ruch v době předvánoční? Lidé si chtějí navzájem osvědčovati lásku, lidé si chtějí navzájem podati dary. Ždá se tedy, že onen zvýšený pohyb v době předvánoční způsobuje láska člověka k člověku. Po bedlivější úvaze shledáme však rozhodně, že onen zvýšený pohyb způsobuje láska Boha k člověku. „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal...” (Jan 3, 16), tato úžasná slova se proměňují o vánocích v čin. Nebesa se sklánějí k člověku a podávají mu svůj největší dar, Božího Syna. Člověk, podávající o vánocích dar, napodobuje jen lásku Boží. Všechno podávání vánočních darů je v podstatě vžitě, i když neuvědomělé napodobení lásky Boží k člověku. Boží dar je tedy počátkem našeho lidského daru a Božské Dítě vpravdě původcem zvýšeného pohybu a ruchu v době předvánoční.

Působiti rozruch ve světě, pohybovati loďmi, vlaky, automobily, vozy, stroji a rukama mnoha lidí, to je jistě znamení moci i slávy. Avšak přece dlužno říci, že by byla malá moc i sláva našeho Spasitele Ježíše Krista, kdyby svým příchodem na svět jenom tento pohyb způsobil. Jeho poslání je vznešenější a důležitější, jeho moc daleko větší. Nic se nevymyká jeho božské moci. Ovládá nejprudší živly. Po utišení bouře se svědkové užasle ptají: „Kdo jest tento, že i vítr a moře ho poslouchají?” (Mt. 4, 40.) Ani zde ještě se nezjevila jeho nejvyšší moc a pravé poslání. Kristus přišel na svět, aby pohnul skutčím nedovedli pohnout účinně a dokonale nejmoudřejší a nej, mocnější tohoto světa — srdcem lidským.

Srdce lidské je centrálou lidských činů, tedy i lidských dějin. Nej-slavnější činy lidské se rodily v srdci, ale též nejbídnější zločiny. V nitru člověka čin začíná, tam vzniká jeho obraz, jež ruka nebo jiný úd těla vytváří. V nitru čin začíná, nitro dává popud, nitro dává i rozkaz k činu, ruka či jiný úd těla jen poslouchá a slouží. V nitru člověka se tedy rozhoduje o lidském činu, proto největší význam pro život lidský, pro samy dějiny lidstva, mají skryté dě-jiny lidského nitra. Kdo se o ně zajímá, kdo o nich píše? Trochu dušezpytný román, ale ten zahrnuje v sobě mnoho neskutečného. Kdo vypíše skryté, ale pravdivé dějiny lidského nitra, z doby nám nejbližší, z doby právě uplynulé, z doby úděsné světoborné války? Těchto dějin je zapotřebí, abychom všichni jasně poznali, že hmota, na niž se svaluje povšechně vina za pohromu války, je zcela nevinná. Nevinná je ocel, nevinné je zlato, nevinná je veškerá hmota, z níž byl zhotoven válečný materiál, nevinná je i ta hmota, z níž jsou zhotoveny peníze a jiné hodnoty, jež nazýváme kapitálem. Hmota nám sama ze sebe nikdy neublíží, hmota nám bude vždy nejodda-nější a nejvěrnější služebníci, když jí budeme správně užívat. Pro-vinil se ten, kdo hmoty zneužil, kdo z ní dal hotoviti mučidla a nástroje smrti, kdo dal rozkaz mučiti a usmrcovati. Provinil se člo-věk zkaženého srdce.

Kdo vypíše skryté dějiny zkaženého srdce lidského? Co se stalo v nitru člověka, že tak zdrsněl jeho hlas? Vede jen neplodné hádky, vyslovuje tak často hrozby. Co se stalo v nitru člověka, že tak hrozně sevřel svou pěst? Tolik krve, tolik ran smrti, ublížení, odvety, po-msty. Co se stalo v člověku, že srdce jeho, toto mistrné dílo Boha - Stvořitele, vytvořené z nejjemnějších tkání a naplněné nejvzácnější tekutinou, krví, že se stalo kamenem, ba přímo balvanem, padajícím s hory pýchy a povýšenství na lidi malé a podrobené? — Zkazilo se a porušilo se srdce člověka, tento nález je neklamně jistý. Odkud však vzešla taková porušenost a zkáza?

Jest jeden jediný původ vnitřní porušenosti a mravní zkázy člo-věka, to je odpoutávání se od zakladatele a udržovatele řádu života, od Boha. V denním tisku se objevil v jedněch novinách podčárník s vyzývacím nápisem „Není Boha“. Leckterý čtenář pevné i otře-sené víry se nápisu jistě ulekl. Není to signál popřevratové doby k obnovení trapných protináboženských bojů? Nebyl. Kdo přečetl článek, souhlasil s pisatelem. Neboť pisatel článku netvrdil, že není Boha, Stvořitele a Pána všeho světa, ale tvrdil skutečnost jinou. Tvrdil, že není Boha v lidech, neboť kdyby byl, jak mohlo by lidstvo tak hluboko mravně klesnout, jak mohlo by býti strženo k tak veliké pýše a ukrutnosti? S takovým úsudkem souhlasíme všichni. „Není Boha v lidech“, v této větě jest hluboce a výstižně odůvodněn mravní pokles lidstva.

Kristus přišel na svět, aby pohnul srdcem lidským. Přišel, aby pohnul touto centrálou lidských činů, tedy i lidských dějin. Přišel zavést vznešený a pevný řád vnitřního života, nade vše povýšiti

zákon Boží. Přišel uspořádati a usměrniti k Bohu vnitřní život člověka a tak navrátit celý život, zmatený a všemi směry rozběhlý, do břehů Božích přikázání, z nichž se vybil. K tomu bylo zapotřebí vzhledem k veliké porušenosti člověka po prvním pádu víc než mocného slova, ale i krásného a přesvědčivého života. Ten nám Bůh v úžasné slitovanosti dal v osobě Ježíše Krista. — Zde poodhaleno jest veliké tajemství Božího vtělení, které tak nesnadno chápe lidský rozum. Zde jasným důvodem jsou podepřena závratně hluboká a velevýznamná slova svatého Písma, při nichž tak případně, my katolíci, skláníme k zemi svá kolena a bijeme se v prsa, a dnes se zvláštní úctou a zbožností tak učiníme, slova: „A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho, slávu to jako jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.“ (Jan 1, 14.)

Pozdraven buď od nás, Živote nejkrásnější a nejslavnější na této zemi! Od pramene zrození až k ústí smrti jsi tak čistý a svatý. Pozdraven buď od nás, vtělený Synu Boží, naše Cesto, Pravdo, náš Živote! Zdravíme Tě dnes nadšeně, Pastýři našich duší! Hlásíme se k Tobě rozhodně, Vykupiteli náš drahý! Kdo Tě slyšel a nebyl záhy přesvědčený, povzbuzený nebo utěšený, kdo Tě viděl a nebyl ihned nadšený a v dobrém posílený? Vděčíme Ti nesmírně za Tvé mocné slovo a za Tvůj svatý život. Po Tvém příchodu teprve stalo se největším slovem na světě slovo lásky a největším činem o b ě ě, to je skutek svrchované lásky. — S bolestí v duši slyšíme dnes opět oznamovati, že jsi do vlastního přišel a tvoji Tě nepřijali, že jsi se narodil ve chlévě. Uvažujeme však takto: Chlív, viděný očima tělesnými, je příbytek ubohý a místo nečisté. Hospoda je v tom ohledu příbytek mnohem lepší a čistší. Avšak chlív a hospoda, viděny očima duchovníma a souzeny po stránce čistoty mravní, zdali se nám neukáží v opačném postavení? Není-li chlív po stránce čistoty mravní místem neporušenějším a čistším nežli nejlepší hospoda? Není jistě náhodné ani pro Ježíše Krista potupné, že se narodil ve chlévě, ale je to jistě záměrné a pro nás poučné. Kristus se nabízí jako Spasitel všem bez rozdílu, vznešeným a učeným, i prostým a nevzdělaným. Více pochopení však dosud nalézá u lidí prostých. Rodí se tedy duchovně v jejich srdcích a oni tak často předčí ve ctnosti vzdělané a urozené. Jsou srdce mnohá, vznešená a urozená, betlemskými hospodami. Kdekdo tam smí vstoupiti a se ohřáti, opilec, podvodník, lichvář, lhář, násilník, jenom ne Kristus svatý a čistý nebo jeho sluha, kněz, slovem Božím a svátostmi přísluhující. Je v tom zajiště potupa, ale padá na ty, kdo Svatého a Spravedlivého nepřijímají.

Jsou srdce mnohá hospodami betlemskými, kam Ježíš nebyl přijat. Tím však svět nesmírně trpí. Přes to, že tak dávno již přišel Vykupitel na svět, zůstává svět stále nevykoupený. Není vykoupený svět dodnes z tolikerých omylů a bludů, z tolikeré nespravedlnosti, krutosti a nemravnosti. A tak je svět stále naplněn velikou adventní touhou, touhou po Spravedlivém. Marně však čeká svět nového

vykupitele. Marně pohlíží na východ i západ. Nepřijde na svět vykupitel jiný, než ten, jenž se zrodil tak podivuhodně v jeslích; nepřijde na svět vykupitel jiný, než ten, jenž zemřel za všechny lidi tak bolestně a slavně na kalvarském kříži. Nepřijde, nemůže přijíti, protože on je pravý Mesiáš, nepřekonatelný Učitel pravdy a lásky.

Podrobme se mu cele! Otevřme mu srdce svá, tyto ústředny našich lidských činů! Přišel na svět, aby pohnul srdcem lidským. — Jest zajisté pěkně a bohumile uctíván novorozený Spasitel stavěním Betlemů ve chrámech i křesťanských domech. Skutečnost podivného zrození se tím našim smyslům i rozumu přibližuje a náboženský cit podporuje. Kdo nestál povznesen i dojat nad ozářeným Betlemem? Avšak Spasitel chce vykonati více v našem nitru. Chce v nás žíti. Chce našima očima hleděti, našimi ústy mluvit, našima rukama pracovati, naším srdcem cítiti a milovati, naším rozumem mysliti a naší vůlí toužiti a chtíti. K této svaté působnosti mu otevřme a připravme srdce! Neříkejme povážlivě: „Nemáme místa.“ Jest Kristus naším Spasitelem a jsme s ním všichni osudově spojeni tak, jako se sluncem hvězdy, jež od něho mají světlo i teplo. Nemůže se uchýliti hvězda s oběžné dráhy kolem slunce bez pohromy. Zřítí se do prostoru jako létavice, stane se hvězdou padlou. Nemůže se ani člověk bez pohromy odloučiti od svého Spasitele. Ztratí správný směr života, zeslábně duchovně a padne. Bez Krista - Spasitele nedosáhneme ušlechtilého ani utěšeného života. Bez Krista budeme mnoho blouditi, padati a trpěti, a co je nejhorší, marně trpěti. Zmučeni sami sebou i druhými budeme s melancholickým básníkem smutně volati: „Dalekát cesta má, marné volání.“ Marné volání k věcem, marné volání k lidem. Spasiti nás může a zachrániti ze všech běd našich lidských jedině Ježíš Kristus, náš Vykupitel, jenž k tomu byl poslán od Boha na svět, a o němž Písmo svaté svědčí: „Není v nikom jiném spásy, neboť není jiného jména pod nebem. v němž bychom měli spaseni býti.“ (Sk. ap. 4, 12.) Amen.

Dr. Č e n ě k T o m í š k o :

„NARODIL SE VÁM SPASITEL . . .“ (Luk. 2, 11).

(Promluva pro jesličkovou pobožnost dětí).

Drahé moje děti!

Ú v o d : Myslím, že ani ovečkám v ohradách na betlémských svazích nechtělo se již znovu usnout, když je o půlnoci probudil jas tajemné záře a s nebe zaznělo: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“ (Luk. 2, 14.)

A což teprve pastýři! Jako kdyby jim srdce z prsou samou radostí chtělo vyskočit! Tak jim bylo krásně!

Děti, vzpomeňte si, jak jste někdy dlouho čekaly-na něčí milý

příchod! Jak jste se těšily na někoho, kdo je vám drahý! Snad tatínek byl v daleké cizině, dlouho jste o něm nevěděly docela nic. Kolik úzkosti, naděje a touhy! Modlivaly jste se vroucně k nebi: „Pane Bože, kéž se tatínek již brzy vrátí!” Dlouho, příliš dlouho to trvalo, až potom jednou přišla snad tajná zpráva, že tatínek žije a že se těší na shledanou. Počítaly jste: Kdy to bude? Za několik týdnů nebo měsíců? Čím více uplynulo dní, tím mohutnější byla vaše tužba, tím upřímnější byly prosby za tatínka.

Až najednou - snad to bylo v noci, vy jste už spaly a jistě se vám zdálo o dobrém tatíčkovi - ale co to?! To není sen! Něčí ruka vás hladila po tváři a slyšely jste něžný hlas, vyslovující vaše jméno. Otevřely jste dokořán víčka - a teď zazněly dva radostné výkřiky: „Tatíčku!” - „Synáčku! Dceruško!”, a už jste si byli v náručí...

Viďte, děti, že dovedu hádat?! Tak nějak - aspoň podobně - tomu bylo u mnohého z vás.

Ano, splněná touha je zdrojem nevýslovné radosti lidského srdce.

A teď, děti, se vžijte do oněch dlouhých věků, ve kterých lidstvo očekávalo svou spásu. Všichni cítili drtivé břímě viny, která lpěla na pokolení Adamově. Věděli však, že přijde Ten, který jim pomůže, který je vysvobodí. Míjela století, rostla lidská bída a mohutněla žhavá touha: „Ó, Spasiteli, přijď a neprodlévej!”

Konečně přišel - v plnosti časů. Tíše - pyšný svět o něm nevěděl. Jenom několik prostých duší betlemských pastýřů mělo jej přivítati.

Představte si je, děti, ve chvíli, kdy slyší z úst nebeského posla: „Aj, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu. Narodil se vám dnes Spasitel, to je Kristus Pán v městě Davidově. A toto bude vám znamením: Naleznete Dítě plénkami obvinuté a položené v jeslích!” (Luk. 2, 10-11.)

To víte, že se naši pastýři nedali dlouho pobízet. Tak toužebně Očekávaný všemi národy je tu! „Pojďme a klanějme se jemu!”, to byla myšlenka, která nadchla jejich duše.

Ještě si vzpomněli, že nemohou přece přijít s prázdnýma rukama - honem tedy vybrat pro narozené dítě nejkrásnější dary, jaké mohla jen dát jejich chudoba.

V duchu je chceme provázet. Ale musíme si pospíšit - vždyť mají tolik nakvap! Cesta ubíhá jako vítr - a už jsme před jesličkami.

Samozřejmě když nás pastýři laskavě vzali s sebou, musíme je napodobit a dělat, co dělali oni, jinak by se poznalo, že jsme jen zvědaví vetřelci, kteří sem nepatří. A to by Jezulátko velmi zabolelo!

Nuže, děti, dejte pozor, prozradím vám, co pastýři přišli u jeslíček dělat. Tři věci! Víte, které?

V i d ě t.

V ě ř i t.

M i l o v a t.

To nebude těžké si zapamatovat, viďte?! Vždyť jsou to jen tři krátká slůvka! Ale nestačilo by jen je znát, kdybyste nerozuměly, co je v nich skryto a co vám ukládají. Tak trochu vám to napovím, děti!

S t a t : 1. Pastýři přišli vidět.

Ano, podívat se, na vlastní oči se přesvědčit o tom, co jim zvěstovalo andělské poselství: „Naleznete Dítka . . .!“ A teď se již na ně dívají. My s nimi.

Jak je krásné! Komu by je mohli přirovnat?! Vzpomínají a nemohou vzpomenout! Slunce, hvězdy, ptačí zpěv a vůně květin - to všechno není nic proti jeho půvabu.

A nad ním se schyluje jeho Maminka, nejkrásnější ze všech matek. Jaký to uchvacující obrázek! Oko neví, jak se jím má dosti nasytit. Při tom v duši se jim ozývá myšlenka: „N á m, n á m narodil se . . .!“ Tady to všechno: Děťátko a jeho Matka, to všechno je p r o n á s ! Jaké to štěstí!

Povím vám událost z dalekých zámořských misíí:

Ve vlaku jede kněz misionář a modlí se brevíř. Proti němu sedí mladý orostlý domorodec, pohan. Zvědavě, po očku se dívá do rozevřené knihy velebného pána. Teď v ní spatřil vložený obrázek Panny Marie s Děťátkem. Nikdy v životě neviděl něco tak krásného. Ani také neví, koho obrázek vlastně představuje.

„Dovolte, pane, to je snad Vaše matka a mladší bratříček?“

Misionář se usmál a řekl: „Zajisté, jenom že tento můj Bratr se narodil mnohem dřív nežli já!“

„Ale poslyšte, ta Vaše maminka byla věru krásná, když byla mladá, a měla opravdu líbezná děťátko!“

A Otec-misionář překvapenému domorodci vykládá, že tato Matka nyní jest ještě krásnější a její Syn ještě líbeznější, a že je to Matka všech lidí od oné chvíle tajemného Vtělení, kdy věčný, nejvyšší blažený Bůh, stav se maličkým Dítětem, začal být naším Bratrem.

Tiše naslouchá jinoch první zvěsti o Pánu Ježíši, a když se loučí, stiskne misionáři pravici a praví mu se slzami v očích: „Nikdy nezapomenu! Jednou i já budu patřit Kristu, svému Božskému Bratru!“

Milé děti, dívejte se velmi pozorně na svého Bratříčka v jeslích! Proste jej, aby učinil vaše srdce podle srdce Svého, bez hříchu, plné milosti, vždyť se mu musíte podobat krásou nevinné, čisté duše!

2. Pastýři přišli věřit.

Když se dost nadívali na Děťátko, tu si teprve začli uvědomovat, že leží v chudičských jeslích, ovinuté chatrnými plénkami. Sami mnoho neměli a věděli dobře ze zkušenosti, co je nouze. Ale když u nich doma čekali synáčka nebo dcerušku, připravili to nejlepší, co mohli: Vyhrátou světnici, pohodlnou kolébku, měkké podušky a jemné prádelko. A zde? Nikdy neviděli většího nedostatku!

Ale jak je to možné? Přece slyšeli, že je to spasitel světa - a zatím vidí před sebou chudičské Dítě! Není to mýlka? Nemají snad pochybovat, nebo dokonce se vrátit?

Ne, ani ve snu je nenapadá takováto myšlenka! Pokorně a neochvějně v ě ř í ! Arcitě plně nechápou - ale vědí, že Bůh, který je poučil, nemůže klamat. Musí tedy být pravda, co slyšeli: Toto chudičské Dítě je vytoužený Mesiáš!

Jak jest obdivuhodná tato víraprostých pastýřů!

A teď, děti, dejte pozor, co vám řeknu: Jsme tak šťastni, že můžeme pokleknout před Pánem Ježíšem v e s k u t e č n o s t i, neboť mezi námi opravdu přebývá ve svatostánku. To je ten pravý a nejvzácnější Betlém, nekonečně cennější než všechny jesličky, které nyní o vánocích jsou po celém světě.

I my nakonec si tam zajdeme, abychom Pánu Ježíši se poklonili. Kéž by ve vás, děti, byla tak živá, tak pokorná, tak hluboká víra jako v srdcích pastýřů!

I v nejsvětější Svátosti oltářní nevidíme, leč chudičkou vnější podobu bílého chleba, a přece musíme neochvějně být přesvědčeni, že v tomto Tajemství jest skutečně přítomen Pán Ježíš, poněvadž O n t o ř e k l - a co řekl O n, to musí být pravda! Bůh se mýlit nemůže! —

Když mne tak pěkně posloucháte a jste tak hodné, řeknu vám zase něco, co vás jistě bude zajímat:

Až daleko na severoamerickém poloostrově Labradoru se to stalo. Tam panečku, děti, je už pořádná zima - a tak není divu, že obyvatelstva v poměru k rozsáhlé ploše je tam velmi málo. Několik kněží musí podnikat namáhavé, daleké cesty, aby věřící aspoň několikrát do roka měli mši svatou.

V jedné vesnici po dlouhé době byla nejsvětější Oběť. Poněvadž kněz měl v úmyslu zůstat na místě po tři dny, ohlašovalo radostné světélko věčné lampy, že svatostánek není prázdný, nýbrž že je v něm Pán Ježíš. V noci misionář byl probuzen zvláštním hlukem. Podívá se oknem a vidí, že kostelní dveře jsou pootevřeny. Rychle přichvátá - a co spatří? Všichni věřící jsou shromážděni kolem svatostánku. Nejstarší z nich mu vysvětluje: „Otče, tak zřídka míváme mezi sebou Pána Ježíše! Proto jsme přišli i v noci, abychom jeho návštěvy co nejvíce využili.”

Milé děti, jak by nás to zahanbilo, kdybychom si nevážili přítomnosti Pána Ježíše v nejsvětější Svátosti! Často k němu si zaskočte a říkejte mu vroucně celou svou duší: „Pane Ježíši, věřím, že jsi zde! Rozmnož tuto mou víru!”

3. Pastýři přišli milovat.

Pravá víra musí být dokázána láskou. Když si pastýři uvědomili, že před nimi je Spasitel světa, ačkoliv vidí jen chudičké Děťátko, pocítili ve svém nitru velikou vděčnost.

„Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný!” (Jan 3, 16), tato slova Pána Ježíše ještě tehdy nezazněla, avšak pohled na jesličky byl první jejich předzvěstí. A pastýři to pochopili. Jejich duši naplňovala myšlenka: „Když On nás tolik miloval, kdo by mu to nechtěl láskou splácet?!”

„Ježíšku, my Tě máme tolik rádi!”, tak prostě a přitom co nejvroucněji šeptala jejich ústa, sklánějící se k jesličkám. Pak se podívali prosebně na Pannu Marii. Neřekli nic - ale předobrá Boží

Matka hned pochopila a mile se usmívajíc, pokynula na znamení souhlasu. Pastýři zajásali: „Můžeme si Děťátko pochovat v náručí a přitisknout ke svému srdci!”

A teď bych vám, děti, přál vidět, jak to bylo v chudičké stáji krásné! Pastýři klečeli a každý do zmozolených dlaní na chvílinku přijímal vtěleného Boha. Úsměv i pláč samou radostí se mísil do posvátných těchto okamžiků. Srdce dobrých pastýřů hořelo plamennou láskou k nejvyššímu Pánu, který se takto ponížil.

Ale zároveň jak tu kolem jesliček svorně všichni bez rozdílu klečí a navzájem bratrsky o Jezulátko takřka se dělí, uvědomují si živě, že není možno milovat Pána Boha a chovat nenávisť vůči bližnímu. A tak tito prostí lidé uskutečňují již tehdy, co o několik desítek let později napsal ve svém prvním listě svatý apoštol Jan: „V tom se ukázala na nás láska Boží, že Bůh poslal Syna svého jednorozeného na svět, abychom byli živi skrze něho . . . Miláčkové, jestliže takto Bůh nás miloval, i my máme se milovati vespolek!” (1 Jan 4, 9, 11).

Milé děti, ani netušíte, jak je svět nešťastný, poněvadž je plný nenávisti. Lidé opouštějí Pána Ježíše - a láska se stěhuje z jejich srdcí.

Norský badatel Christian Leeden vypravuje o památných vánocích, jež prožil u Eskymáků nejsevernějších krajín. Ve své samotě, kterou si z lásky k vědeckým výzkumům dobrovolně zvolil, pocítil najednou mocnou touhu pohovořit si s lidmi. Rozhodl se, že navštíví rodinu, vzdálenou odsud dvacet pět kilometrů. Na saních, tažených věrnými psy, dorazí právě o Štědrém dnu večer ke svým přátelům. Postaví si ze sněhu domek vedle jejich chaty a shromáždí je kolem sebe. Světlo několika svíček se odráží pohádkovým leskem od sněhových plání. Eskymáci poslouchají, co jim běloch vypráví o vánocích, o betlémských jeslích, o Dítěti, o pastýřích a zpěvu andělů, kteří s nebe zvěstovali pokoj lidem na zemi.

Tomu všemu rozumějí nezkažené duše Eskymáků. Slovo pokoj má pro ně veliký, svatý význam. Ale potom se podívají nechápavě na bílého muže a myslí na to, že bílí přece tak často porušují toto přikázání pokoje, že se hašteří a celé národy se smrtícími stroji stojí proti sobě, a že se rozsápávají a říká to nahlas bělochovi a dodává, že je to bolí, když lidé z jihu táhnou tak v boji proti sobě, a že by rádi slyšeli, jak běloši již navždy odložili zbraně nenávisti. To - prosí ho - nechť bílým poví, až se zase vrátí do své země . . .

Co tomu říkáte, milé děti?! Staňte se malými apoštoly lásky, šířte ji kolem sebe a neste si ji do života, až vyrostete! Na vás záleží, jak bude vypadat budoucnost lidské společnosti. Buďte rozmnožíte nenávisť a uspíšíte zkázu lidstva - anebo budete rozdávat lásku a skrze ni záchranu a požehnání!

Kdykoliv tedy, milé děti, by se vám chtělo ve zlosti zanevřít na kamaráda, že vám ublížil, vzpomeňte si na Jezulátko a řekněte si: „I pro něj, Ježíšku, jsi přišel! Nemohu nenávidět, koho Ty jsi miloval!”

Z á v ě r : Takto jednat, děti, to je velmi krásné, to je pravé křesťanské šlechtictví, k němuž jsme povoláni na křtu svatém. Ovšem, není to lehké - vždyť je to o b ě ť ! Ale obětí se dokazuje láska!

Moje drahé děti, k jesličkám se nesmí s prázdnýma rukama. I chudí pastýři přinesli dárky. Od vás Pán Ježíš chce také něco. A co to je? V a š e s r d c e, s t a t e č n ě o d h o d l a n é i k o b ě t ě m ! Tuto prosbu nesmíte mu odmítnout!!

Nuže, před svatostánkem to slavně Pánu Ježíši slíbíme, vidíte děti?! Řekneme mu: „Jsme Tvými, a Tvými vždycky zůstanem, i kdybychom pro Tebe měli trpět! Lidstvo potřebuje Tebe, Ježíši Kriste! Nuže, vyměňme si srdce: Ty přijmi naše a za ně nám dej své, abychom - kdekoli budeme - všude celým svým životem hlásali, že Ty jediný jsi S p a s i t e l s v ě t a ! Amen.

Dr. H ó k a - O. H o l ú s e k :

SV. ŠTEFAN - PRVÝ MUČENÍK.

Skoro 2000 ročná udalost', ktorú nám Cirkev prečítala v dnešnej lekcií zo skutkov apoštolských. A predsa je nám tak blízka. Ako keby sa len včera odohrala. Cirkev dobre urobila, že dnešný sviatok dala hneď za deň narodenia Pána. Súvislosť je jasná. Keď sa svetu narodil Kristus, je potrebné, aby sa narodil človek pre nebo. Keď Boh poslal ľuďom svojho syna na znak vernosti, je potrebné, aby človek svoju prítulnosť voči Bohu prejavil mučeníctvom. Keď na svet prišiel Majster, musel sa k Otcovi ponáhlať učeník, ktorý život položil za nové učenie. Áno, na Vianoce sme slávili narodenie Pána, dnes svätíme pamiatku prvého mučeníka. Na Vianoce sa začalo vykúpenie, dnes prvý mučeník hlása, že Kristus ani jeden krok neurobil nadarmo.

Ako bojuje sv. Štefan, prvý mučeník?

I. Sv. Štefan, prvý kvet na ceste, na ktorej tisíc a tisíc mučeníkov kráča, bojuje odhodlane a nekompromisne. Mučenícka palma utrpenia ho sprevádzajú na ceste života. Ale v ňom sa hlási sila - nepreemožiteľná sila Kristovho bojovníka. Nenávisť, ktorá ho vyženie za mesto, stáva sa požiarom pre budúce pokolenie. On je prvou obetou. A po ňom nasledovali mnohí a mnohí, ktorých sám Boh zapísal do knihy života a ktorí s úsmevom na ústach zomierali za Krista. Nepozerali na vek, zamestnanie . . . Odhodlane a nebojáčne zomierali. A ako zomierali . . . Pero nevie opísať tie muky a bolesti, fantázia ľudská ich nevie pochopiť čo pretrpeli. Divá zver, horúci olej, ohnivé železá, kríže, horiace fakle, korbáče . . . istá smrť. Desať cisárov prenasledovalo kresťanov. Stálo im všetko po ruke. Stačilo prijať hodnosť, úrad, stačilo obetovať pohanským bohom . . . jak ľahko si mohli zachrániť svoj život. Nie. Viera im to nedovoľovala. Svedomie tiež. Smelosť, odhodlanosť, silná viera ich viedla až na

smrti. Počuli slová Spasiteľove: „Kto mňa vyzná pred ľuďmi, toho i ja vyznám pred Otcom, ktorý je v nebesiach.”

Ako ide sv. Štefan na smrť?

Keď vedú na šibenicu hriešneho človeka, kričí, plače, chce roztrhať putá, prizvukuje svoju nevinosť, všemožne chce žiť. Na sv. Štefanovi vidieť radosť, spokojnosť, vyrovnanosť. Okolo neho krik, on sa modlí. Hádžu naň skaliská, je doráňaný - on si klakne, usmieva sa, spieva. Keď už celé telo má samú ranu, samú krv, vtedy rozpráva . . . Čo? Azda preklíňa deň svojho narodenia? Nie, pokorne prosí: „Pane nepokladaj im to za hriech”.

II. Prečo mal zomrieť sv. Štefan?

Preto zomrel, lebo nemohli počuť pravdu, ktorú im povedal do očí. Tak pochodil, ako sv. Ján Krstiteľ, ktorý prišiel o hlavu len preto, lebo Herodiada nemohla počúvať výčitky Jánove a rozkázala dcére Salóme, aby pýtala od Herodesa hlavu sv. Jána . . . Veľká chyba, keď človek nemôže počuť pravdu . . .

Smelosť Jánova pôsobila blahodárne na kresťanov. Cirkev prežívala ešte len ráno svojho života, on už dozrel pre slávu. Bojuje, ako ozajstný hrdina. S ním je pravda. Nebojí sa. Stojí sám vo víchrici. Ostrov vo víchrici. Čistka v lese. Celý človek. Novozákonný Dávid oproti moderným Goliatom . . . Čo ho pokúša? Istí medzi nepriateľov alebo zomrieť? Poslúchať ľudí alebo Boha? On sa už rozhodol. Zomrel. Krik ešte nie je znakom pravdy. Väčšina ešte nie je sila. Sila je pravda. Volil si pravdu - neváhal. On zostal verný Bohu, nevyjednával. Svet nemá preň viac ceny. Boh a duša má preňho cenu.

III. Silou sv. Štefana je pravda.

História toto viac razy dokázala. Všetko podnikli oproti kresťanstvu a predsa ho nezničili. Tu vidíme, že pravdu mal Gamaliel keď vyhlásil: „ak je od Boha toto dielo, nezničíte ho . . .”

„Nebojte sa tých, ktorí môžu telo zničiť” . . . hovoril Kristus. Toto mali pred očami mučeníci: „Nebojte sa, ja som s vami až do konca sveta” . . . tieto slová ich posilňovali v najťažších hodinách.

Nakoľko nás zachytí táto mučenícka smrť?

Táto vytrvanlivosť až do smrti! Na mravnosti našich otcov nestavame. Ba jak sme ľahostajní, nevšímaví oproti svätým veciam, ani nemyslíme, že už aj ľahostajnosť je zradou. Kol'ko škody narobí „mne je to jedno”. „Čo povedia ľudia”? Kol'korazy by sme mohli a mali priznať svoj postoj k cirkvi a neurobíme to. Viac škodíme ako osožíme . . . Mučeníci majú v sebe niečo orolskej prirodzenosti. Túžiť po výške - nepoznať žiadnú prekážku. To je smelé odhodlanie. Lebo ľahko je stať medzi davom kvetnej nedele, keď každý volá na slávu Kristovi, ale stať pri Kristovi i na Veľký piatok, to je už

mučeníctvo. Sv. Štefan je prvým mučeníkom. Ako takému každoročne kladie láska a prítlnosť veniec na jeho hrob. A tento veniec bude len vtedy ozajstný, keď ozajstná láska a prítlnosť Kristova ho upletie. Táto láska a prítlnosť rastie len na ceste ozajstného presvedčenia. Videl si už 100 ročný dub? Nel'aka sa víchrice, búrky - stojí pevne, ba korene ešte hlbšie zapustí . . . Videl si vysokú do neba sa vypinajúcu žulovú skalú? Prídu vlny, kamenec - skala len stojí . . . Tak i človek. Čím väčšie skúšky a pokušenia, tým väčšia láska a prítlnosť ku Kristovi . . . až tam na Kalváriu . . . Odtiaľ potom íd' ku svätým, k mučeníkom, k vyznavačom. Najdeš ich v neprehľadnom zástupe u Pána. Sv. Štefan je prvý, on je ten prvý, „stephanos“ ovenčený.

Katolíku buď ovenčený, buď hrdinom. To je Kristov program. Moderný život, je tvoj život a veľ'a - veľ'a okolností vedie na cestu vyznania, nebuď slabochom. Kto je s Kristom - nemusí sa báť ničoho. Keď Boh s nami, kto proti nám? Preto nenechajme ani v sebe, ani v druhom vyhasnúť ducha. Ale svojou slabosťou, nerozhodnosťou, bojácnosťou tiež strhneme druhých - preto preč so slabosťou, nerozhodnosťou, bojácnosťou. Mučeníci sa nebáli ničoho, nikoho. A táto nebojácnosť každému imponovala, i nepriateľ'ovi. I nepriateľ' musel uznať, že musí byť len s nimi ich Boh, keď bez slova a bez reptania zomierajú.

Toto je znakom ozajstného kresťanstva. Kristus nepozná presťeranie, prekrúcanie, dvojfarebnosť, nerozhodnosť. Kristus chce, aby bolo jeho kráľ'ovstvo rozširované už na tu svete. K tomu treba ozajstných apoštolov. I ty buď apoštolom. Vieš kde? Kdekoľvek si a čokoľvek si, všade otvorene sa hlás ku Kristovi, smelo hovoriť: som vojakom Kristovým a svoje večné spasenie za nič na svete nedám! som katolíkom a ním zostanem až do smrti!

K tomuto nech ti sv. Štefan mučeník pomáha. Amen.

K a r e l E n d l :

SIMEONOVO PROROCTVÍ.

(Kázání v oktávě narození Páně).

Evangelium dnešní neděle budí vzpomínku na první pobyt Ježíšův ve chrámě. Jako maličké dítě je nesen do domu svého Otce. Chvilé významná, nepřichází zákon rušit, nýbrž naplnit. Byla to cesta několika hodin. Z dále pozdravuje Spasitele na rukou matčiných vrchol hory Olivetské, jež bude v jeho životě hrát tak velikou roli, bezprostředně před městem vede cesta mimo lysou vyvýšeninu Golgoty. Tam nahoře má skončit bolestně svůj život ten, jenž teď mladičkový a plný nadějí je matkou nesen k obětování.

Širokým schodištěm kráčejí Maria a Josef s dítětem vzhůru ke chrámu. Tam čeká kněz, aby přijal z ruky Mariiny oběť chudých.

V tomto knězi Simeonovi vidíme poslední soujem důstojnosti starozákonního kněžství. Bůh volí ho, aby jím uzavřel skvělou řadu proroků starého zákona. Jemu se dostává velké milosti - poznati v tom malém chlapečku z Betlema Vykupitele. Zjevuje, hledě do budoucnosti, veliké a jasné světlo života a působení Spasitelova, ale také odpor, který jej očekává. Toto první zjevení Spasitele lidstva je na svou stručnost velmi obsažné a to pro všechny časy, pro celé lidstvo.

Simeon! „Tento muž byl spravedlivý a bohabojný, a Duch Boží byl v něm.“ Nemohlo Písmo sv. vzdát mu větší chválu. Jeho hlavu zdobí bělost vysokého stáří, ale ve svém dlouhém věku zachoval hospodinu věrnost. Spravedlivý byl - živ podle Božího zákona; bohabojný - veden jedinou snahou sloužit Bohu - Tak zestárl.

Kolem sebe viděl odštěpence, lidi, kteří veškerou spravedlnost vyprázdnil a snížili v pouhé zdání a klam. Na jeho stařecké hlavě však zářil poslední svit poctivé zbožnosti starozákonních otců a proroků.

Duch Boží přebýval v této vyvolené, ušlechtilé duši a dodával jí mocné útěchy a naděje. Duchu Božímu vstříc otevírá se tu ušlechtilá vůle, velkodušná oddanost, touha po tom nejsvětějším.

S tím vším je spojeno přesvědčení, že se blíží plnost času, a osvětlením Božím daná jstota, že ještě uvidí Vykupitele, dříve než zapadne slunce jeho života.

Tak krouží jeho myšlenky všechny kolem toho, po jehož příchodu touží, den po dni cestou do chrámu ožívá v jeho duši modlitba proroků: „Rosu dejte, nebesa, s hůry, oblaky deštěte Spravedlivého...”

A přišla veliká chvíle jeho života, chvíle, která vyplnila jeho touhu, chvíle která mu přikázala velikou a vznešenou úlohu - aby první ukázal na Vykupitele v domě jeho Otce.

Panna Maria a sv. Josef stáli plni údivu nad nadšenými slovy proroka, kterými děkuje Bohu za to, že vidí Spasitele a jimiž dává mu krásný titul „světlo k osvětlení pohanů a k slávě lidu israelského.” Mariina a Josefova pokora patří tu na ohromnou životní úlohu dítěte, úlohu, která obepíná celé lidstvo této země.

Ale ihned se ukládají stíny nad tímto nevýslovným štěstím. Představme si pokud možno živě tento biblický výjev. Svatá dvojice Maria a Josef s duši plnou úžasu, před nimi Simeon, dítě na jeho loktech. Simeon se dívá do budoucnosti a čte v ní, co tam psáno. Proud jeho prorokování jde dále, před jeho zrakem se odehrává Mesiášův život. Střídá se tam den s nocí, klid a zápas, s radostí bol, a duše matky na všem s krajní živostí zúčastněna. Proto oko prorokovo obrací se od dítěte k Matce a Simeon mluví dále: „Hle, tento jest ustanoven ku pádu a ku povstání mnohých v Izraeli a na znamení, jemuž budou odpírati, a tvou vlastní duši pronikne meč, aby se zjevila smýšlení mnohých srdcí.”

Tato slova Simeonova praví, že Mesiáš bude mnohým v Izraeli

ku povstání, ale také ku pádu a záhubě. Nemůže splnit světské tužby, které budou spojovány s jeho příchodem; proto bude mnohými odmítán. Tímto svým nerozumem zahynou, zapomínajíce, že takové věci nepatří k jeho poslání a úkolu. Pro mnohé byl Kristus zklamáním již v Izraeli. Nepoznali správného smyslu názvu vyvoleného národa. Nepochopili, proč vlastně Spasitel přišel na zemi. Viděli v něm divotvorce, muže s novým učením, který zasahoval daleko za pomezí starého zákona, muže, který jejich fariseje a učitele zákona srážel jako školáky, mluvil o novém království. Proč by tento nemohl být vysvoboditelem Židovstva z nadvlády Říma, zakladatelem židovské světové říše? Buď tento nebo nikdo! Bylo to jako uhození pěstí v tvář, když museli slyšet z jeho úst: „Mé království není z tohoto světa“ a zase: „Hledejte nejprve království Boží a jeho spravedlnost. Ostatní vám bude přidáno.“ To bylo první zklamání a nepochopení.

Druhé brzo následovalo. Kristus stojí před svými soudci. Proti žalobám se ani vážně nehájí. Jeho smrt je jistá. Jeho přátelé vědí, že stačí, aby vztáhl ruku, řekl slovo, a celá ta rouhavá společnost by byla setřena ke zničení. Proč nečiní takového zákroku? Tak se opravdu zdálo, že po odsouzení, cestě křížové, položení do hrobu byl dosněn jeden z nejkrásnějších lidských snů, zničena veliká naděje, zklamána největší touha. Ovšem události šly svou cestou. Ale kdo nechápal nebo nezvěděl dalšího chodu jejich, cítil se zklamáným. Tak je tomu i nadále.

Zklamati se musí každý, kdo myslí, že víra v Boha, náboženství je pojišťovnou pozemského štěstí a toho všeho, co si lidé pod tím myslí, kdo zazlívá Pánu Bohu, když dopustí vyrušení ze starousedlického klidu a položí na rameno křížek.

Rovněž tak bude zklamán, kdo celý život o Bohu nechce vědět, až jej přitiskne ke zdi nehoda, rána, utrpení, a bude čekat, že Všemohoucí nemá nic pilnějšího než rychle být po ruce zázrakem a vše urovnat podle přání toho, kdo se celý život po něm neohlédl.

Zklamat se musí každý, kdo zapomíná, že Bůh nemusí s ničím na zemi pospíchat, a že jeho věc přece konečně oslaví svůj triumf nade všemi a nad každým.

Tak může člověk sebe klamat a Krista odmítat protože on, Bůh a Spasitel nečiní okamžitě jak by člověk chtěl. To bývá příčinou toho, že Kristus je těm a takovým lidem ku pádu.

A jsou tu jiné příčiny. Je to *n e v ě d o m o s t*, o kterou se člověk bojí, aby nemusel uznat vlastní omyl, odsoudit svůj dosavadní život a začít život nový, diktovaný požadavky učení Kristova.

Je to *b í d n ý ž i v o t*, který nechce uznat Boha, Krista Spasitele, protože má být jeho soudcem, a člověku se nelíbí rozloučit se se zkamenělými hříchy, jež se zařídily v jeho duši jako doma.

Krista nemůže milovat a proto jej uznat člověk vzedmutý pýchou. Kristus přece žádá pokoru a ukazuje sebe jako tichého, pokorného srdcem. Pokora přes božské sebevědomí jej provází celý život.

Tak by bylo možno vyjmenovat řadu příčin, proč Ježíš Kristus má být mnohým ku pádu.

Nikdy není příčiny v něm ani v jeho učení a v ničem z toho, co nám tu zařídil a ponechal. Ta příčina je jinde.

První zjevení Vykupitele z úst Simeonových staví nás před velké tajemství, se kterým se setkáváme v životě Ježíšově na zemi a v jeho dalším životě a působení v jeho Církvi.

Syn Boží přichází na tuto zemi, přichází z čisté, naprosto nezištné lásky k lidstvu, aby je učil pravdě a dobru, aby je smířil s Bohem, aby mu urovnal cestu k pravému a plnému štěstí. Co však tu nachází? Čekali bychom, že tu najde porozumění, uznání, lásku, nadšené následování! To bychom čekali. A z části je tomu tak. Ale u jiné části lidstva - odpor! Odpor, který raději hyne, než by ustoupil. Je to strašné zatemnění rostoucí ze hříchu, z bludů, zkaženosti, která dovede si sem tam přehodit plášť vznešenosti, ale příliš děravý, který kryje tuze špatně.

Simeon, Bohem osvícen, nazval to malé dítě, jež spočívalo na jeho loktech, světlem k osvícení pohanů. Kristus nazývá sebe světlem světa. A kdo může změřit, kolik lidská kultura na všech polích děkuje onomu světlu, jež Ježíš Kristus vyzařuje den ze dne do všech poměrů lidského života. K tomu ovšem lze ještě dodat: kdo může změřit, oč se lidstvo okrádá, pokud nechává Ježíše Krista a jeho slovo i milost stranou a bez povšimnutí, a základem svého počínání a plánování místo jeho slova, které nepomine, činí drť lidských nápadů a lidských chyb, jež otravují každé dílo v kořenech. Chce stavět bez Krista, božsky dokonalého hlasatele práva, spravedlnosti, lásky, mravnosti, která provládá z nitra a nepotřebuje strážce z venku. Ten odpor proti Kristu je odpor proti vlastnímu osvícení, proti pravdě, proti posvěcení vlastní duše, proti vlastnímu štěstí, odpor, jenž hrozí, setrvá-li, pro jednotlivce věčnou ztrátou Boha.

A ten odpor neustal ani v dějinách Církve Kristovy. Slavil prozatímní krvavé triumfy, stál mnoho bolestí, mnoho krve nevinných a svatých lidí. Sešlo se na tom poli vše možné: hrubé násilí a pronásledování, kacířstva a roztržky, bouře válečné, neurvalost barbarstev, vláda stranicství a pletkaření, přehmaty moci vládní všech denominací, vladařská nadutost, nenasytnost i bezmocnost, pohoršení, přemrštěnost s jedné, rozumářská mělkost s druhé strany, rasové modlaření, nacistické šílenství, bezduchý, živelný fanatismus zrazených mas, a tak by se dalo ještě dále vypočítávat. Ale jedna aspoň ještě pekelná zbraň se tu vnucuje a to je „s p i k n u t í m l - č e n í ;” pod ním jako pohřbeno odpočívá hrdinství těch, kdož nepodlehli svodům slibů, hrozeb, násilí a zůstali věrni svému Kristu. Tam také zůstává zakryto všechno barbarství a násilnictví těch, kdo církev chtěli a chtějí zničit. Osvětleno bude vše teprve v ten velký den, v němž lidstvo pozná, kdo tato osidla v dějinách lidstva nastavoval. Prozatím to dělení lidstva v ty, komu je Ježíš Kristus ku povstání, a v ty, jimž je jejich vinou ku pádu, j e j e n o m

plnění onoho proroctví, které vyslovil Simeon nad dítětem Ježíšem, a je důkazem, že z řeči Simeonovy mluvil Bůh, a Ježíš je tím světlem k osvětlení, které koná své dílo tam, kde se před ním nezavírá, a kde se mu vstříc otevírá lidská duše.

Katolík věřící a myslící má své pevné hledisko. Vidí s naprostou jistotou, kdo je Kristus, co je jeho slovo, jeho příklad, jeho slib i hrozba. Zaujme stanovisko neochvějně víry a důvěry v Ježíše Krista, a ať se kolem něho odehrávají sebe větší šílenství, výbuchy bezbožnosti, úkazy lhostejnosti, půjde ve stopách Simeona, onoho spravedlivého a bohabojného starce, o jehož pevnou víru, důvěru a jistotu se roztránila všechna špatnost prostředí, aniž zanechala stopu v jeho mužném a ušlechtilém nitru. A jako jeho víra, důvěra, zbožná touha po spatření Vykupitele byla Bohem splněna, tak splní Bůh, věrný ve slibech, i víru, zbožnou touhu každého, kdo žije tady na zemi podle Boží vůle, v milosti Boží, zbožnou touhu po patření na Vykupitele a Boha v tom věčném štěstí, jež nám přišel zasloužit. Amen.

Na den sv. Silvestra

Josef J á n s k ý :

KONEC ROKU VĚŘÍCIHO KŘEŠTĀNA.

(Skizza kázání k pobožnosti na konci roku.)

Stojíme dnes opět na konci jednoho roku svého života. Všichni, kteří jsme dnes zde v našem kostele shromážděni, si uvědomujeme, jak čas nezadržitelně utíká, a říkáme si v duchu slova Písma sv.: „Jeť zákmit stínu čas náš.“ (Kn. Moudr. 2, 5.) Vždyť jako by to bylo včera, kdy jsme započínali tento rok a s nadějami i úzkostmi jsme vstupovali do otevřených dveří jeho neznámých událostí! A hle, dnes se s tímto rokem loučíme. To, co jsme neznali při jeho početí, známe při jeho dovršení a skonávání.

Závěr roku je pro každého člověka příležitostí k zamyšlení. V tomto zamyšlení musí ovšem promluvit slovo naše v í r a, jejímž hlediskem hodnotíme svůj život a jejíž měřítko přikládáme k svým skutkům. Právě proto, že se díváme na všechno dění kolem nás očima víry, je pro nás závěr roku něčím zcela jiným, než čím je lidem bez víry. Kniha moudrosti říká o těchto lidech, že usuzují zvrhle a vkládá jim do úst tato slova: „Nuže tedy, užijme rozkoší, které skutečně jsou, rychle užijme tvorstva, vždyť jsme mladí! Naplníme se drahým vínem a vonidly, ať nemine nás žádný květ jara!“ (2, 6-7.) Tak opravdu mnozí lidé se budou dnes loučiti s uplynulým rokem. Využíváním pomíjivých a bezcenných rozkoší, jež přinášejí obvykle

hořkost a zklamání, nevkusnými pitkami a prohýřením poslední noci, po níž přijde únava a znechucení! Kolik hříchů poskvírá tento poslední den roku a kolik nečistoty se nahromadí v mnohých duších! A jak bude urážen Pán, místo, aby mu bylo děkováno a aby byl vzýván v pokoře a čistotě víry! Proto aspoň my si tu dnes chceme uvědomiti velikost Boží milosti a svou závislost na této milosti a protože víme, že každý rok přijímáme z rukou Božích veliký dar, chceme býti Pánu Bohu z celého srdce vděční za všechno dobré, ba i za utrpení, jimiž nám dopřál již na této zemi vykupovati si nebe. S tohoto hlediska bude nám závěr roku vždy příležitostí, abychom svému Tvůrci p o d ě k o v a l i za jeho lásku a ochranu. Bude nám i příležitostí k z p y t o v á n í s v ě d o m í, abychom oplakávali všechny hříchy, jimiž jsme dobrotivého Boha v tomto roce zarmoutili.

Kolik dnů bylo v tomto roce, tolikrát jsme si mohli připomenouti, jak velmi nás nebeský Otec miluje. Vzpomeňte si dnes na všechno dobro, jež jste přijali z rukou Božích, vzpomeňte si, čím byste byli bez Boží lásky, bez Boží dobroty, bez Boží ochrany! „Bůh nezavrhl lidu svého“, musíme si říci se sv. Pavlem (Řím. 11, 2) a musíme za to Pánu Bohu poděkovat. Když dítě děkuje svým rodičům a projevuje jim v dospělém věku vděčnost a úctu, dokazuje tím, že vskutku bylo hodno všech obětí a veškeré péče, kterou mu rodiče od maličkosti věnovali. Dokazuje tím, že si opravdu zasloužilo oné plnosti lásky, která je tolikrát ochránila od zlého. Jestliže dnes chceme Pánu Bohu upřímně a z vděčného srdce poděkovati za to, že nás po celý tento rok chránil svou ochranou a provázel svým požehnáním, pak tím jenom dokazujeme, že jsme této Boží ochrany a tohoto Božího požehnání byli hodni, že jsme si je zasloužili. Kéž se proto dnes náš kostelík rozhlaholí písní vděčnosti, kéž nadšeně zpíváme s žalmistou Páně: „Chvalte Pána, neb dobrý je Hospodin, zpívejte jeho jméno, jeť sladké.“ Ano, tolikrát jsme se přesvědčili, že dobrý jest náš nebeský Otec a tolikrát jsme poznali, jak sladké jest jeho jméno, když jsme je vzývali ve svých potřebách. Snad na to mnozí dnes zapomínají v tomto věku velkého zapomenutí, ale my právě proto jsme se tu dnes na konci roku shromáždili před Božím oltářem, abychom dokázali, že jsme nezapomněli na Boží dobrodiní a že za ně děkujeme upřímnými modlitbami a zbožnými chválami, tryskajícími z hlubin našich věřících duší. A jestli nás někdy i v tomto roce Pán Bůh navštívil nějakým křížem a naplnil někdy naše srdce hořkými krupějemi bolesti, i za to chceme mu dnes poděkovat, protože i tím nás chtěl přivést k sobě a chtěl nás naučit dívat se výše. My, kteří tak často nerozumíme smyslu cest, po nichž nás Pán vede, skloňme se v pokoře před jeho vůlí a vyznejme s Apoštolem národů: „Ó hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti Boží! Jak nevyzpytatelné jsou soudy jeho a nevystihlé cesty jeho! Neboť kdo poznal mysl Páně? Aneb kdo byl jeho rádcem? Aneb kdo prve dal jemu, a bude mu odplaceno? Vždyť z něho a skrze něho a k němu jsou všechny věci, jemu sláva na věky.“ (Řím. 11, 33-36.)

Když pak srovnáme s plností Boží lásky a milosti svou ubohou hříšnost a nedokonalost, tu musíme zaplakat nad všemi svými hříchy a musíme se nad sebou zastydět. Jak jsme si na počátku tohoto roku umiňovali, že budeme bojovat proti každému hříchu a nedopustíme, aby poskvřnil naši duši — a dnes, kdy končíme tento rok a díváme se zpátky, na kolik hříchů svých si vzpomínáme! Kolikrát jsme klesli do svých starých chyb, jak jsme se nedovedli rozloučit se starým člověkem a silou víry stvořiti v sobě člověka nového! Stojíme tu dnes před svým Bohem jako král David, který zhřešil, a pláceme a vyznáváme s ním svou ubohost a hříšnost: „Zdravého nic nemám na těle pro hněv tvůj, nemám pokoje v kostech svých pro hřích svůj. Neboť tresty mé jdou mi nad hlavu, jak břímě těžké mne nad síly tíží. Páchnou a hnísají mi rány, zaviněné nerozumem.” (Ž. 37, 4-6.) Ano, teprve teď si uvědomujeme, jak velkým nerozumem jest každý smrtelný hřích, který okrádá duši o milost posvěcující a ruší naše přátelství s Bohem; teprve teď pláceme a litujeme, když tu stojíme před Bohem jako žebráci, odění v hadry svých slabostí a hříchů, jako marnotratníci, kteří rozptýlili bohaté hřivny, jako nemocní, kteří vlastní nerozvážností pozbyli zdraví duše. Dnes tedy je den, kdy bychom se měli trochu zastavit v šíleném chvatu a shonu života a poznat, co jsme ztratili, oč jsme se ochudili, čeho se nám nedostává právě pro naše hříchy a proto, že jsme dosud za tyto své hříchy Bohu neučinili zadost a s ním se nesmířili. Aspoň tedy dnes se usmíme se svým Bohem, aspoň dnes, ještě v této poslední chvíli dokonávajícího roku odprosme Pána Boha za všechny urážky, jichž jsme se dopustili my i naši bratři, za všecken nevděk, za všechno rouhání, jehož se Bohu ve světě dostává, i za zlehčování jeho svatého jména. A ten, jenž tak miloval svět, že syna svého jednorozenného vydal v oběť za nás a na usmíření našich vin, ten, jehož milosrdenství jest bez počtu a konce, ten, jenž „velmi často odvrátil svůj hněv a nedal vzpláti svému rozhorlení” nad hříchy našich otců, rozpomněv se, „že jsou křehké tělo”, ten zajisté se smiluje i nad námi a odpustí nám, čím jsme se mu v uplynulém roce zpronevěřili.

Děkovat a odprošovat za hříchy bylo by však přece jen málo, kdyby se v nás neprobudila a neožila snaha po nápravě. Tento rok dnes končí, ale zítra započne rok nový. Musíme chtít a musíme se o to snažit, aby tento nový rok byl lepší než ten, s nímž se dnes loučíme a který dnes od nás odchází. Toto dokonávání jednoho roku a početí roku nového musí nám býti obrazem. Neboť i náš pozemský život jednou dokoná a započne pro nás život nový, věčný a nekončící. A jako ten doznělý a ukončený starý rok nezůstává beze stop a jako si z něho neseme mnohé zisky i ztráty do roku nového, tak také náš pozemský život jest přípravou na život věčný. A v uzlíčku svých duší si poneseme zisky i ztráty z tohoto života časného. Nezapomínejme na to a přijímejme každý rok z rukou Božích jako příležitost k nápravě hříchů, jako možnost k dosažení nové a nové dokonalosti, jako čas, který nám Pán poskytuje k našemu posvěcení.

Proto vám dnes připomínám, abyste se vždycky na svůj život i na své povinnosti dívali očima víry, abyste byli pamětlivi, že vaše vlast jest v nebesích a abyste se snažili do této vlasti jednou přijít. Narodili jsme se v čase, ale byli jsme vykoupeni pro věčnost. Čas jednou skončí, tak jako tento rok dnes končí, ale věčnost nás očekává a věčnost se k nám přibližuje každým rokem, každým dnem, každou hodinou. Neste si tedy do svých domovů a do svého příštího roku sílu a odhodlanost víry, jež vás uschopní naplňovati vůli Boží. Neboť i vám jsou řečena slova Miláčka Páně: „Svět pomíjí i žádost jeho; kdo však činí vůli Boží, zůstává na věky.“ (I. Jan 2, 17.)

V. V o n d r a :

NOVOROČNÍ KÁZÁNÍ.

Š t a s t n ý N o v ý r o k ! Tak si přejí lidé navzájem a tak možno všude čísti. Je to snad nejradostnější den v roce, kdy se rozjasní každá tvář a všichni lidé jsou alespoň dnes šťastní, poněvadž slyší nejkrásnější přání, přání o štěstí. Chceme v této chvíli trochu více uvažovat o přání štěstí k Novému roku a pak vyhledat pravou cestu ke štěstí pro celý rok.

Co si každý přeje k Novému roku? Jednou před Novým rokem donesl jsem božského Spasitele jednomu zcela starému muži. Při loučení jsem mu pravil, že nyní může zcela klidně vkročit do Nového roku, ať se stane cokoli, a tu mě přerušil stařeček, jehož hlava byla vroubena šedinami, neboť mu bylo již přes osmdesát let, těmito slovy: Ale přece nějaký ten rok bych chtěl být ještě na živu... Ještě nějaký rok - to bylo vroucí přání tohoto muže.

Jestliže tento stařeček se znavenýma očima a zvadlýma tvářemi tak lpí na životě, což teprve říci o mladých lidech? Čím mladší, tím větší dychtivost, s kterou očekávají, co jim nový rok přinese.

Ale zdali také nový rok splní všechna přání štěstí? Pro mnohého by to opravdu nebylo zcela dobré, kdyby se mu splnila všechna jeho přání. Proto vševědoucí Bůh škrtá předem mnohým lidem mnohé věci na blahopřejném lístku, jenom slovo štěstí nechává být, poněvadž právě štěstí je právě tak závislé na nás jako na něm. Kdo chce být šťastný, musí zvolit pravou cestu ke štěstí. A to jest cesta povinnosti, jak je vyznačena příkázáními Božími i církevními. To jsou ukazovatelé ke štěstí. A kdo kráčí cestou Boží, je šťastný na zemi a bude šťastný v nebi.

Moji drazí, nastoupit cestu Boží od prvního až do posledního dne roku, žádný den neztratit, to jest veliké a vážné předsevzetí na počátku nového roku. Přání zůstanou jen přáními, nenastoupíme-li odvážně cestu ke štěstí podle značek Desatera. Neztratit ani den! Každý je drahocenný drahokam, který nemůžeme bez povšimnutí odložit stranou.

Znáte starou pověst a její hluboký význam o muži se sáčkem kamenů, jež našel na břehu mořském?

Jakýsi muž cestoval na pobřeží mořském a našel sáček plný kamenů. Bez povšimnutí propouštěl kamének za kaménkem a pozoroval při tom nesčetné bílé racky, kteří se koupali ve vlnách mořských. V neužitečné hře hodil jeden kámen po nich, a kámen za kamenem zapadal do vln mořských. Jen jediný kamének si tento muž ponechal a vzal domů. Jaké však bylo jeho zděšení, když u krbu zjistil, že je to nádherně zářící diamant a když si uvědomil, jaký poklad zahodil do moře. Vrátil se ke břehu mořskému. Ale ani lítost, ani nárek mu nemohl vrátit ztracený poklad. Ten ležel tiše pod hladinou mořskou a byl ztracen - už navždy.

Každý den nového roku, každý den života je takový drahokam. A každý den, který je neužitečně promarněn a promrhán, je takový ztracený drahokam.

A každý den, který ztrávíme podle vůle Boží, je drahokamem, který bude zasazen do naší koruny věčné slávy, kde je pro nás připraveno věčné štěstí. Kéž si nikdy při večerní modlitbě nemusíme říci, že jsme zahodili jeden drahokam, jeden den! Nikoliv, spíš ať s dobrým svědomím můžeme vždy říci: Dnešní den je nově získaný drahokam. Pak bude nový rok stupněm na nebeském žebříčku, který vede ke Spasiteli a ke štěstí, jež bude trvalé na věky. Amen.
(Podle K. Dörnera.)

Univ. prof. Dr. J a r o s l a v B e n e š :

DŮLEŽITOST VÍRY V NAŠÍ DOBĚ.

(Kázání na Nový rok.)

„Ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, všem lidem, učíc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a pobožně byli živi na tomto světě“ Tit. II., 11—12).

V Kristu shromáždění, vstupujeme do Nového roku. S vděčným srdcem za to, že dobrotivý Bůh nám popřál dočkati se Nového roku, činíme předsevzetí, že toho času, který nám zbývá v životě, chceme užít dobře ke slávě Boží.

A dnešní epištola nás povzbuzuje slovy sv. Pavla: „Ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, všem lidem, učíc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a pobožně byli živi na tomto světě.“ V těchto několika slovech je jasně vysloven program pro celý rok, ba pro celý náš život. Nebeský Otec ve své neskonale dobrotě a milosrdenství seslal jediného Syna svého, aby nás vykoupil. Ježíš Kristus svou smrtí na kříži nám zasloužil milost a život věčný, a svým božským slovem nám ukázal cestu, po níž krácejíce, staneme se hodnými jeho zaslíbení, věčné spásy. Je to cesta víry a života z víry. „Bez víry se nelze líbit Bohu“, pějeme ve své krásné české písni. „Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude: kdo však neuvěří, bude zavržen.“ (Mk. 16, 16.)

V Kristu shromáždění! Bůh ve své lásce nás povýšil do stavu nadpřirozeného, chtěje abychom měli účast na samém životě Božím. Chtěl nás učiniti svými přáteli, kteří jednou budou patřiti na Něho tváří v tvář a budou se s ním věčně radovati. A cesta k patření na Boha jest cesta svaté víry. Jako Bůh chtěl, abychom jednou v blaženém patření na něho poznávali jeho nezměrnou velikost a krásu, tak chtěl, abychom již na této zemi světlem víry poznali pravdy, jichž bychom pouhými přirozenými silami rozumu nikdy nemohli poznati.

Je to projev Boží lásky, jestliže nám o sobě zjevuje takové pravdy, jež přesahují veškeré síly přirozené. Je to důkaz, že neskonale vznešený Bůh již na této zemi nás chce míti svými přáteli. Božský Spasitel to sám naznačil, když řekl: „Již více nenazývám vás služebníky, neboť služebník neví, co činí pán jeho, ale nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám oznámil všechno, co jsem slyšel od Otce svého.“ (Jan 15, 15.) A poklad svaté víry nám nejen odhaluje netušené krásy Boží, nýbrž zároveň nám ukazuje cestu a prostředky, jimiž můžeme dojíti k věčnému milování Boha v nebi.

Proto dnes, na prahu Nového roku, chceme rozjímati o důležitosti víry, abychom tak pocítili vděčnost k Bohu za dar svaté víry a s milostí Boží se pevně rozhodli, že budeme podle této víry také žiti.

Především chceme býti Bohu vděční za dar nadpřirozené víry. Musíme totiž odlišovati víru nadpřirozenou od víry přirozené. Vírou nadpřirozenou přijímáme za pravdu všechno, co Bůh zjevil a skrze Církev katolickou k věření předkládá. Naproti tomu vírou přirozenou přijímáme za pravdu to, čeho sice sami nevidíme nebo čemu sami nerozumíme, co však nám dosvědčují věrohodní svědkové.

Nám lidem by bylo nemožno žiti lidským životem na tomto světě bez jakékoliv víry. Toho, co můžeme sami viděti a čemu můžeme sami rozuměti, je poměrně málo proti tomu, co jsme nuceni věřiti. Člověk ovšem svým rozumem tíhne k tomu, aby sám pronikl svým poznáním vše, co je rozumem poznatelné, avšak ve skutečnosti nikdy toho všeho dokonale nepozná. Jak by mohl na příklad poznati jediný člověk všechny zákony přírodní, když ani veškeré lidstvo dohromady po tisíciletém badání jich nezná. A tak je člověk nucen v mnohých věcech se spokojiti s pouhou vírou. To neznamená, že o těch věcech, jichž sám nemůže viděti a hmatati a pochopiti, má pouhé nejisté domněnky. Nikoliv. Jsou ovšem mnohé věci i v přirozeném řádě, o nichž nemáme ani tušení nebo jen pouhé domněnky a dohady, ale jsou také mnohé věci a mnohé pravdy, o nichž se sice sami přesvědčiti nemůžeme, o nichž však přesto máme skutečnou jistotu, poněvadž máme dostatečný důvod k tomu, abychom je s jistotou věřili. Jestliže mně na příklad dosvědčuje řada svědků, jichž znalost a věrohodnost je mi dobře známa, že v nějaké zemi existuje město, jež oni sami viděli a kde žili, bylo by nerozumné, kdybych jim nevěřil. Jinak bych ani nesměl míti jistotu o tom, že se jmenuji tak či onak, nebo že jsem se narodil v tom či onom městě,

poněvadž i o těch věcech mám jistotu jenom proto, že je mi zřejmé, že ti, kteří mi to dosvědčují, zasluhují, abych jim věřil. A učíme-li se v knihách na školách středních i vysokých rozličným poznatkům z dějin, zeměpisu, věd přírodních a jiných, přijímáme s plnou jistotou přemnohé z těch pravd nikoliv proto, že bychom sami vlastním pozorováním nebo svými výpočty se mohli o oněch pravdách přesvědčiti, nýbrž proto, že je nám zřejmé, že ti, kteří nám ony pravdy dosvědčují, jsou hodni naší víry. Tedy víra i v přirozeném životě je tak nutná, že by lidský život byl bez ní takřka nemožný. Mám na mysli víru rozumnou, to jest víru, již přijímám něco za pravdu nikoliv lehkomyslně, nýbrž proto, že je mi zřejmá věrohodnost svědků, kteří to dosvědčují.

V Kristu shromáždění! Jestliže je nutná víra již v přirozeném životě, tím spíše je nutná víra tam, kde jde o poznání pravd nadpřirozených, to jest pravd, jichž lidský rozum, ba každý stvořený rozum svými silami nikdy nemůže proniknouti, poněvadž přesahují veškeré stvořené síly. To jsou pravdy, jež se týkají vlastního poznání bytnosti Boží a Božích vlastností. To, že Bůh existuje a že je bytost sama od sebe nekonečně dokonalá, to můžeme poznati s plnou jistotou i pouhým rozumem. Avšak v čem záleží tato nekonečnost Boží i ostatní vlastnosti Boží, toho žádný stvořený rozum nikdy nemůže dokonale pochopiti. Není divu, vždyť Bůh je plnost veškerého bytí, je nekonečné bytí samo, a proto nemůže být pochopen omezeným rozumem stvořeným, podobně jako širé moře nemůže býti pojato v nepatrný důlek, vydlabaný dětskou rukou. Proto, třebaže můžeme pouhým rozumem s dokonalou jistotou poznati Boží existenci i mnohé Boží vlastnosti, přece je mnohem více toho, co o Bohu nepoznáváme, než toho, co o něm rozumem můžeme poznati. Je to asi tak, jako když se díváme s břehu na moře a vidíme jen malou část, kdežto daleko větší část zůstává našim zrakům skryta.

Boží láska rozhodla, abychom patřili jednou na Boha tváří v tvář, a tak nadpřirozeným způsobem poznávali Boha v jeho kráse a velikosti. Toto patření na Boha tváří v tvář bude základem naší věčné blaženosti. Avšak již zde na zemi sdělil nám Bůh skrze proroky a nejposléze skrze svého Syna o sobě pravdy, jimiž se nám odhalují hlubiny Boží velebnosti, na příklad tajemství nejsvětější Trojice nebo vtělení Syna Božího nebo skutečnou přítomnost Ježíše Krista ve Svátosti Oltářní.

My ovšem pouhým rozumem nemůžeme těchto pravd pochopiti, a to nikoliv proto, že by byly proti našemu rozumu, nýbrž proto, že převyšují náš rozum. My však v tyto pravdy pevně věříme. Tato naše víra není a nesmí býti slepá, toho Pán Bůh nežádá ani nechce. Jistota naší víry je rozumná, neboť poznáváme, že tyto zjevené pravdy zasluhují plné naší víry. Vždyť i pouhým rozumem můžeme s neprostou jistotou poznati, že Bůh jest, že jest nejvyšší pravdomluvný a že nám o sobě tyto pravdy zjevil a žádá, abychom v ně věřili. Jestliže je rozumné, abych věřil i lidským svědkům, jestliže

je mi zřejmá jejich věrohodnost, pak je tím spíše rozumné, abych věřil Bohu, jenž je pravda sama, a proto se nemůže ani sám mýlit, ani jiné klamati. Kdyby mi čestný muž dosvědčoval svou vlastní cti něco, co sám viděl, urazil bych ho, kdybych odmítl mu věřit. Tím spíše by bylo urážkou Boha, kdybych odmítl věřit tomu, co On sám zjevil.

Víru, již pro Boží pravdomluvnost a moudrost přijímáme za pravdu to, co Bůh zjevil, nazýváme vírou nadpřirozenou, na rozdíl od víry pouze přirozené, již přijímáme za pravdu to, co nám dosvědčují svědkové lidí. Jistota víry nadpřirozené je větší než jakákoliv jistota jiná, poněvadž pohnutkou a základem naší jistoty je tu sama božská, věčná a neskonalá pravda a moudrost, kteréž nelze, aby oklamala, aniž lze, aby byla oklamána.

Jako prokazujeme čest člověku, jenž nám něco dosvědčuje, jestliže mu věříme, tak vzdáváme i poctu Bohu, jestliže pro božskou moudrost a pravdomluvnost přijímáme s neochvějnou jistotou za pravdu všechno, co on zjevil a skrze církev svatou k věření předkládá.

Tato nadpřirozená víra je záslužná pro život věčný. Je záslužná předně proto, že je dobrovolná. Ve skutečnosti každý úkon víry — ať přirozené či nadpřirozené — je dobrovolný. Náš rozum jest totiž mohutnost, jež přijímá nějakou pravdu buď nutně nebo na rozkaz vůle. Jestliže jde o nějakou pravdu, která jest rozumu sama sebou zřejmá, přijímá tuto pravdu nutně a nemůže o ní pochybovati. Tak na příklad to, že 2×2 jsou 4, je nám samo sebou zřejmé tak, že o té pravdě nemůžeme pochybovati. Jestliže mi však nějaký svědek dosvědčuje něco, čeho já sám nevidím nebo nechápu, pak nejsem nucen toho přijmouti právě proto, že to sám nevidím. Jestliže však rozumem nahlížím, že svědek zřejmě zasluhuje víry, poznávám, že by bylo dobré a rozumné mu uvěřiti. A tak mohu svou vůlí se rozhodnouti, že svědkovi uvěřím. Poněvadž toto rozhodnutí vůle je dobrovolné, proto i úkon víry jest dobrovolný.

Podobně je dobrovolný i každý úkon víry nadpřirozené. A právě proto, že víra je dobrovolná, je i záslužná. K tomu ovšem, aby naše víra byla záslužná pro život věčný, musí míti cenu nadpřirozenou, to jest musí ji předcházeti i doprovázeti i milost Boží. Avšak Bůh ve své lásce a milosrdenství pro zásluhy Ježíše Krista každému člověku této milosti ochotně skýtá. Bez této milosti by naše víra neměla ceny nadpřirozené, nebyla by vírou nadpřirozenou. Poněvadž nadpřirozená milost je darem Božím, proto právem říkáme, že i víra nadpřirozená je darem Božím.

Tedy vírou nadpřirozenou přijímáme za pravdu to, co Bůh zjevil, i když jde o tajemství, jichž nechápeme, poněvadž jsou nad náš rozum. Proto se nesmí zneklidňovati katolický křesťan, když se mu snad někdy zdá, jako by se v něm ozvalo pokušení proti víře proto, že nějakého tajemství nechápe. Tajemství Boží jsou a zůstanou nutně nepochopitelná přirozeným silám stvořeného rozumu, avšak to nikterak nebrání tomu, abychom je přijímali s neochvějnou jistotou

pro Boží pravdomluvnost, která je nám zřejmá (sv. Tomáš, Ver. 14, 1 ad 7 et corp.).

Záslužnost víry je i v tom, že se pokořujeme před božskou moudrostí, jestliže u vědomí nekonečné Boží moudrosti a své vlastní nepatrnosti přijímáme pokorně i ty pravdy, jež náš omezený rozum přesahují, jež nám však Boží moudrost zjevila.

Bůh ve své lásce nám zjevil nejen pravdy, jež přesahují náš rozum, nýbrž i mnohé pravdy, jež jsme schopni poznat přirozenými silami svého rozumu, ale jichž by lidstvo bez pomoci zjevení Božího nepoznalo bez bludů a s dokonalou jistotou. Takové pravdy jsou na příklad: existence Boží, nesmrtelnost lidské duše, svoboda lidské vůle. Dějiny lidstva nám dosvědčují, že lidstvo, mravně oslabené hříchem dědičným i hříchy jinými, upadlo v těchto pravdách do nejrůznějších bludů. Vzpomeňte jen na názory mnohých pohanických národů! Proto Bůh, jako dobrotivý Otec, zjevil nám i tyto pravdy, aby je všichni lidé přijali alespoň pro Boží moudrost a pravdomluvnost.

V Kristu shromáždění! Většina z nás byla již od útlého mládí vychována ve svaté víře, již na křtu svatém vložil Bůh seménka svaté víry v naše duše. Proto my si často ani neuvědomíme, jak vzácným darem je dar svaté víry. Z víry vyrůstají ctnosti ostatní, zvláště naděje a láska. Víra je podmínkou a cestou k věčné spáse.

Avšak i na této pozemské pouti nám přináší víra posilu, útěchu, nejčistší radost. V životě jest nám třeba zápasiti s pokušeními, přinášeti oběti, někdy těžké oběti. Člověk jest schopen napnouti všechny síly v boji proti pokušení, je schopen i nejtěžších obětí, ale musí vědět, proč tak činí, musí mít vznešené pohnutky svých obětí. A právě víra nám skýtá pohnutky nejvznešenější, jež nás činí silnými v boji proti pokušením a odhodlanými v přinášení obětí.

V životě jest nám třeba pracovati, pracovati nejen pro sebe, nýbrž i pro druhé. Je přirozené, že by ti, pro něž pracujeme nebo se obětujeme, měli nám býti za to vděční. Ale ve skutečnosti víme, jak i nejtěžší oběti bývají spláceny nevďekem. Kolik obětavých dobrých rodičů zakusilo nevďek vlastních dětí, kolik dobrodinců poznalo, jak bolí nevďek těch, jimž prokazovali dobrodiní po celý život. Nevďek nejen bolí, nýbrž někdy působí i malomyslnost a zmatek v duši. Avšak ve světle víry dovedeme snášeti i největší nevďek a neztráceti chuť k další práci. Vždyť víra nás učí, že Bůh ví o našich dobrých úmyslech i skutcích; a jestliže je konáme nikoliv z pouhé ziskuchtivosti nebo jediné pro uznání lidské, nýbrž s úmyslem čistým, t. j. z lásky k Bohu, pak můžeme býti jisti, že i kdyby lidé našich úmyslů a dobrých skutků neuznali, že přece není z nich ztraceno nic, poněvadž Bůh nezapomene ani na jediný krok, který jsme z lásky k němu vykonali. Jakou posilu nám skýtá svatá víra! Posilu v životě i ve smrti.

Víte dobře, v Kristu shromáždění, jaký smutek se rozestře nad příbytkem, v němž se ulhostí bída, hlad, nezaměstnanost, těžká ne-

moc, víte dobře, jaký smutek zavládne v srdci člověka, jenž nevinně byl připraven o vlastní čest nebo jenž přišel o majetek, který získal těžkou prací během dlouhých let svého života. Jak často se vkrádá takřka stín zoufalství do příbytku nebo srdce takto postiženého. A zas je to jediné víra, která vnáší v takových chvílích světlo a mír v duši; učí pozdvihovati oči k nebi, k Tomu, jenž je lékařem všemohoucím, dobrodincem neúnavným, pomocníkem ve veškeré nouzi. Učí odevzdávati se do rukou Toho, bez jehož vůle ani vlas s hlavy nesejde, jenž dopouští, ale neopouští, a jenž i největší zlo dovede obrátiti k dobrému. Z víry vyrůstá naděje i láska, ty Božské ctnosti, jež již na této zemi nám přinášejí nebeský klid a činí náš život záslužným pro nebe.

A což když dolehne smrt, když člověk bezmocně stojí u lůžka, na němž doznívají poslední tluky srdce bytosti nejdražší na světě! Což když stojí nad hrobem, do něhož kladou drahou matku, jediné dítě, milovaného otce a živitele! V takových chvílích, „kde láska pláče, jediná víra těší“. Je to jediné víra, jež člověka pozvedá, aby nezoufal; víra učí, že loučení není navždy, že smrtí není konec všemu, že život se svými dobrými skutky a úmysly není ztracen ani zmařen, že z Boží lásky a Božího milosrdenství se shledáme zas u Pána Boha, Odplatitele nejvyššího dobrého, štědrého a milosrdného, u Dárce všeho života i skutečného štěstí.

Až k tomu nejvyššímu cíli ukazuje svatá víra cestu a na té cestě posiluje a těší. Teprve tehdy, až toho nejvyššího cíle dosáhneme, teprve tehdy víra přestává. V nebi není již víry třeba, tam z Božího milosrdenství budeme patřiti tváří v tvář na samého Boha v celém jeho božském majestátu, tam již nebude tajemství víry, tam již, jak praví sv. apoštol Pavel (1 Kor. 15, 9-13), bude jediné láska, jež bude základem naší věčné blaženosti. Amen.

TAKOVÁ jest Církev, muži tohoto světa, teď ji znáte. Jest a bude. Ačkoliv usiluje o vaše dobro, činí tak způsobem svým — a stavíte-li se jí na odpor, pohrdá vámi. Má své poslání a bude je konati, ať v cárech či v hedvábí; ať v bídném potahu či v nádherném povozu; ať s pomocí duchů nevzdělaných či půvalem vzdělanosti. Ne že by pro vás nebyla ve skutečnosti pramenem nesčíslných dobrodiní pozemských a mravních — historie o tom vydává svědectví — ale ona je neslibuje; jest poslána hledat ztracené: to jest její úkol první a ona jej splní stůj co stůj.

Kard. J. H. Newman.

Fr. B. S r u b e k :

ŽIVÁ VÍRA.

Dispo sic e:

- Úvod: a) Úvodní myšlenka: boj proti živé víře zdůrazňuje její nutnost.
b) Udaní tématu: víra je živá.
c) Rozdělení tématu: I. Víra živá utváří náš život.
II. Pramení ze spojení s Ježíšem*) Kristem.

Stať I.: A) Živá víra utváří náš život tím, že řídí naše myšlenky, skutky a projevuje se horlivostí apoštolskou.

B) quantum sit: její důležitost v zápase duchů.

Stať II.: A) Pramení ze spojení s Ježíšem Kristem, na jehož život jsme byli naroubováni při křtu svatém.

B) quantum sit: není v nikom spásy než v tomto živém spojení.

Závěr: a) Shrnutí myšlenek.

b) Citově zdůrazněn: poměr Otce a synovství Božího.

c) Předsevezetí.

Ú v o d : Je příznačné revolučním dobám, že si na štít vepsaly boj proti víře. Proč? Proč revoluce francouzská, která zvedala pochodeň svobody, deptala v prach svobodu víry? Proč revoluce na východě, která chtěla vést lidstvo k lepšímu životu, tak bolestně škrtila víru ze svých plánů? Proč revoluce v Německu musela vyhlásit boj víře? Proč současné zjevy revoluční nesou ráz boje proti víře? Otázka dost zajímavá! V různých dobách se různě odpovídalo: moc a bohatství církve, špatný život věřících. Každý ví, že to byly jen příležitosti.

Důvod tkví mnohem hlouběji. Nesporně toto je hlavní důvod: Naše víra je něco živého, životného, něco, co utváří život; proto revoluce, které také chtějí tvořit nový život, musí se s živou vírou vypořádat. Víra, to přece není jen několik věroučných pouček libovolně sestavených, živá víra je skutečný sám Božský život Ježíše Krista v nás.

S t a ť : Ptal se katecheta ve škole: Čemu se učíme v náboženství? Odpověď: V náboženství se učíme svaté víře. Ba ne. V náboženství se učíme jen pravdám svaté víry. Svaté víře se učíme po celý život. Živá víra — to je život.

Je to dobrá katolická rodina. Dceři není ještě 16 let. Do kostela ovšem chodí. Každou neděli děvče však tančí do svítání. Domlouváte matce. Slyšíte: Je přece mladá, ať užije. Je mladá, je jí 17 let. Na radu katolické matky provedl lékař násilný zákrok, aby prý se zachránila čest mladého děvčete.

Tak smýšlí matka živé víry? Slovem Pána vyznává, smýšlením popírá. (Tit. 1, 16.) Srdce jejich daleko je od Pána (Is. 29,13), proto žádné vědomí odpovědnosti před Pánem Bohem. Honosí se, že jsou

*) Částečně podle Urbana: Slova víry.

katolická rodina. Co však jim sv. Pavel musí říci: Kdo se nestará o své domácí víry, zapřel svou víru a jest horší než nevěrec (Tim. 5, 8). To je docela mrtvá víra. Myšlenky Boží nepřijímají za své.

Živá víra je hluboké vědomí: Pán Bůh má s člověkem plán, člověk musí přijmouti vůli Boží, kterou s ním má, člověk je odpovědný před Pánem za každou myšlenku. To je víra živá.

Katolický obchod, nad pultem kříž, za výlohou občas sv. Václav. Obchodník štědře podporuje katolické věci. Ale: Celé nedělní dopoledne seděl v účtárně. Na mši svatou nebylo opravdu času. O jeho soukromém životě se vědělo. Konečně rozvod pro nepřekonatelný odpor a civilní sňatek.

Je to živá víra? Ne ten, kdo mi říká, Pane, nýbrž, kdo plní vůli Otce mého (Mt. 7, 21). Ne ten, kdo na venek je honosně katolíkem, má víru. To mohou být plevy, které budou spáleny ohněm neuhasitelným (L. 3, 17). Slova Krista Pána jsou zřetelně prostá: Kdo slyší hlas můj a neplní, je podoben bláznovi, jenž staví dům na písku. Přejde přívál a dům leží v ssutinách.

Živá víra — to není býti katolíkem jen slovem. Živá víra určuje celý náš život, zasahuje hluboko do každého konání, proniká veškeré naše jednání, stanoví zásady, od nichž nás nemůže nikdo osvobodit.

Byl to vážený katolík. Do kostela chodil, katolickou věc hájil. Hrdě nosil svou víru. Ale jeho nepřátelství k vlastnímu bratrovi nabývalo povážlivých forem. Marně mu říkali, že bude hoden pekelného ohně, kdo bratru řekne blázne (Mt. 5, 22). Pošetilá mu byla slova Páně. Víra mu byla zevnějším leskem. Uvnitř temno mrtvé víry. Nepřátelé se usmívali: Taková je tedy ta vaše víra.

Živá víra je plamen, který z nás vyzařuje a zahřívá studená srdce. Živá víra je světlo, které neseme do temnot noci dnešních dnů. Proti mrtvé víře nepřátelé nebojují, ta jim neškodí. Proti víře živé bojují. Vyrvat chtějí ze srdcí živé vědomí odpovědnosti Otci, jenž jest v nebesích. Zničit chtějí tu živou snahu, plniti za všech okolností celou vůli Boží. Vyhladit chtějí plamen živé apoštolské horlivosti, uhasit světlo. svítící do jejich temných skutků.

Ti, kteří jménem svobody bojují proti víře, vědí, že živá víra staví pevné hráze proti zvůli, kterou nazývají svobodou. Ti, kteří jménem sociální revoluce bojují proti víře, cítí, že jim stojí v cestě živý zákon: Nezabiješ, nepokradeš. Revoluci rasismu stojí v cestě víra, že před Pánem Bohem jsme si rovni, ať Žid, Říman, Řek. Revoluce dnešní naráží téměř na celý obsah živé víry: Je věčný Bůh — ne hmota. Je přikázání: Pomni, abys den Páně světil — ne jen práce. Je přikázání: Nezabiješ — ne zvůle lidu. Je přikázání: Nepokradeš — ne zvůle pánů. Je přikázání: Nesesmilníš — ne právo mládí. Je přikázání: Nepromluvíš křivého svědectví — ne propaganda lží.

A tak tyto klamné směry nutně se musí postavit v boj proti živé víře. Svým bojem však ukazují, jak velikou životní důležitost má naše svatá, živá víra.

Živá víra je však ještě daleko více než přijmout myšlenky Boží, řídit se vůlí Boží a šířit Království Boží. Živá víra je život samého Ježíše Krista v nás.

Kristus Pán sám zjevil nám tuto pravdu: Já jsem kmen vinný, vy jste ratolesti, kdo zůstává ve mně a já v něm, ten teprve přináší ovoce mnohé. Beze mne nemůžete činit ničeho (J. 15, 5).

Obraz je jasný. Doslova naroubován je náš život na Ježíše Krista. Vytvořen je tak v nás život nový, život nadpřirozený, který vnitřně nás proměňuje celé v nové stvoření. Pak už nežijeme my, ale žije v nás Kristus (Gal. 2, 20). Kristus Pán svou milostí proměnil celý náš přirozený lidský život v život nadpřirozený tím, že nám vlevil svůj život Boží.

Toto je vrchol živé víry, pramen skutků živé víry a celé uskutečnění živé víry. Sv. Pavel to vyjadřuje: Co žiji v těle, žiji ve víře v Syna Božího, který mne miloval . . . (Gal. 2, 20).

Na křtu svatém nedělo se v nás nic menšího než tento přerod života přirozeného v život nadpřirozený v Ježíši Kristu. Život Ježíše Krista byl přímo vlit do naší duše. Nevíte, že vy všichni, kteří jste byli pokřtěni, v Ježíše Krista jste byli pokřtěni (Ř. 6, 3). Na křtu svatém zrodili jsme se z vody a Ducha Svatého (J. 3, 5). Zrodit znamená dostat nový život. Jaký tedy život jiný než život Boží. Život v Ježíši Kristu?

A tak se nám plnost živé víry jeví v docela jiném světle. To není jen přijetí myšlenek Božích. To není jen přijetí vůle Boží ve všem. To je nad to vše přijetí samého Ježíše Krista, přijetí jeho celého života a celé jeho osoby božské.

V dnešní epištole čteme slova sv. Petra před veleradou: Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista stojí tento před vámi zdráv . . . Není v nikom jiném spásy, není jiného Jména pod nebem, v němž bychom byli spaseni. To apoštol vyjadřuje naši myšlenku: V Ježíše Krista vštípeni, v Něm žijeme, v Něm dojdeme spásy. Ve jménu Ježíše Krista uzdraven je náš život vnitřní. Teprve, když tento život Ježíše Krista se rozproudí v naší duši, tehdy cele přijmeme i myšlenky jeho a plné budou naše skutky z živé víry.

Z á v ě r : Tak jsme chtěli vyniknout do tajemství života Božího v nás, do tajemství živé víry. Živá víra je život Ježíše Krista v nás. Na tento život naroubování na křtu svatém, přinášíme ovoce víry: podrobujeme se myšlenkám Božím ve všem, své skutky vždy a všude podrobujeme vůli Boží. A náš život víry tak září jako světlo i apoštolskou horlivostí.

Vyznávat tě budu, Pane Bože náš, z celého srdce, tak vkládá nám dnes Mše svatá modlitbu na rty, a oslavovat jméno Tvé na věky. Neboť ty, Pane, líbezný a něžný jsi a plný milosrdenství ke všem, kdo v tebe věří.

Tys povolal nás do království milovaného Syna svého Ježíše Krista, dal nám život víry, život nadpřirozený, ve kterém voláme Abba - Otče. Nejsme jen tvorové tvoji, jsme dítkami tvými, spojení

v Ježíši Kristu. Tvou svatou otcovskou vůli chceme přijmout cele, ve všech dnech života ji plnit cele, aby v nás rostl věkem i moudrostí i milostí Ježíš Kristus, v jehož Jménu pokleká veškeré koleno nebešťanů i pozemšťanů.

Na svátek svaté rodiny

V á c l a v Š e b e k, děkan zbraslavský:

PŘÍČINY DNEŠNÍ NEVĚRY.

Slovo Kristovo přebývej ve vás hojně, tak, abyste se ve vši moudrosti poučovali a napomínali vespolek... (Z epístoly svátku sv. Rodiny.)

A Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí. (Z evangelia svátku sv. Rodiny.)

Rodinný život je pramenem, z kterého teče lidu požehnání nebo kletba. Když tento pramen se kalí, víc a více jedu teče do žil národa. Křesťanská rodina a život v ní je základ, položený rukou Boží. Jiného základu nikdo nemůže položit.

Proto, uvažující o p ř í č i n á c h d n e š n í n e v ě r y, musíme obrátiti zřetel především k životu rodinnému a k svaté Rodině nazaretské, abychom všichni, otcové, matky i děti, bohatí i chudí, vzdělaní i prostí, ve dnech blahých i v čas soužení a těžké práce, měli návod a vzor pro šlechetné snahy o pravé štěstí. K tomu volá církev sv. po celá staletí a r. 1892 to zdůrazňuje naléhavě veliký papež Lev XIII.

I. Nynější Sv. Otec Pius XII. v nedávném rozhlasovém projevu k delegátům amerického katechetického sjezdu v Bostonu pravil, že mystické tělo Kristovo, jehož jsme všichni údy, Církev, není ohrožována pouze vnějšími nepřátelskými silami, ale též vnitřním nebezpečím, hlavně n e v ě d o m o s t í či spíše jen p o v r c h n í z n a l o s t í náboženských pravd; hlavním zdrojem zla je okolnost, že se zapírá pak Bůh, stvořitel a soudce, anebo je opomíjen. Lidstvo nebude s to rozřešiti dnešní trýznivé světové problémy vlastními silami a pouze lidskými zákony, nýbrž potřebuje milosti Boží skrze Církev. Je proto nevyhnutelně třeba náboženského vyučování nejen dětem, mládeži, nýbrž i studentům vysokých škol.

Nevědomost katolíků je už dle slov svatého papeže Pia X. největší nepřítelkyní církve. Nejen ve škole je dnes náboženství na posledním místě, ale bohužel i v rodině, která je první školou v životě lidském. Rodina je buňkou lidského života, v ní se lidé rodí, rostou a vychovávají. Svátostí stavu manželského jsou křesťanští rodičové posvěceni za nástroje rukou Stvořitelových a zástupce Boží autority. Křesťanští rodiče života nemaří, životu přejí a z něho se radují. Děti jim nejsou loutkami ani modlami, nýbrž vítanými svěřenci Božími, které mají vychovávatí národu, Církvi a Pánu Bohu.

„Rodiče, vy jste apoštoly svých dětí!“ volá sv. Jan Zlatoušty za sv. Pavlem, který důrazně vybízí: „Vychovávejte své děti v kázni a napomínání Páně.“ (Efes. 6, 4.) Církev označuje ve svém zákoníku péči o křesťanskou výchovu dětí jako „právo a nejdůležitější povinnost rodičů“. (Kánon 1372, par. 2.) Nedá-li rodina náboženského základu skutečně dobrého a pevného, pak snadno, zejména dnes, v době poškození velmi brzo se zhoubně projeví vliv špatné četby, novin a knih, jakož i vliv prostředí dnešní společnosti, nepříznivého víře a mravnosti, a úsilí odpůrců náboženství.

Rodiče jsou v rodině zástupci Božími. Tvé slovo, otče a matko, je slovem Božím. Hleďte, abyste skutečně slovem Božím vždy napomínali a vychovávali, aby vám toho slova Božího nikdy nescházelo. Nikdo nedá, čeho nemá. Rodiče, ruku na srdce! Zpytujte se, zda jste vždy hodni poslušnosti, úcty a lásky svých dětí, které vám Bůh svěřil.

II. S nedostatkem náboženské výchovy souvisí ú p a d e k m r a v n í h o ž i v o t a a vůbec smyslu pro mravní zásady v rodině a tím i v životě společenském. Staré hebrejské přísloví praví správně, že kdo nemá Boha pánem, má mnoho pánů. Jsou to především vášně, jimiž je člověk zniťán. Náboženství je jedinou pevnou oporou mravnosti, která se nedá budovati na pouhém rozumu, neboť člověk má také svobodnou vůli, která se mnohdy na rozum neohlíží. Nepodřizuje-li člověk vůli zákonu Božímu, pak nemá mravnost žádné pevné trvalé opory. Náboženství osvětluje náš rozum a posiluje naši vůli k dobrému. To platí o jedincích i o společnosti, která se z jedinců skládá. Bez mravnosti státy živoří a hynou. Už pohan Plutarch to poznal a praví, že spíše lze ve vzduchu vystavěti město, než udržeti stát bez náboženství.

Náš pan prezident Dr. Beneš na sjezdu žen v Praze dne 26. října t. r. pravil o mravním problému naší mládeže a rodiny: „Podle zpráv, kterých se mi dostává, bude potřebí věnovati zvýšenou pozornost stavu, v němž se nalézají mládež ve věku 16—24 let. Bude potřebí říci jasné slovo o velikosti věrnosti a lásky ve vztahu muže a ženy. Nesmíme nechat tápat naši mládež v těchto věcech, musíme jí vysvětlit velikost hodnot, o něž jde, ozřejmit našim mladým lidem krisi, v níž se nalézají dnešní člověk, lidé, lidství vůbec. Jde tu o boj se sociálními chorobami dneška, jde o boj o českou a slovenskou r o d i n u. Všichni musíme dnes pochopit, že se sice dostáváme ze spárů fašismu a nacismu, ale jestliže se také neobrodíme mravně z jeho bídných důsledků, prohráli jsme svůj boj duchovně a brzy to celý národ pocítí.“ Isaiáš prorok volal (hl. 60, v. 62): „Národ zajisté a království, které by nesloužilo tobě (Bože), zahyne!“

Pohanský filosof Krates pod světlem přirozeného rozumu pravil: „Chtěl bych vystoupiti na nejvyšší bod města a vši silou volati: Občané, co myslíte? Promarníte čas, abyste nasbírali dětem bohatství a zanedbáváte vzdělání jejich duší, jakoby bylo důležitější zanechatí jim poklady než ctnosti.“

Sv. Jan Zlatoústý napsal: „Rodiče, kteří strádají pro děti a špatně je vychovávají, podobají se člověku, který nechá dům sřítit a zařizuje kolem krásnou zahradu anebo člověku, který ničí své zdraví a dává si ušít nádherný oblek.“ Jasná jsou slova Spasitelova: „Co platno člověku, kdyby celý svět získal a na duši své škodu utrpěl“ a „Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a všechno ostatní bude vám přidáno!“

* * *

Ten útulný domek v galilejském horském městečku Nazaretě! V něm chudička žena, jménem Maria, požehnaná mezi ženami, chudý, bohobojný řemeslník, jménem Josef, a dítko jménem Ježíš, krásnější a milejší nad anděly — žijí skrytě jako fialka v údolině. Lidé jdou nevšímavě kolem, jako kolem chaloupky chudiny. Netuší, že zde sídlí pravé štěstí, jehož zdrojem je Bůh.

A přece Bůh jim nenadělil časného bohatství, neuchránil jich práce ani bolesti ani zármutku, zejména když po čase opustil sv. Josef tuto zemi a dospělý Pán Ježíš se rozloučil s Matkou, aby šel hlásat království Boží a umřít za hříšné lidstvo. A přece byli tak nesmírně šťastni, protože plnili dokonale vůli Boží. Boha ctili a milovali celým srdcem, náležitě ho uctívali modlitbou, svěcením svátečních dnů a zachováváním postů a svědomitým plněním povinností. Neměli přepychu ani nádhery, ale měli drahocenné perly ctností.

Rodiče, vzdělávejte své děti v náboženství. Pokud jen můžete. vezměte s dětmi do ruky katechismus a bibli, opakujte s nimi a vysvětlujte! Doplnujte četbou ze životopisů svatých a z jiných náboženských knih! Pečujte o posvěcení svých dětí každodenní modlitbou, aspoň v neděle a zasvěcené svátky Mši sv., při níž naše modlitby jdou rukama obětujícího se Krista Pána k Otci nebeskému. Pečujte o posvěcení svých dítek svátostmi, aby čerpaly hlavně z časté sv. zpovědi a sv. přijímání hodně milostí pro sebe, pro vás i celý svět. Ze svátostin ať za vašim příkladem používají hlavně svěcené vody, zejména před spánkem, před odchodem z domu a při návratu domů, aby byly s vámi provázeny přímluvami a požehnáním Církve. Prožívejte s nimi církevní rok ve všech jeho obdobích a svátcích, je v něm tolik půvabu a duchovního bohatství pro všechny bez rozdílu. Váš příbytek ať je opravdu křesťansky upraven: kříž na čestném místě v slušném provedení, svaté obrazy (Pán Ježíš, P. Maria, anděl strážný), kropenka se svěcenou vodou. Vedle školních náboženských knih ať jsou doma též perikopy, životopisy svatých a náboženská četba pro mládež, odbírejte katolický náboženský tisk! Netrpte v domácnosti obrazy a sošky, které mohou vzbuzovati v dítěti představy mravně nebezpečné. Stejně netrpte četbu toho druhu. — V příbytku opravdu křesťansky upraveném ať se také vzorně křesťansky myslí, mluví, jedná a žije. Nesmírně hluboce zde působí příklad rodičů a starších sourozenců.

Jen tak bude celé domácí prostředí školou života s Církví svatou.

Představte si, jak se asi žilo ve svaté rodině v Nazaretě. Hle: sv. Josef vzor pro tebe, otče, Panna Maria vzor pro tebe, matko; a dítě Ježíš, nejkrásnější vzor pro vás, milé děti, abyste jako Syn Boží mohly prospívatí moudrostí, věkem a milostí u Boha i u lidí a abychom všichni mohli dosíci se sv. Rodinou věčného společenství. Amen.

P. Z. Š k r a b a l :

PRIMUM VIVERE.

(Podle T. Tótha.)

I. V s t u p.

V Belgii a v Holandsku byly pořádány zvláštní bohoslužby pro nemocné. Byla k tomu určena jedna neděle. Nazvali ji: Den nemocných. Když byl konán tento den nemocných v Tournay v Belgii, arcibiskup kardinál belgický sloužil mši svatou a podával svaté přijímání. Byl to jímavý pohled. Katedrální chrám zaplněný řadami nemocných. Nebylo jich málo. Přítomnost nemocných v kostele tlumočila víc než kterékoliv slovo lidské, co jest zdraví nás lidí. Člověk zdravý a silný může sám svými silami splnit svou povinnost k Bohu. Nemusí čekat jako nemocný, až jej někdo odveze do chrámu a zase přiveze zpět. Podobným jímavým pohledem jsou exercicie nemocných ve Frýdku. Projevuje se v tom touha duše po Bohu. Mluví zde také nevyslovený stesk po zdraví. Zvláště v této poválečné době nutno připomenout, jak se dívá Bůh, Ježíš a Církev Kristova na tělesné síly lidské.

II. R o z b o r.

Pěkný, silný a zdravý člověk byl v prvopočátku ve stvořitelském plánu Božím. Tak také Bůh stvořil první lidi: pěkné, zdravé a silné. A i když hříchem prvotním byla porušena přirozenost lidská, zůstala v nás ve všech touha a tesknost po prvotním stavu. Je to jako jakási vzpomínka na doby dávno minulé. A i když sociální podmínky životní se měnily leckdy tak, že lidstvo se rozdělilo na třídy bohatých a chudáků, zůstala pravda našeho žití vždy správně hodnocena.

Písmo svaté praví v tom smyslu: „Lépe jest chudásu zdravému a silnému, nežli boháči mdlému a trápenému neduhem. Není bohatství nad zdraví těla.” Sirach 30, 14-16.

Bůh si tedy přeje, aby lidské tělo bylo udržováno v pořádku, ve zdraví, v čistotě, a aby bylo s to odolávat nemocem. Není hmotného jmění, které by vyrovnalo svou hodnotou cenu zdravě urostlého, silně rozvitého těla lidského. Je sice bytostí stvořenou. Je tak jako ostatní stvořené věci. Avšak spolu s duší lidskou jest bytostí, která jest plná tajemné přítomnosti Boží. A to je proto důvod veliké ceny našeho těla. „Neboť člověk jest stvořen k obrazu Božímu” (Mojž.

9, 6) praví o tom Písmo svaté. Dle tohoto svědectví Božího jest v naší přirozenosti jistý rys Boží, kterého postrádají ostatní tvorové.

Jestli jdeme v poznání lidské bytosti dále, shledáváme, že lidský život jest Bohem darovanou možností k dosažení věčného života. Při tom tělo člověka jest jeho spolupoutníkem, jest nástrojem nezbytným, jest spolupracovníkem nepostradatelným. Veliká důležitost těla lidského, jeho zdraví a zdatnosti jest tím podložena tak důkladně, že k pochopení věci úplně dostačí.

Přítomností Pána Ježíše, Syna Božího mezi námi bylo naše tělo nesmírně posvěceno. Vzal na sebe naši tělesnou podobu, aby nám zpřítomnil své božství. Jestli jen trochu pozorně sledujeme životní děj Ježíšův mezi námi, až zvláštní pozorností jsou provázeny události, které jaksi souvisejí s naší tělesnou bytostí. Duchovní spisovatel rozejímavě se zamýšlí nad prvními chvílemi Spasitelovými v lidské společnosti a praví:

Je zajímavé, že zpěv andělů slyšeli první pastýři. Ve větru a nepohodě, v dešti a bouři otužili a zdatní lidé se stali prvými svědky narození Kristova.

A dodává: Bůh tím říká, že rozmařilost a pohodlí neprospívá duši. Jen lidé tělesně zdraví a zdatní přijímají slovo Boží.

„Dejte jí jíst,“ praví Ježíš při vzkříšení dcery Jairovy (Luk. 8, 40). U Šimona farisee stěžuje si Ježíš na nedostatek pozornosti k jeho tělu (Luk. 7, 36).

Když pojednává a rozbírá povahu modliteb budoucí Církve praví Ježíš:

Když se budete modliti, říkejte takto: „Otče náš, . . . chléb náš vezdejší dej nám dnes . . .“ (Mt. 6, 9-11).

Jeden z učedníků jest ustanoven správcem jmění, z něhož měla být zajištěna dostačující výživa Ježíšova a všech apoštolů. K tomu skupina zbožných žen, které pravidelně provázely Ježíše a pečovaly o tělesné zdraví, šatstvo a pod. dostatečně tlumočí, že se v prvé apoštolské skupině pravidelně zachovával požadavek pevného a silného zdraví těla. Ostatně, misijní práce, kterou Ježíš vykonával, nezbytně žádala pozornosti a péče o tělo a jeho zdraví. Se zdravím podloměným a tělem nemocným sotva by byl zdárně vykonával svůj úkol.

Máme-li na myli tyto letmé záběry z životní pouti Syna Božího mezi námi, nemůže nám být nejasno, jestli snad máme či nemáme si zajišťovat pevné a zdravé tělo a udržovat tělesné síly ve svěžesti a nedotknutelnosti. Už apoštol Pavel opakuje podle jeho příkladu: „Nikdo zajisté nikdy neměl v nenávisti těla svého, nýbrž živí a opatruje je . . .“ (Ef. 5, 29).

Církev ovšem pokračovala a hájila vždy zdravý názor na život. I když připouštěla a dovolovala, aby jednotlivci týrali a jaksi spoutávali své tělesné síly, na př. bičovali se v noci, lehávali na tvrdých deskách, ujímali si jídla, pití a spánku, žili v bezžennství, dovolovala to jen proto, jestli se to konalo z vyšších ideálů nadvlády

duše nad tělem. Ale když volala bojovníky za práva Církve, vždy žádala bojovníků silných a zdatných. Nejlépe to vidět na těžkých podmínkách, které žádá církev od těch, kteří touží a chtějí pracovat v misiích zámořských jako misionáři a milosrdné sestry. Dle těla musejí být tak pevného zdraví a tak otužilí, aby vydrželi námahu a lopotnou práci mezi pohany. Podobně už světci ve středověku, na př. sv. Ignác z Loyoly přísně zakazoval umrtvování a posty, jestli to nedovolovalo zdraví těla. Věděl, že nemocný kněz sotva co prospěje v opravdové, lopotné misii venkovské. Tak podobně jiní, zvláště v poslední době sv. Don Bosco.

Ostatně, uvažujeme-li zdravě, a hodnotíme-li naši situaci tak jak jest, ve všem směru jest zajištění tělesného zdraví naší svatou a prvou povinností v starosti o hmotné věci. Nic se tomu nevyrovná. Kdysi viděl apoštol Pavel závody v běhu v Korintě. Zdraví jinoši závodili. Tradice závodů neustala. Běží se trať nesterpně dlouhá, 100, 400, 800 m i delší. Naše životní pouť jest tratí ne několik stovek metrů, ale i 60 i 80 let. Jak vydržíme? Se zdravím slabým sotva. A kdo změří ztrátu práce, kterou bychom mohli vykonat pro Království Boží?

III. Z á v ě r.

Stát i církev čeká na naše skutky. Rodina i obec na ně spoléhá. Naše charitní služba na okrese má na zřeteli, aby zdravotní stav vrstev lidských byl plně zajištěn. Je to úkol těžký. Jest třeba zajišťovat tolik chleba, aby náš spolubratr mohl žít. Kromě toho nutno všemožně modlitbami a usilováním dopomáhat, aby naše rodiny obývaly přívětivá obydlí. K tomu nutno cílit, aby zvláště dětem bylo zajišťováno nutné zotavení prázdninové. Dříve ani stát ani církev si nevšímali tolik tělesného zdraví lidí. Nebylo toho třeba. Lidstvo a náš lid žil střídmeji, do lidových i městských vrstev nepronikalo tolik otravných prostředků. Lidé předchozích staletí byli zdravější a zdatnější než dnes.

A dnes?

Dnes v poválečné době zvláště! Jen se zúčastněme jedné jediné prohlídky dětského chrupu a poznáme, jak naše mládež je na tom bídne. Kde to schází, kde jest naše vina? Vezměme školní prohlídky v jakémkoliv směru, ve všem to bude bédné a bídne a skličující. To nejsou lidé, jaké Pán - i po prvotním hříchu - chtěl mít na zemi. Tak tedy s pouhého hlediska pozemského není řád Boží úplně v pořádku.

Co tedy? Modlitby nejprve za odvrácení všeho zla. K tomu i dnešní mše svatá na uhájení zdraví.

K modlitbám připojujeme nezbytně a nesmlouvavě svou pomoc hmotnou a spolupráci, aby naším spolubratřím bylo dobře.

Odměnou budou rodiny zdravé a národ, radující se v štědrosti Boží. Cestou k Bohu se jde tak radostněji.

Zdálo by se, že to naše tělo, špinavé od práce, Bůh kdysi odhodí. Kdysi tak skutečně pohazovali mrtvá těla otroků. To bylo kdysi a u pohanů. Bůh se na to naše tělo lidské dívá jinak a lépe. Není práce a není lidského zaměstnání, které by bylo s to pošpinit trvale naše tělo. Každé tělo bude na čas odloženo. Tam ve hrobě setlí. Ale když se přiblíží čas vzkříšení, povolá ho Bůh zpět k životu a ve většině k slavnému životu. Po vzkříšení budou opět ti dva spolu: duše a tělo lidské. Jenže nyní již bude ve slávě.

Kdo se k tomu jen trochu zamyslí nad tajemstvím Nanebevzetí Panny Marie do nebes, může sejmout se své duše tíží všednosti, která leckdy doléhá na naše tělesné síly. Ještě před tím, nežli nastane všeobecné vzkříšení a povolání k životu, výjimečně povolal Bůh tělo Matky Boží do nebe, aby tam bylo, kde jest již její duše. Tělo Mariino, tělo prosté dělnice nazaretské rozzářilo se jasně věčnosti.

„Ó Matko Boží, v své skvoucí jasnosti
setři svou dlaní rány skleslosti,
jež tíží nás a všechny naše cesty.
Dej radost z víry vzkříšení,
že povstanem zas k žití -
Ty, Matko Boží a Matko naše
tělo mé v svou svatou náruč obejmí.“

A l o i s Š v a :

SRDCE JEŽÍŠOVO - PLANOUCÍ LÁSKOU!

(Kázání na první neděli v měsíci.) :

Každý první pátek v měsíci poodhrnuje závoj se srdce Ježíšova, aby pohledem na ně pyšní se pokořili, hříšníci se obrátili, pošetilí se umoudřili a horliví se osvěžili.

„Když Církev v prvních dobách po svém založení byla tísněna jhem (pohanských) císařů, tu se zjevil mladému císaři (Konstantinu) v nebeské výši kříž jako předzvěst a záruka skvělého vítězství, kterého měl brzo dobytí. Dnes pak se zjevuje našim očím jiné božské znamení, Bohem rozžehnuté a věstící spásu: Nejsvětější srdce Ježíšovo, se vztyčeným křížem na sobě, probleskující zářícím jasně z plamenů.“ (Lev XIII. Annum sacrum.) „Tys tomu chtěl, aby Tvůj Jednorozený byl na kříži proboden kopím vojínovým, aby jeho otevřené Srdce, tato svatyně božské štědroty, vylilo na nás proudy smilování a milosti.“ (Preface.)

Máme zvláštní důvod uctívati Srdce Ježíšovo. Při tom myslíme na jeho tělesné srdce, které bije i v oslaveném jeho těle, netoliko z toho důvodu, že tvoří jakousi nejušlechtlejší část, nýbrž zvláště,

že jest náznakem nesmírné lásky Ježíšovy. Uctíváme tedy Srdce Ježíšovo jakožto láskou planoucí.

Jan 19, 31-37. - Známý obraz: Vysoko na kříži pní Spasitel, hlavu má nakloněnou. „Dokonáno jest.” Temné mraky se plouží po nebi. Tu přistoupí ke kříži vojín, vrazí Spasiteli kopí do pravého boku a vžene je hrudí až do srdce. Miláček Jan byl toho výjevu svědkem na Velký pátek. - Tři bolestiplné hodiny mýjely plíživě nad Golgotou, z nichž každá minuta se zdála věčností. Krvavým potem na hoře olivové, bičováním, trním korunováním ztratilo to srdce již beztoho mnoho krve. Na kříži je svírala smrtelná úzkost. Přesto je prochvívaly nejušlechtlejší myšlenky a úmysly. Jsouc ztravováno ohněm lásky, žehvalo těm, kteří je tupili. Vždy slaběji zněl jeho hlas: Již nemohu dále. Ještě modlitba k Otci (Luk. 23, 46), pak poslední výkřik a srdce se zastavilo. - Ó ušlechtilé srdce, ztravované nesmírným ohněm, jak stvořeným ohněm Ježíše - člověka, tak nestvořeným ohněm Slova, čest a sláva Tobě! Ty prameni všech dobrodiní, jež jsi rozlévalo na nás od svého prvního tepu, mohutněji však po svém probodnutí, upřímně se Ti obdivujeme!

Nesčetnými ranami již bylo poseto tělo Ježíšovo. Proč k těm ranám bez počtu ještě ta otevřená rána v srdci? Zdaž k nám nemluví: Hledte, jak vás miluji! Miluji vás i po smrti. I tu poslední krupěj krve jsem za vás dal. - Ó srdce, tvůj milý hlas se nám vemlouvá do srdce. Ty lásky v sobě chováš víc než srdcí zlatých na tisíc! I já chci pro tě pracovat!

Sv. Jan zaznamenává (34), že z otevřeného boku vytryskla krev a voda, jistě aby zdůraznil, že Ježíš byl již opravdu mrtev. Současně se zde rýsuje veliké tajemství: Srdce Ježíšovo jest pramenem všech dobrodiní vykoupení, což jest tajemně naznačeno tím, že z otevřeného boku Spasitelova na kříži se vyhrnula krev a voda, náznaky to svátostí (Eucharistie a křtu), jimiž až do skonání světa se vytváří a zdokonaluje Církev - nevěsta Kristova. A v tomto smyslu se říká, že Církev vyšla z boku nového Adama spícího na kříži, jako kdysi z boku prvního Adama vzešla jeho manželka Eva. - Otevřené Srdce Ježíšovo jest branou života, prazdrojem křtu a jiných svátostí, náznakem božského života, který spásonosným proudem od té doby se rozlévá lidstvem. „Kdo by nechtěl milovati toho, kdo tak mocně miluje?” (Albert.)

(Skotská pověst.) Když král Robert zemřel, vyňal hrabě Douglas (=Daggles) srdce milovaného krále, zahalil je do hedvábí, vložil je do drahocenné bursy a vydal se s ním do Jerusalema, kde je chtěl pochovat u samého božího hrobu, jak byl slíbil. Když překročil Pyreneje, vzaly ho tesknoty po rodných horách a jezerech. Tu pocítil náhle tlukot králova srdce na své hrudi, jež ho pudilo, aby kráčel blíže k východu slunce. - Krátce nato spatřil na rovině křesťany, jak zápasí s mohamedány. Křesťané již bezmála couvají, tu ho rozohní tlukot královského srdce, takže se chopí meče, který vypadl mrtvému z ruky, dá se do boje s lví odvahou a vede křesťany

k vítězství. Tak se probíjí dále, pořád napomínán a ožívován královým srdcem, až po mnohých námahách dosáhl svatého města, kde splní, co byl slíbil. - Srdce Ježíšovo jest srdce věčného krále. Bije mezi námi pod způsobou chleba a v nás pod závojem posvěcující milosti. Ó srdce, povzbuzuj nás na cestě ctnosti, když stíny smutku nám lehnou v duši, když vášně sirénami nám šeptají šalebné sladké písně, posiluj nás v boji se zlem! Rozohňuj mne k akci, ať vedu Tvou věc k vítězství! Ať mým příkladem se vzpruží zemdlení křesťané! Napomínej mne a oživuj, abych dosáhl svatého města, kde s Otcem a Duchem sv. žiješ a kraluješ.

Dr. Jan Merell:

VÝKLAD EPIŠTOLY NA III. NEDĚLI ADVENTNÍ

(Fil. 4, 4-7.)

I. Souvislost s předcházejícím. Velmi vhodně je do liturgie III. neděle adventní vložena tato kratičká perikopa z listu sv. Pavla k Filipským, který možno nazvati „Velepísni křesťanské radosti“. Dnes ustupuje v liturgii do pozadí kající ráz adventní doby a Církev vyzývá k čisté radosti z blízkého příchodu Páně. V invitatoriu matutina zaznívá radostné „*Prope est iam Dominus, venite adoremus*“ a tento jásavý tón přechází i do liturgie mešní, kde v introitu i v epištole se raduje Církev slovy apoštola národů: „*Radujte se v Pánu neustále... Pán blízko jest*“ (Fil. 4, 4-7).

Pavlův list k Filipským patří k jeho nejsrdečnějším a nejteplejším listům. Byl napsán v době, kdy sv. Pavel byl v zajetí v Římě (61-63), spíše ke konci této vazby, protože apoštol doufá v brzké vyhlášení rozsudku. Jakmile se Filipští dověděli o Pavlově vazbě, učinili mezi sebou sbírku a s dary poslali do Říma jakéhosi Epafrodita. Ten vykonal své poslání. V Římě však onemocněl, a to tak těžce, že byl v nebezpečí života. Když se uzdravil, posílá ho apoštol zpět do Filip s děkovným dopisem. Jak obdivuhodně však dovede spojit věci hmotné a osobní s věcí Boží! Děkuje Filipským za almužny, podává jim zprávy o své osobě, ale stěžejní myšlenky listu jsou hluboké dogmatické pravdy a povzbuzení k dobrému životu křesťanskému. Zvláště výzva k radosti se táhne epištolou jako červená nit. Má radost ze štědrosti a lásky Filipských (1, 4; 4, 1; 4, 10), raduje se ze svých okovů a utrpení (1, 18) a vyzývá i adresáty k pravé křesťanské radosti (3, 1; 4, 4). Zde (4, 4) počíná dnešní perikopa.

II. Výklad jednotlivých veršů. Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se (v. 4). Není to výzva ke chvilkovému výbuchu radosti, k afektu, který propukne a zajde při první nepohodě života. Je to výzva k trvalé radosti, k jakési duševní pohodě, jejímž pramenem je Pán. Není to

radost tělesná, smyslná, nýbrž duchovní. Radost, toto „nesmírné tajemství křesťanství“ (Chesterton), je ovocem duchovního života. Je to radost v Pánu, plynoucí ze spojení v mystickém těle Kristově. Jaký rozdíl mezi vězněným Pavlem, volajícím: Radujte se! Znovu pravím, radujte se! a mezi vězněm císaře Augusta Ovidem anebo vyhnanecem Klaudia, Senekou, vzdychajícími nad svým údělem!

Pravá křesťanská radost musí přímo vyzařovat z křesťanů, jevit se i navenek. Je nutno ji přenášet na okolí. Proto žádost Pavlova: Vlíd n o s t v a š e b u d i ž z n á m a v š e m l i d e m. (v. 5) Vulgata překládá řecký termín τὸ ἐπιεικὲς substantivem modestia, který dobře nevystihuje podstaty tohoto terminu, který znamená spíše mansuetudo, elementia, naše vlídnost.

Je to hlavně vzpomínka na parusii, brzký příchod Páně, která proniká a ozařuje nábožensko mravní myšlení Pavlovo a celého prvotního křesťanství a jest nejvlastnější příčinou pravé radosti. P á n b l í z k o j e s t ! Důvěra a naděje v blízký příchod Páně nechť sílí Filipské ve vlídnosti, radosti a trpělivosti. Pavel požaduje od křesťanů zřejmou (celému okolí) dobrotu a lásku, která získává obdiv a lidská srdce. Je to ona vlídnost, která tak krásně vyzařovala z osobnosti Kristovy. O ni se musí rozbíjeti predsudky a zloba pohanického okolí.

Tato radost by mohla býti zkalena starostí o věci časné, proto Pavlova slova: O n i c n e p e č u j t e ú z k o s t l i v ě ! Ne pohodlná nečinnost, ne však také přehnaná, úzkostlivá péče o věci časné. Podle slov sv. Jeronyma: „Labor exercendus est, sollicitudo tollenda“.

Ani křesťan se nevyhne starostem, ale má vzácné prostředky, aby je překonal. Jako spasitel v horském kázání činí starosti denního života snesitelné poukazem na prozřetelnost dobrého a vševědoucího Otce, tak apoštol poukazem na důvěrnou a úpěnlivou modlitbu: V e v š e m ž á d o s t i v a š e p ř i c h á z e j t e ž B o h u v e z n á m o s t m o d l i t b o u a p r o s b o u s d í k ů č i n ě n í m (v. 6). Velmi často ve svých listech mluví sv. Pavel o děkovné modlitbě. „Ve všem díky činite, neboť jest to vůle Boží v Kristu Ježíši“, píše do Soluně (1 Sol. 5, 18). Ve všech životních událostech a okolnostech může najít křesťan důvod díky. Věřící křesťan má děkovat za vše, za privilegium modlitby, že smí jako dítě vůbec volat ke svému Otci, i za bolest a utrpení, protože je si vědom, že i ty jsou v Božím plánu, mají své místo v našem vykoupení a jsou dopuštěním Otce, který chce jen naše dobro. Křesťan děkuje za dřívější vyslyšené modlitby, za poskytnutou Boží pomoc, která je mu zárukou ochrany další.

Ovocem této důvěrné a děkovné modlitby, která vše skládá do otcovských rukou Božích, bude: P o k o j B o ž í. V Bohu, Kristu budou Filipští, stejně jako věřící dnešního rozervaného a neklidného století, ukryti jako v pevném hradě. To co může dát svět, je jenom stín pravého míru a pokoje, pozlátka, které snad na chvílku oblaží

srdce, aby zklamání a rozčarování bylo pak tím bolestnější. Právě štěstí možno čerpat jen na srdci Božím, to je onen pokoj, který podle slov apoštolových převyšuje všechno pomýšlení.

Jenom kratičce naznačuje Pavel v závěru této perikopy působení tohoto míru: *Ochrání srdce vaše i myšlenky vaše v Kristu Ježíši t. j. podle výkladu sv. Jana Chrysostoma, abychom zůstali vždy v Kristu, nezpronevěřili se jeho víře, neodchýlili se ani od dobra ke zlému, ani od pravdy ke bludu.*

III. Homiletické použití. Je sice kratičká tato epištola, ale velmi vhodně volena před svátky vánočními, svátky to pravého míru, radosti a pokoje. Je velmi vhodnou příležitostí k přípravě duší věřících na svátky vánoční. Kazatel může homilii probrati buď podle chodu Pavlových myšlenek v této perikopě, nebo vybrati myšlenky jednotlivé a ty rozvésti.

Thematata:

1. Pán blízko jest, proto
  - a) radujte se
  - b) buďte vlídni ke všem lidem
  - c) nebuďte úzkostlivě starostliví, ale v modlitbě důvěřujte v Pána
  - d) a mějte mír s Bohem (sv. zpověď, sv. přijímání).
2. Mír a radost, ovoce blížících se svátků vánočních.
  - a) Mír: Musíme opět najít pramen pravého míru. Srdce Boží. Abychom však tento pramen odkryli, k tomu je nutnou podmínkou súctování se hříchem, který odděluje křesťana od Boha. Křesťanský mír není však jen mír s Bohem, nýbrž i s lidmi. I k tomu ukazuje epištola cestu a prostředky.
  - b) Radost: Dnešní doba má mnoho požitků, ale málo skutečných radostí. Miliony lidí neznají pravé radosti, a tolik po ní touží. Ženou se za vidinou radosti, která nakonec přináší rozčarování a tím větší žízeň po radosti. Právě dnešnímu člověku je třeba s Pavlem ukázat, v čem pravá radost spočívá.
3. Tři části dnešní epištoly:
  - a) Příkaz radosti (v. 4).
  - b) Překážky radosti (v. 5-6a).
  - c) Léky proti těmto překážkám (6b-9).
4. Pán blízko jest - připravme svá srdce modlitbou.

KOMU věčné Slovo mluví, od mnoha domněnek bývá vyproštěn. Z jednoho slova vzniklo všechno, a jedno nám hovoří všechny věci: a to je počátek, který také mluví nám. Bez něho nikdo nechápe, ani správně nesoudí.

Následování Krista.

VÝKLAD EPIŠTOLY NA 4. NEDĚLI ADVENTNÍ

(1 Kor. 4, 1-5.)

I. Souvislost s předcházejícím. Čtvrtá neděle adventní nemá již toho liturgického významu jako neděle předcházející. Případne-li na tuto neděli vigilie Hodu Božího vánočního, neděle se pouze komemoruje. Ve starých dobách se konaly kvatembrové obřady v noci ze soboty na 4. neděli adventní. Noční bohoslužba u sv. Petra - čtení žalmů, lekcí, společné prosby, papežovo kázání, odevzdání desátků, mše sv. s udílením svěcení - trvala až do ranních nedělních hodin. Když později byly obřady zkráceny a přeloženy na sobotní dopoledne, byl zaveden pro čtvrtou neděli adventní nový mešní formulář. Evangelium bylo sice ponecháno stejné (Lk. 3, 1-6) jako o kvatembrové sobotě, ale epištola je nová. Původní epištola, dnešní sobotní (2 Sol. 1-8), kde sv. Pavel poučuje věřící o druhém příchodu Kristově, byla nahrazena perikopou, která nenavazuje tak na myšlenku adventní, jako spíše na liturgii kvatembrovou a to hlavně na sobotní kněžské svěcení: kněží jsou služebníci Kristovi a správci tajemství Božích. Je vzata z prvního listu ke Kor. 4, 1-5.

Je nutno znát poměry v korintské církvi, abychom porozuměli perikopě. Korintští nesprávně hodnotili apoštolský úřad. Hleděli spíše na osoby a jejich osobní přednosti, než na vlastní úřad. Církevní obec byla rozdělena v několik stran. Bylo zde staré, věrné jádro obce, které stálo při Pavlovi. Byla zde skupina, která dávala přednost Apollovi, jehož přednes je strhl platonickým vzletem myšlenek, klasickou dikcí a řečnickou elegancí. Pro povrchní polo-Řeky, milující opojení obraznými myšlenkami byl Pavlův způsob příliš těžký. Přívrženci Apollovi, noví učitelé moudrosti vzali si jméno svého oblíbeného kazatele za bojovné heslo: „Jsem Apollův!“ Pavla nazývali těžkopádným, nevzdělaným člověkem, nemajícím tuchy o filosofii, umění a vyšším poznání. K dovršení všeho židovská část obce dostala posilu z východu, z Palestiny a Jerusalema. V přístavu Kenchrea vylodili vznešeně vypadající židokřesťané, kteří se prokázali doporučujícími listy od staroapoštolů, a jsouce snad pokřtěni Petrem, vychloubali se jeho osobním přátelstvím a Pavla podceňovali jako nepravého, druhořadého apoštola, neboť neměl s Ježíšem nijakých styků. Záhy shromáždili oni židokřesťané pod bojovným heslem: „Jsem Petrův!“, významnou stranu. Aby nesmyslnost vyvrcholila, povstala ještě třetí strana, těch, kteří pohrdali tím, nazývati se po nějakém člověku. Ti se dovolávali samého Krista a stavěli Pána proti jeho sluhům heslem: „Já jsem Kristův!“ (Holzner).

Tím byla jednota korintské církve nebezpečně ohrožena. Proti takovému křesťanství musel Pavel vystoupit. Z jeho otázky: „Jest Kristus rozdělen? Byl Pavel ukřižován za vás? Aneb byli jste pokřtěni ve jméno Pavlovo?“ (1 Kor. 1, 13) lze vyčíst všechnu jeho

palčivou starost o obec. „Neboť co jest Apollo. Co Pavel? Služebníci, skrže něž jste uvěřili, a to každý tak, jak mu dal Pán” (1 Kor. 3, 5). U sv. Pavla osoby vždycky ustupují do pozadí, i když jde i o jeho vlastní osobu. Konečným dárce a činitelem je vždy Bůh: „Já jsem sázal, Apollo zaléval, ale Bůh dal vzrůst” (1 Kor. 3, 6). Měřítka osobních sympatií, práce, výkonu, není pro Pavla směrodatné, neboť v apoštolském díle Pavel, Apollo, Petr, jsou pouze služebníci Kristovi a správci tajemství Božích (v. 1). Rozvedení této myšlenky je obsahem dnešní perikopy. Jako takoví musí býti věrní (v. 2). Je-li takový Pavel, o tom nemohou rozhodovati Korintští, nýbrž jedině Kristus, před jehož soudem Pavel stane (3-5).

II. Výklad jednotlivých veršů. Překrásná věta v čele perikopy: **B r a t ř í , t a k s u d k a ž d ý o n á s , j a k o o s l u ž e b n í c í c h K r i s t o v ý h a s p r á v c í c h t a j e m s t v í B o ž í c h** (v. 1) spojuje 4. kapitolu prvního listu ke Korintským s kapitolou předcházející, kde sv. Pavel jako jedině měřítko správného posuzování služebníků Božích stanovil jejich vztah ke Kristu a tím k Bohu. Z tohoto vznešeného měřítka musí býti posuzován apoštolský úřad. Nesmí být podceňován, ale také ne přeceňován. Všichni apoštolové mají stejně vznešený úřad, všichni jsou ve službách téhož Pána, i když má každý své vlastní rozdílné schopnosti. Pro Christo legatione fungimur - na místě Kristově konáme poslání (2 Kor. 5, 20), v tom jsou si všichni zástupci Kristovi podobní, majíce v jádru tutéž moc, hodnost, autoritu. Jak je proto nerozumné, když Korintští - anebo křesťané XX. stol. - úřad hodnotí podle osob.

Jako služebníci Kristovi jsou zároveň **s p r á v c i t a j e m s t v í B o ž í c h**. Výrazem „tajemství Boží” označuje sv. Pavel pravdy evangelia, hlavně úradek spásy, jak později v listě ke Koloským vyjádřil stručně a obsažně tuto velikou pravdu: „Tajemství Boží: **K r i s t u s**” (2, 2). Nemyslí zde sv. Pavel tedy přímo na sv. svátosti (kněz, správce tajemství = udělovatel svátostí), ale nepřímou jsou svátosti v pojmu tajemství (ekonomie spásy), také zahrnuty.

I druhý verš perikopy vynikne teprve v souvislosti celého listu. Korintští požadovali od služebníků Kristových různé vlastnosti, jako vzlet, výmluvnost, druzí zase úctu k mosaickému zákonu. Ať si požadují cokoli, Bůh požaduje jedno, a to je věrnost: **a b y k a ž d ý b y l s h l e d á n v ě r n ý m**. Nezáleží na tom, kolik talentů kdo přijal, ale jak jich použil. Jeho věrnost ve správě Božích tajemství bude posuzována a hodnocena, a to tím, který zná srdce i ledví.

Proto sv. Pavel odmítá každý lidský úsudek o svém apoštolátě, odmítá kritiky některých korintských křesťanů: **M n ě p a k p r a m á l o z á l e ž í n a t o m , a b y c h b y l s o u z e n o d v á s n e b o d s o u d u l i d s k é h o** (v. 3).

Apoštol odmítá i svůj vlastní soud nad svou prací a apoštolátem, ačkoliv zná nejlépe sám sebe, svou vlastní práci a čistotu úmyslů: **A n i s á m s e b e n e s o u d í m ; v ž d y ť n i č e h o n e j s e m**

si vědom, ale tím nejsem ospravedlněn (v. 4). Ani svědectví vlastního svědomí mu nestačí, i když mu nevytyká zpronevěru a nevěrnost ve službě Boží. V pokoře přiznává, že poslední a absolutně spravedlivý úsudek může pronést jen Kristus: Ten však, jenž mě soudí, jest Pán. Jedině Pán, který si ho vyvolil za svého služebníka a povolal ke správě tajemství Božích, může s absolutní spravedlností posoudit jeho věrnost. Ani soud vlastního svědomí není vždy neklamný. I svědomí může být oklamáno. Vždyť mnohdy člověk nezná všech záhad a tajů ani vlastního nitra. Jak často objeví v sobě druhé já, o kterém dosud neměl ani tušení. „Záludné je srdce nade všecko, nevyzpytatelné, kdo je pozná” (Jer. 7, 9).

To bylo řečeno na adresu korintských křesťanů, kteří tak rádi kritisovali. Nechtě si ušetří své soudy a ponechají je tomu, do jehož služeb se dal Pavel. Teprve soud Kristův bude pravým soudem, protože bude soudem Vševědoucího. Lidé ve svých soudech posuzují hlavně skutky, ne tak příčiny, jež mnohého k tomu nebo onomu skutku dohnaly (polehčující okolnosti) a jež také určují mravní povahu našeho jednání. Jedině slunce spravedlnosti, Kristus, pronikne svými paprsky do hlubin srdce. Není koutku lidského srdce, kam by toto světlo neproniklo: Proto nesuďte (o ničem) před časem, dokavad nepřijde Pán, jenž nejen osvítí věci skryté v temnosti, nýbrž i na jevo uvede rady (úmysly) srdcí. Myšlenka na parusii vyjádřená v tomto verši byla jistě také motivem při volbě této perikopy na dnešní adventní neděli.

Perikopa je uzavřena větou: Tehdy dostane se chvály každému od Boha. Proč mluví sv. Pavel o chvále od Boha a ne spíše o potrestání? Má zase na mysli korintské poměry a vychvalování některých učitelů a vynášení se jednoho učitele (misiónáře) nad druhého. Tato chvála byla založena na vnějších a podřadných vlastnostech těchto učitelů a kazatelů, ne tak chvála Boží.

Ještě na jednu věc dnešní perikopy jest nutno upozorniti. Sv. Pavel v pátém verši píše o soudu a příchodu Pána (t. j. Krista) a v zápětí o chvále od Boha. Toto místo je dokladem Pavlovy víry v Božství Kristovo. Chvála Krista soudce je chválou Boží.

III. Použití homiletické. Hlavní myšlenka perikopy je apoštolát a působení kněží. I když Pavlova slova mají vyhraněné časové a místní poslání (poměry v Korintě), přece jádro je cenné a časové pro všechny doby a zvláště dobu dnešní. Slova připomínají věřícím, aby v apoštolském a kněžském úřadě viděli a uznávali hlavně poslání a autoritu Boží.

Epištola je též útěchou pro naše kněžské srdce ve chvílích nepochopení a neuznání naší práce. Že židé viděli v Pavlovi zrádce zákona a podkládali jeho snahám nečestné úmysly, je pochopitelné. Že pohané se snažili za každou cenu znemožnit jeho dílo, je rovněž pochopitelné. Že konečně židé i pohané se proti němu spojí a nebu-

dou se štítit žádného prostředku, aby Pavla znemožnili, i s tím musel apoštol národů počítati. A Pavel s tím vším počítal a považoval za vyznamenání. Ale bolestné bylo, když vystoupili „falešní bratři“, o kterých tak často píše, a ničili jeho dílo. Ti, kteří ho měli podporovat, podkládali jeho snahám nízké úmysly, odpírali mu právo apoštola, podezřívali ho z bludů. Církevní obec se stala soudním dvorem, kde obžalovaným byl zakladatel jejich církve, nepřítomný Pavel. Odpovědí a útěchou na podobné situace je dnešní epištola. Nejedno místo apoštolových listů dokazuje, že jednání vlastních bratří ho ranilo do hloubi jeho srdce, ale apoštol vždy má útěchu ve svém svědomí a v myšlence na spravedlivého soudce: Pána. Bůh a svědomí. V myšlence na vševědoucího a nejvyššího spravedlivého soudce je nesmírná síla a útěcha pro každého křesťana. Lidé nás nemusí vždy chápat, ale Bůh nám rozumí. Lidé mohou podkládat našemu jednání nízké úmysly, mařit naši práci, ale Bůh jednou ocení a zhodnotí i v díle nepodařeném naši dobrou vůli a čistý úmysl.

T h e m a t a :

1. Kněz:
  - a) jeho úřad a povinnosti
  - b) zodpovědnost (Bohu)
  - c) odměna (ne od lidí, nýbrž od Boha).
2. Poměr věřících ke knězi a církevní vrchnosti:
  - a) zachovat autoritu, která jim patří jako zástupcům Božím
  - b) vděčnost za věrnost, s jakou vykonávají svůj úřad
  - c) zbytečně neposuzovat. Soud ponechat Pánu.
3. Nejenom kněží, i křesťané jsou:
  - a) služebníci Kristovi a správci tajemství Božích
  - b) zavázáni k věrnosti
  - c) i oni ve věci věrnosti Kristu budou skládat účet při posledním soudu.
4. Blížkost příchodu Kristova od nás vyžaduje:
  - a) věrnost jeho službě
  - b) čisté svědomí.
5. Myšlenka na poslední soud - příprava na svátky vánoční.

ROK NA KAZATELNĚ.

Rozvrh kázání.

2. března: II. neděle postní.

Hřích dědičný.

Je skutečností. V čem záleží a čím nám škodí.

Co z toho plyne pro náš život: Bděme nad sebou, bojujme proti zlé žádostivosti a modleme se.

Liturgie II. ned. postní nás vede k pokornému vědomí hříšnosti.

S pokorou poznáváme svou neschopnost vzchopiti se vlastními silami. To však nevede k malomyslnosti, nýbrž k modlitbě (Vstup a Modlitba). Epištola vyjadřuje nutnost sebezpřemáhání. Evangelium dává tušit slávu, která nás čeká, je povzbuzením k životu obětí.

9. března: *III. neděle postní.*

P o t ř e b u j e m e V y k u p i t e l e.

Sami nejsme s to rozumem poznati nadpřirozené pravdy, nutné k spasení. Nejsme sami ze sebe s to chtítí dobré, ani za zlé dosti učiniti.

Potřebujeme Vykupitele.

Liturgie III. neděle postní Vstupem a Modlitbou vkládá na naše rty prosbu o milost, kterou nám Kristus Pán vykoupil. Epištola zdůrazňuje skutek vykoupení (Kristus vydal sám sebe za nás; byli jsme tmou, nyní světlem). Evangelium ukazuje onoho Silného, který je naší silou proti nepříteli i silou dobré vůle. Tichá modlitba: ne vlastní silou, nýbrž obětí Ježíše Krista zahladíme hřích.

16. března: *IV. neděle postní.*

J e ž í š K r i s t u s — S y n B o ž í.

Dokazuje to: slovem, skutkem, životem.

Liturgie, která probouzí v nás dnes city radostné, udává tón této promluvy: radostná víra v Ježíše Krista. Z evangelia možno dobře použití věty: To je jistě ten prorok, který má přijíti na svět.

23. března: *Smrtná neděle.*

J e ž í š K r i s t u s — p ř í k l a d p o k o r y a p o s l u š n o s t i v ů č i n e b e s k é m u O t c i.

Liturgie vkládá do úst Kristu slova, kterými úpí pod tíhou našich hříchů. Jsou to slova pokory (Vstup, Stupňový zpěv, Obětování). Epištola kreslí obraz Velekněze, pokorného Beránka, jenž krví snímá hříchy světa. Evangelium: Kristus Pán pokorně snáší potupy.

30. března: *Květná neděle.*

J e ž í š K r i s t u s : J e h o m i l o s r d n á l á s k a k n á m.

Epištola: Kristus Pán vzdal se z lásky k nám svého Božství a stal se člověkem. Pašije: veliký důkaz lásky.

4. dubna: *Veliký pátek.*

K r i s t ů v k ř í ž.

Kříž ukazuje: 1. velikost našich vin; 2. velikost lásky Boží.

6. dubna: *Hod Boží velikonoční.*

K r i s t u s v p r a v d ě v s t a l — A l e l u j a.

Důkazy zmrtvýchvstání Páně. Věřme v Něho, žijme pro Něho.

13. dubna: I. neděle po Velikonocích.

N a š e z m r t v ý c h v s t á n í.

Je to věroučná pravda, která nám přináší radost, ale i napomenutí, abychom tělo své uchovávali jako chrám Ducha svatého.

Liturgie: Dnešní neděle odkládali novokřtění svá bílá roucha, ale s nimi neodkládali křestní nevinnost. Křest svatý posvětil naše těla v chrámy. Evangelium: sv. zpověď očišťuje chrámy těla. Tichá modlitba nás učí prosit, abychom okusili ovoce věčné radosti. Po přijímání: Nejsvětější Tajemství ochraňuje naše znovuzrození a je naším lékem.

20. dubna: II. neděle po Velikonocích.

Z d r o j n a d p ř í r o z e n é P r a v d y (E v a n g e l i a).

Evangelia jsou pravá a pravdivá.

(Z liturgie snad bez násilí je možno navázat na myšlenku Dobrého pastýře, který střeží neporušené zdroje víry.)

27. dubna: III. neděle po Velikonocích.

D ů l e ž i t o s t č e t b y P í s m a S v a t é h o.

Četba Písma Sv. nám pomáhá poznati Pána Boha, Krista Pána, oživuje pravdy víry, skýtá mnoho příkladů bohumilého života.

Podle Msgra K. Rebana upravil F. B. Srubek.

DVOULETKA NA KAZATELNĚ.

Aktivně do budovatelského plánu republiky.

Přípisem arcib. konsistoře v Praze z 26. X. 1946, čj. 16006, bylo redakci LOGOSU sděleno přání ministerstva informací, aby se kněžstvo aktivně zúčastnilo na budovatelském plánu republiky a mimo jiné, aby i v kázáních vybízelo lid k této budovatelské práci. Přinášíme zde témata, jež nám byla zaslána a jež možno na kazatelně vhodně rozvinout.

I. Křesťanovy povinnosti ke státu. Názory Ježíše Krista a sv. Pavla o vztahu křesťana ke státu. Úsilí státu odstraniti následky okupace a války, povznesení hmotné i mravní úrovně lidu a z toho plynoucí povinnost křesťana — i nábožensky odůvodněná — zapojiti se plně do budovatelského úsilí státu.

II. Práce — plánovitá a pilná — všech občanů je podmínkou k dosažení obecného blahobytu. Ježíš Kristus a práce. V jeho duchu je každá práce čestná, i práce fysická. Jak se Církev dívala a jak hledí i nyní na pracující vrstvy. Podle toho povinností dobrého křesťana jest býti vzorem ostatním pracujícím a dbáti, aby úkol budovatelský byl na jeho úseku splněn.

III. Naproti tomu, čím jest zahálka s hlediska náboženského, ale i s hlediska lidské společnosti. Zaháleč porušuje a ničí výsledky práce

svých spoluobčanů. Hledá podvodným způsobem bez řádné práce své obohacení. Pijavky lidské společnosti. Lichva (šmelinářství).

IV. Svornost v národě. Boží otcovství všech. Otče náš se modlíme denně. Význam tohoto učení pro společnost a zvláště pro malý národ, národ stále ohrožený, v němž zvláště svornost jest otázkou jeho existence. Na svornosti všech pracujících závisí úspěch budovatelského plánu a tím i blahobyt všeho lidu. Nábožensky zdůvodněný požadavek jednoty proti stranickému partikularismu a vzájemné nesnášenlivosti.

V nejbližším čísle ACTA CURIAE PRAGENSIS bude uveřejněna výzva, aby kněžstvo podle těchto námětů hledělo v kázáních nabádati věřící lid k horlivé práci na budovatelském plánu republiky. Pokusíme se v příštím ročníku LOGOSU otisknouti na tyto nahozené náměty vhodná kázání. Jde tu celkem o látku velmi vděčnou, v níž je mnoho apologetiky pro Církev, stále napadanou.

Dr. František Tomášek:

VYUČOVÁNÍ NÁBOŽENSTVÍ NA ŠKOLÁCH DÍVČÍCH VYŠŠÍHO STUPNĚ.

1. *Církev a problém pohlaví vůbec:*

Podle učení církve je bipolarita pohlaví v plánu Boží prozřetelnosti: „Stvořil tedy Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu svému stvořil ho, muže a ženu stvořil je“. (Gen. 1, 27.) Smysl této bipolarity je vyjádřen slovy Stvořitelovými k prvním lidem: „Rosťte a množte se a naplňte zemi.“ (I. Mojž. 1, 28.) Proto opustí člověk otce svého i matku a přilne k manželce své a budou dva tělem jedním.“ (I. Mojž. 1, 24.) Jest tedy bipolarita pohlaví Bohem chtěna a je zaměřena k manželství, k legálnímu soužití muže a ženy, jehož hlavním účelem je udržování lidského pokolení. Aby vznikl nový lidský život, k tomu nedostačuje toliko hmotná plodivá a rodivá síla dvou lidí, k tomu je třeba, aby Bůh stvořil po každé zvláštním tvůrčím úkonem nesmrtelnou duši, která je jediným principem veškerého života lidského, t. j. rozumového, sensitivního i vegetativního. A to je něco posvátného! Proto jen ti mají právo používatí své plodivé a rodivé síly, kteří jsou k tomu Bohem posvěceni. Kdo nežije v platném svatém manželství, má nechat tuto svou sílu v úplném klidu a nedráždit ji ani myšlenkou, ani žádostí, pohledem nebo skutkem. V tom je smysl VI. a IX. příkázání Božího.

Harmonie života pudového je však porušena hříchem prvotným, je tudíž porušena také rovnováha pudu pohlavního. Vyskytují se proto případy poblouzení pohlavního života. Takové případy jsou však u ženy jakožto passivní složky života pohlavního méně časté, než

u mužů jakožto složky aktivní. Máme-li na mysli čtyři stránky pudu pohlavního, totiž jeho stránku duševní (touha milovati a býti milovánu), jeho stránku smyslovou, erotickou (touha také po tom, co lahodí smyslům), jeho stránku tělesnou, sexuální (touha po pohlavním spojení) a konečně jevíci se v podobě citu mateřského a otcovského (touha po dítěti, touha obětovati se pro jiné, velmi výrazná zvláště u ženy), můžeme říci, že u dívky a ženy se projevuje pud pohlavní převážnou většinou po stránce duševní, smyslové a ve formě citu mateřského. U mužů se projevuje pud pohlavní většinou ve své vlastní formě tělesné. V tom je právě největší nebezpečí volnějších styků mezi dívkami a mladými muži, k němuž dochází při dnešním sociálním životě. Je proto nezbytně nutno, aby dívka dostala v tomto směru správné směrnice.

2. *Církev a žena.*

Církev se dívá na ženu ve světle zjevení Božího. Bůh stvořil člověka jako muže a ženu, k svému obrazu. (Viz I. Mojž. 1, 27.) Jest tedy žena stejně obrazem Božím jako muž. Jest pomocnicí muže, jemu sice podrobena, nikoli však zotročena. Je-li muž hlavou, žena je srdcem rodiny. Je třeba obojího.

Starý Zákon má překrásný hymnus na ctnostnou ženu. (Přísl. 31, 10—31.) Čtvrté přikázání Boží praví: „Cti otce svého i matku svou . . .” Tedy i ženě-matce je svěřena autorita Boží vůči dětem, zatím co u ostatních nomádů kolem národa Israelského žena byla pouhou otrokyní muže a rodiny. Kdo by neznal hrdinné postavy žen starozákonních: Debora, Judit, Esther, matka machabějská . . . Jestliže ve Starém Zákoně neporušitelnost manželství utrpěla trhlinu, pak největší vinu na tom neměla žena, nýbrž muž.

Prorok Joel (3, 1 n.) vidí blížiti se dobu, kdy Bůh vyleje svého Ducha na všechno tvorstvo, na dcery i syny. Předpověď se splnila v den Letnic. Kristus se choval k ženám zcela jinak, než na příklad Budha. Již při vstupní bráně Nového Zákona vidíme překrásný Ideál panenské Matky, Bohorodičky. A zatím co mizí před našimi zraky pěstoun sv. Josef, Panna Maria provází Spasitele při jeho díle vykupitelském až pod kříž na Kalvarii. Vidíme ji s učedníky v den narozenin Církve, o Letnicích. Ženy to byly, které podporovaly Spasitele; některé z nich byly i pod křížem. Rovněž i apoštolové měli v ženách pomocnice. Některé z nich byly obdařeny charismaty.

Ženská otázka je v Novém Zákoně projednávána i theoreticky, zvláště u sv. Pavla. Při tom ovšem dlužno rozlišovati to, co je věčně platné od toho, co je podmíněno toliko časově. Za „Magna charta libertatis” může býti považován list sv. Pavla ke Galatům: „Všichni zajisté jste syny Božími včrou v Kristu Ježíši . . . , tu není ani muž ani ženy . . .” (Gal. 3, 26 n.)

Jest tedy žena postavena muži zcela na roveň, pokud jde o znovuzrození v Kristu. Tím ovšem je nedotčena jiná uzpůsobenost ženy vzhledem k zvláštním úkolům, které ji čekají v životě. Něco „věčně

ženského" zůstane vždy nedotčeno, neboť má své zvláštní poslání. Jak muž, tak i žena jsou „královským kněžstvem" (I. Petr, 2, 9) a tak stejně povolání k apoštolátu.

V pořadí mariánských svátků během církevního roku Církev ukazuje znovu a znovu nejdokonalejší vzor každé dívky, ženě, matce: nejsvětější Pannu a Matku Marii. K ní přistupuje nepřehledná řada ctihodných, blahoslavených a svatých dívek a žen. Jak krásně prosvítá v církvi úcta k ženě a dívce v liturgických modlitbách při žehnání manželství, nastávající matky, rodičky, při zasvěcování panen Bohu v kongregacích anebo v řeholích! Jak hojně používá církev žen ve výchově, v charitě, v apoštolátě, v misiích a pod.

K tomu přistupuje péče církve o výchovu dívcí, jak nižší, tak vyšší. Církev při tom vždy bere dívku a ženu vážně. To, co žádal pro vzdělání dívek již sv. Jeroným, co převzal raný středověk, co požadoval Vincenc z Beauvais (†1260), a pak obnovil Viktorin z Feltre (†1446), Mapheus Vegius (†1458), Ludvík Vives (†1540), biskup Fénelon a řada školských kongregací, to vše zajišťovalo dívce a ženě vynikající místo ve vyšší kultuře ducha.

3. Zřetel psychologický v dívčí výchově.

Nejpodstatnější rys každé dívky a ženy je cit mateřský: probouzet, udržovat, ošetřovat život! Se smyslem pro život úzce souvisí smysl pro všechny hodnoty vyšší, zvláště náboženské a mravní, neboť právě tyto hodnoty udržují řád, v němž se může život nerušeně rozvíjet. Žena se uplatňuje nejlépe vždy jako matka, buď ve smyslu tělesném v rodině, anebo ve smyslu duchovním: zůstává neprovdána, aby co nejvíce uplatnila svůj cit mateřský jako řeholnice modlitbou, smírnými obětmi, prací charitativní (školy, sirotci, nemocní a pod.) nebo misijní. Anebo neodchází z domova, aby se úplně věnovala svým rodičům, ostatním sourozencům, činnosti charitativní, anebo výchově mládeže. V tom je osudovost citu mateřského, že žena nenalezne nikdy úplného uspokojení, kdyby žila toliko sobě. Žena, žijící sobecky jen a jen sobě a svým osobním „koníčkům", která potlačila v sobě a zapřela cit mateřský, stává se pomalu a neodvratně typem zatrpklé „staré panny".

Po stránce praktické se jeví tento cit jako zvláštní porozumění pro všechny projevy života. Proto je psychologické zaměření dívky-ženy pravidelně personalistické. Dívka-žena prožívá všechno především po stránce osobní. Proto i vlivy osobní v prostředí, v němž žije, mají na ni velmi rozhodný vliv. Tento vliv je mnohem pronikavější, než všechny ideologie, theorie a mravní naučení. „Idea a vůbec vše abstraktní, nehmotné, nepůsobí na ně vůbec, nebo jen velmi slabě. Ženy chtějí vidět všechny své ideály vůkol sebe ztělesněné." (Schilgen H., Ty a on, Brtnice 1930, 66.)

Ve všem, co myslí a dělá, záleží jí více na osobě než na věci. Obvyklejné teprve tehdy, když má věc vztah k nějaké osobě, k živé bytosti, vzbudí se v ženě zájem o tuto věc. Více ji upoutá živý člověk, než lidské dílo. Je to již v povaze ženy, že je schopna vykonat všechno nikoli z lásky k věci, ale z lásky k nějakému člověku, který ji upoutal. „Ženy, které z lásky k nějaké věci vykonávají něco velkého jsou největšími výjimkami, neboť to neodpovídá jejich přirozenosti.“ (C. G. Jung.) Bývá opravdu velmi vázána osobami, které na ni něčím zapůsobí. Chce jíti za tím, na koho se může dívat jako na vzor, kterého může ctít a jemu sloužit. Je v tom něco, co doplňuje povahové založení muže, který pravidelně od osob odezírá a na všechno se dívá věcně.

Smysl mateřský se promítá do celého života dívky-ženy zaměřením citovým. Proto je citová stránka u dívky-ženy pravidelně dominující. V tom je její síla, ale může se to státi úskalím, slabostí, když se nechá vésti jednostranně toliko citovou stránkou své bytosti. Dívka-žena prožívá vše především citově, tudíž i svůj život náboženský a mravní. Tím také lze si vysvětlit někdy na první pohled nevysvětlitelné výkyvy v jejich životě náboženském a mravním. Schilgen o tom píše: „U žen se neřídí postup myšlení ani tak rozumem, jako spíše citem, takže v jejich usuzování musí býti každý stále připraven na t. zv. logické skoky, t. j. na zcela neočekávané a rozumově naprosto neodůvodněné změny smýšlení. Neboť u ní mají city právě tak mocnou převahu, že klidné rozumové úvahy proti nim nezmohou buď naprosto nic, aneb alespoň ne tolik, kolik by stačilo jim čeliti, zvláště jde-li o to, zalíbiti se mužům.“ (Schilgen H., Ty a on, Brtnice 1930, 123.) A lékař Dr. Forel k tomu poznamenává: „V bezpočetných případech se dávají dívky pohlavně zneužívati, ač dobře znají, ba ač dokonce někdy již samy zakusily, jaké společenské i osobní následky jim ta jejich slabost může připravit, a to beze slova nářku nebo výčitky, prostě jen proto, že „on“ si toho přál, že „on“ je tak milý a jedná s nimi tak přátelsky . . . Dávají se vláčeti kalem, o jmění, čest a rodinu olupovati, ba snášejí ještě od mužů, kteří jich zneužijí, kopance, a přece zůstávají jim i přes to vše nakloněny.“ (Cituje Schilgen, tamtéž, 123—124.) Co se v takových případech uplatňuje na straně dívky? Slepý cit, bez korektivu náboženské víry a rozumu. Dlužno proto znovu a znovu jim připomínat, že se mají řídit v životě vždy a za každých okolností především hlasem víry a rozumu a nikoli silou citu, byť to bolelo sebe více!

V rámci života citového vystupuje u dívky nápadně do popředí cit lásky. Dívka chce býti všímána, chce býti milována. Proto je vynalézavá, aby nebyla pomíjena. Tak na příklad se dělá nemocnou, aby ostatní ji ošetřovali, jí si všímali, navštěvovali, aby byla středem pozor-

nosti. Anebo: když se jí zdá ve škole, že není dosti všimána, dovede i zlobit, jen aby na sebe obracela větší pozornost a vstoupila do osobnějšího poměru k svému učiteli anebo učitelce. Zejména se to projevuje v dospívání. Na citu lásky se zakládají dívčí přátelství, horování pro jiné, i věkem mnohem starší. Konečné uplatnění nalézá cit lásky ve známosti a v manželství.

Nejmarkantnější rysy po stránce psychické mají všechny dívky a ženy společně. V některých případech můžeme však zjistit duševní vývoj směrem zvláště vyhraněným. V tom smyslu mluvíme o dívčích typech. Můžeme je rozřadit do pěti kategorií.

a) *Typ vysloveně mateřský.* Jeho hlavním znakem je obětavost a středem zájmu dětský život. Tento typ nemá sklonů k abstraktním vědám, nepatří proto ani do obchodní ani na vysoké školy. Takto založené dívky přitahuje povolání učitelské nebo vychovatelské (charitní, sociální pracovnice). Tento typ vykazuje v poměru k jinochovi největší duševní rozdíly.

b) *Typ erotický.* Vyznačuje se brzy probuzenou koketerií. Když se přikládá palivo ve formě nevhodné četby, filmů, divadel, volného styku s osobami druhého pohlaví a pod., pak snadno tento typ propadá smyslnosti. Tomuto typu chybí vysloveně dívčí vlastnosti: zdrželivost a hrdost. Proto doba dospívání je pro tento typ velmi nebezpečná. Duševně méněcenné dívky, se skrovnými zájmy pro jiné oblasti snadno v takových případech pobloudí. Z těchto dívčích vrstev se ozývá požadavek stejné morálky s muži. Chtějí se „vyžít“. Středem touhy bývá láska, podle možnosti manželství.

c) *Typ romantický.* Dívky této kategorie žijí z ilusí. Tyto dívky neblouzní, ale zbožňují. Romantika se nejvíce projevuje pouze v poměru k muži, ale i k přítelkyni. Tento typ přitahuje exotika, cizina, tudíž i cestování. Sem bychom mohli zařadit též typ umělecký.

d) *Typ střizlivý.* Jeví se jako nejostřejší protiva typu romantického. Postrádá vznětu a v jednání projevuje pro mládí nezvyklou správnost a spolehlivost. Právě tento typ je nejméně nebezpečný výkyvy v pubertě. Dívky toho typu nemají význačně individuality, postrádají citové hloubky. Bývají z nich praktické hospodyně. Také vynikají duchem obchodním.

e) *Typ intelektuální.* Jeví se smyslem pro abstrakci, zájmem pro filosofii a psychologii. Zvláště vyniká tento typ tehdy, když k intelektu se druzí ještě intuice. Předčasný vývoj intelektu se děje mnohdy na úkor charakteru.

O typech ovšem platí totéž, co o letorách, že totiž bývají málokdy čisté, obyčejně smíšené a v různých odstínech.

4. Ideál dívčí výchovy.

Čím více dívky dospívají, tím více také očekávají, že budou šířeji poučeny o smyslu lid-

ského života vůbec, o prožívání bipolarity sexuální a o svém zvláštním určení.

Jak ve vyučování a ve výchově vůbec, tak v náboženském vyučování a výchově dlužno náležitě respektovat zvláštní poslání dívky-ženy. Předpokladem je patřičná úcta vůči dívce-ženě s hlediska jejího poslání přirozeného i nadpřirozeného. Tato úcta se musí jevit v řeči a v chování vychovatele. Zároveň vede v tomto směru vychovatel dívky k tolik potřebné a výchovně důležité sebeúctě. Poměrně dosáhne toho snadno, když různými cestami znovu a znovu je povede k blízkosti nejdokonalejší Panny a Matky Marie. V tom bude pro dívku fond velké mravní síly zvláště pro těžké chvíle krise a pokušení. Tímto způsobem budeme pěstít v dívce smysl nejen pro mateřství tělesné, nýbrž i duchovní a odpovědnost také za náboženský a mravní život další generace. Pochodeň života má podávati dále jen ta, která náležitě vyžrála nejen tělesně, nýbrž také duševně, nábožensky a mravně, charakterově. A kde lze toho docílit lépe, než ve světle ideálu nejkrásnějšího, nejdokonalejšího, v paprscích Madonny!

V tomto smyslu je cílem výchovy dívčí výchova k mateřství. Velmi důrazně dlužno ukázat velikost a odpovědnost toho úkolu, jak po stránce přirozené, tak nadpřirozené. Potom každá dívka může pochopit, jak náležitě a svědomitě se musí k tomuto úkolu také připravit: tělesně, nábožensky a mravně. Uhlí vydá tolik tepla, kolik ho kdysi přijalo od slunce. Podobně matka dá jednou tolik dobrého svým dětem, kolik toho sama nashromáždila během svého života, zvláště v době svého mládí. Dvaceti dívkám byla poslána k zodpovědění otázka: „O čem sníte?“ Skoro všechny odpověděly, že touží po rodinném životě, podepřeném náboženským citem. Jedna — právě dvacetiletá — píše: „Můj úděl je mi zcela jasný: narodila jsem se proto, abych vychovávala děti a abych byla obklopena láskou. Doufám, že budoucnost vyplní tento můj nejdražší sen, a zatím, čekajíc na toto veliké štěstí, modlím se k Bohu, aby je požehnal.“ (Mendouse Pierre, Duše dospívající dívky, Praha 1932, 312.) Je proto nutné, aby dívka byla zavčas a náležitě poučena o lásce, známosti, zasnoubení a manželství.

Mateřství tělesné nemůže však býti jediným smyslem života ženy, neboť cit mateřský je u lidských bytostí v podstatě něco duševního. Je to něco, co má s tělem spojení jen náhodné. Je to schopnost obětavé služby a pomoci, starostlivost o jiné, a to se může uplatňovat do jisté míry v každém povolání. Mateřkost není výsadou a štěstím jen vdaných žen, je to výsada a štěstí všech šlechetných žen!

V tomto světle dlužno viděti životní náplň a štěstí dívek neprovdaných, které dovedou

pracovat a se obětovat pro něco šlechtného. V tom smyslu je větší záslužnost před Bohem a pro celou věčnost mateřství duchovní, v životě zcela Bohu zasvěceném, se srdcem nerozděleným, v doživotním stavu svobodném — pro Boha, pro záchranu duší, pro bližní, v životě řeholním. Zároveň ovšem dlužno podotknout, že to plně pochopí jen ti, které Bůh volá. „Chceš-li dokonalý býti, jdi, prodej co máš a dej chudým, a budeš míti poklad v nebi; a přijď a následuj mne.“ (Mat. 19, 21.) — „A každý, kdo pro jméno mé opustí dům nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku nebo manželku nebo dítky nebo pole, stokrát více dostane a život věčný zdědí.“ (Mat. 19, 29.) Musíme ukázat zúrodňující mravní vliv dobrovolného stavu panenského. „Panny mají moc nás učiniti čistými.“ (Sv. Bonaventur v káz. o sv. Anežce. „Habent virgines virtutem nos castificandi.”)

Eva ve smyslu očištěném a Maria jest souhvězdí dívčí výchovy. K ideálu - Marii možno dívky vzácně přiblížiti v dobře vedené mariánské družině.

Dívka - žena je určena především k mateřství tělesnému ve svatém manželství. Proto již svou přirozeností je vedena k tomu, co ji může přivést k manželskému svazku. Je tudíž u ní přirozeno, že se chce líbit. Přirozený sklon k líbivosti může se však snadno zvrhnout v přílišnou strojivost, v ješitnost, v upřílišenou snahu se líbit. V tomto směru je spíše osudovost jejího prvku ženského, než osobní polouzání. Po té stránce je třeba s hlediska vychovatele hodně porozumění a taktu. K výstřelkům ovšem mlčeti nelze. Klidným a taktním upozorněním, poučením, se docílí v takových případech více, než ponížením, zesměšňováním, sarkasmem, anebo výbuchem hněvu. S prospěchem můžeme při upozornění na tyto věci použít i momentů přirozených, na př. jak škodí různé okrašlovací a kosmetické přípravky zdraví. Velmi často si dívky ani nejsou vědomy toho, jakým nebezpečím se stávají svým nevhodným oděvem, nápadným zevnějškem. 23letá dívka - konvertitka řekla po klidném, ale vážném probrání této věci: „Proč se nám to neřekne? Víím, že ani mým katolickým spolužačkám ve škole se to neřeklo. Od nich jsem se tomu naučila. Myslím, že my dívky nejsme zlé, nechceme škodit ani sobě ani jiným, chceme se jen líbit.“ V žádném případě nesmí vychovatel pošlapat u dívky sebeúctu, cit pro čest, neboť právě toho potřebuje dívka nejvíce, aby se dostala mravně výš.

5. Problém náboženské výchovy dívek. Učební látka.

Oddanost a náboženské založení je významným rysem dívčí duše. Naprostý ateismus je u dívek zjevem protimyslným a chorobným. Kolise mezi náboženstvím a vědou bývají u nich zřídka. Dívka má přirozený a jemný cit náboženský. Těžko snáší zevnější zasahování do vnitřní svatyně svého

osobního náboženského života. Proto má být vychovatel v tomto směru velmi šetrný, jemný, zdržlivý. Kdyby chtěl u ní vymáhati náboženské úkony jen úzkoprse formalisticky, mohl by její duchovní život nejen značně poškodit, nýbrž i ohrozit vůbec. Dívka snáší zevnější zasahování v náboženském životě mnohem tížeji, než jiných. Nemá však vždy tolik odvahy, aby se vzepřela. Za těchto okolností proto snadno může být stržena k přetvářce, neboť v tomto případě vnitřně nepřijímá to, co zevně vykonává. Důsledky pro další náboženský růst mohou být tragické.

Dívka m nevyhovuje náboženství ve škole jen jako učebný předmět vedle jiných předmětů. Chtějí jít do hloubky osobního prožití náboženských hodnot. Touží po tom, aby podstata náboženství jim byla podána v plném bohatství. Nevyhovuje jim proto plně apologetika, neboť zůstává na periferii náboženského obsahu, je to jen defensiva. —

Ukazujme dívčí mládeži církev více jako mystické Tělo Kristovo, kde každý pokřtěný, kněz i laik, muž i žena i dítě je údem a má svůj zvláštní úkol. Tím se u nich docílí po stránce nábožensko-výchovné více, než kdyby se zdůrazňovala převážně jen církevní autorita. Tak lze krásně rozvinout myšlenku apoštolátu, katolické akce, neboť tím způsobem se může požehnaně rozvinout jejich cit mateřský, touha po oběti. Erotická zbloudění ztlumíme anebo je předejdeme poukazem na to, kterak každý z nás má žít ve spojení s Kristem, jako živá ratolest s kmenem. Děje se to životem v milosti posvěcující, častým přijímáním svátostí, střelnými modlitbami (na příkl. „Pane Ježíši, Ty jsi můj a já jsem Tvá“), úctou mariánskou, liturgickým životem, sebezáporem. — Blahodárný vliv na dívčí mládež má i úcta k andělu strážnému, jemuž se může dívka bez obalu důvěrně svěřit se svými potřebami. Vědomí přítomnosti anděla strážného dívku také posiluje a povzbuzuje.

V životě každého křesťana avšak zejména v životě dívky zasluhuje zvláštní pozornosti s v a t á z p o v ě ě. Již po stránce čistě psychologické může dáti sv. zpověď dívce velmi mnoho; v případě nepochopení však pozbývá svého požehnaného účinku. Dívka má zde možnost se svěřit někomu, kdo je vázán nejprísrnější mlčelivostí. Může mu říci vše, co má na srdci.

Může se také státi, že dívka má v něčem pochybnosti, je-li to hřích či nikoliv. V náboženském vyučování byla sice probrána jednotlivá přikázání a vysvětlena. Její případ má však zvláštní okolnosti, takže je v pochybnostech. Chce si to rozřešit sama: byl to hřích či nikoli, chce zjistit přesně hranici dovoleného a nedovoleného. Je to však pro ni velmi těžké a tak se zamotává do vnitřního rozporu a neví kudy kam. Zpověď se jí může státi velmi těžkým problémem, ano mukou, když se domnívá, že sv. zpověď jest jen k tomu, aby řekla své hříchy a dostala rozhřešení. A zatím je celá věc celkem snadno řešitelná: vyložit ve zpovědi celý případ, zeptat se na to.

co je nejasné a zpovědník již to objektivně rozřeší a dá poučení a povzbuzení pro budoucnost. Je proto důležité, aby dívka byla náležitě poučena o výchovném poslání sv. zpovědi a povzbuzena k otevřenosti a upřímnosti při vyznání hříchů.

Pokud běží o látku učebnou, je samozřejmo, že i dívkám dlužno podati nauku víry v úplném celku. Je ovšem nutné podati obšírněji především ony části obsahu víry, které mají pro dívku a ženu zvláštní význam. Dívka však nemá plné porozumění pro spekulace a pro jednostranně theoreticko - abstraktní podávání učebné látky. To však neznamená, že by se měla probírat jen mravouka na úkor věrouky. Musíme však podávat dogmatiku personalisticky, t. j. z osobního hlediska a v osobním prožití. K tomu nám podává hojně námětů bible, církevní dějiny, hagiografie a liturgie. Vše podávat co nejvíce christocentricky a mariologicky. Tedy především christologie a mariologie.

Dívka - žena má také vyvinutý smysl pro mystické tělo Kristovo se všemi pastoračně-charitativními důsledky. Na stupni vyšším možno sáhnouti též někdy ke spisům křesťanské mystiky. Spisy mystické mají nejplnější pulsaci osobní zkušenosti náboženské. Uvedení do základů mystiky může působit zároveň preventivně proti mystice falešné, jež se jeví ve formě mysticismu a okultismu. Dlužno mítí zření i k estetické stránce náboženství a náboženského života, neboť věk adolescentní má zvýšený zájem o estetickou složku života a vede ke Kráse absolutní, k Bohu.

6. *Otázka metody náboženského vyučování dívčí mládeže.*

Pokud možno ať se používá co nejvíce metody induktivní, ať se postupuje od příběhu (příkladu) k poučce. Látku čerpat především z Písma svatého, z církevních dějin, z hagiografie, ze skutečného života a co nejvíce navazovat na prostředí, v němž se pohybují dívky. Uplatňovat názornost, osobní prožití a osobní zkušenost, tedy princip školy činné, pracovní. Při tom mítí na zřeteli bedlivě apoštolát, charitu, misie.

Jen pojmové podávání látky působí na dívčí duši velmi málo. Alespoň jeden doklad z ankety abiturientek ze střední školy: „V náboženském vyučování mně nebylo rozuměno a proto jsem v něm nenašla ani opory. Mohlo být pro mne oporou, kdyby bylo více otepleno a nevyčerpávalo se jen v pojmových výkladech. Také jsem postrádala vážnost a hloubku. Kdybych v náboženském vyučování poznala život v milosti Boží a vůbec celý nadpřirozený život jako velkou skutečnost a ne toliko jako něco pojmového, kdybych poznala církev ve smyslu mystického Těla Kristova, anebo kdybych byla uvedena do vznešenosti liturgie nebo do textů Písma svatého, zvláště Nového Zákona, můj náboženský vývoj by

probíhal šťastněji." (Uvádí Bopp L., Katechetik, München 1935, 333.)

7. Požadavky, jež klade náboženské vyučování dívčí mládeže na katechetu, školu a prostředí.

Dívka očekává zcela samozřejmě, že katecheta je náboženskou osobností, v jeho osobě chce potkat i světce. Po té stránce má zajímavý postřeh i autor s „druhého břehu“ Dr. Ing. Arn. Bláha: „Pravé tajemství náboženského působení jest otázkou osobního vychovatelského nadání, jest otázkou nikoli bystrosti dialektické a knižní, citátové učenosti, nýbrž vroucího, srdečného poměru katechety k náboženství a souvislosti jeho vlastního, mimoškolního života s tou krátkou, ale pro náboženství důležitou hodinou ve školní síni. — Pokud budou hodiny náboženství vyplněny mechanickou suchopárností, pod níž se ubohá mladá paměť těžce prohýbá . . . , pokud srdce chovank nebude vzrušeno a zůstane nedotčeno sladkým proudem tepla, jaký vychází jen od osobnosti hluboce věřící a neporušitelně milující, potud jsou všechny náboženské hodiny zbytečným zatížením rozvrhu." (V čl. „Náboženství na dívčích školách"; časopis „Pedagogické rozhledy" XV., 272.)

Osobnost katechety je důležitější než učebnice a metoda. Odpovídá to zcela osobnímu zaměření dívky. Při tom je však závažně důležité, aby katecheta dovedl s jemným pedagogickým taktem všechna osobní pouta přenášet na vlastní objekt náboženský, především na osobu Kristovu. V tomto smyslu dlužno dívku odpoutávat od přílišné osobní vázanosti a odvislosti. Kdyby katecheta toho nedocílil, pak by ona osobní vázanost a odvislost snadno se mohla státí v pozdějším životě pro dívku tragickou, neboť by taková dívka snadno podléhala ve změněném prostředí i vlivům negativním lidí mravně porušených. V tomto bodě je nejednou tajemství toho, že některé i klášterní chovanky v životě pozdějším bolestně zklamaly. „Cit náboženský se musí opírat o osobnost, v našem případě třeba o osobnost Kristovu, nikoli o osobnost katechetovu." Proto bude osobnost Kristova středem vyučování. Jinak onemocní cit náboženský při prvním kritickém průvanu.... Vzbudit lásku k němu. Nejedná se zajisté jen o to, vědět něco o Bohu, ale spojit s ním své dětinně oddané srdce." (Bláha, tamtéž, 386.)

Dívka očekává od katechety úctu k ženě před tím, co je v ní „věčně ženského". Nechce vidět u něho důvěrné chování, avšak ani rozpačitost a nápadné vzdalování. Chce u kněze porozumění a očekává, že jí bude spolehlivým duchovním otcem. Dívka-žena chce vidět v knězi duchovního otce a nikdy pouhého rytíře, neboť toho může najít kdekoli jinde. Čím více je kněz opravdu knězem, čím více je spojen s Bohem a Boha také vyzařuje, tím více povznáší duchovně ženu, neboť ona se dívá

na vše „sub specie personae“. Bůh je tajemný střed mezi knězem a ženou. I když kněz je uprostřed všedního shonu, žena jej vidí vždy v jeho posvátném poslání. Jedna dívka výstižně řekla: „Jsou kněží, které si nedovedu představit u oltáře a jsou opět kněží, které vidím všude, ať jsou kdekoliv, jako u oltáře.“ Chová se tudíž katecheta k dívkám sice nenuceně a přirozeně, vždy však velmi taktně, s uctivou distancí a rezervovaností. Požadavky, které stanovila Cronerová pro každého vyučujícího u dospělejších dívek, jsou závažné i pro katechetu: 1. Zaujmouti pro svou osobnost. 2. Kamarádství nesmí mít převahu nad autoritou. 3. Péče o zevnějšek. 4. Správná a pěkná mluva. 5. Užít jen zřídka ironie. 6. Dbáti zajímavosti. 7. Čím abstraktnější předmět, tím poutavější necht je způsob podání a osobnost. 8. Zachovat si rovnováhu při pláči i smíchu dívek. 9. Takt. 10. Vyučující nebude nikdy ani mimo školu u žákyň soukromou osobou. Žákyně potřebují ilusí. (Viz Crover Else, *Psyche der weiblichen Jugend*, Langensalza 1926.)

Velmi rozhodný vliv na výchovu náboženskou má n á b o ž e n - s k y ž i j í c í r o d i n a. Je velkým požehnáním pro dívku, když rodiče mají vychovatelský jemnocit. Je však neštěstím, když jejich zásahy náboženské a mravní výchovy se dějí v takové formě, že působí odpudivě.

M n o h o l z e v y k o n a t p o s t r á n c e v ý c h o v n é v e s d r u ž e n í d í v č í m l á d e ž e, zejména v kroužku eucharistickém, v mariánské družině, o exerciciích, ve feriálních koloniích a pod. Je velmi důležité, aby dívka se pohybovala jen v takovém prostředí, které je pro ni dobré, neboť značně podléhá vlivu zevnějších okolností. „Žena v každém věku pokládá za nevkusné bojovat proti způsobu myšlení a života, který je v jejím prostředí všeobecně přijat. Hlavně v období půvabu (kolem 20 let) je tak plně přizpůsobena tomu, co se mluví a co se dělá, že ji většinou ani nenapadne žít jiným životem, než jaký zná z denní zkušenosti.“ (Mendouse, tamtéž, 319.) Dívky jsou sice velmi přizpůsobivé okolí, avšak nejsou vždy takovými, za jaké se vydávají. „Nejzákladnější přednost ženské povahy je právě tato plastičnost, která dovede na sebe brát všechny formy a přizpůsobovat se všem situacím, zatím co týž základ pevně trvá v nejrůznějších způsobech života. Jsou to rozené herečky (nebo komediantky, chcete-li) a dovedou se propůjčovat každé situaci, každému názoru, každému citu — definitivně a cele se však nedají nikdy. Musíme velmi bedlivě rozlišovat, chceme-li vědět, jaký je rozdíl mezi osobou, kterou opravdu jsou, a mezi osobou, kterou ze sebe dělají.“ (Mendouse, tamtéž, 322.) Musíme proto působit výchovně na dívky především vhodným prostředím.

8. Praktické pokyny podle zkušeností pracovnice ve sdruženích katolické dívčí mládeže.

Katecheta jakožto mužský vychovatel navazuje při výchově na své osobní zkušenosti

ze svého dětství a jinošství. Tato zkušenost může jemu značně prospěti při výchově hochů a jinochů, nelze ji však aplikovat při výchově dívek. Má se proto snažit, aby co nejlépe poznal duši dívky a tak se uvaroval chyb, jež by mohly býti nenapravitelné a zcela by ohrozily pozitivní výsledky výchovy. Dále má zapotřebí studovat odbornou literaturu pedagogickou, jež se vztahuje na vývoj a výchovu dívek. Vedle toho je nutné si všimnout všeho, v čem možno dokonaleji poznat duši dívky: sledovat literaturu, kterou ponejvíce čte dívčí mládež, všimnout si jejich zaměstnání a zábav, sledovat danou skutečnost a podle toho zasahovat výchovně. Vychovatel by měl mít klasickou, pečlivě a prakticky vybranou svou příruční dívčí knihovnu. Stačí pak mnohdy jako jemná ústní poznámka poukaz na knihu, po případě na určitou stat' v určité knize.

Práce vychovatele bývá bez užitku, když dívka pozoruje, že je podceňována oproti hochům. Neopatrnou poznámkou „o hloupých husách“... „chlapec by to neudělal“ a pod. zbavuje se vychovatel snadno svého vlivu. Podceňování může vidět dívka již také v tom, když se příliš mluví o některých dívčích vlastnostech s příchutí nikoli plného hodnocení, neboť tím se cítí již typována jednostranně oproti hochům.

Dívka je sice založena hodně citově, nikoli však výlučně. Cítí by se poníženou, kdyby vychovatel v ní viděl bytost výlučně citovou. Dívka reaguje obvykle na vše nejprve citově a teprve potom hledá rozumové zdůvodnění. Jinoch opět pravidelně se obrací ke všemu nejprve svým rozumem a teprve potom citem. Ve vzpomínkách dívek nejdéle trvá dojem citový, u jinochů opět rozumové zdůvodnění. To však nemusí pro dívku znamenati vždy minus. Nejednou nás zkušenost poučuje o tom, že žena svým citovým hodnocením najde pravdu dříve, než si to dovede zdůvodnit svým rozumem. Tím však naprosto nerazíme heslo, že pravda je v citu. U dívky-ženy není ani zdaleka vyřaděna činnost rozumová, nýbrž uplatňuje se toliko v jiném pořadí. Nelze ovšem zastírat nebezpečí přílišného zesílení oblasti citové na úkor duševní harmonie a rovnováhy. Tu dlužno nadhodit otázku s hlediska praktického náboženského vyučování: podávat pravdy náboženské více citově, abychom dívky více zaujali, či více po stránce rozumové, abychom dávali zavčas potřebný korektiv? I zde platí zásada: jedno čiň a při tom druhé nezanedbávej! Varovat se každé jednostrannosti! Nebuď ani suchým intelektuálem, ani nasládlým lyrikem.

Náboženství se nesmí zdáti dívce něčím sentimentálním, nasládlým, nýbrž něčím vážným, silným, něčím, co svou mohutností imponuje! Musíme počítat s tím, že dívka - žena dneška, která je namnoze vržena do bezohledného tvrdého boje existenčního, získala něco i z tvrdých, mužných rysů.

Musíme pamatovat na to, že dívky reagují velmi nestejně na podávané pravdy a na pedagogické zásady. Je to vysvětlitelné, poněvadž jejich reakce je především citová, a ta je značně odvislá od subjektivních dispozic. Když se ptá katecheta dívky na důvod některých jejích obtíží v oboru náboženském, uslyší někdy odpověď: „Nevím proč, ale já to tak cítím.“ Když se tedy v tomto případě uplatňuje hledisko citové, bylo by výchovně pochybené působit toliko důvody rozumovými. V takovém případě musíme vyvolati u dívky takové city, jež u ní probudí alespoň citové prožití náboženské hodnoty. V některých případech jsou však jejich obtíže rozumové. Pak ovšem použije vychovatel případného poučení rozumového.

Dívka, která poznala hodnoty náboženské, chce je také plně prožívat a osvědčovat zcela samozřejmě činem! Po té stránce je znatelný rozdíl mezi dívkou a jinochem. Opravdu věřící dívka se neostýchá svou víru také klidně vyznávat, osvědčovat skutky, zatím co jinoch se nejednou stydí svou víru veřejně vyznávat.

S ohledem na prostředí nábožensky vlažné nebo i víře nepřátelské, v němž mládež dnešní žije, jsou někteří kněží ve svých požadavcích na náboženský život značně zdrželiví, někteří snad dokonce minimalisty. V takovém případě to pocituje, zvláště duchovně hlouběji založená dívka jako nedostatek. Ne b á t s e d u c h o v n í h l o u b k y ! P o k u d b ě ž í o p r a k t i c k ý ž i v o t z v í r y b ý t i m a x i m a l i s t y ! A vůbec mládeži imponuje výbojný maximalismus a nikoli ukrčený minimalismus.

Vždy nenahraditelnou zůstane náboženská osobnost kněze. Dívka - žena již svou přirozeností se ohlíží po opoře ve svém životě vůbec, tedy i v životě náboženském. Proto osobnost kněze - vychovatele má v náboženském vedení dívek vliv zcela rozhodný. Je to ovšem záležitost jeho pedagogického jemnocitu, aby dovedl dívku vymaniti z osobní závislosti a dovedl ji zcela přivést ke Kristu.

Dívky mají poznati, že katecheta si váží svatého kněžství a je vroucně miluje. Úcta a láska k svatému kněžství má se jeviti při všech kněžských úkonech, zvláště při mši svaté, při sv. zpovědi a při modlitbě. Dívky bystře pozorují život kněze - katechety mimo školu. Theorie bez praxe vše ničí. Proto kněz - katecheta má sám žít eucharisticky, obětavě pro zájmy Boží, charitativně.

ROZMNOŽ, prosím, Stvořiteli světa, rozmnož to, co se ve mně rozsvítilo. Necht se z Tebe rozšíří. Ó ohni, jenž stále hoříš a nikdy nehasneš, zapal mne! Ó světlo, které stále svítíš a nikdy se nezatemňuješ, osvět mne! Ó kéž bych Tebou hořel!
Sv. Augustin.

KRESLENÍ PŘI HODINĚ NÁBOŽENSTVÍ.

(Několik poznámek.)

Je znám názor psychologů, že převahou nabýváme nových představ prostřednictvím zraku. Většina lidí je pak typu vizuálního a tak skutečnost nutí k největšímu využití zraku také ve vzdělání. Je to zcela běžný požadavek názornosti. Řekl-li jsem, že tento požadavek je běžný, musíme zkoumat jak dovedeme využívat názornosti při vyučování náboženství resp. náboženské výchově.

Prostředky vnějšího názoru zahrnují především obrazy, diagramy, modely a pod. Avšak zde narážíme na jeden veliký nedostatek, totiž, že těchto prostředků nemáme. Biblické obrazy jsou do značné míry nedostupné, pokud pak na školách jsou, bývají často zastaralé a naprosto nevyhovující. Školy většinou pro náboženské vyučování pomůcky nekupují a je nemožné chtít na katechetovi, aby je měl všechny své. Jistě, že bude nutné hledat cesty k nápravě. Nemám dnes na mysli načrtnout plán nápravy touto cestou, myslím na využití nejprostších prostředků, které máme vždy po ruce: totiž tabuli a křídou.

Vím, že mnozí se těchto dvou věcí zrovna bojí, a to z několika důvodů. Především říkávají, že kreslit nedovedou a pak, že prý je škoda času. V dalším se pokusím ukázat, že obavy z prvního jsou zbytečné, protože se musíme řídit heslem: tak jednoduše, jak je to jen možné a času, kterého potřebujeme k provedení náčrtu, je přece velmi dobře využito. Není to naprosto čas ztracený. I když umíme sebe lépe a sebe plastičtěji hovořit, přece jen i pouhý náčrt nám poví více. Co jsou podobenství Božského Spasitele jiného, než jakési obrázky, i když pronesené slovy? Že je to skutečně pravda, poznáte právě, když se pokusíte o grafické znázornění. Chtěli-li byste graficky zobrazit milosrdenství Boží, zobrazíte je právě nejlépe (neutečete-li se k symbolice) nakreslením příběhu marnotratného syna.

Kromě toho, že náčrtem na tabuli přispějeme k názoru, nesmíme zapomínat na motiv radosti. Děti rády kreslí, a i když nečiníme a nesmíme z kreslení při vyučování náboženství činit cíl, nýbrž jen a jen prostředek, využijeme ho k probuzení a udržení zájmu. Pokud se týče metodického použití kreslení, lze říci, že jím velmi účelně a nově provedeme prohloubení a shrnutí látky koncem hodiny. Při tom nesmíme ovšem zapomenout, že je nutné dopřát dětem dost času, aby si náčrtek mohly sami také provést. Zbývá odstranit strach z kreslení u učitelů náboženství, strach, který umlčel i všechny důvody, které v teorii ostatně každý rád připustí. Nedomnívejte se, že kreslit nedovedete. Nedovedete-li to, je to jen proto, že jste to nezkusili. Uvědomme si, že při kreslení v hodině náboženství nejde v první řadě o umělecký výraz, dokonalou kompozici či o bezvadné vyvážení barev a tvarů. Kdo to dokáže, tím lépe, ale nutné to není.

Přirozeně, musíme se učit. Rozhodně nepřemýšlím teprve ve škole a při výkladu, co a jak nakreslím. To už mám promyšleno i naznačeno ve své přípravě. K jistotě přispěje ovšem i cvičení na tabuli, neboť jinak se kreslí na papír, máme-li ruku opřenou a jinak črtáme-li volně na veliké ploše tabule, svisle postavené.

Na vyšším stupni ustoupí kreslení do pozadí, avšak přesto se uplatní alespoň v podobě diagramů.

Co se týče technické stránky, spokojíme se nejjednodušším vyjádřením, které však nikdy se nesmí státi karikaturou. Kreslíme skoro vždy plošně. Perspektiva by byla pro děti nižšího stupně příliš složitá a také by ji nenakreslily. Několik příkladů, které jsou připojeny ukáže vám různé typy, kterých potřebujeme.

Kresby mohou mít dvojí úkol a podle toho je připravujeme. — Chceme-li kresby použít jako názoru místo obrazu tištěného, připravíme si obraz předem a zpracujeme jej, jak nejlépe dovedeme. Použijeme při tom pokud možná také barevných kříd.

Mnohem častěji však přichází v úvahu druhé použití. Kreslíme přímo při výkladu — zvláště v závěrečném shrnutí látky — a pak pracujeme stále, udržujeme kontakt s třídou. Rozhodně se nesmíme obrátit k dětem zády a potichu si malovat. Zde je právě na místě co nejprostší kresba a je nutná i určitá sběhllost.

Řekneme snad, že se hojnější používání kresby hodí jen pro třídy, kde je jen jeden postupný ročník. Podle statistiky většina našich škol má jen jedno oddělení, avšak i tu nám může pomoci kresba, právě při řešení nepřímého vyučování. Je ovšem pravda, proti nepřímému vyučování jsou námitky, avšak soudím, že právě s použitím kresby dá se ho použití velmi dobře při vyučování náboženství. Máme-li mezi žáky, které počítáme do druhého oddělení, dobrého kreslíře, může pod vedením katechety sám obrázek nakreslit. Je to v několika minutách nakresleno a zatím co první oddělení zvolna kreslí, naváže se na biblickou látku právě probranou věroučná nebo mravoučná katechese pro druhé oddělení. Napíší se poznámky, opakuje se s prvním oddělením přednesená látka. Myslím, že by takový plán hodiny mohl vypadat na příklad takto:

Úvodem se probírá podle biblické dějeprawy o stvoření světa a mezitím se jednoduše nakreslí první tři dni stvoření a první oddělení začne kreslit a mezitím pokračuje výklad o Bohu - Stvořiteli a o stvoření. Konečně se provedou poznámky na tabuli a zatím co druhé oddělení píše do sešitů, věnuje se katecheta upevnění látky u prvního oddělení.

Je ovšem pravda, že takové plánování na dvě nebo dokonce tři oddělení by dalo mnoho práce, avšak myslím, že by přineslo mnoho užitku. Lze očekávat, že by byl zájem o podobným způsobem zpracovaný podrobný rozvrh látky pro jednotřídní školy, rozvržený na dva turny?

VÝZNAM SKAUTSKÉ (JUNÁCKÉ) VÝCHOVNÉ SOUSTAVY.

Hnutí mládeže nazvané skauting, které se před první světovou válkou rozšířilo po celém světě a ještě za života svého zakladatele Rob. Baden-Powella slavilo vítězství nad tolikými jinými organizacemi mládeže, proniklo před více než 30 roky i k nám, a to zásluhou prof. A. B. Svojsíka. Skauting byl sice u nás již tehdy u mládeže oblíben, nerozšířil se však tou měrou jako na př. tělocvičné jednoty. Zůstával hnutím městské mládeže. Teprve letos si získala skautská myšlenka zcela naši mládež, nejen městskou, nýbrž i venkovskou. Jednotná skautská organizace Junák shromáždila od jara přes čtvrt milionu mládeže, to jest převážnou většinu dospívajících hochů a dívek. Se skautskou výchovou je nutno dnes počítat a obeznámit se s jejími prvky.

Abychom porozuměli junácké soustavě, musíme si dobře uvědomit, že skauting v sobě spojuje dva úkoly: Je v ý c h o v n ý m z ř í - z e n í m a zároveň h n u t í m m l á d e ž e. V tom je právě jeho síla. Skauting nevznikl v pedagogické laboratoři ani ve škole; jeho původce nebyl vychovatelem z povolání, nýbrž pedagogickým diletantem. Nezanechal nám vědeckého díla jako třeba G. St. Hall; jeho práce byla výhradně praktická. Ale jeho vychovatelské nadání radí jej k největším vychovatelům a právem se o něm říká, že nám „objevil chlapce“. Ryze praktický ráz Baden-Powellovy činnosti však způsobil, že mezi vychovateli z povolání nebyla skautská myšlenka nikdy sdostatek pochopena a oceněna. Také u nás jsou vychovatelské vrstvy většinou přesvědčeny, že skauting je jakési odvětví sportu nebo turistiky anebo vůbec tělesné výchovy. Za prvé republiky dokonce zařadili „skauting“ do osnov tělesné výchovy na národní škole. Pod tímto názvem však autoři osnov mysleli táboření, hry v přírodě a pochodové cviky.

Skauting není tělovýchovné odvětví. Zahrnuje i tělesnou výchovu, v té však není jeho podstata. Junáctví je úplná výchovná soustava, obsahující výchovu mravní, intelektuální, výchovu nižších poznávacích schopností (obrazivost, postřeh, odhad, paměť, hmat, čich, sluch, zrak atd.) a výchovu tělesnou. Je výchovou doplňkovou, to jest předpokládá vedle sebe rodinu, školu a náboženské společnosti. Dává mládeži v každé době právě to, čeho se jí nejvíce nedostává, v čem uvedené výchovné instituce nestačí svůj úkol splnit. A proto je jeho program pružný a měnlivý, aby škole nekonkuroval, nýbrž ji doplňoval.

Jádro junácké výchovy je v mravní výchově. Junáctví je rytířským řádem, který zavazuje své členy pod slibem k službě křesťanské lásky a k usilování o mravní dokonalost. Junákům a skautkám se při skládání slibu zdůrazňuje, že členství v organizaci nedělá junáka, nýbrž jen ten, kdo plní junácký slib je skutečným skautem.

Skautem nebo skautkou zůstává hoch (dívka) i v dospělosti, když už opustili skautskou rodinu. I tehdy je váže junácký slib. Junácké desatero, které se hoch nebo děvče zavázali plnit, ukládá jim pravdomluvnost, věrnost a oddanost, pomoc bližním, lásku k lidem, poslušnost k rodičům a představeným, zdvořilost, pohlavní čistotu myšlenek i skutků atd. Je proto myslitelné, že někdo je vzorným skautem, aniž dokonale ovládá technické disciplíny, které bývají obvykle pokládány za jádro skautského programu a zase naopak, mnoho hochů táboří, vaří v přírodě, stopuje, učí se signalisaci a přece skauty nejsou, protože je jim cizí junácký zákon a junácký slib.

Venkovské mládeži má junácká soustava právě tak co dát jako mládeži městské. Však také po této válce je v junáckých řadách více vesnické mládeže než městské. Osnova junácké výchovy obsahuje přes 200 disciplin povinných, kterými musí projít hoch (děvče) od svého vstupu do junáckého oddílu do své dospělosti a kromě toho nepovinné zkoušky odborné takřka ze všech řemeslných zručností, vědních oborů, sportovních odvětví i umění. Je tedy junácký program propracován do posledních podrobností, jak tomu není v jiných výchovných organizacích mládeže. Přes to však je vedoucím ještě ponecháno velké pole pro jejich vlastní působení. Mohou podle vlastního svého založení a nadání pěstovati s mládeží kterékoli speciální obory.

Skauting byl již svým zakladatelem položen na základ náboženský. Baden-Powell byl praktický křesťan. Syn anglikánského duchovního, přál si náboženskou výchovu skautské mládeže podle konfesí a vyslovil se v roce 1922 na konferenci v Paříži, že nepovažuje za svůj ten skauting, který by nebyl náboženstvím podložený. Vážil si zejména skautů-katolíků, které považoval za výkvět. Také u nás je v Junáku dobře postaráno o náboženskou výchovu. Pečuje o ni zvláštní obor při ústředí a při každém oblastním a okrskovém velitelství je zvláštní duchovní vedoucí, který se stará o náboženskou výchovu v obvodu své působnosti. Junácké oddíly složené z mládeže téhož vyznání (oddíly nábožensky stejnorodé), pěstují náboženskou výchovu povinně, v ostatních oddílech je fakultativní. Při těchto stejnorodých oddílech je zřízen povinně duchovní vedoucí, jímž je u oddílů složených z katolické mládeže kněz, ale i oddíly smíšené mohou míti a skutečně často i mají své duchovní vedoucí. I náboženský program je podrobně propracován a zařazen do jednotlivých zkoušek*), jako program ostatních výchovných oborů. Cílem junácké náboženské výchovy je výchova praktického, uvědomělého křesťana, žijícího z pravd víry. Tím doplňuje Junák školní vyučování náboženství, kde se mládeži dostává spíše jen náboženského vzdělání než skutečné výchovy a to pro nedostačující

---

*) Poznámka: Slovo „zkouška“ nás nesmí mýlit. Většina junáckých zkoušek se nezkouší ve formě otázek, nýbrž pomocí her a závodů.

počet vyučovacích hodin a skrovný styk katechety s žactvem. Junácká výchova se nápadně podobá metodě sv. Jana Bosca, geniálního vychovatele dospívajících hochů. Překvapuje to, protože Baden-Powell dona Bosca neznal ani z literárních prací ani nepoznal jím založené salesiánské dílo.

Jak jsme se již zmínili, skauting není jen výchovnou soustavou, je i hnutím mládeže; mládež se nadšeně staví do jeho řad a touží po junáctví, protože skauting jí umožňuje nejradostněji a nejpřirozeněji prožítí své mládí. Tato oblíbenost skautingu způsobena je jeho výchovnou metodou. Skautská výchovná metoda je z celé skautské soustavy nejdůležitější a nejtypičtější a nebyla jinou metodou předstižena.

Skautský vychovatel musí být nejprve přítelem mládeže a pak teprve si může dovolit mládež vychovávat. Vychází ze zájmů mládeže, z jejich myšlenkového světa, je jeden z nich. Skautská výchova volí takové výchovné prostředky, jež se mládeži líbí, takže mládež nadšeně spolupracuje s vychovatelem na svém zdokonalení a nepřijímá výchovu trpně, jako tomu bývá ve škole. Vyučovací prostředky ve škole téměř výhradně používané, totiž přednáška a zkoušení, v junácké výchově takřka neexistují. Hlavními junáckými výchovnými prostředky jsou hra**), práce, soutěžení a osobní přátelský styk vedoucího s jednotlivci. Junácká výchova je výchovou individuální i kolektivní zároveň. Vůdcova autorita je pevná — kázeň je z nejdůležitějších výchovných prostředků junáckých — ale při tom vlídná, kamarádská a vedle této autority je dokonale a důsledně proveden princip samočinnosti a samosprávy mládeže. Junácká mládež má oddílové záležitosti v svých rukou a jsou jí svěřeny i nejodpovědnější úkoly. Autorita zkušeného vedoucího je v junáckých oddílech skloubena s dokonalou svobodou a samostatností junácké mládeže lépe než v Geheebově škole. Výtky, které činili Washburn a Parkhurstová staré škole, pochopili i junáci, ačkoliv se jakožto diletanti s dílem dvou amerických pedagogických reformátorů neseznámili a odstranili je ve svém výchovném a vzdělávacím systému šťastněji než daltonský plán a winnetská soustava.

Skauting je hnutím dospívající mládeže. Jako takové bylo již i založeno. Výchovné prostředky, jichž používá, jsou výsledkem dokonalé znalosti psychologie puberty a u pubescentů je jeho přitažlivost největší. Tím se liší od jiných hnutí mládeže, jako byl třeba kdysi německý Wandervogel, belgické hnutí JOC nebo předválečný český tramping. (Jmenuji vedle sebe hnutí velmi rozdílné povahy, která však mají společné to, že je zakládala mládež už dospělá.) Hnutí dospělé mládeže byla soběstačná a mládež si v nich výhradně sama vládla. Jinak je tomu však u skautingu, kde nejvíce hochů a děvčat je asi čtrnáctiletých. Junácká mládež se

---

**) Speciální junácké hry jsou tak sestaveny, že zvláštními hrami cvičí se paměť, jinými úsudek, jinými odvaha, některými zase poctivost atd.

neobejde bez dospělých vedoucích, dobře to ví a houževnatě bojuje o své oblíbené vedoucí. Stává se často, že když si chce vůdce nebo vůdkyně založit rodinu, narazí na rozhořčený a lítostivý odpor svých junáckých „dětí“, kteří považují vedoucího nebo vedoucí za své. Zralí, dospělí lidé jsou páteří svěžího a jarého junáckého organismu a bude jich vždy zapotřebí a není jich stále dostatek. Jako je škola vystavena nebezpečí, že bude příliš bezohledně mládež nutit do způsobu života dospělých a že jí bude tak neopatrně mentorovat, až jí všecku výchovu zprotiví, tak zase jsou mladí junáčtí vedoucí vždycky v nebezpečí opačného extrému, že totiž z obavy, aby si mládež neodradili a aby jí připravili co nejšťastnější mládí, neužijí těch výchovných prvků, které jsou sice nezbytné, ale jež od mládeže žádají jistého sebezapření. Mladý vedoucí se stává často chlapcem v takové míře, že už není rozdílu mezi ním a mezi junáckou mládeží a potom ovšem je jim výborný kamarád, vítaný partner v hrách, zábavný vypravěč, zpěvák — ale není vychovatel, protože nemá víc než ti, které má vychovávat, nemá co by jim dal.

Mládež je nadšena, junácké řady stále houstnou, ale nedostává se dospělých vychovatelů. Vždyť dnes z nouze vedou junácké oddíly i hoši šestnáctiletí ba patnáctiletí(!). Junák potřebuje učitele. Získá tím nejen junáctví, ale i učitelstvo samo, protože si osvojí skautskou metodu a úspěšně jí použije i ve škole. V junáckém oddíle se nepokračuje v úmorné školní dřině; mezi junáky si vedoucí oddychne a osvěží se. Ovšem k „přeškolení“ na junáckého činovníka nestačí projíti nějakým kursem. Junáctví je celý životní styl, životní názor a do junáctví se dokonale vpraví jen ten, kdo delší dobu dochází do dobré junácké jednotky a tam pozoruje oddílový život, zejména pak, když se s dobře vedeným oddílem zúčastní prázdninového tábora.

Z cizích kazatelen.

P. Vitus Scheffer:

CHUDÝM SE ZVĚSTUJE EVANGELIUM. (Mat. 11.)

(II. neděle adventní.)

Dnešní evangelium je jistě pro chudé lidi, řemeslníky. Na koho však budeme vztahovat slova Kristova z minulé neděle: Tunc plangent omnes tribus terrae — tehdy kvíletí budou všechna pokolení země? Slovo „tribus“ znamená stavy; mezi nimi jsou zahrnuti také chudí lidé. Může také znamenat šlechtické rody, ale protože je řeč o pláči a kvílení, kterých se šlechtické rody straní, zbudou zase jen lidé chudí. Snad míníte, že výraz tribus je na chudé stavy řemeslnické vztahován násilím jako za vlasy, ale slyšte proroka Isaiáše:

Ecce omnes participes eius confundentur, fabri enim sunt — hle, všichni jeho společníci a pomocníci jeho budou zahanbeni, neboť jsou řemeslníci. (Is. 44.)

Plastae idoli — to jsou ti, kteří vyráběli modly, soustruhovali, slévali ze zlata a stříbra, mědi a železa, z dřeva, vosku, hlíny anebo jinak zhotovovali; všichni ti, kteří se dali použít za chrámy model a bůžky. Nu, hleďte tedy, zda jeden stav z nich může být vyňat, protože s nimi nic společného neměl? Tito však budou kvílet a plakat v poslední den: tunc enim omnes idoloplastae convenient coram tribunali Christi et pavebunt, et confundentur, praví Cornelius a Lapide ve svém výkladu k proroku Isaiášovi, — v ten den totiž budou všichni modláři shromážděni před soudnou stolicí Kristovou, budou se chvětí a budou zahanbeni. Slyšme ještě jedno místo z Písma Svátého: v Zjevení sv. Jana 18 — je názorně vylíčen poslední den, zkáza světa v zkáze města Babylonu, těmito slovy: Vae, vae, civitas magna illa Babylon, quoniam una hora venit iudicium tuum. — Běda, běda, zašlo veliké město Babylon, neboť hodina jeho soudu nastala. Negotiatores terrae flebunt et lugebunt super illam — obchodníci a kramáři země budou nad ním lkát a naříkat. Proč to? Quoniam merces eorum nemo emet amplius — neboť jejich zboží již nikdo nekoupí. Tu vidíte: když všechno obchodování a kupování skončí, budete vy řemeslníci bití spolu. Tunc plangent — tehdy kvíletí budou všechny stavy řemeslníků spolu s obchodníky, neuvidí ani steh, ani ránu už nedají. Ježíš to předpověděl: Venit nox, quando nemo potest operari — přichází noc, kdy nikdo nemůže pracovat. (Jan 9.) A všechna jejich práce nebude k ničemu — merces eorum nemo emet amplius — jejich zboží už nikdo nekoupí.

Řekněte mi, který stav bude nejvíce plakat? Obejděte jejich zvířetník: podívejte se u Berana, zda to budou kožišníci či koželuhové? U Býka, zda to budou řezníci či jircháři? U Blíženců — to jsou dvě malé děti, zda to jsou krejčí či lazebníci? U Raka — komu dáte toho? Chodí pozpátku, hleďte, to by mohli být provazníci, pletaři, výšivkáři, či krajkáři? Jen hleďte. Zatím vám povím, co míním. Stojí psáno: tribus terrae — stavy země budou plakat; a myslím, že nejvíce budou plakat zlatokopové, neboť to jsou stavy země. Jsou zcela pohrouženi do země. Tito, pravím, budou v den soudný nejvíce plakat. Poznáte to z toho, že budou volat: k horám: padněte na nás, k pahorkům: přikryjte nás. (Luk. 23.) Hleďte, ti jsou zavrtáni v dolech, hledají zlato, stříbro, ale to pak už nebude k ničemu. Hleďte, toto evangelium je útěchou pro chudé lidi, kteří mají málo zlata a stříbra. Slyšte tedy pozorně: Pauperes evangelizantur — chudým se zvěstuje evangelium. (Mat. 11.)

Na světě to chodí jako v hostinci, jeden dovnitř, druhý ven. Také proto, že se podrbaří za uchem, když dojde k účtování a po víně často bývá pláč; zatím, co se plní žaludek, prázdní se měsec. Mnohým pitím na zdraví bývá mnohé zdraví propito a za křiku: Salus — ať slouží! je mnohá pása ztracena.

Proto bývá svět přirovnáván k hostinské a zván Babel; v pravici drží zlatý pohár, všechny lidi k sobě vábí a okouzluje jako čarodějka Kirke. Obírá je, zatím co jim rozdává, ale to oni ubožáci poznají teprve, až čarodějka Babel bude svržena do propasti, jak je líčeno na zmíněném místě Zjevení sv. Jana: Uchopil anděl veliký kámen jako kámen mlýnský, mrštil jím do moře a řekl: Hoc impetu mittetur Babylon — takto bude svržen Babylon. (Zjev. 18, v. 21.) Pak budou plakat její mokří bratříčkové, kteří se jejím zlatým pohárem dávali přitahovat jako magnetem, ti pak budou kamenem mlýnským strženi spolu. Nejprve je tento pohár poculum aureum — pohár zlatý — u sv. Jana je nazýván žádostivostí očí, neboť tak sv. Jan jmenuje svět: žádostivost očí, žádostivost těla a pýcha života. (I. Jan 2.) Ano, ano, tímto magnetem, zlatem, táhne svět. Nejen magnáty, veliké krále, knížata a urozené rody, i stavy chudé jsou rády u žlabu. Řemeslníci, kramáři, všichni obchodníci mají rádi sklady a plné bedny.

Hledme, co znamená pískot a zvuk polnic a trub a hluk s bubny a třesk nejrůznějších nástrojů, které vyhrávají in campo Dura Babylonis — na pláni před Babylonem? (Dan. 3.) Nabuchodonosor rex fecit statuam auream — král Nabuchodonosor dal postaviti zlatou sochu, vysokou 60 loktů a šest loktů silnou, to je už pěkný kus zlata! a všem ve svých zemích dal vyvolat, aby se sešli, a jak uslyší pískání a bubnování a zvuk trub a polnic, aby padli a klaněli se zlaté soše. Dostavili se vysocí úředníci, radové, soudci a všichni královští důstojníci. Nejen oni, ale i všechny stavy země; a když začala hudba, všichni padli a klaněli se modle. Kdo byl mezi nimi první, když byla zlatu vzdávána božská pocta? Všichni, velicí i malí zde byli. Slyšme posvátný text: Statim ut audierunt cadentes omnes populi, tribus, adoraverunt statuam auream. (Dan. 3, 7.) — Lid a stavy byli první; nejen výběřci daní a celníci a jiní královští úředníci, nejen principes et duces — knížata a vévodové, nejen bohatí, nýbrž i nejchudší žebráci zde byli, když se klaněli božstvu Zlatu. Touhu po majetku mají chudí lidé stejně jako bohatí.

Jen tři jinoši zde byli, kteří se nenechali přitáhnout modlou zlata, a to nebyli ani přistipkáři, ani košíkáři, ani vazači koštat, nýbrž byly to osoby urozené, z královského rodu. Jsou tedy prostí chudí lidé více stiženi žádostí očí než urození. Každý prostý muž může ve svém povolání tak nezřízeně a nekřesťansky se hnát za svým malým ziskem a svou duši ztratit, jako velicí boháči ve svém velikém majetku. A tito lidé ať jsou velicí nebo malí, bohatí nebo chudí, kteří se s nezřízenou žádostí ženou za zlatem nebo stříbrem, za časným ziskem a šlapou po příkázáních, to jsou ti zlatokopové, o nichž mluvím. Ti se zažíva zahrabávají v zemi, lámou skálu, ty dvě kamenné desky Mojžíšovy, jež Mojžíš vylomil ze skály a opět na ně napsal Desatero příkázání (Ex. 32), když byl při pohledu na židovský lid, tančící kolem zlatého telete první desky zákona rozbil.

Mnohý pracuje v neděli a ve svátek, ruší příkázání Boží i církevní.

pro mizerný zisk. Jiný šidí: odírá chudé vdovy a sirotky; je to pravda třebaš jen maličko, ale pro ně je to poslední groš. Jiný utrhuje služebnictvu a nádeníkům a jiným chudým lidem; zase je to jen maličkost, z které by oni chudí nezbohatli, ale ubližuje jim mnoho a těžce, protože jim utrhuje z jejich chudého živobytí. Jiní poskytují útulek, radu a pomoc k hříchům a neřestem, za haléř opravdu směšný, ale ztrácejí tak svou duši, nebeské království, za žvanec bláta. Nejsou to zlatokopové, kteří se okrádají o světlo nebe a svou žádostivostí zakopávají své srdce do země? Právem proto jsou všichni lakomci nazýváni otroky zlata, i kdyby byli velice bohatí a měli mnoho statků, protože v lakomství — jak se často stává — jen velmi málo ze svého bohatství užijí — jsou praví nádeníci zlata. Vždyť zlatokopové jsou chudí lidé, znají jen velikou dřinu a práci, veliké nebezpečí se svým zlatem a stříbrem a užijí z něho nejméně.

Je tedy stejné modlářství, zda se klaníš jako židé zlatému teleti nebo zlaté soše vysoké 60 loktů jako Babyloňané. Je to stejný ďábel, kterému se klaníš pro dva haléře nebo pro dva miliony; neboť rušíš přikázání Boží. Hledme, jak všichni řemeslníci — *plastae idoli* — si dělají modly a modlářské chrámy z lakomství a zlé žádostivosti po časném majetku. Ti budou kvílet v onen den — *populi, tribus* — prostý lid a stavý. Mezi všemi zaměstnáními, jakkoli jsou bezvýznamná, jsou takoví lakomí modloslužebníci zlata. Proto praví moudrý muž: *Beatus, qui post aurum non abiit* — blahoslavený, kdo se za zlatem nepachtil, ale hned pokračuje: *Quis est hic? et laudabimus eum*. Kdo je to, abychom ho chválili? (Ekk. 31.) Jakoby říkal: Jmenujte mi jednoho ze všech pokolení a stavů lidských a najdete mezi nimi málo takových, kteří by si té chvály právem zasloužili. Třebaš nejsou sami opravdu bohatí, přece mají zlou touhu mít více. Jsou lakomci jako vlk je žrout masa; i on jsa hladov, žere odpadky zeleniny, když nemá maso. Proto budou tito obchodníci a kupci výti jako vlci a s nimi všichni ostatní nespravedliví, kteří lží a podvodem hromadí poklady. Třebaš se jim nikdy nepodaří je nahromadit, žádostí jsou raněni. — Ono se řekne: *To jen iudices et magistratus* — soudcové a úředníci. Vysocí důstojníci Nabuchodonosorovi padli a klaněli se veliké zlaté soše; to je u lidí urozených běžné. Ale když chudá babka v malém hrnku zakopává, co získala v službách ďablových, není ze stavu zlatokopů? Když žebrák do svého záplatovaného kabátu zašívá peníze, jež proti svědomí v nadbytku lakotně nahromadil od dobrých lidí, není z jejich stavu? *Avaritia, quae est simulacrorum servitus*, praví sv. Pavel — lakomství je služba modlám (Kolos. 3) — ať slouží veliký nebo malý, bohatý nebo chudý. Málo záleží na tom, zda se klaníš modle měděné nebo olověné, stříbrné nebo zlaté. A proto všichni ti náležejí mezi stavý země, jež budou jednou kvílet. Pavouk chytá malé mušky, vrabec chytá pavouky, jestřáb vrabce — konečně všichni skončí u jestřába, to je lakomství.

Za málo prodal Jidáš Krista, a právě proto tím hůře. Lakota

prodává Krista vždycky, ať dostává mnoho nebo málo. Ba, lakota je sama o sobě chudoba, neboť vždy trpí nedostatkem, stále chce více a více.

Výstižně je vylíčena lakota judského krále Achaba, který touží dostati vinici chudého Nabota. (VII. Reg. 21.) Král Achab řekl Nabotovi: Da mihi vineam tuam — dej mi svou vinici. Nad těmito slovy volá sv. Ambrož: Vidíte, vidíte bohatého krále, jak žebrá! Slyšte, co praví: da mihi — dej mi! Quae enim est alia vox stipem publice postulantis, nisi da mihi? Neboť co jiného slyšíme od veřejných žebráků na ulici, než slova: Da mihi? — dej mi. Tu máme chudého lakomce, který je králem a žebrá! Co je ti tato hrstka země proti tvému království? Vezmi do ruky zápisy své země a hled: zde leží tvé Samařsko s mnoha bohatě obydlenými městy, zde tvá Galilea s mořem a krásnou řekou Jordánem, tak zavlažovaná, že nejkrásnější města a vesnice jako nejkrásnější květiny z trávy podle ní vyrážejí, tam leží také veliká část Palestiny, která je rovněž tvá, bohatě osídlená deseti kmeny israelskými, tu pláň syrské a krajiny filištínů, amonské, moabské, idumejské, kananejské, to vše je tvé. Kam s tou malou viničkou chudého Nabota, že se o ni tak dereš a tak o ni žebráš? A jsi všecek chorý, protože tě Nabot odmítl. Vidíte, jak lakota je chudobná? Proto může být i u chudých lidí, neboť nesmyslná žádost lakoty i u nejbohatších bývá zamířena na maličkosti. Snad rostou ve vinici Nabotově révy z ryzího zlata a nesou listy z čistého smaragdu a rodí hrozny jako vybrané diamanty a drahokamy? Ovšem, proto je to vinice pro krále. Zařídíš si tam pozemský ráj a budeš sedět v bohatství, jež tě nad krále Šalamouna vyvýší. Ale slyšte, čeho se naděje od zahrady, kam se nese jeho veliká touha, že od chudáka žebrá: Da mihi — dej mi svou vinici — ut faciam mihi hortum olerum — abych si tam zřídil zahradu pro zeleninu. Vidíte ho, vidíte lakomce, tu ho máte, nenasytu, vlka, který požívá odpadky zeleniny. Je to touha královská, ale krále lakomce. Ale nedostaneš zahradu, leč své svědomí zaprodáš ďáblu; musíš lhát a podvádět, opatřit falešnou záminku, falešné soudce a svědky, kteří nevinného Nabota odklidí s cesty. — Da mihi — dej mi — lakota na to přece přistupuje. — Dej mi vinici a dám ti všechno! — Ale Bůh tě potrestá, zle skončíš a psi budou lízat tvou krev. — Da mihi — dej mi, na tom všem nezáleží, lakota přece žádá nespravedlivé. Řekněte, rozumní lidé, zda takové lakomce neopila čarodějka Babel ze svého zlatého poháru? Nemá býti tento vysoce urozený král připočítán do stavu těch, kteří potom budou kvílet? Tunc plangent omnes tribus terrae — tehdy budou kvílet všechna pokolení a stavy země.

Ach, drazí křesťané, spokojte se se svým poctivým zaměstnáním a vejďte uchem jehly do království nebeského. Zůstaňte při svém poctivém zaměstnání a vejďte za Kristem, který se stal synem tešařovým, za svatými apoštoly, kteří byli rybáři, stanáři a jiní řemeslníci, mezi stavy nebeského království. Nezatížíte-li své svědomí

bezprávím, nebudete-li chtít mít proti přikázáním Božím mnoho, budete chudí v Duchu a blahoslavení. Blahoslavení jsou chudí duchem, neboť jejich je království nebeské. Za císaře Zenona byla na ostrově Cypru vykopána mrtvola sv. apoštola Barnabáše; na jeho prsou bylo nalezeno evangelium sv. Matouše. Tu byl nalezen pravý poklad křesťana, po kterém stále toužíme, který stále na svých prsou, ve svém srdci nosíme a máme přinést do hrobu, totiž sv. evangelium, jež nám zajišťuje království nebeské. Proto křesťan a chudý v Duchu má být jedno; neboť totéž je kázati evangelium a slibovati království nebeské. Tak tedy jedno budiž: křesťanům se zvěstuje království a pauperes evangelizantur — chudým se zvěstuje evangelium. Amen.

(Z knihy P. Víta Scheffera, S. J. „Dominicale”
z r. 1706 přeložil P. V. O. Er. S. Aug.)

Dáváme slovo laikům.

PROSÍM VÁS: HOŘTE A ZAPALUJTE!

Svaté Kristovo kněžství, jehož jste účastni, je tak vznešené, že se lekám slov, která nyní posílám. Co mi dává k nim právo? A když je slovo Vás, kazatelů, hořící Boží láskou schopno zapálit srdce, pohotová hořet jejími plameny, pak nezáleží na tvaru, jaký mělo. Záleží na životě, jehož bylo výrazem. Ale z úcty k Tomu, Koho jím chcete oslavovat, namáháte se mu dát tvar nejkrásnější. Proto jste dali ve své pokoře slovo i nám laikům. Věřte mi, prosím, že raději bych si před každým z Vás poklekla a poprosila Vás o Vaše kněžské požehnání. To bych si byla jista, že jsem na svém místě.

Jeden velebný pán kázával často, jakého se té a té svaté duši dostalo vidění. Věřící pak mívali dojem, že svatí byli jiní lidé než oni, obyčejní smrtelníci, a taky že se už svatost do doby aeroplánů a automobilů a podobných vymožeností a takového shonu, v jakém žijeme, nevťesná.

Jiný velebný pán uměl vypravovat zajímavé příběhy. Nebylo nebezpečno jít si poslechnout jeho kázání. Stylově je vždycky pracoval dobře, tak se nemuseli pohoršovat ti vzdělanější. Jeho slovy se nikdo z věřících necítil dotčen ve svém svědomí, a když kázal proti zlu, bylo to tak všeobecně vzato, že jim nebylo za těžko setrást to se sebe na ty, kteří nechodí do kostela. Jeho kázání bylo vedeno rozumem, ale nebylo prohráno srdcem. Láska k Bohu, kterou do něho jistě vkládal, (jak vysvítalo z jeho života), nebyla účinná a nejevila stopy po vášnivě nenávisti k satanu. Babičky si pochvalovaly, že hezky káže, že si ničeho nevšímá jako velebný pán v sousední farnosti. (Můžeme si dál klidně pomlouvat, šmelinařit a pod.,

zkrátka žít si po svém. Náš velebný pán nám nic nevyčte, my si svůj život kostelem připravíme.)

Sousední pan farář je jiný. Ten si nenechá při kázání ujít nic z toho, co se za uplynulý týden seběhlo v jeho farnosti a bije hlava nehlava. Na kázání má plno. Bude zase o čem hovořit v hospodě a tam, kde se sejdou aspoň dva lidé. Budou zase dál dva tábory, jedni při „postižených“, druzí jako karatelé. Jen figurky leckde vymění svá místa, to už záleží na tom, kdo bude dnes „postiženým“. Výsledkem kazatelské činnosti onoho pana faráře je, že se ho jeho osadníci v skrytu svého srdce bojí, protože nikdy nikdo neví, kdy může přijít na řadu, ale nebojí se Toho, Který řekl: „Milovati budeš . . . !“ Ten velebný pán má dobrou snahu, zřejmě nenávidí satana, to mu budiž ke cti, ale je, když usiluje vymanit z jeho područí své ovečky, poněkud neopatrný, neodlišuje je totiž dost dobře od něho, a prohrává. Není-li kazatelna místem, z něhož láska k Bohu vychází na výboj nerozlučně s nenávisť vůči satanu, nešíří se z ní Boží láska a tedy ani ne slovo Boží. Ale poctivci by řekli: „Potřebujeme, aby byla odhalována bezohledně podlost satanova před našima očima a abychom byli od něho odvráceni při tom se vši jemností a opatrností vzhledem k poraněním, která jsme utrpěli Adamovým pádem.“

Jsem vděčna velebnému pánu Y, který, má-li být v jeho farnosti právě promítán film závadný, neopomene na to na kazatelně věcně upozornit, který neopomene vrhnout světlo pravdy na chomáče surových pomluv na Svatého Otce, který upozorní, že je těžkým hříchem se zúčastnit v postě taneční zábavy a pod. Upozorní vždycky včas jasně a věcně, kde je to právě potřeba, co je dobré, a co je zlé. Získává si tím taky nepřátele, ale jen v takových, kteří se přáteli se satanem a kteří se zatím nemíní svého důvěrného styku s „otcem lži“ zříci. Má jen ony nepřátele, které má Kristus. Když mi tedy bylo dovoleno o něco tady důstojné pány kazatele také poprosit, prosím: Mějte pro duše onu lásku, kterou měl Kristus, a upozorňujte je, co je dobré, a co je zlé, jako Kristus, a neupusťte, snažně Vás prosím, od toho nikdy proto, že pak budete mít i tytéž nepřátele jako On.

Také mi bývalo smutno, když jsem slyšela svatou pravdu obhajovat nejvíce tím, že v ni věřil některý učenec nebo mocný tohoto světa. Pravda se obhájí sama svou krásou. Tenhle způsob apologie je jí nedůstojný. Myslím, taky neúčinný. Protože, když se kolem sebe pak věřící rozhlédne, leckde uvidí, že většina tak zv. inteligentů nebo mocných tohoto světa v ni nevěří.

Bodne mne, když někde uslyším, jinak dobře míněné, napomenutí, že se nemáme stydět vyznat a jednat jako katolíci. Myslím, je nepedagogické používat toho výrazu. Vůbec připustit jaksi možnost, že by se někdo mohl za něco takového stydět. Stavte, prosím, před naše oči vznešenost sv. Církve tak, aby se obhájila sama sebou!

Proti jejímu učení jsou všechna učení tohoto světa ubohá a rozpadnou se nakonec v prach. Smíme být Božími dětmi. Jsme dětmi

absolutního Vládce nade vším vesmírem. Prosím Vás, hoďte celí vědomím této své svaté důstojnosti a zapalte jím ustrašené učedníky i ty, kdo bloudí v tmách.

Hlavní příčina nepůsobivosti kázání tkví ve většině případů v nás posluchačích. Když Mojžíšovi klesly ruce při modlitbě únavou, vítězili Amalekité. Tak bylo třeba, aby přiskočili Aron a Hur a podpírali mu je. Tak je třeba, abychom přinesli sebe celé k Svaté Oběti a podali se nebeskému Otci v první řadě za Vás. I tak dáváte nám daleko více než jsme s to Vám kdy odplatit. Ale to je naší útěchou, že se Vám za nás odmění Pán Bůh sám sebou!

No, není s Vaší strany závislá působivost Vašich kázání snad na Vašem nadání, ale na Vašem přičinění a na Vaší pokoře, se kterou se obrácíte na Ducha Svatého, aby Ten, neohlížeje se na těsnost Vašich slov, vyléval na nás v hojnosti své dary. Vždyť na konec i to nejkrásnější kázání nic neřekne o Pánu Bohu, nepromluví-li jím On sám.

M. F. Dvořáková.

P o z n á m k y .

KONČÍME ROČNÍK. Tímto trojčíslem, které právě předkládáme svým čtenářům, končíme I. ročník našeho homiletického a katechetického časopisu. Je to pro nás především příležitost k zpytování svědomí. Vytkli jsme si na počátku určité úkoly a jistý cíl. Splniti tyto úkoly a dosáhnouti tohoto cíle nebylo tak zcela lehké a jednoduché. Všichni spolupracovníci LOGOSU se o tom nesčíslněkrátě přesvědčili. I když jsme si vědomi mnohých nedokonalostí, jsme přesvědčeni, že čtenář dobré vůle jistě ocení upřímnou snahu po zvýšení úrovně českého kazatelství, jež vedla k založení časopisu a byla základní ideou celé naší redakční práce. Dopisy mnohých spolupratřů s vděčností kvitovaly naplňování této snahy a byly milou odměnou mnohdy velmi neúspěšné práce. Potřebovali bychom však, aby kněží - čtenáři nejenom dopisy sdělovali své návrhy a díky, ale aby posílali k uveřejnění svá kázání. Volali jsme po tom kolikrát, celkem bez úspěchu. Přesvědčili jsme se, že naši kněží velmi neradi mnohá kázání píší a píší-li si je pro svou potřebu, neradi se s nimi pouštějí na veřejnost. Bojí se kritiky. Také nás leckdy postihla kritika. Nehoršíme se na ni, ale je nám podnětem k zamyšlení nad dosavadní prací a nad jejími chybami a podnětem k hledání nových cest a nových možností. Jeden pan farář z jižních Čech, z kraje Petra Chelčického, nám poslal sedmistránkový rozbor LOGOSU a některá kázání v něm podrobil širavé kritice. Byl při tom jistě veden prospěchem časopisu, který chce sloužit kněžím, zavaleným mnohostrannými úkoly moderní pastorace. V této kritice se mezi jiným praví: „Aby váš časopis prospěl a zdárně se vyvíjel, je třeba vychovat v první řadě kazatele. Ostavec teoretické výchovy by rozhodně neměl chybět. Není tomu třeba rozumět jako suché teorii. Chtěl bych, aby tomu bylo rozuměno: teorie bez praxe není nic, ale také praxe bez teoretického vyškolení je nic. Váš časopis by se měl teorií zabývat velmi intenzivně, poněvadž nechcete být plátkem. Bude třeba stanovit nejprve několik přesných zásad, podle kterých se chcete řídit a podle kterých se budou musít řídit ti, kteří budou psát do vašeho časopisu. Bude třeba určitě korigovat staré teoretické zásady homiletiky, ale ti, kteří budou na tom pracovat, musí znát nejprve tato pravidla a cvičením si je musí osvojit.“ Nehoršíme se na žádnou kritiku a na žádného kritika, pokud vychází z lásky k dobrému dílu, a zamýšlíme se poctivě nad každou dobře míněnou radou. Všechno však nelze naráz uskutečnit. Kdo kdy dělal nějaký

časopis nebo stál poněkud blízko takovéto práci, dá nám jistě za pravdu. Vynasnažíme se, aby v novém ročníku byl opět učiněn krok ku předu a aby se LOGOS stal v každé kněžské pracovní nepostradatelným. Jen, prosím, neříkejte nám, kteří časopis řídíme, že je to n á š časopis. Neděláme jej přece pro sebe, pro ukrácení své dlouhé chvíle nebo pro ukojení nějaké osobní ješitnosti a ctižádosti, ale děláme jej pro v á s. Je to tedy časopis mnohem více v á š nežli náš. nebo při nejmenším stejně váš jako náš. Je to časopis nás všech. A musíme se snažit, aby to byl dobrý a užitečný časopis. Učiníme všechno podle svých možností a schopností a prosíme vás, abyste nám pomáhali. S těmito předsevzetími musíte jít s námi do nového ročníku. Budeme se v něm snažit být praktičtí. A nebudeme zapomínat ani na teorii. LOGOS se bude snažit být syntésou obojího. Tato syntéza byla základní intencí již při jeho početí a bude LOGOS provázet i na další cestě.

vz.

VOLÁME MORAVU! Redaktor dostal dopis od spolubratra z olomoucké arcidiecése, s nímž pobyl dva roky v pražském semináři, a tam je rada: „Zařaď kazatele z moravských diecézí, jinak vznikne nepříznivý dojem, že je to časopis českých kněží. Slyšel jsem v tom smyslu kritiku, i když zcela neoprávněnou.“ Byla by to vskutku neoprávněná kritika. Nestačili jsme zdůrazňovati, že chceme patřit všem a že nejsme omezeni jen na jednu diecézi. Uvěřejníme velmi rádi a přeočtlně kázání moravských spolubratrů, i spolubratrů ze Slovenska, jen ať nám je pošlou! Budeme vděční i za upozornění na jméno a adresu některých moravských kazatelů a rádi jim dopíšeme o spolupráci. Toto trojčíslo má 6 příspěvků z Moravy. Rádi otiskneme dobré kázání a vhodný příspěvek, ať přijde z kteréhokoliv kouta a z kteréhokoliv diecése naší republiky.

DORMI SECURE: Jeden pan farář poslal peníze za LOGOS a na rubu složenky připsal: „Posílám předplatné na Logos a na příště jej nebudu více odebírat, ježto si koupím kázání P. Ant. Horáka, která nedají už zpracovávání.“ Myslím, že touto vehementní poznámkou vyjádřil zmíněný pan farář mínění mnohých. Jsou ti, kteří chtějí už mít kázání dokonale vypracována, aby se nemusili zabývat ničím více než pouhým mechanickým učením nazpaměť. A to je tedy něco, k čemu LOGOS nikdy nebude napomáhat a k čemu se nikdy nepropůjčí. Pochybujeme totiž, že by bylo moudré a že by to prospělo českému kazatelství a spásě duší, kdyby si někdo koupil knížku dokonale vypracovaných kázání a chtěl s ní vystačit na celý svůj kněžský život. Tak se to velmi hodně dělalo. Divíte se dnes náboženské nevědomosti našeho lidu? Žasnete a rmoutíte se nad tím, jak nejzákladnější náboženské pravdy jsou dnešnímu člověku španělskou vesnicí? Nad tím, jak povadl a uschl praktický život víry? Kazatelna je jakousi školou. A také učitel se musí učit. Učit se však neznamená nadřít něco bezmyšlenkovitě a bez vnitřního zažití nazpaměť, nabířovat to, co druhý za nás probojoval a promyslel. Je čas, abychom se už konečně rozloučili se staromilskou pohodlností a pochopili, že oběť kněžského života se musí zrcadlit i v oběti dokonale přípravy na kázání a osobního zažití látky, i když je to někdy nepohodlné a vyžaduje to jistého času. Ale jde tu o duše a o život víry. A to přece stojí za to, abychom se vzdali pohodlnosti a abychom na kazatelně jenom nepřelávali ohřátou polévku z cizího hrníčku!

SKRYTÉ PERLY. Docela náhodou dostaly se mi do rukou Katechese pro I., II. a IV. třídu od Vojtěcha Průši. Dlouholetý praktik podává své zkušenosti a to formou, která je mi nejsympatičtější. Vede ve svých metodických poznámkách svého čtenáře krok za krokem látkou, kterou má probírat ve škole. Někde jen dvěma, třemi větami načrtne celou hodinu. Nechává tím nejen plnou volnost katechetovi, nýbrž ho dokonce nutí, aby pracoval sám. A to je na tom nejdůležitější. Uděluje tak z bohatého zdroje své zkušenosti a při tom nementoruje, nýbrž jemně ukazuje bezpečný směr, v němž každý sám najde vyjádření sebe a svého způsobu. Ale tyto krásné katechese jsou skrytými perlami. Jsou totiž vydány jen hektografované, technicky sice v pěkné úpravě, ale s nehezky obálkami. Zkrátka jsou v příliš skromném rouše a neví se o nich. Je to nesporně škoda. Ve své anketě o potřebě spisů píše „Dobrý pastýř“, že je třeba katechesí pro všechny stupně.

Hle, zde jsou. A jsou tu i katechese katechismové, jichž je zvláště naléhavě třeba. Nyní chybí jen, aby po nich některé nakladatelství sáhlo a vydalo je. Byli bychom mu vděční. Katechesí - moderních a pro všechny třídy - dlouho nebudeme mít nadprodukcí.

NAŠE SOUTĚŽ: V posledním dvojčísle jsme dodací lhůtu kázání, vypracovaných podle otištěného rozvrhu „Rok na kazatelně“, mylně vytiskli: První tři do 5. XII., ostatní do 5. I., ač správně mělo býti: První tři do 5. XI. a ostatní do 5. XII. t. r. Uveřejňujeme v tomto trojčísle další část rozvrhu a vyzýváme k zpracování udaných témat - Vypracovaná kázání nebo podrobnější skizzy kázání nutno zaslati: Do 5. I. 1947 kázání od 2—23. března, do 5. II. 1947 kázání od 30. března do 27. dubna.

BUDE VYCHÁZETI KAZATELNA? V našem tiskovém podnikání je od jisté doby zřetelná velká nejednotnost. Byla to vždy stará a velmi houževnatá bolest našeho katolického tiskového apoštolátu, a zdá se, trvá dosud. Neuměli jsme se dohodnout, scelit a sjednotit všechny ty praménky nakladatelských a edičních rozběhů v jeden velký proud; proto také naše časopisy musily zápasit o úroveň, o spolupracovníky, o právo na život. Potřebu jednoty, upřímné vzájemné spolupráce a účelné organizace si musíme uvědomit ještě teď, dokud nebude pozdě. Říkáme to zde upřímně, protože nechceme, aby se někdo domníval, že jenom z obchodních důvodů trváme na tom, aby vycházel pouze LOGOS jako jediný homiletický a katechetický odborný časopis v ČSR. Opakovali jsme zde již několikrát, že nechápeme a neděláme LOGOS jako nějaký podnik pražské arcidiecése, že máme upřímnou snahu sjednotiti kolem něho řadu dobrých a zkušených spolupracovníků ze všech diecézí a sloužiti pastoračními povinnostmi přetíženému kněžstvu celé naší vlasti. Jsme totiž přesvědčeni, že spojenou prací a sjednocením všech sil mohla by býti z LOGOSU vytvořena příkladná a dokonalá odborná kněžská revue, jaké má cizina a jíž jsme my dosud postrádali. A právě proto překvapuje zpráva, otištěná ve Věstníku chrámového družstva v Pelhřimově, o opětném vycházení KAZATELNY, jež se připravuje. Zmíněný Věstník přináší vypsání subskripce na KAZATELNU, která - podle uvedené zprávy - bude vycházeti jako dvouměsíčník, přihlásí-li se aspoň 700 odběratelů. Při vůli účtů k Vaňkově KAZATELNĚ, která na poli české homiletiky vykonala přemnoho, nepovažujeme její vzkříšení za čin dokonale rozvážený. Jejím vydáváním se nikterak neposlouží potřebné a dnes tolik nutné jednotě katolického tiskového apoštolátu a nepřispěje se k rozumnému scelení kněžských periodik, po němž se stále volá. Vzhledem k tomu, že LOGOS je otevřen všem pracovníkům z oboru homiletiky a katechetiky, že jsme projeвили ochotu umožniti skupině kněží českobudějovické diecése, hodlající vydávati KAZATELNU, široké možnosti svobodné spolupráce, a vzhledem k tomu, že Msgre Karel Reban, rektor budějovického kněž. semináře, pod jehož vedením - jak subskripční lístek sděluje - má KAZATELNA vycházeti, je dosud členem redakčního kruhu LOGOSU, prosíme, aby se vydavatelé připravované KAZATELNY ještě nad celým plánem dobře zamyslili.

red.

UKONČILI JSME ROČNÍK a radujeme se z jeho úspěšné bilance duchovní. Ukázalo se, že myšlenka zřízení LOGOSU byla šťastná a správná. LOGOS vykonal veliký kus záslužné práce. Méně radostná je bilance finanční. Je zde mnoho nedoplatků na předplatném. Všichni odběratelé si musí uvědomit, že vydávání LOGOSU je velmi nákladné a že jeho vydávání je a bude možné jen tehdy, když jeho finanční fundamenty budou v pořádku. Proto neodkládejte zaplacení předplatného. 1. číslo nového ročníku bude zasláno jen těm odběratelům, kteří budou mít předplatné vyrovnáno.

OPRAVA: V posledním dvojčísle autor kázání „Poslední den světa“ byl omylem v nadpisu uveden jako Dr. Konstantin Miklík CSsR, ač jím správně je P. Dr. Josef Miklík CSsR.

OBSAH I. ročníku LOGOSU bude přičleněn k prvnímu číslu příštího ročníku.

Umřel za tebe! - Bylo to o žních. Dcera rolníková byla nebezpečně zraněna kousnou na noze a silně krvácela. Než se dostala do nemocnice, byla ztráta krve velká. Bylo nutno provést transfusi krve. Kdo jí dá svou krev? Nabídl se k tomu matka. Transfuse byla provedena. Dcera se uzdravovala, avšak matka dostávala záchvaty slabosti srdeční a zemřela... Jak bylo oné dceři, když první cesta po uzdravení ji vedla na hřbitov a s pláčem poklekla u jejího hrobu: „Maminko moje drahá, jediná, tys mně dala svou krev, abych já mohla žít, za mne jsi zemřela...“ A přece! Je někdo, kdo za tebe obětoval mnohem více! Vzpomeň na Kalvarii... Tam na kříži umřel za tebe Ježíš Kristus, dal svou krev do poslední kapky, abys ty mohl žít, věčně šťastně žít... Na tebe myslil, když na kříži se chvěl v horečce, v bolesti, když jeho oči se zalévaly krví... Co bys učinil, kdybys tehdy byl při tom na Kalvarii? Ó, jak bys objal to dřevo kříže, jak bys zlíbal zkrvavené nohy Spasitelovy, jak bys volal: „Dobrý Ježíši, odpusť, že ti působím tolik bolesti...“ A potom, až bys pohlédl na zsinalé tělo Spasitelovo, s jakými pocity bys řekl: „Zemřel za mne, abych já mohl žít, věčně šťastně žít...“ Už sis uvědomil, že můžeš jít pod kříž svého Spasitele na Kalvarii? Ano! Po každé, když jdeš na mši svatou, jdeš na Kalvarii pod kříž Spasitele. Horu Kalvarii ti připomínají stupně oltářní. Kříž vidíš na oltáři. Kříž vidíš na mešním ornátě. A kolikrát kněz dělá znamení svatého kříže, při mši svaté, i ruce své rozpíná v podobě kříže... Všechno při mši svaté volá k tobě: jsi na Kalvarii pod křížem, na němž umírá za tebe tvůj nejlepšší Přítel, který tě tolik miluje... - Tšk.

Velké zaslíbení. - Jistý kněz navštívil svého přítele ze studií. Poněvadž nastala zatím velká nepohoda, chystal se tam přenocovat. Najednou však prohlásil, že nemá klidu, že ho cosi nutí, aby se i v této nepohodě hned vrátil domů. Vydal se tedy za tmy a sněhové vánice na cestu k domovu. Až za tři hodiny přišel do své přifařené vesnice. Aby se trochu ohřál vstoupil do nejbližšího domku a netušil, že sám Bůh vedl zvláštním způsobem jeho kroky. Sotva pootevřel dvěře, zaslechl smutný hlas: „Ale jak jen dostati za takového počasí kněze?“ Vstoupil až do světnice a spatřil celou rodinu shromážděnou u lůžka umírajícího děvčete. Všichni byli zarmoucení zvláště proto, že nemocná bude umírat bez kněze. Farář hned dívku vyzpovídal, pak spěchal do kostela pro nejsvětější svátost a svaté oleje a udělil jí svátosti umírajících. Druhého dne ráno dívka byla již mrtva. Tato dívka se zaslíbila Božskému Srdci Páně a přijímala každého prvního pátku Tělo Páně na usmířenou za nevěrnosti a hříchy lidí. Tak i na ni Pán Ježíš podivuhodně vyplnil své velké zaslíbení: „Slibuji ti v nesmírném milosrdenství svého Srdce, že jeho všemohoucí láska všem, kteří přijmou po devět prvních pátků v měsíci za sebou Tělo mé, dá milost konečné zkroušenosti, že neumrou v nemilosti Boží a bez potřebných svátostí; mé Božské Srdce bude v hodinku smrti jejich jistým útočištěm.“ (Slova Pána Ježíše k sv. Marii Markétě Alacoque pro ctitele jeho Božského Srdce). - Když jsi začal s prvními pátky v měsíci, vytrvej! Jestliže jsi snad dosud nezačal, začni s nejbližším prvním pátkem se sv. přijímáním a vytrváš-li, také na tobě se splní velké zaslíbení Božského Srdce Páně. - Tšk.

Operní pěvkyně Emma Destinová. - V roce 1939 vzpomínal náš tisk desíletí úmrtí v celém kulturním světě známé operní pěvkyně a naší krajanky Emmy Destinové. Byla nejen uměleckým talentem, ale také zároveň i ženou vpravdě ušlechtilou. Když byla svého času návštěvou ve vlasti, uspořádala také koncert ve prospěch Charity. V hovoru s tehdejším ředitelem Charity P. Ludvíkem Bláhou řekla: „Víte, kdy jsem se cítila v Paříži nejšťastnější? To nebylo ve Velké opeře, kdy jsem byla zasypána květy a kdy na mne obecnost čekalo po představení před Operou a doprovázelo mne s jásotem a s květinami až do mého hotelu - to bylo, když jsem zašla do některého katolického kostela a tam jsem se z duše pomodlila. Chodila jsem tam ke zpovědi k jednomu knězi, to byl zpovědník! Šla jsem tam někdy celá rozbolhená a nešťastná a odcházela jsem klidná, radostná a šťastná. Říkala jsem mu: „Důstojný pane, vy jste takový hodinář duší. Rozeberete v duši

každé kolečko, každý hřídelek, každou páčku, vyprášíte, vyčistíte, dáte zase pěkně dohromady - a teď jdi! Hodiny jdou zase tiše, pravidelně a ukazují dobře čas." Umělkyně při těchto slovech pohyby rukou napodobila hodináře čistícího a spravujícího porouchaný hodinový stroj. (V časop. „Lidové Listy“ 1930, č. 33). Nejšťastnější byla slavná Emma Destinová po svaté zpovědi. Proč? Poněvadž právě tehdy byla Bohu nejbližší, když její duše byla očištěna. Jsme stvořeni pro Boha. Čím více Boha milujeme a svou lásku k němu osvědčujeme věrným plněním jeho zákona, tím také větší štěstí, pokoj a radost je v naší duši. Ano, tehdy je člověk nejšťastnější, když je Bohu nejbližší. A co nás od Boha oddaluje? Hřích! Hřích duši zatěžuje a je překážkou jejího rozletu k Bohu. Jak se můžeme z toho radovat, že dobrotivý Spasitel nám zanechal svátost pokání, svátost svého milosrdenství, lásky a odpuštění?" - Tšk.

Z dopisu našeho krajana v Holandsku. - Jsem hostem v Holandsku a je to můj první delší pobyt v této zemi. Bydlím u majitele jednoho z největších průmyslových podniků nizozemských. Je to typ bohatého Holanďana, otce rodiny: šesti ostrostřelých dětí, z nichž nejmladšímu je deset, nejstaršímu třicet let; tři děti zemřely. Hned prvního večera mi pán domu sděluje: Můžete si to dělat jak chcete, u nás není nikdo k ničemu nucen, ale my se každý večer modlíme růženec a potom konáme krátkou večerní pobožnost. V sedm hodin ráno jde denně má rodina se mnou společně na mši svatou a k sv. přijímání. Ale vy proto naprosto nemusíte vstávat, chápu, že jako cizinec máte o tom snad jiné mínění . . ." Našeho krajana také zajímalo, jak se projevuje zbožnost tohoto průmyslníka prakticky. A zjistil toto: svým zaměstnancům platí nejvyšší mzdy, mají nejvzornější domky, koná s nimi autobusy nejkrásnější výlety na vlastní útraty, jeho dcery se starají o dělnické ženy a děti a vše to koná s klidnou samozřejmostí pravého křesťana. Dále pozoroval, že domácí pán nestrpí, aby nějaký prosebník byl odmrštěn. Může přijít kdykoliv, a co je možno, se mu udělá. To je znamení pravé zbožnosti: nejen modlitba, ale také zároveň praktický život podle víry. Právě dobrou modlitbou se k tomu čerpá odhodlání a síla. Krásně to vyjádřil sv. Augustin: „Kdo umí náležitě se modlit, umí také náležitě žít." - Tšk.

Vinice.

KATECHISMUS PRO DOSPĚLÉ.

Každý kněz v duchovní správě přichází dnes do styku s dospělými lidmi, kteří přicházejí do farní kanceláře s touhou po Bohu a po Církvi, do níž chtějí býti přijati. Dospělí lidé, nepokřtění, nábožensky hladoví a nepoučení. Buď nevědí o Bohu, o Kristu, o Církvi a její nauce vůbec nic anebo toho vědí hodně málo anebo mají takové zmatené názory, že je nutno u nich započítí s katechesí. Nikdo z těchto dospělých nemůže býti přijat do Církve a nemůže býti pokřtěn bez dostatečného poučení o náboženských pravdách, které má později uváděti v život. Víme, jak se proti této bezvýhradné nutnosti hřešilo, jak se lidé přijímali do Církve a křtili v dospělém věku bez poučení, bez dostatečné přípravy, bez osvojení základních vědomostí o Kristově Pravdě. Dal se k vyplnění a podpisu blanket o přestupu pro civilní úřad, někdy se něco nahonem řeklo a už se dělaly přípravy ke křtu. Rodili se v tomto chvatu zmatení křesťané, kteří nevěděli, čím jsou a co vlastně mají dělat a co se od nich chce, a ti, kteří přicházeli do farní kanceláře s opravdovým hladem a žízni po Pravdě a s upřímnou, hlubokou touhou po jejím celistvém poznání, byli zklamáni, znechuceni, neuspokojeni. Je to věc svědomí a veliké odpovědnosti za každou duši, aby kněz, který přijímá do Církve dospělého konvertitu, poskytl mu náležitou výuku a dostatečné poučení. Víme, že to není snadné. Katechese dospělých je velmi obtížná. Lze proto s největší radostí vítati právě vyšlou knihu P. Dra Jana Ev. Urbana, OFM: UČENÍ VÍRY PRO VSTUP DOSPĚLÝCH DO CÍRKVE KRISTOVY (vydal Bohuslav Rupp, cena 90 Kčs). Je to katechismus pro dospělé, vytvořený z mnohaletého styku s konvertity, pro něž P. Urban vytvořil skvělé dílo Apoštolátu III. řádu sv. Františka a jimž se

stal jedinečným učitelem, vychovav si v Apoštolátu po řadu let pečlivě a cílevědomě práce vydatné pomocníky a pomocnice pro výuku dospělých, kteří touží vstoupiti do Církve Kristovy. Urbanova kniha poskytuje úplný a syntetický návod každému, kdo se musí výukou dospělých konvertitů zabývat, jak výuku začít, jak nutno potřebnou látku podat a vysvětlit a co nutno podávati těm, kteří si pozvolna prošlapávají svou cestičku k Bohu.

Od všech katechismů, jak je známe, liší se tento katechismus pro dospělé už svou metodou. Staré katechismy byly konstruovány na schematických poučkách, jež se často jenom mechanicky vtlučovaly dítěti do hlavy a opakováním vtiskovaly do jeho vědomí, ale jejichž smyslu a obsahu velmi často dítě nerozumělo. Můžeme si tím docela dobře vysvětliti náboženskou nevědomost, s jakou se potkáváme u mládeže v době blíže poškození, ačkoliv školní dveře nejsou za ní uzavřeny tak příliš dávno. Urbanovo „Učení víry“ se snaží podati látku metodou, přizpůsobenou myšlení moderního člověka; autor se snaží vysvětliti a ozřejmiti všechny pravdy tak, aby vynikla celá syntéza katolické nauky a posluchač aby viděl Boží Pravdu v její plnosti a celistvosti, ne jenom jako v kaleisdopu v jednotlivých jejích částech a úsecích.

Rovněž rozvržení knihy je nové a přehledné. První část tvoří **V ý u k a**, jež metodicky podává látku, rozvrženou v 7 částí: Vstup (Duše, K Bohu, Ježíš Kristus), Bůh sám v sobě (Dějiny zjevení St. Zákona), Vtělení (Život Kristův podle evangelií, Vykoupení), Eucharistie (Svátosti, Mše svatá), Církev, Věčnost a Výstup (Kristus ve věčnosti, ve vtělení, v Eucharistii, v Církvi). Druhou částí je **N á v o d**, v němž autor poskytuje vyučujícímu cenné a praktické pokyny pro úspěšnou a cílevědomou výuku konvertitovu. Protože se chtěl autor vyhnouti stereotypnímu střídání otázky a odpovědi, jak jsme tomu byli zvyklí u starých katechismů, shrnuje zde po probírání celou látku v 304 otázek, na něž musí vyučovaný dovést odpovědět. Zde pojednává autor též o mravním řádu, o projevech víry, o vyznání víry, o učební osnově, první pomoci duchovní (kterou možno přivést lidskou duši, jež nemá nadpřirozeného života a je v nebezpečí ztráty pozemského života do stavu milosti), o časovém a právním postupu při návratu a o konvalidaci nebo sanaci církevně neplatného manželství. Velmi důležité jest pojednání o osobnosti katechetově, u něhož autor zdůrazňuje katolický charakter, a o vztahu duchovního života katechety a katechumena v době vyučování. Praktický je slovníček theologických výrazů a souhrn knih Písma sv. a jejich znaků. Celou knihu uzavírají pečlivě poznámky.

Vzácná a z dlouholetých kněžských zkušeností vytrysklá kniha P. Dra Urbana, živý, moderní, podnětný katechismus pro dospělé, je dílem záslužným a nadmíru potřebným. Nepoučuje pouze, ale vede k životu. Nesděljuje toliko pravdy, ale učí tyto pravdy prožívat a zažívat v denním praktickém životě. Z její dílny vyjdou opravdoví a živí křesťané, živé ratolety na stromě Církve, živé údy mystického Těla Kristova. Kniha může posloužit i konvertitovi pouhou četbou, jež by mu pomohla dostatečně se vyzbrojit a připravit ke zkoušce před přijetím do Církve sv., ale bude beze sporu lepším a účinnějším (a to je též v intencích autora) bude-li kniha vyučujícím (kněžím i laickým pomocníkům duchovní správy) východiskem a pomocníkem při dokonalé výuce dospělých konvertitů.

Nelze dostatečně autorovi poděkovat za jeho krásný dar. Věříme, že všichni kněží budou rádi a s porozuměním pro spásu duší čerpati z této knihy hluboké poučení, jak lámati Slovo Boží těm, kteří byli dotčeni milostí návratu k Bohu nebo potřebou hledání Boha, přicházejí k němu se vzdáleným zájmem a touží se s ním setkat v dokonalém poznání a přilnutí. Kněz je povolán, aby tomuto setkání napomáhal a aby je připravoval. Kniha P. Dra Urbana „Učení víry“ mu v tomto krásném a svatém apoštolátu bude prospěšnou a moudrou spolupracovnicí. vz.

JAN VAN RUYSBROECK: ZRCADLO VĚČNÉ BLAŽENOSTI (Dominikán. edice KRYSTAL, Olomouc, 40 Kčs) Dominikán P. Emilián Soukup přeložil velmi pečlivě a vkusně z vlámského originálu toto líbezné mystické dílko z doby Devotio moderna. Jan van Ruysbroeck (1293-1381), převor augustiniánského kláštera v Groenendaelu u Bruselu a spoluzakladatel bratří společného života, odpůrce

pantheistické mystiky, který byl pro hloubku svých mystických kontemplací od současníků nazýván doktor extaticus, podává v této milé knížečce z podnětu neznámé novicky řádu klarisek naučení o duchovním životě, jenž mu je vzestupem duše k Bohu s Kristem, v něm a skrze něho. Zrcadlem věčné blazenosti jest mu Kristus a jeho knížka, zachycující stručnou a jasnou formou tři stavy duchovního života, dává prostému křesťanu pevný a přesný návod, jak dorůstí od nejprvotnější cesty až k nejvyšším stupňům podobnosti s Kristem. Všechny tři stavy duchovního života uvádí vlámský mystik ve vztah k Eucharistii, takže Kristus jest středem Ruysbroeckovy nauky a k němu chce Ruysbroeck bezpečně vésti. Překlad tohoto díla, jenž je doslovným přetlumočením vlámského vydání, je velmi záslužným počinem. Cítíme-li zvláště dnes mělkost a povrchnost náboženského prožívání vztahu k Bohu u novodobých křesťanů, pociťujeme tím více potřebu poukazovati na hluboké zdroje zažitě a vnitřní zkušeností podložené moudrosti, která vede k správnému a dokonalému duchovnímu životu. Knězi, který se tak často vyprazdňuje v shonu pastoračních povinností, dá tato knížečka jistě velmi mnoho, promedituje-li ji s pečlivostí, a podepře i jeho slovo na kazatelně, aby zaznělo pravou hloubkou a život duchovní účinností. za.

ENCYKLIKA LVA XIII.: RERUM NOVARUM (III. opravené vydání. Edice Krystal, Olomouc, 17 Kčs. Přeložil dr. Bedřich Vašek). Jest to velmi časové a dnes tolik důležité, že vychází toto nové vydání závažné encykliky papeže Lva XIII. o dělnické otázce, v níž veliký papež po prvé tak rozhodně a důkladně rozebral všechny palčivé problémy sociálního života a proti nauce liberalistického kapitalismu a materialistického socialismu postavil jasnou a nesmlouvavou nauku Církve. Velmi mnoho se na naší straně zavinilo a velmi mnohé se ztratilo tím, že naši věřící i kněží tuto encykliku důkladně neprostudovali a neměli odvahy uvést její pokyny v život. Měli bychom se touto encyklikou více zabývat a zvláště dnes s kazatelnou vrhati do srdcí lidí oheň její přímé pravdy o sociální otázce. im.

P. DR. ANTONÍN ČALA, OP: DUCHOVNÍ HUDBA (Ed. Krystal, Olomouc, 85 Kčs). Péčí Obecné jednoty cyrilské vyšla v dominikánské edici Krystal tato závažná kniha o duchu církevní hudby. Autor, velmi dobře obeznámený s látkou, o níž pojednává, nadšený propagátor cyrilského hnutí, píše zde o základních zásadách liturgické hudby, o jednotlivých druzích liturgické hudby, o liturgickém textu, o úkolech a vlastnostech chrámových zpěváků, ředitelů kůru a varhaníků, o poměru ředitele kůru a varhaníka k duchovnímu správci, o varhanách a jiných nástrojích, o dílce liturgické hudby a prostředcích k jejímu povznesení a j. Vskutku důležitá kniha, které jsme postrádali a kterou bychom měli sami jako kněží, toužící po tom, aby v našich kostelích chrámový zpěv a chrámová hudba byla vskutku k oslavě Boží a nikoliv k oslavě různých „primadon“, důkladně prostudovat a kterou bychom měli vložit do rukou svým ředitelům kůru a varhaníkům, aby si odvykli různým nešvarům a zlovykům, jež se na našich kůrech roztahují a trpí. Četli jsme zde před časem hlas jednoho vzácného ředitele kůru, volal po tom, aby i kněží na kazatelně občas promluvili o církevní hudbě, zpěvu a liturgii a podporovali tak liturgické cítění našeho lidu. Studium této Čalovy poučné a obsažné práce by nám dalo dosti látky a mnoho účelných podnětů. Proto ji vřele spolu-bratřím doporučujeme.

JAN LEBEDA: DÍKUVZDÁNÍ. (Dvě promluvy v katedrále svatovítské. Vy-dala Svatováclavská liga.) V bibliofilské úpravě na nádherném papíře, s grafickou úpravou kněze-grafika Arnošta Hrabala a prof. St. Ulmana, vycházejí dvě kázání, která ve svatovítské katedrále proslovil po skončení války nadšený a vroucí ctitel velkého biskupa Podlahy, spirituál praž. kněz. semináře Jan Lebeda. Fřekrásnou básnickou formou, vznícenými slovy a s upřímným vlasteneckým cítěním promlouvá tu kazatel o moudrosti kříže, jak ji pochopil sv. Václav, a o síle olěti, která posvěcuje ducha a vítězí nad hmotou. Obě Lebedova kázání jsou jako Hrabalovy dřevoryty: tolik je v nich přímé hloubky, tolik rozmyšlené tíhy, tolik výrazové ucelenosti a tolik pokorného světla. Ke knížečce je připojena slavnostní promluva Dra Václava Jandy, proslovená při prvním svatováclavském průvodu Prahou po osvobození, a části z mluveného pásma, uváděného rovněž při příležitosti

tohoto průvodu. Kniha potěší i srdce bibliofila svým nádherným rouchem, v němž ji přioděla Kotrbova Cyrilometodějská knihtiskárna.

ONDŘEJ M. PETRŮ, OP.: MATĚJ Z JANOVA O ČASTÉM SV. PŘIJÍMÁNÍ. (Ed. Krystal, Olomouc, 60 Kčs.) Je to velmi zajímavá a poctivá studie, zachycující bohatý úsek předhusitské doby. Autor přibližuje čtenáři postavu kazatele a teologa Matěje z Janova, žáka a posluchače Milíčova, který nedlouho před Milíčovou smrtí, asi r. 1373, odešel do Paříže a pobyl tam devět let. Stal se tam mistrem svobodných umění a studoval tam teologii v letech, kdy pařížská universita byla zmítána účinky papežského schismatu. Když se vrátil jako chudý učenec do Prahy a ubytoval se v domě svého přítele, bývalého rektora pařížské university Vojtěcha z Ranků, snažil se spolu s ním budovati na české půdě francouzskou orientaci na podkladě kulturním a myšlenkovém, zatím co Lucemburkové ji budovali na podkladě politickém a diplomatickém. Matěj z Janova, jakmile se usídlil po svém návratu z Paříže, oddal se horlivě činnosti kazatelské a spisovatelské a ve svých kázáních podobně jako Milíč doporučoval jako hlavní prostředek k očistě života časté sv. přijímání věřících. Byl veden upřímnou touhou po prohloubení křesťanského života a viděl dobře nebezpečí náboženského formalismu svých vrstevníků, leč jeho reformní snaha nabyla nezdravé upřílišnosti, když počal brojiti i proti uctívání svatých, ostatků, obrazů a zázraků, třebaže nemírnost této úcty v oné době byla přepjatá, a vůbec proti všem okázalým projevům zbožnosti. Proto byl v říjnu r. 1389 s dvěma svými přívrženci, knězem Jakubem z Kaplic a knězem Ondřejem přinucen veřejně odvolati na synodě své názory o uctívání svatých, jejich ostatků a obrazů, a o častém sv. přijímání, o němž synoda z r. 1388 rozhodla, že Tělo Páně nemá býti laikům podáváno častěji než jednou za měsíc. Roku 1392 stál pařížský mistr znovu před soudem arcibiskupovým a po tomto roce již ustává jeho činnost kazatelská, nahrazená činností literární. P. Lect. Petrů podává obsah Matějových traktátů o častém sv. přijímání, vyvozuje z jeho díla, jak od počátku XIV. stol. byla u nás eucharistická otázka ústředním svorníkem, v němž se sbíhaly opravné proudy rušné doby, poukazuje, jak názory pařížského mistra působily do budoucnosti, kdy se četné bludy eucharistické provalily v utrakvistickém hnutí, a dovozuje, že učený a pro Krista svátostného zanícený mistr jim dal podnět jen per accidens, nikoliv z vlastní vůle. Je zde sneseno hojně studijního materiálu a celá studie je založena na poctivém úsilí otevřítí průhled do velmi zajímavé a duchovně značně rozložené doby. Kniha byla poctěna cenou Duchovní české akademie.

FRANCESCO OLGATI: POŠTA KOCÚRA. (Přeložil, vydal a expeduje Kamil Mečiar, ř. kat. farář, Dohrá Niva, okr. Zvolen.) Jelikož v přítomné době pozorujeme na Slovensku zvýšený zájem o české knihy a české časopisy, bylo by nevďěčností, kdybychom se nezajímali a neupozorňovali i na slovenskou náboženskou literaturu. Přesvědčili jsme se, že na Slovensku vyšlo v poslední době mnoho pozoruhodných a typograficky velmi dobře upravených náboženských knih, které by si čeští kněží neměli nechat uniknouti. Knižka Msgr. Francesca Olgatiho *P o š t a k o c ú r a*, kterou do slovenštiny přeložil farář Kamil Mečiar, je knížka apologetická. Pojednává o mnohých věcech současného života ve formě otázky starému kocouru Mňau, za něhož se skrývá sám autor, který na otázku podává trefnou odpověď. A jsou to různé otázky: Čáry a zaklínání, O čísle 13, Papežovy střevíce, biskupské prstýny a bacily, 11.000 místností Vatikánu, Křesťanské mnohobožství, Náboženství a mravnost, Na okraj nových dogmat, Latina a bohoslužba, Svátek, práce a kněží, Krutovláda papežů, Zjevení a halucinace, Hřích a peklo a j. I když nám forma připadá někdy naivní, kněz tu přece jen najde pro kazatelskou nebo pro promluvy ve spolicích mnohou perličku trefného příkladu a poučení. Autor měl v úmyslu *ridendo dicere verum*.

ANDREJ KALMANČOK: ČO JE PRAVDA? (IV. ročník.) Vydal sám autor v Lovči na Slovensku, 120 Kčs. Jsou to kázání na neděle a zasvěcené svátky i na některé významné svátky svatých pro celý církevní rok. I když nejsou všechna kázání v knize uvedena, původní, autor sám přiznává v předmluvě, že mnohé myšlenky jsou doslovným překladem z různých autorů (Egydia Jaise, Albana Stolze, Kubička a Mohra), přece jen zpracování je výborné. Všechna kázání mají velmi

praktické a působivé rozvržení, živé příklady, barevnou a jasnou řeč, myšlenkovou svěžest a bohatost. Možno co nejvřeleji doporučit!

APOŠTOLÁT PRO KNĚŽSKÁ POVOLÁNÍ. Vydáváme časopis pro kazatele a katechety. Tato práce však nebude mít žádného smyslu, nebude-li kněží, nebude-li dostatek kněží, kteří by kázali v našich kostelích a katechisovali v našich školách. Otázka kněžských povolání je v dnešní době otázkou nesmírně důležitou. Nedostatek kněží je katastrofální. V pohraničí se to pociťuje nejbolestněji. Je proto velmi potřebné apoštolovat pro kněžská povolání, roznécovat v duších jinochů zájem o kněžství, vyhledávat ve svém okolí ty, kteří by byli schopni, aby se stali dobrými kněžími a kteří mají povolání, ač to sami mnohdy nevědí. Kdo je více k tomuto apoštolátu povolán nežli kněz, který lépe a zřetelněji, než kdokoliv jiný, vidí bohatou ženu a veliký nedostatek dělníků, který se bojí, aby naše oltáře, katechetny a náboženské hodiny ve škole neosiřely? Královéhradecký profesor theologie Dr. Čeněk T o m í š k o se již po delší čas snaží uskutečňovati tento apoštolát tiskem. V edici Petrinum (České Budějovice, Žižkova 14) vydal dvě úhledné, barevnou a přitažlivou obálkou opatřené knížечky: **KNĚZ JINOCHŮM**, v níž staví před oči mladých mužů vysoký ideál svatého Kristova kněžství a volá je povzbudivými slovy na cestu za tímto svatým cílem, a **KNĚZ DÍVKÁM**, v níž vybízí dívky, aby se jednou snažily státí se matkami kněží. V téže edici vydal též autor dva letáčky: **VÍŠ. CO JE KNĚŽSTVÍ A NAŠIM STUDENTŮM**. Doporučujeme tyto publikace našim kněžským čtenářům, aby je hojně ve svých farnostech rozšiřovali. Apoštolát kněžských povolání je úhelným kamenem každé jiné práce pro Království Kristovo u nás. Nebude-li kněží, nebude i posvěcených hlasatelů Slova Božího. O kněžství by se mělo častěji a vroucněji kázat. Mladí jinoši by vycítili, jak je nám drahé a nadchli by se pro ně. Obě brožury i oba letáčky, určené hlavně pro kostelní lištu, daly by i kazatelům nejednu vhodnou a působivou myšlenku, jež by jim umožnila roznítiti v srdcích jinochů krásnou touhu býti Kristovým knězem. Velmi klademe důraz na tento apoštolát. Každý kněz by měl po sobě nechat památku: aspoň jedno probuzené kněžské povolání!

**OFICIELNÍ PORTRÉT NOVÉHO PRAŽSKÉHO
ARCIBISKUPA J. E. DR JOSEFA BERANA**
*vydá nakladatelství Boh. Rupp v Praze II, Jindřišská ul. č. 23.
Portrét bude proveden hlubotiskem a bude určen jak pro farní
kanceláře, tak i do soukromých katolických rodin. Provedte svou
objednávku již nyní.*

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze - Vytiskly Grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. Kolín. Dohlédací pošt. úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. Vydáno 1. prosince 1946 jako 8.-9.-10. číslo.